XXVI.

SPRAWOZDANIE

Z CZYNNOŚCI

Towarzystwa „Kółek rolniczych“

za rok 1908.

LWÓW 1909
NAKŁADEM ZARZĄDU GŁÓWNEGO TOWARZYSTWA „KÓŁEK ROLNICZYCH“.
CZCIONKAMI „DRUKARNI UDZIAŁOWEJ“ WE LWOWIE, UL. KOPERNIKA L. 20.

XXVI.

SPRAWOZDANIE

Z CZYNNOŚCI

TOWARZYSTWA „KÓŁEK ROLNICZYCH"

za rok 1908.

LWÓW 1909.
NAKŁADEM ZARZĄDU GŁÓWNEGO TOWARZYSTWA „KÓŁEK ROLNICZYCH".
CZCIONKAMI „DRUKARNI UDZIAŁOWEJ" WE LWOWIE, UL. KOPERNIKA L. 20.

Towarzystwo Kółek rolniczych, z którego czynności w r. 1908 przedkładamy niniejsze sprawozdanie, skupia obecnie w organiczną całość 1340 stowarzyszeń.

Stowarzyszenia te, znane ogólnie jako „Kółka rolnicze“, kierują się wszystkie jednym i tym samym statutem a kojarzą się do spełnienia wspólnych zadań, do ułatwienia sobie prac i do skuteczniejszego osiągnięcia celów w powiatowe związki pod egidą Zarządów powiatowych.

Złączone temi pośredniemi ogniwami tworzą wreszcie ogólne krajowe zjednoczenie: „Towarzystwo Kółek rolniczych“, na którego czele stoi Zarzad główny.

Tysiąc trzysta czterdzieści stowarzyszeń, działających według jednolitej myśli przewodniej, to zastęp bardzo poważny. A przecież pragnąc tylko zupełnie ściśle ustalone daty podawać, wzięliśmy w rachubę wyłącznie te Kółka rolnicze, które dopełniając przepisów statutu, przedłożyły Zarządowi głównemu sprawozdanie roczne z swych czynności, stwierdziły tem samem swe istnienie a datami, pomieszczonemi w statystycznych wykazach, dały pogląd na swój stan i swój rozwój. Pominięto zupełnie około 150 Kółek rolniczych, które jak to dobrze nam wiadomo, istnieją i rozwijają działalność, lecz sprawy ze swych czynności nie zdały. Kółka rolnicze te, jako uchybiające obowiązującym przepisom i nie budzące wskutek tego pełnego zaufania, z wykazu wykluczono. Nie uwzględniono dalej Kółek rolniczych powstałych w drugiej połowie 1908 r., ani też nowozawiązanych w początkach 1909 r. Stowarzyszenia te — a jest ich około stodwadzieścia — nie mogły zdać sprawy z swych czynności, bo dopiero działalność swą rozpoczęły. I tych nie wliczyliśmy do ogólnej sumy stowarzyszeń, bo wolimy wyczekać, by czynami i spełnianiem obowiązków wykazały wpierw swą faktyczną przynależność do Towarzystwa.

Wedle wykazów, przedłożonych przez Zarządy Kółek rolniczych, skupia się w tych 1.340 Kółkach 52.375 członków.

Liczba ta nie jest jednak zupełnie dokładna. Nie wszyscy bowiem, wymienieni jako członkowie, posiadają karty legitymacyjne, zaprowadzone przez Zarząd główny na mocy uchwały z r. 1907. Członków legitymowanych, których imię i nazwisko, wiek i miejsce zamieszkania dokładnie jest uwidocznione w spisach Zarządu głównego, mamy dotąd na podstawie wykazów, złożonych przez Zarządy Kółek rolniczych, dopiero 49.720. W stosunku jednak do ubiegłego roku, kiedy to posiadaliśmy 35.078 w legitymacye zaopatrzonych członków, przyrost wynosi 14.642 członków.

Przyrost ten wykazuje, że doniosła reforma wewnętrznego umocnienia Kółek rolniczych w zupełności się udała i że protesty przeciw temu zarządzeniu, pojawiające się tu i owdzie po Kółkach rolniczych, były chwilowe i miały swe źródło w tem, że Zarządy Kółek nie umiały sprawy tej należycie członkom wyświetlić.

Przez zaprowadzenie legitymacyi konsolidacya Kółek rolniczych postąpiła o potężny krok naprzód, bo dziś nie tworzą już Kółka rolnicze luźnego zbiorowiska osób, lecz zwartą organizacyę, opartą na członkach świadomych swej przynależności do Towarzystwa i świadomych swych obowiązków wobec niego. Legitymacye bowiem wystawiał Zarząd główny tym członkom, zgłoszonym przez Zarządy Kółek rolniczych, którzy dopełnili zobowiązań względem Kółka rolniczego to jest zapłacili w niem wkładkę roczną.

Wysokość tej wkładki nie jest statutem ustalona, lecz zależy od uchwały Ogólnego zebrania każdego Kółka rolniczego. W tych Kółkach rolniczych, które wyłącznie rolniczą i oświatową

działalność rozwijają a nie prowadzą żadnych przedsiębiorstw dających zyski, jest ona zwykle wyższa i wynosi co najmniej 1·20 K. rocznie; w wielu jednak jest ustalona na 2·40 K. a w niektórych jeszcze wyżej. Wkładki poniżej 1·20 K. rocznie dla członka mają przeważnie te Kółka rolnicze, które z dochodów przedsiębiorstw swych pokrywają wydatki administracyjne i nie mają potrzeby obciążać członków większemi opłatami.

Z zestawień opłaconych wkładek, przedłożonych przy zgłoszeniach o legitymacye, wynika, że w Kółkach rolniczych opłaty roczne uiszczone przez członków do kas odnośnych Kółek rolniczych, wynosiły w r. 1908 nieco ponad 50.000 K. Jest to kwota, którą małorolni gospodarze nasi wyłożyli w jednym roku na cele miejscowych Kółek rolniczych, a wyłożyli dla tego, że doszli już do zrozumienia, że Kółko rolnicze musi się opierać na stałych świadczeniach członków, jeżeli ma trwałą przynosić korzyść. To samo głębsze wniknięcie w myśli przewodnie Towarzystwa spowodowało ich, że nie wahali się złożyć wymaganej opłaty za legitymacye. Z drobnych kwot po 10 h. za legitymacyę wpłynęło do kasy Zarządu głównego w ciągu 1908 roku 4001·19 K., w początkach 1909 r. 974.81 K, razem zatem 4972 K.

Przy ocenianiu Towarzystwa i przy szacowaniu własnych jego nakładów na prace, które ma podejmować, nie uwzględniano prawie nigdy opłat uiszczonych przez członków do kasy poszczególnych Kółek rolniczych. A nakład ten przecież nie jest drobny, bo obecnie wynosi, jak to przedstawiliśmy — poważną kwotę 50 000 K., która z każdym rokiem zwiększać się będzie.

Przypuszczenia zaś nasze co do przyszłości opierają się na danych z poprzednich lat. Istnieje zupełnie naturalny przyczynowy związek między świadczeniami członków na rzecz miejscowych Kółek rolniczych a między opłatami, które poszczególne Kółka rolnicze tytułem wkładki członka wspierającego uiszczać mają do kasy Zarządu głównego. Jeżeli w Kółku rolniczem członkowie nie poczuwali się do obowiązkowych opłat, to tem samem i Kółko rolnicze samo nie może dopełnić obowiązkowej opłaty do kasy Zarządu głównego. Odwrotnie, im mniej jest takich Kółek rolniczych, które zalegają z opłatą wkładki członka wspierającego, tem mniej też członków usuwa się po Kółkach od uiszczenia przepisanej wkładki. Otoż z ostatnich lat mamy takie wyniki: wkładkę członka wspierającego uiściło do kasy Zarządu głównego

w 1904 r.	356	Kółek	rolniczych	w	kwocie	2·782
w 1905 r.	595	„	„	„	„	4·759
w 1906 r.	836	„	„	„	„	6·135
w 1907 r.	872	„	„	„	„	6·449
w 1908 r.	1100	„	„	„	„	7·871

Z zestawień tych widoczny jest stały przyrost Kółek rolniczych, opłacających wkładki, i przyrost kwot przez nie złożonych na cele centralnego zarządu.

Lecz nie dość na tem. Z zestawienia i to wyczytać można, że u dołu w tym samym stopniu rozwijać się musiało wewnętrzne konsolidowanie się Kółek rolniczych przez oparcie ich na członkach, płacących regularnie wkładki, gdyż inaczej ten wynik byłby niemożliwy. Skądby bowiem Kółka rolnicze czerpać mogły fundusze na uiszczenie należytości do kasy Zarządu głównego, gdyby same opłaty nie ściagały od członków? A przecież oprócz wkładki opłacać muszą osobno prenumeratę za „Przewodnik Kółek rolniczych“ (otrzymano na nią od Kółek w r. 1908 razem 4242 K.), uiszczać muszą wkładki do Towarzystw rolniczych okręgowych, względnie Oddziałów c. k. Tow. gospodarskiego, do Towarzystwa chowu drobiu, do Krajowego Związku ochotniczych straży pożarnych, jeżeli z usług tych Towarzystw chcą korzystać (że korzysta wiele, świadczą daty statystyczne sprawozdania). Ponadto pozostają miejscowe potrzeby stowarzyszenia: wydatki na lokal, światło, korespondencyę i t. d., które z reguły co najmniej 50% wpływów pochłaniają i których zaspokojenie idzie zawsze przed opłatami, skierowanemi po za obręb gminy.

Niezgodne z rzeczywistym stanem rzeczy byłoby przypuszczenie, że fundusze Kółek rolniczych na różne opłaty i własne potrzeby pochodzą z przedsiębiorstw handlowych. Wystarczy wskazać, że z wyliczonych w naszem sprawozdaniu 1340 Kółek rolniczych zajmuje się obecnie prowadzeniem sklepów, czy to we własnym zarządzie czy za pomocą dzierżawców, tylko 832 Kółek rolniczych (sklepów jest wprawdzie 843, lecz są Kółka, które mają po 2 sklepy). Istnieje zatem obok tego 508 Kółek bez jakichkolwiek przedsiębiorstw, oddanych wyłącznie rolniczej i oświatowej działalności. I właśnie na pochwałę tych Kółek rolniczych podnieść musimy, że są najskorsze i najpunktualniejsze w opłacaniu wkładek do Zarządu głównego. Możności zaś tej opłaty z niczego innego mieć nie mogą, jak tylko z wkładek, opłacanych przez członków.

Wiadomo nam, że dziesięć a nawet sześć czy cztery lat temu było inaczej, ale od tego była właśnie wychowawcza praca Zarządu głównego, aby kierować Kółka rolnicze na właściwe tory stowarzyszeń a przez to utrwalić ich byt i podnieść znaczenie. Dziś, gdy możemy wykazać, że wkładki członków do kas Kółek rolniczych wyniosły w r. 1908 ponad 50.000 K., trudno już utrzymać się będzie krytykom naszym z zarzutami, że istniejemy tylko dzięki subwencyom. Przeciwnie, my możemy wystąpić z żalami i to słusznymi, że w stosunku do własnego nakładu i do stopnia zamożności tych, którzy na ten nakład się zdobyli, za nadto po macoszemu jesteśmy traktowani i że Kółka rolnicze nie znajdują tego poparcia, na które zasłużyły sobie skrzętną i konsekwentną pracą i wytrwałem umacnianiem swej budowy.

Nie zaprzeczamy, że Kółka rolnicze oprócz wpływów z wkładek członków mają również do-

chody z przedsiębiorstw handlowych, (jak z dat powyżej przytoczonych wynika, Kółek ze sklepami jest niespełna 60% ogólnej liczby). Na to jednak, by przy Kółkach rolniczych mogły powstać owe przedsiębiorstwa, trzeba było nakładu, który złożyć wypadło nie komu innemu, tylko członkom. Obecnie kapitał zakładowy tych przedsiębiorstw, złożony udziałami, wynosi 406.665 K.

Dość pokaźną tę kwotę zebrano własnemi siłami i zabiegami Kółek rolniczych, a osiągnięcie jakichś zysków czy dochodów z przedsiębiorstw możliwe się dopiero stało przez to, że ludność, skupiająca się po Kółkach, wpierw na wyłożenie grosza musiała się zdobyć, aby przedsiębiorstwo stworzyć.

Wprawdzie były to jednorazowe ofiary pieniężne, ale za to musiały być składane w wyższych kwotach. Razem z wkładkami, opłacanemi przez członków, tworzą one dowód, że Kółka rolnicze umieją myśleć o swych potrzebach i jako organizacye samopomocy umieją im zaradzać.

A na jakie cele obracają Kółka rolnicze zyski uzyskane z przedsiębiorstw? Że nie na korzyść osobistą członków, to wykazują nam aż nadto wyraźnie różne daty zestawień, opracowanych na podstawie nadesłanych sprawozdań.

Tym dochodom zawdzięczamy przedewszystkiem, że powstały po wsiach naszych domy Kółek rolniczych, miejsca zebrań dla ludności włościańskiej. Osłabiły one ogromnie uprzywilejowane stanowisko karczmy i stały się miejscem zbornem, gdzie lud gromadzić się może na pogadankę, zebrania i godziwą zabawę. Domy takie posiada już 260 Kółek rolniczych, a wartość tych posiadłości przedstawia bez mała kwotę miliona K., gdyż tylko niespełna 8.000 braknie do jej osiągnięcia. W stosunku do r. 1907 majątek Kółek rolniczych, ulokowany we własnych domach, podniósł się o 165.288 K., gdyż z 826.972 K. wzrósł do 992.260 K. Obecnie też coraz częściej czytać możemy po pismach, że różne zgromadzenia odbywają się w salach Kółek rolniczych i że w nich urządzane bywają obchody. Czem dla miast sale Sokoła, tem dla wsi naszych stają się sale Kółek rolniczych. A to wszystko prawie wyłącznie zawdzięczamy przedsiębiorstwom, gdyż one to dostarczyły funduszów na budowę lub zakupno.

Tak samo zyski sklepowe dostarczyły głównych środków na zakupno różnych maszyn rolniczych do wspólnego użytku, jak młynków, tryerów, siewników rzędowych, plewiaczy, młocarń i t. p. A że maszynami takiemi rozporządza już kilkaset Kółek, przeto sklepy oddziałały pośrednio na pożytek rolnictwa, przyczyniając się już to do wysiewu lepszego ziarna i lepszego wykonania tego siewu, już też do postępowych prac w uprawie.

Wreszcie zyski sklepów dozwoliły Kółkom rolniczym stanąć w szeregu ofiarodawców — i to hojnych — na różne cele ogólnego dobra. Według szczegółowych zestawień wynoszą w r. 1908 datki Kółek na potrzeby kościołów i cerkwi, na cele oświatowe i różne inne przygodne razem 41.088 K. Ofiarność ta Kółek jest stała; rok 1907 wykazywał bowiem tych datków 24.776 K., zaś r. 1906 — K. 48.951.

Z uznaniem przy tem podnieść musimy, że Kółka rolnicze, wykazujące dochody ze sklepów, nie usuwają się od obowiązku zwracania już to częściowego, już to nawet w całości kosztów, które Zarząd główny na fachową kontrolę przedsiębiorstw ich ponosi. W roku 1908 zwróciły one do Zarządu głównego za czynności wykonywane przez lustratorów handlowych kwotę 5956 K., a więc o 1879 K. wyższą niż w r. 1907.

Uważaliśmy za obowiązek omówić w tem wstępnem słowie nieco obszerniej niektóre daty, dotyczące podstawowych organizacyi Towarzystwa. Nie poruszamy tu innych, wykazujących ruchliwą działalność Kółek na różnych polach pracy, bo dalsze części sprawozdania przedstawiają ją szczegółowo. Bliższego oświetlenia wymagało tylko to, co mimo popularności Kółek rolniczych szerszym kołom mało jest znane, przez kompetentne zaś czynniki za mało bywa brane w rachubę. A przecież na baczniejszą zasługuje uwagę cyfrowo wykazany rozrost Towarzystwa, tem ważniejszy, że łącznie z nim wzmaga się wewnętrzna spoistość naszych organizacyi i że wyrobiło się u dołu zrozumienie podstawowych zasad asocyacyi, polegające na pełnieniu obowiązków przez członków.

Przekształcenie Kółek rolniczych na świadome swych celów i zadań stowarzyszenia jest owocem zabiegów i prac Zarządu głównego z całego szeregu ostatnich lat. Słabe strony Kółek rolniczych były nam dokładnie znane; wiedzieliśmy jednak, że za jednym zamachem usunąć ich nie można i że trzeba stopniowo wprowadzać ład i porządek, aby możliwie jak najmniej z poprzedniego dorobku uronić i nie odstraszać ludności włościańskiej zbyt pospiesznemi reformami. Obecnie doprowadziliśmy do tego, że w Kółkach rolniczych, mimo że różne mają jeszcze niedomagania, jest w każdym razie zdrowy, należycie przygotowany i podatny materyał do rozwinięcia szerszej pracy.

Istnieje 1340 Kółek rolniczych, skupia się w nich bez mała 50.000 członków, stowarzyszeni poczuwają się do świadczeń wobec stowarzyszenia i spełniają je, Kółka rolnicze rozumieją i wypełniają obowiązek wobec swej naczelnej organizacyi — oto stan obecny, niezaprzeczenie pomyślny i dodatni. Na to jednak, aby na tym dorobku dalej budować, aby wyzyskać energię życia, tkwiącą w tej zorganizowanej całości, i pchnąć ją do intenzywnego działania, nie mogą już wystarczyć siły Zarządu głównego. Rozrost Towarzystwa a przytem różnorodność stosunków i potrzeb różnych części kraju, nakazują wprost przekazanie wielkiej części agend na Zarządy powiatowe, bo tylko przez nie i z ich pomocą da się należycie zużytkować i na pożytek kraju wyzyskać ów zdro-

wy i podatny materyał, przygotowany dotychczasową konsekwentną pracą, mającą na oku nie uboczne jakieś cele i myśli, lecz wyłącznie dobro ludności, garnącej się do Towarzystwa i darzącej je zaufaniem.

Z tego też powodu od lat kilku, nie ustając w organizowaniu Kółek samych, dążyliśmy równocześnie do wytworzenia żywotnych Zarządów powiatowych. Nie szczędziliśmy w tym kierunku ni funduszów, ni pracy, tem więcej, że Wysoki Wydział krajowy w słusznem ocenieniu zasadniczych warunków dalszego rozwoju Towarzystwa akcyę w tym kierunku dwukrotnie w latach 1905 i 1906 wyraźnie nam polecił. Zatwierdzeniem niejako tego polecenia była uchwała Wysokiego Sejmu z roku 1907, mocą której przyznane zostały Zarządowi głównemu osobne zasiłki w łącznej kwocie 14.000 K wyłącznie na cele umocnienia organizacyi powiatowych. Przy pomocy tych funduszów zdołaliśmy w istniejące Zarządy powiatowe, których działalność brakiem środków zupełnie była skrępowana, wlać nowe siły i mogliśmy śmielej przystąpić do tworzenia nowych Zarządów, wiedząc, że udzielić im będziemy mogli zasiłków, koniecznych do wykonywania poruczonych czynności — wreszcie przez urządzenie kursu dla instruktorów i organizatorów Kółek rolniczych wytworzyliśmy dla Zarządów powiatowych odpowiednie siły do wykonywania kontroli nad Kółkami i do udzielania im pomocy. W roku 1908 prowadziliśmy dalej wytrwałą pracę w tym kierunku, a owocem naszych zabiegów jest to, że utworzone zostały nowe Zarządy powiatowe w Brzozowie, Gródku, Przeworsku, Nisku, Nowym Sączu, Nowym Targu, Sanoku, a zreorganizowane w Buczaczu, Złoczowie, Tarnowie, Husiatynie i Stanisławowie. Ogółem posiadamy obecnie 42 Zarządów powiatowych; oprócz nich dwa w Strzyżowie i Żółkwi wejdą w życie jeszcze przed tegoroczną Ogólną Radą.

Wydanie norm zasadniczych regulaminu Zarządów powiatowych, współudział członków Zarządu głównego w pierwszych posiedzeniach Zarządów powiatowych, chętna pomoc, udzielana im w początkach działania, wreszcie dostarczenie funduszu na koszta organizacyjne i na lustratorów powiatowych wywarły ten wpływ, że Zarządy powiatowe spełniają obecnie coraz intenzywniej te ważne funkcye, które im statut wyznacza. Wykazuje to najlepiej osobny dział sprawozdania, dotyczący organizacyi powiatowych. Kto zada sobie nieco trudu i zechce porównać tegoroczne daty ze sprawozdaniami lat poprzednich, zauważyć musi, jak zakres działania Zarządów powiatowych rozszerzył się i pogłębił i jak wydatnie wpływa praca Zarządów powiatowych na ogólny rozwój Towarzystwa. Ich współdziałaniu zawdzięczamy szereg kursów hodowlano - rolniczych, ich wyłączną zasługą jest utworzenie biur porady, oraz wprowadzenie w życie zwiedzania gspodarstw wzorowych i urządzania zbiorowych wycieczek, tylko przy ich stałej i troskliwej pomocy można było przeprowadzić organizacyę dostaw materyału rzeźnego na targi pozakrajowe i skutecznie przeciwdziałać dotychczasowemu wyzyskowi handlarzy, im wreszcie przypada główna inicyatywa przy zakładaniu składnic powiatowych. Z szeregu czynności Zarządów powiatowych podnieść musimy osobno tak wysoce znamienny fakt, jak zebranie przez Zarząd powiatowy w Stanisławowie poważnej kwoty blizko 100.000 K na założenie hurtowni i drugi nie mniej ważny z odrębnego zupełnie zakresu działania: zorganizowanie Tow. rolniczego okręgowego na powiat żywiecki, podjęte i przeprowadzone przez żywiecki Zarząd powiatowy Kółek rolniczych.

Mogąc wykazać doniosły postęp, ujawniający się w czynnościach Zarządów powiatowych Kółek rolniczych, byliśmy przekonani, że na utrzymanie tej, nietylko dla Towarzystwa, lecz dla całego kraju dodatniej działalności i na jej rozbudzanie w pozostałych dotąd niezorganizowanych powiatach uzyskamy konieczne, wedle rzeczywistych potrzeb obliczone zasiłki. Utwierdzały nas w tem przekonaniu wydane niejako przez Wysoki Wydział krajowy promesy na wydatniejszą subwencyę, mieszczące się w sprawozdaniach do Wysokiego Sejmu o naszem Towarzystwie, w których, jak to już wspomnieliśmy, polecono nam silniejsze zorganizowanie Towarzystwa przez wytworzenie Zarządów powiatowych i przez zaopatrzenie ich w odpowiednie siły do wykonywania opieki i kontroli nad Kółkami rolniczemi. W miarę postępu tej pracy miało Towarzystwo otrzymać odpowiednie zwiększenie zasiłków.

Niestety nadzieje oparte na tem zawiodły. Petycya Zarządu głównego Towarzystwa, wniesiona do Wysokiego Sejmu w r. 1908 o podwyższenie subwencyi na potrzeby i organizowanie Zarządów powiatowych o kwotę 30.000 K została prawie odmownie załatwiona, gdyż na żądane cele otrzymaliśmy tylko o 3.500 K zwiększony zasiłek. Był to dla Zarządu głównego ogromnie dotkliwy zawód, tem boleśniejszy, że niespodziewany i jakby rozmyślnie robiący wyłom w organizacyjnej pracy.

Rozpoczętej jednak akcyi nie było można i nie było wolno nam wstrzymywać. Na posiedzeniu Zarządu głównego z 30. grudnia 1908 r., na którem układano preliminarz budżetu Towarzystwa na r. 1909, zdecydowano się na krok konieczny wobec takiego obrotu sprawy i po raz pierwszy od czasu istnienia Towarzystwa uchwalono zaciągnąć pożyczkę w kwocie 10.000 K, aby w ten sposób pokryć uznane potrzeby na poparcie finansowe istniejących Zarządów powiatowych i na organizacyę nowych w ciągu budżetowego roku. Pobieżne nawet przerzucenie działu sprawozdania, omawiającego czynności pośredniej organizacyi Towarzystwa, wystarczy na ocenienie, że obowiązkiem naszym było nie dać upaść rozpoczętej pracy. A musiałaby ona uledz zwichnięciu, gdybyśmy powstrzymali Zarządom powiatowym wypłatę drobnych zasiłków rocznych 400 do 800 K, przy pomocy któ-

rych utrzymują one swe biura i co najważniejsza instruktorów powiatowych.

Żywimy niepłonną nadzieję, że Wysoki Sejm na najbliższej sesyi rozpatrzyć raczy ponownie przedłożenie naszych petitów na powiatową organizacyę i uznając, że praca ich zasługuje na poparcie, dostarczy środków na jej należyte i skuteczne wykonywanie.

Dawszy pogląd na podstawowe i pośrednie organizacye, przechodzimy do omówienia spraw, które wchodziły w zakres działania Zarządu głównego Towarzystwa. W wstępnem tem słowie zajmiemy się tylko ważniejszemi czynnościami i tylko w ogólnym zarysie, pozostawiając wyjaśnienie szczegółów osobnym działom niniejszego sprawozdania.

Prace Zarządu głównego mają się rozwijać wedle statutu w trzech głównych kierunkach: rolniczym, handlowym i oświatowym. Trzy te działy jednak, jakkolwiek same w sobie ogromnie rozległe, a przytem wybitnie od siebie różne, nie mogą być traktowane w pracy naszej jako odrębne całości. Muszą one przez celowe skupienie tak właśnie promieniować na zewnątrz, aby dostarczyły odpowiedniego światła potrzebnego naszemu włościaninowi, aby rzucały snop jasności na całość jego potrzeb. I sposób życia naszego małorolnego gospodarza i ta oświata, którą ze szkoły ludowej wynosi, nie może wytworzyć u niego pociągu do świateł, pochodzących z różnych środowisk, któreby dopiero sam własnym wysiłkiem skupiać musiał.

I dlatego też, że Zarząd główny Towarzystwa chce i umie łączyć dla potrzeb ludu w organiczną całość trzy odrębne działy i rolnictwo i handel i oświatę i że swem działaniem splata je tak, że przezeń są najwięcej przystępne i najłatwiej dostępne dla włościanina, włościanin ten nauczył się cenić nasze Towarzystwo i garnie się do niego, mimo, że Towarzystwo nakłada ciężary i obowiązki na niego, że żąda prawie za każdą usługę pewnego zwrotu kosztów i że zgoła nie nęci ku sobie nadzwyczajnemi jakiemiś świadczeniami. Ten objaw siły atrakcyjnej Towarzystwa i jego powodzenia jest dla wielu zagadką. Nie mile jest on widziany przez wszystkich uzurpujących sobie z innego tytułu prawo wyłącznego wpływu na lud i tworzy przedmiot tajonej niechęci tych, którzy na wszelki możliwy sposób wpływ ten pozyskać pragną. Stąd też Towarzystwo zmagać się musi ustawicznie z dwoma nieprzychylnymi prądami. Tamują one oczywiście i powstrzymują rozwój Towarzystwa, ale najwięcej cierpi na tem nie Towarzystwo, lecz sprawa podniesienia dobrobytu ludu. A szkoda to wielka, bo tego dobrobytu pono wszyscy pragną.

W rzeczywistości cała tajemnica powodzenia i popularności Towarzystwa tkwi we właściwem ujęciu pracy i w należytem jej wykonywaniu. Wiemy dobrze, że i w naszej pracy są liczne niedomagania a nawet wady, jednak mimo to tem górujemy, że praca nasza, aczkolwiek obejmująca przeróżne kierunki działania, nie składa się z długiego szeregu luźnych działań bez związku ze sobą, nieraz nawet tylko naśladowniczo za innymi podejmowanych, lecz idzie zawsze w kierunku dośrodkowym, mając na oku nie chęć uzyskania wpływu na chłopa, lecz obowiązek zaspokojenia jego potrzeb ekonomicznych.

Jeżeli zatem Zarząd główny występuje przeciw ciągle ponawianym projektom uszczuplenia zakresu działania Towarzystwa (przypominamy, że z kolei kazano nam się pozbywać raz działu rolniczego, to znów oświatowego, to wreszcie handlowego), to nie robi tego ani z uporu celem obrony stanu posiadania, ani z zarozumiałości, że najlepiej te rzeczy przeprowadzić zdoła. Czyni to wyłącznie na podstawie dokładnej znajomości stosunków, a więc doświadczenia i opartego na niem przeświadczenia, że prowadzenie tych wszystkich działów, jednak połączone z celowem koncentrowaniem prac, jest konieczne, jeżeli się ma skutecznie i możliwie spiesznie oddziałać na kulturalne i ekonomiczne życie włościanina, podnieść go, jak on sam często mówi, moralnie i materyalnie, zaspokoić jego potrzeby duchowe i zawodowe w sposób dla niego dogodny i dostępny.

Dla wykazania, że branie w rachubę całości gospodarczych potrzeb małorolnego gospodarza zniewalało i zniewala Zarząd główny do podejmowania nowych działów prac, dostarczy najlepszego dowodu przedstawienie powodów, które skłoniły Zarząd główny do objęcia pośrednictwa w zakupnie artykułów rolniczych jak nasion, nawozów sztucznych, maszyn rolniczych. Pośrednictwo to uważano za zbyteczne, tymczasem jest ono wprost konieczne. Włościanin, który za naszem pośrednictwem, a więc za pomocą Przewodnika Kółek rolniczych lub wydawnictw Towarzystwa dowiedział się o użyciu nawozów sztucznych, o stosowaniu lepszego ziarna do siewu, o nowych narzędziach, który wyczytane wiadomości uzupełnił czy to uczestnictwem na kursie, przez nas urządzonym, czy też pouczeniem wydelegowawanego do Kółka inspektora rolniczego Towarzystwa, chciał z tego samego źródła, z którego zaczerpnął wiadomości, mieć i dalszą pomoc, gdy przystępował do praktycznego zużytkowania tego, o czem się dowiedział. Wskazywano mu poprzednio, czego ma przy zakupnie przestrzegać, aby się nie narazić na zawody, a co gorsza na straty; cóż naturalniejszego zatem, że zwracał się do Zarządu głównego o podanie pomocnej ręki do uniknięcia tych niebezpieczeństw. Odmówić mu, odpowiedzieć krótko: „tem się nie zajmujemy, bo handlowe sprawy załatwia ta a ta instytucya handlowa“ byłoby to samo, co wzbudzić w nim niedowierzanie, czy poprzednio udzielone wskazówki były rzeczywiście zastosowane do jego potrzeb, a zarazem żal do Towarzystwa, że opuszcza potrzebującego pomocy przy ostatnim, najważniejszym dla niego kroku, to jest wtedy, gdy ma wydać swój grosz ciężko zapracowany i pełen jest obawy, czy go produktywnie wyda. I rzeczywiście

doświadczenie nas pouczyło, że nieraz ten pieniądz włościański nieodpowiednio zostałby wyłożony, gdyby zamówienie poszło wprost do instytucyi handlowej, a nie do Zarządu głównego Towarzystwa. Instytucya handlowa patrzy bowiem na zamówienie przedewszystkiem ze stanowiska handlowego i nieraz poleca ten i ów towar dlatego, że ma go właśnie w większej ilości na składzie, a gani inny, choć wie, że jest lepszy, dlatego, że go dostarczyć nie może, gdyż zastępstwo sprzedaży przysługuje innemu. Nie jest jej rzeczą również dochodzić i badać, czy zgłaszający zamówienie zrozumiał dobrze pouczenie, które go do zamówienia zachęciło; choć więc o tem są w liście wzmianki, dostawcę handlowego interesuje jedynie konkluzya, to jest zamówienie samo.

Inaczej zupełnie dzieje się z zamówieniem, zgłoszonem do Zarządu głównego. Tu podlega ono rzeczowemu badaniu, bo Zarządowi głównemu nie rozchodzi się o zrobienie interesu, lecz przedewszystkiem o stwierdzenie, czy zamówienie odpowiada potrzebie zamawiającego. Skoro tylko nasunie się najmniejsza wątpliwość, natychmiast żąda się wyjaśnień, a wykonuje się zamówienia dopiero wtedy, gdy jest zupełna pewność, że dostarczymy rzeczywiście tego, co zgłaszający się nabyć pragnął. Z aktów naszego pośrednictwa handlowego możemy dostarczyć licznych dowodów, jak pod wpływem fachowej dorady naszej ulegały bardzo wybitnym zmianom lub nawet zupełnie odwołane zostały zgłoszone przez członków zamówienia, które skierowane wprost do instytucyi handlowych byłyby z całą pewnością tak wykonane, jak zamawiający w pierwszej chwili żądał. Ciekawsze z tych aktów przedłożyć będziemy mieli sposobność na przyszłorocznej wystawie etnograficznej we Lwowie. Jest to bowiem ważny przyczynek do stwierdzenia, że troski o zaspokojenie potrzeb handlowych ludu nie można — jak to niejeden teoretyk sądzi — zdawać na instytucye handlowe na tej zasadzie, że cokolwiek tylko w zakres działania handlu wchodzi, do nich już wyłącznie należy, lecz że i w tej sprawie jest uzupełniający łącznik konieczny. Łącznik ten między zapotrzebowaniem a dostawą wytworzył właśnie Zarząd główny. Zarząd główny nie uzurpuje sobie ani praw, przysługujących instytucyom czysto handlowym, ani nie ubiega się o zyski, które handel przynosi, ma jednak obowiązek być dla ludności włościańskiej fachowym doradcą handlowym. Tym mu być wolno i tym być musi. Może być, że ta fachowa pomoc, połączona do tego z pewną kontrolą ruchu handlowego i zmuszająca do ustępstw dla naszych członków, nie jest wszystkim na rękę, jednak na to zważać nie możemy, bo nas obchodzić musi przedewszystkiem interes członków Towarzystwa.

Zarząd główny pośrednictwo to w program swój przyjąć musiał, aby stworzyć naturalne uzupełnienie swej zawodowo-oświatowej i rolniczej działalności. Rozpoczął ten dział i prowadzi go od szeregu lat wytrwale, na coraz znaczniejsze rozmiary i z pożytkiem dla członków (w r. 1908 dostarczono Kółkom rolniczym przy fachowej doradzie biura rolniczego: nawozów sztucznych za 241.398 K., nasion za 315.161 K., maszyn za 59.723 K., razem zatem artykułów rolniczych za poważną kwotę 616.282 K.), mimo, że na ten cel ani grosza krajowej czy państwowej subwencyi nie uzyskał, chociaż mógłby, a nawet powinien ją otrzymać, skoro zasobniejszym Towarzystwom, bo opierającym się na zamożniejszych członkach, zasiłków tych nie odmówiono.

Tak samo, nie żądając wpierw żadnych subwencyi i nie odkładając rozpoczęcia akcyi do chwili uzyskania pomocy finansowej, Zarząd główny wprowadził w życie w ostatnim czasie dział pośrednictwa handlowego dla towarów spożywczych. I ten dział tworzy potrzebny dla włościaństwa łącznik między dostawcą a konsumentem, reprezentowanym przez Kółka rolnicze. Jedne z nich bowiem prowadzą sklepy, inne znów, rozbudziwszy zmysł zbiorowego działania, skupiać umieją członków do wspólnego sprowadzania towarów, nadających się do rozdziału, jak nafta, mydło, zapałki, świece i t. p., aby nabycie jak najtaniej wypadło.

Pośrednictwa tego domagały się Kółka rolnicze od dłuższego już czasu. Życzeń swych jednak nie umiały dokładnie sformułować, gdyż upominały się o wskazanie źródeł zakupna, to jest o podanie zakładów fabrycznych lub też hurtownych dostawców. Nie znając norm i warunków obrotów handlowych, sądziły, że uzyskawszy wiadomość, skąd towar pochodzi, już tem samem znalazłyby dla siebie najdogodniejsze i najkorzystniejsze miejsce zakupna. Zastosowanie się do tych żądań Kółek rolniczych nie byłoby doprowadziło do celu. Źródła nabycia można było uczynić dostępnemi dla Kółek rolniczych wyłącznie przez objęcie pośrednictwa. Z tem pośrednictwem bowiem łączy się ściśle uzyskanie możliwie dogodnych warunków zakupna, ustalenie cen i zapewnienie odpowiednich dostaw.

Akcya ta rozpoczęta została dopiero w ostatnim kwartale 1908 r. Początek dała umowa zawarta o dostawę nafty, po niej zwolna przeprowadzano nowe pertraktacye, tak, że większość porozumień, przeprowadzonych z dostawcami, datuje się dopiero od początków 1909 r. Mimo to za ten krótki przeciąg czasu po dzień 31. maja 1909 r. możemy wykazać następujące poważne wyniki: dostarczono Kółkom rolniczym: 1) cukru z Przeworska w ładunkach półwagonowych za 74.460 K. 2) 1587 beczek nafty za 45.474 K. 3) mydła za 8.189 K. 4) zapałek za 7.085 K. 5) oleju rzepakowego za 8.148 K. 6) wina za 6.004 K. 7) smarowidła do wozów, czernidła do butów, waseliny za 3.380 K. 8) różnych innych towarów za 14.629 K. — razem za 167.369 K.

Korzyść tej akcyi tem większa, że 95% tej kwoty wypłacono za towary pochodzące z fabryk krajowych; uważamy bowiem za nasz pierwszy obowiązek wprowadzać Kółka rolnicze w ścisły

kontakt z rodzimą wytwórczością. Bez rozgłosu, na realnym działając gruncie, czynem wspieramy przemysł krajowy, wyrabiając mu zbyt w kołach nam dostępnych.

Ponieważ tokiem wywodów naszych weszliśmy na sprawy handlowe, dodamy przy tej sposobności, że pośrednictwo Zarządu głównego obejmuje jeszcze dział węglowy, dział pasz treściwych i dział dostaw produktów rolniczych, które ludność rolnicza w razie klęsk elementarnych nabywać dla siebie musi. Szczegółowe daty z tych dostaw mieszczą się w dalszych częściach sprawozdania, tu tylko nadmieniamy, że węgla dostarczyliśmy w ostatnim roku za 104.956 K., pasz treściwych i produktów rolniczych za 111.543 K.

Zesumowanie wszystkich przez nas dotąd wspomnianych dostaw przedstawia za rok ostatni poważną kwotę 1,000.150 K. W stosunku do roku poprzedniego, wykazującego dostaw za 595.639 K., wynosi przyrost 404.511 K., czyli prawie 70%.

Milionowa kwota za dostawy może wszystkich, nieobeznanych dokładnie z działalnością Zarządu głównego Tow. Kółek rolniczych, naprowadzić na myśl, że Zarząd główny z dokonanych tranzakcyi znaczne osiągnął zyski. Tymczasem cały nasz zysk redukuje się do moralnego zadowolenia, że spełniliśmy ciążący na nas obowiązek fachowego doradcy handlowego podstawowych organizacyi, a przez to i ich członków, i że wedle sił naszych i możności staraliśmy się im wyrobić dogodne warunki zakupna. Po za tem z dostaw tych nie mieliśmy żadnych zysków, za to trudów i kłopotów z niemi bez liku. Bierzemy bowiem odpowiedzialność i za to, czy należycie zrozumieliśmy życzenia zamawiającego, i odpowiedzialność za odpowiednie i właściwe wykonanie zlecenia, które przekazaliśmy imieniem Kółka czy też jego członka instytucyi handlowej. A odpowiedzialność ta jest znaczna i kłopotliwa. Nie mówimy już o tem, że zaledwie 50% zamawiających umie od razu dokładnie sprecyzyować swe życzenia, gorsza druga sprawa, że dostawcy nie zawsze dopełniają terminowych zobowiązań. Niechęć i żal Kółek rolniczych zwraca się wtedy nie przeciw dostawcy, lecz przeciw Zarządowi głównemu jako temu, który przyjął zamówienie. Tak samo do nas zwracają się skargi, chociaż niesłusznie, gdy z winy kolei nastąpiło albo opóźnienie dostawy albo też zamiana lub uszczuplenie towaru. W ten sposób wszystkie niemiłe strony pośrednictwa dotykają w pierwszym rzędzie nas, chociaż ta mozolna praca zysków nam żadnych nie przynosi.

Szersze nieco omówienie tego działu mogłoby nasunąć myśl, że w nim upatrujemy główny kierunek naszego działania. Jest on jednak tylko częścią prac naszych i to częścią, jak przedstawiliśmy, tworzącą naturalnie uzupełnienie podstawowych zadań Towarzystwa.

Wśród zadań tych szczególną uwagę zwracamy na sprawy rolnicze. Urządzanie różnych doświadczeń na polach, łąkach i pastwiskach, propaganda uprawy roślin pastewnych, zachęta do lepszego obchodzenia się z obornikiem i do melioracyi rolnych, szerzenie wiedzy rolniczej za pomocą kursów i wykładów tworzą części tej pracy, przedstawionej szczegółowo w odnośnych ustępach niniejszego sprawozdania. Tutaj zatem osobno poruszać ich nie będziemy, jak i czynności, podejmowanych w kierunku ubocznych gałęzi gospodarstwa wiejskiego, to jest sadownictwa, chowu drobiu i królików, bo i te są wyczerpująco pod właściwymi tytułami omówione. Rozmiary tej pracy i wpływ jej na małorolną ludność nie dadzą się niestety ująć w cyfry podobnie jak obroty handlowe. O tem, że jest wydatna i podniosła zrozumienie spraw rolniczych u dołu, świadczyć może to, że ucichły od lat kilku wszystkie projekty reformy naszych prac rolniczych, które z na zewnątrz byłyby się zaraz pojawiły, gdyby zauważono w nich nieodpowiedni sposób traktowania. Przeciwnie, zamiast krytyk spotykamy to, że wprowadzone przez nas metody i środki działania znajdują w innych Towarzystwach naśladowanie.

Drugi ważny dział naszej pracy: podtrzymywanie przedsiębiorczości handlowej Kółek rolniczych i kierowanie jej przez fachową pomoc i czujną kontrolę na drogi, przez zasady asocyacyi wskazane, rozwija się również pomyślnie. Obrotów wszystkich przedsiębiorstw, prowadzonych pod firmą Kółek rolniczych, nie możemy niestety dokładnie podać, bo tylko część ich można było w przeciągu roku zlustrować, a tem samem uzyskać dokładne o nich daty. W roku 1908 wynik lustracyi, przeprowadzonej w 241 sklepach Kółek rolniczych wykazał, że obrót kasowy tych przedsiębiorstw wynosił 7,296.431 K, wartość zaś towarów zakupionych do sprzedaży 3,142·101 K. Dla nadania sklepom Kółek rolniczych trwalszych i silniejszych podstaw wydał Zarząd główny dwie nowe instrukcye, jednę dla mniejszych sklepów, drugą dla składnic powiatowych. Obydwie opierają się na doświadczeniach, zebranych podczas lustracyi przedsiębiorstw, i mają na celu zapewnienie prawidłowego toku interesom handlowym Kółek i zapobieżenie nadużyciom i stratom. Instrukcye te mają ponadto doniosłe znaczenie ze względu na postanowienia dotyczące dzierżaw sklepów. Na podstawie nowych przepisów oddanie składnicy w dzierżawę jest zupełnie niedopuszczalne, a sklepów mniejszych dozwolone wyjątkowo na ściśle określonych warunkach. Każda bowiem dzierżawa sklepu, założonego przedsiębiorczością zbiorową, jest anomalią, którą usuwać należy. A że wykroczenia te przeciwko przepisom zdrowej organizacyi coraz więcej rozpowszechniać się poczęły i to w przeważnej części dla miłej wygody i dla pozbycia się trudów, połączonych z prowadzeniem przedsiębiorstw na wspólny rachunek, przeto trzeba było postawić im konieczną tamę. Odtąd sprawa wydzierżawienia sklepu może być załatwiona tylko przy udziale fachowego delegata Zarządu głównego. Uwzględniając przeto zwiększenie się pracy, Zarząd główny uwa-

żał za konieczne powołać do biura od r. 1909 piątego lustratora handlowego. Ale i te siły są niewystarczające. W ostatnim czasie bowiem powstało kilka nowych składnic powiatowych, które wymagają daleko staranniejszej pomocy i opieki, niż sklepy Kółek po wsiach. Do wprowadzenia składnicy w życie potrzeba co najmniej 10 do 14 dni czasu, tak samo kontrola takiej składnicy, połączona z dokładną inwenturą towarów i zbadaniem wszystkich ksiąg, co najmniej również tyle czasu zabiera. Czeka nas zatem nowa troska, jak pozyskać fundusze potrzebne do ponownego powiększenia liczby lustratorów handlowych przynajmniej o jedną siłę jeszcze w ciągu 1909 r. albo najpóźniej od 1-go stycznia przyszłego roku.

Działalność oświatowa Kółek rolniczych jest ściśle związana z dwoma poprzednimi działami pracy. Chociaż organizacya nasza nie pozostaje bez znacznego wpływu na szerzenie się ogólnej oświaty, to jednak głównym jej zadaniem jest podniesienie zawodowej wiedzy rolniczej i udzielenie tych wiadomości z zakresu handlu, które dla rolniczej ludności są potrzebne. Jedno i drugie wykonujemy przedewszystkiem za pomocą „Przewodnika Kółek rolniczych“, który jedna sobie z każdym rokiem coraz większy zastęp czytelników. W tym samym kierunku oddziałujemy za pomocą wydawnictw i „Kalendarza Kółek rolniczych“ oraz przez dostarczanie do bibliotek Kółek odpowiednich książek.

Oprócz tych zwykłych prac, podjęliśmy w r. 1908 dwie nowe akcye. Pierwsza z nich, to sprawa wciągnięcia kobiet do pracy po Kółkach rolniczych i zapoznanie ich z tem środowiskiem, z którego szerzyć się może i powinien zdrowy postęp gospodarczy po gminach naszych. Bez udziału kobiet jest on albo prawie niemożliwy, albo będzie tylko połowiczny. W akcyi tej znaleźliśmy bardzo chętnych współpracowników i przy ich pomocy i agitacyi kobiety garną się ochoczo do Kółek rolniczych; przodują pod tym względem powiaty: przeworski, łańcucki, jarosławski, jasielski i buczacki. W ścisłym związku z tą sprawą był kurs gospodarstwa kobiecego w Zarzeczu koło Jarosławia, o którym szczegóły osobno są podane, i powołanie na kurs dla instruktorów i organizatorów Kółek rolniczych uczestniczek, zaleconych przez Zarządy powiatowe, jako propagatorek nowej tej myśli wśród kobiet.

Druga nowa akcya, rozpoczęta dopiero od ostatniego kwartału 1908 r., to organizacya sprzedaży materyału rzeźnego. Na targach naszych panowały przy sprzedaży bydła i nierogacizny wprost anormalne stosunki. Rolę samowładnych panów odgrywali na nich wielcy handlarze, dyktując ceny zależne od swej woli, zgraja zaś ich pomocników występowała wobec sprzedających w sposób nadzwyczaj butny i zuchwały. Zmiany stosunków inaczej nie było można sprowadzić, jak tylko przez stworzenie konkurencyi, to jest wytworzenie organizacyi wywozowej materyału rzeźnego na targi pozakrajowe, a przedewszystkiem wiedeński. Szczegółów tej akcyi, podanych w osobnym dziale sprawozdania, nie będziemy tu poruszali, stwierdzić jedynie musimy ten pomyślny wynik, że cel akcyi został osiągnięty, bo ceny płacone obecnie przez handlarzy znacznie się podniosły. Przez organizacyę, utworzoną przy Zarządzie głównym, w porozumieniu z Komitetem c. k. Tow. gospodarskiego, wywieziono na targ wiedeński w czasie od 1. października 1908 do 31. maja 1909 razem 2.961 sztuk, za które wypłacono hodowcom 209.409 K.

Obok tych wszystkich a tak rozlicznych prac, o których tutaj tylko pobieżnie wspomnieć mogliśmy, a które obszerniej przedstawione w poszczególnych działach niniejszego sprawozdania dają obraz oddziaływania naszego na Kółka rolnicze, pamiętać musiał Zarząd główny również o własnych sprawach. Z nich najważniejsza to uzyskanie środków na prowadzenie tych różnych a tak ważnych agend. W tym celu starał się przedewszystkiem o powiększenia dochodów własnych. Sprawa to niełatwa, bo Zarząd główny żadnych przedsiębiorstw nie prowadzi i na zyski z nich liczyć nie może. Zrobił jednak, co w granicach możliwości jego leżało. Na rok 1908 preliminował dochody własne w kwocie 46.000 K, uzyskał zaś 59.594 K, osiągnął zatem wynik, wykazujący $29^1/_2$% nadwyżki. Gdy się zważy, że dochody własne opierają się na opłatach Kółek rolniczych i różnych zwrotach, uiszczanych przez członków za otrzymane świadczenia, i gdy się przy tem weźmie w rachubę stopień zamożności naszych stowarzyszeń i członków, to uznać trzeba, że wynik ten jest nadzwyczaj pomyślny i dla oceny stosunków bardzo znamienny.

Również i fundusz żelazny Towarzystwa powiększyć zdołaliśmy od ostatniego sprawozdania o kwotę 4.915·12 K. Wynosi on obecnie 25.958 80 K.

Tak samo wzrósł fundusz składek na dom Towarzystwa w porównaniu do roku ubiegłego o kwotę 3.597·51 K, gdyż wynosi on obecnie 25.377·88 K. Obydwa te fundusze w łącznej kwocie 51.336·68 K. tworzą majątek własny Towarzystwa, który użyto na przeprowadzenie budowy domu przy ul. Kopernika 11. Dom ten objęty został w posiadanie z dniem 1. września, a poświęcenie jego odbyło się na dniu 24 września 1908 r.

Tak w głównych zarysach daliśmy pogląd na stan Towarzystwa i działalność Zarządu głównego jako naczelnego kierującego organu. Niezaprzeczenie są w naszem Towarzystwie jeszcze liczne słabe strony, są luki w organizacyjnej budowie. Jedno jednak z dorocznych sprawozdań jest widoczne, że we wszystkich kierunkach stale idziemy naprzód i że co roku nowy dorobek na różnych wykazujemy polach.

I.

Sprawozdanie z czynności Zarządu głównego.

A) Sprawy ogólne.

1. Kronika żałobna.

Kroniką żałobną rozpoczynamy niniejszy dział sprawozdania, by uczcić pamięć szczerze oddanych Towarzystwu współpracowników, których nieubłagana śmierć wydarła z grona członków Zarządu głównego.

Ś. p. Ks. Emilian Biliński,

prałat domowy Jego Świątobliwości, kanonik gremialny gr. kat. Kapituły metropolitalnej lwowskiej, członek c. k. Rady szkolnej krajowej, kawaler orderu żelaznej korony, zasnął w Panu w czwartek dnia 11. lutego 1909.

Ś. p. zmarły należał przez przeszło 15 lat do Zarządu głównego Towarzystwa Kółek rolniczych. W r. 1893 mianowany po raz pierwszy delegatem gr. kat. Kapituły metropolitalnej lwowskiej do Zarządu głównego, pozostał w tym samym charakterze delegata przez wszystkie następne kadencye. Poważany i ceniony przez wszystkich dla swej prawości i zacności w drugiem trzechleciu swego urzędowania, powołany został do Wydziału wykonawczego Towarzystwa, z początkiem zaś następnego trzechlecia w r. 1899 wybrany został I. wiceprezesem Towarzystwa Kółek rolniczych, którą to godność piastował przez trzy kadencye, aż do września roku 1908, zawsze jednomyślnym wyborem powoływany na to zaszczytne stanowisko. Przez długie lata swego urzędowania brał żywy udział w pracach Towarzystwa Kółek rolniczych i z prawdziwym żalem usprawiedliwiał się w ostatnim roku, że stan zdrowia nie pozwala mu uczestniczyć tak pilnie, jak poprzednio w posiedzeniach Wydziału wykonawczego i Zarządu głównego. Światłe jego zdanie zawsze było wysoko cenione, a godność wiceprezesa, którą mu z całem zaufaniem powierzano przez okres dziewięcioletni, była równocześnie świadectwem, że Towarzystwo nasze ma na oku wyłącznie cele ekonomiczne, przy której to pracy zgodnie współdziałać mogą przedstawiciele obydwu narodów naszego kraju.

Na bolesną wiadomość o śmierci ś. p. kan. Bilińskiego Zarząd główny Towarzystwa przesłał kondolencyjne pismo do gr. kat. Kapituły metropolitalnej lwowskiej i złożył imieniem Towarzystwa wieniec u trumny długoletniego wiceprezesa i wiernego współpracownika. W nabożeństwie żałobnem, które odbyło się w Katedrze św. Jura w dniu 13. lutego, oraz w obrzędzie pogrzebowym, wzięli udział reprezentanci Zarządu głównego, oraz urzędnicy biura Tow. Kółek rolniczych.

Ś. p. Jan Ambor,

kierownik szkoły w Jaworniku, rozstał się z tym światem na dniu 2. marca 1909 r. w sile wieku, bo w 33 roku życia.

Towarzystwo nasze utraciło w przedwcześnie zmarłym jednego z najdzielniejszych pracowników na niwie Kółek rolniczych. Jako młody nauczyciel zaraz po objęciu posady rozpoczął swą działalność w naszem Towarzystwie. Wybrany w r. 1897 sekretarzem Kółka rolniczego w Jaworniku w powiecie myślenickim, do końca życia spełniał niestrudzenie połączone z tą godnością obowiązki. Jego to współdziałaniu zawdzięczać należy, że Kółko rolnicze jawornickie nadzwyczaj pomyślnie się rozwija i że wykazać może niepoślednie wyniki swej pracy.

W roku 1908 ś. p. Jan Ambor wziął udział w pierwszym kursie dla instruktorów i organizatorów Kółek rolniczych. Mianowany przez Zarząd powiatowy lustratorem Kółek rolniczych powiatu myślenickiego, zajmował się z niezwykłą sumiennością poruczonemi mu sprawami, a interwencyą swą umiał łagodzić nieporozumienia i spory, jeżeli w którem Kółku rolniczem na jaw wystąpiły. Pod tym względem wprost nieoceniona była jego pomoc.

Przy ostatnich wyborach powołany został w skład członków Zarządu głównego Towarzystwa. Niestety krótko tylko mogliśmy korzystać z wielkiego zasobu doświadczenia i wytrawnej znajomości spraw Kółkowych tego wybitnego działacza, który tak w lokalnej, jak i powiatowej organizacyi przez krótkie swe życie tyle zasług położył.

W ciężkiej żałobie pogrążonej żonie i dziatwie przesłał Zarząd główny telegraficznie wyrazy najgłębszego współczucia.

Cześć pamięci obu tych zasłużonych współpracowników!

2. Członkowie-założyciele.

Towarzystwo pozyskało od czasu poprzedniego sprawozdania 4 członków założycieli. Zapisali się na ich listę P. T.:

1) Teodor Sychowski, dyrektor Związku handlowego Kółek rolniczych.

2) Rada powiatowa w Kolbuszowej.

3) Tadeusz Cieński, właściciel dóbr z Pieniak.

4) Jan Mars, właściciel dóbr z Sądowej Wiszni.

Wkładki przez nich złożone w kwocie 200 K. od członka, powiększyły fundusz żelazny Towarzystwa o 800 K. Do tego samego funduszu dołączone zostały II. raty wkładek po 100 K., złożone przez Rady powiatowe w Bochni i Limanowej.

Obecnie liczy Towarzystwo 67 członków założycieli, których wykaz osobno jest podany w dziale „Spis członków“.

3. Członkowie wspierający.

Wkładek członka wspierającego uiściło w roku kalendarzowym 1908:

35 instytucyi i stowarzyszeń	w kwocie	357·— K.
1100 Kółek rolniczych	„	7.871·60 „
192 osób prywatnych	„	1.559·20 „
	razem	9.787·80 K.
a że według sprawozdania z r. 1907 wynosiły	. . . . . .	8.190·97 K.
przeto wzrosły roczne wkładki o	.	1.596·83 K.

W porównaniu z rokiem 1907 uzyskaliśmy z wkładek od instytucyi i stowarzyszeń o 29 K. mniej, od Kółek rolniczych o 1421 K. więcej, zaś od osób prywatnych o 204 K. więcej. Główny przyrost wkładek dały zatem Kółka rolnicze.

Z wpływów członków wspierających Towarzystwa 50% przekazywano Zarządom powiatowym, które się o to odniosły, do funduszu żelaznego przekazano 40%, resztę zużytkowano na potrzeby bieżące Towarzystwa.

Wykaz szczegółowy członków wspierających podany jest w osobnym dziale sprawozdania p. t. „Spis członków“.

4. Członkowie zwyczajni.

Członków zwyczajnych, zaopatrzonych w legitymacye, które wystawia Zarząd główny za opłatą 10 h. od członka na dowód przynależności jego do miejscowego Kółka rolniczego, a tem samem do Towarzystwa, posiada Towarzystwo obecnie 49.720. Wszyscy ci członkowie zwyczajni opłacają wkładki roczne do kasy tych Kółek rolniczych, do których są przynależni. Do kasy Zarządu głwnego uiszczają tylko należytość za legitymacyę. Legitymacye wydawane bywają na każde trzechlecie urzędowania Zarządu głównego. Obecnie wydane są ważne na lata 1908, 1909 i 1910. Z końcem roku 1910 przeprowadzony zostanie nowy spis członków dla użytku Zarządu głównego, obejmującego urzędowanie w r. 1911. Szczegółowego, to jest imiennego spisu członków zwyczajnych, nie podajemy w sprawozdaniu, gdyż drukowanie tylu nazwisk zabrałoby za wiele miejsca. Spis ten jest jednak w aktach Towarzystwa. Na podstawie jego podaliśmy w sprawozdaniu zeszłorocznem wykaz Kółek rolniczych, zestawiony według powiatów, zaznaczając, ile każde z nich członków posiada i które numera kart legitymacyjnych zostały do odnośnego Kółka wydane. Wykaz ten sięgał do liczby 35.078. W obecnem sprawozdaniu zamieszczamy dalszy ciąg wykazu od 35.079 do 49.720.

5. Fundusz żelazny.

Fundusz żelazny przy końcu roku sprawozdawczego po dzień 31. maja 1909 składał się:

1) z wkładek członków założycieli .	16.090·—	K
2) z dobrowolnych opłat po 20 hal. od członków Kółek z r. 1903 .	224·30	„
3) z 10% wkładek członków wspierających z roku 1906, dołaczonych do funduszu żelaznego w myśl uchwały Zarządu głównego	774·67	„
4) z nadwyżki z wydawnictwa „Kalendarza Kółek roln. na r. 1905“ wraz z odsetkami	61·04	„
5) z nadwyżki w dochodzie z wydawnictwa „Kalendarza Kółek rol. na r. 1906	548·45	„
6) z odsetek dopisanych po dzień 6/5 1907	1.068·84	„
7) z 40% wkładek członków wspierających z r. 1907, dołączonych do funduszu żelaznego w myśl uchwały Zarządu głównego .	3.276·38	„
8) z 40% wkładek członków wspierających z r. 1908 na mocy uchwały jak poprzednia . .	3.915·12	„
Razem . .	25.958·80	K
a że według sprawozdania z roku 1907 wynosił	21.043·68	„
przeto wzrósł o . .	4.915·12	K

Od 6 maja 1907 r. fundusz żelazny nie wykazuje dopisanych odsetek, gdyż od tego dnia użyty został na częściowe pokrycie kosztów zakupna gruntu i budowy domu Towarzystwa.

Oprocentowanie jego wykazane zostanie dopiero przy pierwszym zamknięciu rachunków domu Towarzystwa, które nastąpi 31 grudnia 1909 r.

6. Fundusz składek na dom Towarzystwa.

Fundusz składek, złożonych na budowę domu Towarzystwa, wynosił według zeszłorocznego sprawozdania:

po dzień 30 kwietnia 1908 .	21.780·37 K
po dzień 31 maja 1909 powiększył się o	3.597·51 „
wynosi obecnie . .	25.377·88 K

I ten fundusz, tak samo jak fundusz żelazny, użyty został na pokrycie kosztów budowy domu.

7. Własne dochody.

Na własne dochody Zarządu głównego Tow. Kółek rolniczych, składają się następujące pozycye wpływów do kasy w r. kalendarzowym 1908;

a) Wkładki członków	9.787·80 K
b) Opłaty członków Kółek rolnicz. za karty legitymacyjne w r. 1908	4.001·19 „
c) Zwroty Kółek rolniczych za lustracye handlowe	5.956·87 „
d) Zwroty Kółek rolniczych za zboże i ziemniaki do doświadczeń .	2.061·— „
e) Zwroty Kółek rolniczych za koszta man. przy zakupnie . .	4.111·42 „
f) Zwroty Kółek rolniczych za króliki i drób, nadany na stacye .	1.100·— „
g) Odsetki od chwilowej lokacyi gotówki	1.686·06 „
h) Z prenumeraty i ogłoszeń Przewodnika	17.102.58 „
i) Ze sprzedaży i ogłoszeń Kalendarza	6.804·49 „
k) Ze sprzedaży wydawnictw . .	851·87 „
l) Zwrot Bazaru Kółka rolniczego w Czernichowie za kierownictwo sklepem	600·— „
Razem . .	54.063·28 K
w stosunku do preliminarza na rok 1908, w który wstawiono tytułem dochodów własnych .	46.000·— „
uzyskano więcej ponad preliminowane wpływy . .	8.063·28 K

Do tego jednak należy doliczyć dwa wpływy z roku kalendarzowego 1908, które nie mogły być objęte preliminarzem a słusznie należą do dochodów własnych. Są nimi:

Wkładki członków założycieli	1.100·— K
Składki na dom . . .	4.431·53 „
Razem . .	5.531·53 K

Wobec tego *suma ogólna własnych dochodów wynosi 59.594·81 K, a nadwyżka w porównaniu z preliminarzem 13.594·81 K.*

8. Subwencye państwowe.

Od c. k. Rządu uzyskał Zarząd główny następujące zasiłki, już to wprost z c. k. Ministerstwa rolnictwa, już to za pośrednictwem c. k. Towarzystwa gospodarskiego we Lwowie i rolniczego w Krakowie.

a) Na koszta zarządu, lustracye i wydawnictwo Przewodnika Kółek rolniczych z c. k. Ministerstwa rolnictwa	25.000 K
b) Na lustracye rolnicze i sadownictwo przez c. k. Towarzystwo gosp. .	12.500 „
c) Na wzorowe gnojownie przez c. k. Tow. gosp.	1.500 „
d) Na doświadczenia rolnicze przez c. k. Tow. gospodarskie . . .	2.000 „
e) Na cele rolnicze przez c. k. Tow. rolnicze	3.500 „
f) Na organizacyę handlu materyałem rzeźnym przez Komitet c. k. Tow. gospodarskiego	2.000 „
Razem . .	44.500 K
a że preliminowano . .	42.300 „
przeto uzyskano więcej . .	4.200 K

Nadwyżka pochodzi stąd, że c. k. Towarzystwo gospodarskie przyznało na wzorowe gnojownie zamiast preliminowanej kwoty 1300 K, subwencyę o 200 K wyższą, a ponadto udzieliło nieobjętego preliminarzem zasiłku na przeprowadzenie doświadczeń rolniczych w kwocie 2.000 K., wreszcie zasiłku w kwocie 2.000 K na koszta organizacyi dostaw materyału rzeźnego przez Sekcyę, utworzoną przy Zarządzie głównym z ramienia Komitetu c. k. Tow. gospodarskiego. Nadmieniamy, że na ten ostatni cel otrzymaliśmy dnia 31 grudnia 1908 r. uzupełniający zasiłek w kwocie 4.000 K, który w księgach Towarzystwa zapisany został na przychód r. 1909. Razem czyni nadwyżka, jak wyżej 4.200 K.

Oprócz tego uzyskaliśmy z Komitetu c. k. Towarzystwa gospodarskiego kwotę 722·31 K, jako zwrot subwencyi na drzewka owocowe dostarczone do Kółek rolniczych w obrębie działania c. k. Towarzystwa gospodarskiego.

9. Subwencye krajowe.

Na mocy uchwał Wysokiego Sejmu, Zarząd główny Tow. Kółek rolniczych otrzymał następujące subwencye:

a) Na koszta zakładania Kółek i ich lustracye	15.000 K
b) Na koszta administracyjne . .	4.000 „
c) Na lustratorów handlowych . .	8.000 „
d) Na praktyczne kursa handlowe .	4.000 „
e) Na ogólne cele rozwoju roln. i handlowej działalności Kółek roln. .	12.000 „
f) Na utrzymanie i koszta 1 inspektora rolniczego	5.000 „
g) Na utrzymanie i koszta 1 lustratora rolniczego	4.000 „
h) Na „Przewodnik Kółek rolniczych“	3.000 „
i) Na kursa instruktorów powiatow. i instruktora nrganizacyjnego . .	5.000 „
k) Na organizacye Zarządów pow. .	3.000 „
l) Na instruktorów powiatowych .	6.000 „
razem zgodnie z preliminarzem .	69.000 K

Ponadto otrzymał Zarząd główny od Wysokiego Wydziału krajowego dodatkowy zasiłek w kwocie 600 K. na propagandę użycia krów do zaprzęgu.

10. Inne subwencye i wpływy.

Fundusze Towarzystwa zasiliły ponadto następujące instytucye i towarzystwa, udzielając subwencyi na niżej wymienione cele:

a) Towarzystwo wzaj. ubezpieczeń na cele ogólne	600 K
b) Towarzystwo wzaj. ubezpieczeń na organizacyę ochotniczych straży	5.000 „
c) Związek handlowy K. r. na organizacye powiatowe	1.000 „
d) Związek handlowy K. r. na podniesienie kultury rolniczej . . .	2.000 „
e) Rady powiat. na cele ogólne . .	160 „
Razem . .	8.800 K
Ponieważ preliminowano . .	8.760 „
uzyskano mniej, . .	40 K

ponieważ od Rad powiatowych zamiast preliminowanych 200 K, otrzymano 160 K.

11. Stosunek własnych dochodów do subwencyi.

Zarząd główny Towarzystwa Kółek rolniczych jako organ powołany przedewszystkiem do rozbudzania ruchu asocyacyjnego wśród ludności włościańskiej i do wytwarzania placówek, z którychby się zdrowe myśli i postępowe prace szerzyć mogły, dalej do wykonywania opieki i kontroli nad zawiązanemi stowarzyszeniami i do kierowania ich działalnością, nie może z natury rzeczy osiągać wysokich dochodów własnych i musi się opierać głównie na zasiłkach władz i instytucyi, w których interesie pracuje nad kulturalnem i ekonomicznem podniesieniem najszerszych warstw ludności. Mimo to jako krzewiciel idei samopomocy nie powinien opierać swej pracy wyłącznie na subwencyach, lecz dążyć musi do zaspokojenia choćby części potrzeb funduszami, uzyskanymi własnym wysiłkiem.

Zarząd główny kierując się temi zasadami zabiega z jednej strony usilnie o subwencye, które wobec ogromu zadań sa bezwarunkowo w znacznie wyższym wymiarze konieczne, z drugiej strony jednak wytęża wszystkie siły o podwyższenie własnych dochodów.

Z zestawień powyżej podanych wynika, że w r. 1908 *dochody własne Zarządu głównego wynosiły 85·77% subwencyi krajowych, a 52·5% subwencyi państwowych i krajowych razem wziętych.*

12. Zarząd główny.

W składzie Zarządu głównego nastąpiły w r. 1908 ważniejsze zmiany, przeprowadzone bowiem zostały nowe wybory na trzechlecie 1908—1911 oraz nowe nominacye członków delegowanych na ten sam okres czasu.

Z członków, którzy z wyboru lub przez kooptacyę należeli do Zarządu głównego w poprzednim okresie, weszlo przez wybór ponownie siedmiu, a że następnie kooptowano trzech z dawnych członków, przeto razem pozostało 10 członków z poprzedniego trzechlecia, dwunastu zaś weszło nowych. Na 18 delegatów władz i instytucyi otrzymało 10 ponownie nominacyę; między ośmiu no womianowanymi zaś otrzymało nominacyę 2 takich członków, którzy poprzednio na mocy wyboru należeli do Zarządu głównego. W ten sposób na ogólną liczbę 40 członków utrzymało się na trzechlecie 1908—1911 z poprzedniego Zarządu 22, weszło nowych 18.

Jak już zaznaczyliśmy w kronice żałobnej postradaliśmy przez śmierć 2 członków.

Na miejsce ś. p. ks. kan. Emiliana Bilińskiego, delegowanego przez Konsystorz metropolitalny obrz. gr. we Lwowie, nie nastąpiła dotąd ze strony Konsystorza nowa nominacya.

Na miejsce ś. p. Jana Ambora uzupełnił się Zarząd główny po myśli § 36 statutu aż do najbliższej Ogólnej Rady powołaniem do swego grona p. Maryana Jaroszyńskiego z Błudnik, prezesa Zarządu powiatowego Kółek rolniczych w Stanisławowie. Wybór właściwy w miejsce ś. p. Jana Ambora przeprowadzony zostanie na XI Ogólnej Radzie w Krakowie.

Szczegóły o obecnym składzie Zarządu głównego i Wydziału wykonawczego mieszczą się

w osobnym dziale niniejszego sprawozdania pod napisem „Skład Zarządu głównego Towarzystwa“.

W roku 1908 odbyło się 6 posiedzeń Zarządu głównego i 20 posiedzeń Wydziału wykonawczego, oprócz tego odbywały częste posiedzenia komisye, które przygotowywały materyał do posiedzeń Wydziału, lub też poddawały szczegółowemu badaniu sprawy im przekazane.

Sprawozdania z posiedzeń Wydziału wykonawczego i Zarządu głównego podawane są do publicznej wiadomości w organie Towarzystwa „Przewodnika Kółek rolniczych“.

13. Delegacye Zarządu głównego.

Jako delegaci Zarządu głównego Towarzystwa Kółek rolniczych należeli:

1. Do Krajowej Komisyi dla spraw rolniczych prezes Towarzystwa p. Artur Zaremba Cielecki.

2. Do centralnego Komitetu ratunkowego przy c. k. Namiestnictwie pp.: Artur Zaremba Cielecki i Telesfor Adamski.

3. Do Centralnego Wydziału Towarzystw rolniczych dr. Bronisław Dulęba, dyr. Telesfor Adamski i prof. dr. Miczyński.

4. Do Rady nadzorczej Związku handlowego Kółek rolniczych dr. Stanisław Grabski.

5. Do Wydziału wykonawczego Rady nadzorczej tegoż Związku dyr. Telesfor Adamski.

6. Do Rady nadzorczej Syndykatu Tow. rolniczych dr. Stefan Surzycki.

7. Do Sekcyi wywozu materyału rzeźnego przy Komitetach c. k. Towarzystw gospodarskiego i rolniczego dyr. T. Adamski.

8. Do Towarzystwa mleczarskiego w Krakowie dr. Stefan Surzycki.

9. Do Zarządu głównego Związku teatrów i chórów włościańskich pp.: Artur Zaremba Cielecki i ks. kan. Koleński.

10. Do Rady nadzorczej Centralnego Towarzystwa handlowego w Krakowie dyr. T. Adamski.

Reprezentantami Towarzystwa byli:

1. Na Radzie ogólnej c. k. Towarzystwa gospodarskiego pp.: Artur Zaremba Cielecki i dr. Dulęba.

2, Na Ogólnem zebraniu członków c. k. Towarzystwa rolniczego w Krakowie pp.: dr. Dulęba i Babicz.

Delegacye do organizacyi powiatowych:

Delegatami powiatowymi Zarządu głównego do Zarządów powiatowych, względnie do zastępowania tychże Zarządów w powiatach, w których niema dotąd organizacyi powiatowej, mianowani zostali:

1. Rafał Cywiński do Zarządu pow. w Stanisławowie.

2. Henryk Groblewski do Zarządu pow. w Gorlicach.

3. Ks. Ignacy Antoniewski do Zarządu pow. w Brzozowie.

4. Bolesław Żardecki do Zarządu pow. w Łańcucie.

5. Jan Skąpski do Zarządu pow. w Nowym Sączu.

6. Dr. Ignacy Wołkowicki do Zarządu pow. w Strzyżowie.

7. Maryan Jaroszyński na powiat tłumacki.

8. Henryk Karczewski na powiat jaworowski.

14. Biuro Zarządu głównego Tow. Kółek rolniczych.

Wykaz urzędników biura podany jest w osobnem zestawieniu p. t. „Skład Zarządu głównego i urzędników biura“. Tutaj zaznaczamy tylko zmiany, które zaszły od ostatniego sprawozdania.

Inspektor rolniczy p. Zdzisław Bańkowski wystąpił z biura z dniem 10 lipca 1908 r. Na opróżnioną posadę inspektora i nieobsadzoną posadę asystenta rolniczego ogłoszony został równocześnie konkurs. W wyniku konkursu mianowani zostali inspektorem rolniczym p. Władysław Wąsowicz, asystentem rolniczym p. Mieczysław Studziński. Pierwszy z nich jednak nie objął posady drugi zaś spełniał swe czynności tylko przez czas od 1 września do 15 października, poczem ustąpił z biura. Ponownego konkursu nie ogłaszano. Na podstawie zgłoszeń na poprzedni konkurs mianowano asystentem rolniczym p. Józefa Bobrowskiego, który objął posadę z dniem 20 listopada 1908 r., stanowisko zaś inspektora rolniczego powierzono z dniem 15 stycznia 1909 r. p. Wacławowi Kruszewskiemu.

Instruktor sadownictwa p. Eugeniusz Poluszyński ustąpił z zajmowanej posady z dniem 15 sierpnia 1908 r., powołany na c. k. inspektora piwnic. Na miejsce jego mianowany został na podstawie konkursu p. Stanisław Wierzbicki.

W biurze handlowem utworzona została piąta posada lustratora handlowego i asystenta handlowego. Lustratorem mianowany został bez konkursu p. Stanisław Dzierża, który już przedtem spełniał te funkcye od roku 1899 do końca roku 1901. Objął on posadę z dniem 1 stycznia 1909. Asystentem handlowym mianowany został p. Józef Sarna z dniem 23 listopada 1908 r.

Do nowo utworzonego działu biurowego dla organizacyi handlu materyałem rzeźnym powołani zostali p. August Krogulski jako kierownik i p. Gałęziewicz jako urzędnik. Obydwaj rozpoczęli swe czynności z dniem 1 października 1908.

Sprawa ubezpieczenia urzędników, poruszana tylokrotnie na Ogólnych Radach, musiała wreszcie z dniem 1 stycznia 1910 zostać załatwiona wobec

wejścia w życie ustawy, obowiązującej do ubezpieczeń.

Ubezpieczenie przeprowadzono na podstawie norm państwowego ubezpieczenia w Towarzystwie urzędników prywatnych we Lwowie; pięciu urzędników ubezpieczono ponadto za ubiegłe lata.

15. Statystyka czynności biurowych.

Protokół podawczy biura wykazuje w 1908 r. 35.395 ekshibitów wobec 31.052 w r. 1907. Przyrost wynosi zatem 13·9% w ciągu roku.

W roku 1908 wysłano z biura Towarzystwa według szczegółowego wykazu ekspedytu:

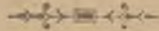
29.788 listów;
8.183 kart korespondencyjnych;
422 listów poleconych;
780 przekazów pieniężnych;
801 paczek;
8.365 druków pod opaską;
215 telegramów.

Doręczono we Lwowie za filurą do władz i instytucyi 779 pism.

Oprócz tego przeprowadzono ekspedycyę 208.500 egz. „Przewodnika Kółek rolniczych“.

Dziennik kasowy za rok 1908 zawiera 838 pozycyi w przychodzie, 2.329 w rozchodzie; podręcznik wpływów kasowych 5.365 pozycyi, a podręcznik wpływów na rachunek przechodowy 3.299 pozycyi.

Obrót kasowy Zarządu głównego wynosił 1,008.024·10 K.

B) Sprawy rolnicze.

I. Pola doświadczalne.

a) Próby z odmianami zbóż.

Sprawozdanie z prób r. 1907/8 i 1908.

Zakładanie pól próbnych ze zbożami jaremi i ozimemi ma dla małorolnych gospodarzy naszego kraju bardzo doniosłe znaczenie, a skutek tej od szeregu lat prowadzonej przez nas akcyi jest z każdym rokiem widoczniejszy i wydatniejszy. W bardzo wielu miejscowościach bowiem tak wschodniej jakoteż i zachodniej części kraju włościanie pod wpływem korzystnych wyników prób zbożowych uświadomili się w tym kierunku, że tylko przy użyciu nasienia doborowego, należycie oczyszczonego i co kilka lat zmienianego, odpowiedniego dla danej okolicy, mogą uzyskać ze swoich pól pełne plony doborowego zboża.

Lecz nie tylko ten skutek osiągnięto przez zakładanie pól próbnych zbożowych. Wiadomo, że obecnie, w myśl rozporządzenia c. k. Ministerstwa obrony krajowej, władze wojskowe obowiązane są czynić potrzebne zakupy zboża, a więc przedewszystkiem owsa i żyta, wprost od producentów z pominięciem różnych pośredników. Jednakże zboże zakupić się mające musi być dorodne, czyste i jednolite. Otóż gospodarze włościańscy nie są w stanie korzystać z tego dobrodziejstwa w tych okolicach, gdzie każdy z poszczególnych włościan uprawia inny gatunek zboża i nie dba o czystość i dorodność nasienia.

Zupełnie inaczej rzecz przedstawia się natomiast tam, gdzie członkowie Kółek, za pomocą pól próbnych, zaopatrują się w doborowe nasienie, a wypróbowawszy dokładnie, który z otrzymanych na poletka próbne gatunków zboża najlepiej odpowiada miejscowym warunkom, naturalnie już stale ten gatunek zboża we własnym dobrze zrozumianym interesie uprawiają. W ten sposób więc włościanie danej miejscowości najłatwiej dojść mogą z czasem do jednolitego, wyrównanego zboża, które następnie zarząd wojskowy w większych partyach chętnie za dobrą cenę zakupi.

Na twierdzenie nasze mamy dowody. Mianowicie, z bardzo wielu miejscowości, w których w latach poprzednich urządzone były pola doświadczalne zbożowe, otrzymujemy corocznie znaczne zamówienia (po kilkadziesiąt cetnarów) na nasiona zbóż jarych i ozimych z tych gatunków, które na polach doświadczalnych już wytrzymały próbę i okazały się dla danej okolicy najodpowiedniejszemi.

Zachęceni tak dodatnimi wynikami pracy w tym kierunku podjętej, zamierzamy w przyszłości tę akcyę coraz więcej rozszerzać i pogłębiać i odwołujemy się do miarodajnych czynników, ażeby nas w tych naszych usiłowaniach poparły i udzieliły niezbędnej na ten cel pomocy.

Fundusze bowiem, które na ten cel obecnie przeznaczyć możemy, są aż nadto skromne i tylko dodatkowemu zasiłkowi Komitetu c. k. galicyjskiego Towarzystwa gospodarskiego zawdzięczamy to, że byliśmy w stanie przynajmniej w trzeciej części zaspokoić nadesłane zgłoszenia, urządzając w r. 1908 o 160 pól próbnych więcej, aniżeli rok przedtem. Poczuwamy się do miłego obowiązku złożyć na tem miejscu za tę pomoc w imieniu Towarzystwa i w imieniu członków Kółek wyrazy szczerego uznania i podziękowania.

Jednakże to wszystko jest za mało, zaledwie bowiem tylko część zgłoszeń na pola próbne możemy każdego roku uwzględnić. Liczyć się przytem trzeba, że zgłoszeń jest co roku coraz więcej, bo członkowie Kółek coraz intenzywniej zabierają się do pracy rolniczej i w pierwszym rzędzie zmierzają do zmiany nasienia. W sprawozdaniach z prób umieszczone są uwagi doświadczających. Niestety nie możemy streścić tutaj wszystkich tych uwag z powodu szczupłości miejsca. Byłoby to bowiem najlepszą illustracyą stosunków i dowodem, że sprawa zasługuje ze wszech miar na poparcie i na najtroskliwszą opiekę ze strony sfer miarodajnych. Umieszczamy poniżej tylko małą część tych uwag, z których widocznem jest, jak zadowoleni są włościanie z tego, że im się daje sposobność, przez poznanie i wypróbowanie doborowych gatunków zboża, stworzenia silnych i trwałych fundamentów, stanowiących jedną z głównych podstaw i warunków należytego rozwoju gospodarstw małorolnych.

Rok 1908 był rokiem powszechnej klęski elementarnej w naszym kraju. Zbiór zwłaszcza plonów całorocznej żmudnej pracy gospodarzy rolników był bardzo utrudniony z powodu ciągłej słoty i wylewów; również ucierpiało zboże w wielu okolicach wskutek klęski gradobicia Dla wszelkich prób doświadczalnych był więc rok ubiegły bardzo niepomyślny. I jeżeli wśród tak niesprzyjających warunków atmosferycznych zboża z pól próbnych zwyciężyły na całej linii dawniej uprawiane przez włościan zwyrodniałe gatunki zbóż, jest to tylko nowem potwierdzeniem, że sprawa użycia doborowego nasienia przez naszych włościan jest rzeczą pierwszorzędnej wagi.

Najlepsze rezultaty osiągnięto z prób z jęczmieniem ozimym, dlatego, że zboże to zbiera się znacznie wcześniej od innych, a w roku ubiegłym o tej porze panowała jeszcze piękna pogoda. Natomiast, wszelkie inne gatunki zboża, t. j. żyto, pszenica, owies, jęczmień jary, ucierpiały w mniejszym lub większym stopniu wskutek słoty, wylewów i gradobicia, a część pól próbnych nawet została całkowicie zniszczoną.

Różnice co do ilości i jakości plonów nowych odmian zbóż na polach próbnych, w stosunku do dawniej przez włościan uprawianych, były w wielu wypadkach, pomimo nieprzyjaznych warunków wzrostu i zbioru, bardzo znaczne. Wynosiły one około 2, 3, a nawet 4 q w stosunku z 1 morga.

Maksymalne plony z poletek próbnych wynosiły około 16 q, średnie 8 q, najniższe 6 q z wyjątkiem tych prób, gdzie zboże, wskutek szkód, zostało całkowicie zniszczone.

Sposób przeprowadzenia prób, rozdziały poletek i ilości użytego do prób nasienia były te same co w latach poprzednich.

Za zboże, otrzymane do prób doświadczalnych zwrócili członkowie za rok 1907/8 łączną kwotę 1581 koron 50 gr., licząc po 6 koron za każde 50 kg. żyta, owsa i jęczmienia, a po 7 koron za 50 kg. pszenicy.

Nasienie do pól doświadczalnych, sprowadzone z Zarządów dóbr w Mikulicach, Podhorcach, Łososinie dolnej, Strzałkach, ze Związku handlowego Kółek rolniczych, dalej, od p. Edwarda Kleberta z Myślenic i od p. Bauera z Frauenthal w Czechach, było bardzo czyste i dorodne, co z przyjemnością tutaj zaznaczyć musimy.

W jesieni 1907 r. i z wiosną 1908 r. założono pól próbnych zbożowych razem 520. Sprawozdań z tych prób nadesłano 402 (czyli około 80%).

Próby przeprowadzono z ozimemi: żytem, pszenicą i jęczmieniem, i jaremi: owsem i jęczmieniem.

Z żytem założono w jesieni 1907 r. 50 pól doświadczalnych. Próby przeprowadzono z trzema odmianami żyta, mianowicie: petkuskiem (40 prób), polskiem (40 prób) i odmianą Askania (20 prób).

Ze wszystkich, od szeregu lat na polach doświadczalnych uprawianych odmian żyta, najlepszemi okazały się odmiany żyta polskiego i petkuskiego i te odmiany użyto w pierwszej linii do prób w 1907 r. Jednakże, dla dokładniejszego jeszcze wypróbowania porównawczego tych dwu odmian z innymi odmianami żyta, założono w towarzystwie tamtych 20 pól próbnych z żytem Askania. Z tych porównawczych prób okazało się ponownie, że dla małorolnych gospodarzy w naszym kraju żyto petkuskie i polskie jest najlepszem i najodpowiedniejszem, albowiem żyto Askania ani w jednej próbie nie dorównało tym dwu odmianom. Wyrosło wprawdzie bujnie w słomę, lecz wydało plon zaledwie średni, ziarno nikłe, a słoma gruba i miękka nie jest zdatna ani na sieczkę ani na paszę dla inwentarza.

Czy żyto polskie, czy też petkuskie jest lepszem, co do tego są zdania gospodarzy małorolnych podzielone. Z różnych głosów i opinii, pod tym względem wygłaszanych, można wnioskować, że na grunta lżejsze lepiej nadaje się polskie, na cięższe petkuskie. Żyto polskie jest cokolwiek wytrzymalsze na zimno, wcześniej dojrzewa, daje mąkę piękniejszą. Odporność przeciwko szkodnikom ze świata zwierzęcego i roślinnego jest u obu odmian prawie równa, natomiast przewyższa żyto petkuskie znacznie żyto polskie co do wysokości plonów tak w ziarnie, jak i w słomie. a ziarno jest pełniejsze i dorodniejsze; odporność przeciw wyleganiu jest u żyta petkuskiego większa niż u polskiego.

Sprawozdań z prób z żytem nadesłano 35. W 27 próbach wykazały nowe odmiany lepsze rezultaty od dawniej uprawianego żyta, a tylko w 2 próbach plony były równe. Te 2 próby nie są jednak miarodajne, ponieważ, z powodu gwałtownej ulewy, wszystkie odmiany doznały uszkodzenia. Na 6 poletkach próbnych plony zostały całkowicie zniszczone wskutek klęski elementarnej. W 12 próbach dało żyto polskie lepsze wyniki, w 11 próbach żyto petkuskie, 4 wyniki prób były prawie równe, jednak znacznie lepsze od dawnego żyta.

Uwagi przeprowadzających próby z nowemi odmianami żyta.

1. Obie odmiany nad podziw się urodziły, obie bardzo dobre. Dwa razy wydały lepszy plon od miejscowej. Obie odmiany będę nadal siał i pozostanę przy nich. Bóg zapłać i wam dopomóż w dalszych pracach.

Jan Owsiany, Bagienica ad Dąbrowa.

2. Jakie zdanie mam o nowych odmianach, to najlepiej pokazują tu podane cyfry (nowa odmiana 11 q ziarna, w stosunku z morga, stara 7·28 q.).

Moją dawną odmianę już zaniechałem, a posiałem żyto polskie i petkuskie Zarządowi głównemu Kółek rolniczych za zboże to zasyłam staropolskie: „Bóg zapłać!“

Franc. Rejzer, Albigowa.

Z pszenicą przeprowadzono w jesieni 1907 r. 50 prób, do kt rych użyto ponownie dla dokładniejszego wypróbowania 4 odmian t. j., Ostki galicyjskiej Prażmowskiego, gółki Mikulickiej, Ghirki Elity i Dańkowskiej białej. Pierwsze dwie odmiany wysłano przeważnie do Kółek, położonych w zachodniej części kraju, drugie dwie na wschód. Najlepszą z tych odmian okazała się ponownie ostka galicyjska ze względu na znaczną plenność, odporność przeciw mrozom, burzom i szkodnikom. Na drugiem miejscu wymienić należy gółkę Mikulicką, która nie tyle wysokością plonów, ile jakością ziarna i mąki z niego wyrabianej, dalej jakością słomy i plew, zadowolniła bardzo doświadczających; cokolwiek mniej wytrzymała i odporna, aniżeli ostka nie jest przecież wcale delikatną, a posiada, oprócz tego, tę zaletę, że mniej ulega zaśnieceniu od innych bezostnych gatunków pszenic.

Trzecie miejsce zajęła w próbach Ghirka. Pszenica ta udaje się wybornie na gruntach lepszych, w kulturze będących, i na takich wydaje wysokie plony w pięknem ziarnie i słomie, lecz w niektórych okolicach znów zawodzi; mniej też jest odporną na wszelkiego rodzaju przeciwności od obu poprzednio wymienionych odmian.

Pszenica Dańkowska wreszcie wydała na wielu polach próbnych bardzo piękne plony; ziarno grube, białe, mąka z niej dobra, słoma i plewa również, lecz jest ona również wybredna co do jakości gruntu, a przytem zaśnieca się łatwo, więc trzeba ją starannie i dokładnie bejcować. Z ostką galicyjską w towarzystwie gółki Mikulickiej założono 26 pól próbnych, z ghirką i Dańkowską 24, czyli razem — 50. Sprawozdań nadesłano 37.

Z 21 wiadomych wyników prób z ostką galic. i gółką Mikulicką 10 razy ostka przewyższyła gółkę w plonie, a tylko 5 razy ta ostatnia ostkę; na dwóch polach próbnych obie odmiany pszenicy wydały równe plony. W jednej próbie dorównała dawniej uprawiana odmiana nowym, na 3 poletkach próbnych plony zostały przez ulewy zupełnie zniszczone.

Z 16 sprawozdań, nadesłanych z uprawy Ghirki i Dańkowskiej, okazuje się, że Ghirka w 7 wypadkach zadowolniła więcej doświadczających, a tylko na 3 polach próbnych wydała Dańkowska wyższe plony od swej rywalki. Dwie próby wykazały równe rezultaty, 2 razy dawniej siewana odmiana dorównała w plonie nowym, na 2 polach próbnych grad zniszczył doszczętnie plony.

Uwagi przeprowadzających próby z pszenicą.

1. *Obie odmiany pszenicy bardzo dobre, będę dalej uprawiał, a zarazem będę się starał innych gospodarzy zachęcać do zmiany nasienia.*

Jan Mądrak, Przemyślany.

2. *Zdaniem mojem jest, że obie odmiany na mojem polu bardzo dobrze się nadają. Obydwie dobre, wydały daleko lepszy plon od dawnej miejscowej, nadal będę uprawiał tylko nowe odmiany i jeszcze udzieliłem innym gospodarzom.*

Józef Bejster, Żołynia.

Z jęczmieniem ozimym założono w 1907 r. 100 pól próbnych. Próby te wypadły stosunkowo najlepiej ze wszystkich prób zbożowych, głównie z tej przyczyny, że w czasie zbioru jęczmienia ozimego, który przypada znacznie wcześniej, niż zbiór innych zbóż, pogoda była piękna, ziarno było należycie wypełnione i dobrze, sucho zebrane.

To też prawie wszyscy przeprowadzający próbę wyrażali się zgodnie z największemi pochwałami o tym gatunku zboża i postanowili w przyszłości stale go uprawiać. Podnosili oni w swych sprawozdaniach jego cenne zalety, mianowicie wczesny zbiór, umożliwiający uprawę różnych poplonów, a więc, przedewszystkiem, mieszanek na paszę, dobroć mąki, wczesny siew, a wskutek tego lepszy rozdział robót rolnych jesiennych i w. i.

Zaledwie kilka sprawozdań wykazuje mniej pomyślne wyniki, mianowicie z tych okolic, gdzie gleba zbyt uboga i w małej kulturze będąca nie sprzyja uprawie jęczmienia wogóle, lub też tam, gdzie zboże to uprawiane było w położeniach otwartych, na szczytach pagórków i wskutek tego ucierpiało od mroźnych wiatrów. Dlatego też zalecamy uprawę jęczmienia ozimego jedynie na grunta lepsze, żyźniejsze, w położeniach osłoniętych i zacisznych.

Sprawozdań z prób nadesłano 82. Z wyjątkiem 6 pól próbnych, na których jęczmień ozimy wydał mniej dodatnie rezultaty z przyczyn wyż podanych, wyniki były znakomite, np.: przeciętny zbiór wynosił 12 q, a w niektórych próbach wykazywał plony 18, a nawet 19·20 q w stosunku z morga. Na 4 poletkach próbnych jęczmień został przez grad i wylewy doszczętnie zniszczony. Na 82 prób było więc 72 zupełnie udałych.

Uwagi przeprowadzających próby z jęczmieniem ozimym.

Był bardzo piękny, zebrany przed gradem, nic nie był uszkodzony od zwierząt i od ptaków, stał silny na wysokość 1 m. 30 cm.; ja i moi sąsiedzi będę siał jak najwięcej, bo żadne zboże nie wyda takiego plonu, jak jęczmień ozimy. Składam podziękowanie za doradę starym naszym zwyczajem: „Bóg zapłać“.

Paweł Głowacki, Łężany ad Krosno.

Z owsem urządzono na wiosnę 1908 r. 160 prób doświadczalnych. Do prób użyto 3 gatunki owsa, mianowicie: Goldregen, Ligovo i Rychlik tatrzański. Ponieważ owies Goldregen najwięcej ze wszystkich odmian zadowolnił w roku poprzednim przeprowadzających próby, przeto postanowiono użyć go do wszystkich prób. A więc 160 poletek obsiano owsem Goldregen, zaś po 80 odmianami Ligovo i Rychlik tatrzański. Owies Goldregen udaje się na rozmaitych glebach, Ligovo lubi ziemie żyźniejsze, Rychlik zaś zadowalnia się uboższemi glebami i na takie właśnie jest najodpowiedniejszy. Najgrubsze ziarno ma Ligovo, lecz łuska ziarna jest cokolwiek za gruba. Goldregen i Rychlik mają wprawdzie ziarnko mniejsze, lecz łuska jest cienka, wskutek tego ziarnko mączniejsze. Przeciw burzom

opiera się najskuteczniej i najdłużej Ligovo, bo ma słomę najgrubszą, raz jednak zwalony nie powstaje tak łatwo. Przeciw szkodnikom najodporniejszy jest Goldregen. Najwcześniej dojrzewa Rychlik, następnie Goldregen, najpóźniej Ligovo.

Sprawozdań z próbnej uprawy owsa otrzymaliśmy 122, z których 19 wykazuje, że próby się nie udały, ponieważ zboże przez grad i wylewy zostało zupełnie zniszczone. W pozostałych 103 próbach, których wyniki są wiadome, 49 razy wydał Goldregen najlepsze plony, 18 razy przodował Ligovo, a 12 razy Rychlik. W 15 próbach plony były równe, w 4 wypadkach plony nowych odmian nie przewyższały dawnych, zaś co do 5 prób, to, wskutek ciągłej słoty, nie można było wyrobić jasnego zdania o zaletach nowych odmian, ponieważ wzrost ich był anormalny, a zbiór niesłychanie utrudniony.

Uwagi przeprowadzających próby z owsem:

1. Obie odmiany bardzo dobre, wyglądały okazale, gdyż moja dawna odmiana tak wyległa, że aż pogniła, nowe zaś tylko były ponachylane. Moja odmiana wydała o wiele mniejszy plon. Uprawiam nadal nowe odmiany, swojej nie sieję. Zaś Zarządowi głównemu za przysłane nasienie bardzo dziękuję.

Jan Derlega-Wiewiórka ad Pilzno.

2. Obie odmiany okazały się daleko lepsze od dawnej, mimo, iż tego roku słoty je powaliły, jednakowoż dały o wiele lepszy plon od dawnej, zatem będę nadal je obsiewał, a swoje skasuję. Przesyłam Szanownemu Zarządowi głównemu serdeczne „Bóg zapłać".

Jan Płonka — Targanice.

Z jęczmieniem jarym założono z wiosną 1908 r. 160 pól doświadczalnych. Do prób użyto 5 odmian jęczmienia, t. j. Hanna, Goldthorpe, Austrya Juvel, staroczeskiego Bohemia i czwórniaka marchijskiego. Najwięcej zadowolnił gospodarzy rolników Hanna, dawał plony pewne, wprawdzie nie bardzo grubego ziarna, lecz wydatek z kopy był bardzo dobry, przytem nie jest on wcale wymagającym co do rodzaju gleby i okazał znaczną odporność na zimno oraz wszelkiego rodzaju szkodniki, jednem słowem, jest to odmiana, zwłaszcza dla małorolnych gospodarzy, bardzo polecenia godna. Bardzo dobre plony wydał również jęczmień staroczeski, sprowadzony od Bauera z Frauenthal w Czechach. Jest on podobny do jęczmienia Hanna, odznacza się temi samemi zaletami, co tamten, ziarno nawet ma grubsze i dorodniejsze, jedynie co do rodzaju gleby jest więcej wymagającym od Hanny. Austrya Juvel i czwórniak marchijski wydały, zwłaszcza na ziemiach gorszych, bardzo zadowalniające rezultaty, ich odporność jest również dość znaczna, wymagania małe. Najlepsze stosunkowo plony ze wszystkich do prób użytych odmian jęczmienia wydał jęczmień Goldthorpe, lecz jedynie w wyjątkowych glebach i położeniach, a więc na glebach najżyźniejszych, n. p. czarnoziemiach podolskich. Jest to jednak odmiana delikatniejsza, mniej pewna, mało odporna na zimno i na rozmaitego rodzaju uszkodzenia, dlatego też tę odmianę jęczmienia polecamy tylko tam, gdzie są warunki odpowiednie do jego uprawy.

Sprawozdań z próbnej uprawy jęczmienia jarego otrzymaliśmy 126. Jęczmień Hanna zasiany był na wszystkich 160 poletkach próbnych, z czterech innych, powyżej wymienionych odmian, była każda do 40 prób użyta. W rezultacie okazało się że w 56 próbach najwięcej zadowolnił gospodarzy jęczmień Hanna, 16 razy przodował Bohemia, 10 razy Goldthorpe i tyleż razy Austrya Juvel, zaś 7 razy czwórniak; 10 prób wykazało równe plony nowych odmian, jednak znacznie wyższe od dawnej miejscowej odmiany. W czterech wypadkach włościanie nie mieli sposobności ocenić nowych odmian, z powodu ustawicznej słoty. Na 12 polach próbnych plony zostały przez grad i ulewy zupełnie zniszczone, w jednym zaś tylko wypadku miejscowa odmiana dała wyższy cokolwiek plon od nowych.

Uwagi przeprowadzających próby z jęczmieniem jarym.

1. Jestem bardzo zadowolony z nowych odmian i myślę je uprawiać dalej, a własną zaprzestanę. Za co Zarządowi głównemu składam serdeczne „Bóg zapłać".

Jan Cięciel — Krościenko n. Dun.

2. Nowe odmiany dały o jedną trzecią wyższy zbiór i doborowe ziarno a osobliwie staro czeski. Tu poznałem, co znaczą nowe odmiany.

Stanisław Chłopek — Głobikówka.

Wykaz prób na rok 1908/9 i na rok 1909.

W roku 1908/9 założono tę samą ilość pól próbnych zbożowych co w roku 1907/8, mianowicie 200 ze zbożami ozimemi i 320 ze zbożami jaremi, czyli 520. Na ten cel uzyskaliśmy ponownie wydatną pomoc ze strony Komitetu c. k. Towarzystwa gospodarskiego galicyjskiego.

Z żytem założono 70 pól próbnych. Do prób użyto żyta polskiego i petkuskiego.

Z pszenicą założono również 70 pól próbnych, do których użyto pszenicy Ostki galicyjskiej i Gółki Mikulickiej z tego powodu, że te dwie odmiany okazały się pod każdym względem najlepszemi i że zgłaszający się o te właśnie odmiany najwięcej się upominali.

Z jęczmieniem ozimym urządzono 60 prób. Wysłaliśmy każdemu zgłaszającemu się do prób, po 25 kg. jęczmienia na obszar jednej czwartej morga.

Z owsem urządzono 160 prób, zgłaszający się otrzymali te same wypróbowane odmiany owsa co w roku ubiegłym, t. j. Goldregen, Ligovo, i Rychlik Tatrzański.

Z jęczmieniem jarym przyjęto do prób 160 członków. Do prób użyto tych samych odmian jęczmienia co w roku 1908, t. j. Hanna, Bohemia, (staroczeski), Austrya Juvel, Goldthorpe i czwórniak marchijski

b) Próby z roślinami pastewnemi.

Hodowla inwentarza gospodarskiego w naszym kraju tak wybitnie rolniczym pozostaje, z małemi stosunkowo wyjątkami, na bardzo niskim stopniu rozwoju. Szczególnie małorolni gospodarze nasi popełniają bardzo wiele podstawowych błędów w hodowli, pielęgnowaniu a szczególnie żywieniu przedewszystkiem bydła, lecz także koni, trzody chlewnej i innych zwierząt gospodarskich. Pomijając tutaj kardynalne błędy, jakie popełniają włościanie w samej właściwej hodowli przez używanie do chowu materyału nieodpowiedniego i skarłowaciałego, przypatrzeć się bliżej wypada, jakie są powody, że nasz włościanin tak nędznie żywi a nawet częstokroć wprost głodem morzy swoją żywiznę, wskutek czego, albo mały bardzo pożytek osiąga z hodowli inwentarza; albo też niema nawet żadnego z niej pożytku.

Najważniejszą przyczyną tego zła jest to błędne przekonanie, rozpowszechnione u naszych włościan, że największe dochody z gospodarstwa rolnego zyskują się wtedy, jeżeli się jak najwięcej uprawia zboża, a jak najmniej roślin pastewnych. Z wyjątkiem małej przestrzeni, którą obsiewają koniczyną czerwoną i kilka zagonów buraków pastewnych, nie uprawiają, z małymi wyjątkami, nasi małorolni gospodarze żadnej innej rośliny na paszę. W lecie jeszcze jako tako żywią inwentarz na lepszych lub gorszych pastwiskach miedzach, po zbiorze siana względnie potrawu, także i na łąkach, krowom do podoju zadają po trochu zielonej paszy, chwastów uzbieranych po łanach itp., lecz, z nastaniem miesięcy zimowych, rozpoczyna się okres głodowania inwentarza, a szczególnie bydła. Koniom zwykle rezerwuje się najlepszą część zapasów paszy. Bydło zaś musi poprzestać na tak mało wartościowych paszach jak słoma, plewy, zgoniny i sieczka ze słomy z małym tylko dodatkiem pasz treściwych. A nawet i tej lichej paszy częstokroć na przednowku brak, już to dlatego, że włościanie nie potrafią obrachować dokładnie, ile paszy mają do dyspozycyi i na jak długi przeciąg czasu powinna ona im wystarczyć, już też, że gospodarze trzymają za wiele inwentarza w stosunku do ilości paszy, jaką na czas zimowego okresu karmienia rozporządzają. Następstwa tak nieoględnego i bezmyślnego postępowania są smutne. Oto, w braku paszy na wiosnę zmuszeni są włościanie, albo pozbywać się części inwentarza za marną cenę, bo nie są w stanie przeżywić go do czasu, kiedy rozpoczyna się żywienie zieloną paszą, lub też wypędzają bydło, konie i świnie na pastwisko o tej porze, kiedy wzrost traw się nie rozpoczął, kiedy pastwisko przedstawia się jako powierzchnia rozmokła, grząska. Ponoszą więc w ten sposób podwójną szkodę — na pożytku z inwentarza i na samem pastwisku a to wszystko dlatego, że nie starają się zabezpieczyć sobie dostatecznej ilości zdrowej treściwej paszy na zimę, względnie, że uprawiają za mało roślin pastewnych.

Zarząd główny Towarzystwa Kółek rolniczych od szeregu lat propaguje słowem i pismem tę, tak ważną dla małorolnych gospodarzy, sprawę. Ponadto, dla zachęcenia włościan do uprawy takich roślin pastewnych, które szczególnie dla mniejszych gospodarzy mają wysoką wartość, bo z małej przestrzeni należycie uprawionego i użyźnionego pola, wydają wielką ilość zdrowej, pożywnej i smacznej karmy, rozdaje na próbę nasiona buraków pastewnych, marchwi pastewnej, końskiego zębu, lucerny i seradelli i to zupełnie zadarmo, opłacając nawet koszta przewozu. Z początku stosunkowo mało włościan korzystało z wezwań do zgłoszeń do przeprowadzenia prób, zanadto bowiem zakorzenione było przekonanie, że rośliny pastewne są mniej ważne i potrzebne, niż zbożowe. Stopniowo jednak członkowie Kółek, zachęceni znakomitymi wynikami prób, coraz licznej zaczęli się zgłaszać o nasienie tych roślin pastewnych, tak, że, np. w roku ubiegłym, mając tylko skromne fundusze na ten cel do dyspozycyi, byliśmy wobec tego napływu zgłoszeń w bardzo trudnem położeniu. Na szczęście przyszedł nam chętnie z pomocą Komitet c. k. Towarzystwa gospodarskiego, którą to okoliczność uważamy sobie za miły obowiązek ze szczerą wdzięcznością i uznaniem tutaj podnieść. Mianowicie otrzymaliśmy *in natura* od tegoż Komitetu doborowej jakości i czystości nasiona roślin pastewnych do podziału między członków Kółek, położonych we wschodniej części kraju. Ponadto zakupilśmy z własnych funduszów w Związku handlowym Kółek rolniczych w Krakowie nasiona wyż wspomnianych roślin pastewnych dla członków Kółek, położonych na zachodzie.

Ogółem w r. 1908 wysłano na próbę następujące ilości roślin pastewnych:

584 kg. buraków półcukrowych białych Vilmorina;

60 kg. marchwi pastewnej olbrzymiej, białej, zielonogłowiastej angielskiej;

820 kg. końskiego zębu;

43 kg. sorgha cukrowego;

225 kg. lucerny oryginalnej francuskiej;

350 kg. seradelli.

Nasiona te otrzymali członkowie 95 Kółek, położonych we wschodniej części kraju, i 44 Kółek w zachodniej Galicyi. Z przeprowadzonych prób nadesłano 195 sprawozdań, z których okazuje się, że, pomimo bardzo nieprzychylnej pory, ciągłej ulewy, gradów itp. przeszkód elementarnych, włościanie mieli sposobność przekonać się, czem dla gospodarstwa małorolnego są rośliny pastewne i jaką wielką pomoc i pożytek mieli oni z tych roślin, zwłaszcza w roku, w którym brak paszy w tak dotkliwy sposób dał się odczuć wszystkim rolnikom. Gorsze wyniki prób z roślinami pastewnemi wykazywały te miejscowości, w których gleba, warunki klimatyczne, położenie pola itp. nie odpowiadały wzrostowi tej lub owej rośliny pastewnej. I tak np. zalecaliśmy uprawę lucerny na gruntach żyźniejszych, przepuszczalnych, zawierających pewien znaczniejszy zasób wapna, marchew pastewną polecaliśmy na grunta lżejsze, należycie z chwastów oczyszczone, seradellę przeważnie na grunta piaszczyste, lecz nie pozbawione pewnego znaczniejszego zasobu wilgoci, jednak nie wszyscy członkowie Kółek zastosowali się do udzielonych wskazówek i zgłosili się o nasienie, choć warunki nie były u nich odpowiednie. Również niewłaściwy sposób uprawy, pielęgnowania roślin pastewnych podczas wzrostu itp. błędy były powodem, że niektóre, zresztą bardzo nieliczne próby, wypadły nie ku zupełnemu zadowoleniu przeprowadzających doświadczenia. Ogółem jednak biorąc, wypadły próby bardzo dodatnio, o czem świadczą najwymowniej uwagi gospodarzy włościańskich, umieszczone w sprawozdaniach, z których, z powodu szczupłości miejsca, tylko małą cząsteczkę umieszczamy.

Nadmieniamy jeszcze, że próba z uprawą sorga cukrowego na ogół niepomyślnie wypadła, z tego też powodu, postanowiliśmy uprawy tej rośliny między małorolnemi gospodarzami w przyszłości nie propagować.

Buraki półcukrowe uważam za bardzo dobry gatunek, gdyż są smaczne dla krów, dlatego są polecenia godne. Dotychczas nie uprawiałem żadnych buraków prócz ćwikłowych na swój użytek. Za nadesłane buraki bardzo dziękuję.

Antoni Jakobszyn — Obydów.

Buraki półcukrowe uważam za najlepsze ze wszystkich gatunków, bo miałem przekonanie w tym roku, bo na większym poletku jak było próbne, domaszne buraki wydały mi 85 q, a z próbnego pola zebrałem 185 q.

Jan Rosakiewicz — Obłaźnica ad Żydaczów.

Uprawa marchwi pastewnej bardzo dobra, bydło spożywa chętnie, mleczność u krów powiększyła się o $^{1}/_{3}$ część. Uprawa się doskonale opłaca i nadal ją chętnie mam zamiar uprawiać.

Michał Bożek, Rehberg ad Krakowiec.

Ja mam takie zdanie, że marchew pastewną będę nadal używał, ponieważ mi plon obfity wydała, i nadmieniam, że było nawet wiele takich, co ważyły po 1 kilo, dalej nadmieniam, że ludzie chodzili na moją marchew na oględziny. Świnie ją bardzo chętnie spożywają. Składam serdeczne podziękowanie.

Józef Tatka — Stanisław dolny ad Wadowice.

Wszyscy gospodarze uznali koński ząb jako bardzo pożyteczny, wpływa dodatnio na mleczność krów, mleko jest gęściejsze, opłaei się co roku uprawiać i będą wszyscy go siać.

Zarząd Kółka w Woli małnowskiej.

Lucerna jest bardzo dobrą zieloną paszą, uprawiać ją będzie się nadal, sąsiedzi również mają zamiar ją uprawiać.

Jan Sosiewicz — Zawałów.

Mam bardzo dobre zdanie o lucernie, jestem bardzo zadowolony z niej, a sąsiedzi zamierzają u siebie ją zaprowadzić.

Antoni Kamiński — Kalwarya Pacławska.

Na przyszły rok prawie każdy, który ma kawałek pola piasczystego, ma zamiar siać seradellę, bo kupili od żydów nasienie seradelli, to się nie udało i pytali mnie skąd ja mam swoje nasienie, tom im oświadczył, że z Towarzystwa Kółek rolniczych ze Lwowa. Bardzo pochwalili, że dobre.

Jan Tomaszewski — Michałówka ad Radymno.

Seradella bardzo zasługuje na wprowadzenie w użycie i ja i sąsiedzi zamierzamy ją nadal uprawiać.

Andrzej Kuchta — Dąbrowa.

Na wiosnę 1909 r. udzieliliśmy na pola próbne, przy pomocy Komitetu c. k. Towarzystwa gospodarskiego, następujące ilości nasienia roślin pastewnych na pola doświadczalne:

270 kg. buraków pastewnych Vilmorina półcukrowych;

76 kg. marchwi pastewnej olbrzymiej zielonogłowiastej;

476 kg końskiego zębu;

252 kg. lucerny francuskiej;

472 kg. seradelli.

Nasienie otrzymali członkowie należący do 130 Kółek, z których 62 leży w zachodniej części kraju, zaś 68 we wschodniej.

c) Pola doświadczalne z odmianami ziemniaków.

Podobnie do lat poprzednich, ogłosiliśmy w Nr. 6 „Przewodnika“ z r. 1908 wezwanie do prób z odmianami ziemniaków.

Z otrzymanych zgłoszeń przyjęliśmy 160, reszcie zgłaszających się, dla braku funduszów, musieliśmy odpowiedzieć odmownie.

Dla prób wybraliśmy 5 odmian hodowli Dołkowskiego średnio późnych: „Bohun“, „Mohort“, Switeź, Pac i Staszyc, i łączyliśmy je w taki sposób, by każdy z odbiorców otrzymał po 50 kilo każdej z dwu odmian: albo „Bohun i Mohort“, lub „Switeź i Pac“, lub wreszcie „Switeź i Staszyc“.

Przyjęte zostały zgłoszenia następujących członków Kółek rolniczych z powiatów:

Biała 1. W. Slosarczyk z Starej wsi, 2. F. Pieczka z Pisarzowic, 3. J. Naras, 4. J. Gębołyś z Starych stawów.

Bochnia: 5. J. Padykuła z Rajbrotu, 6. M. Fitrzyk z Rajbrotu, 7. K. Włodarczykowa i 8. Jan Jarosz z Mikluszowic.

Brzesko: 9. J. Fela z Przybysławic, 10. St. Putolski, 11. J. Mączka, 12 J. Gędek z Zdziarca, 13. J. Pilch, 14. J. Wojdak z Bielczy, 15. J. Gołąbek, 16. St. Korman z Grabna, 17. W. Węglarski, 18. P. Klimka z Jaworska.

Brzozów: 19. F. Winiarski i 20. J. Skotnicki z Wesołej.

Buczacz: 21. A. Czyżewski z Podzameczka.

Chrzanów: 22. J. Stefański i 23. W. Szender z Gromca, 24. J. Wójcik z Długoszyna.

Cieszanów. 25. Ks. J. Pragłowski z Wielkich Ocz, 26. A. Mazurkiewicz, 27. M. Ważny z Płazowa, 28. J. Piotrowski, 29. F. Szajowski z Cieszanowa.

Czortków: 30. J. Baczyński i 31. K. Baran z Pauszówki, 32. A. Dziedzic i 33. M. Stróżek z Zalesia.

Dąbrowa: 34. A Kuchnia ze Slupca, 35. T. Dziubla z Biskupic.

Dobromil: 36. Stan. Pawliszak z Posady nowomiejskiej.

Gorlice: 37. L. Sarnowski z Kobylanki, 38. J. Rolka i 39. F. Obrzut w Bystrej.

Grybów: 40. M. Siedlarz z Siedlisk.

Jarosław: 41. D. Mitkowski i 42. J. Strączek z Rozwienicy, 43. i 44. 2 czł. Kółka z Morawska, 45 J. Salamun i 46. K. Piś w Tuligłowach, 47. W. Woroch z Muniny.

Jasło: 48. Ks. M. Gardziel z Sieklówki, 49. F. Doktor z Przybówki.

Kraków: 49. F. Hyla i 50. M. Czekaj z Nowej wsi szlach.

Krosno: 51. W. Olbrycht z Równego, 52. A. Kustroń z Krościenka niżnego.

Husiatyn 53. M. Kwiatkowski i 54. M. Bartoszewski z Liczkowiec.

Limanowa: 55. J. Gwiżdż i 56. T. Uryga z Sechny, 57. i 58. 2 czł. Kółka w Jodłowniku.

Lwów: 59. K. Kozioł z Zimnej Wódki, 60. M. Bartosiewicz z Łanów, 61. W. Kulik i 62. A. Stankiewicz z Wołkowa, 63 G. Bolibrzuch i 64. J. Czabanowski z Pikułowic, 65. i 66. 2 czł. Kółka w Krzywczycach, 67. J. Łakomski i 68. T. Słowicki z Czyszek, 69. J. Jabłoński i 70. W Karmalita z Sokolnik, 71. F, Ostrowski i 72. M. Pawlicki z Kościejowa, 73. J. Owczak i 74. J. Szczepankiewicz z Pustomyt, 75. W Kaliniak i 76. A. Fijałkowski z Podborzec, 77 i 78. 2 czł. Kółka w Nikonkowicach, 79. K. Sowiński w Żydatyczach 80. A Iwiński i 81. I. Strużyński z Sichowa.

Łańcut: 82. J. Kawa i 83. A Lis z Korniatkowa, 84. M. Pieniążek i 85. J. Płaza z Dębowa, 86. F. Puziewicz z Zagórza nowego.

Mościska: 87. F. Mierzwa z Woli małnowskiej, 88. J. Domagalski i 89. J. Osiadacz z Myślatycz, 90. M. Bieda i 91. J. Wasiewicz z Rzadkowic, 92. i 93. 2 czł. Kółka w Lackiej Woli.

Nisko: 94. L. Latawiec i 95. J.Płochta z Niska

Nowy Targ: 96. F. Cepuch z Krościenka n. D., 97. J. Pradziad z Poronina.

Pilzno: 98. J. Kasprzyk i 99. B. Krajewski ze Zwiernika.

Przemyśl: 100. P. Głód z Grochowiec, 101. M. Kisiel z Ostrowia.

Przemyślany: 102. J. Tereszczyn i 103. A. Wojtków z Niedzielisk, 104. Z. Weretczuk i 105. J. Mądrzak z Przemyślan.

Ropczyce: 106. J. Mazur z Wolicy piaskowej, 107. I. Staroń i 108. J. Babicz z Niedźwiady, 109. J. Zabawski i 110. M. Strzyż z Borka wielkiego, 111. W. Kosiński z Łopuchowej.

Rzeszów: 112 J. Czapla i 113. W. Czapla z Woli kąkolowskiej.

Sambor: 114. J. Zawodowicz z Strzałkowic, 115. i 116. 2 czł. Kółka z Biskowic, 117. M. Cybulski i 118. C. Duda z Wojutycz, 119. J. Rozmus ze Strzałkowic.

Sanok: 120. Z Bogdański i 121. S. Lorenc z Jaślisk.

Sokal: 122. T. Szpaczyński z Uhrynowa.

Śniatyn: 123. M. Laskowski z Trójcy.

Stary Sambor: 124. i 125. 2 czł. Kółka w Laszkach murowanych.

Tarnobrzeg: 126. K. Rogoziński i 127. M. Kucharski z Grębowa, 128. J. Kaczak z Kaczaków 129. K. Maciąg z Sobowa, 130. F. Główka z Majdanu zbydn., 131. i 132. 2 czł. Kółka w Kotowej woli, 133. Ks. A. Rychel, 134. J. Frankiewicz z Miechocina.

Tarnopol: 135. L. Turski i 136. M. Żołyński z Petrykowa, 137. A. Suchecki i 138. Orłowski z Łuczki, 139. Jan Dziubaty i 140. Jakób Szatagar z Dołżanki.

Tarnów: 141. I. Wilga z Żukowic, 142. J. Tarnowski i 143. M. Starzec z Zaczarnia.

Wadowice: 144. K. Miksztejn z Izdebnika, 145 i 146. 2 czł. Kółka w Zatorze, 147. ks. S. Niziołek z Wesołej, 148. M. Antos i 149. A. Marchewka z Przytkowic górnych.

Złoczów: 150. S. Łoś z Wicynia, 151. J. Wesołowski z Kniaża.

Wieliczka: 152. T. Sporysz z Raciborska.

Żywiec: 153. J. Caputa z Koleb, 154. J. Śliwka i 155 J. Pastor z Krzyżowej, 156. W. Dybczak i 157. W, Szwed z Pewli małej, 158. J. Baczyński z Rychwałdka, 159. W. Wisła i 160. Paczeński z Radziechowych, 161. M. Fijak z Pietrzykowic

Sprawozdań z przeprowadzonych prób otrzymaliśmy 122 czyli 76%, z tych zupełnie dokładnych i miarodajnych otrzymaliśmy 60 z Galicyi zachodniej i 45 z Galicyi wschodniej czyli razem 105. W 13 tu wypadkach zawiadomiono nas, że próba się nieudała wskutek klęsk atmosferycznych. Od 25 członków nie otrzymaliśmy odpowiedzi żadnej, przypuszczamy, że w wielu wypadkach z tych 25-u przyczyną były również klęski atmosferyczne.

Najlepsze sprawozdania drukowane w „Przewodniku“, pochodziły od następujących członków: Marcina Pieniążka z Dębowa, Jana Frankiewicza z Miechocina, Michała Siedlarza z Siedlisk, Albina Dziedzica z Zalesia, Franciszka Cepucha z Czyszek, Michała Bartoszewskiego z Łanów, Józefa Jabłońskiego z Sokolnik, Filipa Puziewicza z Zagórza Nowego.

Sprawozdania te zainteresowały bardzo czytelników „Przewodnika“ i przyczyniły się nie mało do tego, że na wiosnę bieżącego roku otrzymaliśmy około 800 zgłoszeń na urządzenia doświadczeń z nowemi odmianami ziemników.

Przy próbach z r. 1908 wszystkich 5 gatunków wykazały znaczną nadwyżkę plonów w porównaniu z gatunkami dawnemi.

Ponieważ w sprawozdaniach wymienioną była również uprawa, przedplon, nawożenie, gatunek gleby, sposób i czas sadzenia, a w końcu i pielęgnowanie zasiewów, więc wykazały one nie tylko to jak wpływały te czynniki na wydajność ziemniaków, co zamieściliśmy w Nr. 5 „Przewodnika“ r. b., ale i dały nam obraz, w jaki sposób każda okolica kraju uprawia ziemniaki.

Ogłoszenie powyższych sprawozdań wraz z wynikami doświadczeń wpłynęło, jak to już wspomnieliśmy, na znaczne zwiększenie zgłoszeń na nowe doświadczenia, co zmusiła nas do znacznego rozszerzenia ilości pól doświadczalnych. Rozesłaliśmy w roku bieżącym 561 cent. ziemniaków na pola doświadczalne. Wybraliśmy odmiany „Bard,“ „Magnola“, „Switeź“, „Mohort.“ „Gawronki“ i „Lechy“.

II. Próby z nawożeniem łąk i pastwisk.

A. Łąki

Już od kilku lat przeprowadzamy próby z nawożeniem łąk kainitem i żużlami Thomasa, aby przez to wykazać, naszym członkom, iż w mocy ich powiększyć ilość paszy. Uważamy, że zmiana poglądów gospodarzy co do łąk jest tem więcej wskazaną wobec tego, że gospodarstwa nasze opierać się coraz więcej muszą na hodowli bydła, niż na produkcyi zboża, a tem samem wymagają znacznie troskliwszego i lepszego traktowania łąk, niż dawniej. Sprawozdania z lat poprzednich dają nam wskazówkę, że cel ten osiągamy, ponieważ prawie w każdej miejscowości, gdzie próbę przeprowadzaliśmy, przystępowano do poprawy łąk na szerszą skalę.

W roku 1907/8 przyjęliśmy zgłoszeń 98 na doświadczenia, które przeprowadzone były w taki sposób:

Łąka do doświadczenia powierzchni 2000 mtr. kw. podzielona została na 5 równych działków. Wszystkie działki polecono przeprowadzającym próbę doskonale zbronować a następnie rozsiać na nich nawozy w taki sposób: na pierwszem i ostatniem poletku żadnego nawozu, na drugiem 25 kg. żużli, na trzeciem 25 kg. kainitu, na czwartem 25 kg. kainitu i 25 kg. żużli.

Nawozy rozesłano bezpłatnie.

Próby przeprowadzono w 41 miejscowościach a 23 powiatach.

Wyniki prób w roku bieżącym wypadły bardzo niekorzystnie, a to głównie z przyczyny suchej wiosny a następnie ogromnie utrudnionych sprzętów. Ciągłe deszcze nie tylko nie pozwalały dokładnie zważyć, ale nawet zebrać siana. Pomimo tych wszystkich niesprzyjających okoliczności, otrzymaliśmy 56 sprawozdań, czyli 56%, z których 45 było zupełnie dobrych i miarodajnych. W jedynastu wypadkach nieudało się zważyć sprzętów, więc sprawozdawcy ograniczyli się tylko do ogólnych spostrzeżeń. Z pozostałych 42 jedni nie dali żadnych odpowiedzi, inni napisali, że wskutek klęski cały sprzęt siania stracili.

Przytaczamy poniżej kilka sprawozdań:

1) Filip Ornek z Rączyny otrzymał następujące wyniki:

	siana	potrawu
I. działka	60	40
II. „	95	62
III. „	73	50
IV. „	116	80
V. „	60	40

Do sprawozdania swego dołączył następujące uwagi:

»*Wpływ nawozów na jakość traw był nadzwyczajny, tak że inni rolnicy podziwiali go, mówiąc, że łąka ta nigdy jeszcze podobnej trawy nie wydała.*

Inni rolnicy, widząc skutki nawozu sztucznego na łące, zaczynają obsiewać łąki swoje żużlami, których sprowadzono od 15. lipca już 4 wagony pod zasiewy i na łąki.

Potraw dał plon mniejszy, bo zniszczył go grad strasznie w czasie najpiękniejszego jego rozwoju«.

Józef Sajdak z Siedlisk.

	siana	potrawu
I. działka	250 kg.	200
II. „	400 „	250
III. „	400 „	250
IV. „	500 „	300
V. „	nie podano.	

Oto jego spostrzeżenia:

„*Zauważano znaczny wpływ nawozów na łąkach; dają lepszy zbiór siana. Sąsiedzi mają zamiar stale nawozić swe łąki. Już nawet w r. b. Józef Hadus nawoził i miał znacznie lepszy zbiór.*

Trawa zgęstniała i skądś nabrało się polnej wyki, która to dała dobre siano.“

Jędrzej Chudoba z Śledziejowic.

	siana	potrawu
I. działka	58 kg.	24
II. „	64 „	27
III. „	73 „	28 1/2
IV. „	89 „	41
V. „	52 „	15

Ten tak pisze:

„*Wpływ nawozów zauważono, ponieważ rosła sama trawa bez chwastów. Sąsiedzi zamierzają nawozić i już zakupili kilka centn. nawozów z Tow. okręgowego z Wieliczki. Bardzo dobrze skutkuje kainit z żużlami mieszać i siać na łąki suche.*

Jan Dykas ze Zdziarca.

	siana
I. działka	150 kg.
II. „	250 „
III. „	400 „
IV. „	450 „
V. „	150 „

Potrawu nie można było sprzątnąć dobrze dla braku pogody. Razem sprzątnięto 600 kg.

Uwagi jego takie:

„*Sam kainit nie odnosił dużego rezultatu, ale za to żużel sam i żużel z kainitem wydał więcej niż podwójny plon, gdyż było dużo i pięknego siana.*

Sąsiedzi zazdrościli rośnięciu tej trawy i mówili mniej doświadczeni, że tylko bogatemu się wszystko udaje. Są jednak już postępowi gospodarze, którzy już naśladują, ale samym żużlem, bo kainit tam niewiele pomaga.

Przyznać należy, że wynik prób był nadzwyczaj dobry, to też na wiosnę w czas całą łąkę uprawiać będą, lecz samemi żużlami o większym procencie.“

Ogólne wyniki doświadczeń, pomimo znacznych przeszkód, były zadawalniające. Szczególnie zaś użycie żużli z kainitem dawało poważne rezultaty, dochodzące w niektórych miejscowościach do podwójnych, a nawet potrójnych, ilości zbieranego siana i potrawu razem.

Wyższą działalność nawozów sztucznych dało się zauważyć na łąkach suchszych, prawdopodobnie było to równoczesnym wynikiem silnych opadów atmosferycznych w r. z., na które wszyscy sprawozdawcy się uskarżali.

Wielu sprawozdawców zauważyło poprawę gatunku traw, a szczególnie przyrost roślin strączkowych. W wielu miejscach, gdzie strączkowych wcale nie zauważano dawniej, po nawożeniu pokazało się sporo koniczyn.

Jeden ze sprawozdawców przysłał nam zdjęcie fotograficzne zbioru siana, drugi graficzny rysunek ręczny.

Sprawozdania dowiodły, że gospodarze małorolni rzecz doświadczeń na łąkach traktują poważnie i ci, którzy się podjęli tych prób, wykonali je sumiennie, obserwując nie tylko działalność nawozów co do ilości, ale i co do jakości traw na próbnych kawałkach.

W jesieni roku 1908/9 rozesłano nawozy na 78 prób doświadczalnych.

B. Na pastwiskach.

W jesieni r. 1907, ogłosiliśmy wezwanie do zgłoszeń na doświadczenia nawozowe na pastwiskach gminnych i na skutek tego rozesłaliśmy nawozy do 23 miejscowości, na co użyto 4250 kg. żużli Thomasa i 4300 kg. kainitu.

Próby przeprowadzono w następujących powiatach:

Biała: Stare Stawy, 200 ż. 200 k.
Brody: Smarzów, 200 ż., 200 k.
Brzesko: Zaborów, 200 ż., 200 k.,
Chrzanów: Ciężkowice, 200 ż., 200 k.
Jarosław: Szówsko, 200 ż., 200 k.
Kraków: Mydlniki, 200 ż., 200 k.
Limanowa: Konina, 200 ż., 200 k.

Lwów: Kościejów, 100 ż., 100 k.
Łańcut: Handzlówka, 200 ż., 200 k.
Myślenice: Krzywaczka, 100 ż., 100 k.
Nowy Targ: Pieniążkowice, 750 ż., 800 k., Groń, 200 ż., 200 k.
Przemyśl: Krówniki, 200 ż., 200 k.
Rzeszów: Błędowa tyczyńska, 200 ż., 200 k.
Sambor: Dąbrówka, 200 ż., 200 k.
Sokal: Wierzbiąż, 100 ż., 100 k.
Tarnobrzeg: Miechocin, 200 ż., 200 k.
Wadowice: Bachowice, 200 ż., 200 k.
Wieliczka: Grajów, 200 ż., 200 k.
Żywiec: Rychwałd 200 ż., 200 k., Rychwałdek 200 ż., 200 k.

Tak samo, jak w poprzednim roku, uwzględniliśmy i w roku 1907 3 typy prób:

1. Mórg pastwiska po należytem zbronowaniu, zasiewa się w jesieni 200 kg. żużli Thomasa i 200 kg. kainitu. Po rozsianiu nawozów, następuje powtórne bronowanie.

2. Półtora morga pastwiska, dzieli się na trzy części półmorgowe, pierwszą zasila się 100 kg. żużli, drugą 100 kg. kainitu a trzecią 100 kg. żużli i 100 kg. kainitu. Tutaj, tak jak i w pierwszym wypadku, stosowano bronowanie.

3. Przy ostatnich zgłoszeniach posyłaliśmy tylko 400 kg. kainitu na mórg pastwiska.

Obowiązkiem przeprowadzających próby, było wstrzymać się od pasienia na próbnym kawałku do 1 czerwca. Po tym terminie, członkowie Kółka, lub urząd gminny, przychodzili na to miejsce, stwierdzali rezultaty, i z tego zdawali nam sprawozdanie.

Na 23 prób, otrzymaliśmy 15 sprawozdań, tj. 71 prc., z których tylko dwa głoszą o nieskuteczności nawozów, reszta sprawozdawców pisze z zadowoleniem o bardzo dobrych skutkach nawożenia.

Dla przykładu przytaczamy tu kilka sprawozdań dosłownie:

1. Jan Sobek z Handzlówki:

Po zbronowaniu w jesieni i rozsianiu nawozów, oczekiwałem wiosny, gdzie i jaka różnica się okaże. Otóż na działce, gdzie nie było nawozów, trawa przez bronowanie okazała się rzadszą, z tą tylko różnicą, iż mchu nie było, jak przed bronowaniem. Na działce, obsianej kainitem, niewielka była w trawie różnica od nienawożonej. Zaś na tej działce, gdzie posiano żużle i kainit, różnica bijąca w oczy od wzejścia trawy się okazywała. Trawa ta rosła bujna, mająca kolor ciemny, co wskazywało o działaniu nawozu W dalszym ciągu swego wzrostu tak się trawa nagęściła, że na podziw, lecz co ważniejsza, że jakby jakim cudem okazały się różne nowe rośliny, tj. koniczyny i groszkowe, czyli motylkowe trawy. To każdego zastanawiało, co to nawóz może. I do prawdy, że jest to godne podziwu, aby tam, gdzie trawa była nędzna przez codzienne, przez bydło od lat wielu wydeptywanie, w miejscu tem, gdzie człowiek ani jednego nie rzucił ziarna rośliny, później rośliny te, jakby cudownym sposobem się znalazły.

2. Jan Ciurla z Rychwałdka.

Próbę przeprowadziłem według wzoru drugiego. Pastwisko wybronowałem na jesień i na trzech poletkach równo rozmierzonych, w równej części nawozami obsiałem. Jedno poletko zostawiłem niebronowanem, a jedno zbronowałem, ale bez nawozu Niebronowane, jak zazwyczaj było, tak i pozostało dzikie, na urągowisko sąsiednim, bronowane trochę było lepsze, lecz najlepsze na kainicie z żużlami, potem zaś na samych żużlach; sam kainit działa najsłabiej.

Najbardziej uderzającem było, że ruń całe lato i jesień żywo zieleniła się na nawożonych poletkach, i koniczyna rzuciła się jakby zasianą była, co widząc sąsiedzi, kiwali głowami i mówili, że wreszcie znalazł się środek na jałowość pastwisk, że doświadczenie takie warto przeprowadzić.

Inne sprawozdania wykazują mniej więcej te same rezultaty. Słabsze działanie kainitu, silniejsze znaczenie żużli, a najsilniejszem, bo aż bijącem w oczy, jest równoczesne stosowanie żużli i kainitu.

Sprawozdania powyższe, dają nam wskazówkę do prowadzenia dalszych prób w tym kierunku, bo one jako publiczna demonstracya, mogą działać jako dopełnienie propagandy naszej w tym kierunku na kółkowych zebraniach, powiatowych zgromadzeniach i kursach. Na rok 1908/9, znów ogłosiliśmy wezwanie do prób i znowu odpowiednią ilość nawozów rozesłano.

III. Doświadczenia z nawozami sztucznymi.

Niepotrzebujemy chyba wspominać o tem, że wszelkie tak zwane doświadczenia, które przeprowadzają członkowie naszego Towarzystwa, nie mają i nawet nie mogą mieć jakiejś wartości naukowej, nie są to bowiem doświadczenia, lecz zwykłe poletka próbno-demonstracyjne, przez które niezamożnym rolnikom a członkom Kółek dajemy możność zaznajomienia się z mniej znanymi nawozami pomocniczymi i wypróbowania ich skuteczności działania.

Te poletka próbne muszą być z natury rzeczy urządzane jak najprościej, ograniczać się muszą do możliwie małych powierzchni porównawczych, zarówno ze względu na rozdrobnienie gruntów włościańskich, jak ze względu na potrzebne ilości nawozów a szczupłe nasze fundusze.

W latach ubiegłych przeprowadzaliśmy próby porównawcze między różnymi nawozami cokolwiek na obszerniejszą skalę, w roku sprawozdawczym 1908 ograniczyliśmy jednak te próby do bar-

dzo małej liczby, co też i dobrze się stało, bo i z tej niewielkiej ilości mało pożytku było, gdyż, z powodu niefortunnych warunków atmosferycznych, większość ich przepadła. Nie będziemy się też nad niemi szerzej zastanawiać, dla porządku jednak wymienimy próby udałe, przytaczając w streszczeniu wyniki uzyskane. I tak:

1. W Krościenku nad Dunajcem (powiat nowotarski), u p. Jędrzeja Hryca, urządzono próbę ośmiopoletkową z działaniem siarkanu amonowego i soli potasowej.

Bardzo szczegółowo opracowane sprawozdanie pomieściliśmy w zeszycie 9 ym Przewodnika z roku 1909 (str. 182).

2. W Lublińcu (pow. cieszanowski), u p Stefana Borowca, próba czteropoletkowa z działaniem: obornika, soli potasowej, superfosfatu i siarkanu amonowego pod ziemniakami. Wyniki bardzo dobre, zawarte w liczbach plonu z poletek próbnych, po 200 sążni kw. powierchni, czyli $^{1}/_{8}$ morga mających, 600 kg. ziemniaków na oborniku, 850 kg. na potasowych solach, 900 kg. na superfosfatach, 950 kg. na wszystkich trzech nawozach razem użytych. Dawki nawozów w stosunku 120 kg. soli potasowych, 240 kg. superfosfatu, 90 kg. siarkanu amonowego na morg.

Dalej szereg prób przeprowadzonych pod ścisłym dozorem przemyślańskiego Zarządu powiatowego Kółek rolniczych; za staranne tych prób wykonanie i bardzo dokładne sprawozdania składamy tu należne wyrazy uznania p. Edw. Reicherowi, sekretarzowi Zarządu pow. Kółek rolniczych.

3. W Niedzieliskach, u p. Jana Tereszczyna i Antoniego Wojtkowa, próby działania saletry na owies. Sprawozdanie bardzo korzystne. Wynik 135 kg. ziarna w stosunku do 292 kg. z poletka o powierzchni $^{1}/_{6}$ morga przy użyciu 13 kg. saletry.

Urządzone tamże pole z żużlami pod owies, bez skutku.

4. W Kimirzu, u p. Jana Leichta, próba ze superfosfatem i solą potasową pod ziemniaki. Przy użyciu na glebie czarnoziemnej o podglebiu przepuszczalnym, w stosunku na morg 250 kg. superfosfatu kostnego $^{1}/_{4}$/18%, i 150 kg. soli potasowej, otrzymano wyniki 140 q bez nawozów, 156 q na potasie, 180 q na obu nawozach. W miejscowych warunkach opłacalność nawozów dała 68·75 K czystego zysku z morga.

5. W Uszkowicach, u p. Ignacego Podymowskiego, próba powyższego typu, na której otrzymano wyniki: 120 q bez nawozu, 132 q na potasie, 156 q na obu naawozach. W miejscowych warunkach przyniosła próba ta 56·75 K, jako czysty zysk z morga.

6. Tamże, u p. Jana Safianowicza, próba powyższego typu pod buraki pastewne dała wyniki, w przeliczeniu na mórg, 150 q bez nawozu, 180 q na potasie, 228 q na obu nawozach. Przy przesadnie niskim wycenieniu 1 K za 100 kg. buraków, przyniosła 26·75 K czystego zysku z morga.

Próby jednonawozowe czyli poletka demonstracyjne, założone jeszcze na jesień 1907 r., z działaniem żużli pod oziminy, oraz z działaniem siarkanu amonowego pod żyto, wypadły przeważnie bardzo miernie. Częścią wpłynęła na to ciężka i bardzo dla ozimin niekorzystna zima, resztę zaś zniszczyły nadmierne opady letnie. Zaledwie kilka sprawozdań mamy porównawczych, a między nimi odznacza się próba z siarkanem amonowym pod żyto, przeprowadzona przez p. Franciszka Cepucha w Krościenku nad Dunajcem (pow. nowotarski). Próba trójpoletkowa wydała bez nawozu żyta w ziarnie 123 kg, słomy i plew 505 kg, na siarkanie amonowym wsianym przed siewem, ziarna 154 kg., słomy i plew 733 kg., na takiejże dawce siarkanu, wsianej na wiosnę, zebrano ziarna 130 kg., a słomy i plew 639 kg. Inne sprawozdania dają wyniki tak nikłe, że nie warto ich przytaczać.

Z wiosną 1908 roku urządzono także cały szereg prób jednonawozowych, a to z działaniem kainitu pod ziemniaki w ilości 190 prób i pod buraki 10 prób, razem 200 prób. Nadesłano nam z nich sprawozdań 134. Oczywiście i w tych próbach stosunki atmosferyczne roku sprawozdawczego uniemożliwiły wycenienie właściwego działania kainitu. W każdym razie nie przeszły one bezpożytecznie, mimo iż zaledwie garstka sprawozdań daje jakieś realne wyniki i upoważnia przeprowadzających próby do wnioskowań

Nadmienić musimy, że dawki kainitu były bardzo skromne, normalnie wynosiły 37$^{1}/_{2}$ kg na poletko ćwierćmorgowe, czyli 150 kg. kainitu na mórg. Wyjątkowo zastosowywano podwójną dawkę 300 kg. na mórg. Próbami tymi objęto znaczną połać kraju, gdyż urządzono je w powiatach: Cieszanów, Chrzanów, Dąbrowa, Lwów, Łańcut, Mielec, Mościska, Nisko, Przemyśl, Ropczyce, Rzeszów, Tarnobrzeg, Wieliczka, jako posiadających gleby takie, w których oddziaływanie kainitu powinno było być wyraźne.

Mimo iż otrzymaliśmy aż 134 sprawozdań, nie zamierzamy podawać wyników z nich, gdyż jakkolwiek okazały się różnice w plonie, to jednak bywały i tak nikłe, że w próbach nie zwracały większej uwagi, chociaż prawie zawsze nawóz opłacał się z zyskiem. Natomiast na uwagę zasługują te wyniki, jakie w większości sprawozdań się spotyka, że nać ziemniaków na kainicie jest grubsza, mięsistsza, lepiej ulistniona, zatem więcej wyparowuje wody, kłęby wskutek tego są odporniejsze przeciw gniciu, zasadniczo są kłęby ziemniaczane na kainicie większe, gładsze, prędzej dojrzewają, a w okolicach, gdzie druciki grasują, nie podlegają uszkodzeniom. Podobno i pędrak unika kainitowych poletek. W jednej miejscowości (Żabno w tarnobrzeskim powiecie), a w sześciu próbach, stwierdzono równy plon kłąbi na kainicie samym jak na samym oborniku. Wogóle próby tegoroczne zasadniczo wykazały ogromny brak potasu w glebach naszych, osobliwie lżejszych, mimo stosunkowo silnego nawożenia obornikiem. Niestety, pośrednio wskazuje to na jak najgorsze przecho-

wanie tego obornika i wyługowanie go z soli potasowych. Na ten grzech pierworodny naszego rolnictwa natrafiać musimy wszędzie.

Nakoniec podajemy tabliczkę wyników z prób, przeprowadzonych w kilku powiatach od zachodu aż do Lwowa dla przykładu wybranych:

Powiat	Miejscowość	Nazwisko i imię przeprowadzającego próbę	Gleba	Wielkość poletka	Zebrano w kilogramach: bez kainitu		na kainicie		Uwagi
					grubych	drobnych	grubych	drobnych	
Chrzanów	**Mętków mały**	**Mendyk Paweł**	piasczysta, podglebie żelaziste	400 sąż.□	1000	300	1600	200	bez kainitu czwartą część robak' pogryzły
"	**Siersza wodna**	**Bista Antoni**	piasek siwy, podglebie piasek żółty, b. uboga	400 sąż.□	300	200	500	200	sadzono ziemniaki krajane, 200 klg. na pólko, całość nawożona igliwiem leśnem
Nisko	**Kończyce**	**Jaroń Walenty**	piasczysta sapowata	400 sąż.□	900		1500		kainitu dano 75 kg.
"	**Żabno**	**Gębala Stefan**	piasczysta	200 sąż.□	700		800		na samym oborniku ziemniaki były robaczywe, na kainicie czyste i zdrowe
Mościska	**Sułkowszczyzna**	**Jarosz Józef**	glinka piasczysta	400 sąż.□	2300		2800		na kainicie ziemniaki były gładsze, zdrowsze i widać odporniejsze, bo nie gniły
"	**Rzadkowice**	**Ziober Jan**	"	400 sąż.□	1500	500 zgniłych	2000 w tem 200 zgniłych		kainitu dano 75 kg. Na kainicie były zdrowe, ale drobniejsze
Lwów	**Łany**	**Bartoszewski Michał**	glina próchniczna, podglebie przepuszczalne	800 mtr.□	378	206	600	112	
"	**Wołków**	**Stankiewicz Adolf**	jak wyżej, podglebie nieprzepuszczalne	400 sąż.□	1172	128	1850		na kainicie nie było zupełnie zgniłych ziemniaków

Nadmienić wypada, że kainitowanie pod buraki wydało jeszcze lepsze wyniki. Nawet w miejscowościach, gdzie tuż obok próba z kainitem na ziemniakach prawie żadnych nie dawała wyników, przeprowadzona próba w burakach spowodowała podwójny plon. Wpływ kainitu na rozrost liści i samego korzenia, na gładkość, mięsistość i zabezpieczenie przeciw robactwu zauważono wszędzie. W kilku wypadkach wprost stwierdzają mniejszą wodnistość buraka i podnoszą to z uznaniem.

Wogóle próby nawozowe i wszelkie próby demonstracyjne, po za innymi swemi zaletami, mają jeszcze tę nadzwyczaj ważną zaletę, że przyniewalają ludzi do myślenia, zastanawiania się i wyciągania wniosków po większej części bardzo trafnych.

IV. Pośrednictwo w zakupnach nawozów sztucznych, nasion i maszyn.

Tylekrotnie już w naszych sprawozdaniach z czynności Towarzystwa Kółek rolniczych omawialiśmy znaczenie i doniosłość pośrednictwa w zakupnach nawozów sztucznych, nasion i maszyn, że nie uważamy za potrzebne powtarzać ich znowu i przystępujemy wprost do sprawozdania z obrotów w tym dziale w ciągu okresu sprawozdawczego.

A) Nawozy.

W ciągu roku 1908 zakupiono za naszym pośrednictwem **301¼ wagonów** różnych nawozów, wartości **241.398 Koron.**

Obrót ten jest wyższy o 60 wagonów, czyli o 25% od obrotu zeszłorocznego, z drugiej jednak strony jest jeszcze o 74 wagonów niższy od obrotu w r. 1906, t. j. od obrotu najwyższego, jakiego dosięgła nasza akcya pośrednictwa w zakupnie nawozów. Mimo to tę zwyżkę 60 wagonów, odnośnie do roku ubiegłego, musimy uważać za bardzo korzystną i niespodziewaną, wobec okoliczności, iż ostatnie lata należały do lat ciężkich, w wielu okolicach do lat klęskowych, co nie mogło pozostać bez wpływu na ograniczanie się każdego rolnika do najkonieczniejszych tylko na gospodarstwo rolne nakładów.

Jeżeli rzucimy okiem do części statystycznej i zechcemy porównać kwotę 435.068 Koron, przedstawiającą wartość sprowadzonych przez Kółka rolnicze nawozów, z kwotą 241.398 Koron, wyrażającą wartość nawozów za naszym pośrednictwem sprowadzonych, to musimy zauważyć, że w tym dziale jeszcze 44.6% usuwa się od działania wspólnego i pobierania nawozów za naszym pośrednictwem, a jakkolwiek nie możemy powiedzieć, żeby cała ta ilość dostawała się w niepowołane ręce nieuczciwych handlarzy, to jednak nie będzie zbyt śmiałem przypuszczenie, gdy powiemy, że co najmniej 25% ogólnego zapotrzebowania Kółek rolniczych taką drogą jeszcze zostaje pokrytą. Wynika z tego, że znając niezdrowe stosunki handlu nawozowego, usilnie należy walczyć przeciw nim w interesie małorolnych, a przez to i w interesie samego rolnictwa.

Że nasze systematyczne, wytrwałe przeciwdziałanie nieuczciwemu handlowi nawozów nie pozostaje bez wpływu nietylko na Kółka rolnicze, ale i na szersze masy małorolnych, mogą poświadczyć poważniejsze instytucye handlowe, one bowiem odczuwają te wpływy najdobitniej w obrotach swoich w dziale nawozowym. Że pośrednictwo nasze wpływa nietylko ochronnie przeciw brutalnemu wyzyskowi, ale oddziaływa zarazem uświadamiająco na szerokie warstwy naszych członków, jeden z dowodów możemy przedstawić w tym fakcie, że, gdy jeszcze w roku 1906, najwyższym dotąd w obrocie na ilość pobranych nawozów, bo 374½ wagonów, wartość tychże nawozów wynosiła 255.309 Koron, to w roku ubiegłym, mimo, iż ilość o 74 wagonów była niższa, to jednak kwota wartości sięga 241.398 Koron. Z przyjemnością też zaznaczamy, że na to zbliżenie się kwot wartości tak różnych ilości nawozów przedewszystkiem wpłynęła jakość nabywanych nawozów, a tylko w małej cząstce wpłynęła na to zwyżka ceny kwasu fosforowego w żużlach. W żużlach stanowczo przechylił się wybór jakości na stronę wysokoprocentowych, a osobliwie do żużli o zawartości kwasu fosforowego cytratowo rozpuszczalnego, przytem zapotrzebowanie coraz więcej uwzględnia superfosfaty mineralne i kostne. Mamy prawo twierdzić, że ustosunkowanie tego zapotrzebowania byłoby jeszcze znacznie korzystniejsze, gdyby nie wielkie utrudnienia, a czasem zupełna niemożność dostania towaru lepszego osobliwie w żużlach, których w wyższoprocentowych markach kartel nawozowy nie miał lub dostarczyć nie chciał.

Uważnemu a interesującemu się czytelnikowi tych uwag przedkładamy tabliczkę, która w cyfrach podaje dokładne zobrazowanie obrotu nawozowego za naszem pośrednictwem w roku sprawozdawczym i za lata ubiegłe.

Zakupiono	Żużli o zawartości kwasu fosforowego		Superfosfatów			Mąki kostnej		Saletry	Soli potasowej	Kainitu	Wapna	Razem	
	ogółem	cytratowo-rozpuszczalnego	mineralnych	kostnych	amoniakalnych	preparowanej	innych						
	w procentowem obliczeniu											%	cet metr.
w r. **1902**	65.2%	16.6%	9.6%	1.0%	0.5%	4.1%	0.7%	—	—	2.3%	—	100%	12737
w r. **1903**	45.3%	26.8%	10.0%	4.2%	0.9%	7.1%	0.5%	—	—	3.6%	1.6%	100%	12513
w r. **1904**	40.7%	32.2%	9.3%	6.8%	0.4%	5.5%	1.8%	—	—	2.4%	0.9%	100%	20716
w r. **1905**	48,6%	27.1%	9.3%	3.4%	0 8%	6.1%	0.8%	—	—	3.1%	0.8%	100%	36436
w r. **1906**	51.6%	30.2%	6.7%	3.9%	0.6%	3.5%	0.7%	0.1	—	2.7%	—	100%	37448
w r. **1907**	52.9%	25.8%	5.3%	4.5%	0.3%	3.3%	1.1%	0.1	—	5.4%	1.3%	100%	24140
w r. **1908**	36.7%	34.5%	8.6%	9.2%	1.2%	3.2%	1.5%	0.1	0.02	4.7%	0.3%	100%	—
a w metrycznych cetnarach	11048	10411	2599	2758	335	959	450	38½	6¹/	1424	100	—	30129

B) Nasiona.

Wytycznym kierunkiem w akcyi pośrednictwa naszego przy zakupnie nasion pozostaje zawsze osobliwa troskliwość o nasiona roślin pastewnych, a na ich czele o nasienie koniczyny czerwonej, w dalszych zaś planach pozostają nasiona roślin przemysłowych, nasiona zbóż, a na koniec kłęby roślin okopowych.

Stosunki atmosferyczne w 1908 r. nie pozostały bez wpływu na zapotrzebowanie z wiosną 1909 roku nasion roślin pastewnych z jednej strony, a na ich podaż z drugiej strony. Osobliwie odczuć się to dało na koniczynie czerwonej, która nie dopisała w całym kraju. Z braku paszy prawie nie zostawiono koniczyny na zbiór ziarna, gdzie zaś zostawiono ją, nie zebrano nic, lub bardzo mało i lichego ziarna. Aby więc pokryć zapotrzebowanie nasienia koniczyny, a pokryć je w sposób odpowiedni dla naszych stosunków atmosferycznych i gospodarczych, musiano się zwrócić za kupnem nasienia do krajów zbliżonych klimatem, kulturą, jako jedynie dających gwarancyę odpowiedniości nasienia. W tych okolicach, t. j. w ziemiach dawnej Rzeczypospolitej polskiej, dziś zabranych prowincyach, inaczej zwanych południową Rosyą, nasienia koniczyny można było dostać w jakości odpowiedniej, ale po cenie niezwykle wysokiej. W przeciwstawieniu Węgry i Styrya oraz Czechy rzuciły na targ galicyjski dosyć znaczne ilości nasienia koniczyny po cenach średnich, a wielkie ilości tegoż nasienia pochodzenia amerykańskiego rzucono także po cenach niskich handlem domokrążnym.

Wobec tego znaleźliśmy się w bardzo trudnem wobec Kółek położeniu, gdyż jak wiadomo u większości naszych rolników pojęcie dobroci kupna nieodzownie ma być złączone z niską ceną. Jeżeli więc w tych tak trudnych warunkach mogliśmy pokryć znaczne zapotrzebowanie Kółek rolniczych nasieniem koniczyny o jakości odpowiedniej naszym zapatrywaniom a więc pochodzenia krajowego lub rosyjskiego, wolnem od kanianki i o wartości użytkowej nie niższej jak 87%, słowem nasieniem jedynie odpowiedniem dla naszych stosunków i mogliśmy to przeprowadzić mimo, iż cena tej koniczyny była o 10—30% nawet wyższą od cen oferowanych przez różne handle, dostawców, wreszcie agentów domokrążnych, musimy to uważać za bardzo dla nas zaszczytny dowód żaufania ze strony Kółek i ich Zarządów. Poczuwamy się więc do obowiązku, aby za ten dowód zaufania, za to zaszczytne odznaczenie nas z całego serca odnośnym Zarządom Kółek i ich członkom podziękować. Niemniej możemy ich zapewnić, że z naszej strony czyniliśmy wszystko możliwe, aby dostarczony towar odpowiadał naszym wysokim wymaganiom i zarazem wysokiej cenie, i mamy niepłonną nadzieję, że z plonów z tego nasienia wszyscy bez wyjątku będą zadowoleni.

Nie możemy przemilczeć, że w przeciwieństwie do jakości towaru dostawa nasienia koniczyny silnie i uporczywie chromała. Naszej jednak winy absolutnie w tem nie było, nawet w najmniejszej cząsteczce. Całość winy ciąży na dostawcach i przedsiębiorstwie przewozowem.

Wobec ciężkich i przykrych zarzutów, jakimi w czasie kampanii nasionowej nas zarzucono, zmuszeni jesteśmy publicznie tę sprawę poruszyć i stanowczo się zastrzedz przeciw jakiejkolwiek winie z naszej strony, a stwierdzić, iż wina tych opóźnień, niedokładności, nieporządków w zupełności cięży na dostawcach i na kolei. Dla nas będzie to bodźcem do wyciągnięcia wszelkich konsekwencyi celem zabezpieczenia na przyszłość Kółek rolniczych i ich członków od podobnych nieprzyjemności i zawodów.

Zapotrzebowanie nasienia koniczyny czerwonej tej wiosny (1909) było niebywałe. Ogółem zakupiono w 625 zamówieniach **151 223 kilog.** nasienia koniczyny czerwonej przedstawiającej wartość **286.204 koron.**

Poniżej przedkładamy tabelkę, wykazującą wartość nasion i ich ilość z kampanii przedwiosennej 1909 roku, oraz odpowiednie ilości nasion zakupione przez Kółka z dwu lat ubiegłych. Z przeglądu tej tabelki widzimy, że w zapotrzebowaniu wszystkich nasion była znaczna zwyżka w ostatniej kampanii, z wyjątkiem esparcety, zbóż kłosowych i lnu. Zmniejszenie zapotrzebowania tych nasion wytłómaczyć się da z wszelką łatwością; esparceta należy do roślin wymagających specyalnej gleby i położenia i w naszym klimacie nigdy nie rozpowszechni się, zapotrzebowanie nasienia zbóż bardzo silne zaspokajało się byle jakiem pokryciem byle taniem, a w znacznej części pokryte zbożem dostarczonem przez Komitet ratunkowy, zaś co do lnu, to obniżka powstała stąd, że nie chcąc nadużywać ofiarności Komitetu c, k, gal. Towarzystwa gospodarskiego, nie pokryliśmy całego zapotrzebowania Kółek, osobliwie na dalekim zachodzie, zatem w rejonie c. k. Towarzystwa rolniczego położonych.

Natomiast we wszystkich nasionach wykazanych w poniższej tabelce znajdujemy znaczne zwyżki pokrytych zapotrzebowań, bardzo korzystnie świadczące o coraz silniej budzącym się zrozumieniu korzyści z uprawy traw i różnych pastewnych. I tak ilość zakupionych nasion koniczyn różnych i traw przeznaczonych do zasiewu lub podsiewu łąk trwałych lub czasowych wzmogła się o 15% w porównaniu do roku 1908, zaś o 35% do roku 1907. Seradelli zapotrzebowanie w pewnej części nie zostało zaspokojone a mimo to zwyżka wynosi 18% (908) i 39% (907) Nasienia buraków pastewnych i to w odmianach tylko nowszych, prawie ze zupełnem wyłączeniem odmian dawnych jak: Mamuty, oberndorfskie i t. p., mimo iż nasienie tychże było znacznie tańsze; zakupiono ilość o 36% wyższą od zeszłorocznej. Podobnie się przedstawia marchew pastewna, koński ząb, sporek sorgo i t. d. Natomiast w zapotrzebowaniu strączkowych, a osobliwie łubinów i wyki, popyt był znaczny, co się przejawiło w ilości zakupionej, wyższej o 63% od zeszłorocznej.

Resztę dopowie za nas tabelka, którą tu przedkładamy.

Obrót w nasionach w stosunku do lat poprzednich był jak następuje w r.:	1909			1908	1907
	za kwotę		w kilogramach		
	K	h			
Koniczyny czerwonej	286204	05	151223	45524	57810
Koniczyn różnych	4593	17	1535	1119	992
Traw różnych	2930	05	2154	2027	1428
Seradelli	1595	58	2751	2271	1702
Esparcety	30	87	33	71	17
Buraków pastewnych	5904	58	6374	4136	4563
Marchwi pastewnej	444	12	233	160	146
Końskiego zębu	486	40	1520	1034	2159
Łubinu, grochu, wyki	2626	74	12828	4863	6289
Sporku, sorga, rzepy, karpieli, hreczki	153	20	650	425	1439
Zbóż kłosowych w osobliwych odmianach	1376	86	4808	21018	14789
Ziemniaków najnowszych	1068	—	17800	17310	4635
Konopi	283	40	1090	547	1751
Lnu inflanckiego	7464	64	17610	25106	16720
	315161	66	220609	125611	114440

Ogólna wartość powyżej wykazanych **220.609 kg**. różnych nasion wynosi **315.161 K**. W latach ubiegłych wartość dostarczonych za naszem pośrednictwem nasion, wynosiła w 1908 r. 111.289 K, w 1907 r. 107.852 K w 1906 r. 55.543 K.

C) Maszyny i narzędzia rolnicze.

Obrót w zakupnie maszyn i narzędzi rolniczych w ciągu roku sprawozdawczego 1908 przedstawia kwota **59.723 kor.**, zaledwie o 7·5% wyższa od obrotu z roku poprzedniego, a o niespełna 15% wyższa od kwoty przeciętnej rocznego obrotu za lata 1900 do 1907 włącznie, wynoszącej 51.212 koron.

Uwzględniając ciężkie warunki, w jakich rolnik galicyjski w ostatnich 5 ciu latach pracuje, należy uznać wyniki w dziale maszyn i narzędzi za zupełnie dobre i rozwój powolny tego działu za zupełnie normalny.

Jak z tuż pomieszczonego wykazu widać na kwotę obrotu złożyły się zakupna maszyn i narzędzi objęte w 22 działach tegoż wykazu w ilości 332 sztuk większych prócz drobnych przyborów i części maszyn, które jednak dosyć znaczne kwoty przedstawiają, osobliwie w dziale XVIII XIX i XX oraz XXII.

Przy zakupnach tych uzyskali członkowie nasi przeciętnie 24·6% opustu z cen, co uczyniło poważną kwotę 14.715 koron, którą w całości na rzecz odbiorców odstąpiliśmy.

Wykaz maszyn i narzędzi nabytych w r. 1908.

I. Pługi.

Zwykłe krajowe (N. Sącz) 10 sztuk do 6-ciu Kółek.

Zwykłe krajowe z podrzynaczami 5 sztuk do 2-ch Kółek.

Całożelazne uniwersalne 4 sztuki do 3-ch Kółek.

Dwuskibowce 5 sztuk do 4 Kółek.

Trzyskibowce 1 sztuka.

Razem **20** sztuk wartości **1428·70 K.**

II. Brony.

Polne do zasiewów 1 sztuka.

Sprężynowe 9 zębne, 21 sztuk do tyluż Kółek.

Sprężynowe 17-zębne, 3 sztuk do tyluż Kółek.

Łąkowe, systemu Laacke, 14 sztuk do tyluż Kółek.

Razem **39** sztuk wartości **3599·— K.**

III. Oborywacze i plewiacze.

Oborywacze zwykłe, 9 sztuk do tyluż Kółek.

Oborywacze z plewiaczami 2 sztuki do tyluż Kółek.

Plewiacze 10 sztuk do tyluż Kółek.

Planety ręczne 8 sztuk do 6-ciu Kółek.

„ konne, 19 sztuk do 17-tu Kółek.

Razem **48** sztuk wartości **2827·10 K.**

IV. Włóczydła i walce.

Włóczydło żelazne 1 sztuka.

Walce pierścieniowe 2 sztuki.

Razem **3** sztuki wartości **290·— K.**

V. Siewniki.

Szerokorzutne ręczne smyczkowe, 3 szt.
„ taczkowe 3 sztuki do tyluż Kółek.

Rzędowe, konne, systemu trybików wsuwalnych czerpiących, 7-io rzędowy 1 sztuka, 9 rzędowych 4 sztuki, 11-rzędowych 11 sztuk, 13-rzędowych 3 sztuk, 15-rzędowych 5 sztuk, 17-rzędowy 1 sztuka, razem 25 sztuk dla 23 Kółek.

Nawozowy, do rozsiewania nawozu sztucznego 1 sztuka.

Razem **32** sztuk wartości **12703·— K.**

VI. Kosiarki i żniwiarki.

Kosiarko-żniwiarka 1 sztuka.
Żniwiarki samoczynnie odkładające 1 szt.
Drobne przybory do dawnych kosiarek.
Razem **2** sztuki wartości **1322·80 K.**

VII. Grabiarki.

Grabiarek różnych systemów **2** sztuk wartości **330·— K.**

VIII. Młocarnie.

Ręczne sztyftowe 18 sztuk do tyluż Kółek.
„ z wytrzęsaczami 1 sztuka.
Kieratowe w garniturach 5 sztuk do 4-ch Kółek.
Razem **23** sztuk wartości **7335·40 K.**

IX. Kieraty.

Same t. j. bez młocarń **9** sztuk do 8 Kółek wartości **2301·70 K.**

X. Młynki.

Sitowe zwykłe gospodarskie 16 sztuk do 15 Kółek.
Sitowe doskonalsze do wspólnego użytku, 5 sztuk.
Wiatrowe t. zw. polskie do wspólnego użytku 3 sztuki.
Razem **24** sztuki wartości **2359·— K.**

XI. Tryery.

O pojedynczem działaniu z cylindrem do wymiany 22 sztuk do tyluż Kółek.

O pojedynczem działaniu bez cylindra 3 sztuki.

Razem **25** sztuk wartości **8565·— K.**

XII. Żmijki.

Razem **2** sztuki wartości **240 — K.**

XIII. Sieczkarnie.

Różnych systemów, w przewadze bębnowe, 3 sztuki do 1 Kółka, po 2 sztuki do 10 Kółek, po 1 sztuce do 24 Kółek.
Razem **47** sztuk wartości **3334·— K.**

XIV. Buraczarki.

Krajacze do 6 Kółek.
Razem **11** sztuk wartości **484·00 K.**

XV. Śrutowniki.

Do zboża 1 sztuka.
Do makucha 1 sztuka.
Razem **2** sztuki wartości **415·00 K.**

XVI. Pompy.

Do gnojówki do 3 Kółek.
Razem **4** sztuki wartości **158·00 K.**

XVII. Wagi.

Balansowe 1 sztuka.
Dziesiętne 6 sztuk.
Pomostowe dla bydła i trzody 3 sztuki.
Razem **10** sztuk wartości **1216·03 K.**

XVIII. Uprzęże dla krów.

Chomonta typu czeskiego, wyrób krajowy, kompletne rzemienne **24 par** wartości **1191·20 K.**

XIX. Przyrządy weterynaryjne.

Hegary 2 sztuki.
Spuszczadła 1 sztuka.
Trójgrańce 30 sztuk.
Rury przełykowe nieobszyte 19 sztuk.
„ „ obszyte w skórę 19 szt.
Klamra 1 sztuka.
Razem **72** sztuk wartości **473·12 K.**

XX. Sikawki.

Wozowe 1 sztuka.
Przenośne 2 sztuki.
Różne przybory, rekwizyta, narzędzia do 24 Kółek.
Razem 3 szt. i przybory wartości **5417·67 K.**

XXI. Prasy do owoców.

Razem **2** sztuk wartości **104·— K.**

XXII. Różne.

1 torfiarka, 1 kasa, 12 maszyn do szycia, 2 piece żelazne, 2000 m. drutu do ogrodzeń dostarczone do 15 Kółek wartości **3629·— K.**

Z przeglądu powyższego wykazu możnaby odnieść wrażenie, iż w Kółkach rolniczych skupiają się przeważnie rolnicy zamożni, którzy do swoich większych gospodarstw potrzebują takich właśnie maszyn i narzędzi, i których stać na zakupno takich maszyn. Tak jednak nie jest. Już w sprawozdaniu z czynności za rok 1907 wspominaliśmy, że Wysokie c.k. Ministerstwo rolnictwa przyznało naszemu Towarzystwu jednorazowy zasiłek pieniężny, umożliwiający subwencyonowanie maszyn i narzędzi rolniczych, zakupywanych do wspólnego użytku członków. Otóż te właśnie maszyny kosztowniejsze, a tylko, albo na większej

własności, albo li też przez wspólny użytek na mniejszych gospodarstwach, opłacające się, są narzędziami subwencyonowanemi z owego jednorazowego datku.

W roku sprawozdawczym ułatwiliśmy zakupno na wspólny użytek następujących maszyn i narzędzi: Bron sprężynowych 9-ciozębnych sztuk 7, a 17 tozębnych sztuk 3, bron łąkowych różnej wielkości i wagi sztuk 10, włóczydło jedno, kombinowanych spulchniaczy i plewników z oborywaczami „Planetów jr. nr. 8“ konnych sztuk 12, a małych ręcznych Planetów sztukę 1, siewników 9-rzędnych sztuk 3, 11-rzędnych 9 sztuk, 13 rzędnych 3 sztuki, 15-rzędnych 5 sztuk, razem siewników 20 sztuk, młynków wiatrowych, t. z polskich, sztuk 2, sitowych Ideałów Röbera sztuk 2, tryerów mniejszych i większych do wszystkich zbóż sztuk 25, żmijek do ziarn krągłych sztuk 2. Razem zakupiono przy pomocy subwencyi 85 sztuk wymienionych maszyn i narzędzi, na co wyłożyliśmy poważną kwotę 3640 Koron.

Jak ze spisu wymienionych narzędzi widać, uznaliśmy za konieczne dopomódz przedewszystkiem do zakupna takich narzędzi, które przechodzą możność małego rolnika, które zresztą jednemu rolnikowi nie mogłyby się opłacić, a wybór ograniczyliśmy do narzędzi dopomagających do dokładnej obróbki roli, do uprawy łąk, do międzyroślinnej uprawki, do siewu rzędowego i do oczyszczenia ziarna, te bowiem czynności uważamy w pracy około roli za podstawowe. Zauważyć musimy, że nie brakło żądań, aby wiele innych maszyn i narzędzi subwencyonować. Żądaniom tym odmówiliśmy, nie chcąc rozdrabniać i tak za szczupłych i na wyczerpaniu będących środków. Z żalem zaznaczyć tu również musimy, że, wobec nieuwzględnienia przez Wysokie Ministerstwo rolnictwa podania naszego o dalszy zasiłek na subwencyonowanie maszyn, w najbliższej przyszłości zaniechać go będziemy zmuszeni, nie mając na to pokrycia. A szkoda, że będziemy zmuszeni do tego, bo używanie wspólne nabytych w tym celu narzędzi rolniczych, to bardzo poważny czynnik w rozwoju kultury gospodarczej. Że włościanie nasi to rozumieją widać z tego, że jak świadczą „Statystyczne zestawienia“, nawet przy tej tak nikłej pomocy, jaką my mogliśmy dać Kółkom, względnie własnymi tylko siłami, 296 Kółek przyszło w posiadanie 530 różnych narzędzi do wspólnego użytku przeznaczonych. Między niemi znajdujemy 52 pługów wieloskibowych, 40 bron różnych, 17 walców, 95 siewników rzędowych, 2 kosiarki, 1 żniwiarkę, 9 grabiarek, 2 ziemniaczarki, 81 młocarń, 57 młynków, 97 tryerów, 11 żmijek do czyszczenia zboża itd. itd. Już z tego pobieżnego przeglądu narzędzi widać, że włościanie wiedzą, co do wspólnego użytku nabywać należy, potrzebują jednak do tego koniecznie pomocy, o którą też usilnie się do miarodajnych czynników zwracamy. Może cel ważny podniesienia kultury rolniczej na małej własności w kraju naszym przychylniej je dla sprawy usposobi.

V. Sprawa lepszego obchodzenia się z obornikiem.

Małorolni gospodarze w naszym kraju, przedewszystkiem zaś członkowie Kółek rolniczych, którzy korzystają z szerzonych słowem i pismem pouczeń, zaczynają gospodarować racyonalnie, uprawiają lepiej swoje pola przy zastosowaniu ulepszonych narzędzi rolniczych, dbają już cokolwiek więcej o dobór nasienia do siewu, użyźniają co raz częściej swoje pola sztucznymi nawozami i t. d., wogóle starają się o ulepszenie i podniesienie swych gospodarstw.

Jedna tylko ważna sprawa gospodarska, jak była dotychczas po macoszemu przez włościańskich gospodarzy traktowaną, tak i obecnie jeszcze bardzo smutno się przedstawia, mianowicie sprawa lepszego obchodzenia się z obornikiem. Na wszelkie ulepszenia i zmiany w swojem gospodarstwie nasz włościanin prędzej się zgodzi, jednak na to, aby swoją gnojownię miał przeistoczyć i prawidłowo urządzić, nie łatwo daje się nakłonić. „Jakieś rowy mam kopać na podwórzu, jakieś studnie na gnojówkę, a mnie to na co, żebym się miał stać pośmiewiskiem sąsiadów“, takich zdań muszą nieraz wysłuchać ci, którzy usilnie starają się o przekonanie włościan, że przez bezmyślne marnotrawstwo obornika ponoszą rok rocznie nieobliczalne straty.

Ażeby ułatwić włościanom założenie ulepszonych gnojowni i zmniejszyć koszta jej urządzenia, Zarząd główny, przy pomocy Komitetu c. k. Towarzystwa gospodarskiego, udziela nagród członkom Kółek rolniczych, którzy według wzoru wydanego w tym celu i po należytem pouczeniu przez inspektora rolniczego, urządzą sobie ulepszoną gnojownię, względnie stajnię do przechowania przez czas dłuższy obornika pod bydłem. Nie możemy udzielać jednak tych nagród dla członków Kółek we wszystkich powiatach równocześnie, ponieważ fundusze na ten cel przeznaczone są bardzo skromne i ściśle ograniczone. Wybieramy więc każdego roku po 10 powiatów, przedewszystkiem te, które są objęte działalnością c. k. Towarzystwa gospodarskiego i udzielamy członkom Kółek położonych w tych powiatach nagród za już wykonane i przez inspektora rolniczego zbadane gnojownie. Zaliczek na budowę gnojowni nie udzielamy.

Dobrowolnych zgłoszeń bywa zwykle bardzo mało. Okazuje się zawsze potrzeba propagowania

sprawy na miejscu w Kółkach, względnie na zgromadzeniach powiatowych i dopiero na skutek tej agitacyi więcej włościan o nagrody się zgłasza.

Rok ubiegły był rokiem powszechnej klęski dla gospodarzy naszego kraju. Plony po części znacznie uszkodzone, po części całkowicie zniszczone, brak paszy, wskutek czego ostatni grosz nieraz był zmuszony gospodarz wydać na jej zakupno.

Wszystkie te, znane zresztą fakta spowodowały, że zgłoszeń o nagrody za wykonać się mające ulepszone gnojownie było mało, a jeszcze mniej stosunkowo, jak zwykle, było rzeczywiście urządzonych gnojowni, bo ciągłe ulewy, wczesna zima, skupienie wszelkich robót gospodarskich o jednej porze spowodowały, że ci, którzy pragnęli przystąpić do urządzenia prawidłowego gnojowni, względnie stajni, po prostu nie byli w stanie projektu tego urzeczywistnić.

W roku 1908 objęte były nagrodami następujące powiaty: Bóbrka, Brzeżany, Chrzanów, Gródek Jagieloński, Myślenice, Nowy Sącz, Podhajce, Rohatyn, Tarnobrzeg i Złoczów.

Zgłoszeń o nagrody otrzymaliśmy 56. Z powodu powyż przytoczonych różnorodnych poważnych przeszkód 29 członków Kółek nie było w stanie wykonać potrzebnych około gnojowni robót.

Nagrodzonych więc zostało 27 członków. Z nich 25 otrzymało nagrody za wykonanie ulepszonych gnojowni, 2 zaś za ulepszenie stajni do przechowania obornika.

Mianowicie udzielono następujących nagród:

5	nagród w pow.	chrzanowskim	w kwocie	240	K.
3	„ „	gródeckim	„	100	„
5	„ „	myślenickim	„	175	„
4	„ „	nowo-sądeckim	„	130	„
1	„ „	podhajeckim	„	50	„
3	„ „	rohatyńskim	„	150	„
4	„ „	tarnobrzeskim	„	220	„
1	„ „	złoczowskim	„	80	„
				1145	K.

Pozatem udzielono jednej nagrody członkowi Kółka w Wiśniowej pow. ropczyckiego w kw. 50 K.

Razem więc wynosiły nagrody kor. 1195 K.

Ponieważ członkowie Kółek z powiatów, objętych nagrodami w r. 1908 r. jak już poprzednio nadmieniono, pomimo najszczerszych chęci, nie byli w stanie urządzić, względnie wykończyć, rozpoczętych około gnojowni robót, przeto, na życzenie objawiane wielokrotnie ze strony tych członków, postanowiliśmy objąć nagrodami prawie wszystkie powiaty, które były wyznaczone do nagród w roku ubiegłym; a więc w roku 1909 mają prawo ponownie zgłaszać się o nagrody członkowie Kółek rolniczych położonych w powiatach: Bóbrka, Brzeżany, Gródek jagielloński, Nowy Sącz, Podhajce, Rohatyn, Tarnobrzeg i Złoczów.

Oprócz tego objęte są nagrodami po raz pierwszy powiaty:

Buczacz,
Kołomyja,
Nisko i
Stanisławów.

VI. Kursa rolnicze.

W roku 1908, jak i w latach poprzednich, urządzaliśmy w różnych miejscowościach kraju wędrowne kursa, przeważnie hodowlano weterynaryjne. Kursa te cieszyły się znacznem powodzeniem, skupiając nieraz aż nadmierną ilość słuchaczy. Tylko jeden kurs, wskutek niefortunnego wyboru miejsca — w Rozwadowie — nie przyszedł do skutku.

Praca oświatowo-rolnicza, oparta na wykładach urzędników naszego Biura rolniczego, maksymum korzyści dać może tylko wtedy, gdy słuchacze otrzymają cały cykl wykładów, dających im pewną zaokrągloną całość. Wykłady dorywcze mogą mieć oczywiście znaczenie również bardzo ważne, jeżeli chodzi o poruszenie pewnej kwestyi. Wyłącznie jednak na nich akcyi oświatowo-rolniczej, żywym słowem prowadzonej, oprzeć nie możemy. Wobec tego dążymy do coraz większego rozpowszechniania wspomnianych kursów. Brak funduszów, a częściowo i zbyt szczupła liczba naszych fachowych urzędników, nie pozwala nam na rozwinięcie sprawy w takich rozmiarach, w jakichby należało. Dążeniem naszem obecnie jest — decentralizacya i w tej pracy, t. j. zachęcanie Zarządów powiatowych, aby same, przy stosunkowo niewielkiej naszej pomocy, takie kursa organizowały. W ten sposób tylko można byłoby w przyszłości w każdej okolicy kraju co parę lat choć jeden kurs urządzać.

Obecnie więc kursa nasze dadzą się podzielić na dwie kategorye: jedne urządzamy właściwie my sami, jako Zarząd główny, układając program, wyznaczając prelegentów z grona naszych urzędników fachowych, zapraszając prelegentów obcych i wreszcie ponosząc wszelkie połączone z tym koszta. Zarządy powiatowe w tym wypadku biorą na siebie stronę organizacyjną kursu, t. j. zbierają zgłoszenia na słuchaczy, przygotowują salę do wykładów, nocleg dla uczestników kursu i t. p.

Drugi typ kursów przedstawia się tak, iż całą sprawę prowadzi Zarząd powiatowy, my zaś ze swej strony dajemy zasiłek pieniężny, a ewentualnie delegujemy swoich urzędników na prelegentów.

Przeważnie prowadziliśmy kursa hodowlano-weterynaryjne, a to z powodów następujących: włościanie na kursa te mają czas przeważnie tylko

w zimie, wobec tego kurs rolniczy byłby w tej porze dosyć jałowy, gdyż nie można byłoby poprzeć wykładów oglądaniem gospodarstw sąsiednich — wogóle byłby nazbyt teoretyczny. Następnie, w dobie obecnej, forsować musimy w pierwszym rzędzie szerzenie znajomości hodowli i żywienia zwierząt, gdyż warunki ekonomiczne wymagają przekształcania się stopniowego gospodarstw galicyjskich na gospodarstwa hodowlane. W końcu, żadna z nauk rolniczych nie daje gospodarzowi korzyści tak namacalnych, jak nauka o pomocy w nagłych wypadkach u zwierząt. Z tego powodu stale włączamy do kursów naszych wykłady z weterynaryi, zapraszając tych panów lekarzy weterynaryi, których mieliśmy sposobność poznać jako doskonałych prelegentów. Oprócz hodowli i żywienia zwierząt, do kursów tych włączaliśmy nieraz wykłady o hodowli drobiu a także królików.

Każdy kurs wędrowny cierpieć musi z natury rzeczy na brak środków demonstracyjnych. Jednakże w roku 1908 w znacznym stopniu zaradziliśmy temu przez sprowadzenie fantomu do demonstrowania pomocy przy porodach u zwierząt. Oprócz tego na kurs taki wozimy tablice demonstracyjne, przyrządy weterynaryjne i t p., a także książki, rury przełykowe i trokary na sprzedaż, aby dać możność uczestnikom kursu zaopatrzenia się w te pożyteczne przedmioty.

W roku 1908 odbyły się kursa następujące:

1) W Przemyślu w dniach 13 i 14 stycznia, podczas którego wykładali: insp. Z. Bańkowski „o chowie i żywieniu krowy mlecznej“, p. K. Stasiniewiczowa „o chowie drobiu“, a p. Olszewski „o chowie królików“.

Wykłady, jak zwykle, objaśniane były atlasem ras bydła i drobiu, przyrządami do ratowania bydła w nagłych wypadłach, przyrządami do chowu drobiu, okazami skórek króliczych surowych i garbowanych z włosem i bez włosa.

Zajęcie słuchaczów wykładami znaczne.

Na wykładach „o chowie drobiu“ brały udział także panie z „Koła ziemianek“.

2) W Tarnobrzegu dnia 22 do 25 stycznia kurs hodowlano-weterynaryjny, na którym wykładali: insp. Z. Bańkowski „o hodowli bydła“, „o cechach mleczności“ i „o mleczarstwie“, insp. T. Stamirowski „o żywieniu iowentarza“, p. K. Stasiniewiczowa „o chowie drobiu“ i p. Skuciński star. c. k. weterynarz „o chorobach zwierząt i pomocy w nagłych wypadkach“, oraz „o kupnie konia“.

Liczba słuchaczów wahała się od 28 do 50-ciu, prócz tego wykładowi „o chowie drobiu“ przysłuchiwało się wiele pań z Tarnobrzega. Słuchacze zaś wiejscy wyrazili życzenie urządzenia takich wykładów dla gospodyń po Kółkach. — Demonstracye odbywały się na żywych okazach koni, dostarczonych przez Magistrat miasta, a także przy zwiedzeniu gospodarstwa na folwarku w Wymysłowie, należącym do dóbr Dzikowskich.

3) W Myślenicach dnia 3 do 6 lutego wykładali insp. Bańkowski „o hodowli i żywieniu zwierząt“, star. c. k. weterynarz Skuciński „weterynaryę“, p. K. Stasiniewiczowa „o hodowli drobiu“, asystent rolniczy Dr. F. Grabski „o nawożeniu roli“.

W rzeźni miejskiej demonstrowano organa wewnętrzne bydła, oraz użycie rury przełykowej. Słuchaczy było 33.

4) W Ropczycach w dniach 12 do 15 lutego wykładali: insp. Z. Bańkowski „o chowie bydła i cechach mleczności“, insp. T. Stamirowski „o żywieniu bydła“, star. c. k. wet. J. Skuciński „weterynaryę“, a dyrektor szkoły mleczarskiej Dr. Tadeusz Rylski „mleczarstwo“ i „Spółki mleczarskie“.

Słuchaczów 50 wraz z prelegentami zwiedzili rzeźnię miejską i większe gospodarstwo jednego z członków Kółka.

5) W Samborze 18, 19 i 20 lutego wykładali: insp. Z. Bańkowski „o hodowli bydła“ i „spółkach drenarskich“, zaś p. p J. Skuciński i insp. T. Stamirowski na tematy jak w Ropczycach.

Słuchaczów 56 z 9 ciu Kółek, prócz tego 13 uczniów z dopełniającego kursu rolniczego w Czukwi. — Zainteresowanie nadzwyczajne.

6) W Nowym Sączu dnia 9 do 12 marca wykładali: insp. Z. Bańkowski „o hodowli bydła“, insp. T. Stamirowski „o żywieniu bydła“, star. c. k. wet. J. Skuciński „weterynaryę“, zaś inż. Z. Chmielewski „o spółkach mleczarskich“.

Słuchaczy było 25 z 10 Kółek, jednak z powodów czysto miejscowych, usuwali się z wolna, tak, iż czwartego dnia było tylko 8 miu. — Kurs ten wypadł mniej korzystnie.

7) W Krakowie dnia 25 do 27 maja wykładali: star. c. k. wet. p. St. Kwieciński „o pomocy przy porodach i w nagłych wypadkach“, poseł p. J. Wasung „o żywieniu inwentarza“, Dr. M. Pańkowski „o hodowli zwierząt domowych“ p. Tadeusz Świszczowski, insp. mleczarstwa, „o mleczarstwie“. — Wykłady odbywały się w sali Rady powiatowej. Uczestników było 25. Wykłady z weterynaryi demonstrowane były w rzeźni na Półwsiu zwierzynieckiem.

8) W Podhajcach od 1 do 4 czerwca wykładali: insp. Z. Bańkowski „zasadnicze wiadomości z hodowli bydła“, „o przeróbce mleka i założeniu mleczarni spółkowej“, insp. Z. Ludkiewicz „o żywieniu inwentarza“, lek. wet. p. Lech „pomoc przy porodach i w nagłych wypadkach“ oraz „o kupnie konia“.

Wykłady odbywały się w Radzie powiatowej, zaś demonstracye w rzeźni miejskiej. — Słuchaczy było 40. — Kurs zakończono zwiedzeniem wzorowo urządzonego gospodarstwa w Zahajcach, własności p. Zeitlebena, gdzie też uczestnicy kursu w wielu punktach dotyczących wykładów znaleźli bogaty materyał demonstracyjny, prócz tego zaś mieli

sposobność widzieć wiele rzeczy niezwykłych w gospodarstwach wiejskich, jak: gospodarstwo rybne, urządzenia wodociągowe, bogaty park narzędzi i maszyn, wzorowe sady i ogrody warzywne.

9) W Dąbrowie dnia 15 do 17 czerwca wykładali p. p.: Z. Bańkowski „hodowlę bydła“, insp. Z. Ludkiewicz „żywienie inwentarza“, star. c. k. wet. J. Skuciński „weterynaryę“, zaś instr. Tad. Świszczowski „mleczarstwo“.

Kurs odbył się w sali Magistratu. — Uczestników było 30 z 12 Kółek. — Wykłady z weterynaryi demonstrowane były w rzeźni miejscowej.

Urozmaicono wykłady wycieczką do Gruszowa małego, gdzie zwiedzono gospodarstwa włościańskie u Piotra i Stanisława Kozaczków, z pogadanką rolniczą i pouczeniami na polu, danemi przez inspektorów rolniczych.

10) W Rozwadowie 23. i 24. listopada. — Kurs ten prawie że nie doszedł do skutku, a powodem tego był zupełnie niefortunny wybór miejsca kursu przez miejscowe czynniki.

Ponieważ jednak zgromadziło się 6 słuchaczy, więc insp. Z. Ludkiewicz wykładał dla nich „o podniesieniu hodowli i o spółkach mleczarskich“, zaś równocześnie, dla miejscowych pań, p. Kl. Stasiniewiczowa miała wykład „o chowie drobiu“, a dla dzieci szkolnych „o chowie królików“.

11) W Suchodole, w szkole rolniczej, w dniu 30. listopada i 1. do 3. grudnia wykladali p. p.: insp. Z Ludkiewicz „hodowlę i żywienie“, „mleczarstwo“, „drenowanie i komasacyę gruntów“, star. c. k. weter. J. Skuciński „weterynaryę“, p. Kl. Stasiniewiczowa „hodowlę drobiu“.

Kurs ten odbywał się za zezwoleniem Wydziału krajowego w szkole rolniczej w Suchodole, przyczem gospodarstwo szkolne oraz jego zbiory naukowe były doskonałym środkiem demonstracyjnym przy wykładach. — Uczestników kursu było 141 i kobiet 34. — Był to w roku sprawozdawczym najlepszy kurs. — Zainteresowanie pomiędzy słuchaczami było bardzo wielkie.

Prócz tych kursów, bezpośrednio przez nas zorganizowanych, odbył się kurs, urządzony przez Zarząd powiatowy rzeszowski:

12) W Miłocinie, pod Rzeszowem, w dniach od 11 do 13 czerwca, w którym to kursie brało udział 22 słuchaczy członków 9 Kółek rolniczych, na którym wykładali p. p.: dyr. szkoły rolniczej H. Rozwadowski „o obchodzeniu się z obornikiem w domu i na polu“, „jak wychowywać cielęta“, „o skutkach drenowania“, star. c. k. wet. J. Skuciński „o chorobach bydła“, „o porodach krów“, Dr. Z. Moczarski „o uprawie i nawożeniu łąk“, „o uprawie buraków pastewnych i cukrowych“, a dr. Tad. Rylski „o korzyściach z przeróbki nabiału“.

Zwiedzenie szkoły mleczarskiej uzupełniło wykłady.

* * *

Podobnego typu kursa hodowlano-weterynaryjne urządzono już i w roku 1909, a mianowicie:

W Krakowie, Kimirzu (pow. przemyślańskiego), Bachowicach (pow. wadowickiego), Rzeszowie, Brzesku, Dobrzechowie, Żywcu, Przeworsku, Buczaczu, Gródku Jagiellońskim i Brzozowie.

Prócz tego odbył się kurs sadowniczy w Przemyślanach i kurs rolniczo-oświatowy w Nowym Sączu, staraniem tamtejszego Zarządu powiatowego Kółek rolniczych.

Szczegółowe daty o tych kursach zawierać będzie sprawozdanie za r. 1909.

VII. Działalność rolnicza przy pomocy wykładów.

Znaczenie doniosłe działalności żywem słowem ogólnie jest znane i uznane. Zniewala ono Zarząd główny Towarzystwa Kółek rolniczych, do stosowania działalności żywem słowem w granicach możliwie szerokich, o ile tylko na to rozporządzalne siły fachowe wystarczają, a bez względu na koszta z tym kierunkiem działalności połączone.

Jestto bezprzecznie najlepszy sposób działania w wypadkach, w których chodzi o masy i o spopularyzowanie wyników wiedzy, jest jednak zarazem sposobem najkosztowniejszym, i wymagającym bezwarunkowo operowania siłami dobremi, odpowiednio wykształconemi, a przytem dobrymi mówcami, inaczej wysiłki czynione w tym kierunku muszą być zawsze zmarnowane.

Pozwalamy sobie twierdzić, że Towarzystwo nasze co do prelegentów w zupełności dorasta swemu zadaniu, nie możemy jednak zaprzeczyć, że budżet nasz silnie odczuwa działalność zapomocą wykładów.

Że w znacznej mierze wpływa na to konfiguracya kraju, nie ulega wątpliwości, z drugiej jednak strony nadzwyczajnie podnosi koszta ta okoliczność, że nie możemy skomasować tej pracy w pewnej okolicy i pewnej porze roku, ale musimy się, z nią stosować do zapotrzebowania i wymagań powiatów, okolic, często nawet pojedynczych Kółek.

Aby dać bodaj przybliżony obraz jak działalność ta w praktyce się przedstawia, dajemy wyciąg zestawiony w rozdzieleniu na osoby prelegentów, a urzędników naszych, oraz, o ile to się dało na cel i treść wykładów.

I. Inspektor rolniczy p. Tadeusz Stamirowski.

a) zwiedzał Kółka rolnicze w różnych specyalnych poniżej wymienionych celach i miewał tam wykłady odpowiednie tym celom: 13 stycznia w Barze (organizacyjno-rolnicze, zreorganizowanie Kółka), 14/1 w Królinie (organizacyjno-rolnicze), 15/1 w Stojańcach (rolniczo-hodowlane), 16/1 w Myślatyczach (rolniczo-hodowlane), 17/1 w Strzelczyskach (rolnicze), 18/1 w Lackiej woli (melioracyjno-rolnicze), 3. lutego w Tumirzu (założenie Kółka, wykład organizacyjno-rolniczy), 2 kwietnia w Swirzu (organizacyjne), 3/4 w Uszkowicach (organizacyjno-rolnicze), 5/4 w Krosienku (rolniczo-hodowlane), 4 maja w Witkowie nowym (rolniczo hodowlane), 5/5 w Susznie (organizacyjno-rolnicze), 6/5 w Ordowie (organizacyjno-rolnicze), 7/5 w Sielcu bieńkowskim (rolniczo-hodowlane), 8/5 w Dobrotworze (organizacyjne), 9/5 w Obydowie (melioracya łąk i pastwisk, hodowlane), 10/5 w Milatynie nowym (organizacyjno-hodowlane), 11/5 w Kozłowie (organizacyjne), 11/5 w Busku (organizacyjno-rolnicze), 6. grudnia w Nowosiołce (organizacyjno-rolnicze), 7/12 w Toustobabach (lustracya nowo zreorganizowanego Kółka i wykłady rolnicze).

b) wygłosił agitacyjne wykłady w sprawie ulepszenia gnojowni w czasie od 11. do 25. czerwca w Białobóżnicy, Zalesiu, Jagielnicy, Czortkowie, Podhajcach, Dryszczowie, Słobodzie konkolnickiej, Bukaczowcach, Brzeżanach, Kozłowie, Białym kamieniu i Złoczowie.

c) wykładał na zgromadzeniach powiatowych: 2. lutego w Buczaczu (o uprawie roli i urządzeniach rolniczych), 23/2 w Mościskach (o uprawie roślin pastewnych), 26/2 w Podhajcach (o działalności rolniczej Kółek rolniczych), 20 marca w Tarnopolu (o uprawie roli i roślin pastewnych), 5. kwietnia w Przemyślanach (o celach i zadaniach Kółek rolniczych), 17. maja przygotowywał zjazd powiatowy Kółek rolniczych w Gródku Jagiellońskim (agitacyjne), 29/5 w Trembowli (o działalności rolniczej Kółek rolniczych), 1. czerwca w Monasterzyskach (o polach doświadczalnych i doborze nasienia do siewu), 25/6 w Gródku jagiellońskim (o działalności rolniczej Kółek rolniczych), 21, września w Złoczowie (o użyźnianiu ziemi, o umiejętnem obchodzeniu się z obornikiem), 22/9 odbył konferencyę w Busku w sprawie założyć się mającego Zarządu powiatowego, 25/9 w Przemyślanach (o roślinach pastewnych i hodowli bydła), oraz 29. i 30/12 w Tarnopolu (o uprawie roli, narzędziach rolniczych i roślinach pastewnych;

d) badał wzorowe gnojownie zgłoszone do nagrody: w czasie od 11. do 25. listopada w Gródku jagiellońskim (Przedmieściu czerlańskiem) w Wiśniowy, Siennej, Wygiełzowie, Mętkowie małym, Źródłach, Spytkowicach, Jaworniku, Chmielowie, Alfredówce, Sokolnikach, Zbydniowie, na 2. grudnia w Słobodzie konkolnickiej, 4-go w Beckendorfie, 9 go w Czortkowie, 12-go w Wicyniu;

e) odbył lustracye zarządów powiatowych: 1. grudnia w Rohatynie, 3/12 w Brzeżanach, 6/12 w Podhajcach, 10/12 w Trembowli;

f) wykładał na kursach rolniczych i hodowlanych: od 22. do 24. stycznia w Tarnobrzegu od 12. do 15. lutego w Ropczycach, od 17. do 19/2 w Samborze, od 9. do 12. marca w Nowym-Sączu.

II. Inspektor rolniczy p. Zdzisław Bańkowski.

W czasie od 1. stycznia do 10. lipca.

Zwiedzał Kółka rolnicze w różnych specyalnych celach niżej wymienionych i miewał stosowne pouczenia i tak:

a) w sprawach ogólno-rolniczych wraz z melioracyami gruntów i drenowaniem: 19. marca w Żywcu (na zgromadzeniu powiatowem), 20/3 w Rabce, 23. maja w Grabnie, 27/5 w Krośnie (na zgromadzeniu powiatowem), 28/5 w Woli małnowskiej, 18. czerwca w Trzebownisku;

b) w sprawach hodowlanych brał udział w następujących kursach hodowlanych: 15. stycznia w Przemyślu, 21/1 w Tarnobrzegu, 2. lutego w Myślenicach, 13/2 w Ropczycach, 8 marca w Nowym-Sączu, 31. maja w Podhajcach, 14. czerwca w Dąbrowej;

c) w sprawach melioracyi łąk i pastwisk: 25. maja w Czeluśnicy, 4. czerwca w Płotyczy, 19/6 w Czarnej-Podbórz, 20/6 w Rogóźnie, 21/6 w Nikłowicach, 27/6 w Czukwi, 28/4 w Roztokach, 30/6 w Starych-Stawach, 1. lipca w Kościelnikach, 2/7 w Drwini, 3/7 w Buczynie;

d) w sprawach mleczarskich: 31. stycznia w Drohobyczce, 17. lutego w Samborze, 5. kwietnia w Wybranówce, 21. czerwca w Nikłowicach.

III. Inspektor rolniczy p. Zdzisław Ludkiewicz.

W czasie od 1. marca do końca roku.

Zwiedzał Kółka rolnicze w różnych specyalnych celach niżej wymienionych i miewał stosowne pouczenia i tak:

a) w sprawach ogólno-rolniczych: 16. marca w Niedzieliskach i Kimirzu, 17/3 w Bóbrce, 14. maja w Borku wielkim, 15/5 w Wolicy piaskowej i Przysiółku, 16/5 w Lubzinie, 17/5 w Brzezówce i Zawadzie, 18/5 w Niedźwiadzie, 20/5 w Brzezinie 21/5 w Wielopolu, 22/5 w Nawsiu, 23/5 w Gliniku, 24/5 w Grodzisku i Strzyżowie, 26/5 w Brzesku (na zebraniu powiatowem), 28/5 w Bielanach, 5. lipca w Przeworsku (na zebraniu powiatowem), 12. sierpnia w Wadowicach (na zebraniu powiatowem), 14/7 w objeździe okolic dotkniętych wylewem Skawy od Wadowic do Spytkowic, 17/8 takiż objazd w okolicy Myślenic, 19. września. w Strzyżowie (na zgromadzeniu powiatowem), 23-października w Mościskach (na zgromadzeniu powiatowem), 2. listopada w Przeworsku (na Zjeździe delegatów), 3/11 w Kańczudze (na zjeździe delegatów), 20. grudnia w Nisku (na zgromadzeniu powiatowem);

b) w sprawach drenowania: 12. lipca w Zaczarniu, 21. września w Komborni, 24. października w Radochońcach, 30. listopada w Suchodole.

c) w sprawach mleczarskich: 28. listopada w Monasterzu;

d) w sprawach hodowlanych brał udział w następujących kursach: 25. maja w Krakowie, 31/5 w Podhajcach, 14. czerwca w Dąbrowie, 22. listopada w Rozwadowie.

e) w sprawie melioracyi łąk i pastwisk: 13 lipca w Żabnie, 14/7 w Zaleszanach.

IV. Asystent rolniczy p. Dr. Feliks Grabski.

W czasie od 1. stycznia do 1. marca.

Zwiedził 19. stycznia Kółko rolnicze w Wołkowie w powiecie lwowskim i brał udział w kursie weterynarsko hodowlanym w Myślenicach w dniach od 3. do 6. lutego (o oborniku i nawozach sztucznych).

* * *

Oprócz powyższych wykładali na zgromadzeniach powiatowych Kółek rolniczych, uproszeni przez Zarząd główny lub Zarządy powiatowe referenci, a mianowicie:

23. stycznia w Gródku jagiellońskim p. Karol Huppenthal, asystent krajowej stacyi botaniczno-rolniczej „o pielęgnowaniu łąk".

30. stycznia w Bóbrce, tenże referent wykładał „o nawożeniu wiosennem".

31. stycznia we Lwowie p. Bronisław Janowski, insp. rolniczy c. k. gal. Tow. gosp. wykładał „o produkcyi paszy".

21. lutego w Rzeszowie, p. Antoni Smagała mówił „w sprawie zbytniego rozdrabiania gruntów".

23. lutego w Raciborsku, p. Kwerk wykładał „o sadownictwie".

13. marca w Jaśle, p. J. K. Trzeciak wykładał „o zakładaniu i utrzymaniu szkółek owocowych przez Kółka rolnicze".

20. marca w Tarnopolu p. Grzegorz Ciecimirski „o znaczeniu i potrzebie ubezpieczenia się od ognia".

23. marca w Wieliczce, p. Kwerk wykładał „o sadownictwie".

26. kwietnia w Turzy, ks. A. Walawender wykładał „O zakładaniu wzorowych gnojowni".

11. maja w Dąbrowie, p. J. Miodoński wykładał „o użyciu krów do obrabiania roli robót gospodarskich", a p. St. Wierzbicki „o korzyści ze zakładania i racyonalnego pielęgnowania sadów przy domach".

29. maja w Przemyślu, p. Fried star. wetr. pow. wykładał „o assekuracyi bydła".

12. czerwca w Jaśle, p. E. Ziołowski wykładał „o pudrecie".

24. sierpnia w Słotwinie, p. St. Larysz Niedzielski mówił „o obmyśleniu pomocy dla rolników po klęsce dwumiesięcznych słót".

31. sierpnia w Wieliczce, tenże referent wykładał o tej samej sprawie.

20. września w Rzeszowie, p. Antoni Smagała wykładał „o korzyściach drenowania".

26. września w Nowym Targu, p. Andrzej B. Chowaniec mówił „o urządzeniu wzorowej gnojowni".

10. listopada w Ropczycach, p. Tad. Skołuba wykładał „o znaczeniu doświadczeń z nawozami sztucznymi".

20. grudnia w Stanisławowie, p. Schajer wykładał „o hodowli drobiu i królików".

30. grudnia w Tarnopolu, p. Turski mówił „o uprawie fasoli".

VIII. Opracowania włościańskie z zakresu rolnictwa.

Na rok 1908 ogłosił Zarząd główny 11 tematów, których tytuły podajemy niżej, do samoistnego opracowania, przyrzekając pracom konkursowym, uznanym za dobre, stosowne nagrody. Wskutek tego konkursu wpłynęło 68 prac konkursowych, które zostały skrupulatnie zbadane przez wybraną do tego komisyę pod przewodnictwem referenta dla spraw rolnictwa. Na podstawie tej oceny, przyznał Wydział wykon. na posiedzeniu dnia 22. października br. następujące nagrody:

I. Za pracę: *Jakie błędy zauważyłem w prowadzeniu gospodarstwa w naszej wsi?* — p. Szczepanowi Sroce z Rumna 25 K, po 10 K zaś pp. Janowi Kaczakowi z Kaczaków, Kazimierzowi Czerniakowi ze Świrza, Ludwikowi Safernie z Wieprza (pow. wadowickiego), Feliksowi Gatlikowi z Regulic, Janowi Marczyńskiemu z Targanic II, i Sebastyanowi Miazgowiczowi ze Steinau; oprócz tego nagrodami w książkach odznaczono prace pp. Bartłomieja Buksy z Tuligłów, Józefa Struga z Lipowej, Jana Babicza z Niedźwiady, Tomasza Konefała z Alfredówki, Jana Rajzera z Handzlówki, Antoniego Wójcika z Pisarzowic, Michała Antosa z Przytkowic, Wojciecha Starca z Pawęzowa, Józefa Czadera ze Starej wsi (pow. bialski), Kaspra Chruściela z Przedmieścia czerlańskiego, Franciszka Jednoroga z Nawaryi, Walentego Rajzera z Handzlówki i Adama Mazurkiewicza z Czaharów;

II. Za pracę: *W jaki sposób powiększam urodzajność swej roli?* — pp. Zygmuntowi Chruścielowi z Trześni i Kornelowi Zahajkiewiczowi ze Starobrodów po 10 K; nagrody w książkach zaś otrzymali pp. Józef Adamiszyn z Wołostkowa, Andrzej Dołęga z Rakszawy, Ludwik Ciężarek ze Gdowa, Stanisław Chruściel z Przedmieścia czerlańskiego, Józef Kocząb z Piekarówki, Jan Paliwoda z Bajkowiec i Józef Jeżowski z Sieteszy;

III. Za pracę: *Co zrobiono u nas dla lepszego obchodzenia się z obornikiem?* — pp. Józefowi Czubkowi z Zabierzowa (koło Krakowa), Janowi Chmielowi ze Skrzyszowa, Pawłowi Fijakowi z Pietrzykowic i Józefowi Witkowskiemu z Niecieczy, każdemu po 10 K; oprócz tego dwie nagrody w książkach p. Wawrzyńcowi Jandule z Tuligłów i Adamowi Królowi z Łukowej;

IV. Za pracę: *Co najkorzystniej w ostatnich latach wypadło: czy uprawa zboża, czy uprawa roślin pastewnych?* — p. Dominikowi Jęczakowi z Ostrowa (koło Sokala), 25 K, p. Franciszkowi Hower-Jednorogowi z Nawaryi 10 K, a książkę p. Franciszkowi Katarzyńcowi z Obydowa:

V. Za pracę: *Jak prowadzę wychów cieląt na krowę mleczną?* — p. Maryi Bitschanowej z Kadłubisk 15 K, a książkę p. Janowi Krowińskiemu z Obydowa;

VI. Za pracę: *Jakimi środkami dałby się podnieść chów bydła w gminie?* — p. Janowi Grzybowskiemu z Bestwiny 25 K, książki zaś pp Andrzejowi Chowańcowi-Bulczyk z Poronina, Stanisławowi Staroniowi z Niedźwiady, Józefowi Baronowi z Pietrzykowic i Michałowi Władyce z Dobrzechowa;

VII. Za pracę: *Jakie mam korzyści z Kółka rolniczego?* — pp. Janowi Sobkowi z Handzlówki, Karolowi Baronowi z Pietrzykowic, Józefowi Maćkiewiczowi z Tuligłów, Wojciechowi Mendychowskiemu z Siemianówki, Janowi Kabatowi młodszemu z Miechowic małych i Marcinowi Łabie z Czyszek (p. lwowski), — wszystkim po 15 K; pp. zaś Antoniemu Pelcowi z Grochowiec (pow. Przemyśl), Janowi Lenarowi z Handzlówki i Janowi Lubowieckiemu z Zabierzowa (k. Krakowa), każdemu po 10 K; nagrody w książkach otrzymali pp. Maciej Stopyra z Brzozy stadnickiej i Jan Kocząb z Piekarówki;

VIII. Za pracę: *Ile z moją rodziną zjadam przez rok, ile dokupuję?* — pp. Jędrzejowi Hrycowi z Krościenka i Janowi Stasiowskiemu z Sowiny po 20 K, p. Wojciechowi Stetkiewiczowi z Umieszcza 10 K, a p. Józefowi Kisale z Handzlówki książkę;

IX. i X. na tematy: *Opisać przedsiębiorstwo przemysłowe istniejące w gminie* i *Jak doszedłem do przekonania, że korzystniej jest dla rolnika użyć gotowy grosz na wkłady w gospodarstwo, jak na kupno gruntu?* nie nadesłano odpowiedniej pracy.

XI. na temat: *Ile w swojem gospodarstwie zatrudniam robotników, jak wynagradzam, ile pracy sam wykonuję?* nie nadesłano wcale żadnej pracy.

Jak z powyższego wykazu widać na nagrody te użyto kwoty 390 koron w gotówce, a prócz tego książek wartości 166 koron. Przeznaczonych na nagrody było tylko 300 koron, sama więc ta okoliczność, że komisya oceniająca nadesłane prace widziała się przyniewoloną do tak znacznego przekroczenia wyznaczonej na nagrody kwoty, świadczy bardzo dodatnio o wartości nadesłanych prac. Przyjęte to zostało zarazem za wskazówkę na przyszłość, iż trzeba się liczyć z coraz podnoszącą się oświatą zawodową między członkami Towarzystwa, że spodziewać się trzeba coraz większej ilości prac dobrych, że zatem podnieść należy i kwotę nagród, w tej myśli też na rok 1909 wyznaczono już 500 koron do rozdziału na nagrody za prace odpowiednie, nadesłane w terminie do 30. marca br. napisane na następujące temata:

1. Jakie łąki mamy w naszej gminie? Jak uprawiam swoją łąkę, jakich nawozów na nią używam? jakie mam z tego korzyści?

2. W jaki sposób i przez uprawę jakich roślin uzyskuję dwa plony w jednym roku i jaki z tego pozytek?

3. Jak uprawiam buraki pastewne lub koński ząb, lub też inną pastewną roślinę i jaki mam z tego pożytek?

4. Jaki mam sad? Jak chodzę koło niego i jakie daje mi on korzyści?

5. Jakie warzywa uprawiam i w jaki sposób? gdzie je sprzedaję, ile dają mi one dochodu?

6. Jaki przemysł domowy istnieje w gminie? ilu ludzi nim się zajmuje? Gdzie zbywają swoje wyroby i jak się to opłaca? Czego potrzeba, aby ten przemysł rozwijał się odpowiednio?

7. Cośmy zyskali przez wprowadzenie siewu rzędowego? Jakim siewnikiem siejemy? Jakie są warunki używania tego wspólnego siewnika? o ile się posiadanie takiego siewnika opłaca?

8. Czy w Kółku są maszyny lub narzędzia do wspólnego użytku nabyte? Jak są używane? Co za korzyść dla rolników z tego wynika?

9. Jak się przedstawia w mej gminie stan posiadłości gruntowych? Czy grunta będące własnością gospodarzy tworzą skupioną całość, czy też składają się z parcel, rozrzuconych w różnych stronach gminy, albo wązkich a długich zagonów. Jeżeli grunta są skupione, czy ludność rozumie korzyści z tego, jeżeli zaś rozrzucone, czy chciałaby na to zaradzić, i z jakich powodów? Czy w gminie wiedzą już coś o ustawie komasacyjnej i czy się nad sprawą skupienia gruntów zastanawiano? Jeżeli omawiano sprawę komasacyi i korzyści jej uznano, jakie powody wpłynęły na to, że przeprowadzenia jej nie żądano dotąd? Czego się obawiano, kto i z jakich powodów był przeciwny komasacyi?

W omówionym wyżej terminie wpłynęło prac ogółem 132 tj. cyfra niebywała dotąd. Osądzenie jakości tych spraw nastąpi we właściwym czasie, o czem sprawę zdać będziemy mogli w sprawozdaniu z czynności Towarzystwa za rok 1909.

IX. Melioracye rolne.

Sprawa drenowania gruntów a łącznie z niem osuszania i nawadniania łąk i pastwisk powierzona jest w Galicyi Wydziałowi krajowemu, który przez swe Biuro melioracyjne prowadzi akcyę w tym kierunku na skalę coraz większą. Na ogół jednak prace te niemal do końca roku 1908 były szczuplejsze, niżby przeznaczone na nie fundusze pozwalały. Pochodziło to stąd, że zrozumienie korzyści tych melioracyi było pomiędzy ludem naszym nader nieznaczne.

Do jesieni roku 1908 włościańskie spółki melioracyjne, korzystające z usług Biura melioracyjnego, otrzymywały oprócz bezpłatnej fachowej pomocy przy sporządzeniu planów, z bardzo wydatnych subwencyi krajowych i rządowych, mianowicie: przy drenowaniu otrzymywały 50% kosztów, zaś przy osuszaniu rowami otwartymi i nawadnianiu aż $66^2/_3$%. Pomimo to wyznaczony na ten cel fundusz 200.000 K. rocznie ze strony kraju i tyleż ze strony rządu nie bywał w ostatnich latach wyczerpywany. Wobec tego Sejm na ostatniej swojej kadencyi (jesień, roku 1908) uchwalił dawać na wszystkie bez wyjątku melioracye $66^2/_3$% zapomogi, rachując, iż w ten sposób pchnie sprawę drenowania bardzo szybko naprzód.

Zarząd główny T. K. r., opiekujący się wszelkiemi objawami życia rolniczo-gospodarczego wsi naszej, nie mógł oczywiście zaniedbać sprawy tak ważnej, jak szerzenie melioracyi rolnych, a przedewszystkiem drenowania ról.

Akcya nasza z natury rzeczy polegać musiała w pierwszym rzędzie na agitacyi za zakładaniem Spółek melioracyjnych, wynajdywaniem ludzi, którzyby na miejscu tę rzecz do skutku doprowadzali, a częściowo także, w braku takich ludzi, na bezpośredniem przez urzędników naszych, zakładaniu tych Spółek.

Że jest to praca nader uciążliwa, jak wogóle każda akcya potrzebująca do przeprowadzenia znacznej zgody większości posiadaczy gruntów we wsi, nie trzeba mówić. Z drugiej strony, biorąc na siebie pracę agitacyjną, musieliśmy ją prowadzić celowo, aby wykładane na zapomogi fundusze publiczne mogły dać maksimum korzyści. Chodzi o to, iż fundusze te, zdaniem naszem, za główny cel swój mieć powinny nie bezpośrednią pomoc osobom interesowanym, lecz agitacyę za powszechnem zrozumieniem korzyści melioracyi. Włościanin nasz bynajmniej nie skąpi funduszów swych na ulepszenia gospodarstwa, jeżeli jasno zdaje sobie sprawę z korzyści tych ulepszeń. Niewątpliwie drenowanie gruntów i inne melioracye robiłyby bardzo szybkie postępy nawet bez subwencyi, jeżeliby w każdym zakątku kraju były tu i ówdzie grunta drenowane, służące niejako za objekty demonstracyjne. Otóż zdaniem naszem, fundusz zapomogowy powinien o ile możności być tak wyzyskany, aby dojść do równomiernego rozmieszczenia pól zdrenowanych po całym kraju. Oczywiście założenie to utrudnia w znacznym stopniu akcyę agitacyjną i zmniejsza niepomiernie jej wyniki ilościowe, boć nie jest już rzeczą trudną zawiązywać spółki drenarskie w tych okolicach, gdzie sprawa ta nie jest nowością, natomiast wiele wysiłku włożyć trzeba, aby skłonić do tego gospodarzy, którzy nigdy gruntów drenowanych nie widzieli.

Praca nasza na tym polu prowadzoną była w sposób trojaki. W pierwszym rzędzie udzielaliśmy porad ustnych, bezpośrednio przez swych urzędników Biura rolniczego, delegowanych w tym celu do zgłaszających się Kółek rolniczych. Zresztą, prowadzący tę sprawę nasz inspektor rolniczy miał za zadanie prowadzić agitacyę w tym kierunku przy każdej nadarzającej się ku temu sposobności, a więc na Zjazdach powiatowych Kółek rolniczych, na wędrownych kursach hodowlano-weterynaryjnych i t. p. Oczywiście, że rezultaty tej pracy nie mogą być ujęte w ramy cyfrowe, ponieważ jest to niejako rozsiewaniem tylko samej myśli drenowania, a nie organizacyą spółek melioracyjnych.

Pozatem prowadziliśmy także agitacyę przez umieszczanie artykułów o drenowaniu w „Przewodniku Kółek roln.“, a także przez wydanie i rozpowszechnianie broszurki dr. Blauta „O drenowaniu“ (2 wydanie)

W końcu, współdziałaliśmy przy zawiązywaniu Spółek bezpośrednio przez nasze Biuro rolnicze, przez udzielanie interesowanym rad i wskazówek listownie i przyjmowanie podań do Wydziału krajowego. W ten sposób w r. 1908, a także na początku r 1909 prowadziliśmy korespondencyę z 34 Kółkami rolniczemi, nie licząc oczywiście jednorazowych listów, tyczących się spraw melioracyi, tu i ówdzie wysyłanych. Rezultat tej pracy był taki, iż do kwietnia r. 1909 wpłynęło za naszem pośrednictwem 15 podań do Wydziału krajowego o zawiązanie Spółek melioracyjnych, a mianowicie:

W powiecie bialskim zgłoszone zostały:

1. Janowice, 2. Osiek z 1900 morgami (delegowany został przez Wydział krajowy inżynier p. Stefan Dobiecki 16/8 do 23/9 1909), 3. Witkowice z 425 morgami.

W powiecie cieszanowskim:

4. Lipowiec z 90 morgami.

W powiecie łańcuckim:

5 Gać z rozszerzeniem Spółki na całą gminę do 1300 morgów (delegowany przez Wydział krajowy inżynier p. Stanisław Ruebenbauer od 26/10 do 18/11 1908).

W powiecie mościckim:

6. Strzelczyska osuszenie łąk 190 morgów (delegowany inżynier dr. Jan Blauth 15/6 do 26/6 1908), 7. Trzcieniec osuszenie łąk 60 morgów (delegowany inżynier p. Józef Gumowski od 3 do 7 listopada 1908), 8. Wola małnowska z 150 morgami (z powodu opóźnienia podania odłożona na r. 1910).

W powiecie nowosądeckim:

9. Siedlce z 120 morgami.

W powiecie rzeszowskim:

10. Błażowa dolna ze 100 morgami, 11. Niechobrz ze 166 morgami.

W powiecie tarnowskim:

12. Janowice ze 150 morgami, 13. Zaczarnie z 531 morgami (delegowano ekspozyturę tarnowską biura melioracyjnego).

W powiecie wadowickim:

14. Bachowice z 313 m. i 15. Zator z 500 morgami.

Prócz tego niektóre Kółka roln., zaagitowane przez nas, wnosiły podania do Wydziału krajowego.

Rezultat ten jest w stosunku do wyłożonej przez nas pracy nie wielki. Pochodzi to, jak już wspominaliśmy, z tego powodu, że główną naszą pracą jest agitacya, a nie organizacya, wobec czego w cyfry ująć możemy tylko część rezultatu tej pracy. Powtóre, wogóle cały ruch w zakładaniu Spółek drenarskich rozwinął się należycie dopiero po wspomnianej uchwale Sejmu w jesieni roku 1908. Do tego czasu zaś, jak i w latach poprzednich, sprawa ta posuwała się naprzód bardzo wolno.

Tak czy owak zawiązywanie Spółek melioracyjnych stale natrafia na ogromne przeszkody wskutek znacznego rozdrobnienia gruntów włościańskich. Zwykle znajdują się we wsi liczni gospodarze, którzy dla tych lub innych powodów, ogromnie utrudniają całą pracę, nie chcąc w żaden sposób przystępować do Spółki. Mimo to, działanie zachęcające ostatniej uchwały Sejmowej, przyznającej tak znaczne subwencye, jest bardzo silne; zwłaszcza w okolicach, gdzie drenowanie nie jest nowością, melioracya ta niewątpliwie coraz liczniejszych zwolenników będzie znajdowała. Można mieć tylko obawę, że asygnowany kredyt melioracyjny w krótkim czasie nie będzie mógł już zadość uczynić wszystkim napływającym podaniom. Byłoby to może dla nas pewnym hamulcem w pracy, z konieczności jednak musimy liczyć przecież, że z czasem Sejm znajdzie na tę akcyę większe fundusze.

X. Wystawy rolnicze.

W roku sprawozdawczym 1908 odbyły się dwie wystawy rolnicze okręgowe, a mianowicie w Wielopolu skrzyńskiem pow. ropczyckiego i w Jodłowej powiatu pilzneńskiego.

Do urządzenia tych wystaw inicyatywa wyszła od prezesa Towarzystwa rolniczego okręgowego ropczycko-pilzneńskiego dr. Mikołaja hr. Reya, ówczesnego także prezesa pilzneńskiego Zarządu powiatowego Kółek rolniczych. Lwią też część wydatków na premie pieniężne, medale, listy pochwalne i t. d. poniosło okręgowe Towarzystwo rolnicze. W urządzeniu jednak obu tych wystaw współdziałał wydatnie Zarząd główny Towarzystwa Kołek rolniczych pomocą pieniężną, oraz przez swoich urzędników przysposobieniem materyału dla wystaw i odpowiedniem ugrupowaniem tegoż na wystawach, co tem łatwiej im było wykonać, że większość wystawców tworzyli członkowie Kółek rolniczych.

Powiaty ropczycki i pilzneński wyrobiły sobie dobrą markę już w r. 1904 podczas wystawy rolniczo-przemysłowej w Dębicy, to też nic dziwnego, że i na tych okręgowych wystawach, trwających po dni dwa, dobrze się przedstawiły.

W obu wystawach jeden dzień poświęcony był głównie wystawie i premiowaniu bydła i koni. W drugim więcej można było zająć się pozostałymi działami.

W Wielopolu skrzyńskiem odbyła się wystawa 19 i 20 września. Spęd bydła był znaczny, gdyż 112 właścicieli dostarczyło 190 sztuk rogacizny, przeważnie czerwonokrajowej, 15 sztuk koni ze znaczną domieszką wschodniej krwi, 6 świnek jorków i westfalczyków, prócz tego królików, drobiu, gołębi 50 okazów. Materyał ogółem dobry.

Bardzo korzystnie przedstawiała się także wystawa płodów rolniczych, ogrodniczych i sadowniczych. Z powodu niesprzyjających stosunków klimatycznych nie była obesłana bardzo licznie, ale to, co nadesłano, zasługiwało rzeczywiście na wyróżnienie. To też komisya sędziów nie miała kłopotu komuby udzielić nagrody, lecz przeciwnie, obawiać się mogła, że jej nagród zabraknie.

Za bydło rogate przyznano 1 medal srebrny, 1 bronzowy, 5 listów pochwalnych i 63 premii pieniężnych (w kwocie 525 Koron), za konie i świnie 2 medale srebrne, 1 bronzowy, 1 list pochwalny i 12 premii pieniężnych (106 K.). Prócz tego cały szereg nagród w medalach, listach pochwalnych i premiach pieniężnych za króliki, drób, gołębie, płody rolne wogóle, oraz za okazy przemysłu domowego. Do urozmaicenia wystawy tej przyczynił się znacznie Zjazd straży ochotniczych Kółkowych ze wsi Małej, Niedźwiady, Glinika i Brzezin, który w drugim dniu wystawy odbył się, i ćwiczenia popisowe wraz z alarmem do pożaru, bardzo dobrze zbiorowo na placu wystawowym wykonał.

W Jodłowej wystawa odbyła się w dniach 26 i 27 września. Spęd bydła był cokolwiek słabszy tak ilościowo, jak jakościowo. Przedstawiono 150 sztuk czerwonokrajowych pochodzących z Jodło-

wej, Lubczy, Dęborzyna i innych wsi. Nagrodzono 52 sztuk. Natomiast koni, przeważnie dobrych przedstawiono 57 sztuk, nagród rozdano 18.

Z powodu kontumacyi trzody nie można było dopędzić, zaś drobiu, królików wystawiono 51 sztuk.

W dziale ziemiopłodów dobrze i licznie obesłanym przodowała Lubcza, w dziale sądowniczym Jodłowa. Przemysł domowy bogato przedstawiony uzyskał też 34 nagród.

W drugim dniu wystawy odbyło się ślubowanie Straży ochotniczych Kółek rolniczych i Zjazd powiatowy Kółek rolniczych. (Bliższe szczegóły dotyczące wystawy tej znaleść można w sprawozdaniu pilzneńskiego Zarządu powiatowego).

XI. Sadownictwo.

Jak wiadomo poza łamami „Przewodnika Kółek rolniczych“, w którym staramy się podawać jak najwięcej, artykułów pisanych pouczająco a przystępnie i o ile możności objaśniać je także dobrymi rycinami, działalność nasza w tym dziale polega w zakresie nauczania na wykładach miewanych przez instruktora sadownictwa po Kółkach rolniczych, na Zjazdach powiatowych i kursach.

Prócz powyższej działalności pouczającej, staraniem naszem w tym dziale jest dostarczanie członkom naszym potrzebnej ilości drzewek owocowych ze źródeł pewnych, dobrej jakości i po możliwie niskiej cenie. Tu nie wystarcza pomoc intelektualna, tu trzeba także pomocy materyalnej w postaci subwencyonowania drzewek. Ta strona działalności wymaga też od nas dosyć znacznych ofiar, osobliwie w zachodniej części kraju, z tem też większem uznaniem podnieść musimy pomoc podawaną nam przez Komitet c. k. gal. Towarzystwa gospodarskiego, który subwencyonuje wszystkie drzewka we właściwym terminie przez nas zamówione dla Kółek rolniczych, położonych w obrębie działalności tegoż Towarzystwa.

W odpowiedniem wypełnieniu powyższych zadań mieliśmy w ciągu sprawozdawczego roku 1908 bardzo wiele utrudnień. Długotrwała choroba, potem rekonwalescencya, a nakoniec rezygnacya i ustąpienie z posady instruktora sadownictwa p. E. Poluszyńskiego spowodowały 5 miesięczny zastój w czynnościach. Jakkolwiek część najkonieczniejszą agend sadowniczych objął star. insp. p. Popławski, to jednak mając swoje zajęcia, mógł tylko najkonieczniejsze załatwić sprawy. Wykładowa część zaniedbaną pozostała zupełnie.

Dopiero z dniem 1 września 1908 mogły sadownicze agendy być napowrót podjęte, gdy na razie prowizorycznie, a od 1 stycznia 1909 stale, powierzył je Zarząd główny Tow. K. r. byłemu instruktorowi Towarzystwa ogrodniczego w Tarnowie p. Stanisławowi Wierzbickiemu.

Nadmienić tu należy, że i klęskowy charakter roku sprawozdawczego wpłynął ujemnie na rozwój działalności sadowniczej, bo zarówno bieda materyalna jak też i pewne przygnębienie moralne nie sprzyjały czynnemu zajęciu się akcyą, nie dającą żadnych doraźnych korzyści, lecz rokujących je dopiero w dalszej przyszłości.

Przechodząc do szczegółowego sprawozdania z czynności nadmieniamy, że instruktor sadowniczy zwiedził wymienione Kółka rolnicze, w których wykładał zawsze odnośnie do sadownictwa w kierunku uznanym przez prelegenta za najwięcej w danej miejscowości aktualny. I tak: w zachodniej części kraju, w powiecie niskim, Kółku rolniczemu Nisko, wykładał „o znaczeniu sadownictwa i pożytkach z niego“, podobne wykłady wygłosił w powiecie tarnobrzeskim w Kółkach: Gorzyce, Pilchów i Zbydniów. W pilzneńskim zwiedził Kółka rolnicze w Brzostku, Jodłowej, Lubczy, Siedliskach i Zwierniku, zaś w ropczyckim, K. r. w Brzezinach, Gliniku, Łączkach kucharskich, Małej, Niedźwiadzie i Wielopolu skrzyńskiem. Wykłady ogólne o sadownictwie, praktyczne demonstracye w sadach przeprowadzane były wszędzie.

Prócz tego instruktor brał udział w urządzeniu wystaw w Jodłowej i w Wielopolu skrzyńskiem, i miał podczas obrad po wystawie odczyty o sadownictwie.

W środkowej i wschodniej części kraju zwiedził instruktor w powiecie buczackim Kólko rolnicze Folwarki, a na zgromadzeniu powiatowem w Buczaczu miał odczyt „o korzyściach jakie mogą przynieść sady“.

W powiecie husiatyńskim zwiedził K. r. Hadynkowce, w powiecie lwowskim Wołków i Siemianówkę.

W powiecie mościskim w Zakościelu urządzono święto sadzenia drzew pod kierunkiem instruktora, zaś w powiecie tarnopolskim odbyło się na wiosnę święto sadzenia drzew między Isypowcami a Seredyńcami, zaś na jesieni w Kółku rolniczem w Mikulińcach urządzono gremialne sadzenie drzew owocowych u jednego z miejscowych członków tegoż Kółka.

W roku sprawozdawczym ruch w zakupnie drzewek owocowych był znacznie słabszy, niż w latach poprzednich z przyczyn, o których już wyżej wspominaliśmy. Ogółem w roku 1908 dostarczono do:

	sztuk drzewek	sztuk krzewów
zachodniej części kraju	3751	267
wschodniej części kraju	3949	184
sztuk drzewek i krzewów razem	7700	i 451

co jakkolwiek jest ilością o 175 drzewek i 4 krze-

wy od ilości w 1907 roku zakupionej większą, to jednak w porównaniu z zakupnem lat poprzednich przekraczającym 11 tysięcy sztuk, przedstawia znaczny, bo 31 procentowy ubytek.

XII. Pszczelnictwo.

Z powodu klęsk elementarnych, które kraj nasz w roku sprawozdawczym nawiedziły, rok ten dla pszczelarzy był również rokiem klęski. Chłodne lato roku ubiegłego a nieustające prawie deszcze i powstały wskutek tego brak pożytku zdziesiątkowały nasze pasieki, jak świadczą o tem głosy ze wszystkich stron kraju.

Akcya ratunkowa, która podjęta w porę mogłaby chociaż w części uratować zagrożone w swem istnieniu bartnictwo nasze, nie była niestety zorganizowaną.

Z przykrością musieliśmy dla braku funduszów odmawiać pomocy pszczelarzom, zewsząd nadsyłającym do Zarządu głównego prośby o dostarczenie cukru denaturowanego, któryby doskonale zastąpić mógł brak pokarmu naturalnego dla pszczół, jako też zwykłego cukru, jednak z opustem podatku spożywczego, wynoszącego, jak wiadomo, 38 h. od 100 kg. Zgłoszeń na dostawę otrzymaliśmy w ilości 12.500 kg. Brak materyału tańszego na podkarmienie, a wysoka cena cukru wpłynęły tak na stan pasiek, iż z wielkiem prawdopodobieństwem twierdzić możemy, że ta nader ważna gałęź gospodarstwa naszego cofniętą została w rozwoju swoim co najmniej o jakie 20 lat wstecz.

Spis statystyczny w r. 1900 wykazał, że Galicya posiada około 300.000 uli. Cyfra ta na owe czasy stanowczo jest za mała, gdyż właściciele pasiek, w obawie przed opodatkowaniem, podawali daleko mniejszą ilość uli, niż mieli w rzeczywistości. Pszczelarz, posiadający pasiekę z 40 pni, podawał 4 do 6, taki zaś, który miał 20 uli, podawał 1 albo 2. Rzeczywisty zatem stan bartnictwa w Galicyi, w porównaniu z danemi urzędowymi w roku 1900 był, co do ilości pni, co najmniej, 10 razy pomyślniejszy.

Obecnie jednak, po roku tak wyjątkowo niepomyślnym dla pszczelnictwa, rzeczywista ilość uli zbliżyć się musiała do urzędowo wykazanej w r. 1900 liczby 300.000 pni, co zawsze jeszcze stanowić musi poważną pozycyę w budżecie gospodarczym naszego kraju.

Dane te oraz obecne ciężkie warunki bartnictwa w Galicyi powinny tem większą zwrócić nań uwagę c. k. Ministerstwa rolnictwa i Towarzystw rolniczych które za cel swojej działalności stawiają podniesienie gospodarstw włościańskich u nas.

Zainteresowanie się bartnictwem ze strony rolników w ostatnich latach wzmogło się znacznie, o czem świadczą wymownie liczne zapytania, któremi zasypywany jest wprost nasz instruktor pszczelnictwa, coraz większe zaufanie i zaciekawienie, z jakiemi przyjmowane są pouczenia instruktora podczas jego wędrówek po kraju oraz znaczna frekwencya tu i ówdzie urządzanych przez nas kursów pszczelarskich. O tem samem świadczyć się zdaje znaczne zwiększenie się w tymże czasie zamówień wszelkiego rodzaju przyrządów odnoszących się do pszczelnictwa, które kupowano w zakładzie pszczelarskim w Tarnowie.

Kurs pszczelarski urządziliśmy w roku sprawozdawczym w Czermnej, w powiecie jasielskim, który przeprowadzony został przez naszego instruktora pszczelnictwa p. Mendychowskiego. Kurs ten trwał dni 5, od 9 do 13 czerwca z programem następującym:

Wtorek 9 i środę 10 czerwca przeznaczono na budowę ula i urządzenie miodarki w domu pszczelarza i gospodarza Grzegorza Walczyka w Czermnej. Ul robił przewodniczący miejscowego Kółka p. Janus Jan, z zawodu cieśla i gospodarz, tak, że okolica na przyszłość może się u niego w ule normalne zaopatrywać. Podczas budowy objaśniano uczestnikom pożytek budowy słowiańskiego ula i cel każdej części.

Środę 10 czerwca spędzono w obecności uczestników na porządkach w pasiece p. Walczyka i dokończeniu ula. Używano przy tem z dobrym skutkiem miodarki i założono sztuczny ul, demonstrując przy tej sposobności wadliwość starych uli oraz ich kosztowne urządzenie i niepraktyczność.

W czwartek 11. czerwca były zajęcia praktyczne w pasiece gospodarzy Dudy i Walczyka, w piątek zaś w pasiece Fr. Persa. Przy tem naocznie stwierdził instruktor fałszywe zapatrywania, jakoby okolica nie nadawała się do chowu pszczół, owszem wykazał im, że mają trzechletni miód w ulach. W tejże pasiece pień bez matki założono świeżym czerwiem dla wygrzania się matki. Przed południem zrobiono sztuczny rój we dworze i ustawiono ul słowiański normalny, gdzie go można każdej chwili oglądać; popołudnie zaś spędził instruktor w Święcanach w pasiekach pp. Dyląga i Gorzkowskiego na praktycznej nauce.

W sobotę było zajęcie praktyczne z rana od 5-tej w pasiece Dudy, od 7 mej u Mazura w Czermnej, a potem u Rąpały we dworze.

Na zakończenie nauka teoretyczna we dworze.

W kursie przczelniczym brali udział tylko miejscowi pszczelarze mimo ogłoszenia dostatecznego po sąsiednich gminach. Uczestników było pszczelarzy 9, niepszczelarzy 3. Zainteresowanie ogromne, tak, że włościanie sami przysyłali konie po instruktora, by tylko do nich zajechał na naukę. Wszyscy obiecali u siebie postawić normalne

ule i prosili, by Zarząd główny z rokiem przyszłym dla dalszych wskazówek przysłał instruktora na kilka choć dni zaraz z wiosną.

Wędrowną naukę w połączeniu z badaniami stanu pasiek przeprowadził instruktor pszczelnictwa w następujących miejscowościach:

1. Powiat Brzesko:

a) w Szczurowej; b) w Zaborowie, c) w Jadownikach, d) w Miechowicach i e) w Niecieczy.

2. Powiat Dąbrowa:

a) w Laskówce chorążkiej, b) w Miechowicach małych c) w Gręboszowie, d) w Słupcu i e) w Dąbrowie.

Główna korzyść z odbytej nauki dla pszczelarzy jest ta, iż zapoznają się z postępowym ulem i wogóle dowiadują się, jak się postępować powinno z chowem pszczół. Instruktor miał bowiem na każdym kroku sposobność przekonać się, że, aczkolwiek „pszczelarze“ trudnią się hodowlą pszczół, jednak o racyonalnem gospodarstwie pojęcia nie mają, a, co więcej, o samej pszczole, jej sposobie życia, gospodarowaniu, jej familijnem i hierarchicznem życiu niemal żadnych wiadomości nie posiadają.

Ule mają niemal wszędzie złe, niepostępowe, o miodarce żadnego wyobrażenia, a są i tacy, którzy twierdzą, że od 26 lat już hodują pszczoły, a dopiero podczas kursu pierwszy raz w życiu widzieli matkę — królowę pszczół.

Drugą niemniejszą korzyścią z odbytych pouczeń i kursu było wielkie zainteresowanie się hodowlą pszczół niepszczelarzy, którzy w wielu wypadkach przyrzekli, że odtąd będą hodowali pszczoły.

Przedłożone sprawozdanie obejmuje prawie wszystko, cośmy w zakresie pszczelnictwa w roku sprawozdawczym zdziałać mogli. Jest to niewątpliwie zaledwie drobna część tego, co na tem polu jest do zrobienia, jednak, jak dotąd, tak i nadal, działalność swoją w dziedzinie bartnictwa zmuszeni jesteśmy ograniczać z powodu braku odpowiednich funduszów.

XIII. Chów drobiu.

Działalność naszą w sprawie podniesienia chowu drobiu rozszerzyliśmy w roku 1908, w porównaniu z latami poprzednimi, dosyć znacznie. Pozwoliło nam na to z jednej strony udzielenie przez Komitet c. k. galic. Tow. gospodarskiego we Lwowie subwencyi na rozpowszechnianie drobiu rasowego*), z drugiej strony zaś delegowanie przez Wydział krajowy p. Klementyny Stasiniewiczowej, właścicielki Zakładu chowu drobiu w Zielonej, na niektóre kursa nasze, oraz na odczyty do poszczególnych Kółek rolniczych. W ten sposób, oprócz szerzenia wiadomości z zakresu chowu drobiu przez umieszczanie artykułów w „Przewodniku“, prowadziliśmy tę rzecz także żywem słowem za pośrednictwem wspomnianej prelegentki.

Rozpowszechnianie drobiu rasowego prowadziliśmy w sposób dwojaki. A mianowicie:

I. Przez rozdawanie go, jako nagród losem przyznanych, za terminowe nadsyłanie sprawozdań z czynności przez Zarządy Kółek. Za rok 1907 rozdaliśmy w ten sposób 16 trójek kur Minorek czarnych i 4 trójki kaczek Pekiny do następujących powiatów i Kółek rolniczych:

1. w powiat bialski do Kółka rolniczego w Brzezince.
2. w dąbrowski do K. r. Biskupice.
3. w kolbuszowski do K. r. Górne.
4. w krakowski do Czernichowa.
5. w krośnieński do Iskrzyni i 6) Szczepańcowy.
7. w limanowski do Tymbarku.
8. w lwowski do Dublan i 9) Zboisk.
10. w przemyski do Dubiecka.
11. w przemyślański do Kimirza.
12. w rzeszowski do Grzegorzówki.
13. w staromiejski do Laszek murowanych.
14. w tarnowski do Meszny szlacheckiej.
15. w tłumacki do Niżniowa.
16. w wielicki do Kobierzyna,

po trójce kur rasowych t. j. 1 kogucie i 2 kurach.

Zaś

1. w powiat bobrecki do Starego Sioła.
2. w dąbrowski do Kupienina.
3. w przemyski do Miżyńca i 4. do Zasania,

po trójce kaczek rasowych t. j. po 1 kaczorze i 2 kaczkach.

II. Przez rozsyłanie kurników złożonych z 1 koguta i 4 do 6 kokoszek rasy zielononóżek, które dostarczaliśmy po cenie K. 8 już z przesyłką opłaconą. Sami płaciliśmy za takie kurniki około 25 K. zależnie od wysokości porta mniej lub więcej. Takich kurników rozesłaliśmy w roku sprawozdawczym 49, do następujących powiatów i Kółek rolniczych:

w powiat bocheński 1) do Grabia uznańskiego,
w dąbrowski 2, 3) do Dąbrowicy, 4) do Gruszowa, 5) do Otfinowa,
w gorlicki 6) do Biecza, 7) do Głębokiej,
w grybowski 8) do Siedlisk,
w kolbuszowski 9) do Przyłęka,
w krakowski 10, 11, 12) do Bielan, 13) do Krzyżtoporzyc, 14, 15) do Nowej wsi szlacheckiej,
w krośnieński 16) do Głowienki, 17) do Odrzykonia,
w limanowski 18) do Starej wsi,

*) Przyznana subwencya w kwocie 600 K nie jest pomieszczona w wpływach kasowych z r. 1908, gdyż podjęto ją w roku 1909.

w łańcucki 19, 20) do Dęborza, 21) do Rogóżna, 22, 23, 24, 25, 26) do Soniny,

w myślenicki 27) do Górnej wsi, 28) do Jasienicy,

w niski 29) do Bielin,

w nowosądecki 30) do Kurowa,

w przemyski 31) do Bachórca, 32, 33, 34) do Szklar,

w sanocki 35) do Płonny,

w skałacki 36, 37) do Sorocka,

w staromiejski 38) do Towarni,

w tarnobrzeski 39) do Gorzyc, 40) do Majdanu zbydniowskiego,

w tarnopolski 41) do Petrykowa,

w wadowicki 42) do Łękawicy, 43, 44) do Wysokiej,

w wielicki 45) do Czarnochowiec, 46, 47) do Mietniowa, 48) do Hedasejowic,

w żywiecki 49) do Świnny.

Kurniki te zamówiliśmy w Zakładzie chowu drobiu p. Kl. Stasiniewiczowej w Zielonej koło Rawy ruskiej, licząc, iż tam dostaniemy zielononóżki rasy najbardziej ustalonej i przez dobór uszlachetnionej. I rzeczywiście pod względem jakości materyału rozpłodowego byliśmy zupełnie zadowoleni, z powodu jednak zbyt wielkiego zamówienia naszego Zakład ten nie mógł go wykonać w całości i musiał sam skupywać materyał od znanych mu hodowców czystej rasy zielononóżek. Stąd wynikła bardzo wielka zwłoka tak, że wysyłanie kur ciągnęło się od września do końca jesieni. W każdym razie od większości odbiorców otrzymaliśmy listy z podziękowaniem za dobry materyał.

Aby uniknąć zwłoki podobnej na przyszłość, weszliśmy obecnie z Zakładem w Zielonej w porozumienie tego rodzaju, że zamawiać będziemy kury zawczasu, w końcu zimy tak, by Zakład ten wiedział już z góry, ile materyału rozpłodowego ma wyprodukować. Z tej strony więc nie stałoby nam nic na przeszkodzie do rozpowszechniania jak największej nawet ilości tego drobiu. Jednakże mamy na to fundusze tak szczupłe, iż obecną naszą pracę w tym kierunku musimy uważać tylko za próbę tego rodzaju działalności. W każdym razie dotychczasowa nasza praktyka wskazuje nam, iż tą drogą możnaby przy większym nakładzie funduszów dojść do szybkiego rozpowszechnienia odpowiednich ras drobiu w całym kraju, ponieważ od gospodarzy, mających już drób rasowy, sąsiedzi ich wykupują wszystkie jaja do wylęgu.

Szerzenie znajomości chowu drobiu przez wykłady p. Stasiniewiczowej i innych prelegentów, oraz przez umieszczanie artykułów odnośnych w „Przewodniku“ ma oczywiście dla podniesienia tej gałęzi produkcyi hodowlanej nie mniej ważne znaczenie, aniżeli rozpowszechnianie bezpośrednie drobiu rasowego.

W roku sprawozdawczym 1908 p. Stasiniewiczowa wykładała na kursach hodowlano-weterynaryjnych w Przemyślu 13 i 14 stycznia, w Tarnobrzegu od 22 do 25 stycznia, w Myślenicach od 3 do 6 lutego, w Rozwadowie 23 i 24 listopada i nakoniec w Suchodole 31 listopada i 1 grudnia.

Prócz tego wymieniona prelegentka objechała z wykładami swymi w powiecie tarnobrzeskim w czasie od 9 do 22 listopada Kółka rolnicze w Dęby, Alfredówce, Dąbrowicy, Chmielowie, Miechocinie, Mokrzyszowie, Grębowie, Kotowej woli, Zaleszanach, Wrzawach, Gorzycach, Nadbrzeziu, Wielowsi i Dzikowie, na których to wykładach miała zwykle nie tylko sporo słuchaczek z pomiędzy gospodyń wiejskich, ale i słuchaczy gospodarzy.

W Tarnobrzegu, Rozwadowie, Krośnie miewała p. prelegentka słuchaczki ze sfer inteligencyi wymienionych miast, o czem bliższe szczegóły w dziale „Kursa rolnicze“.

Po kursie w Suchodole miała wykłady w tamtejszem Kółku wobec licznych słuchaczek gospodyń.

XIV. Chów królików.

Z inicyatywy naszej zaczęli się zajmywać od lat kilku członkowie Kółek rolniczych hodowlą królików rasowych. Zajęcie sprawą tą rozwija się zwolna, budząc w miarę pomyślnych wyników coraz większe zainteresowanie się, a dowodem tego są liczne zgłoszenia o dostawę królików subwencyonowanych, kilkakroć przewyższające możność dostarczenia odpowiedniego materyału rasowego.

Dotychczas brak było źródeł nabycia pewnych, a dla małorolnego gospodarza dostępnych, i to było może główną przyczyną, dlaczego sprawa ta mieścić się musiała w ciasnych ramach. Dzisiaj jednak stosunki się cokolwiek polepszyły, bo znalazł się w kraju doborowy materyał hodowlany, pochodzący od najlepszych rozpłodników zagranicznych, i do naszych warunków klimatycznych dostosowany, z którego to materyału 20 stacyi zarodowych założyliśmy. Utworzone stacye, sądząc po materyale rozpłodowym, pozwalają się spodziewać, że staną się ogniskami dla rozszerzenia hodowli rasowych królików po kraju. Oczywiście, że w tej sprawie bardzo wiele zależeć będzie od poszczególnych hodowców, od ich umiejętności hodowlanych, od wytrwałości i dobrych chęci.

Bardzo korzystnie wpłynąć powinno na rozwój hodowli królików rasowych założenie w kraju garbarni skórek króliczych. Garbarnię tę zamierza założyć I-krajowa hodowla królików we Lwowie, a jak nas Zarząd królikarni zapewnia, powstanie ona w najbliższym czasie.

Skórki wygarbowane znacznie pójdą w cenę i mogą stać się poważnym materyałem handlowym. Skórki wygarbowane są dobrym materyałem na obuwie, a wyprawione z włosem, dają lekkie, ciepłe oraz tanie futro, co ze względu na obecną wysoką cenę kożuchów baranich dla włościanina wielkie może mieć znaczenie. Niezapomnijmy przy tem, że mięso królika jest smaczne i pożywne, a samica może w ciągu roku wychować do 30 młodych. Biorąc tedy te względy pod uwagę, należy sią spodziewać, że akcya hodowli królików rasowych coraz szersze i szersze zatoczy kręgi.

Tegoroczna akcya w dziale hodowli królików rasowych dotyczyła przedewszystkiem porad udzielanych tak poszczególnym hodowcom listownie, jakoteż ogółowi przez artykuły w „Przewodniku“. Wiedząc bowiem dobrze, że hodowcom naszym w pierwszej linii brak jest znajomości hodowlanych w tym kierunku, postaraliśmy się o wskazówki i porady, które się co miesiąc, czasami nawet i częściej, ogłaszano w „Przewodniku“, tak, że hodowca, idąc za wskazówkami i radami podawanemi przez fachowego doradcę, łatwiej mógł w hodowli ustrzedz się wielu błędów i z tego źródła wynikających strat.

Akcya zakładania 20 stacyi króliczych przyniosła nam nadspodziewanie wiele trudu i kłopotu. Był to rzeczywiście może nie tyle twardy, ile gorzki orzech do zgryzenia. Sprawa przedstawiala się bowiem następująco:

W roku ubiegłym, po rozpisaniu konkursu oraz po otrzymaniu zgłoszeń zamówiliśmy 22 szóstki samic oraz 22 samców w I. krajowej hodowli królików we Lwowie, z terminem dostawy przed zimą. Rzeczywiście też 7 stacyi otrzymało króliki, reszta zaś nie mogła, albowiem wskutek nieszczęsnego mrozu w początkach października dostawcy naszemu padła wielka ilość królików. Po czem nastąpiła pora nieodpowiednia do wysyłki królików. Ponieważ 3-mieşięcznych królików brakło dostawcy, przeto porozumieliśmy się z poszczególnymi kupującymi, czy nie zechcą przyjąć zamiast 6 samic 3 miesięcznych, 3 samic 8-mio miesięcznych. Na to, z wyjątkiem jednego kupującego, wszyscy się zgodzili i rozpoczęliśmy wysyłkę. Tutaj jednak brakło cierpliwości kupującym i zasypywali nas listami naglącymi o przyspieszenie ekspedycyi, na którą nauczony poprzedniem doświadczeniem dostawca nasz, mimo tego, że miał odpowiedni materyał, zgodzić się nie chciał, uważając porę wysyłki za nie odpowiednią. Zrobił on dobrze, albowiem później wysłane króliki znakomicie drogę wytrzymały i u nowych właścicieli dobrze obecnie się chowają. Dowodem tego znowu liczne listy z podziękowaniami za doborowy materyał.

Oto kilka urywków z korespondencyi w tejże sprawie:

Ks. proboszcz Obuchowicz z Iwanówki pisze nam: „3 samice i 1 samca królików niebieskich olbrzymów z kolei odebrałem; sztuki są prześliczne, jestem nietylko zadowolony, ale zachwycony“. Kółko rolnicze w Sierszy wodnej: „króliki doszły w bardzo dobrym stanie, składamy z całego serca Szczęść Boże“. Członek Michał Włodyga, Dobrzechów: „króliki do jedzenia biorą się znakomicie, dziękuję staropolskim Bóg zapłać. Sąsiedzi przychodzą i ciekawsi nabierają chęci do chowu królików. Spieszę z podziękowaniem za podjęcie pracy w celu podniesienia hodowli królików tak dotąd zaniedbanej“. Takich podziękowań dużo.

Stacye hodowlane królików rasowych założyliśmy w następujących miejscowościach.

1. W Kółku rolniczem Jawornik, p. Myślenice, nadano 2 samce, 1 srebrzystego i 1 niebieskiego olbrzyma.
2. U ks. prob. Piechowskiego, Ocieka p. Ropczyce, nadano 6—1 rasy belgijskiej.
3. U Grzegorza Krasnowskiego, Białokiernica p. Krzywe, nadano 6—1 rasy belgijskiej.
4. U Teofila Gladysza, Szczepanów - Brzesko, nadano 6—1 rasy belgijskiej.
5. U Filipa Schreiera, Dornfeld p. loco, nadano 6—1 rasy flandryjskiej.
6. W Kółku rolniczem Buczyna p. Chrostowa, nadano 6—1 rasy srebrzystej.
7. W Kółku rolniczem Olpiny p. loco, nadano 6—1 rasy srebrzystej.
8. W Kólku rolniczem Zalesie p. Jezierzany, nadano 3—1 rasy srebrzystej.
9. W Kółku rolniczem Siersza wodna p. loco nadano 3—1 rasy srebrzystej.
10. U Jana Bobrowskiego, Okocim p. loco nadano 2—2 rasy flandryjskiej i srebrzystej.
11. W Kółku rolniczem Bestwina p. loco, nadano 4—2 rasy flandryjskiej i srebrzystej.
12. U Jana Władyki, Dobrzechów, nadano 3—1 rasy flandryjskiej.
13. U ks. Niziołka, Wysoka, nadano 3—1 rasy srebrzystej.
14. U ks. Obuchowicza, Iwanówka p. loco, nadano 3—1 rasy wiedeńskiej niebieskiej.
15. W Kółku rolniczem Zarzecze p. Jarosław nadano 3—1 rasy srebrzystej.
16. U Teofila Liskowackiego, Chorostków, p. loco, nadano 3—1 rasy flandryjskiej.
17. W Kółku rolniczem Niecięcza p. Chorostków, nadano 3—1 rasy flandryjskiej.
18. W Kółku rolniczem Nowa wieś szlachecka p. Liszki, nadano 6—1 rasy niebieskiej.
19. W Kółku rolniczem Romanowe sioło p. Romanówka nadano 3—1 rasy srebrzystej.
20. U Włodzimierza Władyki, Kamienica górna p. Brzostek, nadano 3—1 rasy srebrzystej.

Więcej w tej sprawie nic nie robiliśmy, albowiem nie uważaliśmy za potrzebne. Celem naszym w tym ubiegłym roku było dostarczenie hodowcom dobrego i taniego źródła królików rasowych. Wszy-

stkich chętnych zakupna zaspokoić nie byliśmy w stanie, albowiem funduszów na to nie staje. Czuwamy jednak w tej sprawie, nie szczędzimy uwag i wskazówek, a jak sprawa tak dalej pójdzie, to już zależeć będzie od poszczególnych hodowców; my robimy, co tylko można.

XV. Użycie krów do zaprzęgu.

Dla porządku i stwierdzenia prawdy pospieszamy zaznaczyć, że Towarzystwo nasze było pierwszem, które zainteresowało się sprawą, i rozpoczęło pożyteczną propagandę używania krów do pracy przez tych, u których to przedewszystkiem jest wskazane, tj. przez małorolnych gospodarzy. Wprowadzając tę propagandę w czyn, nie „zastrzegliśmy sobie wyłączności", nie „wzbranialiśmy nikomu naśladownictwa", uważamy jednak za wskazane stwierdzić, że już w 1901 r. słowem i drukiem przez nasze Towarzystwo propaganda ta wszczętą została i że prowadzimy ją wciąż stale, a możemy śmiało powiedzieć, że i pożytecznie.

Uważamy zaś za potrzebne stwierdzić to, aby w przyszłości nie zaszedł wypadek analogiczny do tego, jaki zaszedł wobec prowadzonych przez nas pól demonstracyjnych z odmianami zbóż i ziemniaków. Towarzystwo nasze podjęło te doświadczenia jeszcze w 1900 roku, jednak w owym czasie naraziło się ze strony pewnych czynników tylko na krytykę i naganę. Dopiero, gdy podjęła się ich inna instytucya i zresztą tak samo je prowadzi, jak my, z tą jedynie różnicą, iż dzięki obfitym funduszom, zrobiła krok wstecz, rozdając za darmo zboża, otworzyła się nagle furtka do niewyzyskanych skarbów. Bardzo być więc może, że i propaganda użycia krów do zaprzęgu, którą się dotychczas inne wpływowe czynniki mało interesowały, w nowem naśladowniczem wydaniu stanie się deską zbawienia, rzuconą małorolnym, jednak nie przez Towarzystwo Kółek rolniczych, lecz przez innych.

Po tym koniecznym wstępie przystępujemy wprost do zdania sprawy z wyników naszej działalności w sprawozdawczym roku.

Wymieniliśmy już w sprawozdaniu za rok 1907 wszystkie środki działania, których używamy w propagandzie naszej i nadmieniliśmy zarazem, że Wysoki Wydział krajowy udzielił nam na rok 1908 dalszą subwencyę w kwocie 600 koron na propagandę użycia krów do roboty. Wychodząc z założenia, że nadaremną będzie wszelka agitacya, jeżeli równocześnie ludności, chcącej zastosować się do pouczeń, nie dostarczy się na wzór uprzęży odpowiedniej, lekkiej a mocnej, przytem hygienicznej, według którego to wzoru mogliby miejscowi rzemieślnicy wyrabiać podobne uprzęże, użyliśmy funduszu subwencyjnego na zakupno i bezpłatne dostarczenie takiej wzorowej uprzęży w te okolice, gdzie się sprawą użycia krów do roboty zainteresowano. Nigdzie tej uprzęży nie narzucaliśmy, dawano ją tylko tam, gdzie i poszczególni rolnicy i Zarządy Kółek i Zarządy powiatowe o nią się upominały.

Za wymienioną kwotę dostarczyliśmy 12 par uprzęży, dopłacając z własnych funduszów koszta opakowania i opłaconej przesyłki, prócz tego, dopomogliśmy do zakupna 4 par uprzęży w 25% ich kosztu.

W ten sposób w ubiegłych dwu latach zaopatrzono 1 powiat w 3 pary, 5 powiatów po 2 pary uprzęży, a 13 powiatów po 1 parze uprzęży wzorowej, a obdarowani nią członkowie Towarzystwa pisemnie zobowiązali się uprzęży tej używać, w razie zaś, gdyby zaniechali jej używać, oddać ją innemu członkowi Kółka, któryby zdeklarował się jej używać. Po za tem obdarowani obowiązani są uprzęży tej pożyczać innym na wzór dla wykonania dalszych uprzęży przez miejscowych rzemieślników; oczywiście wypożyczanie to odbywać się ma w czasie wolnym od robót.

Wspomniane 26 par wzorowej uprzęży na krowy rozdano do powiatu:

1) brzeskiego: pp. Wojciechowi Pudle w Okocimiu i
2) Antoniemu Sademu w Gwoździcu,
3) buczackiego: pp. Antoniemu Czyżewskiemu w Podzameczku,
4) Zacharyaszowi Głowackiemu i
5) Michałowi Olszańskiemu w Kowalówce,
6) bocheńskiego: p. Franciszkowi Dziubie w Sieldcu,
7) chrzanowskiego: Zarządowi powiatowemu K. rolniczych,
8) czortkowskiego: Antoniemu Galantowi w Szmańkowcach,
9) jarosławskiego: Franciszkowi Walkowiczowi w Rozwienicy,
10) jasielskiego: Wojciechowi Stetkiewiczowi w Umieszczu,
11) krakowskiego: Franciszkowi Hyli w Nowej wsi szlacheckiej,
12) lwowskiego: Piotrowi Sajanowi w Kozielnikach,
13) mieleckiego: Wojciechowi Zbiegowi w Krzemienicy,
14) mościskiego: Pawłowi Kardaszowi w Zakościelu,
15) podhajeckiego: Grzegorzowi Krosnowskiemu w Białokiernicy,
16) ropczyckiego: Janowi Dyłowi w Sielcu

17) rzeszowskiego: Michałowi Włodydze w Dobrzechowie,

18) sanockiego: Adolfowi Radomskiemu w Jaćmierzu i

19) Janowi Romańczykowi w Pakoszówce,

20) tarnopolskiego: Tomaszowi Raifszowi w Czernielowie mazowieckim,

21) i Antoniemu Batkowemu w Poczapińcach,

22) tarnowskiego: Zarządowi powiatowemu Kółek rolniczych,

23) wadowickiego: Franciszkowi Wędzie w Tłuczani i

24) Wojciechowi Świdergatowi w Bachowicach,

25) żywieckiego: Józefowi Barcikowi w Rychwałdku i

26) Janowi Motyce w Trzebini.

Jakkolwiek czternastu z powyżej wymienionych już wymieniliśmy w sprawozdaniu z r. 1907, to jednak tu powtarzamy wszystkich razem, aby przypomnieć i wskazać interesującym się sprawą, gdzie mogą uprząż na krowy obejrzeć.

Ponieważ Wysoki Wydział krajowy i na rok 1909 udzielił nam znowu subwencyi na tę propagandę, wprawdzie równie szczupłej jak poprzednio, będziemy dalej rozdawanie wzorowej uprzęży prowadzić. Zaznaczamy jednak, że więcej nad dwie pary uprzęży do jednego powiatu dawać nie będziemy, gdyż pragnęlibyśmy, aby się sprawa używania krów po całym kraju rozpowszechniła, a nie skupiała w pewnych okolicach. Że usiłowania nasze nie idą na marne, że sprawa coraz bardziej się rozpowszechnia, dowodem zestawienia statystyczne, które powiadają że z 1340 Kółek, które sprawozdania z czynności za r. 1908 nadesłały, 303 Kółek rozrzuconych w 63-ech powiatach wprowadziły u siebie użycie krów do roboty. — Aby jednak sprawa szybciej się rozwijała, prócz współdziałania ludzi dobrej woli, konieczne jest donośniejsze poparcie materyalne ze strony miarodajnych czynników.

C) Sprawy handlowe.

I. Ogólne uwagi.

Działalność nasza na polu handlowem obejmuje następujące kierunki prac:

1. Udzielanie porady i fachowej pomocy Kółkom rolniczym przy zakładaniu sklepów, względnie skupieniom Kółek rolniczych i Zarządom powiatowym przy zakładaniu składnic towarowych.

2. Wykonywanie opieki i kontroli nad istniejącemi przedsiębiorstwami Kółek rolniczych przez przeprowadzanie w nich lustracyi, połączonych z dokładną inwenturą towarów, zbadaniem ksiąg i zestawieniem bilansu i udzielaniu na podstawie tego odpowiednich wskazówek dla organów zarządzających przedsiębiorstwem.

3. Prowadzenie kursów handlowych dla wyrobienia sił, nadających się na sklepikarzy do przedsiębiorstw handlowych Kółek rolniczych.

4. Udzielanie sklepom Kółek rolniczych materyalnej pomocy przez wyrabianie im pożyczek z funduszu uchwalonego przez Wysoki Sejm na popieranie handlowo przemysłowej działalności Kółek rolniczych.

5. Wyszukiwanie dla sklepów Kółek rolniczych odpowiednich źródeł zakupna towarów i pośrednictwo w tem zakupnie.

6. Ułatwianie Kółkom rolniczym zbiorowego zakupna dla członków opału, przedewszystkiem węgla, przez informowanie o kosztach nabycia i przewozu kolejowego oraz przez pośrednictwo w zakupnie.

7. Pośredniczenie w zakupnie pasz treściwych, mąki, zboża na żywność i ziemniaków do jedzenia i sadzenia dla tych Kółek rolniczych, które odnośne artykuły już to stale, już też czasowo w wyniku klęsk elementarnych sprowadzać są zmuszone.

8. Organizowanie zbiorowych sprzedaży produktów, wytworzonych przez członków Kółek rolniczych.

Z wyżej wymienionych kierunków prac wykonywano w poprzednich latach tylko część, gdyż dopiero w r. 1908 podjął Zarząd główny na szerszą skalę akcye, wyliczone pod 5 i 8, to jest pośrednictwo w zakupnie towarów, potrzebnych dla sklepów Kółek rolniczych i pośrednictwo w sprzedaży wytworów gospodarskich członków Towarzystwa.

Szczegóły, dotyczące każdego z tych działów, objęte są osobnemi sprawozdaniami. Tutaj nadmienić nam tylko wypada, co już w słowie wstępnem zaznaczyliśmy, że silną podstawą do prawidłowego toku spraw przedsiębiorstw handlowych, prowadzonych pod firmą Kółek rolniczych, wytworzyliśmy przez wydanie nowych instrukcyi, które oparte na długoletniem doświadczeniu zapobiedz mają nadużyciom i chronić mają od strat przez ścisłe sformułowanie funkcyi wyznaczonych osobom, powołanym do prowadzenia zbiorowego przedsiębiorstwa. Często chromały przedsiębiorstwa te jedynie dla tego, że nie miano dokładnych wskazówek, jak trudne te sprawy wykonywać i jak przeprowadzić należy podział czynności, aby jednej osoby zbytnio pracą nie obciążać. Obecnie dają nowe instrukcye dokładne w tym względzie objaśnienia. Przekonani również jesteśmy, że rozciągając ścisłą kontrolę nad tem, aby przepisy instrukcyi po Kółkach rolniczych były przestrzegane, doprowadzimy — po kilkuletniej naturalnie pracy — do tego, że ustanie dążność wydzierżawiania spółkowych sklepów Kółek rolniczych a rosnąca dotąd stale z roku na rok ilość sklepów Kółek rolniczych, oddawanych w dzierżawę, od r. 1909 zmniejszać się pocznie, by z czasem tworzyć co najwyżej 10% ogólnej liczby sklepów. Obecne bowiem stosunki, że sklepy oddane w dzierżawę wynoszą 60% przedsiębiorstw handlowych Kółek rolniczych, są objawem niezdrowym. Sanacya jest zatem konieczna, pewni zaś jesteśmy, że nam się powiedzie, gdyż zdołaliśmy już przeprowadzić w poprzednich latach trudniejszą sprawę, to jest wyplenić zupełnie wszelkie sklepy prywatne, które prowadzone były pod firmą Kółek rolniczych. W swoim czasie sklepy te podawaliśmy nawet w statystycznych zestawieniach Kółek rolniczych. Działając jednak zwolna, lecz konsekwentnie, doprowadziliśmy do tego, że jedne z nich zupełnie odpadły, drugie przekształciły się za naszemi wskazówkami i przy naszej pomocy znów w przedsiębiorstwa spółkowe. Dokonawszy tej pracy możemy się zająć troskliwiej sprawą dzierżaw, którą jako mniejsze złe na razie zostawić mogliśmy do późniejszego załatwienia. Nadmienić musimy, że wzrost liczby dzierżaw również i stąd powstał, że na razie w wielu wypadkach sami doradzaliśmy dzierżawę jako formę

przejściową, podczas której przeprowadzone być mają konieczne wstępne kroki i przygotowania do ponownego objęcia przedsiębiorstwa we własny zarząd, lecz do oparcia go równocześnie na silnych podstawach. Główny jednak powód do dzierżaw sklepów dawało to, że w poprzednich latach dozwalano nowopowstałym Kółkom rolniczym zaraz po zawiązaniu przystępować do zakładania sklepów. Gromadka ludzi, nie oswojona jeszcze zgoła ze zbiorowem działaniem, zabierała się od razu do tak trudnej rzeczy, jak założenie i prowadzenie sklepu na wspólny rachunek. Robiła to dla tego, że widziała, iż po innych miejscowościach są przy Kółkach rolniczych tego rodzaju przedsiębiorstwa. Nie czekano zatem żadnych wskazówek, lecz pod pędem naśladownictwa zabierano się zaraz do otwarcia sklepu. Gdy niebawem potem wyszło na jaw, że bez należytych przygotowań rzecz taka nasuwa przeróżne trudności, pozbywano się co prędzej kłopotu przez oddanie sklepu w dzierżawę.

Zauważywszy to, Zarząd główny nie pozwala obecnie nowym Kółkom rolniczym przystępować do równoczesnego z zawiązaniem ich zakładania sklepu, lecz wymaga, by Kółko rolnicze, mające zamiar założenia sklepu, przynajmniej pół roku istniało, zanim przystąpi do wprowadzenia w życie zbiorowego przedsiębiorstwa. Hamulec ten na gorączkową nieraz ruchliwość nowopowstałych Kółek okazał się konieczny a w swych wynikach zbawienny. Obok tego staramy się usilnie, aby wszystkim nowym Kółkom rolniczym, mającym chęć utworzenia sklepu, przy wykonaniu tego zamiaru był pomocny lustrator handlowy. Jeżeli nie wszędzie mogliśmy to zrobić, to jedynie dla tego, że brak nam dostatecznej liczby lustratorów. Z tego samego powodu nie mogliśmy w roku sprawozdawczym podjąć się przeprowadzenia wędrownych kursów handlowych. Wobec nawału czynności lustracyjnych i ciągłych żądań Kółek rolniczych o delegowanie lustratorów handlowych, nie mogliśmy żadnego z nich oderwać na okres kilkutygodniowy do przeprowadzenia kursu. Wątpimy, czy i na przyszłość to będzie możliwe, bo pracy lustratorom nie ubywa, lecz ciągle przybywa. Powołać zaś nowych lustratorów do biura nie możemy, bo funduszów na to nie posiadamy. Tak więc wstrzymana została jedna z ważnych akcyi, do której przeprowadzenia Towarzystwo nasze jest powołane, bo nie uzyskaliśmy na ten cel nowych zasiłków ani z funduszów państwowych ani krajowych. A spodziewać się ich mogliśmy, bo przecież poprzednie handlowe kursa wędrowne spotkały się z bardzo życzliwą oceną c. k. Rady szkolnej krajowej.

Wiedząc, że stałe kursa handlowe dla sklepikarzy w Czernichowie wymagają pewnych reform, zastosowanych do nowych przepisów, które obecnie obowiązują sklepy Kółek rolniczych, podejmujemy obecnie w porozumieniu z Zarządem tychże kursów zmiany w planie nauki, aby wychowańcy odpowiedzieć mogli w całej pełni obowiązkom, jakie podjąć mają po sklepach Kółek rolniczych. Utworzenie drugich kursów handlowych we wschodniej części kraju okazało się niemożliwe, gdyż zawiodła nas spodziewana subwencya z c. k. Ministerstwa handlu.

Kończąc tych kilka wstępnych uwag do działu handlowego nadmieniamy, że zasada współdzielczości po sklepach Kółek rolniczych, przez rozdział zysków na podstawie ilości uskutecznionych zakupów, z roku na rok coraz więcej się rozszerza. W roku 1906 przyjęło ją 86 Kółek rolniczych, w r. 1907 liczba ich doszła do 127, obecnie podniosła się do 174.

II. Lustracye handlowe.

Lustracye handlowe zarządzano z następujących powodów:

1) celem udzielenia wskazówek i pouczeń w tych Kółkach rolniczych, w których postanowiono otworzyć sklep spółkowy;

2) celem zbadania stanu tych przedsiębiorstw, w których wedle otrzymanych relacyi zakradły się nieporozumienia między członkami albo nieporządki, wymagające stanowczego uregulowania sprawy;

3) celem przeprowadzenia już to dorocznych obrachunków istniejących sklepów, już to obrachunków przy zmianie sklepikarzy lub przy wypuszczaniu sklepu Kółka rolniczego w dzierżawę;

4) celem sprawdzenia stanu majątkowego tych przedsiębiorstw, dla których Zarządy odnośnych Kółek rolniczych chciały uzyskać bezprocentową pożyczkę z funduszu krajowego;

5) celem zabezpieczenia prawnego nieruchomości Kółek rolniczych;

6) celem systematycznego zbadania stanu i rozwoju sklepów Kółek rolniczych w pewnym powiecie lub okręgu.

Czynności lustratorów spełniali z ramienia Zarządu głównego w 1908 r. pp.: Stanisław Sadowski, Stefan Malczewski, Joachim Sołtys i Norbert Przyborowski wedle zarządzeń dyrektora biura, wydawanych w porozumieniu z referentem handlowym. Z dniem 23 listopada 1908 r. powołano do biura jako asystenta handlowego p. Józefa Sarnę, który przydzielony został p. Sadowskiemu, mianowanemu starszym lustratorem handlowym.

P. Sadowski przeprowadził w ciągu 1908 63 lustracyi, p. Malczewski 105, p. Sołtys 56, p. Przyborowski 109, razem zatem wykonali 333 lustracyi.

Z 333 lustracyi przypada 241 na takie Kółka rolnicze, które prowadziły sklepy we własnym zarządzie na wspólny rachunek członków.

Obrót kasowy roczny sklepów zlustrowanych w ciągu 1908 r. a prowadzonych we wspólnym zarządzie wynosił: 7.296.431 K., towarów zaś zakupiono do tych sklepów za 3.142.101 K.

Tablica na stronicy 52 podaje zestawienie wyników lustracyi, przeprowadzonych w r. 1908 w sklepach Kółek rolniczych.

Wykaz przeprowadzonych lustracyi:

P. Stanisław Sadowski w powiatach

bocheńskim: 1) Wrzępia,
borszczowskim: 2) Borszczów,
brzeskim: 3—4)*) Strzelce małe, 5) Strzelce wielkie 6) Szczurowa,
brzeżańskim: 7) Brzeżany,
brzozowskim: 8—9) Dynów,
chrzanowskim: 10) Chrzanów, 11) Ciężkowice, 12) Jaworzno, 13) Szczakowa,
dąbrowskim: 14) Dąbrowa, 15—17) Żabno,
gorlickim: 18—19) Gorlice
grybowskim: 20—21) Ciężkowice, 22—23) Polna,
kamioneckim: 24) Witków nowy
krośnieńskim: 25) Krościenko, 26) Krosno,
liskim: 27—28) Poraż,
mieleckim: 29) Mielec,
myślenickim: 30) Zawoja,
nadwórniańskim: 31) Święty Józef,
nowotarskim: 32—33 Bukowina, 34—35 Ciche, 36) Kościelisko, 36—37 Olcza, 38—41 Poronin, 42—45 Zakopane,
przemyskim: 46) Dubiecko,
sanockim: 47) Bażanówka, 48) Jaćmierz, 49) Posada jaćmierska, 50) Sanok,
stanisławowskim: 51) Błudniki
tarnopolskim: 52—53) Tarnopol,
wadowickim: 54) Stronie, 55—50) Wadowice,
żydaczowskim: 60—63) Żydaczów,

P. Stefan Malczewski w powiatach

bialskim: 1) Szczyrk,
bocheńskim: 2) Wrzępia, 3) Mikluszowice, 4) Buczków, 5) Strzelce wielkie, 6) Wola batorska, 7) Cerekiew, 8) Bogucice, 9) Łapczyce, 10) Leszczyna,
brzeskim: 11) Brzesko, 12—13) Grabno, 2 razy, 14—16) Łysa góra, 3 razy, 17—18) Szczurowa, 2 razy,
brzozowskim: 19) Humniska, 20) Górki, 21) Zmiennica,
buczackim: 22) Monasterzyska,
gródeckim: 23) Zatoka,
chrzanowskim: 24—25) Ciężkowice, 2 razy, 26—29) Jaworzno z filią na Pechniku i z piekarnią, 4 razy, 30) Bratnia Pomoc w Jaworznie, 31) Szczakowa,
dąbrowskim: 32) Nieciecza, 33) Laskówka chorąż.,
dobromilskim: 34) Nowe miasto,
drohobyckim: 35) Borysław, 36) Schodnica,
jarosławskim: 37) Adamówka, 38) Majdan sieniawski, 39) Krasne, 40) Sieniawa, 41) Kolonia polska, 42—43) Michałówka, 2 razy,
jasielskim: 44) Sieklówka, 45—46) Wysoka 2 razy, 47) Zarzecze, 48) Przybówka,
kamioneckim: 49) Kozłów,
krośnieńskim: 50) Targowiska, 51) Turaszówka,
łańcuckim: 52) Strażów, 53) Krasne, 54) Brzoza stadn.,
limanowskim: 55) Jurków, 56) Jodłownik, 57) Krasne-Lasocice, 58—59) Mstów, 2 razy,
lwowskim: 60) Pikułowice,
mieleckim: 61—64) Dąbie, 4 razy, oraz 3 termina sądowe, z pobytem 18-dniowym,
mościskim: 65) Sułkowszczyzna,
myślenickim: 66) Sidzina,
nadwórniańskim: 67) Św. Józef,
nowosądeckim: 68) Tęgoborze,
nowotarskim: 69) Skrzypne,
przemyskim: 70—72) Przemyśl na Zasaniu, trzy razy,
ropczyckim: 73—74) Tow. Handlowe i mleczarnia w Dębicy, 2 razy, z pobytem 25-dniowym, 75) Zawada, 76) Nagoszyn, 77) Ocieka,
rzeszowskim: 78) Błażowa,
sanockim: 79—81) Zagórz z filią, 3 razy, 82) Poraż, 83) Posada olchowska, 84) Posada sanocka,
stanisławowskim: 85—86) Błudniki, 2 razy, 87) Uzin, 88) Meducha, 89) Knihinin-Kolonia, 90) Wołczków,
samborskim: 91) Starasól,
tarnowskim: 92) Tuchów, 93) Porębów,
wadowickim: 94) Marcyporęba z filią, 95) Gołuchowice,
wielickim: 96—99) Bierzanów, 4 razy, 100) Krzyżkowice, 101—102) Mogilany, 2 razy, 103—104) Włosań 2 razy,
żywieckim: 105) Raycza, z pobytem 14-dniowym.

P. Joachim Sołtys w powiatach

bocheńskim: 1) Buczków,
brodzkim: 2) Pieniaki, 3) Stanisławczyk; 4) Szczurowice,
brzeskim: 5) Okocim,
brzozowskim: 6) Harta, 7) Niebocko, 8) Wołodź, 9) Wydrna,
buczackim: 10—11) Potok złoty,
chrzanowskim: 12) Mętków mały,
dąbrowskim; 13) Biskupice,
grybowskim: 14) Brzana górna. 15) Zborowice
gorlickim: 16) Staszkówka, 17) Szymbark,
jarosławskim: 18) Rożniatów,
jasielskim: 19) Gogolów, 20) Łąki, 21) Wojaszówka, 22) Wysoka-Grodeczna,
kałuskim: 23) Tomaszowce-Dębina

*) Jeżeli przed miejscowością jest więcej liczb porządkowych, niż jedna, oznacza to, że w miejscowości tej ponawiano w ciągu roku lustracye.

Zestawienie za rok 1908 wyników lustracyi handlowych w sklepach Kółek rolniczych, prowadzonych we własnym zarządzie.

Liczba porz.	Nazwa powiatu	Ilość sklepów	Obrót kasowy roczny	Zakupiono towarów za koron	Stan czynny: Gotówka w kasie		Stan czynny: Wartość towarów w dniu lustracyi		Stan czynny: Wierzytelności towarowe i pieniężne		Stan czynny: Wartość inwentarza i własnych budynków		Stan czynny: Niedobór		Stan bierny: Udziały		Stan bierny: Fundusz rezerwowy		Stan bierny: Długi towarowe i pieniężne		Stan bierny: Nadwyżka	
1	Biała	6	85000	48000	2415	91	7376	68	10515	21	7901	36	—	—	448	72	10698	55	12490	27	4571	62
2	Bochnia	8	7000	3000	985	93	444	14	620	51	131	87	[1]) 41	61	1224	60	—	—	398	89	600	57
3	Brody	3	5000	2300	338	61	419	52	378	16	125	89	—	—	376	—	—	—	495	11	391	07
4	Brzesko	12	482410	203000	6712	04	49589	66	23496	80	11815	89	[1]) 311	91	20728	23	20177	75	41192	41	9827	91
5	Brzozów . . .	9	466893	246507	4049	52	52623	38	46877	30	2543	76	[1]) 1401	04	14374	80	6046	52	82062	67	5011	01
6	Buczacz	7	106700	64700	1478	95	10847	83	10820	41	8360	84	434	16	2146	47	14147	50	11434	92	4213	30
7	Chrzanów . . .	9	152000	75000	2221	33	14462	33	15325	39	1704	78	[2]) 1841	90	6298	08	2112	53	23167	93	3277	19
8	Dąbrowa . . .	5	12000	6000	55	33	1090	29	520	10	58	85	—	—	400	—	—	—	1093	49	231	08
9	Gorlice	4	97690	50084	3215	21	19263	69	9644	—	10741	46	—	—	8650	70	16614	—	13564	90	4035	54
10	Gródek	2	2700	1300	104	67	185	04	27	78	455	96	—	—	325	—	—	—	400	—	47	67
11	Grybów	5	95000	47000	865	11	10996	30	6066	32	4438	85	—	—	3121	38	1263	92	9780	26	8201	02
12	Jarosław . . .	6	54000	23000	1899	88	3486	23	1267	41	492	15	—	—	3524	50	393	33	1005	21	2222	63
13	Jasło	7	121000	57000	1639	38	9122	46	8069	03	10527	40	[2]) 1048	44	2693	07	9398	69	11912	99	6401	96
14	Kamionka str. .	4	105357	73531	2130	46	17475	17	4060	27	3146	31	[2]) 290	12	8677	81	3696	89	12578	90	2148	73
15	Krosno	10	290000	142000	2320	06	31989	66	17071	64	9665	29	—	—	11442	47	13434	16	21435	70	14754	32
16	Limanowa . .	4	12000	8000	593	10	1448	88	3446	46	225	36	—	—	533	75	—	—	2323	18	2856	87
17	Lisko	3	72000	34000	—	—	4896	35	6074	74	14244	13	—	—	5368	82	2338	06	16028	68	1479	66
18	Lwów	7	70000	35000	747	13	3011	77	7855	94	1502	81	[4]) 1631	68	3285	50	1520	21	8240	56	1703	06
19	Łańcut	5	323000	96200	3598	09	24249	44	12692	23	19394	64	—	—	14694	45	7266	14	28604	98	9368	83
20	Mielec	3	42000	19000	256	74	8801	68	4885	96	511	83	) 1182	48	8151	14	2883	68	3137	82	1466	05
21	Myślenice . . .	5	294000	128000	3163	62	33897	07	17047	05	3571	57	—	—	14941	01	8570	82	30243	16	3924	32
22	Nadwórna . . .	4	210000	96000	1402	94	18867	47	20562	47	3226	26	[2]) 2506	61	4021	16	4889	37	36321	97	1333	25
23	Nowy Sącz . .	5	20000	14000	293	93	3831	80	6265	61	496	34	—	—	753	80	—	—	4771	45	5362	43
24	Nowy Targ . .	12	1757089	242000	8707	78	58600	05	58346	13	66495	54	[1]) 1843	45	23010	42	40711	59	115463	92	14807	02
25	Podhajce . . .	3	31000	17000	264	63	921	79	1451	78	1196	99	—	—	236	—	256	—	1811	20	1531	99
26	Przemyśl . . .	2	12000	8000	99	44	1329	25	1044	64	353	52	—	—	857	—	56	—	1288	83	625	02
27	Rohatyn	5	50000	28500	329	49	1636	98	2196	10	2834	29	—	—	719	20	5	32	4048	44	2223	90
28	Ropczyce . . .	3	24000	21000	145	75	3017	16	2351	52	297	91	) 186	43	53	73	4717	46	1227	58	—	—
29	Rudki	3	140000	54000	1287	42	3442	38	9792	44	18418	77	) 582	34	2300	28	7454	19	23018	26	750	62
30	Rzeszów . . .	8	52000	25272	486	24	3377	16	4722	16	4405	33	[1]) 456	52	2484	30	1919	62	9014	37	29	12
31	Sanok	10	596814	503337	8387	17	58037	31	40743	90	22726	46	) 1003	13	14641	78	52985	91	42848	87	20421	41
32	Stanisławów .	9	142000	81000	1999	08	8402	08	16795	43	4341	80	[2]) 590	34	2657	23	7230	05	19758	05	2483	40
33	Tarnopol. . . .	6	36000	18000	296	54	1330	98	2756	34	1714	68	—	—	34	—	4680	42	464	93	919	19
34	Trembowla . .	7	38000	19000	735	58	4359	09	6138	49	10271	93	[2]) 107	46	458	90	3722	28	6389	93	11041	44
35	Wadowice . . .	7	320000	150000	676	63	22481	81	6030	62	5692	61	—	—	6918	50	1039	40	24067	56	2856	24
36	Wieliczka . . .	6	81000	49570	1381	87	8572	79	3748	34	25979	40	[1]) 740	69	1575	71	35190	29	2385	33	1271	76
37	Złoczów	8	38000	23000	590	24	5630	91	7810	63	7251	83	[2]) 124	34	2238	90	7094	75	8413	13	3661	17
38	Strzyżów . . .	3	156200	75200	2432	69	28578	20	18971	78	2757	26	[2]) 1730	20	14508	24	18949	47	20644	89	367	53
39	Inne powiaty .	11	380200	196600	2765	34	30871	30	35027	36	8980	63	[2]) 469	55	5552	87	36660	64	30525	40	5375	27
40	Prywatne przedsięb. .	3	316000	158000	1428	20	81663	87	50005	71	70076	47	—	—	43980	54	14862	53	134716	09	10295	16
	Razem .	241	7296431	3142101	72502	03	650629	95	501524	16	369079	02	18524	40	258409	06	362988	04	818772	13	172090	33

kamioneckim: 24) Kozłów,
lwowskim: 25) Barszczowice, 26) Winniczki,
łańcuckim: 27). Krzemienica, 28) Łańcut,
nadworniańskim: 29—30) Święty Józef,
niskim: 31) Dąbrowica,
nowotarskim: 22—23 Olcza,
pilzneńskim: 34) Siedliska,
podhajeckim: 35) Wolica,
ropczyckim: 36) Góra ropczycka, 37) Gumniska,
rzeszowskim: 38) Babica, 39) Czudec, 40) Glinik charzewski, 41) Łąka, 42) Potakówka, 43) Pstrągowa, 44) Strzyżów, 45) Zaborów, 46) Żarnowa,
stanisławowskim: 47) Jezupol,
stryjskim: 48) Daszawa, 49) Synowódzko wyżne,
tarnopolskim: 50) Mikulińce, 51) Płotycz,
trembowelskim: 52) Boryczówka,
wielickim: 53) Radziszów,
złoczowskim: 54) Olejów, 55) Wicyń, 56) Zazule.

P. Przyborowski, w powiatach:

bialskim: 1) Dwory, 2—4) Jowiszowice, 5) Buczkowice, 6—7) Łęki, 8) Malec, 9) Pisarzowice,
brodzkim: 10) Pieniaki,
brzeskim: 11) Wola przemykowska,
brzeżańskim: 12) Podwysokie,
brzozowskim: 13) Grabownica starz.,
buczackim: 14) Jazłowiec, 15) Dźwinogród, 16—17) Puźniki, 18) Porchowa
chrzanowskim: 19) Brodła, 20) Długoszyn,
cieszanowakim: 21) Dzików nowy,
gorlickim: 22) Gorlice,
gródeckim; 23—24) Janów,
grybowskim: 25) Ciężkowice,
horodeńskim: 26) Rakowice,
kałuskim: 27) Tomaszowce Dębina,
kamioneckim: 28) Kozłów, 29) Witków nowy,
krośnieńskim: 30) Suchodół, 31—32) Lubatowa, 33) Korczyna-Sporne, 34) Jasionka, 35) Cergowa,
lwowskim: 36) Glinna, 37) Pustomyty, 38) Barszczowice, 39) Kukizów, 40) Leśniowice,
łańcuckim: 41) Nowosielce,
myślenickim: 42) Wola radziszowska, 43) Trzebunia,
nadwórniańskim: 44) Św. Józef,
nowosądeckim: 45) Podegrodzie, 46) Wola kosnowa, 47) Zagórzyna, 48) Zabrzeź,
podhajeckim: 49) Białokiernica, 50) Byczów, 51) Horożanka,
przeworskim: 52) Gorzyce,
przemyślańskim: 53) Kurowice, 54) Kimirz, 55) Świrz,
rohatyńskim: 56—57) Hrehorów, 58) Bybło, 59) Łopuszna, 60—63) Skomorochy, 64) Słobódka konk., 65) Sarnki dolne,
rudeckim: 66) Laszki zawiąz., 67) Koniuszki siem.,
sanockim: 68) Bażanówka, 69) Jaćmierz, 70) Dąbrówka ruska, 71) Mrzygłód,
skałackim: 72) Żerebki król., 73) Ostapie,
stanisławowskim: 74) Knihinin górka, 75—76) Jezupol,
tarnopolskim: 77) Dołżanka, 78) Łozowa, 79) Płotycz,
tarnowskim: 80) Janowice,
trembowelskim: 81—82) Łoszniów, 83—84) Młyniska, 85—87) Plebanówka, 88) Sady tremb., 89—91) Boryczówka, 92—93) Podhajczyki, 94) Kobyłowłoki,
wadowickim: 95) Zachełmna, 96) Barwałd średni,
wielickim: 97) Radziszów, 98) Facimiech,
złoczowskim: 99) Zazule, 100—103) Skwarzawa, 104—105) Pietrycze, 106) Biały Kamień, 107) Kniaże,
żywieckim: 108) Moszczenica, 109) Wieprz.

III. Praktyczne kursa handlowe.

Aby Kółkom rolniczym, które zajęły się gorliwie poprawą naszego handlu wiejskiego i małomiejskiego, przez zakładanie i prowadzenie na własny rachunek sklepików chrześcijańskich, przygotować odpowiednio ukwalifikowanych sklepikarzy, utrzymuje Zarząd główny Tow. Kółek rolniczych stałe „Praktyczne Kursa handlowe“ w Czernichowie koło Krakowa, nadto urządza, o ile rozporządza wolnym czasem lustratorów handlowych. wędrowne kilkotygodniowe kursa handlowe w różnych stronach kraju.

Na praktycznych kursach handlowych w Czernichowie trwa jednorazowy kurs nauki przez 4 miesiące; z tych dwa miesiące na oddziale I-szym i dwa na II-gim.

Uczniów przyjmuje się co drugi miesiąc, licząc od 1-go stycznia każdego roku.

Nauki, objętej programem „Praktycznych Kursów handlowych“ udziela trzech nauczycieli a mianowicie:

1. nauczyciel kierujący udziela wiadomości o przepisach prawnych i skarbowych, odnoszących się do handlu towarów mieszanych — oraz pouczeń o organizacyi handlowej w zastosowaniu do działalności Towarzystwa Kółek rolniczych;

2. instruktor praktycznych zajęć sklepowych udziela nauki towaroznawstwa;

3. nauczyciel rachunkowości, kalkulacyi i korespondencyi, prowadzi ćwiczenia praktyczne, oparte na bieżących czynnościach kantorowych handlu, przeznaczonego na odbywanie praktyki sklepowej.

Uczniowie zatrudnieni są stale od godz. 6-tej rano do 9-tej wieczór jako praktykanci w sklepie. Wśród zajęć praktycznych odbywa się nauka wyżej wymienionych przedmiotów.

Wykaz statystyczny uczniów prakt. kursów handlowych w Czernichowie za r. 1908.

L. p.	Imię i nazwisko ucznia	Wiek	Pochodzi z powiatu	Otrzymał stypendyum K	Otrzymał stypendyum od	Postęp w naukach	Obyczaje	U W A G A
1	Michał Baumann	25	Kołomyja	100	Zarządu gł.	dobry	b. dobre	w sklepie Kółka rolnicz. w Przemyślu Zasanie
2	Stanisław Kawalec	16	Rzeszów	100	„ „	dobry	b. dobre	„ „ „ w Trzcianie
3	Franciszek Sokołowski	18	Sambor	100	„ „	dobry	b. dobre	„ „ „ w Przemyślu Zasanie
4	Wasyl Tyniow	24	Tyśmienica	—	koszt własny	dostatecz.	b. dobre	w sklepie prywatnym
5	Stefan Duźniak	18	Biała	100	Zarządu gł.	dobry	wzorowe	w sklepie Kółka rolnicz. w Porębie wielkiej
6	Benedykt Klimczak	16	N. Sącz	100	„ „	dobry	wzorowe	„ „ „ w Zabełczu
7	Jan Perczyński	28	Mościska	100	„ „	celujący	wzorowe	„ „ „ w Szczakowy
8	Jan Baran	18	Rzeszów	100	„ „	dobry	b. dobre	„ „ „ w Chmielniku
9	Władysław Białkowski	16	Bochnia	100	„ „	b. dobry	zadowaln.	
10	Kazimierz Kulczyński	30	Drohobycz	100	„ „	celujący	wzorowe	„ „ „ w Wołoskiej wsi
11	Adam Piechnik	20	Wieliczka	100	„ „	dobry	wzorowe	prowadzi własny sklep
12	Wojciech Zajdel	22	Krosno	100	„ „	b. dobry	wzorowe	w sklepie Kółka rolnicz. w Suchodole
13	Wojciech Dwojak	27	Kraków	--	koszt własny	b. dobry	wzorowe	
14	Franciszek Hejnar	20	Krosno	100	Zarządu gł.	b. dobry	wzorowe	„ „ „ w Chechłach
15	Jan Nowak	22	Brzesko	100	„ „	b. dobry	b. dobre	„ „ „ w Woli przemykow.
16	Andrzej Olszewski	16	Kraków	100	„ „	b. dobry	wzorowe	„ „ „ w Wołowicach
17	Kazimierz Szczechowicz	17	Brzeżany	100	„ „	dobry	wzorowe	„ „ „ w Zawoi
18	Franciszek Tatar	16	Wadowice	100	„ „	dobry	b. dobre	„ „ „ w Wadowicach
19	Jan Młynarczyk	16	Brzesko	100	„ „	dobry	wzorowe	„ „ „ w Strzelcach wielk.
20	Marcin Pończyk	16	Tarnopol	100	„ „	dobry	wzorowe	„ „ „ w pow. tarnopolskim
21	Błażej Pysno	18	Brzesko	100	„ „	dobry	wzorowe	„ „ „ w Tymowy
22	Jan Turek	18	Wadowice	100	„ „	b. dobry	zadowaln.	„ „ „ w Skwarzawie
23	Józef Łapuszek	16	Chrzanów	100	„ „	dobry	wzorowe	„ „ „ w Szczakowy
24	Marcin Kalczyński	17	Wieliczka	50	„ „	mierny	b. dobre	uwolniony po 2 miesiącach
25	Michał Kołodenny	16	Tarnopol	100	„ „	b. dobry	zadowaln.	bez posady
26	Józef Mazurek	19	Cieszanów	100	„ „	b. dobry	wzorowe	bez posady
27	Ignacy Bajorek	24	Jasło	100	„ „	dostatecz.	b. dobre	
28	Jan Góra	21	Chrzanów	—	własny koszt	dobry	b. dobre	
29	Karol Matuszek	16	Żywiec	—	własny koszt	dobry	b. dobre	przeszli do oddziału II. od 1. stycznia 1909.
30	Józef Tęczar	16	Strzyżów	100	Zarządu gł.	dostateczn.	b. dobre	
31	Szczepan Ziemiański	17	Brzozów	100	„ „	dostatecz.	b. dobre	

W roku 1908 liczyła szkoła 31 uczniów, z tych 5-ciu przeszło do oddziału II. na rok 1909, 1 wystąpił po 2 miesiącach — ukończyło więc kursa 25 uczniów.

Zwierzchnią władzę nad „Praktycznemi Kursami handlowemi“ sprawuje Zarząd główny Towarzystwa Kółek rolniczych bądź bezpośrednio, bądź też za pośrednictwem zamianowanego przez siebie na miejscu inspektora kursów Dra Leona Nowakowskiego, profesora kraj. średn. szkoły rolniczej w Czernichowie. Kierownikiem kursu był p. Ign. Góralowski, kierownik miejscowej szkoły ludowej. Jako nauczyciele czynni byli: pp. Gustaw Kwiatkowski i Roman Tota.

IV. Bezprocentowe pożyczki.

Z funduszu pożyczkowego dla handlowo-przemysłowej działalności Kółek rolniczych otrzymały pożyczkę w r. 1908 następujące Kółka rolnicze (liczba w nawiasie podaje kwotę żądanej przez Kółko rolnicze pożyczki, liczba bez nawiasu wysokość otrzymanej pożyczki).

1. Czermna, pow. jasielskiego K. 1600 (1600), 2. Nowe miasto, pow. dobromilskiego K. 3000 (8000), 3. Kościeliska, pow. nowotarskiego K. 2000 (4000), 4. Olcza, pow. nowotarskiego K. 2000 (2000), 5. Dzików nowy, pow. cieszanowskiego K. 200 (100), 6. Stanisławczyk, pow. brodzkiego K. 400 (400), 7. Mikluszowice, pow. bocheńskiego K. 1000 (1000), 8. Błudniki, pow. stanisławowskiego K. 1000 (1000), 9. Błażowa górna, pow. rzeszowskiego K. 800 (1200), 10. Wola radziszewska, pow. myślenickiego K. 1000 (2000), 11. Dynów, pow. brzozowskiego K. 8000 (18000).

V. Pośrednictwo w zbiorowem zakupnie węgla.

Pośrednictwo w zakupnie węgla, zapoczątkowane w roku 1903, prowadzi Zarząd główny i nadal, a nawiązując stosunki jużto wprost z kopalniami, jużto z generalnemi ich zastępstwami, stał się niejako regulatorem cen po wsiach i małych miasteczkach.

Dostawa węgla przedstawiała się w roku 1908 zupełnie inaczej niż w latach poprzednich; po okresie braku węgla i jego drożyzny nastąpił rok obfitości opału i spadku cen. Niezdrowa konkurencya, wywołana przez drobnych handlarzy, którzy rozłakomieni niebywałemi cenami w r. 1907, zakontraktowali na następny sezon znaczne ilości, a nie mogąc na nie znaleść nabywców sprzedawali często węgiel niżej kosztów nabycia, byle się od większych strat zabezpieczyć, — spowodowała ogólną zniżkę. Poważni dostawcy doszedłszy w ustępstwach do możliwych granic, dalszych ulg przyznawać nie mogli, podczas gdy drobni handlarze sprzedawali węgiel ze stratą, byle wyczerpać zakontraktowane ilości. Korzystało z tego wiele Kółek i nabywało węgiel tańszy, nie pamiętając o tem, że dla drobnego zosku wytrącają broń z ręki Zarządowi głównemu, bo tylko na podstawie licznych zamówień może on lepsze warunki uzyskać i skutecznie zwalczać konkurencyę małomiasteczkowych handlarzy, którzy przy najbliższej zmianie stosunków na targu węglowym nie omieszkają odbić na odbiorcach poniesione w roku ubiegłym straty.

Pomimo utrudnionych warunków zbytu, dostarczył Zarząd główny w roku sprawozdawczym 704 wagonów węgla za łączną kwotę 104.956 koron. Z tego 407 wagonów z kopalń krajowych, 283 wagonów z kopalń pruskich a 13 z kopalń w Królestwie Polskiem.

W porównaniu z latami ubiegłemi dostawa węgla przez Zarząd główny tak się przedstawia:

w r.	1903	wagonów	$93^3/_4$	za	9.611	K
„	1904	„	$173^1/_2$	„	18.005	„
„	1905	„	177	„	20.365	„
„	1906	„	416	„	52.021	„
„	1907	„	787	„	135.210	„
„	1908	„	704	„	104.956	„

Pominąwszy więc rok ubiegły, jako wyjątkowy wskutek niebywałych stosunków na targu węglowym, w porównaniu z latami ubiegłemi pośrednictwo w zakupnie węgla stale się rozwija, a wiele Kółek, rozumiejąc doniosłość tej akcyi bez względu na chwilowe zyski, tylko przez Zarząd główny pokrywa swe zapotrzebowanie.

Dostawy węgla zestawione według powiatów przedstawiają się następująco:

Biała: Bujaków 1 w., Grojec 1 w., Wilkowice 3 w., Witkowice $2^1/_2$ w.

Bochnia: Bogucice $1^1/_2$ w., Drwinia 8 w., Jazy $12^1/_2$ w., Książnice $1^1/_2$ w.

Brzesko: Jasień $1^1/_2$ w., Łysa góra 1 w., Olszyny $2^1/_2$ w., Strzelce w. 12 w., Sufczyn 3 w., Tymowa 3 w., Zaborów $1^1/_2$ w.

Brzeżany: Kozłów 6 w.

Brzozów: Domaradz 1 w.

Buczacz: Folwarki $1^1/_2$ w., Monasterzyska 3 w., Puźniki $1^1/_2$ w.

Chrzanów: Brodła $1^1/_2$ w., Źródła 3 w.

Czortków: Zalesie $1^1/_2$ w.

Dąbrowa: Dąbrowa 5 w., Gruszów w. 1 w., Luszowice 1 w., Nieciecza 1 w., Odporyszów 1 w., Podlipie 3 w.

Dobromil: Dobromil 1 w.

Gorlice: Biecz $9^1/_2$ w., Głęboka 3 w., Szalowa $2^1/_2$ w., Wojtowa $1^1/_2$ w.

Gródek: Białogóra $1^1/_2$ w., Janów $1^1/_2$ w.

Grybów: Bobowa $1^1/_2$ w., Bruśnik 1 w., Brzana górna $4^1/_2$ w., Siedliska $8^1/_2$ w.

Husiatyn: Hadynkowce $1^1/_2$ w., Probużna $1^1/_2$ w.

Jarosław: Bystrowice $2^1/_2$ w., Cieszacin w. $1^1/_2$ w., Hawłowice 1 w., Kaszyce $1^1/_2$ w., Zarzecze $2^1/_2$ w.

Jasło: Biezdziatka 1 w., Brzezówka $1^2/_5$ w., Brzyska 3 w., Brzeziny $1^1/_2$ w., Gbiska 1 w., Lublica $1^1/_2$ w., Łączki $4^1/_2$, Ołpiny $1^1/_2$ w., Przybówka 2 w., Szebnie $5^1/_2$ w., Wojaszówka $1^1/_2$ w.

Kraków: Bolechowice $1^1/_2$ w., Cholerzyn $2^1/_2$ w., Kobylany $1^1/_2$ w., Kościelniki 12 w., Mydlniki $1^1/_2$ w., Rybna 1 w., Tonie $3^3/_4$ w., Wyciąże 3 w.

Krosno: Kombornia 1 w., Krosno $1^1/_2$ w., Krościenko niżne $1^1/_2$ w., Krościenko wyżne $1^1/_2$ Lubatowa 4 w., Miejsce piastowe 1 w., Odrzykoń $1^1/_4$ w, Targowiska $1^1/_2$ w., Turaszówka $1^1/_2$ w., Suchodół 4 w.

Limanowa: Mordarka $1^1/_2$ w.

Lwów: Dornfeld $11^1/_2$ w., Einsiedel 3 w., Falkenstein $4^1/_2$ w., Kozielniki $1^1/_2$ w., Lwów 5 w., Sichów $1^1/_2$ w., Tołszczów $1^1/_2$ w., Zimnawódka $2^1/_2$ w.

Łańcut: Albigowa $4^1/_2$ w., Białobrzegi 3 w., Czarna Podbórz 4 w., Dębów 10 w., Gać $1^1/_2$ w., Gniewczyna 1 w., Handzlówka $2^1/_2$ w., Korniaktów 4 w., Krzeczowice 4 w., Krzemienica 3 w., Monasterz 1 w., Mikulice $2^1/_2$ w., Nowe miasto 3 w., Pantalowice $4^1/_2$ w., Rogóżno 39 w., Sietesz 4 w., Urzejowice 3 w., Wola dalsza $3^1/_2$ w., Wola mała $4^1/_2$ w., Żuklin 7 w.

Mielec: Chorzelów $4^1/_2$ w., Czermin $2^1/_2$ w., Goleszów nar. $1^1/_2$ w. Mielec 3 w., Rzochów 8 w.

Mościska: Mościska 6 w., Strzelczyska $1^1/_2$ w., Żakościele $1^1/_2$ w.

Myślenice: Jordanów $1^1/_2$ w., Maków 3 w.

Nowy Sącz: Krasne potockie $1^1/_2$ w.

Pilzno: Błaszkowa $1^1/_2$ w., Januszkowice $1^1/_2$ w., Lubcza $1^1/_2$ w., Siedliska $1^1/_2$ w.

Przemyśl: Bolestraszyce $1^1/_2$ w., Grochowce $1^1/_2$ w., Medyka $3^1/_2$ w., Wyszatyce $10^1/_2$ w., Żurawica $1^1/_2$ w.

Rohatyn: Radwanów $2^1/_2$ w.

Ropczyce: Borek w. $7^1/_2$ w., Brzeziny $1^1/_2$ w., Brzeźnica $1^1/_2$ w., Kawęczyn 2 w., Lubzina $1^1/_2$ w., Ostrów $1^1/_2$ w., Paszczyna $1^1/_2$ w., Sielec 6 w., Skrzyszów 6 w., Wolica ług. 3 w., Wolica piask. $5^3/_4$ w., Zawada $1^1/_2$ w.

Rudki: Kupnowice nowe $1^1/_2$ w., Rudki $1^1/_2$ w.

Rzeszów: Błażowa dolna 3 w., Błażowa g. $1^1/_2$ w., Boguchwała $1^1/_2$ w. Czudec 3 w., Dobrzechów $1^1/_2$ w., Kraczkowa $1^1/_2$ w., Krasne 5 w., Lutoryż 3 w., Niechobrz 16 w., Palikówka 6 w., Przybyszówka $9^1/_2$ w., Przedmieście strzyżowskie $3^1/_2$ w., Rudna mała 3 w., Staromieście 4 w., Strażów 3 w., Swilcza 3 w., Trzciana k. Rzeszowa $7^1/_2$ w., Woliczka 4 w., Wyżne $3^1/_2$ w.. Zaczernie 3 w.

Sambor: Burczyce nowe 3 w., Kalinów $1^1/_2$ w.

Sanok: Milcza 1 w., Posada olch. 2 w., Sanok $1^1/_2$ w.

Skałat: Ostapie $1^1/_2$ w.

Śniatyn: Potoczek 3 w.

Stary Sambor: Towarnia $4^1/_2$ w.

Tarnobrzeg: Domacyny $1^1/_2$ w., Nadbrzezie 3 w.

Tarnopol: Chodaczków w. $7^1/_2$ w., Czernielów maz. 2 w., Dyczków $1^1/_2$ w., Poczapińce $2^1/_5$ w., Romanówka $1^1/_2$ w., Tarnopol $4^1/_2$ w., Zabojki $1^1/_2$ w., Zagrobela 3 w.

Tarnów: Janów 2 w., Pawęzów $1^1/_2$ w., Szynwałd 3 w., Krzyż $1^1/_2$ w.

Tłumacz: Tyśmienica 1 w.

Trembowla: Darachów $1^1/_2$ w., Hleszczawa $1^1/_2$ w., Łoszniów $1^1/_2$ w.

Wadowice: Jaroszowice $1^1/_2$ w., Krzęcin 1 w. Łękawica $1^1/_2$ w., Nidek $4^1/_2$ w., Przytkowice g. $1^1/_2$ w., Witanowice $1^1/_2$ w., Wożniki 1 w.

Wieliczka: Bieńkowice $1^1/_2$ w., Bierzanów $1^1/_2$ w., Borek fałęcki 1 w., Czarnochowice $1^1/_2$ w., Gorzków $1^1/_2$ w., Łagiewniki 3 w., Przewóz $1^1/_2$ w., Śledziejowice $4^1/_2$ w.

Zbaraż: Czachary $9^1/_2$ w., Maksymówka $4^1/_2$ w., Romanowe sioło 3 w.

Żydaczów: Jajkowce 9 w., Żydaczów 2 w.

Żywiec: Cięcina 3 w., Cisięc $1^1/_2$ w., Kocurów 3 w., Piętrzykowice 4 w., Przyborów 3 w., Rybarzowice 3 w., Rychwałdek $1^1/_2$ w., Żywiec $1^1/_2$ w.

Szląsk austryacki $1^1/_4$ w.

Z dostaw tych wykonano:

1. Z kopalni kraj. „Siersza“	115·57	w. za	13315·67
2. „ „ „Krystyna“	292·00	„ „	43550.38
3. „ w Król. „Saturn“	13·63	„ „	2289·84
4. „ górnoszląskich	281·50	„ „	45222·65
5. Koks	2	„ „	575·00
Razem	704·70	w. za	104956·54

VI. Pośrednictwo w zakupnie pasz treściwych, mąki, zboża i ziemniaków.

Pośrednictwo Zarządu głównego pomiędzy dostawcami powyższych artykułów a Kółkami rolniczemi rozwijało się w bieżącym okresie również pomyślnie, jak lat poprzednich, a jeżeli się rozważy szczególne okoliczności — nawet pomyślniej, aniżeli dawniej. Ten rozwój należy zawdzięczyć głównie zrozumieniu przez Kółka rolnicze tej okoliczności, że zbiorowe zakupna zapewniają im znaczne korzyści przez osiągnięcie niższych cen, aniżeli u mniejszych handlarzy, i przez zapewnienie sobie lepszego towaru. To zrozumienie sięga już tak głęboko, że znaczna ilość Kółek rolniczych zawiera umowy wprost i bezpośrednio z dostawcami, dawniej przez nas poleconymi, — inne zaś pozostały dalej przy naszem pośrednictwie, które może zapewnia znaczniejsze jęszcze korzyści, aniżeli umowy bezpośrednie, gdyż Zarząd główny, śledząc bacznie ruch handlowy i stosunki targowe, może w każdej chwili wskazać i wybrać najlepszą ofertę.

Zdawało się, że tegoroczna akcya zapomogowa, ujęta i prowadzona wyłacznie przez c. k. Namiestnictwo i c. k. Starostwa, osłabi znacznie ten ruch handlowy, który przypada Zarządowi głównemu. Stało się jednak przeciwnie: obroty handlowe, skoncentrowane przy Zarządzie głównym, nie pozostały w tyle poza granicą lat poprzednich; suma zamówień po pełnych cenach pozostała ta sama; jeżeli się zważy, że znaczna ilość z możliwych wogóle zamówień odpadła wskutek zaspokojenia ich przez rządową akcyę zapomogową, i że mimo tego obrót Zarządu głównego pozostał ten sam, — to musi się uznać postęp w tym dziale pośrednictwa, choć wyniki cyfrowe pozostały te same.

Pośród dostarczonych artykułów pierwsze miejsce zajmują ziemniaki. Zamawiano ich wiele z powodu tamtegorocznej klęski wywołanej wczesną zimą i silnymi mrozami. Korzyści zbiorowego zakupna występują najjawniej przy ziemniakach — właśnie wskutek oświetlenia przez niepomyślne stosunki handlowe przy późniejszych zakupnach. Zarząd główny, przypuszczając, że popyt na ziemniaki będzie znaczny, zawarł jeszcze w styczniu b. r., w czasie, gdy ani jedno jeszcze zamówienie na ziemniaki nie wpłynęło, kilka kontraktów o dostawę dobrych ziemniaków („gawronków“, „widów«, „opali“) po cenie 5 K 20 h. za 100 kg.

Zamówienia napływały z początku bardzo wolno tak, że nie można było ważyć się na dalsze zakupna tembardziej, że nie było rzeczą pewną, czy komitety ratunkowe będą dostarczały ziemniaków, czy też nie. Nagle zaczęły sypać się zamówienia i wyczerpały w kilku dniach cały zakontraktowany zapas ziemniaków; im bliżej było pory sadzenia, tem więcej napływało jeszcze zamówień; dostawcy zaś dyktowali wtedy ceny samowolnie, żądając 7 K a nawet 8 K za 100 kg.; tylko dzięki dawnym naszym stosunkom z producentami udało nam się uzyskać dla dalszych dostaw cenę 6 K 10 h. za 100 kg.

Drugie, co do ilości miejsce, zajęły otręby, wysyłane głównie do powiatów: krośnieńskiego, nowotarskiego, żywieckiego, chrzanowskiego i wadowickiego, — gdzie chów bydła najbardziej się rozwija.

Odbiorcy towarów przez nas zamówionych byli na ogół z nich zadowoleni; pewne usterki okazały się przy ziemniakach, które z natury rzeczy są artykułem dość niepewnym; często ziemniaki wyjęte z kopca przedstawiają się wprost świetnie, a po kilku dniach tracą nieco na jakości; nieprzewidziane zdarzenia w czasie traksportu (n. p. wczesne przymrozki na jesieni) zmniejszyły gdzieniegdzie wartość towaru; wreszcio ogromny popyt na ziemniaki i brak pewnego towaru okazały się znacznemi przeszkodami w porządnem rozwikłaniu niektórych dostaw; są to jednakże w porównaniu z całością drobne wyjątki, których nigdy z góry wykluczyć, ani ustrzedz się nie można Zarząd główny zastępywał też energicznie interesa odbiorców wobec dostawców; pewne nieporozumienia jednak będą mogły być wyrównane prawdopodobnie dopiero w drodze procesu sądowego.

Ceny były też zadowalające; przy końcu kamponii, w casie wyczerpania dostawców, ceny (szczególnie otręb) poszły znacznie w górę; wówczas mogło się zdawać, że cena miejscowych handlarzy, którzy dawno i taniej nabyli towar, mogła być nieco niższą od ceny bieżącej, jest to jednak rzecz wyjątkowa i znamy tylko jeden taki wypadek. Skoro zaś nasze pośrednictwo handlowe postąpi o jeden jeszcze szczebel wyżej, — nie będzie i takich wyjątków. Mamy na myśli zawieronie umów na znaczniejsze ilości, z terminową dostawą (t. zw. szlusów). Niektóre Kółka rolnicze obliczają z góry całe swe zapotrzebowanie i już w sierpniu i wrześniu donoszą nam, ile im trzeba będzie wagonów na zimę i wiosnę; jasną jest rzeczą, że wówczas dadzą się uzyskać ceny przeciętne, znacznie niższe od późniejszych cen bieżących; — życzyćby sobie tylko należało, żeby i reszta odbiorców postępowała w ten sposób.

Poniżej zestawiamy dostawy, uskutecznione za naszem pośrednictwem w okresie sprawozdawczym pd dzień 8. czerwca b. r., w osobne grupy podług gatunków towaru.

Dostarczono do następujących miejscowości następujących ilości w cetnarach metrycznych:

I. Otrąb pszennych:

Brodła 100, Bulowice 200, Byczyna 500, Bystra 100, Dąbie 200, Gromiec 100, Łączki k. Fr. 200, Nidek 500, Porąbka 100, Przedmieście strzyżowskie 100, Suchodół 300, Węgierka 30, Wieprz k. Andr. 1000, Witkowice 200, Zalas 100, Zawada 100, Zimnawódka 90, razem 3.920 q za 41.347 K 50 h.

II. Otrąb żytnich:

Chabówka 100, Ciche 200, Dział 100, Godowa 100, Gródek (k. Gr.) 200, Olcza 100, Rogoźnik 50, Skawa 100, Starawieś 100, Szymbark 100, razem 1250 q czyli $12\frac{1}{2}$ wagonów za . . . . . . 13302 K 50 h

III. Omiecicy:

Iwierzyce 100, Kozielniki 200, Okleśna 100, Rogóżnik 50, Zimnawódka 2, razem 452 q tj. $4\frac{1}{2}$ wagona za . . . . 5153 K — h

IV. Mąki:

Juszczyn 56, Pewel mała 125, Rychwałdek 100, Siedlice 100, Świnna 100, Szczawnica 100, razem 581 cetnarów, okrągło $5\frac{3}{4}$ wagona za . . . . 14886 K — h

V. Kukurudzy:

Błądzonka 100, Siedliska 100, razem 200 q za . . . . . . 3180 K — h

VI. Jęczmienia i owsa:

Łętownia 200 (jęczmienia) Głowaczowa 50 (owsa) razem 250 q ($2\frac{1}{2}$ wagona) za . . . . . . 3692 K 50 h

VII. Makucha lnianego:

Glinik $2\frac{1}{2}$, Grochowa 1, Hołosko wielkie 2, Janowice 5, Jaworzno 5, Jeleń 13, Komorowice 41, Niedźwiada $3\frac{1}{2}$, Ostrów (k. Prz.) 1, Szczakowa 5, Zimnawódka 1, razem 80 q za . . . 1381 K 22 h

Razem 6688 q, tj. okr. $66\frac{3}{4}$ wagonów za . . . . 82942 K 72 h

VIII. Dostawy ziemniaków podajemy w normalnych wagonach, gdyż wagi ładunków ziemniaków są bardzo chwiejne i różne; dostarczono więc następujących ilości wagonów do miejscowości.

Białobrzegi $\frac{1}{4}$, Biskowice 1, Brzana górna 1, Chabówka 1, Ciężkowice 1, Czerniec 1, Dębówka niem. $\frac{1}{2}$, Dębina 1, Drwinia $\frac{1}{2}$, Dublany (k. Kranz.) 1, Futoma 2, Gaj 1, Górnawieś 1, Grabie uznańskie 1, Grabno 1, Grzechynia 1, Grybów 1, Jankowice $1\frac{1}{2}$, Kalinów 1, Kamionka wielka 1, Korzenna 2, Kotowa wola 1, Krzeczów 1, Krzyszkowice 1, Leńcze 1, Leśniowice 1, Limanowa 1, Łączki 1, Łodygowice 1, Maków 3, Marcyporęba 3, Mystków 1, Okocim $1\frac{1}{2}$, Pleśna $1\frac{1}{2}$, Podobin 1, Przybyszówka 1, Przytkowice górne 1, Przytkowice dolne $1\frac{1}{2}$, Ptaszkowa 1, Raba wyżna 1, Rębna 1, Rzepiennik biskupi 2, Rzezawa 1, Sieniawa 1, Stanisław dolny 1, Staszkówka 2, Strzałkowice 1, Sułkowice 1, Świniarska 1, Szalowa 1, Szklary 1, Twierdza 1, Wielopole skrzyńskie 1, Wiłkowice 1, Wiśniowa 1, Wola łużańska 1, Zaryte 1, Zawada 1, razem 67 wagonów za . . . . 35585 K — h

Suma wszystkich dostaw wynosi więc $133\frac{3}{4}$ wagonów za . 118527 K 72 h a więc o $41\frac{1}{2}$ wagonów, a o 13000 K równo więcej, aniżeli w roku poprzednim.

VII. Pośrednictwo w dostawach towarów dla składnic i sklepów Kółek rolniczych oraz do rozdziału między członków.

Pod koniec roku sprawozdawczego, bo dopiero w ostatnim kwartale r. 1908 podjął Zarząd główny zupełnie nową akcyę, mianowicie pośrednictwo w dostawach towarów spożywczych i artykułów codziennego zapotrzebowania.

Rozpoczęcie tej akcyi, której Kółka rolnicze od dawna oczekiwały i której się domagały, nie mogło być dopóty podjęte, dopóki Zarząd główny nie miał podstaw, na którychby akcyę mógł oprzeć. Podstawę dały składnice Kółek rolniczych, których zakładaniu Zarząd główny poświęcił w ostatnich trzech latach bardzo baczną uwagę. Wytworzywszy przez nie wpierw kilkanaście centrów znaczniejszego zapotrzebowania towarów i poznawszy ilość i jakość tego zapotrzebowania, mógł Zarząd główny na podstawie zebranych dat podjąć rokowania z zakładami przemysłowemi i hurtownymi dostawcami o wyrobienie dla Kółek rolniczych dogodnych warunków zakupna. Jak wiadomo bowiem, warunki te tylko wtedy dadzą się uzyskać, jeżeli dostawcy zagwarantować można stały odbiór większej ilości towaru.

Akcyę przeprowadzamy stopniowo, rozpoczynając ją od artykułów, na które jest masowe zapotrzebowanie. Mamy bowiem na oku nie tylko składnice i sklepy Kółek rolniczych, ale i te Kółka rolnicze, które przedsiębiorstw handlowych nie prowadzą, jednak dla członków swych zbiorowe zakupno niektórych towarów przeprowadzać mogą.

Dotychczasowa nasza akcya, obejmująca przeciąg niespełna ośmiu miesięcy, bo od października 1908 do końca maja 1909 przedstawie bardzo pomyślne wyniki. Wykażą to najlepiej następujące szczegóły.

Korzystną umowę o dostawę nafty zawarliśmy na tej podstawie, że Towarzystwu „Montan“, po-

siadającemu rafineryę w Ustrzykach dolnych zapewniliśmy na przeciąg zimy do końca kwietnia 1909 r. odbiór 1000 beczek. Przypuszczalne nasze obliczenia oparte na znajomości stosunków poszczególnych Kółek, nie zawiodły nas. Przez przeciąg zimy 515 Kółek rolniczych odnioslo się o nasze pośrednictwo w zakupnie nafty. Dostarczaliśmy jej zamiast w ilości 1000 beczek razem 1587 beczek zawierających 234.525 kg. nafty wartości 59.757 K. Ponieważ jednak z należytości tej potrącono kaucye za beczki po uskutecznionym ich zwrocie, kwota wypłacona za naftę, dostarczoną za naszem pośrednictwem, wynosi netto 45.474 K. Kółka rolnicze, których zarządy złożyły deklaracyę poręczającą zapłatę, korzystały z kredytu 30 a niektóre nawet 60 dniowego. Również zwolnione były Kółka rolnicze od składania kaucyi za beczki. Wszystkie Kółka rolnicze bez wyjątku — co na pochwałę ich podnieść musimy — dopełniły w terminie zobowiązań tak co do zapłaty należytości jak i zwrotu beczek.

Drugi ważny artykuł naszego pośrednictwa tworzył cukier, zakontraktowany w cukrowni przeworskiej. Ten naturalnie dostarczać mogliśmy tylko w ładunkach co najmniej półwagonowych i dlatego z pośrednictwa naszego, rozpoczętego dopiero w styczniu 1909 r., korzystać mogły wyłącznie składnice, mające większe zapotrzebowanie i mogące na zakupno cukru wyłożyć od razu znaczniejszą kwotę kilku tysięcy koron. Do końca maja 1909 r. dostarczyliśmy go w ilości 10 wagonów wartości netto 74.460 K. Z pośrednictwa naszego korzystały następujące Kółka rolnicze: 1) Wadowice, 2) Zakopane, 3) Szczawnica, 4) Krościenko, 5) Sanok, 6) Żabno, 7) Krosno, 8) Zaleszczyki, 9) Gorlice.

Mniejsze kwoty przedstawiają wyniki pośrednictwa w innych artykułach już to dla tego, że towar ten jest tańszy, już też dla tego, że umowy o dostawę dopiero w ostatnim czasie zawarto.

I tąk dostarczyliśmy zapałek do stukilkudziesięciu Kółek rolniczych w przeciągu 5 miesięcy za kwotę 7.085 K. Jest to wynik, którego sami nie oczekiwaliśmy, gdyż zawierając umowę, ocenialiśmy roczne zapotrzebowanie na 5000 K. Zwiększone zapotrzebowanie wpłynęło na to, że fabryka przyznała nową zniżkę cen, aby tylko klientelę Kółek rolniczych na przyszłość utrzymać.

Tak samo pomyślne wyniki wykazuje dostawa mydła. Ze względu na to, że znaczna liczba Kółek rolniczych żąda towaru taniego, wejść musiliśmy w porozumienie z dwoma fabrykami krajowemi, z których jedna dostarcza towaru droższego, lecz lepszego, druga taniego. Zakupy mydła uskutecznione dotąd przez Zarząd główny wykazują kwotę 8.189 K.

Ważny artykuł obrotu handlowego po większych sklepach Kółek rolniczych tworzy olej, używany do świecenia przed obrazami świętych i na ofiary do kościołów. O dostawę jego zawarliśmy umowę ze Związkowymi fabrykami oleju we Lwowie i dostarczaliśmy go kilkadziesiąt beczek za kwotę 8.148 K.

Pośredniczyliśmy również w dostawie wina, zawarłszy korzystny układ z hurtownym składem win J. Fedorowicza w Krakowie i dostarczyliśmy go od lutego do końca maja za 6.004 K.

Z fabryki produktów chemicznych Henryka Blumenfelda we Lwowie zamawialiśmy dla Kółek rolniczych oleje maszynowe, waselinę, czernidło itd. a dotychczasowe zamówienia wynoszą 3.380 K.

Szczegółowych dat o innych towarach, w których dostawy wynosiły 14.629 K., na razie nie podajemy, wymieniamy tylko główniejsze firmy, z któremi jesteśmy w umowie. Należą do nich: Fabryka octu i musztardy Skazy i Kowalskiego w Krakowie, Fabryka cukrów Brandstättera we Lwowie, Fabryka jagieł i kasz Wł. Friedmana w Brodach, Fabryka korków Gardolińskiego w Złoczowie, Fabryka tutek Paschalskiego w Krakowie, Fabryczny skład szczotek Czerwińskiej we Lwowie, Fabryka świec Galicya w Drohobyczu, Fabryka makaronów Ludwiga we Lwowie, Fabryka krochmalu Bażanta we Lwowie, Fabryka nici Meiselsa i Horoszkiewicza w Stanisławowie, Spółka kowalska w Sułkowicach, Fabryka wyrobów masarskich Armołowicza w Krakowie, Fabryka drożdży Horodyskiego w Kolendzianach.

Z podanych przez nas dat i wykażów uskutecznionych dostaw przekonać się można, że w pierwszym rzędzie a prawie nawet wyłącznie nie tylko propagujemy, ale czynem popieramy wyrób krajowy, wprowadzając krajowych wytworców w kontakt handlowy z Kółkami rolniczemi i zapoznając Kółka rolnicze z warunkami nabycia towarów w kraju wytwarzanych.

Dla ułatwienia przeglądu podajemy zestawienie wspomnianych poprzednio dostaw. Obejmowały one:

1) nafty	za	45.474	K.
2) cukru	„	74.460	„
3) zapałek	„	7.085	„
4) mydła	„	8.189	„
5) oleju	„	8 148	„
6) wina	„	6.004	„
7) was. i czernidła	„	3.380	„
8) innych towarów	„	14.629	„
razem	za	167.369	K.

Z dotychczasowego wyniku za okres bardzo krótki i do tego początkowy wnosić można, że cała ta akcya opiera się na realnych podstawach, bo nie tylko odpowiada potrzebom ludności skupiającej się w naszem Towarzystwie, lecz jest nie mniej korzystna dla wytwórczości krajowej przez to, że wprowadza ją w kontakt z szerokiemi kołami konsumentów, do których dotrzeć można skutecznie tylko za pomocą tak rozgałęzzonej organizacyi, jak nasza.

Mimo wejścia w handlowe stosunki z tylu różnemi firmami i mimo różnorodności towarów nabywanych za naszem pośrednictwem akcya cała tak jest unormowana, że załatwianie jej nie spra-

wia ani wielkich trudności, którymby podołać nie można, ani nie naraża nas na wielkie koszta, którymiby pośrednio odbiorców obciążyć trzeba Rozporządzając bowiem organem Towarzystwa „Przewodnikiem Kółek rolniczych" możemy wszelkie sprawy dotyczące tej akcyi podawać równocześnie do wiadomości 1340 organizacyi podstawowych a przez nie do wiadomości 50.000 osób a uzupełniać je możemy, zamiast osobną do każdego korespondencyą, drukowanymi okólnikami, które wobec jednolitości stosunków po poszczególnych Kółkach rolniczych równe dla wszystkich mają znaczenie.

Ponadto, aby uniknąć balastu zbytecznej zupełnie korespondencyi wprowadziliśmy przy zakupnie znacznej ilości towarów ten sposób postępowania, że Kółka rolnicze zwracają się wprost do odnośnych firm o dostawę na podstawie warunków przez nas z firmą ustalonych. Dostawca ma jednak obowiązek powiadomić Zarząd główny o każdej uskutecznionej dostawie przez nadesłanie kopii faktury. Tylko takie zamówienia muszą być zgłaszane wprost do Zarządu głównego, które przed wykonaniem wymagają jeszcze rozpatrzenia, albo przy których uzyskanie premii konsumcyjnej lub kredytu wymaga koniecznie naszego pośrednictwa.

Najlepszym dowodem, jak korzystną dla odbiorców a przytem prostą jest podjęta przez nas akcya, może być to, że o pomoc naszą i pośrednictwo odnosić się poczynają stowarzyszenia spożywcze, nie mające żadnej łączności z naszem Towarzystwem, oraz ruskie kramnycie.

VIII. Organizacya handlu materyałem rzeźnym.

W wykonaniu uchwały Ogólnej Rady w Przeworsku Zarząd główny w porozumieniu z Komitetem c. k. galic. Towarzystwa gospodarskiego i przy wydatnej pomocy tegoż objął tę akcyę w swoje ręce dnia 9 października z. r.

W tym celu utworzono przy Zarządzie głównym Sekcyę centralną i biuro handlowe. W skład Sekcyi wchodzą pp. Artur Zaremba Cielecki, dr. Bronisław Dulęba, Telesfor Adamski i dr. Stanisław Grabski, oraz dr. August Rodakiewicz, jako delegat Komitetu c. k. Tow. gospodarskiego.

Sekcya odbywa posiedzenia w miarę potrzeby.

Tak Sekcyę centralną jakoteż i Sekcye pośrednie powiatowe oraz mężów zautania obowiązuje regulamin.

Po myśli tegoż regulaminu do zakresu działania Sekcyi centralnej należą następujące czynności:

1) wydawanie instrukcyi w własnym zakresie działania i w zakresie działania organizacyi powiatowych i lokalnych z obowiązkiem podawania tychże do wiadomości Wydziału wykonawczego i Komitetu c. k. galic. Tow. gospodarskiego;

2) układanie budżetu dochodów i wydatków, dotyczących organizacyi i rozporządzanie funduszami, przez Wydział wykonawczy i Komitet c. k. gal. Towarzystwa gospodarskiego na cele organizacyi wyznaczonymi;

3) tworzenie organizacyi pośrednich po powiatach i nadzór nad ich działalnością, określoną osobnym regulaminem;

4) kierowanie czynnościami kiorownika handlowego organizacyi centralnej i aprobowanie kalkulacyl rachunkowych i kontrola rachunków;

5) urządzanie kursów informacyinych dla organizacyi pośrednich powiatowych i lokalnych Kółek rolniczych;

6) przedkładanie Wydziałowi wykonawczemu i Komitetowi c. k. gal. Towarzystwa gospodarskiego peryodycznych sprawozdań z prowadzonej akcyi i znią łączących się rachunków;

7) stałe porozumiewanie się przez wybranego do tego delegata z Agencyą dla sprzedaży materyału rzeźnego przy Komitecie c. k. gal. Towarzystwa gospodarskiego w sprawach zbytu.

Delegatem tym do Agencyi mianowano dyr. Adamskiego.

Biuro handlowe utworzone przy Zarządzie głównym obowiązuje osobna instrukcya.

Po myśli tej instrukcyi do zakresu działania tego Biura należą:

a) wykonywanie poleceń, wydawanych przez Sekcyę centralną;

b) prowadzenie dokładnej ewidencyi wszelkich spraw należących do zakresu działania Sekcyi centralnej;

c) kontrasygnowanie wszelkich poborów i wypłat dotyczących akcyi handlowej prowadzonej przez Sekcyę centralną;

d) podejmowanie wstępnych czynności przy tworzeniu organizacyi pośrednich powiatowych i wprowadzanie tychże w ich czynności;

e) w miarę potrzeby branie udziału w posiedzeniach Sekcyi powiatowych i udzielanie odpowiednich wskazówek, dotyczących akcyi handlowej;

f) kontrolowanie czynności organizacyi pośrednich powiatowych pod względem ich urządzeń i funkcyonowania;

g) prowadzenie korespondencyi, poruczonych przez Sekcyę centralną i w zakresie wykonawczym własnych czynności;

h) prowadzenie protokołu w posiedzeń Sekcyi centralnej.

Czynności Sekcyi pośrednich powiatowych jakoteż i lokalnych uregulowane są odpowiednimi przepisami.

Celem ujednostajnienia manipulacyi Sekcya centralna wydała tak dla kierowników handlowych Sekcyi pośrednich jakoteż i mężów zaufania osobne instrukcye.

Instrukcye te obejmują działalność tak komercyalną jakoteż i techniczną.

Po myśli regulaminu robotę organizacyjną przeprowadzano wyłącznie tylko na życzenie ludności w następujących powiatach: Ropczyce, Przeworsk, Łańcut, Jarosław, Cieszanów, Przemyśl, Gródek jagielński, Kamionka strumiłowa, Żółkiew, Złoczów, Tarnopol, Trembowla, Husiatyn, Czortków, Buczacz, Stanisławów, Stryj, Sambor, Sanok i Rudki.

Z wymienionych powiatów z wyjątkiem Kamionki strumiłowej, Żółkwi, Złoczowa i Tarnopola wszystkie po koniec kwietnia uskuteczniły już próbne wysyłki.

Następująca tabelka przedstawi dokładnie ilość załadowanych sztuk i wypłaconych kwot.

Wykaz wysłanego materyału rzeźnego za czas od 9 października 1908 do 31 maja 1909.

Z powiatu	Załadowano sztuk		Wypłacono hodowcom	
	bydła rogatego	trzody	Netto K	h
Sanok	44	720	51·346	83
Łańcut		805	60·848	23
Przemyśl		255	15·612	74
Sambor		40	2·331	71
Ropczyce *)		245	20·490	84
Cieszanów		43	3·342	29
Buczacz		105	6·214	74
Czortków		108	5·962	44
Gródek jagiel.		42	1·864	81
Stanisławów		36	2·449	81
Husiatyn		123	8·767	71
Trembowla		191	14·678	60
Stryj		135	10·571	39
Rudki		63	4·917	68
Suma	44	2961	209·409	99

*) Od stycznia b. r. objął Komitet c. k. Towarz. rolniczego.

Wywóz przez nas uskuteczniony obejmuje zaledwo ½% całego wywozu trzody z kraju, mimo to akcya ta wpłynęła bardzo dodatnio na uregulowanie cen i uzdrowienie tego handlu.

Najlepszym przykładem mogą być powiaty Łańcut, Tarnopol, Przemyśl i Sambor. W powiatach tych już samo przeprowadzenie orgonizacyi wpłynęło na podniesienie się cen. Tarnopol n. p. nie wysłał dotąd ani jednej sztuki, mimo to po po zaprowadzeniu organizacyi w tamtejszym powiecie, handlarze poczęli kupować na wagę i płacą po przeszło 1 K za kg żywej wagi brutto. Jest to cena, jakiej w tarnopolskiem nie pamiętają.

W powiatach tych, gdzie handlarze wprowadzili zakupy na wagę i zmienili sposób obchodzenia się z hodowcami, oraz gdzie płacą wysokie ceny, robota nasza ogranicza się wyłącznie tylko na informowanie hodowców o cenach targowych oraz do informacyi co do rozwoju organizacyi.

W ogóle już samo pojawienie się konkurenta pod postacią organizacyi wpłynęło bardzo dodatnio na uregulowanie cen i uzdrowienie tego handlu w kraju. Handel ten był u nas skartelowanym. Organizacya nasza rozbiła dotąd kilka takich spółek a temsamem wytworzyła zdrową konkurencyę, która tylko korzyść przynosi hodowcom.

Dziwna rzecz, że i rzeźnicy odnoszą się wrogo do organizacyi i pomijają ją a nawet gdzie mogą to i zwalczają. Organizacya nasza może im przecież przynieść tylko zyski, gdyż celem jej jest nietylko regulowanie wywozu, lecz i zaopatrzenie miejscowej konsumcyi.

Niestety jak dotąd masarze nie rozumieją własnego interesu; zamiast się do organizacyi garnąć, stronią od niej a co gorsza starają się ją wszelkimi sposobami ubić.

Mimo sprzeczności interesów połączyli się handlarze wraz z komisyonerami wiedeńskimi i zażądali od krakowskiej Izby przemysłowo handlowej, aby ta wyjednała u c. k. rządu zakaz organizacyi, względnie cofnięcie wszelkich subwencyi na ten cel.

Celem porozumienia się zwołała krakowska Izba przemysłowo handlowa ankietę na dniu 17 marca b. r.

Na ankietę tę zaproszono wszystkie interesowane czynniki, a mianowicie: handlarzy, komisyonerów, Magistrat miasta Krakowa, Towarzystwa rolnicze i gospodarskie, Zarząd główny K. r., Izby przemysłowo handlowe we Lwowie i Brodach, oraz c. k. Dyrekcyę kolejową w Krakowie.

Sekcya nasza przed zebraniem się ankiety odbyła posiedzenie i w porozumieniu z Towarzystwem gospodarskiem i rolniczem uznała potrzebę istnienia Organizacyi.

Wychodząc z tego założenia delegaci nasi pp. dr. Dulęba i August Krogulski zajęli na ankiecie odpowiednie stanowisko. Wobec odmiennych zapatrywań drugiej strony na ankiecie tej do żadnego porozumienia nie przyszło.

Oprócz chwilowych zysków jakie otrzymują rolnicy za swój towar, Organizacya nasza działa

i w kierunku kulturalnem a to przez pouczanie ludności małorolnej o znaczeniu wagi, o cenach na targach pozakrajowych, zaznajamia ich z kosztami przewozu, poucza o jakości zapotrzebowanego towaru na miejscach zbytu, wobec czego wywiera znaczny wpływ na hodowlę.

Szybszy i skuteczniejszy rozwój zależeć będzie od funduszów, jakie uzyskać będziemy mogli na ten cel od powołanych czynników.

Organizacya sprzedaży materyału rzeźnego, utworzona przez Zarząd główny Tow. Kółek rolniczych, obejmuje tylko powiaty, leżące w obrębie działalności c. k. Towarzystwa gospodarskiego. Na zachodzie przeprowadza tę akcyę Komitet c. k. Towarzystwa rolniczego. Z Komitetem tym unormowano sprawę współdziałania na następujących warunkach:

Zarządowi głównemu przyznane zostało prawo mianowania stałego delegata oraz zastępcy do Sekcyi handlu materyałem rzeźnym, utworzonej przez Komitet c. k. Tow. rolniczego, i to z głosem stanowczym i prawem wglądu w rachunki dostaw, uskutecznionych przez Sekcyę.

Po przeprowadzeniu tego porozumienia kierownictmo organizacyą powiatową sprzedaży materyału rzeźnego w Ropczycach, którą w życie wprowadził Zarząd główny z ropczyckim Zarządem powiatowym Kółek rolniczych, oddano Sekcyi przy Komitecie c. k. Towarzystwa rolniczego.

IX. Zestawienie tranzakcyi handlowych, wykonanych przez Zarząd główny Towarzystwa Kółek rolniczych.

Dla wygodniejszego przeglądu dajemy w tym dziale zestawienie wszystkich tranzakcyi, wykonanych dla Kółek rolniczych, za pośrednictwem Zarządu głównego.

Jedna część tych dostaw była szczegółowo omówiona w dziale rolniczym sprawozdania, gdyż wchodziła ona w zakres działalności biura rolniczego.

Drugą część dostaw przedstawiliśmy obszerniej w dziale handlowym w poprzednich ustępach.

Wynik ogólny dostaw w roku gospodarczym 1908/9 tak się przedstawia:

Dostarczano Kółkom rolniczym:

Nawozów sztucznych za	241.398 K
Różnych nasion	315.161 „
Maszyn i narzędzi za	59.723 „
Węgla za	104.956 „
Pasztreściwych, mąki, zboża, ziemniaków za	111.543 „
Towarów do sklepów i do rozdziału między członków za .	167.369 „
Razem za . .	1,000.150 K

Doliczając do tego wpływy za dostawę materyału rzeźnego, wyprodukowanego przez członków Kółek rolniczych a dostawionego przez Sekcyę Zarządu głównego na targ wiedeński, w kwocie . . . . 209.409 „

Ogólna suma tranzakcyi handlowych wynosi . . . . 1,209.559 K.

Obrót zatem handlowy Kółek rolniczych przy pośrednictwie Zarządu głównego osiągnął w roku sprawozdawczym kwotę blisko półtrzecia miliona koron.

D) Działalność organizacyjna.

I. Drugi kurs dla instruktorów i organizatorów Kółek rolniczych.

Rzucona i częściowo już w zeszłym roku przeprowadzona myśl urządzenia kursów dla instruktorów i organizatorów Kółek rolniczych celem wykształcenia szeregu działaczy, obeznanych dokładnie z wszystkimi stronami działalności naszego Towarzystwa, przyjęła się — jak z ostatniego kursu widać już na dobre wśród licznych naszych pracowników. Pracownikom tym nie tyle zbywało na braku inicyatywy i szczerej pełnej poświęceń chęci do pracy, ile raczej na znajomości naszych prac oraz metod i kierunków naszego działania.

Gdy w roku zeszłym zgłosiło się na kurs niespełna 70 kandydatów, a brało udział 58, w roku bieżącym, liczba zgłoszeń przekroczyła cyfrę 170, tak, że Zarząd główny mimo najszczerszej chęci, był zmuszony przyjąć ledwo 74, nosząc się z myślą, o ile środki na to zezwolą, urządzenia dla reszty drugiego kursu jeszcze w tym roku.

Mimo, że kilku przyjętych kandydatów z pośród nauczycielstwa nie mogło przybyć, nie otrzymawszy urlopu, wzięło stały udział w kursie łącznie z delegatami Kół akademickich T. S. L. w Krakowie i Lwowie i alumnami lwowskiego Seminaryum duchownego ob. łac. 92 osób z 17 powiatów Galicyi zachodniej, a 25 Galicyi środkowej i wschodniej. Szczegółowy wykaz uczestników przedstawia się następująco:

1. Pow. Bóbrka: Jan Łopuszański, nauczyciel w Brzozdowcach;
2. Pow. Borszczów: Stanisław Sochacki kierownik szkoły w Jezierzanach;
3. Pow. Brzesko: Józef Gołąbek, kierownik szkoły w Grabnie;
4. Pow. Brzozów: Antoni Zgrych, nauczyciel w Turzempolu;
5. Pow. Buczacz: Helena Kowalska, nauczycielka w Baryszu;
6. Pow. Buczacz: Michał Moneta, rolnik w Nagórzance;
7. Pow. Chrzanów: Klemens Zbylut nauczyciel w Gorzowie;
8. Pow. Cieszanów: Stanisław Wojciechowski, nauczyciel w Oleszycach;
9. Pow. Czortków: Michał Kupczyński, nauczyciel w Salówce;
10. Pow. Czortków: Szymon Morozowicz, nauczyciel szkoły rolniczej w Jagielnicy;
11. Pow. Dąbrowa: Władysław Miękinia, rolnik w Laskówce chorążkiej;
12. Pow. Drohobycz: Piotr Kucharski, technik wiertniczy w Borysławiu;
13. Pow. Gorlice: Franciszek Niklas, kierownik szkoły w Krygu;
14. Pow. Gródek Jagielloński: Henryk Andrzejowski, nauczyciel w Białogorze;
15. Pow. Grybów: Józef Krzysztoń, oficyał kancelaryjny w Grybowie;
16. Pow. Horodenka: Wiktor Rada, nauczyciel w Żukowie;
17. Pow. Husiatyn: Roman Modelski, sekretarz Oddziału podolskiego ck. gal. Tow. gosp. w Hadykowcach;
18. Pow. Jarosław: Salomea Filarówna. nauczycielka w Kolonii polskiej,
19. Pow. Jarosław: Antoni Roga, rolnik z Bystrowic.
20. Pow. Jasło: Jan Madejczyk, rolnik w Wróblowej;
21. Pow. Kałusz: Stanisław Czernikowski, nauczyciel w Petrance;
22. Pow. Kołomyja: Józef Brzozowski, nauczyciel w Chlebiczynie leśnym;
23. Pow. Kołomyja; Antoni Łuczyński, naucz. w Ceniawie;
24. Pow. Kołomyja: Jan Piskozub, nauczyciel w Ottynii;
25. Pow. Krosno: Maryan Bohaczek, nauczyciel szkoły wydziałowej w Krośnie;
26. Pow. Limanowa: Józef Franczyk, rolnik w Zbludzy;
27. Pow. Lwów: Walery Bełkowski, pensyonista we Lwowia;
28. Pow. Lwów: Ludwik Cichacki, nauczyciel w Sokolnikach;
29. Pow. Lwów: Stanisław Kamiński, em. ck. komisarz straży skarbowej we Lwowie;
30. Pow. Lwów: Kazimierz Maślanka, rolnik w Zubrzy;
31. Pow. Lwów: Stefan Różycki, kierownik szkoły w Miłoszowicach;
32. Pow. Lwów: Piotr Sajan, rolnik w Kozielnikach;

33. Pow. Łańcut: Franciszek Falger, rolnik w Albigowej;
34. Pow. Myślenice: Paweł Bąk, nauczyciel w Skawie;
35. Pow. Nowy Sącz: Jakób Bodziony, naucz. w Świniarsku;
36. Pow. Pilzno: Włodzimierz Kradyna, nauczyciel w Kamienicy górnej;
37. Pow. Pilzno: Jan Krajewski, rolnik w Błaszkowej;
38. Pow. Podhajce: Mieczysław Grzybowski kierownik szkoły w Sławentynie dolnym;
39. Pow. Podhajce: Leontyna Surowiecka, nauczycielka w Zawałowie;
40. Pow. Podhajce: Michał Wójcik, nauczyciel w Podhajcach;
41. Pow. Przeworsk: Michał Jenke, słuchacz praw z Przeworska;
42. Pow. Przeworsk: Józefa Kwiatkowska, nauczycielka w Dębowie;
43. Pow. Przeworsk: Adam Wojdałowicz, kierownik szkoły w Przeworsku;
44. Pow. Rawa Ruska: Józef Hierowski, nauczyciel w Niemirowie;
45. Row. Ropczyce: Jan Chmiel, nauczyciel w Skrzyszowie;
46. Pow. Rzeszów: Leon Krzeczowski, urzędnik c. k. kolei państwowej w Rzeszowie;
47. Pow. Rzeszów: Zofia Krogulska, stypendystka c. k. Tow. gosp. w Rzeszowie;
48. Pow. Rzeszów; Karol Surowiec, rolnik w Zaczerniu;
49. Pow. Rzeszów: Wincenty Tomaka, rolnik w Trzebownisku;
50. Pow. Sanok: Frederyka Cramer, nauczycielka w Pisarowcach;
51. Pow. Sanok: Andrzej Demkowicz Dobrzański, rolnik w Mrzygłodzie;
52. Pow. Sanok: Jan Szot, rolnik w Posadzie jaćmierskiej;
53. Pow. Sanok: Tomasz Lachcik, nauczyciel w Płonnej;
54. Pow. Skałat: Julian Malczos, kierownik szkoły w Nowosiółce skałackiej;
55. Pow. Śniatyn; Karol Frankowski, naucz. w Rożnowie;
56. Pow. Stanisławów: Ludwika Daszkiewiczówna, nauczycielka w Jeziorku;
57. Pow. Stanisławów: Eugeniusz Robaczewski, nauczyciel w Drohormirczanach;
58. Pow. Strzyżów: Jan Bogdański, nauczyciel w Wysokiej:
59. Pow. Strzyżów; Józef Małtosz, słuch. praw z Żarnowej,
60. Pow. Tarnopol: Piotr Cześnikowski, nauciel w Płotyczy;
61. Pow. Tarnopol: Józef Pudlik, ogrodnik w Ihrowicy;
62. Pow. Tarnopol: Leonard Turski, rolnik w Petrykowie;
63. Pow. Tarnopol: Antoni Zajączkowski, urz. Tow. Wzajemnych ubezpieczeń w Tarnopolu;
64. Pow. Trembowla: Julian Buciewicz, kierownik szkoły w Sadach trembowelskich;
65. Pow. Trembowla: Korneli Freindorf, nauczyciel w Łoszniowie;
66. Pow. Trembowla: Antoni Kamiński naucz. i lustrator czytelń T. S. L. w Trembowli;
67. Pow. Wieliczka: Franciszek Hełpa, naucz. w Raciborsku;
68. Pow. Zaleszczyki: Joanna Jakubiszyn, córka gospodarza w Uhryńkowcach;
69. Pow. Zaleszczyki; Jan Szuszkiewicz, syn rolnika w Uhryńkowcach;
70. Pow. Złoczów: Tytus Majeranowski, kierownik szkoły w Skwarzawie;
71. Pow. Żółkiew: Jan Duczymiński, rolnik w Woli wysockiej;
72. Pow. Żółkiew: Celestyn Szmoniewski, nauczyciel w Skwarzawie nowej;

Nadto brali czynny udział w kursie:

6 delegatów akademickiego Koła T. S. L. w Krakowie;

73. Wiktor Budzyński, sł. rolnictwa;
74. Tadeusz Czapliński, sł. rolnictwa;
75. Mieczysław Fijałkowski, słuchacz rolnictwa,
76. Eugeniusz Kolasiński, sł. rolnictwa i zarządzający folwarkiem doświadczalnym w Mydlnikach;
77. Jan Oleksy, słuchacz praw;
78. Jan Rzepecki, słuchacz filozofii;

4 delegatów akademickiego Koła T. S. L. we Lwowie;

79. Maurycy Jaroszyński, sł. praw;
80. Mieczysław Krawczyk, sł. praw;
81. Tadeusz Opioła, słuchacz filozofii;
82. Karol Popiel, słuch. praw;
83. Józef Ruciński, przewodniczący technickiego Koła T. S. L.

Z seminaryum duchownego ob. łac. brało stały udział w kursie 9 alumnów.

84. Jan Gorczyca;
85. Alojzy Kozłowski;
86. Antoni Matejkiewicz;
87. Władysław Józef Pilin;
88. Józef Adolf Pliszko;
89. Jan Pokrywka;
90. Franciszek Rachel;
91. Kazimierz Rąpała;
92 Władysław Ruczajewicz.

Prócz tego korzystały z wykładów, o ile praca biurowa pozwalała, urzędniczki biura pp. Świeżawska, Wdowicka, Dymnicka, Wilczyńska, Studzińska.

W otwarciu kursu wzięli udział oprócz przedstawicieli:

Zarządu głównego Towarzystwa Kółek z wiceprezesem dr. Bronisławem Dulębą i dyr. T. Adamskim na czele, reprezentanci Rady szkolnej krajowej pp. radca dworu Baranowski i radca Zaleski, inspektorzy ks. Głodziński i Howorka, dalej poseł T. Merunowicz, delegat Tow. gospodarskiego dr. Rodakiewicz i wiele innych poważnych osobistości. Imieniem Towarzystwa Kółek rolniczych zagaił kurs wiceprezes dr. Bron. Dulęba wyjaśnia-

jąc znaczenie i cel kursu, a następnie podziękował w gorących słowach Radzie szkolnej krajowej, Reprezentacyi miasta, Towarzystwu gospodarskiemu i Związkowi nauczycielek za poparcie.

W odpowiedzi na życzenia, przesłane przez prezesa Tow. Kółek rolniczych Artura Zarembę Cieleckiego, przebywającego za granicą na kuracyi, wnosi p. Dr. Dulęba na wysłanie pisma z podziękowaniem i życzeniem rychłego powrotu do zdrowia, co uczestnicy przyjęli głośnymi oklaskami.

Następnie przemawiał radca szkolny Baranowski, zaznaczając, że Rada szkolna krajowa od początku życzliwie odnosi się do Tow. Kółek rolniczych i uznaje, że działalność nauczycielstwa ludowego w Kółkach rolniczych jest niejako uzupełnieniem nauki szkolnej i że wtedy dopiero praca nauczycielstwa ma doniosłe znaczenie. Bardzo ważną okolicznością w tegorocznym kursie jest udział nauczycielek, które stanowią bardzo znaczny procent sił nauczycielskich w kraju. Ten objaw jest bardzo znamienny i pocieszający.

Następnie wspomniał p. radca Baranowski o pierwszych zaczątkach Tow. Kółek rol., oraz o wrażeniach, jakie odniósł z kursu sklepikarskiego Kółek rol. w Szymbarku, gdzie przekonał się naocznie o działalności Kółek.

Po tych wstępnych przemówieniach rozpoczęły się wykłady.

Kurs ten w stosunku do zeszłorocznego stanowi pewien postęp. Po raz pierwszy wzięły w nim udział kobiety w liczbie 8, w tem 6 nauczycielek. Jest to objaw znamienny dla będącej w pełnym toku akcyi pozyskiwania kobiet do naszej pracy i Zarząd główny rokuje sobie po tym fakcie jak najlepsze nadzieje, bo zaznaczyć należy, że uczestniczki tak w wykładach, jak i pogadankach brały bardzo gorliwy udział.

Pocieszający był bardzo stosunkowo liczny w kursie udział nauczycielstwa, które znane z obywatelskiej swej działalności rozumie ważność pracy w Kółkach rolniczych dla ekonomicznego i kulturalnego podniesienia naszej wsi. Liczniej niż w roku zeszłym stanęła młodzież akademicka, która wyraźnie zaznaczyła, że przyszła tu uczyć się i korzystać z doświadczeń, długoletnią pracą Towarzystwa nabytych. Z pośród włościaństwa stanęły najinteligentniejsze jednostki, znane już ze swej pracy po Kółkach, które niewątpliwie potrafią na kursie zdobyty materyał odpowiednio zużytkować i własną pracą pogłębić.

Uczestnicy kursu korzystali z łaskawej uprzejmości Świetnego Magistratu miasta Lwowa, który ofiarował salę gimnastyczną szkoły im. Staszica na wykłady, a dom miejski przy ul. św. Zofii i szkołę im. Mickiewicza na noclegi. Dla pań ustąpił swego lokalu za skromną opłatą „Związek nauczycielek“ przy ul. Klonowicza. Wspólne obiady i kolacye były w Domu akademickim.

W pierwotnym programie kursu nastąpiły z konieczności drobne zmiany co do osób niektórych prelegentów i terminu wygłoszenia, a nawet pewne uzupełnienia.

W ostatecznym wyniku rozkład wykładów na kursie był następujący:

I. dzień poniedziałek dnia 22. lutego.

1. „Rzut oka na działalność i organizacyę Kółek rolniczych“, Dr. Bronisław Dulęba od 11—1.

2. „O założeniu Kółka rolniczego“, T. Adamski od 3—4.

3. „Oświatowa działalność Kółek rolniczych“, August Krogulski od 4—5.

4. „Działalność Kółek rolniczych około podniesienia uprawy roli i wprowadzenia poprawnych odmian roślin“, Dr. Kazimierz Miczyński od 5—6.

5. Wspólna pogadanka od $6^1/_2$—8.

II. dzień wtorek dnia 23. lutego.

6. „Organizacya powiatowa Kółek rolniczych i jej zakres działania“, Dr. Bronisław Dulęba od 9—11.

7. „Zbiorowe zakupna przez Kółka rolnicze i ich członków“, T. Adamski od 11—12.

8. „O współdziałaniu Kółek rolniczych w pracy spółek oszczędności i pożyczek i spółek mleczarskich“, Zdzisław Ludkiewicz od 12—1.

9. „Zadania Kółek rolniczych w kierunku melioracyi rolnych“, Zdzisław Ludkiewicz od 3—4

10. „O współdziałaniu szkoły w szerzeniu działalności rolniczej“, ks. Antoni Głodziński od 4—5.

12. „O praktycznem zastosowaniu przepisów instrukcyi dla przedsiębiorstw handlowych Kółek rolniczych“, Stanisław Sadowski od 5—$6^1/_2$.

12. Wspólna pogadanka od $6^1/_2$—8.

III. dzień środa 24. lutego.

13. „Organizacya wewnętrzna Kółka rolniczego, porządki i urządzenia w Kółku rolniczem, oraz książkowość Kółka jako stowarzyszenia“, Dr. Bronisław Dulęba od 9—11.

14. „Zadania Kółek rolniczych na polu podniesienia hodowli bydła i drobnego inwentarza, działalność Kółek rolniczych na tem polu i w jaki sposób należy z niej korzystać“, Zdzisław Ludkiewicz od 11—1.

15. „Działalność Kółek rolniczych w kierunku doświadczeń rolnych“, Dr. Kazimierz Miczyński od 2—4.

16. „O praktycznem zastosowaniu przepisów instrukcyi dla przedsiębiorstw handlowych Kółek rolniczych“, Stanisław Sadowski od 4—$6^1/_2$.

17. Wspólna pogadanka od $6^1/_2$—8.

IV. dzień czwartek 25. lutego,

18. „Zastosowanie i wykonanie czynności instruktorów i lustratorów powiatowych“, Dr. Bronisław Dulęba od 9—10.

29. „O współdziałaniu Kółek rolniczych w organizacyi handlu bydłem i trzodą chlewną“, August Krogulski od 10—11.

20. „Przepisy skarbowe w zastosowaniu do przedsiębiorstw Kółek rolniczych“, Norbert Przyborowski od 11—12.

21. „O wspólnem zakupnie nasion i nawozów sztucznych“, Teodor Popławski od 12—1.

22. „Obowiązki Kółek rolniczych wobec Zarządu głównego i Zarządów powiatowych“ T. Adamski od 3—4.

23. „O praktycznem zastosowaniu przepisów instrukcyi dla przedsiębiorstw handlowych Kółek rolniczych“. Stanisław Sadowski od 4—$6^1/_2$.

Wspólna pogadanka od $6^1/_2$—8.

V. Dzień piątek 26. lutego.

25. „Poprawa pastwisk gminnych i zadanie Kółek rolniczych na tem polu“ Bronisław Janowski od 9—11.

26. „Organizacya obrony pożarnej ochotniczych straży pożarnych Kółek rolniczych“. Dr. Bronisław Dulęba od 11—$12^1/_2$.

27. Demonstracya z sikawką pożarną p. J. Baygert od $12^1/_2$—$1^1/_2$.

28. „O narzędziach rolniczych do własnego i wspólnego użytku włościan w Kółkach rolniczych“, Teodor Popławski od 3—4.

29. „O praktycznem zastosowaniu przepisów instrukcyi dla przedsiębiorstw handlowych Kółek rolniczych“, Stanisław Sadowski od 4—$6^1/_2$.

30. Wspólna pogadanka od $6^1/_2$—8.

VI. Dzień sobota 27. lutego.

31. „Działalność Kółek rolniczych na polu racyonalnego obchodzenia się z obornikiem“, Tadeusz Stamirowski od 9—10.

32. „Rachunkowość gospodarska w Kółkach rolniczych“, Wacław Kruszewski od 10—11.

33. „Zadania Kółek rolniczych w doborze nasion rolniczych“, Józef Bobrowski od 11—12.

34. „Przepisy skarbowe w zastosowaniu do przedsiębiorstw Kółek rolniczych“, Norbert Przyborowski od 12—1.

35. „O gminie i udziale Kółka rolniczego w sprawach gminnych“, Dr. Stanisław Grabski od 3—5.

36. „Działalność kobiet w organizacyi Kółek rolniczych“ Dr. Bronisław Dulęba od 5—$6^1/_2$.

37. Wspólna pogadanka od $6^1/_2$—8.

Czego nie można było podnieść wyczerpująco z braku czasu w ciągu wykładów, to omówiono niejednokrotnie przy wspólnych pogadankach, prowadzonych pod przewodnictwem wiceprezesa Dr. Dulęby. Tu rzucono niejedną dobrą myśl, niejedną słuszną uwagę, żądano wyjaśnień od prelegentów. Początkowo pogadanki te dość chaotycznie prowadzone wkrótce w miarę zapoznania się uczestników i wspólnego dłuższego współżycia przyczyniły się niemało do rozjaśnienia i pogłębienia poruszanych spraw. Zwrócono w nich szczególniej uwagę na zużytkowanie tych wiadomości po gminach i powiatach. Znać było zrozumienie celu, dla którego uczestnicy tak licznie się zjechali.

W sobotę 27. lutego zamknął oficyalnie kurs stosownem przemówieniem wiceprezes Dr. Dulęba, poczem prof. Dr. Grabski, charakteryzując doniosłość tego rodzaju kursów, wspomniał, że są one dowodem żywotności i zwiększających się z dniem każdym terenów i metod pracy Towarzystwa, które przez pierwsze 25 lat borykało się z różnemi trudnościami, a dziś w nowym okresie szybko idzie naprzód. Zaczęły się podziękowania i przemowy słuchaczy, które jednak trzeba było przesunąć na bardziej do tego nadażającą się chwilę t. j. wspólną wieczornicę.

W sali gimnastycznej szkoły im. Staszica, w której przez sześć dni odbywały się wykłady, zasiedli uczestnicy kursu wraz z reprezentantami Zarządu głównego i urzędnikami Towarzystwa do wspólnego skromnego posiłku. Szereg toastów rozpoczął wiceprezes Dr. Dulęba, podnosząc zwiększające się prace Kółek, którym w dniu dzisiejszym przybywa grono nowych pracowników. Posypały się liczne przemówienia. P. inspektor Stamirowski wzniósł toast na cześć kobiet pracujących w Kółkach rolniczych, p. Cramer wyraziła swą wdzięczność za urządzenie kursu, poseł Wasung podnosił znaczenie nauczycielstwa ludowego w pracy Kółek rolniczych, a prof. Dr. Grabski toastował na cześć ludu, którego własnością są Kółka rolnicze; nawiązując do słów jego, włościanin Madejczyk wspomniał o współudziale wszystkich stanów i zawodów w pracy Kółek rolniczych. Dr. Miczyński wniósł zdrowie najmłodszych z młodych pracowników, młodzieży akademickiej, imieniem której mówili pp. Rzepecki, Popiel i Ruciński, podnosząc doniosłość pracy Kółek rolniczych, w szeregach których młodzież chce uczyć się i przygotować do sumiennego spełnienia w przyszłości swych obowiązków wobec społeczeństwa.

Czuć było z tych przemówień, że w ciągu kilkudniowej pracy wielka idea Towarzystwa znalazła szeroki oddźwięk wśród zgromadzonych, to też przebijało w nich i zrozumienie naszych celów i zapewnienie o twardej i sumiennej pracy. Wśród serdecznego nastroju, przeplatanego śpiewami patryotycznymi, szły jedne przemówienia po drugich; mówili więc włościanie: Tomaka, Sajan, Krajewski i Maślanka, p. Krogulski na cześć bratniego T. S. L., z nauczycielstwa pp. Wojdałowicz, Buciewicz, który wzniósł toast na zdrowie nieobecnego, a wielce zasłużonego prezesa Artura Zaremby Cieleckiego, Cześnikowski, Kamiński i Gołąbek, który wygłosił odpowiedni wiersz, p. Smoliński, podnosząc rozwój idei asocyacyjnej w Królestwie polskiem. Zakończył wiceprezes Dr. Dulęba staropolskiem: „kochajmy się i nie dajmy się“.

W czasie wieczornicy zbierano datki na domy ludowe w Zawałowie i Płotyczy, oraz na dom Tow. Kółek rolniczych.

W niedzielę pozostałych trzydziestu kilku uczestników odbyło pod przewodnictwem Dr. Dulęby konferencyę w sprawie swego udziału w pracy Kółek.

* * *

Kurs ostatni, pominąwszy realne jego rezultaty dla przyszłego rozwoju Kółek rolniczych, gdyby nic nie zrobił ponad to, że skupił i ułatwił wspólne porozumienie się ludzi, jedną myślą związanych, że tchął w nich przekonanie o wielkości naszych celów — spełniłby w zupełności swe zadanie. Cały przebieg kursu, zainteresowanie i nastrój wśród uczestników napełniają tą otuchą, że zyskaliśmy zastępy dzielnych, świadomych swego celu i niełatwych do zniechęcenia pracowników.

II. Kurs gospodarstwa kobiecego w Zarzeczu pod Jarosławiem.

Rozszerzając ramy naszej działalności zwróciliśmy w latach ostatnich uwagę na pole pracy zupełnie zaniedbane, a wymagające szybkiego i na duże rozmiary obliczonego współdziałania. Mówimy o pozyskaniu kobiet do pracy w Kółkach rolniczych, o podniesieniu gospodarstwa kobiecego na wsi. Lata ostatnie pozwalają nam wykazać się i na tem polu może nie poważnymi, ale w każdym razie znaczącymi rezultatami. Dość wspomnieć o wzmagającym się ruchu organizowania się „sekcyj kobiecych Kółek rolniczych", aby ocenić doniosłość znaczenia tego faktu dla podniesienia stosunków wiejskich, kulturalno-ekonomicznych.

Ująć już w zaraniu tę pracę w pewne formy i wskazać im naturalny teren działania było naszem zadaniem. Dla „sekcyj kobiecych" wydaliśmy specyalny regulamin udziału kobiet w Kółkach rolniczych, regulujący normy ich pracy.

Dla zrealizowanie zadań, którym służą te sekcye, zrobiliśmy w tym roku nieśmiałą próbę, krok pierwszy: urządziliśmy pierwszy kurs gospodarstwa kobiecego w Zarzeczu pod Jarosławiem.

Mówimy — nieśmiałą próbę, bo łatwo każdy zrozumie, że zupełnie nowy dla nas teren pracy, choćby najidealniej wymarzony i najlepiej teoretycznie ujęty, w praktycznem przeprowadzeniu wykazać może pewne braki i niedomagania.

Dlatego może lepiej, że własnego zdania w tej kwestyi kategorycznie wypowiadać nie będziemy, obawiamy się skrajności już to w szukaniu dobrych czy ujemnych stron tego działu; ograniczymy się do podania sprawozdania, jakie o tym kursie złożyli Wysokiej c. k. Radzie szkolnej, która żywo się nim zajęła i z nami w urzeczywistnieniu tego przedsięwzięcia, gorliwie współdziałała, pp. radca dworu Bolesław Baranowski i inspektor szkolny Kazimierz Bruchnalski. Sprawozdanie to podała nam Wysoka c. k. Rada szkolna do wiadomości pismem z dn. 20. maja 1909.

Nie możemy jednak nie podzielić się pewnymi ustępami z wspomnianego pisma c. k. Rady szkolnej krajowej. Czytamy tam mianowicie co następuje:

„Przyjmując do wiadomości sprawozdania obu tych delegatów, c. k. Rada szkolna krajowa, uchwaliła wyrazić Szanownemu Zarządowi szczere podziękowanie za urządzenie kursu w Zarzeczu.

Kursa podobne, podając dziewczętom wiejskim po ukończeniu szkoły ludowej wiadomości z zakresu gospodarstwa domowego, a zwłaszcza ucząc je pieczenia chleba i gotowania zwykłej strawy w sposób smaczny i zdrowy, oraz wdrażając je do utrzymania czystości i porządku w domu, uzupełniają znakomicie wyniki nauki szkolnej i są w całem tego słowa znaczeniu nauką dopełniającą; zaprawiając zaś dziewczęta do szycia, do prania i prasowania bielizny, ułatwiają kobietom także pracę zarobkową.

Urządzeniem tego kursu Szanowny Zarząd uprzedził poniekąd życzenia Sejmu krajowego, który w dwóch uchwałach, zapadłych w miesiącu październiku przy rozprawach nad rubr. V. budżetu krajowego, zwrócił się do Rady szkolnej krajowej z żądaniami, zmierzającemi do nadania wskazanych powyżej kierunków nauce starszych dziewcząt.

Z tego względu kurs, odbyty w Zarzeczu ma niepospolitą doniosłość, jako wprowadzona w życie praktyczna próba zorganizowania takiej nauki. Spostrzeżenia zapisane w dołączonym sprawozdaniu posłużą Szanownemu Zarządowi do udoskonalenia organizacyi przyszłych kursów tego rodzaju".

Sądzimy, że te uwagi Wysokiej c. k. Rady szkolnej są zupełnie miarodajne. Kurs nasz był pierwszą próbą, której bezwątpienia ujemnych stron nie brakło. Zadaniem naszem będzie na przyszłość braki te usunąć, a opierając się na pierwszem doświadczeniu, pewne i celowi odpowiadające zmiany wprowadzić. Przyjdzie to nam tem łatwiej i spodziewamy się, że następne kursa tego rodzaju spełnią wskutek tego w zupełności swe zadanie, iż my sami porobiliśmy mniej więcej te same spostrzeżenia w organizacyi i przeprowadzeniu kursu, o których wspomina w swem piśmie Wysoka c. k. Rada szkolna krajowa. To nam daje rękojmię, że myśl i ogólny kierunek, jaki staraliśmy się kursowi nadać, były dobre i swemu zadaniu odpowiadające i że z przeprowadzeniem pewnych zmian kursa takie w zupełności swym założeniom odpowiedzieć będą w stanie.

Wyżej zaś wspomniane sprawozdanie pp. inspektorów szkolnych z lustracyi kursu gospodarstwa kobiecego, tak opiewa:

„Kurs umieszczony jest w budynku piątrowym tuż obok pałacu hr. Dzieduszyckich i zajmuje w parterze kuchnię ze spiżarnią, piekarnię, pralnię szwalnię, która służy zarazem za jadalnię i szatnię na I-piętrze, zaś 2 sypialnie dla dziewcząt i 2 pokoje mieszkalne dla 2 nauczycielek kursu. Salę naukową umieszczono w sali bilardowej przyległego pałacu. Umieszczenie to naogół jest doskonałe, a chociaż ubikacye gospodarskie nie są zbyt obszerne, to jednak ze względu na to, że na kurs przyjęto tylko 20 dziewcząt, które dzielą się na 3

oddziały, i że w każdej z tych ubikacyj (t. j. kuchni, pralni i szwalni) pracuje jednocześnie co najwięcej 7 dziewcząt, odpowiadają one co do rozmiarów w zupełności swojemu przeznaczeniu.

Sala naukowa o wymiarach przeszło $10 \times 6 = 60m^2$. mogłaby pomieścić i trzykrotną liczbę uczenic.

Urządzenie ubikacyi gospodarskich zakupiło częściowo Towarzystwo Kółek rolniczych, częściowo zaś wypożyczono niektóre przedmioty większej wartości od różnych osób. Miejscowa nauczycielka Walerya Szymańska wypożyczyła maszynę nożną do szycia, zaś nauczycielka z Cieszacina małego, która także była nauczycielką kursu za wiedzą i pozwoleniem c. k. Rady szkolnej krajowej, Domicela Schmidówna oddała do użytku kursu szafę kuchenną, serwis porcelanowy i ręczną maszynę do szycia. Najpoważniejsze świadczenia i ofiary na cele kursu poniosła Anna hr. Dzieduszycka, dostarczając nietylko wygodnego pomieszczenia, ale nadto 12 sągów drzewa, światła, 12 lit. mleka codzień, mąki na chleb i dając do dyspozycyi na każde zawołanie parę koni, oraz stałego służącego.

Koców i sienników miała dostarczyć ks. Jadwiga Czartoryska z Pełkin, resztę pościeli musiała każda uczenica przynieść ze sobą. Przyjęte na kursa dziewczęta obowiązane były na swoje utrzymanie dostarczyć tygodniowo dowolnie 4 kg. mąki, albo jakiejkolwiek kaszy, krup, ryżu, grochu fasoli i tp.

Nauczycielkami praktycznemi na kursie były p. Zofia Wojcikówna, nauczycielka szkoły gospodarstwa wiejskiego w Pietryczach, która przedtem kształciła się w szkole gospodarstwa z niemieckim językiem wykładowym we Friedlandzie w Czechach i p. Domicela Schmidówna, nauczycielka szkoły pospolitej w Cieszacinie małym, która prywatnie kształciła się w krawieczyźnie i w r. 1908 ukończyła 2 miesięczny kurs dla nauczycielek w szkole gospodarskiej w Pietryczach.

Zofia Wojcikówna była zarazem kierowniczką kursu i prowadziła naukę praktyczną w kuchni, Domicela Schmidówna, zaś udzielała równocześnie nauki w 2 oddziałach t. j. w pralni i szwalni. Ponadto jeszcze przebywała przez trzy dni w początkach i przez trzy dni przed zamknięciem kursu w Zarzeczu p. Klementyna Stasiniewiczowa, właścicielka szkoły chowu drobiu w Zielonej, i udzielała pouczeń z tego zakresu uczestniczkom kursu.

Uczestniczki te w liczbie 20 z dwóch powiatów t. j. jarosławskiego i przeworskiego (jedna wyjątkowo z mieleckiego) w wieku od 15—21 lat podzielono na 3 oddziały po 7 i 6 dziewcząt, które zmieniały co 20 dni swoje zajęcia:

1. w kuchni, gotowanie, pieczenie chleba, mleczarstwo;

2. w szwalni, do którego oddziału, prócz samego szycia, należało utrzymywanie porządków w sypialniach i nakrywanie do stołu;

3. w pralni; czas wolny od zajęć w praniu, składaniu, maglowaniu i prasowaniu bielizny i kolorów, spędzały dziewczęta tego oddziału w szwalni.

Prócz głównego zajęcia w każdym z trzech wymienionych powyżej działów miały uczenice przydzielone pewne specyalne zajęcia, w których wszystkie równocześnie nie mogły brać udziału, które więc co trzy dni musiały zmieniać.

I tak: a) w kuchni co 3 dni:

1. wydaje ze spiżarni wiktuały — jedna uczenica;
2. śniadanie gotuje — jedna,
3. chleb piecze — jedna,
4. masło robi — jedna,
5. obiad gotują wszystkie,
6. naczynie myje — jedna,
7. płucze naczynia — jedna,
8. obcierają naczynia — dwie,
9. myją stoły i podłogi — dwie,
10. ognisko utrzymuje — jedna,

b) w pralni:

1. rozpalają i drzewo noszą — dwie,
2. noszą wodę — dwie,
3. porządek utrzymują — dwie,
4. piorą,
5. wieszają,
6. zbierają bieliznę
7. składają,
8. maglują,
9, prasują,

(4.–9.) wszystkie;

c) w szwalni:

1. umywalnię ściera i wodę do mycia przynosi — jedna,
3. sypialnię zamiata — jedna,
4. prochy ściera — jedna,
5. korytarz na piętrze i schody zamiata, lampy czyści — jedna,
6. szwalnię i korytarz na dole zamiata — jedna,
7. szyją wszystkie.

Zajęcie uczenic trwało od godziny 6 rano do godziny 9 wieczór. Śniadanie o godzinie $7\frac{1}{2}$, przekąska o godz. 10, obiad o 12, podwieczorek o godz 4 ej, kolacya o godz. 7-ej. Rekreacya od godziny 2—3, nauka teoretyczna od godz. 3—6 z wyjątkiem soboty.

W jakich granicach obracała się nauka praktyczna w kuchni, poucza „menu“ z jednego tygodnia od 21 lutego do 28 lutego, który stanowi przejście z zapust do wielkiego postu:

21 lutego 1909 niedziela.

1. I. śniadanie: kluski lane na mleku,
2. II. śniadanie: chleb z powidłem,
3. obiad: rosół z ryżem, glacé z kapustą i ziemniakami,
4. podwieczorek: kawa z chlebem,
5. kolacya: kasza perłowa ze słoniną;

22. lutego 1909 poniedziałek:

1. kasza jaglana na mleku,
2. chleb z powidłem,
3. zupa kminkowa, ryż na sypko,
4. chleb z mlekiem,
5. kasza hreczana ze słoniną;

23. lutego 1909. wtorek:

1. lane ciasto na mleku,
2. chleb z powidłem,
3. zupa jarzynowa, ryż z cukrem,
4. chleb z mlekiem,
5. grysik na sypko ze słoniną;

24. lutego 1909 środa popielcowa:

1. grysik na mleku,
2. chleb z powidłem,
3. barszcz z ziemniakami, kluski kładzione,
4. chleb z mlekiem,
5. kasza hreczana z masłem;

25. lutego 1909 czwartek:

1. kasza jaglana na mleku,
2. chleb z powidłem,
3. kapuśniak na wieprzowinie, pire fasolowe,
4. chleb z mlekiem,
5. grysik na sypko ze słoniną;

26. lutego 1909 piątek:

1. kasza krakowska na mleku,
2. chleb z powidłem,
3. zupa ziemniaczana, prażucha z masłem,
4. 2 jabłka,
5. kasza perłowa tajona;

27. lutego 1909, sobota:

1. lane ciasto na mleku,
2. chleb z powidłem,
3. żur z ziemniakami, kasza hreczana ze słoniną,
4. chleb z mlekiem,
5. fasola na kwaśno;

28. lutego 1909 niedziela:

1. ryż na mleku,
2. chleb z powidłem,
3. krupnik perłowy, potrawka z królika z ziemniakami,
4. kawa z chlebem,
5. chleb z masłem, herbata.

„Menu“ obiadowe z jednego tygodnia marca 1909 t. j. od 21—27.

21. marca 1909 niedziela: rosół, ryż z ziemniakami i kapustą,

22. marca 1909 poniedziałek: zupa cytrynowa, pierogi z ziemniakami,

22. marca 1909 wtorek: zupa jarzynowa, kluski kładzione,

24. marca 1909 środa: zupa grzybowa, jagły ze śliwkami,

25. marca 1909 czwartek (Zwiastowanie N. P. M.): żur na rosole, łazanki z szynką,

26. marca 1909 piątek: zupa kminkowa z grzankami,

27. marca 1909 sobota: zupa ziemniaczana, ryż na sypko z cukrem.

W kuchni miały dziewczęta sposobność zaznajomić się z wagą zwyczajną i małą wagą decymalną, a mianowicie przy wydawaniu wiktuałów ze spiżarni i w rachunkach, obliczając wedle danego cennika koszt całodziennego wyżywienia wszystkich uczenic. Dla przykładu przytacza się rachunki z 3 dni, których menu podano powyżej, a mianowicie:

25 lutego 1909: 12 litrów mleka chudego a 4 h.		48 h.
1 1/2 litry kaszy jaglanej à 24 h. . .		36 „
6 bochenków chleba à 40 h. .	2 K.	40 „
50 dkg. powidła		28 „
kapusta		30 „
4 kg. wieprzowiny à 1 K. . .	4 K.	— „
5 litr fasoli à 20 h.	1 „	— „
40 dkg. słoniny		72 „
10 dkg. smalcu		18 „
5 l. grysiku à 38 h.	1 „	90 „
cebula		4 „
. . .	11 K.	66 h.

26 lutego 1909: 12 litr chudego mleka		48 h.
1 1/2 litry kaszy krakowskiej .		72 „
2 bochenki chleba		80 „
50 dkg. powidła		28 „
jarzyna		08 „
2 garnce ziemniaków . . .		64 „
20 dkg. kunerolu		28 „
3 kg. mąki	1 K.	32 „
1 i pół litry grysiku		57 „
40 dkg. masła		96 „
cebula		02 „
40 jabłek à 2 h		80 „
5 litrów kaszy perłowej . . .	1 K.	60 „
1 topka soli		20 „
. . .	8 K.	75 h.

28 lutego 1909: 12 litrów mleka chudego		48 „
1 1/2 l. ryżu		48 „
5 bochenków chleba	2 K.	— „
50 dkg. powidła		28 „
1 litr krup perłowych . . .		30 „
35 dkg. masła		84 „
1 królik		80 „
10 dkg. smalcu		18 „
2 garnce ziemniaków . . .		64 „
cebula		02 „
1 paczka kawy „Wolnego“ .		20 „
40 dkg. cukru		36 „
herbata		10 „
1 topka soli		20 „
. . .	6 K.	88 h.

Koszta wyżywienia, nie licząc opału — wynosiły dla 20 dziewcząt w miesiącu lutym:

1.	K	8.15	15.	K	8.46
2.	„	6.22	16.	„	7.39
3.	„	8.92	17.	„	8.50
4.	„	9.04	18.	„	12.90
5.	„	7.46	19.	„	8.64
6.	„	10.82	20.	„	10.43
7.	„	13.17	21.	„	13.50
8.	„	7.82	22.	„	8.02
9.	„	8.61	23.	„	8.72
10.	„	8.42	24.	„	10.01
11.	„	12.42	25.	„	11.66
12.	„	12.68	26.	„	8.75
13.	„	7.29	27.	„	7.49
14.	„	11.46	28.	„	6.88
			Razem .	. K	263.83

Dziewczęta wyglądają zdrowo, jedzą z apetytem i pożywienia mają podostatkiem.

W kuchni panował wzorowy porządek i utrzymywano należytą czystość wśród roboty. Po obiedzie i po kolacyi nie pozostał żaden ślad całodziennej roboty w kuchni.

Przypatrując się uważnie pracy w kuchni i piekarni i zręczności, jaką dziewczęta okazywały przy wykonywaniu przydzielonych im czynności, stanowczo widzi się, że kurs 2 miesięczny jest za krótki do nabrania pewności i zręczności w gotowaniu najprostszych potraw i pieczeniu chleba. Spostrzeżenie to najzupełniej potwierdza zresztą rachunek. Każda uczenica przez przeciąg 2 miesięcy tylko 3 razy gotowała śniadanie, 9 razy piekła chleb i co najwyżej trzy razy samodzielnie zgotowała obiad, przebywając ogółem 20 dni w kuchni i piekarni. Wszelkie dyktowanie przepisów nie przyda się na wiele, jeżeli uczenica przez częstsze powtarzanie tej samej czynności nie zbierze pewnej sumy doświadczeń, które jedynie mogą przyczynić się do utrwalenia nabytych wiadomości praktycznych.

Brak wprawy i zręczności uderzał więcej jeszcze przy prasowaniu, a najbardziej w szyciu.

Tylko wyjątkowo niektóre starsze dziewczęta, które były już wiejskiemi szwaczkami, wyniosły jaką taką wprawę w szyciu, przeważna jednak liczba uczestniczek kursu nie umiała należycie władać małą i cienką igłą. Niektóre roboty są wcale surowo wykonane, czemu nie można się dziwić, jeżeli się zważy, że każda uczenica szyła tylko 20 dni, nie licząc dodatkowych godzin podczas pobytu w pralni i czasu wieczornego, o ile był wolny od nauki teoretycznej, i miała w tym krótkim czasie nauczyć się kroju koszuli i kaftanika wolnego i wciętego.

Pomimo najdalej posuniętego ograniczenia w programie nauki szycia, jakie w Zarzeczu z góry postanowiono — czas okazał się stanowczo za krótki do osiągnięcia wydatniejszych rezultatów. Tylko niektóre zdolniejsze uczenice zaczęły zdobnicze roboty np. wyszywanie włóczką kolorową na materyale z nowych worków, wyszywanie stanika i t. p. Nie da się atoli zaprzeczyć, że wyniki, osiągnięte w Zarzeczu przez dwa miesiące, w stosunku do tak krótkiego czasu są bardzo znaczne i uwagi godne z tego względu, że wykazały dowodnie, jak bardzo gospodarskie wykształcenie dziewcząt jest potrzebne i jak bardzo jest dotąd zaniedbane. Wyniki te zawdzięczyć należy przedewszystkiem niezmiernej pracowitości i poświęceniu się szczeremu kursowi obu nauczycielek p. Wójcikówny i Schmidówny. Powierzenie nauczycielce Schmidównie 2 oddziałów, tj. szwalni i pralni, było też nie małem utrudnieniem i przeszkodą w uzyskaniu wydatniejszych wyników, gdyż tak szycie jak i prasowanie wymaga nieustannego nadzoru przy pracy a w tym wypadku było to niemożliwe.

Charakterystyczny jest ten szczegół, że uczenice kursu, które wszystkie bez wyjątku ukończyły z bardzo dobrymi postępami szkołę pospolitą i naukę dopełniającą — na co przy wyborze ich szczególniejszy kładziono nacisk — nie miały żadnego pojęcia o cerowaniu i łataniu, i to nawet te, które były szwaczkami na wsi.

Nauka teoretyczna odbywała się według następującego podziału godzin:

	3—4	4—5	5—6
Poniedziałek:	Religia	Rachunki	O praniu
Wtorek:	Hygiena kuchni	Hygiena kuchni	Warzywnictwo
Środa:	Religia	Mleczarstwo	
Czwartek:	Rachunki	Historya polska	O obowiąz. kobiety
Piątek:	Religia	Stylistyka	

Popołudniu w sobotę przeznaczono na naprawę bielizny.

Rozkład zajęć:

Religii udzielał miejscowy wikaryusz ksiądz Budnik; rachunków kucharskich, o przyrządzaniu potraw, hygieny kuchni i mleczarstwa nauczycielka Wójcikówna; o praniu Schmidówna; o warzywnictwie i obowiązkach kobiety właściciel Cieszacina p. Stanisław Zalasiński, który był z ramienia Towarzystwa Kółek rolniczych bardzo gorliwym opiekunem kursu; historyi polskiej jego córka p. Marya Zalasińska; okolicznościowo o hodowli bydła pouczał właściciel Urzejowiec p. Łoziński; o hygienie p. Łozińska.

Nauka odbywała się na podstawie dyktatów i dla tego nie mogła przynieść tej korzyści, jakąby mogła przynieść gdyby istniał stosowny podręcznik, lub gdyby używano szkółki Cz. V. ze stosownymi dodatkami.

O chowie drobiu — notatki uczenic zawierają 5 kartek pisma; cale mleczarstwo mieści się na $3^1/_2$ kartkach; o praniu i prasowaniu wiadomości na 3 karłkach itp.“

Tak brzmi sprawozdanie złożone przez pp. inspektorów c. k. Radzie szkolnej krajowej, wobec którego obszerniejsze nasze uwagi o kursie są zbyteczne.

III. Karty legitymacyjne dla członków Kółek rolniczych.

W sprawozdaniu za rok 1907 wykazano 1035 Kółek rolniczych, których członkowie zaopatrzeni zostali w legitymacye.

Ostatnie zgłoszenie o legitymacye, zgłoszone z Kółka rolniczego w Bukowie, powiatu samborskiego, miało liczbę legitymacyi 35.078. W dalszym ciągu wystawiono w r. 1908 i początkach 1909 r. karty legitymacyjne do l. 49.720. — Kółek rolniczych z członkami legitymowanymi mamy 1334.

W wykazie obecnym zaopatrzone są w liczbę porządkową te Kółka rolnicze, które po raz pierwszy zgłosiły się o legitymacye, bez liczby porządkowej owe Kółka rolnicze, które żądały ponownie kart legitymacyjnych dla nowo przyjętych członków.

Biała.

	Bestwina 4	35993—96
	Bestwinka 12	38649—60
1036.	Bielany 21	35564—84
	Bujaków 23	40495—517,
	„ 1	42976
	Bulowice 35	36817—51
	Dwory 6	42235—40,
	„ 2	42245—46,
	„ 1	43487
	Janowice 8	40761—68
	Jawiszowice 6	37126—31,
	„ 4	47949—52,
	„ 1	49635
	Kozy 20	40886—905
	Malec 5	40972—76
1037.	Międzybrodzie 44	36012—55
	Pisarzowice 2	36901—2,
	„ 5	41536—40,
	„ 3	47953—55
	Polanka wielka 32	43377—408
	Poręba wielka 24	42889—912
	Wilkowice 2	45602—3
	Witkowice 32	41644—75,
	„ 20	49253—72

Bochnia.

1038.	Bogucice 25	36430—55
	Brzezie 6	38209—14
1039.	Chodenice trinitatis 12	37215—26
1040.	Drwinia 42	38153—94,
	„ 10	40574—83
	Grabie uznańskie 42	41310—51,
	„ „ 20	43526—45,
	„ „ 12	46180—201
1041.	Groble 11	46541—51
	Jazy 14	37451—54,
	„ 1	39739,
	„ 2	39961—62,
	„ 3	40026—28,
	„ 2	42244, 42247,
	„ 1	42761,
	„ 5	44868—72,
	„ 2	45378, 46552,
	Jazy 4	48682—5,
	„ 1	49703
1042.	Kobyle 32	41099—130
1043.	Łąki 30	48375—95,
	Mikluszowice 1	45843
	Rzezawa 2	43354—55
1044.	Tarnawa 48	46771—818,
1045.	Ujście solne 25	35883—907,
	„ „ 5	38518—22,
	„ „ 5	49486—90
1046.	Wiśnicz stary 42	37990—38031
	Zbydniów 7	43231—7

Bóbrka.

	Brzozdowce 10	36120—39

Borszczów.

1047.	Germakówka 15	41480—94
1048.	Głęboczek 39	48055—86, 48279—85

Brody.

1049.	Bukowina 31	45014—44
1050.	Pieniaki 50	43051—97, 46229—31
1051.	Suchowola 26	41861—85
1052.	Trościaniec wielki 39	44195—233

Brzesko.

1053.	Borzęcin dolny 47	44584—630
	Jaworsko 18	42962—75, 44429—32
1054.	Łopoń 20	48881—900
	Mokrzyska-Bucze 1	46206
1055.	Okocim 40	36250—89
	Olszyny 11	42719—29
1056.	Poręba spytkowska 22	47577—98
1057.	Rudka 14	47956—69
2058.	Sufczyn 31	36544—74,
	„ 16	41393—408
1059.	Szczepanów 24	36649—72
	Tworkowa 28	41131—58
	Zdarzec 1	43926

Brzeżany.

1060.	Dryszczów 23	38782—802
1061.	Płaucza wielka 20	48288—307

Brzozów.

1062.	Barycz 44	45671—714
1063.	Buków 24	46429—52
1064.	Dąbrówka star. 15	47701—15
1065.	Haczów 42	44804—45
	Humniska 15	45217—31,
	„ 5	46454—8
1066.	Hłudno 20	45844—63,
	„ 7	48686—92
1067.	Izdebki 50	45779—828

1068.	Jasionów 21	44936—56
1069.	Malinówka 25	46459—83
1070.	Niebocko 36	37557—92
1071.	Siedliska 52	47767—818
1072.	Temeszów 21	45518—38
1073.	Trześniów 24	44780—803,
	„ 45	49067—111
1074.	Turzepole 14	45232—45,
	„ 15	46501—15,
	„ 1	47944
1075.	Witryłów 33	42412—44
1076.	Zmiennica 24	45647—70

Buczacz.

	Barysz 6	44284—89,
	„ 36	46979—47014
1077.	Dobropole 57	35585—641
	Jazłowiec 20	41431—50
	Monasterzyska 1	37683,
	„ 18	49737—54
	Podzameczek 5	45539—43
	Rzepińce 14	45340—53,
	„ 6	47819—24
1078.	Zaleszczyki małe 29	38928—56

Chrzanów.

	Babice 2	43001—2
1079.	Dąbrowa narodowa 11	48693—703
	Długoszyn 19	42368—86,
	„ 3	44846—48,
	„ 2	48907—8
	Gorzów 46	47721—66
	Gromiec 10	36807—16
	Jeleń 7	38617—23
1080.	Libiąż wielki 41	37349—89
1081.	Nowojowa góra 38	49013—50
1082.	Ostrężnica 22	37426—47
	Paczółtowice 14	40321—34
	Siersza 18	43177—94
1083.	Trzebionka 32	37455—86
1084.	Zalas 25	45315—39

Cieszanów.

	Cieszanów 21	40546—66
1085.	Lipie 22	47097—118
1086.	Lubieniec nowy 28	36186—213
	Płazów 2	43674—5
1087.	Ruda różaniecka 80	42477—556,
	„ „ 8	44964—71
1088.	Zalesie 15	46709—23

Czortków.

1089.	Dawidkowce 41	36349—89
	Nagórzanka 32	41676—707
1090.	Połowce 23	42977—99,
	„ 2	47825, 48092,
	„ 7	48105—11

Dąbrowa.

	Biskupice 4	42344—47
1091.	Bolesław 30	44116—45
	Brnik 3	45604—6
	Dąbrowa 5	41162—66
	„ 11	44920—30
	Dąbrowica 1	37202
1092.	Grądy 52	47649—700
1093.	Gręboszów 30	41363—92
	Gruszów wielki 18	43022—39,
	„ „ 4	49141—44
	Jadowniki mokre 18	41573—90
	Laskówka chorążska 21	46610—30
1094.	Mędrzechów 12	35136—47
1095.	Odporyszów 7	44957—63
1096.	Oleśno 60	42596—655
1097.	Radwan 31	39459—99,
	„ 1	40769
1098.	Sieradza 38	41606—43,
	„ 5	49176—80
	Szarwark 2	38805—6
	Wola żelichowska 16	41940—55

Dobromil.

1099.	Wojtkowa 33	48931—63

Drohobycz.

1100.	Tustanowice-Wolanka 40	40906—35

Gorlice.

1101.	Bystra 22	44292—303
1102.	Siary 22	42300—321
	Szalowa 5	41463—67

Gródek.

	Bar 1	40545
1103.	Doliniany 13	39653—68
	Obroszyn 2	41846—7,
	„ 7	45586—92,
	„ 1	46327
1104.	Powitno 20	41009—28
	Przedmieście czerlańskie 6	40268—73,
	„ „ 1	42246
	Przedmieście lwowskie 3	43958—60,
	„ „ 11	43966—76,
	„ „ 3	45726—28
	Rodatycze 45	40201—45
1105.	Weissenberg 25	37716—40,
	„ 12	38603—14,
	„ 11	45379—89
	Wołczuchy 2	41604—5

Grybów.

1106.	Biała niżna 58	49491—548
1107.	Brzana górna 20	36787—806,
	„ „ 6	37157—62
	„ „ 1	39434,
1108.	Ciężkowice 77	38661—737
	Grybów 4	47716—19
	Kąclowa 1	39740
	Kamionka wielka 12	43165—76
1109.	Korzenna 73	42067—139,
	„ 2	43155—56

1110.	Lipnica wielka 61	42140—99,
	„ „ 2	43951—53
1111.	Mystków 13	38635—47,
	„ 7	40997—41003
	Polna 13	42464—76
1112.	Siołkowa 53	47596—648
1113.	Zborowice 34	46945—78

Busiatyn.

1114.	Czarnokońce wielkie 41	36079—119
	Hadyńkowce 2	41256—57
	Liczkowce 2	44304—5

Jarosław.

1115.	Dunkowice dolne 32	42845—76
	Kaszyce 18	39337—54
1116.	Łowce 17	45354—70
	Majdan sieniawski 16	36390—405,
	„ „ 5	43775—79
1117.	Michałówka 13	38821—33
1118.	Miękisz stary 14	48917—30
1119.	Nielepkowice 55	46877—931
1120.	Ostrów 25	39875—99,
	„ 5	44306—10
1121.	Pełkinia 11	36930—30
	Piwoda 4	43954—57
1122.	Szczytna 22	48722—43
1123.	Tyniowice 20	39799—828

Jasło.

1124.	Bierówka 29	48768—96
	Czermna 27	46232—58
1125.	Gliniczek 23	47329—51
1126.	Glinik polski 78	41989—42066
	„ „ 4	43734—37,
	„ „ 1	45725
1127.	Gorzyce 10	38051—60
1128.	Jaszczurowa 20	40274—93
1129.	Kąty 43	37848—90,
	„ 65	394915—55,
	„ 22	40246—67
	Łączki 53	42662—714
	Lublica 5	45513—17,
	„ 1	49164
1130.	Niepla 19	39139—57
1131.	Osobnica 17	47416—32
	Potakówka 5	44931—35
	Przybówka 2	38245, 38404,
	„ 1	38626,
	„ 4	39871—4
1132.	Rożanka 16	48964—79
	Roztoki 2	40151—52,
	„ 2	41591—92,
	„ 6	41901—906,
	„ 2	42245, 44583
	Sądkowa 23	48253—75
1133.	Siedliska 27	47389—415
	Sieklówka 6	41212—17,
	„ 5	42933—37,
	„ 2	44022, 44428
1134.	Skalnik 17	38246—62,
	„ 21	42279—99
1135.	Sobniów 37	47352—88
	Sowina 16	43546—61
	Świerchowa 5	37332—36,
	„ 3	38615—17,
	„ 3	38405—7,
	„ 2	38817, 38625,
	„ 1	39134,
	„ 23	39314—36,
	„ 4	42453—56,
	„ 1	49181
	Szebnie 29	41409—37,
	„ 42	48396—437
	Szerzyny 2	41226—27,
	„ 1	41352
1136.	Trzcinica 23	39925—47,
	„ 9	45593—601
	Umieszcz 22	35979—90,
	„ 8	40015—22
	Warzyce 6	41198—203
	Wola dębowiecka 7	43419—25,
	„ „ 24	48744—67
1137.	Wróblowa 11	41562—72
1138.	Wrocanka 1	38648,
	„ 15	38767—81
1139.	Żmigród stary 56	43098—153
*1332	Niewodna 17	49597—614

Jaworów.

1140.	Krakowiec 60	47433—92

Kałusz.

1141.	Bereźnica szlachecka 31	35533—63
	Tomaszowce Dębina 2	36931, 42358
	Tomaszowce Marcela 1	36932

Kamionka strumiłowa.

	Pawłów 8	41355—62
	Suszno 1	48278

Kolbuszowa.

1142.	Kupno 25	40936—60
	Przyłęk 1	42806
1143.	Śpie 25	40383—403, 46210—13

Kołomyja.

1144.	Ceniawa 17	47770—86
1145.	Kniaźdwór 25	47304—28
	Kułaczkowce 4	44994—97
1146.	Podhajczyki 13	45390—402,
	„ 4	45403—6
	Święty Stanisław 2	41899—900

Kosów.

	Moskalówka 15	43780—94,
	„ 7	45607—13

* Zgłosiło się w ostatniej chwili.

Kraków.

	Bielany 2	36130—31
1147.	Bolechowice 52	40443—94,
	„ 11	45417—27
1148.	Bronowice małe 18	45467—84
1149.	Kamień 33	46738—70
1150.	Kobylany 37	44438—74
1151.	Kościelniki 15	43255—69
1152.	Liszki 30	47274—89,
	„ 3	49359—61
	Mników 8	46899—76
1153.	Modlnica 25	48464—88
	Mydlniki 3	42241—43,
	„ 6	45485—90,
	„ 4	49482—85
1154.	Piekary 10	38807—16
	Wola justowska 2	46562—3

Krosno.

1155.	Białobrzegi 31	46079—109
1156.	Kobylany 24	49394—417
1157.	Korczyna 24	40404—27,
	„ 17	45864—80
1158.	Krościenko wyżne 40	43887—926
1159.	Miejsce piastowe 12	42322—33
1160.	Myścowa 55	35642—96
1161.	Potok 25	38061—85
1162.	Rogi 44	35722—65,
	„ 9	36933—41
	Równe 5	40756—60,
	„ 15	44007—21
1163.	Sporne 19	40928—46
1164.	Wojkówka 70	41493—562

Limanowa.

1165.	Glisne 16	47081—96
	Konina 16	37541—56
1166.	Krasne-Lasocice 23	39156—78,
	„ „ 10	40845—54
1167.	Łukowica 45	47015—60,
	„ 1	48286,
	„ 16	49145—60
1168.	Nowe Rybie 123	35410—532
	Podobin 6	46284—89
1169.	Stróża 14	46266—77,
	„ 16	49721—36
1170.	Szczyrzyce 5	48871—75,
	„ 4	48879—82
	Ujanowice 2	44290—91
	Zbludza 37	41029—65

Lisko.

1171.	Poraż 100	38418—517

Lwów.

	Barszczowice 6	36903—8,
	„ 9	43766—74
	Basiówka 12	39741—52,
	„ 2	45544, 49173,
	„ 1	49354
1172.	Biłohorszcza 27	46110—36,
	„ 2	49550—51
1173.	Dawidów 16	35697—712,
	„ 5	39429—33
	Dublany 6	48901—6
	Gańczary 3	38869—71,
	„ 2	39963—4
	Jastrzębków 3	40847—49
	Krotoszyn 4	43808—11
1174.	Mszana 11	43356—66
	Pikułowice 3	40023—25
	Podborce 3	46602—4
	Wołków 6	41913—18,
	„ 4	46864—67,
	„ 1	49250
	Zaszków 9	37095—99,
	„ 3	46324—26

Łańcut.

	Albigowa 23	44370—92,
	„ 1	46328,
	„ 20	47061—80,
	„ 27	48854—80
	Gać 20	36230—49
	Hucisko jawornickie 3	41195—97
1175.	Krzeczowice 67	38086—152
1176.	Leżajsk 25	39355—79
	Rogoźno 18	43505—22
	Wysoka 5	43270—74
1177.	Zalesie 39	47235—73

Mielec.

1178.	Otałęż 17	43275—91
1179.	Wola justowska 10	41836—45

Mościska.

1180.	Dołhomościska 30	35853—82
1181.	Mościska Przedmieście 17	46137—53
	Nikłowice 2	37613—14
1182.	Stojańce 18	35079—96,
	„ 10	37044—53,
	„ 10	38408—17,
	„ 4	39601—4
	„ 4	41090—93,
	„ 3	48908—10
	Twierdza 6	45545—50
	Wola małnowska 2	37682, 46207,
	„ „ 3	46227—29

Myślenice.

1183.	Dolna wieś 21	46819—39
	Grzechynia 12	37203—14
	Jasienica 6	42348—53
	Krzyszkowice 1	40192
	Krzywaczka 6	36062—67,
	„ 7	45635—41
1184.	Maków 59	37891—949,
	„ 54	38306—59,
	„ 53	39179—31,
	„ 23	40161—91,
	„ 37	43583—619

1185.	Raba wyżna 49	44532—80
1186.	Skawa 53	40045—97,
	„ 26	43205—30
1187.	Sułkowice 22	44094—115
1188.	Wieprzec 19	43003—21
1189.	Zaryte 29	47987—818

Nisko.

1190.	Cholewiana góra 2	37688—89,
	„ „ 23	41956—77
	Groble 11	46561—51,
	„ 1	49251
	Jeżowe 49	40790—838,
	„ 10	43409—18
	Racławice 11	40961—71
	Steinau 2	37684—85,
	„ 2	46154—55
1191.	Stróża 30	37653—81,
	„ 2	38632—34
1192.	Zalesie 27	40518—44

Nowy Sącz.

1193.	Biczyce niemieckie 34	44394—427
1194.	Brzezna 33	39669—701
1195.	Gołkowice polskie 12	39913—24
1196.	Gostwica 22	45986—46007
1197.	Jasienna 27	42730—56
1198.	Krasne potockie 9	37317—25
	Kurów 15	42397—411
1199.	Łąka 11	48044—54
1200.	Librantowa 26	39234—59,
	„ 14	40772—85
1201.	Moszczenica niżna 14	36991—303
1202.	Naszacowice 21	45965—85
1203.	Niskowa 14	46724—37
1204.	Obidza 16	44179—94
	Piwniczna 21	38285—305,
	„ 9	49004—12
1205.	Rogi 18	45256—73
1206.	Siedlce 52	48557—608
1207.	Skrudzina 17	46022—38
1208.	Trzycierz 37	48609—45

Nowy Targ.

	Bukowina 4	46425—28
1209.	Chabówka 15	37277—41
	Ciche 52	40098—150
	Czarny Dunajec 10	43367—76
	Dział 1	47720
1210.	Dzianisz 59	49191—249
	Kościelisko 14	41708—21
	Krościenko 30	38971—39000
1211.	Murzasichle 18	38851—68
	Szczawnica 6	40839—44
1212.	Wronowice 29	48016—43, 49252

Pilzno.

	Głobikówka 13	41258—70
1213.	Głowaczowa 31	48646—76
1214.	Januszkowice 41	48334—74
1215.	Kamienica dolna 21	43699—719,
	„ „ 25	46516—40
1216.	Kamienica górna 25	44895—919
	Lubcza 4	36907—10,
	„ 5	41094—98,
	„ 3	46156—58
1217.	Wola brzostecka 43	48514—56
	Wiewiórka 1	38569,
	„ 21	49614—34

Podhajce.

	Hnilcze 4	46932—35
	Korzowa 7	48489—25
1218.	Rosochowaciec 25	49369—93
1219.	Stare miasto 26	48308—33
1220.	Wolica 20	35766—85
1221.	Zawadówka 17	46329—45
	Zawałów 3	36159—61,
	„ 3	37844—46,
	„ 5	44433—37

Przemyśl

1222.	Bolestraszyce 43	35192 234
1223.	Hureczko 18	49293—311
	Krasiczyn 6	45428—33
	Krzywcza 12	41887—98
	Medyka 11	49445—55
1224.	Nienadowa 33	36754—86
1225.	Przedmieście lwowskie 20	39570—89
1226.	Śliwnica 32	36722—53,
	„ 8	39819—26
1227.	Torki 27	49114—40
	Wyszatyce 11	41978—88

Przemyślany.

	Chlebowice świrskie 11	41972—92
	Krosienko 1	46360

Przeworsk.

1228.	Gorliczyna 27	42938—79
	Jagieła 20	45491—510
1229.	Krzeczowice 67	38086—152
1230.	Łopuszka mała 28	46681—708
1231.	Łopuszka wielka 16	48130—45,
	„ „ 24	48980—49003
	Manasterz 1	35991
1232.	Markowa 172	45045—276
	Mikulice 7	46603—9
1233.	Pantalowice 19	42826—44
	Siennów 2	45376—7
1234.	Świętoniowa 101	44631—731
1235.	Urzejowice 59	46361—419
	Zagórz nowy 8	41218—25,
	„ „ 9	46484—92
1236.	Zagórze 41	45274—314,
	„ 21	48853
	Żuklin 5	37615—19,
	„ 21	43562—82,
	„ 1	8853

Rawa ruska.

1237. Niemirów 23 . . . . . 43676—98

Rohatyn.

Martynów nowy 2 . . . 40845—46
Radwanów 1 47943
Sarnki dolne 6 . . . . 35235—40
1238. Skomorochy stare 21 . . 36880—900
„ „ 8 . . 38237—44,
„ „ 5 . . 40196—200,
„ „ 2 . . 44177—78,
„ „ 1 . . 46868

Ropczyce.

1239. Brzeźnica 10 . . . . 36456—65
Brzezówka 20 . . . . 42913—32
Góra ropczycka 3 . . . 36068—70
1240. Gumniska-Fox 30 . . . 38573—602
1241. Iwierzyce 29 . . . . . 43737—65,
„ 2 . . . . . 44581—82
1242. Kawęczyn 26 . . . . 49456—81
1243. Kozodrza 18 . . . . . 40153—68,
„ 6 . . . . . 43292—97
Lubzina 5 . . . . . 41557—61,
„ 5 . . . . . 43643—47
Nawsie 11 . . . . . 40607—27,
„ 3 . . . . . 41006—8,
„ 16 . . . . . 46675—80
Niedźwiada 10 . . . . 43334—43
Ocieka 16 . . . . . 41541—56
1244. Sepnica 31 . . . . . 42785—815
1245. Sielec 18 . . . . . . 40647—63,
„ 6 . . . . . . 42387—92
Skrzyszów 24 . . . . 44234—57
1246. Stasiówka 45 . . . . 47138—82,
„ 5 . . . . 48677—81
1247. Stobierna 35 . . . . . 47561—95
1248. Wiercany 22 . . . . 43865—86
Wolica piaskowa 20 . . 41167—86
Zagorzyce 6 . . . . . 46278—83
Zawada 21 . . . . . 36628—48,
„ 16 . . . . . 39506—21
*1334 Wolica ługowa 17 . . . 49704—20

Rudki.

1249. Laszki zawiązane 33 . 42563—95
1250. Rumno 77 . . . . . 37767—843
1251. Zagórz 20 . . . . . 38263—82

Rzeszów.

Borek stary 4 . . . . 49355—58
1252. Brzezówka 22 . . . . 46057—78
Czudec 4 . . . . . 43298—301
Dobrzechów 15 . . . . 41241—55
Futoma 14 . . . . . 39769—82
1253. Godowa 32 . . . . . 42757—88,
„ 18 . . . . . 43656—73,
„ 13 . . . . . 46582—94

* Zgłosiło się w ostatniej chwili.

Grzegorzówka 4 . . . 43040—43
Gwoźnica górna 3 . . . 36625—27
Hyżne 7 . . . . . . 43195—501
1254. Kielnarowa 20 . . . . 47215—34,
„ 1 48911
Niechobrz 9 . . . . . 36911—19,
„ 11 . . . . . 37415—25,
„ 8 . . . . . 43723—30
1255. Połomyja 19 . . . . . 47196—214
1256. Przedmieście strzyżowskie 25 38032—56
„ „ 10 38227—36
1257. Rudna wielka 33 . . . 39380—412,
„ „ 4 . . . 42247—50
1258. Słocina 47 . . . . . 38523—68,
„ 3 . . . . . 40753—55
Staromieście 20 . . . . 37593—612,
„ 14 . . . . 38195—208,
„ 1 40335
1259. Stobierna 13 . . . . . 41848—60,
„ 8 . . . . . 43648—55,
„ 1 44849
Szklary 19 . . . . . 36495—513
1260. Terliczka 39 . . . . . 37163—201
Trzciana 20 . . . . . 38871—90
Trzebowisko 23 . . . 45734—56
Wysoka 4 . . . . . 39957—60
Wyżne z Piekarówką 32 . 36593—624,
„ „ „ 5 . 36852—56
Zabratówka 11 . . . . 46303—313
1261. Żarnowa 36 . . . . . 39835—70
1262. Zgłobień 42 . . . . . 49312—53

Sambor.

Burczyce nowe 2 . . . 41239—40
1263. Dąbrówka 16 . . . . 44998—45015
1264. Hordynia rustyk. 10 . . 45769—78
1265. Lutowiska 16 . . . . 39413—27
Olszanik polski 1 . . . 36001
1266. Sambor-Powodowa 29 . . 38738—66

Sanok.

1267. Bykowce 27 . . . . . 48826—52
1268. Dobra szlachecka 18 . . 48496—513
1269. Falejówka 54 . . . . 43433—86
1270. Jaćmierz 41 . . . . . 39096—137
Jaśliska 2 . . . . . 40319—20,
„ 3 . . . . . 46314—15,
„ 4 . . . . . 46595—96
„ 2 . . . . . 45408—10,
„ 2 . . . . . 46202—205,
Pakoszówka 16 . . . . 44513—28
Strachocina 21 . . . . 36681—701

Skała.

Dorofijówka 5 . . . . 46667—71
1271. Hałuszczyńce 62 . . . 41722—83
1272. Kaczanówka 47 . . . . 47896—42
1273. Kołodziejówka 46 . . . 44048—93
Ostapie 2 . . . . . 37042, 48277
1274. Połupanówka 7 . . . . 43426—32

1275. Rosochowaciec 25 . . . 49369—93
Skałat 4 . . . . 47945—48
1276. Stary Skałat 6 . . . 46597—602
Tarnoruda 2 . . . . . 41911—12

Śniatyn.

Załucze 9 . . . . . . 42359—67

Stanisławów.

1277. Bednarów 14 . . . . 46621—34
1278. Drohomirczany 14 . . . 39445—58,
„ 4 . . . 42393—96,
„ 2 . . . 46316—17,
„ 3 . . . 46936—38
1279. Halicz 18 . . . . . 36575—92
1280. Jeziorko 16 . . . . . 40029—44,
„ 4 . . . . . 40584—87,
„ 21 . . . . . 41919—39,
„ 5 . . . . . 45729—33
„ 6 . . . . . 46939—44
Tumirz 6 . . . . . 42557—62
1281. Tyśmieniczany 14 . . . 46621—34
1282. Uhrynów szlachecki 30 . . 39242—71

Stryj.

1283. Daszawa 26 . . . . . 37741—66,
„ 7 . . . . . 43044—50

Tarnobrzeg.

Chmielów 5 . . . . . . 46496—500
Domacyny 21 . . . 40850—70
Nadbrzezie 4 . . . . 36056—59
Sobów 4 . . . . . . 43344—47,
„ 1 46226
Sokolniki 3 . . . . . 37448—50
1284. Szlęzaki z Dąbrowicą 10 . 36000—9,
„ „ 21 . 36165—85,
„ „ 12 . 36700—11,
„ „ 7 . 40567—73
Wielowieś 8 . . . . . 43157—64
Żabno 7 . . . . . 42263—69
Zaleszany 1 45714

Tarnopol.

Bajkowce 1 35992,
„ 2 . . . . . 42448—49,
„ 5 . . . . . 46420—24
Baworów 4 . . . . 42354—57
Chodaczków wielki 19 . . 36466—84,
„ „ 24 . . 40294—317,
„ „ 48 . . 44732—79
Czerniełów mazowiecki 5 . 48912—16
Dyczków 10 . . . . . 45576—85
Łozowa 10 . . . . . 42270—79
Nastasów 7 . . . . . 45614—20
Płotycz 7 . . . . . 46259—65
Poczapińce 15 . . . . 48186—200
1285. Seredyńce 18 . . . . 48112—29

1286. Suszczyn 16 . . . . . 48130—45,
„ 3 . . . . . 49161—63
1287. Zabojki 19 . . . . . 46563—81

Tarnów.

Chojnik 9 . . . . . . 42880—88,
„ 3 . . . . . . 43523—25,
„ 5 . . . . . . 45371—75
1288. Dąbrówka infuł. 30 . . . 37012—41,
„ „ 4 . . . 39465—68,
„ „ 2 . . . 39490, 44873
1289. Dąbrówka tuch. 19 . . . 48704—22
1290. Krzyż 19 . . . . . 47119—37,
„ 39 . . . . . 49636—74
*1333 Koszyce wielkie 28 . . . 49675—702
Lisia góra 2 . . . . . 45511—12,
„ „ 3 . . . . 45840—42
1291. Meszna opacka 17 . . . 35828—44,
„ „ 11 . . . 36132—42,
„ „ 2 . . . 40770—71
1292. Nowodwór 13 . . . . 39900—912
1293. Pleśna 14 . . . . 36986—99
1294. Rzędzin 23 . . . . . 40355—77,
„ 6 . . . . . 45718—23
Siemiechów 3 . . . . 41087—89,
„ 3 . . . . 42260—62,
„ 7 . . . 46217—23
1295. Wróblowice 32 . . . . 43302—33
1296. Zawada 26 . . . . . 42762—84,
„ 3 . . . . . 45411—16
Zbylitowska góra 3 . . 38570—72,
„ „ 6 . . 43348—53,
„ „ 2 . . 49174—75

Tłumacz.

1297. Niżniów 39 . . . . . 35097—135

Trembowla.

1298. Boryczówka 54 . . . . 37487—540
1299. Podhajczyki 53 . . . . 43812—64
1300. Tiutków 36 . . . . . 46631—66
Trembowla 16 . . . . 39753—68

Wadowice.

Bachowice 11 . . . . 45829—39
1301. Benczyn 38 . . . . . 48146—83,
„ 23 . . . . . 49552—74
1302. Bolęcina 20 . . . . . 36702—21
Marcyporęba 16 . . . . 49051—66
Nidek 18 . . . . . . 36857—74,
„ 13 . . . . . . 38215—27,
„ 8 . . . . . . 41187—94
1303. Ochodza 10 . . . . . 45246—55
1304. Ponikiew 21 . . . . . 37275—95
Przytkowice dolne 9 . . 41230—38,
„ „ 25 . . 44023—47
Przytkowice górne 25 . . 45443—67

* Zgłosiło się w ostatniej chwili.

	Roczyny 16	39783—98
	Stryszów 5	45462—66
	Sułkowice 14	47563—76
	Targanice I. 1	42760
	Targanice II. 2 . . .	48184—85
	Wieprz 23	43620—42
1305.	Zebrzydowice 30 . . .	35908—37
	Zygodowice 1	44512

Wieliczka.

1306.	Biskupice 29	48797—825
1307.	Bodzów 13	47183—95
	Bogucice 12	36974—85
	Brzegi 1	38624,
	„ 8	49165—72
1308.	Brzezowa 21	36406—26,
	„ 11	39590—600
	Dobczyce 2	41004—5,
	„ 38	41271—308,
	„ 1	41532
	Grajów 1	37847,
	„ 3	38818—20,
	„ 1	44303
	Kobierzyn 3	45915—17
	Koźmice wielkie 9 . . .	42251—59
1309.	Koźmice małe 15 . . .	37638—52
1310.	Raciechowice 22	49575—96
1311.	Skrzynka 22	37065—86
	Wiśniowa 9	39948—56
	Zakliczyn 3	37123—25

Zaleszczyki.

1312.	Latacz 24	43927—50
	Tłuste 3	41907—9
	Zaleszczyki 13	43795—807

Zbaraż.

	Czahary 7	42457—63,
	„ 18	44850—67
	Jacowce 6	41452—57
1313.	Medyń 15	41517—31,
	„ 3	44529—31
	Netreba 3	42450—52,
	„ 5	43642—46
1314.	Romanowe sioło 17 . . .	43238—54

Złoczów

1315.	Firlejówka 15	40428—42
1316.	Hucisko oleskie 37 . . .	44475—511
1317.	Pietrycze 15	30071—85,
	„ 3	40193—95
1318.	Skwarzawa 30	35614—43
1319.	Usznia 25	45551—75
	Wicyń 3	46214—16
1320.	Wołczkowce 20	44350—69,
	„ 2	46453, 48276

Żółkiew.

1321.	Skwarzawa stara 26 . .	37690—715

Żydaczów.

1322.	Żydaczów 84	45881—964
1323.	Żyrawa 10	39435—44

Żywiec.

1324.	Brądzonka 57	38871—927,
	„ 18	39605—22,
	„ 19	42807—25
1325.	Cięcina 44	38360—403,
	„ 13	46290—302,
	„ 58	47826—83
	Gilowice 18	46159—76
1326.	Juszczyna 95	39001—95
	Kamesznica 12	41468—79
	Kocurów 17	43488—504
	Łękawica 10	37055—64,
	„ 5	40378—82
1327.	Łodygowice 60	40664—723
	Ostre 2	49112—13
1328.	Pewel ślemieńska 40 . .	37950—89,
	„ „ 29 . .	40724—52
	Pietrzykowice 30 . .	43977—44006
	Przyborów 3	36162—64,
	„ 5	36875—79,
	„ 3	43202—4
	Radziechowy 7	37088—94,
	„ 21	41066—86,
	„ 16	44146—61,
	„ 12	45757—68,
	„ 18	49427—44
	Rychwałd 19	44875—93
	Rychwałdek 22	41495—516
	Sporysz 1	41451
1329.	Świnna 10	36485—94,
	„ 21	37296—316,
	„ 17	38834—50
	„ 15	46162—76
1330.	Ujsoły 11	36963—73
1331.	Wieprz 53	39261—313
	Zabłocie 14	37337—48,
	„ 4	41208—11

Gdy wykaz do sprawozdania był ukończony, zgłosiły się o legitymacye jeszcze 3 Kółka rolnicze, które dodatkowo wciągnięto przy odnośnych powiatach. Przy nich musiano jednak zatrzymać przypadającą liczbę porządkową. Są to:

1332. Niewodna patrz Jasło
1333. Koszyce wielkie „ Tarnów
1334. Wolica ługowa „ Ropczyce

IV. Wykaz Kółek roln., których członkowie zaopatrzeni są w karty legitymacyjne.

Na podstawie szczegółowych dat, zamieszczonych w zeszłorocznem i tegorocznem sprawozdaniu, podajemy dla łatwiejszego przeglądu zestawienie według powiatów wszystkich Kółek rolniczych, w których członkowie zaopatrzeni są w wydane przez Zarząd główny legitymacye, oraz liczbę legitymowanych członków w każdem Kółku rolniczem.

Biała.

Babice 29, Bestwina 27, Bestwinka 32, Bielany 21, Brzeszcze 29, Brzezinka 11, Buczkowice 35, Bujaków 51, Bulowice 59, Czaniec 11, Dankowice 26, Dwory 97, Grojec 26, Janowice 54, Jawiszowice 70, Kobiernice 56, Komorowice 21, Kozy 74, Łęki 40, Malec 20, Międzybrodzie 44, Monowice 145, Osiek 52, Pisarzowice 28, Polanka wielka 102, Porąbka 20, Poręba wielka 46, Rajsko 24, Rybarzowice 55, Stare stawy 27, Stara wieś 50, Szczyrk 163, Wilamowice 61, Wilkowice 14, Witkowice 111, Włosienica 62.

Bochnia.

Besów 4, Bieńkowice 2, Bogucice 26, Brzezie 22, Brzeźnica 10, Buczków 19, Chełm 26, Chodenica Trinitatis 12, Chróść 16, Drwinia 52, Dziewin 13, Gawłówek 28, Grabie uznańskie 105, Grobla 11, Jazy 40, Kłaj 33, Kobyle 32, Królówka 80, Książnice 18, Leszczyna 40, Łąki 30, Mikluszowice 82, Nieszkowice 33, Podłęże 43, Pogwizdów 23, Rajbrot 34, Rzezawa 46, Siedlec 71, Stanisławice 26, Targowisko 32, Tarnawa 48, Trzciana 61, Uście solne 35, Wiśnicz stary 42, Wola batorska 161, Wola drwińska 35, Wola nieszkowska 32, Wola zabierzowska 16, Wrzępia 51, Zbydniów 33.

Bóbrka.

Brzozdowce 39, Stare sioło 33, Wybranówka 26.

Borszczów.

Borszczów 48, Germakówka 15, Głęboczek 39.

Brody.

Bukowina 31, Gontowa 10, Hucisko brodzkie 20, Milno 35, Pieniaki 50, Podkamień 29, Ruda brodzka 17, Stanisławczyk 20, Starobrody 12, Suchowola 26, Trościaniec wielki 39.

Brzesko.

Bielcza 33, Borzęcin dolny 47, Borzęcin górny 183, Doły 10, Grabno 8, Gwoździec 18, Jadowniki podgórne 60, Jasień 38, Jaworsko 38, Łopoń 20, Łysa góra 43, Maszkienice 29, Mokrzyska 40, Niedźwiada 22, Okocim 40, Olszyny 56, Paleśnica 37, Poręba spytkowska 22. Porąbka uszewska 27, Przybysławice 28, Rudka 14, Rudy-Rysie 20, Strzelce wielkie 12, Sufczyn 47, Szczepanów 24, Szczurowa 106, Tworkowa 48, Tymowa 59, Wokowice 47, Wola przemykowska 55, Zaborów 17, Zdarzec 14, Zdrohec 14.

Brzeżany.

Buszcze 41, Chatki 50, Dryszczów, 23, Helenków 30. Płaucza mała 22, Płaucza wielka 20, Szumlany 11.

Brzozów.

Barycz 44, Blizne 8, Buków 24, Dąbrówka starzeńska 15, Dydnia 47, Dylągowa 20, Górki 40, Grabownica starzeńska 42, Haczów 42, Harta 55, Humniska 38, Hłudno 27, Izdebki 50, Jabłonka 24, Jasienica 30, Jasionów 21, Malinówka 26, Niebocko 36, Siedliska 52. Temeszów 21,Trześniów 69, Turzepole 30, Wesoła 23. Wydrna51, Witryłów 33, Zmiennica 24,

Buczacz.

Barysz 98, Berezówka 25, Bobulińce 23, Buczacz 25, Dobropole 57, Duliby 20, Dźwinogród 27, Folwarki 30, Jazłowiec 76, Korościatyn 24, Monasterzyska 41, Nagórzanka 42, Petlikowce nowe 29, Petlikowce stare 29, Podzameczek 37, Porchowa 19, Pózniki 17, Pyszkowce 20, Rzepińce 33, Trybuchowce 44, Zaleszczyki małe 29.

Chrzanów.

Babice 17, Byczyna 100, Chrzanów 56, Ciężkowice 43, Czarna 5, Dąbrowa norodowa 11, Długoszyn 56, Gorzów 69, Gromiec 22, Góry luszowskie 16, Jankowice 35, Jeleń 33, Krzeszowice 55, Kwaczała 25, Libiąż wielki 41, Luszowice 25, Mętków mały 35, Nowojowa góra 38, Okleśnia 10, Ostręźnica 22, Paczółtowice 42, Rudawa 36, Sanka 14, Siersza 59, Trzebionka 32, Zalas 25, Źródła 12.

Cieszanów.

Cieszanów 51, Dzików nowy 15, Dzików stary 34, Lipie 22, Lubliniec nowy 28, Łukawiec 25, Narol wieś 27, Płazów 16, Ruda różaniecka 88, Stare sioło (Zalesie) 15.

Czortków.

Białobożnica 34, Dawidkowce 41, Nagórzanka 85, Pauszówka 35, Połowce 32, Słobódka dżuryńska 36, Świdowa 31, Zalesie 40, Zwiniacz 21.

Dąbrowa.

Bieniaszowice 23, Biskupice 26, Bolesław 30, Brnik 19, Ćwików 17, Dąbrowa 73, Dąbrowica 11, Dąbrówka breńska 36, Grądy 52, Gręboszów 30, Gruszów wielki 52, Hubenice - Kozłów 18, Jadowniki mokre 35, Karsy 16, Kłyż 21, Laskówka chorąższka 47, Maniów 12,Mędrzechów 12, Miechowice małe 45, Nieciecza 56, Nieczajna 23, Odporyszów 7, Oleśno 60, Otfinów 22, Pałuszyce 15, Pawłów 18, Podlipie 13, Radwan 32, Samocice 20, Sieradza 43, Słupiec 16, Szarwark 45, Szczucin 22, Uście jezuickie 24, Wielopole moszczeńskie 34, Wola Żelichowska 44, Zalipie 20.

Dobromil.

Dobromil 23, Kalwarya pacławska 35, Nowe miasto 21, Pacław 30, Posada nowomiejska 58, Pietnice 12, Tarnawka 40, Wojtkowa 33.

Dolina.

Dolina 48.

Drohobycz.

Tustanowice - Wolanka 40.

Gorlice.

Biecz 40, Bystra 12, Głęboka 24, Kryg 43, Libuza 20, Łosie 45, Łużna 54, Ropa 40, Rzepiennik biskupi 36, Sękowa 36. Siary 22, Staszkówka 20, Szalowa 11, Szymbark, 89, Turza 47, Wojtowa 22, Wola łużańska 36.

Gródek.

Bar 42, Doliniany 13, Janów 16, Mszana 25, Obroszyn 23, Powitno 20, Przedmieście czerl. 45, Przedmieście lwowskie 36, Rodatycze 66, Rottenhan 14, Weissenberg 58, Wołczuchy 21.

Grybów.

Biała niżna 58, Bobowa 17, Bruśnik 27, Brzana górna 27, Ciężkowice 77, Gródek 64, Grybów 35, Jastrzębia 36, Kąclowa 51, Kamionka wielka 23, Korzenna 75, Lipnica wielka 63, Mystków 20, Polna 75, Ptaszkowa 53, Siedliska 15, Siołkowa 53, Zborowice 34.

Horodenka.

Dżurków 37, Żuków 19.

Husiatyn.

Chorostków 30, Czarnokońce wielkie 41, Hadyńkowce 33, Howiłów wielki 20, Karaszyńce 13, Kociubińce 13, Kociubińczyki 18, Liczkowce 11, Majdan 16, Oryszkowsze 23, Żabińce 31.

Jarosław.

Adamówka 19, Bystrowice 38, Chorzów 29, Cieszacin mały 39, Cieszacin wielki 71, Czalatyce 14, Dunkowice 32, Jodłówka 16, Kaszyce 81, Kidałowice 27, Kolonia 19, Krasne 43, Łowce 17, Majdan sieniawski 42, Michałówka 13, Miękisz stary 14, Morawsko 43, Munina 56; Nielepkowice 55, Ostrów 30, Ożańsko 31, Pawłosiów 25, Pełkinie 11, Piwoda 55, Pruchnik 27, Przedmieście dolno leż. 37, Przedmieście górno leż. 37, Rączyna 12, Rożniatów 23, Rozwienica 40, Rudotowice 87, Szówsko 39, Szczytna 22, Tapin 21, Tuczępy 17. Tuligłowy 26, Tyniowice 20, Tywonia 16, Wiązownica 29, Wierzbno 24, Zarzecze 42.

Jasło.

Bieździedza 30, Bieździatka 12, Bierówka 29, Brzezówka 50, Brzyska 28, Cieszyna 16, Czeluśnica 23, Czermna 71, Dębowiec 29, Frysztak 30, Gliniczek 23, Glinik polski 83, Gogolów 26, Gorzyce 10, Jaszczurowa 20, Kąty 130, Kołaczyce 72, Lublica 35, Łączki 99, Łęki 98, Łężyny 16, Niepla 17, Ołpiny 33, Osobnica 17, Potakówka 28, Przybówka 38, Roztoki 28, Różanka 16, Sądkowa 43, Siedliska 27, Sieklówka 67, Skalnik 38, Sobniów 37, Szebnie 83, Szerzyny 14, Święcany, 24, Świerchowa 74, Sowina 25, Szufnarowa 10, Tarnowiec 26, Trzcinica 32, Umieszcz 39, Warzyce 24, Wojaszówka 42, Wola dębowiecka 61, Wiśniowa 11, Wróblowce 11, Wrocanka 16, Wysoka 12, Załęże 30, Zarzecze 59, Żmigród stary 56.

Jaworów.

Fehlbach 17, Krakowiec 60, Rehberg 17, Szumlau 12, Wielkie oczy 43,.

Kałusz.

Bereźnica szlach. 31, Dołka wojniłowska 10, Podmichale 49, Tomaszowce-Dębina 25, Tomaszewce Marcela 20.

Kamionka strumiłowa.

Milatyn nowy 53, Obydów 27, Ordów 9, Pawłów 27, Suszno 11, Witków nowy 23.

Kolbuszowa.

Górno 17, Kupno 25, Ostrowy baranowskie 30, Przyłęk 32, Spie 25.

Kołomyja.

Ceniawa 17, Kamionki wielkie 33, Kniaździwór 25, Kołomyja 70, Kułaczkowce 16, Podhajczyki 17, Świety Stanisław 15, Turka 20.

Kosów.

Moskalówka 97, Pistyń 28.

Kraków.

Bielany 17, Bolechowice 63, Branice-Stryjów 50, Bronowice małe 18, Bronowice wielkie 33, Cholerzyn 30, Czernichów 31, Czulice 10, Czułów, 32, Czułówek 20, Dojazdów Łuczanowice 19, Kamień 33, Kobylany 37, Kościelniki 15, Kryspinów 16, Liszki 33, Lubocza 10, Mników 38, Modlniczka 9, Modnica 25, Mydlniki 43, Nowa wieś szlachecka 44, Olszanica 17, Piekary 10, Prądnik czerwony 29, Rusocice 11, Rybna 58, Tonie 24, Wola justowska 19, Wołowice 17, Wyciąże 24, Zabierzów 27.

Krosno.

Białobrzegi 31, Bóbrka 40, Chorkówka 11, Cergowa 45, Dobierzyn 22, Głowienka 66, Iskrzynia, 18, Jasionka 25, Kobylany 24, Kombornia 43, Korczyna 41, Krościenko niżne 56, Krościenko wyżne 40, Krosno 58, Lubatówka 25, Łęki 10, Łężany 5, Miejsce piastowe 12, Myścowa 55, Odrzykoń 94, Potok 25, Rogi 53, Równe 55, Sporne 19, Suchołół 127, Szczepanowa 59, Targowiska 16, Turaszówka 47. Wietrzno 32, Wojkówka 70.

Limanowa.

Dobra 27, Glisne 16, Jodłownik 13, Jurków 19, Kamienica 24, Kłodno 9, Konina 34, Krasne-Lasocice 33, Lubomierz 40, Łętowe 33, Łukowica 62, Mordarka 14, Mszana dolna 31, Nowe Rybie 123, Pasierbice 12, Podobin 29, Sechna 14, Stara wieś 32, Słopnice królewskie 60, Stronie 13, Stróża 30, Szczyrzyce 9, Szyk 33, Ujanowice 23, Zbludza 44,

Lisko.

Poraż 100.

Lwów.

Barszczowice 53, Basiówka 23, Biłohorszcza 29, Brzuchowice 11, Czyszki 29, Dawidów 21, Dorn-

feld, 30, Dublany 52, Einsiedeln 20, Falkenstein 30, Gańczary 17, Glinna 21, Hołosko wielkie 28, Jaryczów nowy 55, Jastrzębków - Joppe 47, Kleparów 15, Konopnica 11, Kościejów 16, Kozielniki 31, Krotoszyn 38, Krzywaczka 21, Kukizów 30, Leśniowice 13, Łany 17, Maliczkowice 17, Mszana 11, Nawarya 15, Nikonkowice 20, Pikułowice 21, Podborce 22, Podsadki 23, Pustomyty 23, Rakowiec 20, Rzęsna polska 75, Sichów 19, Siemianówka 66, Tołszczów 22, Wołków 52, Zaszków 17, Zboiska 24, Zimna wódka 41, Zubrza 30, Żydatycze 30.

Łańcut.

Albigowa 99, Białobrzegi 22, Brzoza królewska 49, Brzoza stadnicka 47, Czarna 42, Czarna Podbórz 46, Gać 59, Grodzisko dolne 93, Handzlówka 70, Hucisko jawornickie 37, Jastrzębiec 17, Jelna 20 Korniaktów 32, Krzemienica 65, Leżajsk 25, Medynia głog. 65, Podzwierzyniec 12, Rakszawa I. 58, Rakszawa II. 17, Rogóźno 95, Ruda 18, Sonina 69, Wola dalsza 18, Wola mała 24, Wysoka 26, Zalesie 39, Żołynia 59.

Mielec.

Czermin 30, Dąbie 16, Dobrynin 30, Dulcza wielka 22, Goleszów 29, Grochowce 39, Otałęż 17, Rzochów 31, Tuszów narodowy 34, Wola justowska 10, Zdziarzec 25.

Mościska.

Dąbrowa 20, Dołhomościska 30, Krukienice 29, Krysowice 20, Kulmatycze 25, Lacka wola 40, Lutków 11, Mościska - Przedmieście 17, Myślatycze 25, Nikłowice 37, Pnikut 26, Podliski 19, Radochońce 76, Rzadkowice 19, Sądowa Wisznia 34, Słabasz 17, Stojańce 47, Strzelczyska 47, Sułkowszczyzna 49, Tamanowice 19, Twierdza 44, Wojkowice 29, Wola małnowska 17, Wołostków 20, Zakościele 62, Złotkowice 29.

Myślenice.

Biała 21. Bieńkówka 78, Budzów 53, Biertowice 38. Bystra 16, Dolna wieś 21, Głogoczów 22, Grzechynia 91, Jasienica 26, Jawornik 124, Krzyszkowice 69, Krzywaczka 25; Łętownia 8, Maków 226, Pcim 76, Raba wyżna 49, Rudnik 38, Sidzina 20, Skawa 79, Spytkowice 56, Sułkowice 22. Wieprzec 19, Wola radziszowska 25, Zawoja 52, Żarnówka 94, Zaryte 29.

Nadwórna.

Bednarówka 20, Delatyn 66, Łomadzyn 17, Święty Józef 35, Wołosów 16.

Nisko.

Bieliny 22, Cholewiana góra 24, Groble 31, Jeżowce 75, Kańczuga 13, Łętownia 32, Nart stary 16, Nisko 52, Racławice 37, Stany 25, Steinau 33, Stróża 32, Szyperki 25, Warchoły 33, Wólka łętowska 22, Zalesie 27, Zarzecze 35.

Nowy Sącz.

Biczyce niem. 34, Brzezna 33, Chomramice 14, Czerniec 14, Dąbrówka niem. 20. Gołkowice polskie 12, Gostwica 22, Janczowa 10, Jasienna 27, Jelna 28, Krasne Potockie 9, Krynica 10, Kurów 15, Librantowa 40, Łęka 11, Łyczana 20, Marcinkowce 40, Michalczowa 15, Mostki 13, Moszczenica niżna 14, Nawojowa 18, Naszacowice 21, Niskowa 14, Obidza 16, Piwniczna 161, Podegrodzie 22, Rogi 34, Rożnów 10, Siedlce 52, Sienna 13, Skrudzina 17, Świniarsko 24, Tęgoborze 15, Trzycierz 37, Tylicz 34, Wiatrowice 8, Wielogłowy 24, Wola kosnowa 41, Zabrzeż 17.

Nowy Targ.

Białka 26, Biały Dunajec 16, Bukowina 24, Chabówka 15, Ciche 77, Czarny Dunajec 182, Długopole 25, Dział 84, Dzianisz 59, Klikuszowa 12, Kościelisko 59, Krościenko 77, Murzasichle 18, Odrowąż 58, Olcza 32, Pieniążkowice 76, Poronin 104, Rogóźnik 18, Stare Bystre 24, Szaflary 29, Szczawnica 82.

Pilzno.

Błaszkowa 44, Dembowa 10, Głobikówka 26, Głowaczowa 31, Januszkowice 41, Kamienica dolna 46, Kamienica górna 25, Klecie 11, Łęki górne 25, Lubcza 57, Przeczyca 14. Siedliska Boguszz 37, Wiewiórka 50, Wola brzostecka 43, Zwiernik 39.

Podhajce.

Bekersdorf 10, Białokiernica 34, Byszów 14, Dobrowody 40, Dryszczów 14, Hnilcze 44. Korzowa 17, Markowa 22, Panowice 35, Rosochowaciec 25, Siemikowce 15, Stare miasto 26, Szumlany 9, Toustobaby 20, Wolica 20, Zawadówka 37, Zawałów 49.

Przemyśl.

Babice 62, Bachórzec 83, Bolestraszyce 43, Darowice 53, Drohobyczka 53, Dubiecko 32, Grochowce 52, Hureczko 19, Kniażyce 31, Kosztowa 34, Krasiczyn 45, Krówniki 59, Krzywcza 31, Medyka 27, Miżyniec 46, Nienadowa 33, Pikulice 35, Prałkowce 41, Przedmieście dubieckie 64, Przedmieście lwowskie, 20, Sielnica 42, Śliwnica 40, Torki 27, Ujkowice 60, Wyszatyce 62, Zasanie-Błonie 47, Zrotowice 10, Żurawica 42.

Przemyślany.

Chlebowice świrskie 32, Dobrzanica 15, Dunajów 22, Kimirz 30, Krosienko 29, Niedzieliska 30, Ostałowice 19, Świrz 52, Tuczna 18, Unterwalden 22, Uszkowice 15, Wyżniany 22.

Przeworsk.

Dębów 48, Głogowiec 20, Gniewczyna 61. Gorliczyna 27, Gorzyce 60, Jagiełło 90, Kańczuga 49, Krzeczowice 67, Łopuszka mała 28, Łopuszka wielka 40, Manasterz 48, Markowa 172, Mikulice 49, Mirocin 39, Pantalowice 19, Rozbórz 16, Siennów 37, Sietesz 40, Studzian 41, Świętoniowa 101, Tryńcza 40, Urzejowice 59, Zagórz nowy 34, Zagórze 42, Żuklin 58.

Rawa ruska.

Niemirów 23, Szczerzec 20.

Rohatyn.

Bukaczowce 23, Danilcze 7, Firlejów 27, Herbutów 41, Horodysko 10, Hrehorów 10, Ludwikówka 56, Łopuszna 21, Łukawiec 11, Martynów nowy 40, Podkamień 26, Radwanów 18, Sarnki dolne 16, Skomorochy stare 37, Słoboda konk. 46.

Ropczyce,

Borek wielki 29, Brzeziny 16, Brzeźnica 10, Brzezówka 42, Bystrzyca górna 24, Glinik 18, Góra ropczycka 18, Grabiny 18, Gumniska Fox 30, Iwierzyce 31, Kamionka 24, Kawęczyn 26, Kozodrza 22, Lubzina 31, Łopuchowa 15, Mała 20, Nawsie 49, Niedźwiada 53, Ocieka 63, Olchowa 10, Ostrów 21, Sepnica 31, Skrzyszów 58, Stasiówka 50, Stobierna 35, Sielec 22, Wielopole skrzyńskie 21, Wiercany 22, Wolica ługowa 17, Wolica piaskowa 46, Zagorzyce 34, Zawada 62.

Rudki.

Andrychów 25, Bieńkowa Wisznia 42, Buczały 45, Chłopczyce 10, Czajkowice 9, Czernichów 58, Dołobów 35, Koniuszki siem. 61, Kupnowice 10, Laszki zawiązane 33, Łowczyce 8, Michalewice 25, Milczyce 14, Nowosiółki gość. 16, Podhajczyki 43, Pohorce 35, Rudki 50, Rumno 77, Tuligłowy 46, Zagórz 20.

Rzeszów.

Babica 34, Błażowa dolna 20, Błażowa górna 94, Błażowa tyczyńska 15, Borek nowy 42, Borek stary 21, Brzezówka 22, Chmielnik 40, Czudec 19, Dąbrowa 87, Dobrzechów 63, Dylągówka 54, Futoma 38, Glinik charzewski 49, Godowa 63, Grodzisko 52, Grzegorzówka 27, Gwoźnica górna 27, Hyżne 37, Kąkolówka 46, Kielnarowa 21, Kraczkowa 38, Krasne 39, Lutcza 17, Lutoryż 25, Łęka 31, Łukawiec 63, Malawa 36, Mrowla 41, Nowa wieś czud. 35, Palikówka 60, Pobitno 32, Połomyja 19, Przedmieście strzyż. 35, Przewrotne 21, Przybyszówka 95, Pstrągowa 9, Rudna mała 58, Rudna wielka 37, Słocina 50, Staromieście 100, Stobierna 22, Strzyżów 43, Świlcza 62, Szklary 71, Terliczka 39, Trzciana 92, Trzebowiska 52, Woliczka 16, Wysoka 20, Wyżne z Piekarówka 52, Zaborów 18, Zaczernie 42, Zalesie 45, Żarnowa 36, Zabratówka 29. Zgłobień 42, Niechobrz 100.

Sambor.

Biskowice 29, Brześciany 16, Bukowa 80, Burczyce nowe 54, Czukiew 59, Czyszki 23, Dąbrówka 16, Dublany 85, Hordynia rustyk. 10, Kaisersdorf 85, Kornelowice 80, Lutowiska 16, Nadyby 32, Olszanik polski 14, Ozimina 105, Sambor-Powodowa 29, Sambor-Średnia 36, Sąsiadowice 30, Strzałkowice 20, Uherce zapł. 17, Wojutycze 26, Wolica polska 12,

Sanok.

Bażanówka 123, Besko 47, Bykowce 27, Dąbrówka ruska 24, Dobra szlachecka 18, Falejówka 54, Głębokie 49, Jaćmierz 42, Jaśliska 31, Jędruszkowce 17, Milcza 38, Mrzygłód 22, Niebieszczany 18, Pakoszówka 86, Pisarzowice 72, Posada górna 20, Posada jaćmierska 92, Posada jaćm. dolna 18, Posada sanocka 18, Rymanów 40, Strachocina 76, Zagórz 54.

Skałat.

Chmieliska 20, Dorofijówka 22, Hałuszczyńce 62, Kaczanówka 47. Kołodziejówka 46, Krasne 22, Orzechowiec 14, Ostapie 46, Panasówka 47, Połupanówka 56, Rosochowaciec 25, Skałat 40, Sorocko 45, Staremiejszczyzna 20, Stary Skałat 21, Tarnoruda 16, Żerebki królewskie 23.

Śniatyn.

Rudnik 26, Rożnów 31, Trójca 34, Załucze 28.

Sokal.

Krystynopol 37, Leszczków 31, Machnówek 37, Ostrów 31, Uhrynów 22.

Stanisławów.

Bednarów 14, Błudniki 24, Delejów 34, Drohomirczany 23, Halicz 18, Jeziorko 52, Jezupol 13, Knihinin górka 30, Knihinin Kolonia 29, Łany, 17, Tuminz 20, Tyśmieniczany 24, Uhrynów szlach. 30, Uzin 14, Wołczków 29.

Stary Sambor.

Laszki murowane 27, Posada chyrowska 17, Towarnia 39, Wołcza dolna 20.

Stryj.

Daszawa 33, Miertiuki 23, Synowódzko wyżne 26.

Tarnobrzeg.

Alfredówka 12, Brandnica 14, Chmielów 24, Cygany 17, Dąbrówka pniowska 19, Dęba 21, Domacyny 35, Furmany 19, Gorzyce 45, Grębów 40, Grębów na piasku 22, Jadachy 12, Jamnica 12, Kotowa wola 21, Krawce 21, Majdan zbydniowski 40, Miechocin 15, Mokrzyszów 14, Motycze szlacheckie 33, Nadbrzezie 32, Ocice 9, Pilchów 32, Rozalin 15, Sielec 30, Sobów 22, Sokolniki 31, Szlęzaki 50, Trześń 40, Wielowieś 29, Witkowice 20, Wrzawy 32, Żabno 50, Zaleszany 39, Zbydniów 16.

Tarnopol.

Bajkowce 34, Baworów 74, Borki wielkie 38, Chadaczków wielki 179, Czernielów mozow. 28, Dołżanka 35, Draganówka 49, Dyczków 22, Ihrowica 36, Isypowce 13, Kokułkowce 24, Łozowa 22, Łuczka 13, Łuka wielka 34, Mikulińce 17, Nastasów 22, Ostrów 15, Petryków 29, Płotycz 44, Poczapińce 52, Romanówka 25, Seredyńce 18, Słupki 25, Smykowce 22, Suszczyn 19, Tarnopol 25, Zabojki 19, Zagrobela 38.

Tarnów.

Chojnik 59, Dąbrówka infułacka 36, Dąbrówka tuchowska 19, Garbek 8, Janowice 32, Jodłówka 17, Jastrząbka nowa 37, Koszyce wielkie 28, Krzyż 58, Lisia góra 53, Łękawica 32, Lubaszowa 27, Łukowa 23, Meszna opacka 30, Meszna szlachecka 37, Nowodwór 13, Pawęzów 19, Pleśna 14, Poręba radlna 24, Rzędzin 29, Rzuchowa 14, Siedliska 37, Siemiechów 31, Śmigno 20, Szynwałd 50, Wróblowice 32, Zaczarnie 29, Zawada 29, Zbylitowska góra 23, Żukowice nowe 24, Żukowice stare 14.

Tłumacz.

Niżniów 39, Uhorniki 15.

Trembowla.

Boryczówka 54. Iwanówka 42, Kobylowłoki 60, Łoszniów 47, Podhajczyki 53, Romanówka 13, Sady trembowelskie 40, Strusów 27, Tiutków 36, Trembowla 53, Warwaryńce 29, Wierzbowiec 29.

Wadowice

Bachowice 45, Barwałd średni 20, Benczyn 61, Bolęcina 20, Facimiech 30, Głębowice 12, Inwałd 24, Izdebnik 20, Jaroszowice 23, Krzęcin 31, Lanckorona 27, Łękawica 23, Marcyporęba 66, Nidek 72, Ochodza 10, Ponikiew 21, Przytkowice dolne 63, Przytkowice górne 49, Roczyny 28, Ryczów 23, Spytkowice 41, Stanisław dolny 18, Stryszów 30, Sułkowice 48, Targanice I. 78, Targanice II. 23, Tłuczań 45, Wieprz 139, Witanowice 43, Woźniki 24, Wysoka 45, Zagórnik 18, Zahełmno 45, Zator 31, Zebrzydowice 30, Zembrzyce 73, Zygodowice 16.

Wieliczka.

Bilczyce 10, Bierzanów 116, Biskupice 29, Bodzów 13, Bogucice 57, Borek fałęcki 18, Brzegi 47, Brzezowa 32, Czarnochowice 34, Dobczyce 78, Gaj 35, Gdów 14, Grabie 52, Gajów 42, Gruszów 20, Kobierzyn 29, Koźmice małe 15, Koźmice wielkie 75, Łagiewniki 13, Libertów 89, Mietniów 17, Mogilany 32, Przewóz 19, Raciborsko 20, Raciechowice 22, Radziszów 65, Rzeszotary 26, Siercza 38, Skotniki 20, Skrzynka 22, Śledziejowice 21, Tyniec 14, Wiśniowa 23, Wróblowice 18, Zakliczyn 44.

Zaleszczyki.

Latacz 24, Tłuste 38, Zaleszczyki 107.

Zbaraż.

Berezowica mala 44, Czahary 48, Jacowce 23, Kretowce 54, Medyń 18, Netreba 20, Opryłowce 12, Prosowce 12, Romanowe sioło 17, Wałachówka.

Złoczów.

Biały kamień 28, Firlejówka 15, Hucisko oleskie 37, Kniaże 24, Nesterowce 22, Olejów 18, Pietrycze 18, Pomorzany 43, Skwarzawa 30, Toustogłowy 10, Usznia 25, Wicyń 29, Wołczkowce 22, Zazule 39.

Żółkiew.

Glińsko 27, Kłodno 18, Skwarzawa stara 26, Żółtańce 13.

Żydaczów.

Jajkowce 37, Kornelówka 15, Machliniec 46, Nowe sioło 28, Obłaźnica 15, Żydaczów 84, Żyrawa 10.

Żywiec.

Błądzonka 74, Cięcina 115, Cisiec 20, Gilowice 44, Jeleśnia 18, Juszczyna 95, Kamesznica 81, Kocurów 43, Koleby 10, Korbielów 21, Koszarowa 12, Krzyżowa 26, Lachowice 21, Łękawice 27, Łodygowice 60, Milówka 22, Ostre 19, Pewel ślemieńska 69, Pewel mała 30, Pietrzykowice 97, Przyborów 39, Radziechowy 134, Rayсza 24, Rycerka dolna 20, Rychwałd 47, Rychwałdek 51, Słotwina 16, Sopotnia mała 46, Sporysz 61. Świnnna 63, Ujsoły 11, Wieprz 53, Zabłocie 39.

V. Nowo zawiązane Kółka rolnicze.

W roku 1908 zawiązało się 133 Kółek rolniczych. Wykaz ich szczegółowy według powiatów podajemy na str. 84—89.

Po 1 Kółku rolniczem zawiązano w 21 powiatach: Borszczów, Brzesko, Brzozów, Cieszanów, Gródek, Grybów, Jaworów, Kolbuszowa, Kołomyja, Kraków, Limanowa, Mościska, Myślenice, Rawa ruska, Rohatyn, Skałat, Sokal, Stryj, Strzyżów, Zaleszczyki, Zbaraż.

Po 2 Kółka w 6 powiatach: Czortków, Lwów, Łańcut, Przeworsk, Wadowice, Wieliczka.

Po 3 Kółka w 8 powiatach: Biała, Bochnia, Brody, Mielec, Nisko, Nowy Targ, Podhajce, Tarnopol.

Po 4 Kółka w 5 powiatach: Buczacz, Dąbrowa, Stanisławów, Tarnobrzeg, Tarnów.

Po 5 Kółek w 2 powiatach: Jasło, Żywiec.

6 Kółek w powiecie przemyskim.

Po 7 Kółek w powiatach chrzanowskim i jarosławskim.

8 Kółek w powiecie nowosądeckim.

9 Kółek w powiecie rzeszowskim.

29 Kółek rolniczych zawiązało się ponownie w miejscowościach, gdzie już poprzednio Kółka istniały, lecz upadły lub zostały rozwiązane.

Zawiązało się nowych Kółek rolniczych w r. 1901 49, w r. 1902 79, w r. 1903 96, w r. 1904 139, w r. 1905 155, w r. 1906 102, w r. 1907 133, w r. 1908 124.

O warunkach, wymaganych obecnie przy zawiązywaniu nowych Kółek, pisaliśmy obszernie w sprawozdaniu za rok 1907, dlatego nie podajemy ich ponownie.

Wykaz Kółek rolniczych, zawiązanych w r. 1908.

L. p.	L. porządkowa Kółka w ogólnym wykazie	POWIAT	MIEJSCOWOŚĆ w której zawiązano Kółko	Ilość członków	SKŁAD: Przewodniczący	SKŁAD: Godność	ZARZĄDU: Zastępca przewodn.	ZARZĄDU: Godność	ZARZĄDU: Sekretarz	ZARZĄDU: Godność	Miejsce zebrań	Wpisowe K	Wpisowe h	Wkładki roczne K	Wkładki roczne h	Do biblioteki wysłano książek
1	2294	Biała	Babice	27	Andrzej Kulczyk	rolnik	Jakób Czarnik	rolnik	Józef Motowski	nauczyciel	szkoła	2	—	4	—	50
2	2344	"	Bestwinka	10	Antoni Janeczko	"	Jakób Gac	"	Walenty Ozga	"	"	1	40	1	—	50
3	2337	"	Wilkowice [1])	12	ks. Franciszek Nowak	rz. kat. prob.	Jan Konior	stolarz	Józef Miodoński	szewc	dom prywatny	1	20	2	40	55
4	2355	Bochnia	Buczyna	24	Józef Matus	rolnik	Jan Nowak	rolnik	Antoni Jawień	kowal	szkoła	—	20	—	20	50
5	2327	"	Drwinia [2])	33	Franciszek Solecki	kier. szkoły	Karol Styczeń	"	Wojciech Zawada	rolnik	kanc. gm.	1	—	2	40	50
6	2383	"	Krzeczów [3])	37	Michał Matyasik	rolnik	Andrzej Cebula	"	Antoni Wroniewicz	"	szkoła	—	20	—	80	55
7	2300	Borszczów	Borszczów [4])	70	Mikołaj Duch	właśc. realn.	Izydor Bogucki	kupiec	Marcin Duch	ofic. sąd.	Czyt. T. S. L.	—	50	—	50	52
8	2417	Brody	Dytkowce	17	Filip Harasymczuk	krawiec	Wasyl Kapłycz	rolnik	Michał Klasztorny	rolnik	Czyt. Kaczkowskiego	—	40	1	—	60
9	2348	"	Pieniaki	27	Tadeusz Cieński	właśc. dóbr	ks. Wojciech Podgórny	rz. kat. prob.	Włodzimierz Bobownik	rządca dóbr	dom pryw.	1	20	1	20	60
10	2314	"	Starobrody	10	Kornel Zahajkiewicz	właśc. realn.	Manuel Karlos Grijo	właśc. realn.	Józef Lewak	właśc. realn.	" "	—	40	2	—	65
11	2358	Brzesko	Milówka	23	Stanisław Korman	kier. szkoły	Tomasz Migoń	rolnik	Józef Grzegorzek	rolnik	" "	—	50	—	60	50
12	2321	Brzozów	Orzechówka	56	ks. Jan Samocki	rz. kat. prob.	Henryk Wysocki	"	Józef Olszewski	"	" "	3	—	2	40	50
13	2303	Buczacz	Nowostawce	20	Tomasz Liczner	rolnik	Stefan Liczner	"	Stefan Czekanowski		" "	—	20	1	20	—
14	2351	"	Podlesie	46	Walenty Zając	"	Mikołaj Kułacz	"	Michał Krechowicz	nauczyciel	" "	—	20	1	20	60
15	2357	"	Porchowa [5])	19	ks. Jan Wojciechowski	rz. kat. prob.	Andrzej Ilków	"	Kornellusz Czernoch	leśniczy	" "	1	—	—	20	60
16	2353	"	Zaleszczyki małe	37	Józef Uruski	rolnik	Jan Uruski	"	Jan Wisz	"	" "	—	50	—	20	—
17	2334	Chrzanów	Chrzanów [6])	56	Józef Oczkowski	"	Franc. Feliks Palka	"	Jakób Kieszek	rolnik	dom własny	1	—	1	20	50
18	2378	"	Gorzów [7])	26	Kasper Kuligowski	"	Jan Waliczek	"	Józef Bożek	"	sala Brat. Pom.	1	—	1	20	55
19	2349	"	Góry luszowskie	16	Jan Mirocha	nacz. gm.	Walenty Siga		Franciszek Liszka	"	dom pryw.	1	—	1	20	—
20	2376	"	Libiąż wielki [8])	41	Józef Ciesielski	rolnik	Franciszek Latko	wójt	Franciszek Gut	"	" "	1	—	1	20	—
21	2377	"	Ostrężnica	22	ks. kan. Antoni Bodurkiewicz	rz. kat. prob.	Piotr Lasoń	rolnik	Józef Giergiel	sekr. gm.	" "	1	—	1	20	55
22	2339	"	Szczakowa [9]	36	ks. Władysław Staich	wikary	Jędrzej Gaj	"	Szczepan Jarzynka	robotnik	dom gminny	1	—	3	60	50
23	2379	"	Trzebionka	31	Franciszek Rzepka	rolnik	Józef Ptak	"	Edward Galiński	urz. raf. nafty	" "	1	—	1	20	55
24	2304	Cieszanów	Cieszanów [10])	29	ks. Bronisław Czubski	rz. kat. prob.	Józef Ciećkiewicz	"	Wincenty Zając	rolnik	Czyt. ludowa	1	—	3	—	52
25	2367	Czortków	Dawidkowce [11])	41	Jan Soczyński	kier. szk.	Franciszek Krupnik	"	Tomasz Żarski	gajowy	dom pryw.	—	20	—	60	55
26	2332	"	Świdowa [12])	26	Adolf Kintzl	zarz. obsz. dw.	Kazimierz Kwiatkowski	"	Cypryan Ziółkowski	kier. szk.	" "	1	—	2	40	50
27	2305	Dąbrowa	Brnik	11	Adam Ciołek	rolnik	Jan Wałaszek	"	Adam Wałaszek	rolnik	" "	—	10	1	—	50
28	2375	"	Gręboszów [13])	41	ks. kan. Piotr Halak	rz. kat. prob.	Franciszek Gała	"	Franciszek Golonka	kier. szk.	kasa Reiffeis.	—	10	1	—	55
29	2335	"	Szarwark	35	Jan Skórka	nauczyciel	Józef Możdzierz	"	Józef Żurawski	"	szkoła	—	10	1	—	50
30	2361	"	Żabno [14])	22	Konstanty Nowaczyński	radca Sądu	Jakób Kurkowski	burmistrz	dr. Zdzisław Hubert	adwokat	dom pryw.	1	—	—	50	50
31	2387	Gródek	Doliniany	12	Stanisław Chruściel	rolnik	Józef Culic	rolnik	Józef Culic	rolnik	" "	1	—	1	20	55
32	2343	Grybów	Kamionka wielka	11	ks. Józef Koterbski	rz. kat. prob.	Bolesław Stolarczyk	"	Władysław Józefowicz	nauczyciel	szkoła	1	—	1	20	50
33	2322	Jarosław	Pawłowa	38	Józef Małkowski	zarz. lasów	Mikołaj Hetman	"	Olech Kudłak	rolnik	dom gm.	—	60	—	40	—
34	2396	"	Przedmieście doln. leż.	22	Michał Kijowski	kier. szk.	Tomasz Kamiński	deleg. Mag.	Jan Brodowicz	"	szkoła	—	40	1	—	52
35	2397	"	Przedm. górno leż.	31	Wojciech Brodowicz	rolnik	Michał Grzęda	rolnik	Michał Chodaniewicz	"	dom pryw.	—	40	1	—	52
36	2360	"	Szczytna	13	ks. Leopold Augustyn	katecheta	Marcin Kulikowski	"	Jan Wilczek	nauczyciel	" "	1	—	1	60	55
37	2359	"	Węgierka [15])	21	Piotr Dachnowicz	rolnik	Stanisław Biegaj	"	Władysław Balcer	kier. szk.	dom gm.	—	40	1	20	65
38	2354	"	Wola rozwienicka	14	Eliasz Kic	"	Franciszek Kawalec	nauczyciel	Andrzej Gaweł	rolnik	dom pryw.	1	—	2	40	60
39	2317	"	Żurawiczki	24	Władysław Skirliński	zarz. folw.	Jan Dendura	rolnik	Stanisław Śmielowski	nauczyciel	szkoła	1	—	2	40	52
40	2386	Jasło	Gorzyce	23	Józef Telma	rolnik	Jakób Telma	"	Franciszek Furtek	rolnik	dom pryw.	—	30	-	60	55
41	2385	"	Kąty	43	Antoni Gryziec	"	Wojciech Żrebiec	"	Wojciech Rozpara	"	" "	—	30	—	60	55
42	2400	"	Niepla	17	Tomasz Twarduś	"	Piotr Przebieda	"	Józef Szymczyk	nauczyciel	" "	—	40	—	60	55

[1]) Kółko zaw. w r. 1885, upadło, zaw. na nowo, [2]) Kółko zaw. w r. 1891, upadło w r. 1906, zaw. na nowo, [3]) Kółko zaw. w r. 1900, upadło w r. 1902, zaw. na nowo, [4]) Kółko zaw. w r. 1884, upadło w r. 1899, zaw. na nowo, [5]) Kółko zaw. w r. 1902, wniosło podanie do Namiestnictwa w r. 1908, [6]) Kółko zaw. w r. 1890, upadło w r. 1906, zaw. na nowo, [7]) Kółko zaw. w r. 1893, upadło w r. 1906, zaw. na nowo, [8]) Kółko zaw. w r. 1884, upadło w r. 1902, zaw. na nowo, [9]) Kółko zaw. w r. 1886, upadło w r. 1899, zaw. na nowo, [10]) Kółko zaw. w r. 1888, upadło w r. 1898, zaw. na nowo, [11]) Kółko zaw. w r. 1895, upadło w r. 1907, zaw. na nowo. [12]) Kółko zaw. w r. 1888, upadło w r. 1906, zaw. na nowo, [13]) Kółko zaw. w r. 1891, zaw. na nowo, [14]) Kółko zaw. w r. 1896, upadło w r. 1899, zaw. na nowo, [15]) Kółko zaw. w r. 1899, upadło w r. 1901, zaw. na nowo.

L. p.	L. porządkowa Kółka w ogólnym wykazie	POWIAT	MIEJSCOWOŚĆ w której zawiązano Kółko	Ilość członków	SKŁAD ZARZĄDU: Przewodniczący	Godność	Zastępca przewodn.	Godność	Sekretarz	Godność	Miejsce zebrań	Wpisowe K	Wpisowe h	Wkładki roczne K	Wkładki roczne h	Do biblioteki wysłano książek
43	2388	Jasło	Skalnik	17	Jan Mroczka	rolnik	Jędrzej Mroczka	rolnik	Jan Praskowicz	rolnik	dom prywatny	—	30	—	60	55
44	2401	„	Trzcinica	23	ks. Józef Dybaś	rz. kat. prob.	Ludwik Czajka	„	Józef Wajda	kier. szk.	„ „	1	20	2	40	55
45	2311	Jaworów	Rehberg	13	Michał Bożek	rolnik	Antoni Szpila	„	Marcin Markowski	rolnik	„ „	1	—	—	60	52
46	2363	Kolbuszowa	Spie[16])	21	Michał Bieleń	„	ks. Franc. Sopalski	wikary	Jan Rak	nauczyciel	szkoła	—	50	—	20	55
47	2345	Kołomyja	Podhajczyki	11	Bazyli Gajewski	„	Franciszek Gajewski	kramarz	Michał Gajewski	wł. wyleg.	czyt. T. S. L.	—	50	1	—	60
48	2407	Kraków	Bolechowice	48	Jan Kozera	„	Kazimierz Kowalik	rolnik	Jan Lubowiecki	kier. szk.	szkoła	1	—	1	20	55
49	2302	Limanowa	Nowe rybie	126	Szymon Sternal	„	Józef Kolarz	organista	Józef Sternal	rolnik	„	1	—	1	—	50
50	2342	Lwów	Milatycze	40	Mikołaj Sajan	„	Józef Sroka	rolnik	Józef Woiński	„	dom prywatny	1	—	1	20	60
51	2323	„	Tołszczów	21	Bronisław Malik	kier. szk.	Józef Sidora	„	Franciszek Parkała	„	szkoła	1	—	1	20	52
52	2308	Łańcut	Jastrzębiec	17	ks. Julian Krzyżanowski	rz. kat. prob.	Michał Mazurek	„	Karol Drzewicki	nauczyciel	„	—	40	—	30	52
53	2312	„	Medyna głog. I.	26	ks. Jan Łokietek	„ „ „	Tomasz Stopa	„	Walenty Chmiel	rolnik	dom pryw.	—	50	2	—	52
54	2328	Mielec	Cyranka[17])	16	Wacław Oberski	właśc. dóbr	Walenty Indyk	„	Dyonizy Martini	leśniczy	„ „	1	—	2	—	50
55	2331	„	Goleszów	27	Józef Czajkowski	rolnik	Wojciech Cieśla	„	Józef Andrychowski	rolnik	„ „	1	—	1	—	50
56	2309	„	Tuszów narodowy[18])	31	ks. Jakób Urbański	rz. kat. prob.	Maciej Mrozik	„	Jakób Krzepski	pis. gm.	szkoła	1	—	1	—	50
57	2350	Mościska	Dołhomościska	19	Franciszek Lodziak	rządca dóbr	Józef Gałkiewicz	kowal	Michał Gładysz	nauczyciel	dom pryw.	—	60	—	60	65
58	2404	Myślenie	Sułkowice[19])	17	Hieronim Malina	kier. szkoły	Tomasz Biela	wójt	Józef Mielecki	pis. gm.	szkoła	—	40	1	20	55
59	2380	Nisko	Stróża	29	Jan Zięba	rolnik	Jan Warchoł	rolnik	Jan Lada	rolnik	do n pryw.	1	—	1	—	—
60	2341	„	Szyperki[20])	20	Stefan Bukry	„	Józef Snios	„	Mikołaj Wołoszyn	„	„ „	—	60	—	40	50
61	2396	„	Zalesie	24	Tomasz Zając	„	Andrzej Makówka	„	Ludwik Boczoń	nauczyciel	szkoła	—	50	1	20	55
62	2409	Nowy Sącz	Biczyce niem.	28	Franciszek Rymarczyk	„	Franciszek Bugajski	„	Bernard Reko	rolnik	dom pryw.	1	—	2	40	55
63	2406	„ „	Brzezna	33	Jan Skąpski	dzierż. dóbr	Jan Fryc	„	Władysław Gadowski	kier. szk.	szkoła	1	—	2	40	55
64	2410	„ „	Gołkowice polskie[21])	25	Antoni Jodłowski	rolnik	Józef Krzak	„	Marcin Cwikowski	rolnik	dom pryw.	1	—	2	40	55
65	2411	„ „	Gostwica	22	Józef Lorczyk	„	Jan Potaczek	kier. szk.	Wojciech Migacz	„	„ „	1	—	2	40	55
66	2402	„ „	Librantowa	26	Wojciech Porębski	„	Jan Ozór	rolnik	Józef Michalik	nauczyciel	szkoła	1	—	2	40	55
67	2412	„ „	Naszacowice	17	Maksymilian Szele	„	Tomasz Waligóra	„	Franciszek Kosala	rolnik	dom pryw.	1	—	2	40	55
68	2413	„ „	Niskowa	15	Aleksander Plata	„	Jan Zarzyczny	„	Kazimierz Ligęza	nauczyciel	„ „	1	—	2	40	55
69	2414	„ „	Skrudzina	17	Wojciech Łatka	„	Wojciech Pierzga	„	Jan Garncarczyk	rolnik	„ „	1	—	2	40	55
70	2370	Nowy Targ	Chabówka	15	Tomasz Żur	„	Jakób Ponicki	„	Jan Mlekodaj	„	„ „	1	—	2	—	55
71	2416	„ „	Murzacichle	20	Jan Łukaszczyk	wójt	Wawrzyniec Budz	„	Franciszek Łukaszczyk	„	dom własny	—	40	—	60	55
72	2298	„ „	Rogóźnik	19	Jan Panek	rolnik	Jakób Fakt	„	Benedykt Gorz	„	dom pryw.	1	—	1	—	50
73	2366	Podhajce	Korzowa	20	Józef Jankowski	„	Jan Iwański	„	Antoni Doskocz	nauczyciel	Czyt. T. S. L.	—	50	—	60	55
74	2356	„	Markowa	10	Józef Krasucki	„	Józef Gilewski	„	Józef Olchawa	rolnik	„ „	1	—	-	60	60
75	2346	„	Nowosiółka	11	Jan Emerich	„	Piotr Gut	„	Józef Monasterski	„	„ „	1	—	1	20	60
76	2365	Przemyśl	Nienadowa[22])	33	Antoni Wołkowicki	pełn. dóbr	Franciszek Kijanka	wójt	Adam Brosz	kier. szkoły	szkoła	—	60	1	20	50
77	2301	„	Ortrów	34	Antoni Ambrozik	„ „	Józef Augustyn	„	Michał Kisiel	„ „	dom pryw.	1	—	2	—	52
78	2389	„	Przedm. lwowskie	15	Romuald Strzelecki	maszyn. kol.	Stanisław Boroń	kand. poczt.	Jakób Mazur	drogom. p.	„ „	2	—	3	60	55
79	2405	„	Reczpol	38	Wojciech Pawłowski	rolnik	Jan Świst	rolnik	Antoni Piątek	rolnik	szkoła	—	40	1	20	55
80	2371	„	Sliwnica	28	Karol Hirkawski	kanc. sąd.	Wojciech Błahut	wójt	Ksawery Boroń	sekr. gminy	„	—	30	—	60	55
81	2295	„	Zrotowice[23])	11	Józef Mujstra	„ „	Walenty Stankiewicz	nauczyciel	Jędrzej Mroszczyk	„ „	dom pryw.	1	—	1	—	67
82	2382	Przeworsk	Krzeczowice	42	ks. Dyonizy Węgrzynowicz	gr. kat. prob.	Wojciech Cieśliński	rolnik	Bazyli Kwaśniuk	„ „	dom gm.	1	—	1	20	50
83	2333	„	Urzejowice	45	Witold Łoziński	adm. dóbr	Walenty Kapusta	nacz. gm.	Franciszek Śliwa	pis. ekon.	„ „	1	20	1	20	60
84	2391	Rawa ruska	Niemirów	19	Kazimierz Komisiński	bednarz	Kazimierz Gryl	właśc. real.	Józef Hierowski	nauczyciel	Czyt. T. S. L.	—	60	—	48	—
85	2372	Rohatyn	Skoromochy stare	20	Walenty Pomykałło	dyr. zakł. wych.	Michał Hahn	kowal	Antoni Skulski	rolnik	sala zakł. wych.	1	—	1	20	50
86	2319	Rzeszów	Dąbrowa	86	Józef Łoboda	rolnik	Jakób Długosz	rolnik	Wiktor Woźniak	„	dom pryw.	—	50	1	20	50
87	2324	„	Pobitno	33	Jan Mróz	„	Jan Gaweł	„	Wojciech Stanio	„	sala gm.	—	50	1	—	50

[16]) Kółko zaw. w r. 1891, upadło w r. 1899, zaw. na nowo. [17]) Kółko zaw. w r. 1892, upadło w r. 1906, zaw. na nowo, [18]) Kółko zawiązano w r. 1890, upadło w r. 1905, zaw. na nowo. [19]) Kółko zawiązano w r. 1891, upadło. [20]) Kółko zaw. w r. 1885, upadło w r. 1903, zaw. na nowo. [21]) Kółko zaw. w r. 1902, upadło. [22]) Kółko zaw. w r. 1892, upadło. [23]) Kółko zaw. w r. 1883, upadło w r. 1899, zaw. na nowo.

L. p.	L. porządkowa Kółka w ogólnym wykazie	POWIAT	MIEJSCOWOŚĆ w której zawiązano Kółko	Ilość członków	SKŁAD ZARZĄDU: Przewodniczący	Godność	Zastępca przewodn.	Godność	Sekretarz	Godność	Miejsce zebrań	Wpisowe K	Wpisowe h	Wkładki roczne K	Wkładki roczne h	Do biblioteki wysłano książek
88	2318	Rzeszów	Przybyszówka	44	Jędrzej Baran	rolnik	Jan Probola	rolnik	Walenty Wołowiec	rolnik	dom prywatny	—	30	—	60	50
89	2392	„	Rudna wielka[24])	33	Tytus Micał	nauczyciel	Jan Woźny	„	Tomasz Kuśminder	„	„ „	1	—	—	50	55
90	2338	„	Szklary	52	Andrzej Pluta	rolnik	Szymon Huchla	„	Walenty Pluta	„	„ „	—	40	1	—	50
91	2374	„	Terliczka	39	Andrzej Berko	„	Jan Pietraszek	„	Franciszek Kloc	„	kanc. gm.	—	20	1	—	55
92	2306	„	Wysoka[25])	16	Leon Łabaj	nauczyciel	Andrzej Krasiński	„	Michał Poźniak	„	szkoła	—	50	2	40	50
93	2347	„	Zalesie	44	Jan Gumiński	właśc. dóbr	Andrzej Gliwa	naucz. gm.	Józef Ziembiński	nauczyciel	sala gm.	—	20	1	—	50
94	2336	„	Zarzecze	24	Jan Maternowski	inżynier	Wojciech Wilk	rolnik	Piotr Musiał	„	szkoła	1	—	1	—	50
95	2315	Skałat	Sorocko	39	Michał hr. Baworowski	właśc. dóbr	Jan Chuderski	„	Stanisław Bukowski	kier. szk.	Czyt. polska	—	40	1	—	52
96	2307	Sokal	Uhrynów[26])	20	Michał Opaliński	rolnik	Tomasz Kaczorowski	„	Wawrzyniec Byczek	organista	dom gm.	—	20	1	—	52
97	2403	Stanisławów	Drohomirczany	15	Klemens Kwaśniewski	„	Bazyli Jakubowski	„	Eugeniusz Robaczewski	rolnik	dom pryw.	1	—	1	20	55
98	2415	„	Jeziorko	15	Zofia Morawska	właśc. dóbr	Antoni Żytkowski	„	Lud. Daszkiewiczówna	naucz.	szkoła	—	30	1	20	55
99	2310	„	Tumirz	15	Jan Rybczyński	„ „	Franciszek Dobosz	„	Mikołaj Puschkar	kier. szk.	dom pryw.	1	—	1	40	52
100	2368	„	Uhrynów szlach.	19	Michał Koblański	rolnik	Jan Głowicki	„	Aleks. Żurakowski	rolnik	Czyt. T. S. L.	—	20	2	40	55
101	2352	Stryj	Felicienthal	13	ks. Jan Kordek	rz. kat. prob.	Jędrzej Hartl	naucz. gm.	Konrad Will	kier. szk.	szkoła	1	20	2	40	60
102	2362	Strzyżów	Przedm. strzyżowskie	25	dr. Ignacy Wołkowicki	właśc. dóbr	Józef Pasternak	rolnik	Jan Żydzik	„ „	dom pryw.	—	50	2	40	55
103	2299	Tarnobrzeg	Pilchów	15	Franciszek Żurawski	nacz. gm.	Tomasz Grabowski	sekr. gm.	Antoni Grębowiec	rolnik	„ „	—	40	1	—	—
104	2340	„	Rzeczyca okrągła	24	Jan Pomykała	rolnik	Józef Buława	rolnik	Adam Wiktor	pis. gm.	„ „	10	—	6	—	—
105	2326	„	Wielowieś[27])	19	ks. Szczęsny Rudnicki	rz. kat. prob.	Wawrzyniec Zioło	naucz. gm.	ks. Piotr Balwierz	w kary	„ „	1	—	1	20	50
106	2397	„	Wólka turebska	12	Adam Latawiec	rolnik	Wojciech Brudka	rolnik	Michał Szwajka	rolnik	kanc. gm.	—	50	1	—	—
107	2330	Tarnopol	Dyczków	13	Klemens Pius	„	Błażej Łohin	„	Antoni Studenny	cieśla	Czyt. T. S. L.	—	50	1	20	60
108	2325	„	Mikulińce[28])	16	Michał Misiewicz	stolarz	Bronisław Ruczajewicz	szewc	Jan Misiewicz	urz. T. zal	szkoła	—	40	1	20	60
109	2329	„	Smykowce	15	Mikołaj Karmazyn	rolnik	Jan Łaban	rolnik	Grzegorz Górski	rolnik	dom pryw.	—	20	—	60	60
110	2373	Tarnów	Dąbrówka infułacka	43	Wojciech Pochroń	„	Antoni Żmuda	„	Tomasz Pochroń	„	kanc. gm.	1	—	—	40	55
111	2399	„	Nowodworze	14	Jan Frączek	„	Andrzej Broda	„	Stefan Tyrka	„	dom pryw.	1	—	—	60	55
112	2390	„	Rzędzin	22	Ludwik Młynek	prof. gimn.	Franciszek Gawin	nauczyciel	Franciszek Schab	„	„ „	1	—	—	60	55
113	2398	„	Zawada	15	Jan Sowiński	rolnik	Maciej Sowiński	rolnik	Józef Wojtarowicz	„	„ „	1	—	—	40	55
114	2313	Wadowice	Nidek	17	ks. Joachim Dziża	rz. kat. prob.	Antoni Michalik	„	Józef Wandar	„	szkoła	1		1	—	50
115	2316	„	Wadowice	119	Stanisław Krywułt	radca sądu	Kazimierz Kłębkowski	inżynier	Celestyn Smólski	ck. ofic. pod.	sala Sokoła	1	—	1	—	—
116	2320	Wieliczka	Gorzków	16	Sebastyan Półtorak	rolnik	Józef Krawczyk	rolnik	Antoni Półtorak	rolnik	dom pryw.	—	40	1	—	50
117	2381	„	Koźmice małe	15	Franciszek Hełpa	„	Wojciech Batko	„	Jakób Surówka	„	kanc. gm.	1	—	—	40	55
118	2364	Zaleszczyki	Latacz	27	ks. Jan Dziuban	eskpozyt	Marya Krasnopolska	właśc. dóbr	Jan Czuhajowski	kuśnierz	Czyt. polska	—	40	—	50	—
119	2408	Zbaraż	Maksymówka	20	Franciszek Sobolak	„	Piotr Warężak	„ „	Jędrzej Kopiec	„	dom pryw.	1	—	1	—	55
120	2393	Żywiec	Błądzonka	37	ks dr. M. Kołodziej	rz. kat. prob.	ks. Stanisław Mensa	wikary	Michał Paleczny	pryw. naucz.	Czyt. T. S. L.	1	—	—	30	55
121	2394	„	Cięcina[29])	41	Wojciech Pytel	rolnik	Franciszek Kraus	rolnik	Antoni Kłósak	rolnik	szkoła	1	—	1	20	55
122	2395	„	Juszczyna	95	Wojciech Dendys	„	Wojciech Greń	„	Andrzej Homa	„	dom pryw.	1	—	—	30	—
123	2369	„	Korbielów	21	Józef Makuch	„	Jan Janiczek	„	Wojciech Majewski	„	„ „	1	—	—	50	55
124	2384	„	Pewel ślemieńska	39	Marcin Czula	„	Józef Misik	„	Wincenty Ścieszka	„	„ „	1	—	—	40	55

[24]) Kółko zaw. w r. 1892, upadło w r. 1906, zaw. na nowo. [25]) Kółko zaw. w r. 1894, upadło, zaw. na nowo, [26]) Kółko zaw. w r. 1896, upadło w r. 1906, zaw. na nowo. [27]) Kółko zaw. w r. 1885, upadło, zaw. na nowo. [28]) Kółko zaw. w r. 1900, upadło w r. 1906, zaw. na nowo. [29]) Kółko zaw. w r. 1897, upadło w r. 1907, zaw. na nowo.

E) Działalność na polu obrony pożarnej.

Praca na polu obrony pożarnej, przyjęta w program działalności Zarządu głównego w drugiej połowie 1902 r., unormowana została w początka.h 1903 r. układem między Zarządem głównym Towarzystwa a kraj. Związkiem ochotniczych straży pożarnych. Na podstawie zmian statutu Towarzystwa, przyjętych na Ogólnej Radzie w r. 1904, ochotnicze straże pożarne, powstające przy Kółkach rolniczych, nie tworzą osobnych stowarzyszeń z odrębnym statutem, lecz są częścią składową Kółka rolniczego. Członków Kółka rolniczego, należących do straży, obowiązuje przedewszystkiem statut Towarzystwa Kółek rolniczych, a obok niego, w sprawach, dotyczących organizacyi straży, regulamin, ułożony za wspólnem porozumieniem się Związku i Zarządu głównego. Zarząd główny kieruje strażami pod względem organizacyjnym i administracyjnym, Związek zaś ochotniczych straży pożarnych spełnia nad niemi patronat pod względem technicznego urządzenia i prowadzenia.

Myśl zakładania straży pożarnych przez Kółka rolnicze okazała się bardzo trafną, gdyż za pomocą Kółek rolniczych instytucya obrony pożarnej w dogodny i skuteczny sposób znajduje przystęp wśród ludności włościańskiej. Świadczy o tem stały rowój akcyi pożarnictwa za pomocą Kółek rolniczych, który stwierdzają następujące daty, dotyczące ilości straży, zawiązanych przy Kółkach.

Mieliśmy:

w 1903	roku	27	straży	przy	Kółkach	rolniczych
w 1904	„	65	„	„	„	„
w 1905	„	129	„	„	„	„
w 1906	„	189	„	„	„	„
w 1907	„	216	„	„	„	„

do końca zaś 1908 r. doszliśmy już do 239 straży, utworzonych przez Kółka rolnicze.

Stwierdzając ogólny rozwój naszych straży pożarnych, zaznaczyć jednak musimy, iż z ogólnej liczby 250 straży, które do końca 1908 roku przy Kółkach rolniczych powstały, 11 straży upadło. Objaw ten jednak całkowicie przypisać należy temu, że z jednej strony Związek ochotniczych straży nie wszędzie mógł dotrzeć z pomocą w technicznem urządzeniu straży, z drugiej zaś — Zarząd główny, mając dotychczas do rozporządzenia jednego zaledwie instruktora pażarnictwa, nie jest w stanie podołać potrzebom natury organizacyjnej i administracyjnej wzrastających liczebnie straży ochotniczych przy Kółkach rolniczych.

W całym kraju dotkliwie odczuwa się brak fachowych sił na polu pożarnictwa. Instruktor nasz podczas lustracyjnych podróży swoich, niejednokrotnie napotykał takie gminy, w których potworzone już zostały pogotowia pożarne i zakupione były odpowiednie przyrządy, a jednak na wypadek pożaru pogotowia te okazywały się bezużytecznemi li tylko dla tego, że nikt w gminie nie umiał się obchodzić z sikawkami.

Zarząd główny szerzy wiadomość organizacyi ochotniczych straży pożarnych przy Kółkach rolniczych: 1) za pomocą kursów, urządzanych w porozumieniu z kraj. Związkiem ochotniczych straży pożarnych 2) za pomocą instruktora ochotniczych straży Kółek rolniczych, który kontroluje również istniejące już straże.

Zaznaczyć tutaj musimy, iż działalność instruktora pożarnictwa jest niewątpliwie konieczną i nadzwyczaj owocną, jako dopełnienie skutecznej działalności kursów strażackich. Podczas kursu bowiem uczestnicy obznajamiani bywają z budową i zastosowaniem przyrządów pożarniczych i sikawek takiego typu, które są obecnie wyrabiane we fabrykach i sprowadzane przez straże ochotnicze. Te zaś ostatnie zaopatrywały się w różnych czasach w różnego typu sikawki, które nieraz odmienne są co do budowy i co do sposobów zastosowania. Zdarza się więc często, iż sikawka wcale dobra i kosztowna nie może być użytą dla tego, że na miejscu nie jest znany sposób jej zastotowania. W takich wypadkach tylko pouczenie kontrolującego straże instruktora uchronić może gminę od nieuniknionych strat.

Powiatowe kursa strażackie odbyły się w następujących miejscowościach:

1) w Żywcu w dniach 16, 17 i 18 marca 1908 r. wobec 47 uczestników;

2) w Złoczowie w dniach 26, 27 i 28 marca wobec 35 uczestników;

3) w Brzeżanach w dniach 8, 9 i 10 kwietnia wobec 24 uczestników;

4) w Nowym Targu w dniach 3, 4 i 5 czerwca wobec 32 uczestników;

5) w Biskowicach, pow. Sambor, w dniach 15, 16 i 17 czerwca wobec 29 uczestników;

6) w Mielcu w dniach 28, 29 i 30 czerwca wobec 26 uczestników;

7) w Chrzanowie w dniach 14, 15 i 16 października wobec 22 uczestników;

Na kursach udzielał nauki sekretarz Związku ochotniczych straży pożarnych p. Antoni Szczerbowski przy pomocy instruktorów pp. Rużyczki i Sroki. Sprawozdania szczegółowe o przeprowadzonych kursach pomieszczone są w „Przewodniku Kółek rolniczych“.

Funkcye instruktora straży pożarnych Kółek rolniczych spełniał p. Józef Sroka. W zakres jego działalności wchodziło:

1) udzielanie pomocy fachowej Kółkom rolniczym, przystępującym do zawiązania ochotniczej straży pożarnej;

2) kontrolowanie istniejących straży pożarnych Kółek rolniczych i przeprowadzanie w nich ćwiczeń;

3) przeprowadzanie wstępnych czynności do każdego kursu strażackiego; w tym celu objeżdżał on przed każdym kursem Kółka rolnicze odnośnego powiatu, udzielał wyjaśnień o znaczeniu kursu i wyszukiwał odpowiednich kandydatów na uczestników kursu.

Czynności swe przeprowadził w roku 1908 w następujących miejscowościach: w powiecie przeworskim: 1) Żurawiczki, 2) Tryńcza, 3) Jastrzębiec, 4) Tarnawice, 5) Przeworsk; w powiecie łańcuckim: 6) Szumlany; w powiecie jarosławskim: 7) Zarzecze, 8) Cieszacin wielki, 9) Cieszacin mały, 10) Szówsko 11) Tuczępy, 12) Koszyce; w powiecie tarnowskim: 13) Skrzyszów, 14) Szynwałd, 15) Zalasowa, 16) Ryglice, 17) Tuchów, 18) Janowice, 19) Krzyż, 20) Kobierzyn, 21) Lisia góra, 22) Pawęzów, 23) Zaczarnie, 24) Żukowice stare, 25) Jastrząbka nowa, 26) Wola pogórska; w powiecie złoczowskim: 27) Kniaże, 28) Skwarzawa, 29) Biały kamień, 30) Usznia, 31) Sassów, 32) Lackie wielkie, 33) Gołogóry, 34) Kondratów, 35) Olszanica, 36) Firlejówka, 37) Pietrycze, 38) Krasne, 39) Kutkorz, 40) Olejów, 41) Jezierna, 42) Zborów, 43) Podborce; w powiecie żywieckim: 44) Pewel mała, 45) Jeleśnia 46) Krzyżowa, 47) Przyborów, 48) Koszarowa, 49) Hucisko, 50) Sucha, 51) Rajcza, 52) Milówka, 53) Kamesznica, 54) Lisiec, 55) Węgierska górka, 56) Ślemień, 57) Gilowice, 58) Rychwałd, 59) Pietrzykowice. 60) Łodygowice, 61) Radziechowa, 62) Zabłocie; w powiecie brzeżańskim: 63) Kozowa, 64) Teofipolka, 65) Słoboda, 66) Horodyszcze, 67) Dmuchawiec, 68) Płancza wielka, 69) Płancza mała, 70) Taurów, 71) Budyłów, 72) Wybudów, 73) Leniów, 74) Koropatniki, 75) Łapczyn, 76) Kurzany, 77) Demnia, 78) Hucisko; w powiecie nowotarskim; 79) Ludzimierz, 80) Rogóźnik, 81) Stare bystre, 82) Czarny Dunajec, 83) Wróblówka, 84) Długopole, 85) Dziat, 86) Pieniążkowice, 87) Odrowąż, 88) Załuczne, 89) Podczerwone, 90) Koniówka, 91) Chochołów, 92) Szaflary, 93) Biały Dunajec, 94) Poronin, 95) Zakopane, 96) Waksmund, 97) Ostrowsko, 98) Gromków, 99) Goń, 100) Białka, 101) Szczawnica, 102) Krościenko, 103) Maniowy, 104) Harklowa; w powiecie myślenickim: 105) Maków; w powiecie lwowskim: 106) Einsiedel, 107) Basiówka, 108) Chrusno nowe, 109) Falkiensztein, 110) Rzęsna polska, 111) Zaszków, 112) Sokolniki, 113) Kulparków, 114) Podsadki; w powiecie samborskim: 115) Biskowice, 116) Wojutycze, 117) Nadyby, 118) Czyszki, 119) Sąsiadowice, 120) Głębokie, 121) Kalinów, 122) Kranzberg, 123) Dublany, 124) Dąbrówka, 125) Strzałkowice; w powiecie przemyślańskim: 126) Kimirz, 127) Świrz, 128) Uszkowice; w powiecie chrzanowskim: 129) Szczakowa, 130) Długoszyn, 131) Siersza, 132) Alwernia, 133) Grojec, 134) Jaworzno, 135) Dąbrowa narodowa. 136) Długoszyn, 137) Szczakowa, 138) Ciężkowice, 139) Siersza, 140) Kwaczała, 141) Balice, 142) Krzeszowice; w powiecie pilzneńskim: 143) Róża, 144) Borowa, 145) Łąki dolne, 146) Zwiernik, 147) Przeborowce, 148) Siedliska, 149) Brzostek, 150) Błaszkowa, 151) Jodłowa; w powiecie ropczyckim: 152) Brzeziny, 153) Mała) 154) Niedźwiada, 155) Łączki kucharskie, 156) Glinik, 157) Wielopole; w powiecie rudeckim: 158) Ostrów pohorecki, 159) Czajkowice, 160) Buczały, 161) Katarenice, 162) Rumno, 163) Łowcze, 164) Andryanów, 165) Brzeziec, 166) Chłopy, 167) Tuligłowy, 168) Podhajczyki, 169) Koniuszki siemianowskie, 170) Pohorce Hołodówka, 171) Dołobów Nowosiółki, 172) Gościnne, 173) Milczyce, 174) Bińkowa wisznia, 175) Hoszany, 176) Jatwięgi, 177) Michalenice. 178) Chłopczyce.

Do końca grudnia 1908 roku objechał instruktor 178 miejscowości w 16 powiatach, przyczem do 4 miejsc zjeżdżał dwukrotnie.

Oprócz tego kierował instruktor ćwiczeniami popisowemi, które się odbyły podczas wystawy rolniczo przemysłowej w dniach 18 i 19 września 1908 r. w Wielopolu skrzyńskiem, a 26 i 27 tegoż miesiąca w Jodłowej, wreszcie przewodniczył ćwiczeniom w dniu 29 listopada podczas powiatowego zjazdu ochotniczych straży pożarnych w Rudkach.

Na początku roku 1909 objechał instruktor 74 miejscowości, których wykaz szczegółowy umieścimy w przyszłem sprawozdaniu.

Przedkładając sprawozdanie z działalności naszej na polu pożarnictwa, nie możemy pominąć milczeniem tej wybitnej pomocy materyalnej, z jaką przyszło nam tutaj Szanowne Towarzystwo wzajemnych ubezpieczeń w Krakowie. Pomoc ta wyraża się w przyznaniu Zarządowi głównemu subwencyi w wysokości 5000 K, w subwencyonowaniu oddzielnych straży przy Kółkach rolniczych na zakupno przyrządów strażackich, wreszcie w udzielaniu zasiłków Zarządom powiatowym Kółek rolniczych na urządzenie kursów pożarniczych. Poparcie materyalne ze strony Krako-

wskiego Tow. wzajemnych ubezpieczeń ma tak doniosłe znaczenie dla tej akcyi naszej, iż obecny rozwój całkowicie przypisać należy tak wydatnej pomocy. Składając za nią szczere podziękowanie, tuszymy nadzieję, iż na przyszłość akcya nasza na polu pożarnictwa doznawać będzie większego jeszcze poparcia, byśmy mogli zamianować wreszcie drugiego instruktora pożarnictwa, który, ze względu na stały rozwój naszych straży pożarnych, jest nieodzownie potrzebny.

Wykaz Straży pożarnych przy Kółkach rolniczych, którym w roku sprawozdawczym przyznane zostały subwencye ze strony Tow. wzajemnych ubezpieczeń w Krakowie.

1.	w Holosku wielkiem	60 K
2.	„ Inwałdzie	60 „
3.	„ Zawadzie	60 „
4.	„ Hadyńkowcach	50 „
5.	„ Krukienice	50 „
6	„ Strachocinie	50 „
7.	„ Zdrowem	50 „
8.	„ Darowicach	30 „
9.	„ Zakościelu	30 „
10.	„ Rzęsnie polskiej	100 „
11.	„ Chocierzu	100 „
12.	„ Białym kamieniu	100 „
13.	„ Zagórzu	80 „
14.	„ Janowicach	80 „
15.	„ Jadownikach podgórnych	60 „
16.	„ Czarnochowicach	60 „
17.	„ Rozwienicy	50 „
18.	„ Złotkowicach	50 „
19.	„ Lubzinie	50 „
20.	„ Pietryczach	50 „
21.	„ Pawęzowie	30 „
22.	„ Jastrząbce nowej	20 „
23.	„ Zalasowej	20 „
24.	„ Żukowicach	20 „
25.	„ Podhajczykach	150 „
26.	„ Zbydniowie	100 „
27.	„ Einsiedlu	40 „
28	„ Żukowicach starych	40 „
29.	„ Jadownikach mokrych	60 „
30.	„ Szynwałdzie	50 „
31.	„ Zwierniku	40 „
32.	„ Przemyślu-Zasaniu	200 „
33.	„ Niecieczy	120 „
34.	„ Medyce	100 „
35.	„ Monowicach	100 „
36.	„ Ostrowie	80 „
37.	„ Węgierce	80 „
38.	„ Borku wielkim	60 „
39.	„ Białogórze	50 „
40.	„ Grojcu	40 „
41.	„ Drohobyczu	30 „
42.	„ Pojawiu	30 „
43.	„ Bujakowie	20 „
44.	„ Rzepienniku	20 „
45.	„ Umieszczu	20 „
46.	„ Długoszynie	40 „
47.	„ Sierszy	40 „
48.	„ Górkach	40 K
49.	„ Przybyszówce	100 „
50.	„ Bolestraszycach	100 „
51.	„ Darowicach	30 „
52.	„ Głębokiem	20 „
53.	„ Grochowcach	45 „
54.	„ Grojcu	70 „
55.	„ Hureczku	45 „
56.	„ Januszkowicach	30 „
57.	„ Kobylanach	45 „
58.	„ Kosztowej	20 „
59.	„ Krzywczy n. Sanem	60 „
60.	„ Majdanie Zbydn.	60 „
61.	„ Pikulicach	80 „
62.	„ Prałkowcach	70 „
63.	„ Przemyślu-Błonie	200 „
64.	„ Przewrotnem	30 „
65.	„ Staromieściu	150 „
66.	„ Trzcianie	100 „
67.	„ Wyszatycach	90 „
68.	„ Zdrohcu	50 „
69.	„ Żurawicy	100 „
	Razem	4355 K

Zarządowi powiatowemu Kółek rolniczych w Białej na urządzenie kursu pożarnictwa Krakowskie Tow. Wzajemnych ubezpieczeń przyznało kwotę 100 K.

Pewnej części Straży pożarnych przy Kółkach rolniczych Towarzystwo subwencyi odmówiło na tej podstawie, że w tamtejszych gminach stan ubezpieczeń był nieznaczny.

Wykaz Straży pożarnych Kółek rolniczych.

Wobec tego, że Krajowy Związek nie rozesłał do straży pożarnych Kólek rolniczych wykazów statystycznych, jak to się stało w roku ubiegłym, nie możemy podać bliższych wiadomości o ilości członków, wartości inwentarza i ilości pożarów, przy których Straże były czynne i musimy się ograniczyć na wymienieniu Kółek rolniczych przy których Straże zawiązano,

I. Biała

1. Bujaków
2. Grojec
3. Kozy
4. Monowice
5. Włosienica

II. Bochnia

6. Kobyle
7. Królówka
8. Łapczyca
9. Ostrów królewski
10. Trzciana
11. Wiśnicz stary
12. Wola batorska
13. Wrzępia
14. Żegocina

III. Brzesko.

15. Bielcza
16. Borzęcin górny
17. Jadowniki podgórne
18. Maszkienice
19. Pojawie
20. Strzelce wielkie
21. Szczurowa
22. Wola przemykowska
23. Zaborów
24. Zdrohec

IV. Brzeżany.

25. Kozłów

V. Brzozów.

26. Dylągowa
27. Górki
28. Harta
29. Humniska
30. Orzechówka
31. Trześniów
32. Turzepole

VI. Buczacz.

33. Berezówka
34. Duliby
35. Kowalówka
36. Podzameczek
37. Potok złoty

VII. Chrzanów.

38. Ciężkowice
39. Długoszyn
40. Grojec
41. Jeleń
42. Siersza

VIII. Czortków.

43. Słobódka dżuryńska
44. Zalesie

IX. Dąbrowa.

45. Demblin
46. Jadowniki mokre
47. Lubiczko
48. Mędrzechów
49. Miechowice małe
50. Miechowice wielkie
51. Nieciecza
52. Odmęt
53. Radgoszcz
54. Samocice
55. Wola rogowska

X. Dobromil.

56. Posada nowomiejska

XI. Gorlice.

57. Rzepiennik biskupi
58. Szalowa

XII. Gródek

59. Białogóra

XIII. Horodenka.

60. Chocimierz

XIV. Husiatyn.

61. Czarnokońce wielkie
62. Hadyńkowce
63. Jabłonów
64. Żabińce

XV. Jarosław.

65. Chorzów
66. Cieszacin mały
67. Cieszacin wielki
68. Kaszyce
69. Munina
70. Pawłosiów
71. Rozwienica
72. Rudołowice
73. Szówsko
74. Tuczępy
75. Węgierka
76. Wiązownica
77. Zarzecze

XVI. Jasło.

78. Czeluśnica
79. Lublica
80. Sądkowa
81. Szebnie
82. Tarnowiec
83. Umieszcz
84. Wrocanka
85. Zarzecze

XVII. Kałusz.

86. Dolha wojniłowska

XVIII. Kraków.

87. Czernichów
88. Wyciąże

XIX. Krosno.

89. Myścowa

XX. Limanowa.

90. Kamienica

XXI. Lwów.

91. Basiówka
92. Chrusno nowe
93. Czyszki
94. Einsiedel
95. Falkenstein
96. Glinna
97. Hołosko wielkie
98. Kamienopol
99. Kościejów
100. Krotoszyn

101. Krzywczyce
102. Kulparków
103. Malechów
104. Rakowiec
105. Rzęsna polska
106. Serdyca
107. Siemianówka
108. Sokolniki
109. Zagórz
110. Zamarstynów
111. Zaszków
112. Zimnawoda
113. Zimnawódka
114. Zubrza
115. Żydatycze

XXII. Łańcut.

116. Gać
117. Hucisko jaworznickie

XXIII. Mielec.

118. Rożniaty

XXIV. Mościska.

119. Balice
120. Dołhomościska
121. Kulmatycze
122. Krysowice
123. Lacka wola
124. Lipniki
125. Myślatycze
126. Nikłowice
127. Pnikut
128. Radochońce
129. Rehberg
130. Stojańce
131. Strzelczyska
132. Sułkowszczyzna
133. Tamanowice
134. Trzcieniec
135. Twierdza
136. Wojkowice
137. Wołostków
138. Zakościele
139. Złotkowice

XXV. Myślenice.

140. Wola radziszowska

XXVI. Nisko.

141. Bieliny
142. Dąbrowica
143. Kamień
144. Łętownia
145. Nisko
146. Przędzel
147. Racławice
148. Wolina

XXVII. Nowy Sącz.

149. Biegonice

XXVIII. Nowy Targ.

150. Białka
151. Rogóźnik

XXIX. Pilzno.

152. Błaszkowa
153. Borowa
154. Januszkowice
155. Jodłowa
156. Róża
157. Siedliska
158. Zwiernik

XXX. Przemyśl.

159. Babice
160. Bachórzec
161. Bolestraszyce
162. Darowice
163. Drohobyczka
164. Dubiecko
165. Grochowce
166. Hureczko
167. Medyka
168. Nienadowa
169. Ostrów
170. Prałkowce
171. Wyszatyce
172. Zasanie

XXXI. Przemyślany.

173. Alfredówka
174. Kimirz
175. Majdan lipowiecki
176. Świrz

XXXII. Przeworsk.

177. Jagieła
178. Mikulice
179. Sietesz
180. Tryńcza

XXXIII. Rohatyn.

181. Sarnki dolne

XXXIV. Ropczyce.

182. Borek wielki
183. Brzeziny
184. Brzezówka
185. Glinik
186. Mała
187. Niedźwiada
188. Skrzyszów
189. Zawada

XXXV. Rudki.

190. Andryanów
191. Beńkowa Wisznia
192. Buczały
193. Chłopy
194. Czernichów
195. Dołobów
196. Katarynice

197. Koniuszki siemianowskie
198. Milczyce
199. Podhajczyki
200. Rumno
201. Tuligłowy

XXXVI. **Rzeszów.**

202. Boguchwała
203. Kraczkowa
204. Przewrotne
205. Przybyszówka
206. Świlcza
207. Trzciana
208. Zaczernie
209. Zarzecze

XXXVII. **Sambor**

210. Biskowice
211. Czukiew
212. Kalinów

XXXVIII. **Sanok.**

213. Bażanówka
214. Głębokie
215. Klimkówka
216. Nowotaniec
217. Pakoszówka
218. Pisarowce
219. Posada jaćmierska
220. Strachocina
221. Zagórz

XXXIX. **Strzyżów.**

222. Gogolów
223. Łączki
224. Łęki
225. Przybówka
226. Wojaszówka

XL. **Tarnobrzeg.**

227. Majdan zbydniowski
228. Szlęzaki
229. Żabno
230. Zaleszany
231. Zbydniów

XLI. **Tarnów.**

232. Janowice
233. Jastrząbka nowa
234. Pawężów
235. Skrzyszów
236. Szynwałd
237. Wierzchosławice
238. Zalasowa
239. Żukowice nowe
240. Żukowice stare

XLII. **Trembowla.**

241. Boryczówka
242. Nałuże

XLIII. **Wadowice.**

243. Inwałd
244. Jaroszowice
245. Targanice I.
246. Targanice II.
247. Wieprz

XLIV. **Wieliczka.**

248. Biskupice
249. Brzezowa
250. Czarnochowice
251. Grabie

XLV. **Zbaraż.**

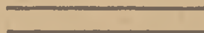
252. Berezowica mała

XLVI. **Złoczów.**

253. Biały Kamień
254. Pietrycze
255. Pomorzany
256. Usznia

XLVII. **Żywiec.**

257. Cisiec
258. Gilowice
259. Krzyżowa
260. Radziechowy
261. Sporysz

F) Działalność oświatowa.

I. Zakładanie biblioteczek w Kółkach rolniczych.

Spełniając jedno z zadań statutem określonych, Zarząd główny jak w latach poprzednich, tak i w roku sprawozdawczym kładł silny nacisk na zakładanie i rozwój bibliotek Kółek rolniczych. Wartość tych bibliotek polega na tem, że są one jednym z najskuteczniejszych środków szerzenia i popularyzowania wiedzy rolniczej, z drugiej zaś strony są ważnym czynnikiem w walce z karczmą i pieniactwem, które wywołuje bezmyślna gadanina w dnie świąteczne. W odniesieniu do drugiej z poruszonych cech bibliotek, jest gorącem życzeniem i dążeniem Zarządu, ażeby stały się one środowiskiem życia towarzyskiego i jednym z terenów ruchu umysłowego, których rolę w wielu wypadkach odgrywa w dzisiejszych stosunkach niestety tylko karczma. Wpływaliśmy więc przy każdej sposobności na Zarządy Kółek, aby oprócz wypożyczania książek urządzały wspólne odczyty i pogadanki, dla ułatwienia zaś tego zadania, przesyłaliśmy do nowo zawiązanych Kółek 50 do 60 książek treści po części ekonomiczno rolniczej, po części historyczno powieściowej, a o ile na to środki pozwalały, zasilaliśmy także już istniejące, ale nieliczne i zniszczone biblioteki, zachęcając równocześnie Kółka rolnicze, aby ze swych funduszów odkładały co roku pewną kwotę na zakupno książek. W zakupnie tem chętnie pośredniczyliśmy, odstępując Kółkom udzielane przez wydawców rabaty.

Że odezwy Zarządu głównego nie pozostały bez echa, dowodzi to, że Kółka rolnicze zakupiły w roku 1908 za pośrednictwem Zarządu głównego książek za kwotę 1129 koron, w tem 953 dzieł gospodarskich, reszta książki powieściowe najwybitniejszych naszych pisarzy jak, Kraszewski, Sienkiewicz, Prus, Rodziewiczówna i t. p.

Ażeby mieć pewność, że ofiarowane bezpłatnie Kółkom rolniczym dzieła będą w należytem przechowaniu i nie staną się ofiarą niedbalstwa, czy też niesumienności jednostek, wymagał Zarząd główny złożenia przed wysyłką książek deklaracyi podpisanej przez obranego bibliotekarza, którą tenże zobowiązuje się strzedz całości powierzonej mu biblioteczki, a w razie ustąpienia oddać ją pod rachunkiem następcy na podstawie równobrzmiącej deklaracyi.

W ten sposób wysłał Zarząd główny w roku sprawozdawczym bezpłatnie 2439 książek rolniczych i ekonomicznych, a 2302 powieściowych, do 103 Kółek nowozawiązanych i 29 dawniejszych, które o zasilenie biblioteczki nowemi dziełami prosiły.

Oprócz tego wysłano bezpłatnie do Kółek rolniczych z wydawnictw Towarzystwa 2575 broszurek wartości 492 kor.

Z powodu dwukrotnej przeprowadzki biur, a następnie urządzenia nowego lokalu Towarzystwa nastąpiła w roku ubiegłym w wysyłce książek dłuższa przerwa, wskutek której część nowych Kółek rolniczych otrzymała książki dopiero z początkiem roku 1909.

Wobec tego, że w sprawozdaniach z lat ubiegłych podawaliśmy wykazy wysłanych książek, a w roku 1908 tylko małe zmiany pod tym względem nastąpiły, nie wymieniamy ich ponownie, ograniczając się tylko do podania ogólnej ich liczby.

Z funduszów udzielonych na biblioteczki przez Komitet c. k. Towarzystwa gospodarskiego, wysłał Zarząd główny komplety po 10 książek: 1. O wierzbach gospodarskich, Tynieckiego, 2. Uprawa i przerabianie lnu w Czechach, Chłopińskiego, 3. Kultura lnu w Belgii, Noskowskiego, 4. Zbiór i przechowywanie roślin pastewnych, 5. Sztuczne nawozy, Szybińskiego, 6. Cele i sposoby uprawy łąk naturalnych, Janowskiego, 7. Hodowla nasion, traw pastewnych, Janowskiego, 8. Pomoc przy porodach u krów, Sochaniewicza, 9. Hodowla bydła rogatego, Szybińskiego, 10. Wychów bydła mlecznego, Pańkowskiego, do następujących Kółek rolniczych: Pieniaki pow. brodzkiego, Orzechówka pow. brzozowskiego, Podlesie i Porchowa pow. buczackiego, Świdowa pow. czortkowskiego, Janów koło Lwowa pow. gródeckiego, Węgierka i Wola rozwienicka pow. jarosławskiego, Podhajczyki pow. kołomyjskiego, Milatyn pow. lwowskiego, Dołhomościska pow. mościskiego, Markowa, Nowosiółka i Wolica pow. podhajeckiego, Urzejowice pow. przeworskiego, Felizienthal pow. stryjskiego, Dołżanka, Dyczków, Mikulińce, Poczapińce i Smykowce pow. tarnopolskiego.

II. Wydawnictwa Towarzystwa.

W wykonaniu uchwał I. Ogólnej Rady w Krakowie Zarząd główny podjął wydawnictwo dziełek treści rolniczej i ekonomicznej.

W roku 1899 wydano: a) w języku polskim:

L. 1. Dr. Fr. Stefczyk — „Jakie korzyści przyniesie gminie albo parafii założenie Spółki oszczędności i pożyczek, systemu Reiffeisena", cena 6 h.

L. 2. Ks. A. Koleński — „O potrzebie i sposobie oszczędzania", cena 6 h.

L. 3. Jerzy Turnau — „Przechadzka po polach". — „Kilka uwag o głównych wadach w gospodarstwach włościańskich", cena 6 h.

L. 4. Bolesław Pobóg-Gurski — „O użyciu nawozów sztucznych", cena 20 h.

b) w języku ruskim:

Ч. 1. Др. Франц Стефчик — „Яки користи принесе для громади або д я парохиї заложене Спілки ощадности і пожиток системи „Райфайсена", ціна 6 сот,

Ч. 2. О. Антін Коленьский — „О способах і о потребі ощадности", ціна 5 сот.

W r. 1900 wydano:

a) w języku polskim:

L 5. Karol Sieprawski — „Jak się starać o trafiki i jak je prowadzić należy", cena 10 h.

L. 6. Bolesław Pobóg-Gurski — „O uprawie buraków cukrowych", cena 16 h.

L. 7. Józef Mikułowski Pomorski — „W jaki sposób należy kupować nawozy sztuczne?" cena 12 h.

L. 8. T. I. P. — „Nauka o łąkach", cena 12 h.

L 9. Karol Sieprawski — „O opustach podatku gruntowego z powodu szkód elementarnych", cena 6 h.

b) w języku ruskim:

Ч. 3. Болеслав Нобуґ Гурский — Про ужите штучних навозів", ціна 20 сот.

W roku 1901 wydano:

a) w języku polskim:

L. 10. T. I. P. — „Kilka słów o pastwiskach" — stron 16, cena 6 h. — nakład 2000 egzemplarzy.

L. 11. Z. Jałbrzykowski — „Wyrób wina z jagód i owoców", stron 66, cena 24 h. — nakład 2000 egz.

L. 12. Julian Tałasiewicz — Wskazówki dla włościan w sprawach spadkowych i opiekuńczych", stron 136, cena 40 h. — nakład 2000 egzemplarzy.

L. 13. Dr. Franciszek Stefczyk — „Rolnicze Spółki magazynowe", stron 62, cena 20 h. — nakład 3200 egz.

b) w języku ruskim (nakład 3000 egz.).

Ч. Т. І. П. — „Про сіножати", ціна 20 сот.

W roku 1902 wydano:

a) w języku polskim:

L. 14. „Niewyzyskane ulgi podatkowe dla domów włościańskich", stron 22, cena 10. — nakład 5000 egz.

L. 15. Karol Sieprawski — „O opustach podatku gruntowego z powodu szkód elementarnych . — Wydanie drugie, stron 26, cena 6 h. — nakład 3000 egz.

b) w języku ruskim:

Ч. 5. „Невивискані податкові полекші для селяньских домів", ціна 10 сот.

W r. 1903 wydano:

L. 16. Kazimierz Dulęba — „Wskazówki do uprawy mało rozpowszechnionych roślin pastewnych, marchwi pastewnej i końskiego zębu", stron 32, cena 12 h. — nakład 2000 egzemplarzy.

L. 17. Dr. Jan Blauth — „O drenowaniu", stron 44, cena 16 h. — nakład 2000 egzemplarzy.

L. 18. Ks. A. Koleński — „O współudziale Kółek rolniczych w walce przeciw alkoholizmowi", stron 24, cena 10 h. — nakład 2000 egzemplarzy.

W r. 1904 i w pierwszej połowie r. 1905 wydano:

a) w języku polskim:

L. 19. Józef Gumowski — „O komasacyi i dzieleniu wspólnych gruntów", stron 27, cena 10 h. — nakład 2000 egzemplarzy.

L. 20. „O opustach podatku gruntowego z powodu szkód elementarnych". Wydanie 3-cie uzupełnione, stron 16, cena 6 h. — nakład 3000 egzemplarzy.

L. 21. Dr. Jan Blauth — „Nawodnianie gruntu", stron 20, cena 6 h — nakład 600 egzemplarzy.

L. 22. „Wskazówki dla ochotniczych straży pożarnych Kółek rolniczych", stron 62, cena 20 h. — nakład 2000 egz.

L. 23. „O użyciu krów do zaprzęgu", stron 24, cena 10 h. — nakład 5000 egzemplarzy.

b) w języku ruskim:

Ч. 6. Йосиф Ґумовскій — „Комасация і ділене спільних ґрунтів",

W drugiej połowie r. 1905 wydano:

a) w języku polskim:

L. 24. Julian Tałasiewicz — „Jakie przepisy istnieją u nas co do praw majątkowych", stron 136, cena 40 h. — nakład 800 egzemplarzy.

L 25. „O opustach podatku gruntowego z powodu szkód elementarnych". Wydanie 4-te uzupełnione, stron 20, cena 6 h. — nakład 3000 egzemplarzy.

L. 16. Dr. Jan Blauth — „O suszeniu gruntów", stron 27, cena 10 h. — nakład 1000 egzemplarzy

b) w języku ruskim:

Ч. 7. Йосиф Мікуловскі Поморскі — „Як обходити ся з обірником і як знавозити землю", і Болеслав Іховский — „Сіножати і пасовиска", стр. 32, ціна 12 сот.

W r. 1906 i w pierwszej połowie 1907 r. wydano:

L. 27. Dr. Kazimierz Miczyński — „Jaki pożytek z uprawy dobrych odmian roślin i jak można dobre odmiany roślin wytwarzać?" cena 20 h. — nakład 1000 egzemplarzy

L. 28. I. „O nawozie stajennym, jego przechowaniu i użyciu", napisał Józef Froń. — II. „Nawozy zielone", napisał Jan Profic, cena 20 h. — nakład 1000 egzemplarzy.

L. 29. H. S. — „Włości rentowe", cena 40 h. — nakład 3000 egzemplarzy.

L. 30. Karol Surówka — „Jak się starać o trafiki i jak je prowadzić należy?" cena 10 h. — nakład 3000 egz.

W drugiej połowie 1907 r. i z początkiem 1908 r. wydano:

L 31. „Wskazówki dla ochotniczych straży pożarnych".

L. 32. T. J. P. — „O kozie", cena 10 h.

L. 33. K. Reiter — „Hodowla królików", cena 20 h.

L. 34. Teodor Popławski — „O użyciu krów do zaprzęgu, cena 30 h.

L. 35. Teodor Popławski — „Na czem zboże najłatwiej oczyścić można", cena 4 h.

W drugiej połowie 1908 r. i z początkiem 1909 r. wydano:

L. 36. Dr. Kazimierz Miczyński — „Pogadanka o ziemniakach", cena 40 h.

L. 37. Dr. Jan Blauth — „O drenowaniu", cena 40 h.

L. 38. Zdzisław Bańkowski — „Chwasty i ich tępienie", cena 20 h.

L. 39. Jerzy Turnau — „O głównych wadach w hodowli bydła u włościan" cena 6 d.

L. 40. Tadeusz Stamirowski — „O wychowie źrebiąt", cena 12 h.

L. 41 O. Lille — „Pierwsza pomoc przy porodach i chorobach porodowych u krów", cena 40 h.

Z powyższych wydawnictw Towarzystwa wyczerpane są: Nr. 1, 2. 3, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 20, 21, 22, 23, 26 i 28.

III. „Przewodnik Kółek rolniczych“.

Równorzędnie z rozwojem Towarzystwa rozwija się „Przewodnik Kółek rolniczych“, a wpływ jego sięga nawet po za ramy naszej organizacyi.

Przedewszystkiem zaznacza się jego stały rozwój wewnętrzny, co dla nas jest najdonioślejszym objawem. Nie tylko bowiem wiadomości z Zarządów powiatowych i Kółek rolniczych zajmują dziś w „Przewodniku“ wiele miejsca, świadcząc o wzmagającem się życiu w podstawowych organizacyach naszego Towarzystwa i wykazując żywe zainteresowanie czytelników, którzy podzielić się chcą każdym wspomnienia godnym objawem z wielotysięczną rzeszą „Kółkowców“, ale coraz częściej — można powiedzieć w każdym już numerze — znaleźć można artykuły pisane ręką licznych członków „Kółek rolniczych“ i czytelników „Przewodnika“. Artykuły te poruszają szereg spraw nieraz o dużej doniosłości. To chyba najlepiej dowodzi poczytności i wpływów naszego organu.

Na ogół wziąwszy, stwierdzić trzeba, że „Przewodnik“ dziś w znacznej już liczbie egzemplarzy prenumerowany jest prywatnie przez włościan, nie rzadko w gminach, gdzie Kółka rolniczego jeszcze nie ma. On dopiero grunt pod jego założenie niejednokrotnie przygotowuje i wytwarza podstawę dobrego jego prowadzenia. Mieliśmy tego dosyć liczne przykłady. Z obowiązku prenumerują „Przewodnika“ wszystkie Kółka rolnicze, wiele z nich więcej, niż po 1 egzemplarzu.

Każdy numer „Przewodnika“ miał mieć co najwyżej 2 arkusze tekstu. Liczny jednak napływ korespondencyi z Kółek rolniczych, komunikaty o działalności Zarządów powiatowych i konieczność dokładniejszego informowania członków Towarzystwa o czynnościach Zarządu głównego i jego biura zmuszały do stałego rozszerzania wyznaczonych ram, tak, że z reguły wychodziły numera o objętości $2^1/_2$ arkusza, a nieraz o 3 arkuszach. Stąd też rocznik Przewodnik z r. 1908 tworzy (nie wliczając arkuszy okładkowych z inseratami) poważną księgę o 688 stronach czyli 86 arkuszach i ma o 6 arkuszy druku więcej, niż rocznik poprzedni.

Podniesienie prenumeraty z 2 K rocznie na 3 K, wpłynęło w początkach na pewne obniżenie liczby prenumeratorów. W ciągu 1908 r. zaczęli jednak wracać dawni czytelnicy tak, że z początkiem 1909 roku liczba rozsyłanych egzemplarzy przewyższyła tę, którą mieliśmy z końcem 1907 r., i obecnie stale się podnosi.

Wpływy z prenumeraty w ostatniem dziesięcioleciu przedstawiają się następująco:

w	r.	1899	—	K	1708
„	„	1900	—	„	2274
„	„	1901	—	„	2960
„	„	1902	—	„	3851
„	„	1903	—	„	4140
„	„	1904	—	„	5007
„	„	1905	—	„	5404
„	„	1906	—	„	6351
„	„	1907	—	„	7507
„	„	1908	—	„	9669

Szczegółowe zestawienie przychodów i rozchodów wydawnictwa podane są osobno w sprawozdaniu rachunkowem.

Obowiązki naczelnego redaktora „Przewodnika“ pełni od r. 1898 dyrektor biura Telesfor Adamski. Stałymi współpracownikami pisma są inspektorowie rolniczy Towarzystwa.

IV. Kalendarz Kółek rolniczych.

Wydawnictwo „Kalendarza Kółek rolniczych“ prowadzi Zarząd główny od r. 1904. Wydano dotąd 5 roczników na r. 1905, 1906, 1907, 1908 i 1909 a w przygotowaniu jest Kalendarz na rok 1910.

Na tem miejscu zdać mamy sprawę o czwartym roczniku, wydanym na r. 1908. Rocznik ten odznaczający się doborową treścią i obfitością ilustracyi, wydany został w nakładzie 4.000 egzemplarzy większym, niż poprzednie roczniki. Nie udało się nam jednak rozprzedać całego nakładu i dlatego ów drobny zysk, jaki z wydawnictwa osiągnąć było można, nie dopisał nam. Zamknięcie rachunków wydawnictwa Kalendarza z r. 1908 tak się przedstawia:

Koszta papieru, druku i honorarya autorskie	6.815·84 K.
Wpływy ze sprzedaży i ogłoszeń .	6.804·49 „
pozostał zatem niedobór . .	11·35 K.

Pouczeni doświadczeniem poprzedniego roku powróciliśmy do wydania Kalendarza na r. 1909 w tej ilości egzemplarzy, jak wydawano przed r. 1908. Wynikiem tego było, że już w połowie grudnia 1908 r. nie mieliśmy ani jednego egzemplarza na sprzedaż i odmownie załatwiać musieliśmy cały szereg zgłoszeń, wynoszący najmniej 1500 — 2000 egzemplarzy.

Żałowaliśmy, widząc ten napływ zamówień, że nie rozporządzamy taką ilością, jak w roku poprzednim, bo za pomocą „Kalendarza Kółek rolniczych“ szerzą się przecież dokładniejsze wskazówki i informacye o naszem Towarzystwie, a to nie jest bez znaczenia dla nas. Z drugiej jednak strony osiągnęliśmy tę korzyść, że wydawnictwo przyniesie pewien dochód, który przekazać będzie można do funduszu żelaznego Towarzystwa.

Zamknięcie rachunków Zarządu głównego za

r. 1908 nię wykazuje wprawdzie żadnej jeszcze nadwyżki z wydawnictwa Kalendarza na r. 1909, lecz dochody i rozchody równe, pochodzi to jednak stąd, że równe wpływy za ogłoszenia wpłacone zostały dopiero w r. 1909. Dopiero więc w sprawozdaniu przyszłorocznem podać będziemy mogli definitywne zamknięcie rachunków „Kalendarza Kółek rolniczych“ wydanego na rok 1909, obecnie jednak zaznaczyć możemy, że wykaże ono przeszło 500 K. nadwyżki.

V. Teatry włościańskie.

Sprawy, dotyczące ruchu teatralnego wśród polskiego włościaństwa, objął Związek teatrów i chórów włościańskich we Lwowie (ulica Ossolińskich l. 9), który od r. 1907 nadaje mu odpowiedni kierunek. W tym celu wydaje Związek bibliotekę teatrów włościańskich (dotąd wyszło 5 tomów) i „Poradnik teatrów i chórów włościańskich“, miesięczne czasopismo.

Zarząd główny naszego Towarzystwa, za którego inicyatywą powstał Związek, nie pomijał i tego roku milczeniem działalności teatralnej wśród Kółek rolniczych. Zauważyć jednak musimy, że sprawozdania poszczególnych Kółek rolniczych z tego powodu wykazują mniejszą ilość amatorskich drużyn teatralnych, że znaczna ich część — zorganizowana w osobne towarzystwa pod nazwą „Teatru i chóru włościańskiego“ — należy do Związku i temu osobne przedkładała sprawozdania.

Jak w latach poprzednich, tak i tego roku największą popularnością cieszyły się Jasełka, a dalej sztuki Anczyca, Strokowej i Staszczyka. Obok tego wielką stosunkowo liczbę przedstawień wykazuje „Wóz Drzymały“, jednoaktowa sztuka patryotyczna, wydana przez Związek teatrów i chórów włościańskich.

Ruch teatralny i choralny wśród ludu polskiego miał zawsze gorącego orędownika w Zarządzie głównym Towarzystwa, a i nadal nie odmówimy mu pomocy, już to pośrednio przez Związek, już to bezpośrednio przez poparcie działalności teatralnej poszczególnych Kółek rolniczych.

Spis Kółek rolniczych, w których w roku 1908 odbywały się przedstawienia teatralne z wykazem odegranych sztuk

(na podstawie sprawozdań Kółek rolniczych).

Biała.

1. **Bulowice:** Powrót taty.
2. **Janowice:** nie podano tytułów.
3. **Jawiszowice:** Błażek opętany. — Łobzowianie.
4. **Międzybrodzie:** nie podano tytułów.
5. **Pisarzowice:** Chłopi arystokraci.
6. **Wilamowice:** Jasełka.

Bóbrka.

7. **Brzozdowce:** Jasełka i inne sztuki (nie podano tytułów).
8. **Staresioło:** Kominiarz i młynarz.

Bochnia.

9. **Bogucice:** Łobzowianie.
10. **Buczyna:** Wóz Drzymały. — Prelegent.
11. **Chrość:** Jasełka. — Hanusia krożańska. — Flisacy. — Łobzowianie.
12. **Grabie uznańskie:** Jasełka.
13. **Jazy:** Hanusia krożańska i Flisacy. (Teatr i chór włościański).
14. **Leszczyna:** Jasełka. — Gorzałka.
15. **Łapczyca:** Jasełka.
16. **Stanisławowice:** Wóz Drzymały.
17. **Stary Wiśnicz:** nie podano tytułów.
18. **Trzciana:** Gorzałka.

Borszczów.

19. **Jezierzany:** Jasełka. — Żyd w beczce. — Chłopi arystokraci.

Brody.

20. **Ruda brodzka:** Jasełka.
21. **Stanisławczyk:** Żyd w beczce.

Brzesko.

22. **Biskupice radłowskie:** Jasełka.
23. **Borzęcin górny:** Matka żyje. — Wóz Drzymały. — W gabinecie doktora.
24. **Przybysławice:** Jasełka. — Noc Świętojańska. — Werbel domowy.
25. **Strzelce wielkie:** nie podano tytułów.
26. **Wola przemykowska:** Betleem polskie.

Brzeżany.

27. **Kozłów:** Jasełka. — Cyganie. — Urlopnik.

Brzozów.

28. **Blizne:** Jasełka.
29. **Dydnia:** Jasełka i inne sztuki (tytułów nie podano).
30. **Dylągowa:** Jasełka. — Dziesiąty pawilon. — Łobzowianie.
31. **Haczów:** Jasiek sierota. — Flisacy.
32. **Harta:** Jasełka. — Błażek opętany. — Dzieci w jaskini zbójców. — Wóz Drzymały.
33. **Humniska:** Flisacy. — Kościuszko pod Racławicami. — Łobzowianie. — Wóz Drzymały. (Teatr i chór włościański).
34. **Izdebki:** Jasełka. — Kościuszko pod Racławicami (III akt). — Żyd w beczce.
35. **Jasionów:** Jasełka.
36. **Niebocko:** Jasełka.
37. **Trześniów:** Wóz Drzymały.
38. **Turzepole:** Jasełka. — Błażek opętany. — Gwiazda Syberyi. — Jasiek sierota.
39. **Wesoła:** Adam i Ewa. — Werbel domowy. — Wóz Drzymały.

Buczacz.

40. **Barysz:** Hanusia krożańska.
41. **Dźwinogród:** Jasełka.
42. **Kowalówka:** Jasełka.
43. **Korościatyn:** Jasełka.
44. **Nagórzanka:** Jasiek sierota. — Wóz Drzymały.
45. **Pyszkowce:** Bernadeta.
46. **Rzepińce:** Jasełka. — Noc w Belwederze.
47. **Trybuchowce:** Jasełka.

Chrzanów.

48. **Ciężkowice:** Jasełka.
49. **Paczółtowice:** Flisacy. — Matka żyje. — Powrót taty.

Cieszanów.

50. **Płazów:** Flisacy. — Jasiek sierota. — Korale Marysi i Kasi. — W wielkopolskiej chacie.

Czortków.

51. **Białobożnica:** Dzieci muzy.—Jasiek sierota.
52. **Pauszówka:** Jasełka. — Matka żyje.

Dąbrowa.

53. **Gruszów wielki:** nie podano tytułów sztuk.
54. **Pałuszyce:** Wóz Drzymały.
55. **Samocice:** Błażek opętany. — Łobzowianie. — Matka żyje. — Za sztandarem.
56. **Szarwark:** Gorzałka.

Dobromil.

57. **Nowe Miasto:** nie podano tytułów sztuk.
58. **Posada nowomiejska:** Jasełka. — Gorzałka. — Wóz Drzymały.

Gorlice.

59. **Gorlice:** nie podano tytułów sztuk.
60. **Kobylanka:** Jasełka.—Bernadeta.—Flisacy.
61. **Staszkówka:** Jasełka.
62. **Szymbark:** Jasełka. — Bernadeta.

Gródek Jagiell.

63. **Janów:** Jasełka.
64. **Mszana:** Jasełka.

Grybów.

65. **Bobowa:** Jasełka.
66. **Kąclowa:** nie podano tytułów sztuk.
67. **Polna:** Wóz Drzymały.

Horodenka.

68. **Czernelica:** nie podano tytułów sztuk.

Husiatyn.

69. **Chorostków:** Jasełka. — Bernadeta.
70. **Hadyńkowce:** Kościuszko pod Racławicami.

Jarosław.

71. **Bystrowice:** Hanusia Krożańska. — Wesele powstańca. — Wóz Drzymały.
72. **Cieszacin wielki:** Za sztandarem.
73. **Kolonia polska ad Cieplice:** Kościuszko pod Racławicami. — Korale Marysi i Kasi. — Flisacy. — Wóz Drzymały. — Żyd w beczce.
74. **Ostrów:** Błażek opętany.—Matka żyje. — Wóz Drzymały.
75. **Pawłosiów:** Jasełka. — Flisacy. — Wóz Drzymały.
76. **Rudołowice:** Dziesiąty pawilon. — Matka żyje.
77. **Zarzecze:** Łobzowianie. — Wesele powstańca. — Za sztandarem.

Jasło.

78. **Czeluśnica:** Jasiek sierota. — Kominiarz i młynarz.
79. **Czermna:** Jasełka.
80. **Dębowiec:** Bernadeta. —Dziesiąty pawilon.
81. **Kalembina:** Dzieci polskie w Betleem.
82. **Przybówka:** Jasiek sierota. — Wóz Drzymały.
83. **Sieklówka:** Przed ożenkiem.—Żyd w beczce.
84. **Świerchowa:** Bartek w sieni piekielnej. — Błażek opętany. — Gorzałka.—Żyd przed sądem. (Teatr i chór włościański).
85. **Warzyce:** Łobzowianie.
86. **Wysoka:** Łobzowianie.
87. **Załęż:** Wóz Drzymały.

Jaworów.

88. **Wielkie oczy:** Hanusia Krożańska. — Flisacy.

Kałusz.

89. **Dołha wojniłowska:** Gorzałka. — Wóz Drzymały.

Kosów.

90. **Moskałówka:** Jasełka.

Kraków.

91. **Bronowice małe:** Betleem polskie.
92. **Czułówek:** Jasełka.
93. **Kościelniki:** Jasełka. — Flisacy.
94. **Mników:** Racławice.

Krosno.

95. **Kobylany:** nie podano tytułów sztuk odegranych.
96. **Kombornia:** Dziady (Cz. III.). List do Matki Boskiej.
97. **Lubatowa:** Bartek w sieni piekielnej. — Żyd w beczce.
98. **Łężany:** Dziesiąty pawilon. — Wóz Drzymały.

Limanowa

99. **Ujanowice:** Chłopi arystokraci. — Łobzowianie.

Lwów.

100. **Barszczowice:** Jasełka.
101. **Brzuchowice:** Jasełka. — Jasiek sierota.
102. **Dawidów:** Chłopi arystokraci. — Dziesiąty pawilon. — Hanusia Krożańska. – Kościuszko pod Racławicami. – Noc w Belwederze. — Wóz Drzymały.
103. **Dublany:** Jasełka.
104. **Krotoszyn:** Jasełka.

105. **Kukizów:** Jasiek sierota. — Kościuszko pod Racławicami. (Teatr i chór włościański).

106. **Zboiska:** Chłopi arystokraci. — Kościuszko pod Racławicami. — Za nic żydowskie swaty. (Teatr i chór włościański).

Łańcut.

107. **Albigowa:** nie podano sztuk odegranych.

108. **Czarna-Podbórz:** Chłopi arystokraci. — Wóz Drzymały.

109. **Gniewczyna łańc.:** Chłopi arystokraci. — Łobzowianie. — Wóz Drzymały. — Żyd w beczce.

110. **Handzlówka:** Bernadeta. — Błażek opętany. — Chłopi arystokraci. — Dziesiąty pawilon. — Hanusia Krożańska. — Karpaccy górale. — Łobzowianie. — Ojczyzna. — Powrót taty. — Racławice. — Żyd w beczce. (Teatr i chór włość.).

111. **Rakszawa:** nie podano tytułów sztuk.

112. **Sietesz:** nie podano tytułów sztuk.

113. **Sonina:** Chłopi arystokraci.

114. **Świętoniowa:** Jasełka.

Mościska.

115. **Balice:** Flisacy.

116. **Pnikut:** Kościuszko pod Racławicami. —

117. **Tamanowice:** Jasełka.

Myślenice.

118. **Jawornik:** Chłopi arystokraci. — Flisacy. — Werbel domowy.

Nadwórna.

119. **Święty Józef:** Jasełka. — Adam i Ewa. — Akademik czyli ofiara za Ojczyznę. (Teatr i chór włościański).

Nisko.

120. **Nisko:** Jasełka. — Łobzowianie.

121. **Wolina:** nie podano tytułów sztuk.

Nowy Sącz.

122. **Podegrodzie:** Dziesiąty pawilon. — Żyd w beczce.

123. **Tęgoborze:** Chłopi arystokraci.

124. **Wielogłowy:** Za sztandarem.

Nowy Targ.

125. **Krościenko n. D.:** Jasełka.

126. **Poronin:** Chłopi arystokraci. — Flisacy. — Wóz Drzymały.

127. **Szczawnica:** Flisacy. — Wóz Drzymały.

128. **Zakopane:** Betleem polskie. (Teatr i chór włościański).

Pilzno.

129. **Jodłowa:** nie podano tytułów sztuk.

Podhajce.

130. **Byszów:** nie podano tytułów sztuk.

131. **Zawałów:** przedstawienia urządza Teatr i chór włościański.

Przemyśl.

132. **Babice:** Adam i Ewa. — Chłopi arystokraci. — Staruszkowie w zalotach.

133. **Bachórzec:** Za sztandarem.

134. **Bolestraszyce:** Wóz Drzymały.

135. **Dubiecko:** Kominiarz i młynarz. — Kościuszko pod Racławicami. — Staruszkowie w zalotach.

136. **Grochowce:** przedstawienia urządza Teatr i chór włościański.

137. **Krasiczyn:** Łobzowianie.

138. **Medyka:** Dziesiąty pawilon. — Hanusia Krożańska.

139. **Żurawica:** Jasełka. — Jasiek sierota. — Błażek opętany.

Przemyślany.

140. **Chlebowice świrskie:** Jasełka. — Urlopnik.

141. **Kimirz:** Bursztyny Kasi. — Święta Dorota. — Jasiek sierota. — Kosa racławicka. — Kościuszko pod Racławicami. (Teatr i chór włość.).

142. **Krościenko:** Jasełka.

143. **Przemyślany:** Na manewrach. — Sen. — Urlopnik. — Wóz Drzymały. — Zagroda Sobkowa. (Teatr i chór włościański).

144. **Świrz:** Hanusia Krożańska. — Kominiarz i młynarz. — Łobzowianie. (Teatr i chór włość.).

145. **Uszkowice:** Bernadeta. (Teatr i chór włościański).

Rohatyn.

146. **Firlejów:** Hanusia Krożańska. — Łobzowianie.

Ropczyce.

147. **Brzeziny:** Jasełka.

148. **Mała:** Jasełka.

149. **Olchowa:** Jasełka.

150. **Skrzyszów:** Jasełka.

151. **Wielopole skrzyń.:** Wóz Drzymały.

Rudki.

152. **Milczyce:** Urlopnik.

Rzeszów.

153. **Boguchwała:** Jasełka. — Błażek opętany. — Kominiarz i młynarz. — Mosiek szpekulant. — Słowiczek. — Tragedya jakich wiele. — Urlopnik. — Wóz Drzymały. — Żyd w beczce.

154. **Chmielnik:** Jasełka. — Bernadeta. — Łobzowianie.

155. **Dobrzechów:** Bernadeta. — Dla świętej ziemi. — Dziesiąty pawilon. — Kościuszko pod Racławicami. — Sztuki Anczyca.

156. **Grodzisko:** Gorzałka. — Kościuszko pod Racławicami.

157. **Kraczkowa:** Jasełka. — Bernadeta.

158. **Krasne:** Jasełka. — Flisacy. — Łobzowianie. — Wóz Drzymały.

159. **Łąka:** Bernadeta. — Wóz Drzymały.

160. **Staromieście:** Gorzałka. — Wóz Drzymały.

161. **Zaczernie:** Powrót taty. — Urlopnik. — Wiesław. (Teatr i chór włośc.)

162. **Żarnowa:** Gorzałka. — Hanusia Krożańska. — Jasiek sierota. — Kościuszko pod Racławicami. — Wóz Drzymały. — Żyd w beczce.

Sambor.

163. **Biskowice:** Bursztyny Kasi. — Jasiek sierota.
164. **Czyszki:** Wóz Drzymały.
165. **Sambor-Średnia:** nie podano tytułów sztuk.

Sanok.

166. **Bażanówka:** Za wiarę i wolność. — Złote usta, złote serce.
167. **Pakoszówka:** Bernadeta.
168. **Pisarowce:** Chłopi arystokraci. — Wóz Drzymały.
169. **Posada dolna:** nie podano tytułów sztuk odegranych.
170. **Posada sanocka:** Wstrzemięźliwość i pijaństwo.
171. **Strachocina:** Niema jak to handel wódką. Urlopnik.
172. **Zagórz:** Jasełka.

Skałat.

173. **Chmieliska:** Jasełka.
174. **Magdalówka:** Kominiarz i młynarz.
175. **Ostapie:** Gorzałka. — W wielkopolskiej chacie.
176. **Połupanówka:** Jasełka.

Sokal.

177. **Krystynopol:** Hanusia Krożańska. — Na przekór. — W wielkopolskiej chacie. — Wiesław.— Wigilia św. Andrzeja.

Stanisławów.

178. **Halicz:** Łobzowianie.
179. **Jezupol:** Jasełka. — Hanusia Krożańska. — Wesele powstańca.
180. **Knihinin kol.:** Jasełka.—Karpaccy górale.

Stary Sambor.

181. **Felsztyn:** Jasełka. — Chłopi arystokraci. Janek biały. — Kosa racławicka. — Kościuszko pod Racławicami. — Prawica i lewica. — Wigilia św. Andrzeja. — Żyd w beczce.
182. **Laszki murow.:** Matka żyje.
183. **Towarnia:** Jasełka.

Stryj.

184. **Daszawa:** Dziedzictwo syna niewdzięcznego.
185. **Synowódzko wyżne:** Jasełka. — Ptasznik z Tyrolu.

Tarnobrzeg.

186. **Mokrzyszów:** Jasełka.
187. **Sokolniki:** Chłopi arystokraci.
188. **Szlęzaki:** Jasełka.
189. **Żabno:** Chłopi arystokraci.—Jasiek sierota.
190. **Zaleszany:** Bernadeta. — Chłopi arystokraci. — Hanusia Krożańska. — Kościuszko pod Racławicami.

Tarnopol.

191. **Nastasów:** Jasełka.

Tarnów.

192. **Chojnik:** Wóz Drzymały. (Teatr i chór włośc.)
193. **Pleśna:** Jasełka.
194. **Siemiechów:** Jasełka.
195. **Śmigno:** Jasełka.—Chłopi arystokraci. — Dwóch głuchych. — Pan Bonifacy.
196. **Szynwałd:** Jasełka.—Błażek opętany.— Wóz Drzymały.
197. **Zalasowa:** Bartosz z pod Krakowa. — Stryj przyjechał.

Trembowla.

198. **Łoszniów:** Jasełka. — Matka żyje. — Na muzyce. — Pod borem Żyrzyna. — Racławice.
199. **Tiutków:** Hanusia Krożańska.

Wadowice.

200. **Chocznia:** Jasełka. — Wóz Drzymały.
201. **Krzęcin:** nie podano tytułów sztuk.
202. **Spytkowice:** Jasełka.
203. **Stanisław dolny:** nie podano tytułów sztuk.
204. **Tłuczań górna:** Powrót taty. — Kościuszko pod Racławicami.
205. **Woźniki:** Jasełka. — Wicek i Wacek.— Ziemia ojczysta.

Wieliczka.

206. **Gruszów:** Chłopi arystokraci. — Łobzowianie. — Wóz Drzymały.
207. **Koźmice wielkie:** Jasełka. — Czarodziejski stolik.
208. **Krzyszkowice:** Na przekór. — Z dobrego serca.
209. **Przewóz:** Wigilia św. Andrzeja.
210. **Radziszów:** Wigilia św. Andrzeja. — Za sztandarem.

Zbaraż.

211. **Berezowica mała:** Jasełka. — Bernadeta.
212. **Medyń:** Jasełka. — Powrót taty.
213. **Netreba:** Kościuszko pod Racławicami.
214. **Toki:** Chłopi arystokraci.

Złoczów.

215. **Biały kamień:** Betleem Polskie. — Consilium facultatis. — Nad Wisłą. — Przybłęda. — Racławice. — Wóz Drzymały.
216. **Firlejówka:** Jasełka.
217. **Pomorzany:** Błażek opętany.—Kościuszko pod Racławicami. — Powrót taty.

Żydaczów.

218. **Ruda:** Jasełka.

Żywiec.

219. **Radziechowy:** Gorzałka.

Oprócz tego odegrano kilka sztuk po rusku w Stanimirzu (powiat: Przemyślany) i po niemiecku w Felicienthalu (powiat: Stryj).

G. Sprawozdanie z rachunków

Zarządu głównego

Towarzystwa Kółek rolniczych

za rok 1908.

PRZYCHÓD **I. Zamknięcie rachunkowe za czas od 1-go stycznia 1908 do 31-go grudnia 1908.** ROZCHÓD

Fol.	WYSZCZEGÓLNIENIE	Otrzymano koron	Otrzymano hal.
26	I. Subwencye:	123582	31
	II. Dochody własne:		
27	1. wkładki członków wspierających	9787	80
28	2. „ „ założycieli	1100	—
44	3. zwroty Kółek rolniczych za lustracye handlowe . . .	5956	87
40	4. „ „ „ „ zboże do pól doświadczaln.	2061	—
39	5. „ „ „ „ koszta manip. przy zakup.	4111	42
104	6. „ „ „ „ drób i króliki subwencyon.	1100	—
93	7. „ „ „ „ części należyt. za chomonta	135	12
38	8. Odsetki od chwilowej lokacyi kapitałów	1686	06
114	9. Z prenumeraty i ogłoszeń „Przewodnika"	17102	58
50	10. Ze sprzedaży i ogłoszeń Kalendarza na r. 1908 . . .	6804	49
128	11. „ „ „ „ na r. 1909 . . .	5682	92
106	12. „ „ wydawnictw	851	87
32	13. „ „ książek	1127	46
117	14. „ „ ksiąg handlowych	703	42
49	15. Opłaty członków za karty legitymacyjne	4001	19
100	16. Zwrot Bazaru w Czernichowie za kierownictwo sklepu	600	—
51	17. Składki na budowę domu Towarzystwa	4431	53
53	18. Nadzwyczajne i nieprzewidziane	5032	58
127	19. Zwrot kosztów na portorya	586	45
125	20. Zwroty zaliczek pobranych przez urzędników	2692	—
110	21. „ składek na straże pożarne i subwenc. na kursa poż.	790	30
118	22. Wpłaty ubezpieczonych do Kasy chorych	567	—
95	23. Subwencye na kurs instruktorów i organizatorów . .	130	—
124	24. Organizacya handlu materyałem rzeźnym	117878	82
25	25. Rachunek przechodowy z Kółkami rolniczemi . . .	175374	96
	Pozostałość kasowa z roku 1907	10083	90
		504012	05

Fol.	WYSZCZEGÓLNIENIE	Wydano koron	Wydano hal.
54	1. Najem lokalu	4620	—
108	2. Opał i światło	1038	64
77	3. Druki i litografie	3605	34
127	4. Portorya, podatki, stemple, ogłoszenia	7120	95
121	5. Przybory biurowe i sprzęty	3813	73
109	6. Podróże delegatów	1239	30
101	7. Koszta Ogólnej Rady	856	48
97	8. Porada w sprawach prawnych i taryfowych	600	—
53	9. Nadzwyczajne i nieprzewidziane	3506	93
126	10. Pensye urzędników biura i służby	18483	23
69	11. Podróże inspektorów rolniczych	4927	52
105	12. Zboże i ziemniaki do pól doświadczalnych	9108	64
96	13. Doświadczenia nawozowe na polach i łąkach	275	20
84	14. Kursa weterynaryjno-hodowlane i t. d.	1820	38
81	15. Nagrody za ulepszone obchodzenie się z obornikiem	1650	—
82	16. Subwencye na nasiona	2446	78
116	17. Subwencye przy zakupnie maszyn	3639	48
115	18. Nagrody za konkursowe opracowania rolnicze	390	—
64	19. Pensye inspektorów rolniczych	15141	08
111	20. Propaganda w zakresie sadownictwa i pensya instruktora . .	3790	94
92	21. „ „ pszczelnictwa	597	46
104	22. „ „ hodowli drobiu i królików	2578	52
93	23. Zakupno chomont na krowy	858	94
124	24. Organizacya handlu materyałem rzeźnym	17907	43
44	25. Koszta lustracyi handlowych	16692	54
79	26. Kursa handlowe i wędrowne	7080	—
120	27. Pensye lustratorów handlowych	8230	30
117	28. Zakupno ksiąg handlowych	756	28
32	29. Książki dla bibliotek Kółek rolniczych	4099	76
106	30. Wydawnictwa	1822	86
114	31. „Przewodnik Kółek rolniczych"	24217	72
50	32. Kalendarz Kółek rolniczych na r. 1908	6815	84
128	33. Kalendarz Kółek rolniczych na r. 1909	5682	92
49	34. Wydawnictwo kart legitymacyjnych	3073	12
78	35. Rozbudzenie życia towarzyskiego w Kółkach rolniczych . .	1101	—
95	36. Kurs dla instruktorów i organizatorów Kółek rolniczych . .	1613	56
122	37. Koszta organizacyi powiatowej	14231	08
110	38. „ „ straży pożarnych	4775	52
125	39. Zaliczki pobrane przez urzędników w r. 1908	2602	—
129	40. 40% wkładek członków wspierających do funduszu żelaznego	3915	12
28	41. Wkładki członków założycieli	1100	—
51	42. Składki na budowę domu	4431	53
118	43. Wpłaty do Kasy chorych	1922	36
25	44. Rachunek przechodowy z Kółkami rolniczemi	175374	96
	Pozostałość kasowa na r. 1909	4456	61
		504012	05

Zamknięcie rachunków za r. 1908 dokładnie z księgą główną, księgami pomocniczemi i alegatami sprawdziliśmy i znaleźliśmy wszystko zgodne, co niniejszem stwierdzamy.

Lwów, dnia 15. czerwca 1909.

KOMISYA REWIZYJNA:

Karol d' Abancourt m. p. *Leopold Wilimowski* m. p. *Bolesław Żardecki* m. p.

II. Rachunek „Przewodnika Kółek rolniczych“.

PRZYCHÓD	w roku 1908 K	h	w roku 1907 K	h	w roku 1906 K	h	w roku 1905 K	h	w roku 1904 K	h
Z prenumeraty . . .	9669	87	7507	90	6351	20	5404	56	5007	11
Z ogłoszeń	7432	71	4719	23	4361	78	3386	60	2753	72
Związek ochot. straży pożarn. na „Obronę pożarną“ . . .	—	—	250**)	—	250*)	—	—	—	250	—
	17102	58	12477	13	10962	98	8791	16	8010	83
Niedobór jako saldo	7115	14	10316	70	5738	76	5430	19	3760	35
	24217	72	22793	83	16701	74	14221	35	11771	18

ROZCHÓD	w roku 1908 K	h	w roku 1907 K	h	w roku 1906 K	h	w roku 1905 K	h	w roku 1904 K	h
Red. polsk. wydania	660	—	660	—	660	—	600	—	600	—
Druk „ „	14429	24	14412	40	11139	60	8480	30	8480	36
Klisze	847	18	783	95	701	10	—	—	49	94
Honorarya autorskie	181	78	277	78	218	90	350	85	139	72
Red. ruskiego wyd. .	180	—	180	—	180	—	144	—	144	—
Druk „ „	312	—	312	—	312	—	312	—	312	—
Ekspedycya i podatek	6115	92	6167	70	3490	14	2257	20	2045	16
Płace ekspedytorek *)	1491	60	—	—	—	—	—	—	—	—
	24217	72	22793	83	16701	74	14221	35	11771	18

*) Płace te wstawiano w poprzednich latach na rachunek „płac urzędników biura“.

III. Objaśnienia do zamknięcia rachunków za rok 1908 (na str. 104 i 105).

Przychód:

I. W pozycyi I. *„Subwencye"*

uzyskano	123.582·31 K
preliminowano . . .	120.100·00 „
otrzymano więcej . .	3.482·31 „

Wpłynęło mianowicie ponad preliminarz:

a)	subwencyi krajowych . . .	600.00 K
b)	„ państwowych . .	2.922·31 „
	razem . . .	3.522·31 K

Ponieważ jednak innych subwencyi wpłynęło mniej o kwotę . 40·00 „

nadwyżka wpływów wynosi 3.482·31 K

II. Do pozycyi II. 1: *„Wkładki członków wspierających"* podane są szczegółowe zestawienia w dziale „Wykaz członków-protektorów, członków założycieli i członków wspierających Towarzystwa".

Preliminowano te wkładki:

na r. 1908 w kwocie .	8.000·00 K
a że otrzymano . . .	9.787·80 „
przeto osiągnięto więcej .	1.787·80 K

III. W pozycyi II. 2: *„Wkładki członków założycieli"* pomieszczone są wkładki następujących członków założycieli:

Oddziału c. k. Tow. gospodarskiego w Rudkach	100 K
Teodora Sychowskiego . .	50 „
Rady powiatowej w Kolbuszowej . , ...	200 „
Tadeusza Cieńskiego . . .	200 „
Jana Marsa	200 „
Rady powiatowej w Bochni	100 „
„ „ w Limanowej	100 „
Rady powiatowej w Trembowli	150 „
razem	1100 K

IV. W pozycyi II. 3: *„Zwroty przez Kółka rolnicze kosztów lustracyi handlowych"*

uzyskano	5,956·87 K
preliminowano . .	3.500·00 „
otrzymano więcej .	2.456·87 K

V. W pozycyi II. 4: *„Zwroty Kółek rolniczych za zboża do pól doświadczalnych"*

przyniosły . . .	2.061·00 K
preliminowano . .	1.500·00 „
otrzymano więcej .	561·00 K

VI. W pozycyi II. 5: *„Zwroty Kółek rolniczych na koszta manipulacyjne przy pośrednictwie w zakupnie"*

uzyskano	4.111·42 K
preliminowano . .	2.400·00 „
otrzymano więcej .	1.711·42 K

VII. W pozycyi II. 6: *„Zwroty od Kółek rolniczych za drób i króliki subwencyonowane"*

otrzymano . . .	1.100·00 K
preliminowano . .	500·00 „
otrzymano wiecej .	600·00 K

VIII W pozycyi II. 7: *„Zwroty za chomonta dla krów"*, nie objętej preliminarzem, otrzymano tytułem dopłat członków Kółek rolniczych 135·12 K.

IX. W pozycyi II. 8: *„Procent od chwilowej lokacyi gotówki"* otrzymano:

1) za czas od 1/7 do 31/12 1907 .	766.38 K
2) za czas od 1/1 do 30/6 1908 . .	914·57 „
3) w pocztowej Kasie oszczędności	17·41 „
razem . .	1698·36 K
od tego odlicza się prowizye woźnego od zebranych wkładek . .	12·30 K
pozostaje jak w zamknięciu . .	1686·06 K
a że preliminowano	1000·00 K
uzyskano więcej	686·06 K

X. Do pozycyi II. 9: *„Z prenumeraty i ogłoszeń Przewodnika Kółek rolniczych"* są osobno zestawione zamknięcia rachunków Przewodnika na stronie 106.

preliminowano . .	17.700·00 K
uzyskano . . .	17.102.58 K
otrzymano mniej .	597·42 „

Niedobór ten jest tylko pozorny. Nie wliczono bowiem do przychodów należytości za egzemplarze „Przewodnika" rozsyłane bezpłatnie do 192 osób prywatnych i do 35 instytucyi jako do członków wspierających Towarzystwa. Należytość za prenumeratę po 3 K od egzemplarza należało właściwie odliczyć od opłaconych wkładek i wstawić w dochód Przewodnika. Dla uproszczenia nie przeprowadzaliśmy jednak czysto książkowych rozliczeń.

XI. W pozycyi II 10: *„Kalendarz Kółek rolniczych"* na rok 1908.

preliminowano . .	8000·00 K
uzyskano	6804.49 „
otrzymano mniej .	1195·51 K

lecz że w odpowiedniej rubryce rozchodu poz. 32

preliminowano . .	8000·00 K
wydano zaś . . .	6815·84 „
oszczędzono zatem .	1184·16 K

przeto właściwy niedobór wynosi 11·35 K.

XII. W pozycyi II. 11: *„Kalendarz Kółek rolniczych"* na r. 1909 uzyskano w ciągu r. 1908 w przychodzie 5682·92 i tyleż w pozycyi rozchodu 33.

Rachunki tego wydawnictwa zamknięte zostaną dopiero w r. 1909 i przedłożone zostaną w następnem sprawozdaniu.

XIII. W pozycyi II. 12: „*Ze sprzedaży wydawnictw*“

preliminowano . .	800·— K
wpłynęło	851·87 „
uzyskano więcej .	51.87 K

XIV. Pozycya II. 13: „*Ze sprzedaży książek*“ nie objęta preliminarzem, gdyż tworzy właściwie część rachunku przechodowego z Kółkami rolniczemi. Kwota ze sprzedaży uzyskana obniża kwotę rozchodu w poz. 29: „zakupno książek“.

XY. Pozycya II. 14: »*Ze sprzedaży ksiąg handlowych*“ tworzy tak samo jak poprzednia część „rachunku przechodowego z Kółkami rolniczemi“. Zarząd główny zakupuje w znaczniejszej ilości księgi handlowe po cenach hurtownych i dostarcza ich Kółkom rolniczym na każde żądanie. Równocześnie przeprowadza się ostemplowanie książek.

Odpowiada tej pozycyi przychodu pozycya 28 rozchodu:

XVI. W pozycyi II. 15: „*Opłaty członków za karty legitymacyjne*“ to jest wpływ za legitymacye wydawane członkom Kółek rolniczych za opłatą 10 h. od karty:

uzyskano	4.001·19 K
preliminowano zaś .	2.000·00 „
uzyskano więcej .	2.001·19 K

XVII. W pozycyi II. 16: „*Bazar Kółka rolniczego w Czernichowie za kierownictwo sklepu*“ otrzymano zgodnie z preliminarzem 600 K.

XVIII. W pozycyi II. 17: „*Składki na budówę domu*“ pomieszczone są sumarycznie wpływy, nie objęte preliminarzem, których szczegółowy wykaz zawiera „Przewodnik Kółek rolniczych“.

XIX. Pozycya II. 18: „*Nadzwyczajne i nieprzewidziane*“ nie była w dochodach objęta preliminarzem. Obejmuje ona następujące nadzwyczajne wpływy:

1. zwrot z c. k. Namiestnictwa kosztów, wyłożonych z kasy Zarządu przy akcyi ratunkowej z r. 1905 w kwocie	3273·50 K
2. opłata za zwolnienie od terminatki na dostawę otrąb	1229·08 „
3. datki prezesa Artura Zaremby Cieleckiego *a)* na podróż delegata do Brazylii 200 K, *b)* na zbadanie klęsk elementarnych 200 K razem	400·00 „
4. zasiłek Wydziału Krajowego dla 2 kandydatów, wysłanych przez Zarząd główny na kurs mleczarski do Rzeszowa	180·00 „
razem . .	5.082·58 K

XX. Pozycya II. 19: „*Zwroty kosztów na portorya*“ nie była objęta preliminarzem. Mieszczą się w niej zwroty za portorya, które poniesiono przy wysyłce pieniędzy i rachunków za sprzedany materyał rzeźny, gdyż koszta te zaliczono na rachunek hodowców; oprócz tego mieszczą się w tej pozycyi drobne kwoty, nadsyłane markami przez Kółka rolnicze na odpowiedzi.

XXI. Pozycya II. 21: „*Zwroty wkładek za straże pożarne i subwencye na kursa strażackie*“ obejmuje: 1) opłaty uiszczone przez Kółka rolnicze do Kraj. Zwiazku ochotniczych straży pożarnych za wykonywanie patronatu nad strażami, utworzonemi przy Kółkach rolniczych, 2) subwencye uzyskane na organizacyę kursów pożarnictwa:

Tytułem subwencyi uzyskano:	
od Rady powiatowej w Złoczowie .	250·00 K
„ „ „ w Żywcu . .	120·00 „
„ „ „ w Nowym Targu	150·00 „
„ „ „ w Tarnowie .	58·30 „
Kółka rolnicze tytułem wkładek wpłaciły przez Zarząd główny . .	212·00 „
razem . .	790·30 K

XXII. 22. „*Wpłaty ubezpieczonych do Kasy chorych*“ obejmuje opłaty ściągnięte od urzędników i funkcyonaryuszów biura na ubezpieczenie w kasie chorych Kwota ta 567 K służyła na częściowe pokrycie opłaty uiszczonej przez Zarząd główny a mieszczącej się w pozycyi 43 rozchodu.

XXIII. Pozycya II. 23: „*Subwencyi na kurs instruktorów*“ zawiera nadzwyczajne wpływy, uzyskane na umniejszenie wydatków, zamieszczonych w poz. 36 rozchodu. Otrzymano bowiem od prezesa Towarzystwa Artura Zaremby Cieleckiego 80 K, a od jednego z uczestników kursu, który otrzymał zasiłek a następnie dla Towarzystwa pracować nie mógł, zwrot tego zasiłku w kwocie 50 K. Razem czyni to130 K.

XXIV. Pozycya II. 24: „*Organizacya handlu materyałem rzeźnym*“ obejmuje:

1. subwencyę Komitetu c. k. Tow. gospodarskiego na prowadzenie akcyi w kwocie . .	2.000·00 K
2. wpływy ze sprzedaży nierogacizny na targu wiedeńskim w kwocie	114.059·55 „
3. zwrot kosztów administracyjnych z Wiednia	1554·00 „
4. zwroty przekazów niedoręczonych hodowcom, które następnie ponownie wysłano .	265·27 „
razem . . .	117.878·82 K

XXV. Poz. II. 25 przychodu: „*Rachnnek przechodowy*“ i poz. 44 rozchodu każda w kwocie 175.374·96 K tworzą zadatki Kółek rolniczych na różne zamówienia, uskuteczniane za pośrednictwem Zarządu głównego.

Rozchód:

I. W poz. I. *Najem lokalu*“:

preliminowano . . .	5000 „
wydano	4620 K
wydano mniej . . .	380 K

II. W poz. 2. „*Opał i światło*“ preliminowano 911 K, wydano 1038·64 K przekroczono zatem preliminarz o 127·64 K.

III. W poz, 3. „*Druki i litografie*“ preliminowano 3500 K, wydano 3605·34 K, a więc o 105·34 K więcej. Z tego wypłacono:

a) za druk sprawozdania rocznego	2753·46 K
b) za druk okólników, odezw, formularzy	814·48 „
c) za litografie i broszurowanie	37·40 „
Razem . .	3605·34 K

IV. W poz. 4. „*Portorya, podatki, stemple, ogłoszenia*“ przedstawiają się następująco:

portorya i telegramy	6011·03 K
stemple	199·66 „
podatki	401·38 „
ogłoszenia	238 29 „
manipulacyjne pocztowej kasy oszczędności i czeki	270·59 „
razem . . .	7120·95 K
preliminowano	4500·00 „
wydano więcej	2620·95 K
Ponieważ jednak zwroty za portorya dały w poz. II. 19. przychodu kwotę	586·45 K
przeto przekroczenie wynosi .	2034·50 K

Przekroczenie to spowodowane zostało zwiększoną korespondencyą oraz wydatkami na ogłoszenia konkursów na wakujące w biurze posady.

V. W poz. 5. „*Przybory biurowe, meble, i sprzęty*“

wydano	3813·73 „
preliminowano . .	2400·00 K
zatem więcej . .	1413·73 „

Szczegółowo przedstawiają się wydatki następująco:

1. rachunki za papier, do pisania, do pakowania, koperty, pióra, gumę, atrament, przybory do szapirografu	2.499 20 K
2. przybory do maszyny do pisania i kopiowania	296 87 „
3. koszta przeprowadzki biura	300·00 „
4. sukna na stoły i chodniki	370 10 „
5. lampy	31·86 „
6 opłata za telefon . . .	165·00 „
7. roboty stolarskie i ślusarskie	150·70 „
Razem . . .	3.813·73 K

VI. W poz. 6: „*Podróże delegatów*“ mieszczą się zwroty kosztów podróży na posiedzenia Zarządu głównego w myśl § 36 statutu, oraz zwroty kosztów podróży dla członków Wydziału wykonawczego w sprawach Towarzystwa.

wydano	1239·30 K
preliminowano . .	800·00 „
przekroczono o . .	439 30 „

Przekroczenie nastąpiło z powodu liczniejszych niż w poprzednich latach posiedzeń Zarządu głównego oraz częstszych podróży na posiedzenia, ankiety i konferencye po za Lwowem.

VII. W poz. 7: „Koszta Ogólnej Rady“:

wydano	856·48 K
preliminowano . . .	1000·00 „
wydano mniej . .	143·52 K

VIII. W poz. 8: „*Porady w sprawach prawnych i taryfowych*“ preliminowano 600 K i tyleż wydano.

IX. W pozycyi 9: „*Nadzwyczajne i nieprzewidziane*“ mieszczą się następujące wydatki:

1. Udział do Centralnego Towarzystwa handlowego w Krakowie — I. rata	250·00 K
2. Subwencya na podróż p. Włodka do Brazylii	505·00 „
3. Stypendyum dla pp. Sarny i Czuchry na odbycie kursu mleczarstwa w Rzeszowie	600 00 „
4. Wkładka członka założyciela Tow. szkoły handlowej we Lwowie rata I.	100·00 „
5. Składka na obchód Żółkiewskiego w Żółkwi	50·00 „
6. Składka dla kongresu antialkoholicznego	20·00 „
7. Składka do Ostrawy (sztandar Szkoły lud.)	10·00 „
8. Wieńce na pogrzeby	134 00 „
9. Na pogrzeb woźnego	80·00 „
10. Zwrot do funduszu składek z r. 1903 z funduszów zwróconych przez c. k. Namiestnictwo (c. f. poz. II. 18 przychodu) . . .	1413·89 „
11. Nagrody za kosztorysy zabudowań włościańskich	250·16 „
12. Na próby trucia myszy . . .	14·88 „
13. Datki noworoczne . : . . .	79·00 „
razem . . .	3.506·93 K
preliminowano . . .	2.000·00 „
wydano więcej . . .	1·506·93 K

Ponieważ jednak na pokrycie już to w całości, już to częściowe wydatków, wymienionych wyżej pod 2, 3 i 10, uzyskano nadzwyczajne wpływy w kwocie 200, 180 i 1413·89 K, razem 1793·89 K, jak to pozycya dochodów II. 18 wykazuje, przeto faktycznie nie było żadnego przekroczenia, lecz zaoszczędzenie na 286·96 K.

X. W pozycyi 10: *„Pensye urzędników i służby“*.

wydano	18.483·23 K
preliminowano . .	17.666·00 „
wydano więcej .	817·23 K

XI. W pozycyi 11. *„Koszta podróży w sprawach rolniczych“*

preliminowano . .	6000·00 K
wydano	4927·52 „
wydano mniej . .	1072·48 K

Zaoszczędzenie ma dwa powody: pierwszy, że posady w biurze rolniczem nie były obsadzone, drugi, że rok 1908 w drugiej połowie nie nadawał się do podróży.

XII. W pozycyi 12. *„Na zboże i ziemniaki pól doświadczalnych“*

wydano	9.108 64 K
preliminowano . .	6 000·00 „
wydano więcej . .	3.108 64 K

Przekroczenie ma uzasadnienie w tem, że uzyskaliśmy niepreliminowaną subwencyę na ten cel w kwocie 2.000 K z c. k. Tow. gospodarskiego, oraz w wysokich cenach, które za nasienie do prób płacić było trzeba.

XIII. W pozycyi 13. *„Doświadczenia nawozowe“*

preliminowano . .	1500·00 K
wydano	275·20 „
wydano mniej . .	1224·80 K

Znaczne zaoszczędzenie, które dozwoliło nam na podwyższenie wydatków w poprzedniej pozycyi, pochodzi stąd, że wszystkie potrzebne na ten cel nawozy, prócz saletry, zdołaliśmy uzyskać bezpłatnie już to od Wydziału krajowego, już to od fabryk nawozów sztucznych, względnie ich generalnych zastępstw.

XIV. W pozycyi 14. *„Kursa weterynaryjno-hodowlane“*

wydano	1820·38 K
preliminowano . .	1500·00 „
wydano więcej . .	320·38 K

XV. W pozycyi 15. *„Nagrody za ulepszone obchodzenie się z obornikiem“*

preliminowano . . .	2000 K
wydano	1650 „
wydano mniej . . .	350 K

z powodów, które wyjaśnia bliżej szczegółowe sprawozdanie z tego działu czynności.

XVI. W pozycyi 16. *„Subwencya przy zakupnie nasion“*

preliminowano . .	2.800 00 K
wydano	2.446.78 „
wydano mniej . .	353·22 K

XVII. W pozycyi 17. *„Subwencya przy zakupnie maszyn“*

preliminowano . .	5.200 00 K
wydano	3.639·48 „
wydano mniej . .	1.560·52 K

XVIII. W pozycyi 18. *„Nagrody za konkursowe opracowania“*

preliminowano . .	800 00 K
wydano	390 00 „
wydano mniej . . .	410·00 K

XIX. W pozycyi 19. *„Pensye inspektorów rolniczych i manipulantki“*.

preliminowano . .	17.651·00 K
wydano	15.141·08 „
wydano mniej . .	2.509.92 K

wskutek interkalaryi.

XX. W pozycyi 20. *„Propaganda w zakresie sadownictwa“*, na którą się składają *a)* subwencye na drzewka, *b)* pensya instruktora sadownictwa, *c)* koszta podróży

preliminowano . .	3.932·00 K
wydano	3.790·94 „
wydano mniej . .	141·06 K

XXI. W pozycyi 21. *„Propaganda pszczelnictwa“*

preliminowano . . .	800·00 K
wydano	597·46 „
wydano mniej . . .	202·54 K

XXII. W pozycyi 22. *„Propaganda hodowli drobiu i królików“*

wydano	2.578·52 K
preliminowano . .	1.000·00 „
wydano więcej . .	1.578·52 K
Ponieważ jednak według pozycyi II. 6 w przychodzie Kółka rolnicze za rasowy drób i króliki zwróciły . . .	1.100·00 „
przekroczono preliminarz o . . .	478·52 K

XXIII. W pozycyi 23. *„Rachunek chomont“* nie była objęta preliminarzem; wynosiły w niej wydatki 858 94; ponieważ jednak na ten cel otrzymano z Wydziału Krajowego subwencyę w kwocie 600 K, a z częściowego zwrotu należytości za chomonta uzyskano jak poz. 7. przychodu kwotę 135·12 K, przeto wydatek w tej pozycyi z funduszów Towarzystwa wynosi tylko 123·82 K.

XXIV. W pozycyi 24.: *„Organizacya handlu materyałem rzeźnym“* mieszczą się następujące wydatki:

1. podróże w sprawach organizacyi . . .	950 K 46 h
2. pensye urzędników Sekcyi handlowej . .	1416 „ 35 „

		K — h
3.	należytość wysłana hodowcom	113264 „ 28 „
4.	portorya	569 „ 15 „
5.	utensylia (książki, karty, dostawy, druki) .	118 „ 70 „
6.	subwencye udzielone Zarządom powiatowym na chlewy spędowe i wagi	600 „ — „
7.	koszta podróży kierowników Sekcyi powiat.	444 „ 21 „
8.	odszkodowanie hodowcom	51 „ 15 „
9.	zwrot kosztów dla Zarządów powiatowych Kółek rolniczych i wynagrodzenie dla mężów zaufania	170 „ 86 „
10.	kwoty powtórnie wysłane, jako zwrócone przez pocztę (przychód 4)	265 „ 27 „
11.	należytość dla Tow. gospodarskiego mylnie z Wiednia przesłana . .	57 „ — „
	Razem . .	117907 K 43 h

XXV. W pozycyi 25. „*Koszta lustracyi handlowych*“

wydano	16.692·54 K
preliminowano . .	15.000·00 „
wydano wiecej .	1.692 54 K

Przekroczenie to znalazło pokrycie i to z nadwyżką w zwyżce, którą otrzymano ponad preliminarz ze zwrotów kosztów lustracyi handlowych w poz. II. 3. przychodu.

XXVI. W pozycyi 26. „*Kursa handlowe*“

wydano	7.080·00 K
preliminowano . .	7.000·00 „
wydano więcej . .	80·00 „

wyłącznie na praktyczne kursa w Czernichowie, gdyż wędrownych kursów w r. 1908 nie urządzono.

XXVII. W pozycyi 27. „*Pensye lustratorów handlowych*“

wydano	8.230·30 K
preliminowano . .	7·040 00 „
wydano więcej . .	1.190·30 K

na płace asystenta handlowego i remuneracye lustratorów handlowych.

XXVIII. W pozycyi 28. „*Zakupno ksiąg handlowych*“ pomieszczone są wydatki, na które pokrycie daje rozprzedaż tych ksiąg do Kółek roln. poz. II. 14. przychodu.

XXIX. W pozycyi 29. „*Ksiażki dla bibliotek Kółek rolniczych*“

wydano	4.099·76 K
preliminowano . .	2.000·00 „
wydano więcej .	1.099·76 „
ponieważ jednak ze sprzedaży książek uzyskano (poz. II. 13 przychodu) . .	1.127·46 K
właściwie wydano mniej	27·70 K

XXX. W pozycyi 30. „*Wydawnictwa*“

wydano	1.822·86 K
preliminowano . .	1.200·00 „
przekroczenie wynosi	622·86 K

Wydatki rozkładają się:

1. druk wydawnictw	1.067·86 K
2. honorarya autorskie	170·00 „
3. druk i oprawa książek udziałowych i rabatowych	585·00 „
razem . . .	1.822·86 K

XXXI. W pozycyi 31. „*Wydawnictwo Przewodnika*“

wydano	24.217·72 K
preliminowano . .	22.700·00 „
wydano więcej .	1.517·72 K

Szczegółowe rachunki Przewodnika a więc koszta druku, ekspedycyi, redakcyi i t. d. są podane na str. 106.

XXXII. Do poz. 32. „*Kalendarz*“ mieszczą się wyjaśnienia przy poz. II. 10 przychodu.

XXXIII. Do poz. 33. „*Kalendarz*“ mieszczą się wyjaśnienia przy poz. II. 11. przychodu.

XXXIV. Pozycya 34. „*Wydawnictwo kart legitymacyjnych*“, znajdujące zupełne pokrycie w poz. II. 15 przychodu, obejmuje koszta druku kart legitymacyjnych.

XXXV. W pozycyi 35. „*Rozbudzenie życia towarzyskiego*“

wydano	1.101·00 K
preliminowano . .	800 00 „
wydano więcej .	301·00 K

Wydatki rozkładaja się następująco:

subwencye dla Zwiazku teatrów i chórów	200·00 K
lampy do skioptikonów	80·00 „
skioptikon dla Zarządu powiatowego w Przemyślanach	480·00 „
przezrocza do skioptikonów . . .	341·00 „
razem . .	1101·00 K

XXXVI. W pozycycyi 36. „*Kurs dla instruktorów*“

wydano	1613·56 K
preliminowano . .	1200·00 „
wydano więcej . .	413·56 K

po odliczeniu jednak wpływu z poz. II. 23 w kwocie 130 K, właściwe przekroczenie wynosi 283·56 K.

XXXVII. Na pozycyę 37: *„Koszta organizacyi powiatowej“* składają się następujące wydatki:

a) zwroty 50% wkładek członków wspierających dla następujących Zarządów powiatowych:

w Czortkowie	33	K	—	h
„ Krakowie	255	„	—	„
„ Przemyślu	96	„	—	„
„ Przemyślanach	54	„	—	„
„ Wadowicach	129	„	—	„
„ Złoczowie	52	„	—	„
„ Żywcu	69	„	—	„
Razem	688	K	—	h

b) zasiłki wypłacone następującym Zarządom powiatowym:

w Białej	500	K	—	h
„ Brzesku	200	„	—	„
„ Chrzanowie	400	„	—	„
„ Gorlicach	450	„	—	„
„ Gródku	100	„	—	„
„ Jarosławiu	375	„	—	„
„ Jaśle	250	„	—	„
„ Krakowie	500	„	—	„
„ Krośnie	150	„	—	„
„ Mościskach	800	„	—	„
„ Myślenicach	400	„	—	„
„ Nowym Sączu	100	„	—	„
„ Nowym Targu	100	„	—	„
„ Pilznie	150	„	—	„
„ Podhajcach	200	„	—	„
„ Przemyślu	600	„	—	„
„ Przemyślanach	800	„	—	„
„ Rohatynie	300	„	—	„
„ Ropczycach	180	„	—	„
„ Rudkach	500	„	—	„
„ Rzeszowie	400	„	—	„
„ Samborze	400	„	—	„
„ Stanisławowie	200	„	—	„
„ Tarnobrzegu	300	„	—	„
„ Tarnopolu	630	„	—	„
„ Tarnowie	250	„	—	„
„ Wieliczce	500	„	—	„
„ Złoczowie	100	„	—	„
„ Żywcu	500	„	—	„
Razem	10335	K	—	h

c) zwroty kosztów podróży za lustracye przeprowadzone na polecenie Zarządu głównego przez delegowanych do tej czynności instruktorów w następujących powiatach:

1. żywieckim	215·85	K
2. zbaraskim	301·42	„
3. niskim	116·23	„
4. przeworskim	300·00	„
5. tarnobrzeskim	50·94	„
6. jasielskim	30·00	„
7. myślenickim	58·00	„
8. bóbreckim	10·60	„
9. mieleckim	9·32	„
10. samborskim	6·00	„
11. rzeszowskim	10·08	„
Razem	1.108·44	K

d) subwencye na kursa dla Zarządów powiatowych:

1. w Rzeszowie	50·00	K
2. „ Białej	150·00	„
Razem	200·00	K

e) subwencye na wystawy Zarządowi powiatowemu:

1. w Pilznie	200·00	K
Razem	200·00	K

f) zasiłki na Zjazdy powiatowe Zarządom powiatowym:

1. we Lwowie	30·00	K
2. w Samborze	12·20	„
Razem	42·20	K

g) ogólne koszta organizacyi powiatowych:

1. druki organizacyjne	582·08	K
2. koszta podróży referentów na Zgromadzenia powiat.	1.075·36	„
Razem	1.657·44	K

Wyszczególnione wyżej pozycye dają ogólną sumę wydatków zgodnie z zamknięciem w kwocie 14.231·08 K.

XXXVIII. W pozycyi 38. *„Koszta organizacyi straży pożarnych“* mieszczą się następujące wydatki:

1. Podróże instruktora	1840·55	K
2. Pensya instruktora	882·—	„
3. Opaski strażackie	149·36	„
4. Gwóźdź do sztandaru straży w Cieszacinie	11·—	„
5. Książki dla straży	35·28	„
6. Lustracye straży powiatu przemyskiego przez instruktora powiatowego	50·—	„
7. Druki i oprawa książek	250·66	„
8. Wkładki za straże Kółek rolniczych do Związku ochotniczych straży pożarnych	776·—	„
9. Kurs w Nowym Targu	334·81	„
10. „ w Samborze	129·86	„
11. „ w Żywcu	120·—	„
12. „ w Złoczowie	150·—	„
13. Podróże specyalnych delegatów w sprawie straży pożarnych	46·—	„
Razem	4775·52	K

Nie objęte są tem zestawieniem wydatki, poniesione w interesie ochotniczych straży pożarnych Kółek rolniczych na koszta podróży członków Zarządu głównego i urzędników biura, których detegowano już to na kursa strażackie, już to celem udzielenia pouczeń, jak się straże zawiązuje. Dalej nie wliczono tu wydatków biurowych i portoryów w sprawie straży, ani tej części zasiłków, które wypłacono Zarządom powiatowym ze specyalnem poleceniem użycia ich na organizowanie i kontrolowanie straży Kółek rolniczych. Wydatki te mieszczą się w innych pozycyach zamknięć jako część ogólnych wydatków.

XXXIX. Pozycya 39. *„Zaliczki pobrane przez urzędników“* w kwocie 2.602 K obejmuje pożyczki udzielone przez Wydział wykonawczy urzędników biura a spłacalne w miesięcznych ratach najdalej w przeciągu roku.

XXXX. Pozycya 40, 41 i 42 rozchodu zaznaczają wycofanie z obrotu kasowego kwot, przelanych do funduszu żelaznego a z tego znów do funduszu budowy domu.

XXXXI. Pozycya 43. *„Wpłaty do Kasy chorych“* obejmuje:

a) normalne opłaty pracodawcy za r. 1908 . . . . , ... 308·30 K

b) opłaty ściągnięte od urzędni i funkcyonaryuszów biura (poz. 22 w doch.) . . . . 567·00 „

c) 7 rat opłat za lata poprzednie . . . . 1047·06 K

razem . . . 1922·36 K

W poprzednich latach przed r. 1908 urzędnicy biura i funkcyonaryusze nie byli zgłoszeni do kasy chorych. Kasa chorych wymierzyła za lata te dodatkową opłatę; na mocy ugody Zarząd główny zobowiązał się wypłacić 50% należytości w kwocie 1794·96 K w 12 równych miesięcznych ratach począwszy od czerwca 1908 r. Na rok 1909 pozostało zatem do wypłaty 5 rat zaległości.

XXXXII. Pozycya 44. *„Rachunek przechodowy z Kółkami rolniczemi“* odpowiada poz. 25. przychodu

IV. Preliminarz budżetu Towarzystwa Kółek roln. na r. 1909.

PRZYCHÓD	K
1. Własne dochody (zestaw. I.) . .	55.700
2. Subwencye krajowe (zestaw. II.) .	80.500
3. Subwencye państwowe (zestaw. III)	58.500
4. Inne subwencye i wpływy (zest. IV.)	10.300
5. Pozostałość kasowa z r. 1908 . .	4.000
6. Pożyczka na cele organiz. powiat.	10.000
	219.000

ROZCHÓD	K
1. Ogólne koszta Zarządu (zestaw. A)	47.880
2. Koszta działu rolniczego i ubocznych gałęzi gospodarstwa (zestaw B) .	50.260
3. Koszta działu handlowego (zest. C)	36.760
4. Koszta działu oświatowego (zest. D)	36.100
5. Na cele organizacyi powiat. (zet. E)	31.400
6. Na obronę pożarną (zestaw. F) . .	6.600
7. Na organizacyę handlu materyałem rzeźnym (zest. G.)	10.000
	219.000

V. Szczegółowe zestawienie do preliminarza.

Preliminarz przychodów za rok 1909,

Zestawienie I.

Własne dochody:

a) Wkładki członków wspierających:
  1. Kółek rolniczych . . . . . . 7.000 K.
  2. Instytucyi, stowarzyszeń i osób prywatnych . . . . 2.500 „

b) Opłaty członków Kółek rolniczych za karty legitymacyjne . . . . . 500 „

c) Zwroty Kółek roln. za lustr. handl. 4.800 „

d) Zwroty K. r. za zboże do doświadczeń 1.800 „

e) Zwroty za koszta man. przy zakupnie artykułów: narzędzi rolniczych 3500 K towarów spożywczych 2000 K razem 5.500 „

f) Zwroty Kółek roln. za króliki i drób, nadany na stacye . . . . 600 „

g) Odsetki od chwilowej lokac. gotówki 1.000 „

h) Z prenumer. i ogłosz. Przewodnika 17.400 „

i) Ze sprzedaży i ogłoszeń Kalendarza 8.000 K.

k) Ze sprzedaży wydawnictw . . . 1.000 „

l) Zwrot Bazaru Kółka roln. w Czernichowie za kierownictwo sklepem 600 „

m) Ze sprzedaży ksiąg handlowych dla sklepów Kółek rolniczych . . . . 800 „

n) Ze zwrotów za koszta manipulacyjne organiz. handlowej materyałem rzeź. 3.000 „

o) Odsetki funduszu żelaznego . . 1.200 „

razem 55.700 K.

Zestawienie II.

Subwencye krajowe:

a) Na koszta zakładania Kółek i ich lustracye . . . . 15.000 K.

b) Na koszta administracyjne . . . . 4.000 „

c) Na lustratorów handlowych . . . 8.000 „

d) Na praktyczne kursa handlowe . .	4.000	K.
e) Na ogólne cele rozwoju roln. i handlowej działalności Kółek rolniczych	20.000	„
f) Na utrzymanie i koszta 1 inspektora rolniczego	5.000	„
g) Na utrzymanie i koszta 1 lustratora rolniczego	4.000	„
h) Na Przewodnik Kółek rolniczych .	3.000	„
i) Na kursa instruktorów powiat. i instruktora organizacyjnego . . .	6.250	„
k) Na organizacye Zarządów powiat.	3.750	„
l) Na instruktorów powiatowych . .	7.500	„
Razem . .	80.500	K.

Zestawienie III.

Subwencye państwowe:

a) Na lustracye rolnicze i sadownictwo przez c. k. Towarzystwo gosp. . .	12.500	K.
b) Na wzorowe gnojownie przez c. k. Tow. gosp.	2.500	„
c) Na cele rolnicze przez c. k. Tow. roln.	3.500	„
d) Na koszta zarządu, lustracye i wydawnictwo Przewodnika Kółek roln.	30.000	„
e) Na organizacyę handlu materyałem rzeźnym	10.000	„
Razem . .	58.500	K.
f) Oprócz tego jest pewna nadzieja uzyskania z c. k. Min. rolnictwa subwencyi w kwocie	10.000	„

na ulepszenie pastwisk i propagandę spółek pastwiskowych. Po definitywnem przyznaniu tej subwencyi, wstawi się ją w budżet, a wówczas

suma subwencyi państ. wyniesie .	68.500	K.

Zestawienie IV.

Inne subwencye i wpływy:

a) Towarzystwo wzaj. ubezpieczeń na cele ogólne	600	K.
b) Towarzystwo wzaj. ubezpieczeń na organizacyę ochotniczych straży .	6.000	„
c) Związek handlowy K. r. na organizacye powiatowe	1.200	„
d) Związek handlowy K. r. na podniesienie kultury rolniczej	2.300	„
e) Rady powiat. na cele ogólne . .	200	„
Razem . .	10.300	K.

Preliminarz rozchodu na rok 1909.

Zestawienie A.

Ogólne koszta Zarządu:

1. Najem lokalu	6.840	K.
2. Opał i światło	1.000	„
3. Druki i litografie	3.500	„
4. Portorya, podatki, stemple, ogłoszenia	5.000	„
5. Przybory biurowe i sprzęty . .	2.800	„
6. Podróże delegatów	1.000	„
7. Koszta Ogólnej Rady	1.000	„
8. Porada prawna	800	„
9. Nadzwyczajne i nieprzewidziane .	2.000	K.
10. Pensye: dyrektora, kasyera, kierownika ekspedytu, 3 urzędników, 5 urzędniczek	18.900	„
11. Płaca woźnego i pomocników .	2.040	„
12. Opłata kasy chorych	600	„
13. Obowiązkowe ubezpieczenie urzędników	2.400	„
Razem . .	47.880	K.

Zestawienie B.

Koszta działu rolnicz. i ubocz. gal. gosp.

1. Zakładanie i kontrolowanie pól doświadczalnych, oraz badanie stosunków rolniczych włościan . .	7.000	K.
2. Zboże i ziemniaki do pól doświadczalnych	6.000	„
3. Doświadczenia nawozowe na polach i łąkach	1.500	„
4. Kursa weterynaryjno-hodowlane, rolnicze i pastwiskowe	1.800	„
5. Nagrody za ulepszone obchodzenie się z obornikiem	2.000	„
6. Propaganda doborowych nasion przez subwencye i rozdawnictwo	2.000	„
7. Propaganda maszyn rolniczych do wspólnego użytku i na plany zabudowań gospodarskich	3.200	„
8. Nagrody na konkursowe opracowania rolnicze	1.000	„
9. Pensye inspektorów rolniczych, asystenta i manipulantki	19.260	„
10. Badania stosunków sadowniczych i propaganda sadownictwa . . .	1.500	„
11. Pomoc przy zakupnie drzewek owocowych	600	„
12. Pensya instruktora sadownictwa .	1.800	„
13. Propaganda pszczelnictwa przez wykłady i kursa	800	„
14. Propaganda hodowlana kóz, drobiu rasowego i królików . . .	1.500	„
15. Propaganda używania krów do zaprzęgu	300	„
Razem . .	50.260	K.

Oprócz tego po definitywnem uzyskaniu subwencyi (wspomnianej przy dochodach w zestawieniu III. poz. f) wstawi się na

16. Ulepszenie pastwisk i propagandę spółek pastwiskowych	10.000	„
tak, że koszta tego działu wyniosą razem	60.260	K.

Zestawienie C.

Koszta działu handlowego:

1. Koszta lustracyi handlowych . . .	18.000	K.
2. Kursa handlowe w Czernichowie i wędrowne	7.000	„
3. Pensye 5 lustratorów handlowych i asystenta	10.960	„
4. Książki handlowe dla sklepów Kółek rolniczych	800	„
Razem . .	36.760	K.

Zestawienie D.

Koszta działu oświatowego:

1.	Książki dla bibliotek Kółek roln. .	3.000 K.
2.	Wydawnictwa i wydanie katalogu książek, godnych polecenia . . .	1.600 „
3.	Przewodnik Kółek rolniczych . .	22.700 „
4.	Kalendarz Kółek rolniczych . . .	8.000 „
5.	Rozbudzenie życia towarzyskiego .	800 „
	Razem .	36.100 K.

Zestawienie E.

1.	Udział z wkładek członków dla Zarządów powiatowych	2.500 K.
2.	Kursa instruktorów powiatowych .	1.800 „
3.	Koszta organizacyi Zarządów powiatowych	3.200 „
4.	Druki organizacyjne	800 „
5.	Zasiłki dla Zarządów powiatowych i delegatów na instruktorów powiat.	23.100 „
	Razem .	31.400 K.

Zestawienie F.

Obrona pożarna:

1.	Lustracye i kontrola ochotniczych straży pożarnych Kółek roln. . .	3.000 K.
2.	Kursa pożarnictwa	1.400 „
3.	Pensya instruktora	1.200 „
4.	Okregowe i powiatowe popisy strażackie, oraz lustracye okręgowe i powiatowe	1.000 „
	Razem .	6.600 K.

Zestawieuie G.

Organizacya handlu materyałem rzeźnym.

1.	Płace urzędników.	4.200 K.
2.	Koszta podróży	3.000 „
3.	Koszta administracyjne Sekcyi centralnej i Sekcyi powiatowych . .	2.800 „
	Razem .	10.000 K

VI. Rachunki budowy domu Towarzystwa Kółek rolniczych.

W sprawozdaniu z czynności Towarzystwa za rok 1907 podaliśmy dokładnie warunki zakupna parceli przy ul. Kopernika 11 oraz punkta umowy zawartej z przedsiębiorcą budowlanym o wystawieniu budynku frontowego i następnie oficyny.

W umowie z przedsiębiorcą budowlanym przewidziane było zaciągnięcia pożyczki hipotecznej w Banku hipotecznym we Lwowie na kwotę 220.000 K., którą to pożyczkę miał przedsiębiorca własnym kosztem wyrobić. Po dokładnem jednak zbadaniu sprawy przy pomocy byłego wiceprezesa naszego Towarzystwa Dra Jana Kantego Steczkowskiego, dyrektora Zakładu kredytowego dla handlu i przemysłu, uznano za korzystniejsze zaciągnąć pożyczkę w Banku krajowym zamiast w Banku hipotecznym. Wniesione do Banku krajowego podanie zostało uwzględnione i uzyskano pożyczkę $4^1/_2$ procentową spłacalną w 39 latach w listach zastawnych na 250.000 K. Wobec tego, że kurs listów wynosił 93 za 100 otrzymano w gotówce 235.500 K. Ponieważ przez przeniesienia pożyczki z Banku hipotecznego do Banku krajowego przedsiębiorca budowlany ponosił pewne straty na kursie, przyznano mu na mocy polubownego wyroku wydanego przez Dra Steczkowskiego, tytułem różnicy kursów odszkodowanie w kwocie 5.200 K. tak, że z różnicy kursu, wynoszącej 15.400 K. a przypadającej od 220.000 K. — gdyż na tę kwotę obiecał przedsiębiorca wyrobić pożyczkę własnym kosztem — pokrył przedsiębiorca tylko 10.200 K.

Również polubowną ugodą załatwiono rachunek przedsiębiorcy budowlanego za roboty dodatkowe, nie objęte umową i kosztorysem, za które przyznano 5.800 K.

Jak to przedstawiliśmy w zeszłorocznem sprawozdaniu, reszta należytości przedsiębiorcy w kwocie 60.000 K. miała być spłacona przez cztery lata w ośmiu półrocznych różnych ratach, z których pierwsza płatna 1 go marca 1909. Odsetki od tej należytości miały wynosić $6^1/_2$ i być płatne z góry. Zarząd główny zdołał jednak zakończyć definitywnie rozrachunki z przedsiębiorcą, uzyskawszy z Banku krajowego drugą pożyczką inwestycyjną gotówkową w kwocie 50.000 K. spłacalną w 19 latach. Brakującą do spłaty kwotę zaczerpnięto z dochodów bieżących domu.

Ogromne trudności, nastręczające się przy budowie z powodu braku odpowiedniego funduszu własnego, zdołał Zarząd główny przezwyciężyć dzięki pomocy finansowej udzielanej przez Związek handlowy Kółek rolniczych. Zobowiązania nasze, zaciągnięte przy pomocy Zwiazku handlowego, wynoszą 78.000 K. Spłatę tych zobowiązań przeprowadzić zdołamy dzięki obywatelskiej przysłudze WPana Maryana Jaroszyńskiego, prezesa Zarządu powiatowego Kółek rolniczych w Stanisławowie który udziela nam 4%-wej pożyczki, potrzebnej na umorzenie zobowiązań, spłacalnej w 10. latach.

Zaciągając tę pożyczkę, liczy Zarząd główny, że ofiarność członków Kółek rolniczych nie ustanie i pozwoli nam dopełnić zobowiązań spłaty.

Podajemy na następnej stronie wyniki rachunków budowy i administracyi domu, zbadane przez Komisyę rewizyjną.

VII. Sprawozdanie ze szkontrum kasy na dniu 22. czerwca 1909 r.

Pobory kasowe wedle księgi kasowej do l. 593 włącznie	58.845·03 K
„ „ „ dziennika podręcznego do l. 2350 włącznie	2.461·02 „
„ „ „ „ depozytów przech. do l. 1639 włącznie . .	1·918·27 „
razem . . .	63.224·32 K
Wypłaty kasowe wedle księgi kasowej j. o. do l. 1393 włącznie	31.296·28 „
stan kasy .	31.928·04 K

Z tego jak przedłożone potwierdzenie:

1) ulokowano w Związku handlowym Kółek rolniczych		20.138·06 K
2) „ w pocztowej Kasie oszczędności wyciąg nr. 146		9.753·65 „
3) gotówką w kasie:		
	banknoty 2030·— K	
	srebro 6·— „	
	drobne —·33 „	2.036·33 K
		31.928·04 K

t. j. koron trzydzieści jeden tysięcy dziewięćset dwadzieścia ośm i 4 hal, zatem zgodnie z wykazanym wyżej stanem

Lwów, 22. czerwca 1909 r.

KOMISYA REWIZYJNA:

Karol d'Abancourt. *Leopod Wilimowski.*

Fundusz żelazny i fundusz składek.

Rachunek funduszu żelaznego w kwocie	25.958·80 K
i funduszu składek „ „	25.377·88 „
razem w kwocie . .	51.336·68 K

sprawdzono i ogólny wpływ j. k. koron 51.336·68 przeniesiono w całości do funduszu budowy domu Towarzystwa.

Lwów, 22. 1909 r.

KOMISYA REWIZYJNA:

Karol d'Abancourt. *Leopold Wilimowski.*

Fundusz domu Towarzystwa.

Rachunek budowy domu Towarzystwa wynosi:

w przychodzie z funduszu żelaznego, składek i pożyczek	414·583·37 „
w rozchodzie do l. 41 włącznie	421.356·73 K
niedobór w kwocie . .	6.773·36 K

pokryty został tymczasowo z dochodów administracyjnych domu.

Rachunek administracyjny domu wykazuje:

w przychodzie do l. 63 włącznie	28.252·60 K
w rozchodzie do l. 77 włącznie	21.423·67 „
z nadwyżki kasowej w kwocie . .	6.828·93 K

pokryto niedobór budowy j. w.	6.773·36 K	
znaleziono w gotówce w kasie	55·57 „	
razem jak wyżej .		6.828·93 K

We Lwowie 22. czerwca 1909 r.

KOMISYA REWIZYJNA:

Karol d'Abancourt. *Leopold Wilimowski.*

H). WYKAZ

członków protektorów, członków założycieli i członków wspierających Towarzystwa.

A) Protektorowie Towarzystwa:[1]).

1. † Isaak Mikołaj Isakowicz, Arcybiskup lwowski obrz. orm.
2. † Bolesław Augustynowicz.

B) Członkowie założyciele:[2]).

1. † Augustynowicz Bolesław (w r. 1883),
2. Sapieha Władysław, książę (w r. 1884),
3. Cielecki-Zaremba Artur (w r. 1884),
4. † Potocki Artur, hr. (w r. 1885),
5. † Lech Władysław Wacław (w r. 1885),
6. Sękowski Stefan (w r. 1891),
7. Dulęba Bronisław, dr. (w r. 1892),
8. Badeni Stanisław, hr. (w r. 1896),
9. Lubomirski Andrzej, książę (w r. 1900),
10. † Borkowski-Dunin Jerzy, hr. (w r. 1900),
11. Reprezentacya król. stoł. m. Lwowa (w r. 1900),
12. Jan Lerski (w r. 1901),
13. Lanckoroński Zbigniew, hr. (w r. 1902),
14. Wydział Rady pow. w Buczaczu (w r. 1902),
15. Wydział Rady pow. w Jarosławiu (w r. 1903),
16. Wydział Rady pow. w Brzesku (w r. 1903),
17. Jaroszyński Maryan (w r. 1904),
18. † Piech Józef (w r. 1904),
19. Bohdanowicz Oroszeny Stanisław (w r. 1904),
20. Baworowski Emil, hr. (w r. 1904),
21. Wydział Rady pow. w Tarnobrzegu (w r. 1905),
22. † Gniewosz Włodzimierz, starszy, (w r. 1905),
23. Sanguszkowa Konstancya, księżna (w r. 1906),
24. Sanguszko Roman, książę (w r. 1906),
25. Badeni Stanisław Henryk, hr. (w r. 1906),
26. Horodyski Leon (w r. 1906),
27. Hupka Jan, dr. (w r. 1906),
28. † Potocki Andrzej, hr. (w r. 1906),
29. Tarnowski Stanisław, hr. (w r. 1906),
30. Tchórznicki Aleksander (w r. 1906),
31. Lubomirska Marya, księżna (w r. 1906),
32. Tarnowski Zdzisław, hr. (w r. 1906),
33. Goetz-Okocimski Jan (w r. 1906),
34. Horodyński Zbigniew (w r. 1906),
35. Kółko roln. w pow. bocheńskim (w r. 1906),
36. Turnau Jerzy (w r. 1906),
37. Lewicki Witold, dr. (w r. 1906),
38. Rada powiatowa w Łańcucie (w r. 1906),
39. Biliński Leon, dr. (w r. 1906),
40. Czartoryski Jerzy, książę (w r. 1906),
41. Lanckoroński Karol, hr. (w r. 1906),
42. Rada powiatowa w Mielcu (w r. 1906),
43. Teodorowicz Józef, Arcyb. lwow. obrz. orm. (w r. 1906),
44. Wiesiołowski Adolf (w r. 1906),
45. Związek handlowy Kółek roln. (w r. 1906),
46. Potulicki Franciszek, hr. (w r. 1906),
47. Adam Ernest, dr. (1906),
48. Rada powiatowa w Kołomyi (w r. 1907),
49. Bilczewski Józef, Arcybiskup lwow. obrz. łac. (w r. 1907),
50. Rada pow. w Kamionce strum. (w r. 1907),
51. Rada powiatowa w Dąbrowie (w r. 1907),
52. Zarząd powiatowy Kółek rolniczych w Krakowie (w r. 1907),
53. Rey Mikołaj, hr. dr. (w r. 1907),
54. Szeptycki Jan, hr. (w r. 1907),
55. Rada powiatowa w Limanowej (w r. 1907),
56. Rada powiatowa w Cieszanowie (w r. 1907),
57. Rada powiatowa w Trembowli (w r. 1907),
58. Rada powiatowa we Lwowie (w r. 1907),
59. Mieroszowski Henryk, hr. (w r. 1907),
60. Bitner Mikołaj (w r. 1907),
61. Rada powiatowa w Bochni (w r. 1907),
62. Rada powiatowa w Białej (w r. 1907),
63. Oddział c. k. Tow. gosp. w Rudkach (w r. 1908),
64. Sychowski Teodor (w r. 1908),
65. Rada powiatowa w Kołbuszowej (w r. 1908),
66. Cieński Tadeusz (w r. 1908),
67. Mars Jan (w r. 1908).

Z wymienionych członków założycieli Towarzystwa złożyli: Eksc. Andrzej hr. Potocki, Zdzisław hr. Tarnowski i Związek hadlowy Kółek rolniczych po 1000 K, Eksc. Karol hr. Lanckoroński 500 K, pozostali po 200 K.

---

[1]) Protektorami Towarzystwa mianuje Walne Zgromadzenie osoby, które szczególne zasługi położą około urzeczywistnienia celów Towarzystwa (§ 3 lit. d. statutu).

[2]) Każda osoba wyznania chrześciańskiego, która złoży jednorazowo 200 K, staje się członkiem założycielem (§. 3. lit. c. statutu).

C) Członkowie wspierający:[3]

(wymienieni są ci, którzy w r. 1908 uiścili wkładkę, poz. II. 1. przychodu)

	Stowarzyszenia i instytucye.		
1	Bratnia Pomoc	Chełmek	8
2	Bratnia Pomoc	Jaworzno	8
3	Czytelnia akademicka	Lwów	8
4	Konwent XX. Cystersów	Szczyryce	8
5	Krajowa hodowla rasowych królików	Lwów	8
6	Oddział c. k. Towarzystwa gosp. pokucki	Kołomyja	8
7	Oddział c. k. Towarzystwa gosp. lwowski	Lwów	8
8	Oddział c. k. Towarzystwa gosp. przemyski	Przemyśl	8
9	Oddział c. k. Towarzystwa gosp. sokalski	Sokal	8
10	Oddział c. k. Towarzystwa gospodarskiego	Stryj	20
11	Oddział c. k. Towarzystwa gosp. tarnopolski	Tarnopol	8
12	Rada powiatowa	Brody	8
13	„ „	Grybów	5
14	„ „	Horodenka	16
15	„ „	Jasło	8
16	„ „	Kosów	8
17	„ „	Kraków	20
18	„ „	Mościska	8
19	„ „	Ropczyce	8
20	„ „	Sanok	8
21	„ „	Stryj	20
22	„ „	Tarnopol	8
23	„ „	Wadowice	8
24	„ „	Żydaczów	20
25	Spółka agronomów	Lwów	8
26	Stowarz. „Przyjaźń“	Jaworzno	8
27	Towarzystwo dla przemysłu handlowego	Lwów	8
28	Towarzystwo handlowe	Dębica	20
29	„ „	Tarnobrzeg	8
30	Towarzystwo politechniczne	Lwów	8
31	Towarzystwo rolnicze okręgowe	Dębica	8
32	Towarzystwo rolnicze okręgowe	Nowy Sącz	8
33	Zarząd powiatowy Kółek rolniczych	Brzesko	8
34	Zarząd powiatowy Kółek rolniczych	Buczacz	8
35	Związek stowarzyszeń zarobkowo-gospod.	Lwów	20
		Do przeniesienia	357

		Z przeniesienia	357
	II. Kółka rolnicze.		
	Siedziba.	Powiat.	
36	1. Adamówka	Jarosław	8
37	2. Albigowa	Łańcut	8
38	3. Alfredówka	Tarnobrzeg	8
39	4. Alwernia	Chrzanów	16*)
40	5. Babica	Rzeszów	8
41	6. Babice	Biała	8
42	7. Babice	Chrzanów	8
43	8. Babice	Przemyśl	4
44	9. Bachowice	Wadowice	8
45	10. Bachórzec	Przemyśl	4
46	11. Bajkowce	Tarnopol	8
47	12. Balice	Mościska	8
48	13. Barce	Nisko	8
49	14. Barszczowice	Lwów	8
50	15. Barwałd średni	Wadowice	8
51	16. Barysz	Buczacz	8
52	17. Baworów	Tarnopol	5·50
53	18. Bażanówka	Sanok	8
54	19. Beckersdorf	Podhajce	8
55	20. Bednarówka	Nadwórna	8
56	21. Berezowica mała	Zbaraż	8
57	22. Bereźnica szlachecka	Kałuż	8
58	23. Besko	Sanok	8
59	24. Bestwina	Biała	8
60	25. Bestwinka	„	8
61	26. Biała	Myślenice	4
62	27. Białka	Nowy Targ	6
63	28. Białobóżnicza	Czortków	8
64	29. Białobrzegi	Łańcut	8
65	30. Białogóra	Gródek	2
66	31. Białokiernica	Podhajce	8
67	32. Biały Dunajec	Nowy Targ	8
68	33. Biecz	Gorlice	8
69	34. Bielany	Kraków	4
70	35. Bielcza	Brzesko	8
71	36. Bieliny	Nisko	8
72	37. Bieniaszowice	Dąbrowa	8
73	38. Bieńkowa Wisznia	Rudki	8
74	39. Bieńkowice	Bochnia	2
75	40. Bieńkowice	Wieliczka	1
76	41. Bieńkówka	Myślenice	8
77	42. Biertowice	„	8
78	43. Bieżanów	Wieliczka	8
79	44. Bieździatka	Jasło	8
80	45. Bilczyce	Wieliczka	1
81	46. Biskowice	Sambor	8
		Do przeniesienia	686·50

[3]) Członkiem wspierającym Towarzystwa staje się każda osoba wyznania chrześcijańskiego, która zostanie do Towarzystwa przez Zarząd powiatowy, względnie Zarząd główny przyjęta, z obowiązkiem płacenia na celę statutem określone przynajmniej 8 K rocznie (§ 3 lit c. statutu).

*) Za rok 1907 i 1908.

		Z przeniesienia	686·50
82	47. Biskupice	Dąbrowa	8
83	48. Biskupice radłow.	Brzesko	8
84	49. Blizne	Brzozów	8
85	50. Błaszkowa	Pilzno	8
86	51. Błażowa dolna	Rzeszów	8
87	52. Błażowa górna	„	8
88	53. Błędowa tyczyńska	„	8
89	54. Błudniki	Stanisławów	16*)
90	55. Bobowa	Grybów	8
91	56. Bobulińce	Buczacz	8
92	57. Bogucice	Bochnia	8
93	58. Bogucice	Wieliczka	16*)
94	59. Boguchwała	Rzeszów	8
94	60. Bolestraszyce	Przemyśl	8
96	61. Boratyn	Jarosław	8
97	62. Borek nowy	Rzeszów	8
98	63. Borek stary	„	8
99	64. Borek wielki	Ropczyce	8
100	65. Borki	Dąbrowa	8
101	66. Borki wielkie	Tarnopol	8
102	67. Boryczówka	Trembowla	8
103	68. Borzęcin dolny	Brzesko	8
104	69. Borzęcin górny	„	8
105	70. Bóbrka	Krosno	8
106	71. Bóbrka	Lisko	4
107	72. Brandwica	Tarnobrzeg	4
108	73. Brnik	Dąbrowa	8
109	74. Bronowice małe	Kraków	8
110	75. Bronowice wielkie	„	8
111	76. Bruśnik	Grybów	8
112	77. Brzana górna	„	8
113	78. Brzesko	Brzesko	8
114	79. Brzeszcze	Biała	8
115	80. Brzezie	Bochnia	8
116	81. Brzezinka	Biała	8
117	82. Brzeziny	Ropczyce	4·50
118	83. Brzeźnica	„	4
119	84. Brzeźnica	Bochnia	8
120	85. Brzezowa	Wieliczka	8
121	86. Brzezówka	Jasło	8
122	87. Brzezówka	Ropczyce	8
123	88. Brzoza królewska	Łańcut	8
124	89. Brzoza stadnicka	„	8
125	90. Brzozdowce	Bóbrka	8
126	91. Brzuchowice	Lwów	8
127	92. Brzyska	Jasło	8
128	93. Bucze	Brzesko	8
129	94. Buczkowice	Biała	8
130	95. Buczków	Bochnia	8
131	96. Budziwój	Rzeszów	8
132	97. Budzów	Myślenice	8
133	98. Bujaków	Biała	8
134	99. Bukaczowce	Rohatyn	8
135	100. Bukowa	Sambor	8
136	101. Bukowina	Nowy Targ	8
		Do przeniesienia	1127

		Z przeniesienia	1127
137	102. Bulowice	Biała	6
138	103. Burczyce nowe	Sambor	8
139	104. Busk	Kamionka strum.	8
140	105. Buszcze	Brzeżany	8
141	106. Bykowce	Sanok	8
142	107. Bystra	Gorlice	8
143	108. Bystra	Myślenice	8
144	109. Bystrowice	Jarosław	8
145	110. Bystrzyca górna	Ropczyce	24**
146	111. Bzianka	Sanok	4
147	112. Cerekiew	Bochnia	8
148	113. Cergowa	Krosno	3
149	114. Chatki	Brzeżany	2
150	115. Chełm	Bochnia	8
151	116. Chłopczyce	Rudki	8
152	117. Chłopówka	Husiatyn	8
153	118. Chłopy	Rudki	8
154	119. Chmieliska	Skałat	8
155	120. Chmielnik	Rzeszów	8
156	121. Chmielów	Tarnobrzeg	8
157	122. Chocimierz	Horodenka	8
158	123. Chocznia	Wadowice	8
159	124. Chodaczków w.	Tarnopol	8
160	125. Chodenice-Trinit	Bochnia	8
161	126. Chojnik	Tarnów	8
162	127. Cholerzyn	Kraków	8
163	128. Cholewiana góra	Nisko	5
164	129. Chomranice	Nowy Sącz	4
165	130. Chorostków	Husiatyn	8
166	131. Chorkówka	Krosno	1
167	132. Chorzelów	Mielec	8
168	133. Chorzów	Jarosław	4
169	134. Chróść	Bochnia	8
170	135. Chrusno nowe	Lwów	2
171	136. Ciche	Nowy Targ	8
172	137. Cięcina	Żywiec	8
173	138. Cieszacin m.	Jarosław	8
174	139. Cieszacin w.	„	8
175	140. Cieszyna	Jasło	8
176	141. Ciężkowice	Chrzanów	8
177	142. Ciężkowice	Grybów	8
178	143. Ćwików	Dąbrowa	8
179	144. Cygany	Tarnobrzeg	4
180	145. Cyranka	Mielec	8
181	146. Czahary	Zbaraż	5
182	147. Czaniec	Biała	12
183	148. Czarna	Łańcut	4
184	149. Czarna-Podbórz	„	8
185	150. Czarnochowice	Wieliczka	10
186	151. Czarnokońce	Husiatyn	8
187	152. Czarny Dunajec	Nowy Targ	8
188	153. Czelatycze	Jarosław	8
189	154. Czeluśnica	Jasło	3
190	155. Czermin	Mielec	8
191	156. Czermna	Jasło	8
		Do przeniesienia	1527

*) Za rok 1907 i 1908. ** Za rok 1906, 1907 i 1908.

		Z przeniesienia	1527			Z przeniesienia	1914
192	157. Czernichów	Kraków	8	248	213. Dublany	Sambor	8
193	158. Czernichów	Rudki	8	249	214. Dulcza wielka	Mielec	8
194	159. Czerniec	Nowy Sącz	8	250	215. Duliby	Buczacz	16
195	160. Czernielów maz.	Tarnopol	8	251	216. Dunajów	Przemyślany	8
196	161. Czortków	Czortków	8	252	217. Duńkowice	Jarosław	8
197	162. Czudec	Rzeszów	8	253	218. Dwory	Biała	8
198	163. Czukiew	Sambor	8	254	219. Dydnia	Brzozów	8
199	164. Czulice	Kraków	8	255	220. Dylągowa	Brzozów	4
200	165. Czułów	Kraków	8	256	221. Dylągówka	Rzeszów	8
201	166. Czułówek	Kraków	8	257	222. Dynów	Brzozów	8
202	167. Czyszki	Lwów	8	258	223. Dział	Nowy Targ	8
203	168. Czyszki	Sambor	4	259	224. Dziewin	Bochnia	8
204	169. Dąbie	Mielec	8	260	225. Dzików nowy	Cieszanów	4
205	170. Dąbrowa	Dąbrowa	8	261	226. Dzików stary	Cieszanów	8
206	171. Dąbrowa narod.	Chrzanów	8	262	227. Dźwinogród	Buczacz	8
207	172. Dąbrowica	Nisko	1	263	228. Einsiedel	Lwów	8
208	173. Dąbrówka br.	Dąbrowa	3	264	229. Facimiech	Wadowice	8
209	174. Dąbrówka inf.	Tarnów	3	265	230. Falkenstein	Lwów	8
210	175. Dąbrówka niem.	Nowy Sącz	3	266	231. Firlejów	Rohatyn	8
211	176. Dąbrówka pniow.	Tarnobrzeg	4	267	232. Firlejówka	Złoczów	8
212	177. Dąbrówka ruska	Sanok	8	268	233. Folwarki	Buczacz	8
213	178. Danilcze	Rohatyn	3	269	234. Frysztak	Jasło	8
214	179. Dankowice	Biała	8	270	235. Furmany	Tarnobrzeg	4
215	180. Daszawa	Stryj	8	271	236. Futoma	Rzeszów	6
216	181. Dawidów	Lwów	8	272	237. Gać	Łańcut	8
217	182. Dęba	Tarnobrzeg	8	273	238. Garbek	Tarnów	8
218	183. Dębowiec	Jasło	8	274	239. Gawłówek	Bochnia	4
219	184. Dębów	Łańcut	8	275	240. Gdów	Wieliczka	8
220	185. Delatyn	Nadwórna	8	276	241. Gilowice	Żywiec	8
221	186. Delejów	Stanisławów	8	277	242. Glinik	Ropczyce	2
222	187. Długie	Sanok	8	278	243. Glinik charzew.	Rzeszów	8
223	188. Długopole	Nowy Targ	8	279	244. Glinna	Lwów	8
224	189. Długoszyn	Chrzanów	8	280	245. Głęboka	Gorlice	2
225	190. Dobczyce	Wieliczka	8	281	246. Głębokie	Sanok	8
226	191. Dobieszyn	Krosno	8	282	247. Głębowice	Wadowice	8
227	192. Dobra	Limanowa	8	283	248. Głobikówka	Pilzno	4
228	193. Dobromil	Dobromil	8	284	249. Głowienka	Krosno	8
229	194. Dobrynin	Mielec	4	285	250. Gniewczyna	Łańcut	8
230	195. Dobrzanica	Bóbrka	8	286	251. Gnojnica	Ropczyce	8
231	196. Dobrzechów	Rzeszów	8	287	252. Gołkowice pol.	Nowy Sącz	1
232	197. Dojazdów-Łuczan.	Kraków	8	288	253. Gontowa	Brody	8
233	198. Dolina	Dolina	8	289	254. Góra ropczycka	Ropczyce	8
234	199. Dołha wojniłowska	Kałusz	8	290	255. Górka	Brzesko	8
235	200. Dołho-Mościska	Mościska	8	291	256. Górki	Brzozów	8
236	201. Doły	Brzesko	1	292	257. Gorlice	Gorlice	8
237	202. Dołżanka	Tarnopol	8	293	258. Gorliczyna	Łańcut	1
238	203. Domacyny	Tarnobrzeg	4	294	259. Górna wieś	Myślenice	8
239	204. Dornfeld	Lwów	8	295	260. Górno	Kolbuszowa	8
240	205. Dorofiówka	Skałat	8	296	261. Gorzyce	Łańcut	8
241	206. Draganówka	Tarnopol	8	297	262. Gorzyce	Tarnobrzeg	8
242	207. Drohobyczka	Przemyśl	4	298	263. Grab	Jasło	4
243	208. Drwinia	Bochnia	8	299	264. Grabie	Wieliczka	8
244	209. Dryszczów	Podhajce	8	300	265. Grabie uznańskie	Bochnia	8
245	210. Dubie	Brody	1	301	266. Grajów	Wieliczka	3
246	211. Dubiecko	Przemyśl	8	302	267. Grębów	Tarnobrzeg	8
247	212. Dublany	Lwów	8	303	268. Grochowce	Przemyśl	8
		Do przeniesienia	1914			Do przeniesienia	2321

		Z przeniesienia	2321
304	269. Gródek	Grybów	8
305	270. Grodzisko	Rzeszów	5
306	271. Grodzisko dolne	Łańcut	8
307	272. Grojec	Biała	8
308	273. Grojec	Chrzanów	8
309	274. Gromiec	Chrzanów	8
310	275. Groń	Nowy Targ	8
311	276. Gruszów	Wieliczka	8
312	277. Gruszów wielki	Dąbrowa	8
313	278. Grybów	Grybów	8
314	279. Grzechynia	Myślenice	8
315	280. Grzegorzówka	Rzeszów	8
316	281. Gumniska	Ropczyce	8
317	282. Gwoździec	Brzesko	8
318	283. Haczów	Brzozów	8
319	284. Hadyńkowce	Husiatyn	8
320	285. Hałuszczyńce	Skałat	8
321	286. Handzlówka	Łańcut	8
322	287. Harta	Brzozów	8
323	288. Helenków	Brzeżany	8
324	289. Herbutów	Rohatyn	3
325	290. Hnilcze	Podhajce	8
326	291. Hołosko	Lwów	16
327	292. Hordynia rustik.	Sambor	1
328	293. Horodyska	Rohatyn	4
329	294. Hubenice	Dąbrowa	8
330	295. Hucisko	Brzeżany	4
331	296. Hucisko brodzkie	Brody	8
332	297. Hucisko jaworznic.	Łańcut	8
333	298. Humniska	Brzozów	8
334	299. Huta nowa	Buczacz	4
335	300. Hyżne	Rzeszów	8
336	301. Ihrowica	Tarnopol	8
337	302. Inwałd	Wadowice	4
338	303. Isypowce	Tarnopol	4
339	304. Iwanówka	Trembowla	8
340	305. Iwonicz I.	Krosno	8
341	306. Izdebki	Brzozów	8
342	307. Izdebnik	Wadowice	8
343	308. Jabłonka	Brzozów	8
344	309. Jabłonów	Husiatyn	8
345	310. Jachówka	Myślenice	8
346	311. Jaćmierz	Sanok	8
347	312. Jacowce	Zbaraż	8
348	313. Jadachy	Tarnobrzeg	2
349	314. Jadowniki mokre	Dąbrowa	8
350	314. Jadowniki podgór.	Brzesko	8
351	316. Jagieła	Łańcut	8
352	317. Jajkowce	Żydaczów	4
353	318. Jamnica	Tarnobrzeg	2
354	319. Jankowice	Chrzanów	8
355	320. Janów k. Lwowa	Gródek	8
356	321. Janowice	Tarnów	8
357	322. Janowice	Biała	8
358	323. Jańczowa	Nowy Sącz	3·20
359	324. Jaroszowice	Wadowice	8
		Do przeniesienia	2719·20

		Z przeniesienia	2719·20
360	325. Jaryczów stary	Lwów	8
361	326. Jasień	Brzesko	8
362	327. Jasienica	Brzozów	8
363	328. Jasienica	Myślenice	5
364	329. Jasionka	Krosno	16
365	330. Jaśliska	Sanok.	8
366	331. Jastrząbka nowa	Tarnów	8
367	332. Jastrzębków-Joppe	Lwów	8
368	333. Jastrzębia	Grybów	8
369	334. Jawiszowice	Biała	8
370	335. Jawornik	Myślenice	8
371	336. Jaworsko	Brzesko	2
372	337. Jazłowiec	Buczacz	8
373	338. Jazy	Bochnia	13
374	339. Jeleń	Chrzanów	8
375	340. Jelna	Łańcut	4
376	341. Jelna	Nowy Sącz	8
377	342. Jeleśna	Żywiec	8
378	343. Jezupol	Stanisławów	8
379	344. Jeżowe	Nisko	8
380	345. Jędruszkowce	Sanok	4
381	346. Jodłowa	Pilzno	8
382	347. Jodłówka	Jarosław	8
383	348. Jodłówka ad Wałki	Tarnów	8
384	349. Jodłownik	Limanowa	8
385	350. Jurków	Limanowa	8
386	351. Kalembina	Jarło	8
387	352. Kalinów	Sambor	8
388	353. Kalwarya pacł.	Dobromil	8
389	354. Kamesznica	Żywiec	8
390	355. Kamienica	Limanowa	8
391	356. Kamienica górna	Pilzno	8
392	357. Karsy	Dąbrowa	8
393	358. Kańczuga	Łańcut	8
394	359. Kaszyce	Jarosław	8
395	360. Kąclowa	Grybów	8
396	361. Kąkolówka	Rzeszów	8
397	362. Kidałowice	Jarosław	8
398	363. Kimirz	Przemyślany	8
399	364. Klecie	Pilzno	1
400	365. Kleparów	Lwów	8
401	366. Klimkówka	Sanok	8
402	367. Klikuszowa	Nowy Targ	1
403	368. Kłyż	Dąbrowa	2
404	369. Kniaże	Złoczów	8
405	370. Kniażyce	Przemyśl	6
406	371. Knihynin-Górka	Stanisławów	8
407	372. Knihynin-Kolonia	Stanisławów	3
408	373. Kobiernice	Biała	8
409	374. Kobierzyn	Wieliczka	4
410	375. Kobylanka	Gorlice	8
411	376. Kobylany	Krosno	8
412	377. Kobyle	Bochnia	8
413	378. Kobyłowłoki	Trembowla	8
414	379. Kociubińce	Husiatyn	7
415	380. Kociubińczyki	Hasiatyn	3
		Do przeniesienia	3123·20

		Z przeniesienia	3123·20			Z przeniesienia	3538·20
416	381. Kocurów	Żywiec	8	472	437. Krzywcza n.Sanem	Przemyśl	2
417	382. Kolbuszowa	Kolbuszowa	8	473	438. Krzywczyce	Lwów	8
418	383. Koleby	Żywiec	4	474	439. Krzyżowa	Żywiec	8
419	384. Kolonia	Jarosław	8	475	440. Książnice	Bochnia	8
420	385. Kołaczyce	Jasło	8	476	441. Kukizów	Lwów	8
421	386. Kołomyja	Kołomyja	8	477	442. Kułaczkowce	Kołomyja	4
422	387. Kombornia	Krosno	8	478	443. Kulparków	Lwów	8
423	388. Komorowice	Biała	8	479	444. Kupno	Kolbuszowa	4
424	389. Konina	Limanowa	8	480	445. Kurów	Nowy Sącz	2
425	390. Koniuszki siem.	Rudki	8	481	446. Kwaczała	Chrzanów	8
426	391. Konopnica	Lwów	3	482	447. Lachowice	Żywiec	8
427	392. Kończyce	Nisko	8	483	448. Lacka Wola	Mościska	8
428	393. Kornalowice	Sambor	8	484	449. Lanckorona	Wadowice	8
429	394. Kornelówka	Żydaczów	8	485	450. Landestreu	Kałusz	8
430	395. Korniaktów	Łańcut	8	486	451. Laszki murowane	Stare Miasto	8
431	396. Korościatyn	Buczacz	8	487	452. Laszki zawiązane	Rudki	8
432	397. Korzenna	Grybów	8	488	453. Leśniowice	Lwów	8
433	398. Kościejów	Lwów	3	489	454. Leszczków	Sokal	4
434	399. Kościeliska	Nowy Targ	8	490	455. Leszczyna	Bochnia	4
435	400. Kościelniki	Kraków	8	491	456. Lewandówka	Lwów	8
436	401. Kosina	Łańcut	8	492	457. Leżajsk	Łańcut	8
437	402. Koszarowa	Żywiec	8	493	458. Libertów	Wieliczka	8
438	403 Kosztowa	Przemyśl	4	494	459. Libusza	Gorlice	8
439	404. Kotowa wola	Tarnobrzeg	8	495	460. Liczkowce	Husiatyn	8
440	405. Kożielniki	Lwów	8	496	461. Lubatowa	Krosno	8
441	406. Kozłów	Brzeżany	8	497	462. Lubatówka	Krosno	4
442	407. Kozłów	Kamionka strum.	8	498	463. Lubcza	Pilzno	8
443	408. Koźmice wielkie	Wieliczka	8	499	464. Lubocza	Kraków	8
444	409. Kozy	Biała	8	500	465. Lubomierz	Limanowa	8
445	410. Kraczkowa	Rzeszów	8	501	466. Lublica	Jasło	8
446	411. Krasiczyn	Przemyśl	8	502	467. Lubzina	Ropczyce	8
447	412. Krasne	Jarosław	8	503	468. Lutcza	Rzeszów	8
448	413. Krasne	Rzeszów	8	504	469. Lutowiska	Sambor	4
449	414. Krasne	Skałat	8	505	470. Lutoryż	Rzeszów	8
450	415. Kretowce	Zbaraż	8	506	471. Łączki k. Fryszt.	Jasło	8
451	416. Królin	Mościska	4	507	472. Łagiewniki	Wieliczka	3
452	417. Królowa polska	Grybów	2	508	473. Łąka	Rzeszów	8
453	418. Królówka	Bochnia	8	509	474. Łany	Lwów	8
454	419. Krościenko niżne	Krosno	8	510	475. Łany	Stanisławów	8
455	420. Krościenko wyżne	Krosno	8	511	476. Łapczyca	Bochnia	8
456	421. Krościenko n. D.	Nowy Targ	8	512	477. Łazany	Wieliczka	4
457	422. Krościenko	Przemyślany	6	513	478. Łękawica	Tarnów	8
458	423. Krosno	Krosno	8	514	479. Łękawica	Wadowice	2
459	424. Krotoszyn	Lwów	8	515	480. Łęki	Biała	8
460	425. Krówniki	Przemyśl	8	516	481. Łęki	Jasło	8
461	426. Kryg	Gorllce	8	517	482. Łęki	Krosno	4
462	427. Krynica	Nowy Sącz	8	518	483. Łętownia	Myślenice	8
463	428. Krysowice	Mościska	8	519	484. Łętownia	Nisko	8
464	429. Kryspinów	Kraków	12	520	485. Łężany	Krosno	4
465	430. Krzeczów	Bochnia	1	521	486. Łężyny	Jasło	8
466	431. Krzemienica	Łańcut	8	522	487. Łodygowice	Żywiec	8
467	432. Krzeszowice	Chrzanów	8	523	488. Łoniowa	Brzesko	2
468	433. Krzęcin	Wadowice	8	524	489. Łopuchowa	Ropczyce	8
469	434. Krzyszkowice	Myślenice	8	525	490. Łopuszna	Rohatyn	8
470	435. Krzyszkowice	Wieliczka	8	526	491. Łosie	Gorlice	8
471	436. Krzywaczka	Myślenice	8	527	492. Łukawiec	Rzeszów	8
		Do przeniesienia	3538·20			Do przeniesienia	3921·20

		Z przeniesienia	3921·20
528	493. Łukowa	Tarnów	8
529	494. Łużna	Gorlice	8
530	495. Łyczana	Nowy Sącz	2
531	496. Łysa góra	Brzesko	8
532	497. Machliniec	Żydaczów	4
533	498. Majdan	Husiatyn	8
534	499. Majdan sieniawski	Jarosław	8
535	500. Majdan zbydn.	Tarnobrzeg	8
536	501. Maków	Myślenice	8
537	502. Malawa	Rzeszów	8
538	503. Malec	Biała	8
539	504. Malinówka	Brzozów	8
540	505. Mała	Ropczyce	4
541	506. Manasterz	Łańcut	8
542	507. Marcinkowice	Nowy Sącz	8
543	508. Marcyporęba	Wadowice	8
544	509. Markowa	Łańcut	8
545	510. Martynów nowy	Rohatyn	8
546	511. Maszkienice	Brzesko	4
547	512. Medynia głog.	Łańcut	8
548	513. Meszna opacka	Tarnów	8
549	514. Meszna szlach.	Tarnów	8
550	515. Mędrzechów	Dąbrowa	4
551	516. Mętków duży	Chrzanów	8
552	517. Mętków mały	Chrzanów	8
553	518. Michalczowa	Nowy Sącz	2
554	519. Michałówka	Jarosław	8
555	520. Miechocin	Tarnobrzeg	8
556	521. Miechowice małe	Dąbrowa	8
557	522. Miechowice wielkie	Dąbrowa	8
558	523. Międzybrodzie lipn.	Biała	8
559	524. Miękinia	Chrzanów	8
560	525. Miertiuki	Stryj	3
561	526. Mikluszowice	Bochnia	8
562	527. Mikulice	Łańcut	8
563	528. Mikulińce	Tarnopol	8
564	529. Milcza	Sanok	8
565	530. Milczyce	Rudki	8
566	531. Milówka	Żywiec	9
567	532. Mirocin	Łańcut	8
568	533. Miżyniec	Przemyśl	8
569	534. Mników	Kraków	8
570	535. Modlniczka	Kraków	8
571	536. Mogilany	Wieliczka	8
572	537. Mokrzyska	Brzesko	8
573	538. Monasterzyska	Buczacz	8
574	539. Monowice	Biała	8
575	540. Morawsko	Jarosław	8
576	541. Mordarka	Limanowa	4
577	542. Moskalówka	Kosów	8
578	543. Moszczenica niżna	Nowy Sącz	4
579	544. Motycze szlach.	Tarnobrzeg	2
580	545. Mrowla	Rzeszów	8
581	546. Mszana dolna	Limanowa	8
582	547. Mszana k. Lwowa	Gródek	8
583	548. Munina	Jarosław	8
		Do przeniesienia	4323·20

		Z przeniesienia	4323·20
584	549. Mydlniki	Kraków	4
585	550. Myścowa	Krosno	8
586	551. Myślatycze	Mościska	8
587	552. Mystków	Grybów	8
588	553. Nadbrzezie	Tarnobrzeg	8
589	554. Nadyby	Sambor	8
590	555. Nagórzanka	Buczacz	8
591	556. Nagórzanka	Czortków	8
592	557. Narajów	Brzeżany	1
593	558. Narol wieś	Cieszanów	8
594	559. Nastasów	Tarnopol	4
595	560. Nawarya	Lwów	8
596	561. Nowojowa	Nowy Sącz	8
597	562. Nawsie	Ropczyce	8
598	563. Nesterowce	Złoczów	8
599	564. Nidek	Wadowice	8
600	565. Niebieszczany	Sanok	4
601	566. Niebocko	Brzozów	8
602	567. Niechobrz	Rzeszów	8
603	568. Niecieczа	Dąbrowa	8
604	569. Nieczajna	Dąbrowa	8
605	570. Niedzieliska	Przemyślany	8
606	571. Niedźwiada	Ropczyce	8
607	572. Niedźwiedza	Brzesko	8
608	573. Nisko	Nisko	8
609	574. Niżniów	Tłumacz	8
610	575. Nowa wieś	Nisko	8
611	576. Nowa wieś czud.	Rzeszów	6
612	577. Nowa wieś szlach.	Kraków	8
613	578. Nowe Miasto	Dobromil	8
614	579. Nowe Sioło	Żydaczów	4
615	580. Nowosielce	Łańcut	16
616	581. Nowosielce Gnie-wosz	Sanok	8
617	582. Nowosiółki gość.	Rudki	8
618	583. Nowosiółki skał.	Skałat	4
619	584. Obidza	Nowy Sącz	8
620	585 Obłaźnica	Żydaczów	8
621	586. Obroszyn	Gródek Jagiel.	8
622	587. Obydów	Kamionka strum.	8
623	588. Ocice	Tarnobrzeg	1
624	589. Ocieka	Ropczyce	8
625	590. Odrowąż	Nowy Targ	8
626	591. Okleśna	Chrzanów	8
627	592. Okocim	Brzesko	8
628	593. Okulice	Bochnia	8
629	594. Olchowa	Ropczyce	8
630	595. Olcza	Nowy Targ	8
631	596. Olejów	Złoczów	8
632	597. Olesko	Złoczów	8
633	598. Olesno	Dąbrowa	2
634	599. Olszanica	Kraków	8
635	600. Olszanik polski	Sambor	8
636	601. Olszyny	Brzesko	8
637	602. Ołpiny	Jasło	8
638	603. Opryłowce	Zbaraż	8
		Do przeniesienia	4729·20

		Z przeniesienia	4729·20
639	604. Ordów	Kamionka strum.	8
640	605. Oryszkowce	Husiatyn	8
641	606. Orzechówka	Brzozów	8
642	607. Osiek	Biała	8
643	608. Ostapie	Skałat	8
644	609. Ostre	Żywiec	8
645	610. Ostrów	Przemyśl	8
646	611. Ostrów koło Tarnopola	Tarnopol	4
647	612. Ostrów król.	Bochnia	4
648	613. Otfinów	Dąbrowa	8
649	614. Ożańsko	Jarosław	8
650	615. Paczółtowice	Chrzanów	8
651	616. Pacław	Dobromil	8
652	617. Pakoszówka	Sanok	8
653	618. Paleśnica	Brzesko	8
654	619. Palikówka	Rzeszów	8
655	620. Palikrowy	Brody	8
656	621. Panasówka	Skałat	1
657	622. Pasierbiec	Limanowa	3
658	623. Paszczyna	Ropczyce	8
659	624. Pauszówka	Czortków	8
660	625. Pawłów	Kamionka	1
661	626. Pawłowa	Jarosław	8
662	627. Pawłosiów	Jarosław	8
663	628. Pawęzów	Tarnów	8
664	629. Pcim	Myślenice	8
665	630. Pełkinie	Jarosław	8
666	631. Petlikowce stare	Buczacz	8
667	632. Petryków	Tarnopol	8
668	633. Pewel mała	Żywiec	8
669	634. Piekarówka	Rzeszów	4
670	635. Piekary	Kraków	8
671	636. Pieniaki	Brody	8
672	637. Pieniążkowice	Nowy Targ	5
673	638. Pietrycze	Złoczów	8
674	639. Pietrzykowice	Żywiec	5
675	640 Pikulice	Przemyśl	8
676	641. Pilchów	Tarnobrzeg	8
677	642. Pisarowce	Sanok	8
678	643. Pisarzowice	Biała	8
679	644. Pistyń	Kosów	8
680	645. Piwniczna	Nowy Sącz	8
681	646. Piwoda	Jaroskaw	4
682	647. Pleśna	Tarnów	7
683	648. Płaucza mała	Brzeżany	8
684	649. Płaza	Chrzanów	8
685	650. Płazów	Cieszanów	4
686	651. Płonna	Sanok	8
687	652. Płotycz	Tarnopol	8
698	653. Pnikut	Mościska	8
689	654. Poczapińce	Tarnopol	8
690	655. Podborce	Lwów	8
691	656. Podegrodzie	Nowy Sącz	8
692	657. Podhajczyki	Rudki	8
693	658. Podkamień	Brody	8
		Do przeniesienia	5123·20

		Z przeniesienia	5123·20
694	659. Podlesie	Buczacz	8
695	660. Podlipie	Dąbrowa	3
696	661. Podłęże	Bochnia	8
697	662. Podmichale	Kalusz	8
698	663. Podobin	Limanowa	8
699	664. Podsadki	Lwów	3
700	665. Podzameczek	Buczacz	8
701	666. Pogwizdów	Bochnia	8
702	667. Polanka wielka	Biała	8
703	668. Polna	Grybów	8
704	669. Połupanówka	Skałat	8
705	670. Ponikiew	Wadowice	8
706	671. Poraż	Lisko	8
707	672. Porąbka	Biała	8
708	673. Poręba radlna	Tarnów	8
709	674. Poręba wielka	Biała	8
710	675. Poronin	Nowy Targ	8
711	676. Posada chyrowska	Stare Miasto	8
712	577. Posada dolna	Sanok	8
713	578. Posada górna	Sanok	8
714	679. Posada jaćmierz.	Sanok	12·10
715	680. Posada nowom.	Dobromil	8
716	681. Posada olchow. I.	Sanok	8
717	682. Posada olchow. II.	Sanok	8
718	683. Posada sanocka	Sanok	8
719	684. Posada zarszyńska	Sanok	2
720	685. Potakówka	Jasło	13
721	686. Poturzyca	Sokal	8
722	687. Poździmierz	Sokal	1
723	688. Prałkowce	Przemyśl	8
724	689. Prądnik czerwony	Kraków	2
725	690. Prosowce	Zbaraż	4
726	691. Przeczyca	Pilzno	8
727	692. Przedmieście czerlańskie	Gródek Jagiel.	8
728	693. Przedmieście dubl.	Przemyśl	8
729	694. Przedmieście dolne leżajskie	Jarosław	8
730	695. Przedmieście górne leżajskie	Jarosław	8
731	696. Przeedmieście lwowskie	Gródek Jagiel.	4
732	697. Przemyślany	Przemyślany	8
733	698. Przewóz	Wieliczka	8
734	699. Przewrotne	Rzeszów	8
735	700. Przyborów	Żywiec	8
736	701. Przybówka	Jasło	8
737	702. Przybysławice	Brzesko	8
738	703. Przyłęk	Kolbuszowa	4
739	704. Przytkowice dolne	Wadowice	8
740	705. Przytkowice górne	Wadowice	8
741	706. Ptaszkowa	Grybów	8
742	707. Pustomyty	Lwów	8
743	708. Puźniki	Buczacz	8
744	709. Pyszkowce	Buczacz	8
745	710. Raciborsko	Wieliczka	8
		Z przeniesienia	5507·30

		Z przeniesienia	5070·30
746	711. Racławice	Nisko	8
747	712. Radgoszcz	Dąbrowa	8
748	713. Radgoszcz	Tarnów	8
749	714. Radochońce	Mościska	8
750	715. Radocyna	Gorlice	8
751	716. Radwan	Dąbrowa	8
752	717. Radwanów	Rohatyn	8
753	718. Radziechowy	Żywiec	8
754	719. Radziszów	Wieliczka	8
755	720. Rajbrot	Bochnia	8
756	721. Rajcza	Żywiec	8
757	722. Rajsko	Biała	8
758	723. Rakszawa II.	Łańcut	8
759	724. Rączyna	Jarosław	8
760	725. Reniów	Brody	1
761	726. Rehberg	Jaworów	8
762	727. Rodatycze	Gródek Jagiell.	8
763	728. Rogi	Krosno	8
764	729. Rogóżnik	Nowy Targ	8
765	730. Rogóżno	Łańcut	8
766	731. Romanowe sioło	Zbaraż	8
767	732. Romanówka	Tarnopol	4
768	733. Ropa	Gorlice	8
769	734. Ropica ruska	Gorlice	8
770	735. Rosochowaciec	Podhajce	2
771	736. Rozalin	Tarnobrzeg	4
772	737. Rożanka	Jasło	2
773	738. Pożniatów	Jarosław	8
774	739. Rożnów	Nowy Sącz	8
775	740. Roztoki	Jasło	4
776	741. Rozwienica	Jarosław	8
777	742. Równe k. Dukli	Krosno	8
778	743. Róża	Pilzno	1
779	744. Ruda brodzka	Brody	3
780	745. Ruda kochawińska	Żydaczów	8
781	746. Rudawa	Chrzanów	8
782	747. Rudka	Jarosław	8
783	748. Rudki	Rudki	8
784	749. Rudna mała	Rzeszów	8
785	750. Rudnik	Myślenice	4
786	751. Rudołowice	Jarosław	8
787	752. Rudy rysie	Brzesko	8
788	753. Rusocice	Kraków	8
789	754. Rybarzowice	Biała	8
790	755. Rybna	Kraków	8
791	756. Rycerka dolna	Żywiec	8
792	757. Rychwałd	Żywiec	8
793	758. Rychwałdek	Żywiec	8
794	759. Ryczów	Wadowice	8
795	760. Rymanów	Sanok	8
796	761. Rzadkowice	Mościska	2
797	762. Rzepiennik biskupi	Gorlice	8
798	763. Rzepińce.	Buczacz	4
799	764. Rzeszotary	Wieliczka	8
800	765. Rzezawa	Bochnia	8
801	766. Rzęsna polska	Lwów	8
		Do przeniesienia	5898·30

		Z przeniesienia	5898·30
802	767. Rzochów	Mielec	8
803	768. Rzuchowa	Tarnów	8
804	769. Sady trembowel.	Trembowla	3
805	770. Sambor-Powodowa	Sambor	8
806	771. Sambor-Średnia	Sambor	8
807	772. Samocice	Dąbrowa	8
808	773. Sanok	Sanok	8
809	774. Sarnki dolne	Rohatyn	8
810	775. Sądkowa	Jasło	3
811	776. Sądowa Wisznia	Mościska	8
812	777. Sąsiadowice	Sambor	8
813	778. Schodnica	Drohobycz	8
814	779. Sechna	Limanowa	8
815	780. Sękowa	Gorlice	8
816	781. Sichów	Lwów	8
817	782. Sidzina	Myślenice	8
818	783. Siedlec	Bochnia	8
819	784. Siedliska	Tarnów	4
820	785. Siedliska	Grybów	8
821	786. Siedliska-Bogusz	Pilzno	8
822	787. Sieklówka	Jasło	8
823	788. Sielec	Ropczyce	8
824	789. Sielec-Bieńków	Kamionka strnm.	8
825	790. Sielnica	Przemyśl	8
826	791. Siemianówka	Lwów	8
827	792. Siemiechów	Tarnów	8
828	793. Siemikowce	Podhajce	10
829	794. Siennów	Łańcut	8
830	795. Sienna	Nowy Sącz	8
831	796. Siercza	Wieliczka	2
832	797. Siersza wodna	Chrzanów	8
833	798. Sietesz	Łańcut	8
834	799. Sikorzyce	Dąbrowa	8
835	800. Skomorochy stare	Rohatyn	4
836	801. Skoryki	Zbaraż	1
837	802. Skotniki	Wieliczka	8
838	803. Skrzyszów	Ropczyce	8
839	804. Skrzyszów	Tarnów	8
840	805. Skwarzawa	Złoczów	8
841	806. Skwarzawa wielka	Żółkiew	8
842	807. Śledziejowice	Wieliczka	8
843	808. Słobódka dżur.	Czortków	4
844	809. Słoboda konkol.	Rohatyn	8
845	810. Słopnice król.	Limanowa	8
846	811. Słupiec	Dąbrowa	8
847	812. Śmigno	Tarnów	8
848	813. Smykowce	Tarnopol	8
849	814. Sobów	Tarnobrzeg	8
850	815. Sokolniki	Lwów	8
851	816. Sokolniki	Tarnobrzeg	8
852	817. Sokół	Gorlice	2
853	818. Sopotnia mała	Żywiec	4
854	819. Sowina	Jasło	8
855	820. Sosolówka	Czortków	8
856	821. Sorocko	Skałat	8
857	822. Sporne-Korczyna	Krosno	8
		Do przeniesienia	6303·30

		Z przeniesienia	6303·30
858	823. Spytkowice	Myślenice	8
859	824. Spytkowice	Wadowice	8
860	825. Sromowce wyżne	Nowy Targ	8
861	826. Stanisław dolny	Wadowice	4
862	827. Stanisławice	Bochnia	2
863	828. Stara wieś	Biała	8
864	829. Stara wieś	Limanowa	8
865	830. Stare Bystre	Nowy Targ	8
866	831. Stare stawy	Biała	8
867	832. Staromiejszczyzna	Skałat	8
868	833. Staromieście	Rzeszów	8
869	834. Stary Skałat	Skałat	8
870	835. Staszkówka	Gorlice	8
871	836. Steinau	Nisko	5
872	837. Stojańce	Mościska	8
873	838. Strachocina	Sanok	8
874	839. Strażów	Łańcut	8
875	840. Stronie	Limanowa	8
876	841. Stronie	Wadowice	8
877	842. Strusów	Trembowla	10
878	843. Stryszów	Wadowice	8
879	844. Strzałkowice	Sambor	8
880	845. Strzelce małe	Brzesko	8
881	846. Strzelce wielkie	Brzesko	8
882	847. Strzelczyska	Mościska	8
883	848. Strzyżów	Strzyżów	8
884	849. Studzian-Dębów	Łańcut	8
885	850. Suchodół	Krosno	8
886	851. Sufczyn	Brzesko	4
887	852. Sułkowice	Wadowice	8
888	853. Sułkowszczyzna	Mościska	8
889	854. Suszno	Kamionka strum.	4
890	855. Świdowa	Czortków	8
891	856. Święcany	Jasło	8
892	857. Świętoniowa	Łańcut	8
893	858. Świerchowa	Jasło	12
894	859 Święty Józef	Nadwórna	8
895	860. Świlcza	Rzeszów	8
896	861. Świniarsko	Nowy Sącz	8
897	862. Świnna	Żywiec	2
898	863. Świrz	Przemyślany	8
899	864. Sygniówka	Lwów	8
900	865. Szaflary	Nowy Targ	8
901	866. Szalowa	Gorlice	8
902	867. Szarwark	Dąbrowa	8
903	868. Szczakowa	Chrzanów	8
904	869. Szczawnica	Nowy Targ	8
905	870. Szczepańcowa	Krosno	8
906	871. Szczepanów	Brzesko	4
907	872. Szczerzec k. Niem.	Rawa ruska	8
908	873. Szczucin	Dąbrowa	8
909	874. Szczurowa	Brzesko	8
910	875. Szczyrk	Biała	8
911	876. Szebnie	Jasło	8
912	877. Szerzyny	Jasło	8
913	878. Szklary	Rzeszów	8
		Do przeniesienia	6726·30

		Z przeniesienia	6726·30
914	879. Szmańkowce	Czortków	4
915	880. Szówsko	Jarosław	8
916	881. Szufnarowa	Jasło	8
917	882. Szumlany	Brzeżany	1
918	883. Szumlany	Podhajce	8
919	884. Szyk	Limanowa	8
920	885. Szymbark	Gorlice	8
921	886. Szynwałd	Tarnów	8
922	887, Tamanowice	Mościska	8·10
923	889. Tapin	Jarosław	8
923	888. Targanice I.	Wadowice	8
925	890. Targanice II.	Wadowice	8
926	891. Targowiska	Krosno	8
927	892. Targowisko	Bochnia	8
928	893. Tarnawka	Dobromil	4
929	894. Tarnopol	Tarnopol	8
930	895. Tarnoruda	Skałat	4
931	896. Tarnowiec	Jasło	8
932	897. Taurów	Brzeżany	8
933	898. Tenczynek	Chrzanów	8
934	899. Tęgoborze	Nowy Sącz	8
935	900. Tłuczań	Wadowice	8
936	901. Tłuste	Zaleszczyki	9
937	902. Tomaszowce n. Dęb.	Kałusz	8
938	903. Tomaszowce n. Mar.	Kałusz	8
939	904. Tonie	Kraków	8
940	905. Towarnia	Stare Miasto	8
941	906. Trembowla	Trembowla	8
942	907. Trójca	Śniatyn	8
943	908. Trościaniec	Brody	8
944	909. Trybuchowce	Buczacz	16
945	910. Tryńcza	Łańcut	8
946	911. Trzciana	Bochnia	8
947	912. Trzciana	Rzeszów	8
948	913. Trzcieniec	Mościska	8
949	914. Trzebinia	Żywiec	8
950	915. Trzeboś	Kolbuszowa	4
951	916. Trzebownisko	Rzeszów	8
953	917. Trzebunia	Myślenice	8
953	918. Trześń	Tarnobrzeg	4
954	919. Trześniów	Brzozów	8
955	920. Tuligłowy	Jarosław	8
956	921. Tuligłowy	Rudki	2
957	922. Turaszówka	Krosno	8
958	923. Turza	Gorlice	16
959	924. Tworkowa	Brzesko	8
960	925. Tylicz	Nowy Sącz	8
961	926. Tymowa	Brzesko	8
962	927. Tyniec	Wieliczka	4
963	928. Tyniowice	Jarosław	8
964	929. Tywonia	Jarosław	8
965	930. Ubieszyn	Łańcut	6
966	931. Uherce zapłat.	Sambor	8
967	932. Ujanowice	Limanowa	16
968	933. Ujkowice	Przemyśl	8
969	934. Ujsoły	Żywiec	8
		Do przeniesienia	7160·40

		Z przeniesienia	7160·40
970	935. Umieszcz	Jasło	4
971	936. Unterwalden	Przemyślany	8
972	937. Urzejowice	Łańcut	8
973	938. Uście jezuickie	Dąbrowa	8
974	939. Uście solne	Bochnia	8
975	940. Uszkowice	Przemyślany	8
976	941. Uzina	Stanisławów	8
977	942. Wałachówka	Zbaraż	8
978	943. Warzyce	Jasło	6
979	944. Warwaryńce	Trembowla	8
980	945. Werynia	Kolbuszowa	8
981	946. Węgierka	Jarosław	8
982	947. Węglówka	Wieliczka	2
983	948. Wicyń	Złoczów	4
984	949. Wielkie oczy	Jaworów	8
985	950. Wielogłowy	Nowy Sącz	8
986	951. Wielopole moszcz.	Dąbrowa	8
987	952. Wielopole skrzyń.	Ropczyce	8
988	953. Wielowieś	Tarnobrzeg	8
989	954. Wieprz	Wadowice	1
990	955. Wieprz	Żywiec	16
991	956. Wierzbna	Jarosław	8
992	957. Wierzbowiec	Trembowla	8
993	958. Wierzchosławice	Tarnów	8
994	959. Wietrzno	Krosno	8
995	960. Wiewiórka	Pilzno	8
996	961. Wilamowice	Biała	8
907	962. Wiśniowa	Wiełiczka	2
998	963. Witanowice	Wadowice	8
999	964. Witkowice	Biała	8
1000	965. Witków nowy	Kamionka strum.	8
1001	966. Włosienica	Biała	8
1002	967. Wojakowa	Brzesko	16
1003	968. Wojtowa	Gorlice	8
1004	969. Wojutycze	Sambor	8
1005	970. Wokowice	Brzesko	4
1006	971. Wola baraniecka	Sambor	8
1007	972. Wola batorska	Bochnia	8
1008	973. Wola dalsza	Łańcut	8
1009	974. Wola dębowiecka	Jasło	8
1010	975. Wola justowska	Kraków	8
1011	976. Wola kąkolowska	Rzeszów	8
1012	977. Wola kosnowa	Nowy Sącz	8
1013	978. Wola łużańska	Gorlice	8
1014	979. Wola mała	Łańcut	7
1015	980. Wola nieszkowska	Bochnia	8
1016	981. Wola obłaźnicka	Żydaczów	4
1017	982. Woła pstrągowa	Rzeszów	8
1018	983. Wola przemyk.	Brzesko	8
1019	984. Wola radłowska	Brzesko	8
1020	985. Wola radziszow.	Myślenice	8
1021	986. Wola rozwienicka	Jarosław	8
1022	987. Wola zabierzow.	Bochnia	6
1023	988. Wola zgłobieńska	Rzeszów	4
1024	989. Wola żelichowska	Dąbrowa	8
1025	990. Wolica	Kraków	3
		Do przeniesienia	7586·40

		Z przeniesienia	7586·40
1026	991. Wolica ługowa	Ropczyce	8
1027	992. Wolica piaskowa	Ropczyce	8
1028	993. Woliczka	Rzeszów	10
1029	994. Wołcza dolna	Stare Miasto	8
1030	995. Wołków	Lwów	8
1031	996. Wołodź	Brzozów	2
1032	997. Wołostków	Mościska	8
1033	998. Wołowice	Kraków	8
1034	999. Wólka łętowska	Nisko	8
1035	1000. Wólka pełkińska	Jarosław	8
1036	1001. Woźniki	Wadowice	8
1037	1002. Wrocanka	Krosno	1
1038	1003. Wróblowice	Wieliczka	4
1039	1004. Wrzawy	Tarnobrzeg	8
1040	1005. Wrzępia	Bochnia	8
1041	1006. Wybranówka	Bóbrka	4
1042	1007. Wyciąże	Kraków	8
1043	1008. Wydrna	Brzozów	8
1044	1009. Wysoka	Jasło	8
1045	1010. Wysoka	Łańcut	8
1046	1011. Wysoka	Rzeszów	8
1047	1012. Wysoka	Wadowice	8
1048	1013. Wyszatycze	Przemyśl	8
1049	1014. Wyżne z Piekar.	Rzeszów	4·20
1050	1015. Wyżniany	Przemyślany	8
1051	1016. Zabierzów	Kraków	8
1052	1017. Zabłocie	Żywiec	8
1053	1018. Zaborów	Brzesko	8
1054	1019. Zaborów	Rzeszów	8
1055	1020. Zabratówka	Rzeszów	6
1056	1021. Zabrzeź	Nowy Sącz	8
1057	1022. Zachełmna	Wadowice	8
1058	1023. Zaczarnie	Tarnów	8
1059	1024. Zaczernie	Rzeszów	8
1060	1025. Zagórniki	Wadowice	8
1061	1026. Zagórz	Sanok	8
1062	1027. Zagórz nowy	Łańcut	8
1063	1028. Zagórze	Chrzanów	8
1064	1029. Zagórze	Wieliczka	2
1065	1030. Zagorzyce	Ropczyce	8
1066	1031. Zagrobela	Tarnopol	2
1067	1032. Zakliczyn	Wieliczka	8
1068	1033. Zakopane	Nowy Targ	8
1069	1034. Zakościele	Mościska	8
1070	1035. Zalas	Chrzanów	12
1071	1036. Zalesie	Rzeszów	8
1072	1037. Zaleszany	Tarnobrzeg	8
1073	1038. Zaleszczyki	Zaleszczyki	8
1074	1039. Zalipie	Dąbrowa	8
1075	1040. Załęże	Jasło	8
1076	1041. Załucze n.Czerem.	Śniatyn	4
1077	1042. Załuczne	Nowy Targ	8
1078	1043. Zarębki	Kolbuszowa	4
1079	1044. Zarszyn	Sanok	1
1088	1045. Zarzecze	Jarosław	8
1081	1046. Zarzecze	Jasło	8
		Do przeniesienia	7986·60

		Z przeniesienia	7986·60
1082	1047. Zarzecze	Nisko	8
1083	1048. Zasanie	Przemyśl	8
1084	1049. Zator	Wadowice	8
1085	1050. Zawada	Ropczyce	8
1086	1051. Zawałów	Podhajce	8
1087	1052. Zazule	Złoczów	8
1088	1053 Zbludza	Limanowa	4
1089	1054. Zboiska	Lwów	8
1090	1055. Zborowice	Grybów	8
1091	1056. Zbydniów	Tarnobrzeg	12
1091	1057. Zbylitowska góra	Tarnów	8
1093	1058. Zdarzec	Brzesko	4
1094	1059. Zdrohec	Brzesko	1
1095	1060. Zdziarzec	Mielec	8
1096	1061. Zebrzydowice	Wadowice	2
1097	1062. Zembrzyce	Wadowice	8
1098	1063. Zielonki	Kraków	4
1099	1064. Zimnawódka	Lwów	8
1100	1065. Zniatyn	Sokal	5
1101	1066. Zrotowice	Przemyśl	2
1102	1067. Zwiernik	Pilzno	4
1103	1068. Żygodowice	Wadowice	2
1104	1069. Źródła	Chrzanów	8
1105	1070. Żabińce	Husiatyn	8
1106	1071. Żabno	Tarnobrzeg	8
1107	1072. Żarnowa	Rzeszów	8
1108	1073. Żarnówka	Myślenice	8
1109	1074. Żerebki królew.	Skałat	8
1110	1075. Żołynia	Łańcut	8
1111	1076. Żółtańce	Żółkiew	1
1112	1077. Żuklin	Łańcut	8
1113	1078. Żukowice nowe	Tarnów	8
1114	1079. Żukowice stare	Tarnów	2
1115	1080. Żurawica	Przemyśl	8
1116	1081. Żydatycze	Lwów	8
1117	1082. Żyrawa	Żydaczów	8
	III. Osoby prywatne.		
1118	1. Abrahamowiczowa Antonina	Lwów	8
1119	2. Adamek Michał	Pewel mała	8
1120	3. Adamski T. Dyr.	Lwów	8
1121	4. Babisz Franciszek kap. em.	Przemyśl	8
1122	5. Biela Wojciech	Ostrów	4
1123	6. Dr. Bieńkowski Bogumił	Lwów	10
1124	7. Binger Karol	Żywiec	8
1125	8. Bizanz Gustaw	Lwów	8
1126	9. Bogdanowicz Mieczysław	Kosów	8
1127	10. Brunicki Adolf br.	Lubień wielki	8
1128	11. Brunicki Julian br.	Podhorce	8
1129	12. Bubula Jan ks.	Stopnice król.	8
		Do przeniesienia	8315·60

		Z przeniesienia	8315·60
1130	13. Bugielski Antoni	Rychwałd	8
1131	14. Burzyński Tadeusz	Uhrynów górny	8
1132	15. Bykowski J. prof.	Lwów	8
1133	16. Ciechulski Bron.	Zbydniów	8
1134	17. Cielecki Z.	Byczkowce	8
1135	18. Cieńska Florentya	Jabłonów	20
1136	19. Ciesielski Teofil dr.	Lwów	8
1137	20. Czartoryski A. ks.	Sieniawa	24
1138	21. Czartoryski W. ks.	Pełkinie	8
1139	22. Czaykowski Włodz.	Pietniczany	8
1140	23. Czerwiński Stanisł.	Gaik	8
1141	24. Czyżewski W. ks.	Sokolniki k. Lwowa	8
1142	25. Długosz Wladysław	Borysław	8
1143	26. Dolais Władysław	Jordanów	8
1144	27. Dolański Henryk	Radłów	8
1145	28. Dolański Stanisław	Baranów	8
1146	29. Dobrowolski Franciszek ks.	Nowe Rybie	8
1147	30. Drużbacki Feliks dr.	Przemyśl	8
1148	31. Dudziński Adam ks	Rodochońce	8
1149	32. Dunikowski Adam	Łasosina wielka	8
1150	33. Frenkel Józef	Machowa	8
1151	34. Garczyński Franc.	Lwów	8
1152	35. Gargas Zygmunt dr.	Lwów	8
1153	36. Gebauer Antoni	Żywiec	8
1154	37. Gerhard dr.	Sucha	8
1155	38. Gizowski Franciszek	Stubienko	7·20
1156	39. Głąbiński Stanisław prof. dr.	Lwów	8
1157	40. Głowiński K. ks.	Chorostków	8
1158	41. Głuc Józef ks.	Olszówka	16
1159	42. Gniewosz Władysł.	Konty	8
1160	43. Gołuchowski A. hr.	Husiatyn	8
1161	44. Gorczyński Bronisł.	Brzeźnica	8
1162	45. Groblewski Henryk	Szymbark	8
1163	46. Gromnicki Stanisław	Oleksińce	8
1164	47. Haszlakiewicz Gottel Helena	Dołha mościska	8
1165	48. Hipmann Maryan	Trześń	8
1166	49. Huppenthal Karol	Lwów	8
1167	50. Jampolski K.	Łowcza	8
1168	51. Jarosz Gabryel	Kupno	8
1169	52. Jaworski Tadeusz	Biały Kamień	8
1170	53. Jelonek Wład. ks.	Czernichów	8
1171	54. Kaszubski Wacław	Domaradz	8
1172	55. Kędzior Andrzej	Lwów	8
1173	56. Kępiński Wład.	Moszczanica	8
1174	57. Klebert Edward	Myślenice	8
1175	58. Kliszczuk Grzegorz	Poździenica	8
1176	59. Koleński Ant. ks.	Rymanów	8
1177	60. Kołodziej Michał dr. ks.	Sucha	10
1178	61. Konopka Stefan	Kraków	12
1179	62. Kopecka Ida	Morawsko	4
1180	63. Korzenny Leopold	Brzozdowce	8
1181	64. Kozłowiecki Adam	Majdan k. Kolb.	8
		Do przeniesienia	8758·80

		Z przeniesienia	8758·80
1182	65. Kraiński Wincenty	Perespa	8
1183	66. Krogulski Roman		
1184	dr.	Rzeszów	8
1185	67. Krzen Edmund	Lwów	8
1186	68. Krusenstern Karol	Szczerzec koło Niemirowa	8
1187	69. Krzysztofowicz M.	Załucze	8
1188	70. Kudelka Tad. dr.	Lwów	8
1189	71. Kulczycki Mik. ks.	Tadanie	8
1190	72. Kulczycki R. dr.	Sambor	8
1191	73. Kurzeja Antoni	Brody	8
1192	74. Lenartowicz J. ks.	Lubcza	8
1193	75. Lenkiewicz Z. ks.		
	kanonik dr.	Lwów	8
1194	76. Librewski W. ks.	Kopyczyńce	8
1195	77. Łoziński Witold	Urzejowice	8
1196	78. Macudziński St.	Aleksandrówka	8
1197	79. Madeyski Jan	Parchacz	16
1198	80. Majerski Stan.	Lwów	8
1199	81. Maly Alfred	Wołowe	8
1200	82. Mandybur Tymot.	Przemyśl	8
1201	83. Marć Jan	Niedźwiada	4
1202	84. Maślanka Antoni	Zubrza	10
1203	85. Maszewski	Przemyśl	8
1204	86. Maurizio Edward	Strzelce wielkie	8
1205	87. Mendrala Szymon	Siedlce	4
1206	88. Michałowski Just.	Strupków	8
1207	89. Miczyński K. dr.	Dublany	8
1208	90. Mięsowicz Michał	Korczyna	8
1209	91. Miętus Maciej ks.	Lubzina	8
1210	92. Midowicz Józef	Żurawica	8
1211	93. Münter Alfred	Nadycze	8
1212	94. Mysłowicki J.	Zwiniacz	8
1213	95. Neunstein Feliks	Hucisko jawor.	8
1214	96. Obertyński K.	Stronibaby	8
1215	97. Obfidowicz Broni-		
	sław dr.	Tarnopol	8
1216	98. Ochocki Roman	Kalinowszczyzna	8
1217	99. Ochocki Tomasz	Budzanów	8
1218	100. Ollender L. ks. kan.	Lwów	8
1219	101. Olszewski Leopold	Sucha	8
1220	102. Ożarowski Adam	Borynicze	8
1221	103. Patrocki Antoni	Olsza	8
1222	104. Patrocki Tadeusz	Uhryń	8
1223	105. Pawlewski Bron.		
	prof. dr.	Lwów	8
1224	106. Pawlik Stanisław		
	dr. prof.	Dublany	8
1225	107. Pawlikowski Fr. ks.	Mielec	8
1226	108. Pelczar ks. biskup		
	Józef	Przemyśl	5
1227	109. Piątkowski Kazim.	Jarosław	4
1228	110. Piekarz Stanisław	Bieńkowice	2
1229	111. Pieniążek W.	Zawada	6
1230	112. Pieniążek Franc.	Naganczyna	8
1231	113. Pilat Tadeusz dr.	Lwów	8
1232	114. Pilatowski Bol.	Dubie	8
		Do przeniesienia	9153·80

		Z przeniesienia	9153·80
1233	115. Piotrowski Stan.	Stanisławów	2
1234	116. Podlewski Leon	Czernielów	8
1235	117. Pomorski-Miku-		
	łowski J. dyr.	Dublany	8
1236	118. Potocki Adrzej hr.	Krzeszowice	8
1237	119. Potulicki Fr. hr.	Żmigród	5
1238	120. Prażmowski A. dr.	Kraków	8
1239	121. Pressen Laura	Milatyn	10
1240	122. Raczyński Józef dr.	Kraków	10
1241	123. Rodakiewicz Au-		
	gust dr.	Lwów	8
1242	124. Rudkowski Jan	Lwów	8
1243	125. Rudnicki Szczę-		
	sny ks.	Wielowieś	8
1244	126. Rudrof Franciszek	Romanówka	10
1245	127. Rudrof Stanisław	Bielanińce	8
1246	128. Rutowski Tad. dr.	Lwów	8
1247	129. Rybicki Stanisław	Lwów	20
1248	130. Rylski T. prof.	Lwów	8
1249	131. Sajewicz Stanisł.	Kułaczkowce	4
1250	132. Satalecki Winc.	Kraków	8
1251	133. Sawczyński Henr.	Lwów	8
1252	134. Schnell Oskar	Firlejówka	8
1253	135. Scibor Franciszek	Ropczyce	8
1254	136. Skąpski Jan	Brzezna	8
1255	137. Skibniewski Ant.	Ulicko	8
1256	138. Skibniewski Wład.	Balice	8
1257	139. Skołuba Zenon	Lwów	8
1258	140. Skołyszewski Wikt.	Wieliczka	8
1259	141. Slósarz Jan dr. ks.	Lwów	8
1260	142. Smagała Antoni	Trzciana k. Rzesz.	8
1261	143. Smarzewski Tad.	Moczorady	8
1262	144. Sołowij Tad. dr.	Lwów	8
1263	145. Spannbauer Ka-		
	rol dr.	Sucha	8
1264	146. Sroka Karol	Świnna	4
1265	147. Stadnicki Stan. dr.	Krysowice	10
1266	148. Stapf Teodor	Frysztak	8
1267	149. Starzyński Tadeusz	Derewnia	8
1268	150. Steczkowski J.		
	K. dr.	Lwów	8
1269	151. Stefczyk Fr. dr.	Lwów	8
1270	152. Sterkowicz J. dr.	Nowy Sącz	10
1271	153. Stojowski Wład.	Buczacz	8
1272	154. Strzelecki Aleksan.	Lwów	10
1273	155. Sychowski Teodor	Lwów	8
1274	156. Świątek Karol	Sucha	8
1275	157. Świdzińska Wanda	Horodyszcze	8
1276	158. Świeżawski A. dyr.	Jagielnica	8
1277	159. Świeżawski Stan.	Lwów	8
1278	160. Szczepański Stan.	Zabłocie	8
1279	161. Szczepański Piotr	Okniany	10
1280	162. Szumski Kazimierz	Borysław	8
1281	163. Szwed Wojciech	Pewel mała	8
1282	164. Szyszyłowicz I.	Lwów	8
		Do przeniesienia	9564·80

		Z przeniesienia	9564.80			Z przeniesienia	9686·80
1283	165. Tarnawiecka Stan.	Bykowce	8	1298	180. Waligóra Józef ks.	Komarowice	8
1284	166. Tarnawski A. dr.	Kosów	8	1299	181. Wągrowski K. dr.	Czortków	8
1285	167. Tarnowski Z. hr.	Dzików	8	1300	182. Wesoliński A. ks	Lwów	8
1286	168. Tchorznicki Henr.	Pisarowce	10	1301	183. Wierzbicki Waleryan ks.	Lwów	3
1287	169. Tchorznicki Wład.	Nadyby	8	1302	184. Władyka St. ks.	Barysz k. Monasterzysk	8
1288	170. Terlecki Adam	Sawczyn	8	1303	185. Wojnarowicz A. ks.	Dunajów	8
1289	171. Torosiewicz Klem.	Rusiłów	8	1304	186. Wójcik Franciszek	Wyciąże	8
1290	172. Towarnicki Wład.	Lwów	8	1305	187. Zabłocki Teofil ks.	Lwów	8
1291	173. Treter Henryk	Lwów	8	1306	188. Zajączkowski Tytus ks.	Machnówek	8
1292	174. Turkuł Jan	Żnibrody	8	1307	189. Zalewski Filip Eks.	Lwów	10
1293	175. Turnau Adolf	Tyszkowice	8	1308	190. Zaliwski W.	Osowce	8
1294	175 Tyszkowski A.	Żydatycze	8	1309	191. Zeitleben Jan	Zahajce	8
1295	177. Ujejski Tomasz	Chlewiska	8	1310	192. Zgórski A. dr.	Lwów	8
1296	178. Vivien Jan	Lwów	8				
1297	179. Wajda Antoni	Przemyśl	8				
		Do przeniesienia	9686·80			Razem	9787·80

Z kwoty ogólnej 9787·80 złożyły instytucye i stowarzyszenia **357 K**, Kółka rolnicze **7.871·60**, a osoby prywatne **1.559·20 K**.

D) Zarząd główny Towarzystwa.

I. Z wyboru.

Cielecki Zaremba Artur, właściciel dóbr, poseł na Sejm krajowy.
Adamski Telesfor, dyrektor biura.
†Ambor Jan, kier. szkoły. *).
Babicz Jan, gospodarz.
Bernadzikowski Szymon, dr.
Bujak Franciszek, dr. prof.
Dulęba Bronisław, dr.
Grabski Stanislaw, dr. prof.
Groblewski Henryk, właściciel dóbr.
Iwanczyszak Jan, gospodarz
Miczyński Kazimierz, dr. prof.
Podlewski Celestyn dr.
Prażmowski Adam, dr.
Rylski Tomasz, prof.
Siara Stanisław, ks.
Skarbek Aleksander hr., właśc. dóbr, poseł na Sejm krajowy.
Stefczyk Franciszek, dr., dyrektor Patronatu, poseł na Sejm krajowy.
Wyżykowski Józef, kier. szkoły.

II. Delegaci władz i instytucyi krajowych.

Ks. Wesoliński Adam, delegat kapituły, metropolit. obrz. łacin.
†Ks. Biliński Emil, kanonik, delegat kapituly metropolit. obrz. gr. **)
Ks. Moszoro Jakób, infułat, delegat kapituły metropolitalnej obrz. orm.
Ks. Jelonek Władysław, katecheta i profesor szkołń rolniczej w Czernichowie, delegat konsystorza książęco-biskupiego w Krakowie.
Ks. Tyczyński Antoni, proboszcz w Albigowej, delegat konsystorza biskupiego obrządku łac. w Przemyślu.
Ks. Pańkowski Hilary, delegat konsystorza biskupiego obrz. gr. w Przemyślu.
Ks. Kopyciński Adam, dr., proboszcz w Gawłuszowicach, delegat konsystorza biskupiego w Tarnowie.
Ks. Leżogóbski Teodor, delegat konsystorza biskupiego obrz. gr. w Stanisławowie.
Dr. Pilat Tadeusz, prezes Wydziału kraj., delega Wydziału krajowego.
Dr. Sawczyński Jan Henryk, radca Wydzialu kraj., delegat Wydziału krajowego.
Zaleski Mieczysław, radca szkolny, delegat c. k. Rady szkolnej krajowej.
Ks. Głodziński Antoni, profesor sem. naucz., delegat c. k. Rady szkolnej krajowej.
Turnau Jerzy, właściciel dóbr, delegat c. k. Tow. gosp. we Lwowie. ***)
Rozwadowski Wincenty, delegat c. k. Tow. gosp. we Lwowie.
Konopka Stefan br., właść. dóbr, delegat c. k. Towarzystwa rolniczego w Krakowie.
Dr. Raczyński Józef, delegat c. k. Tow. rolniczego w Krakowie.
Malczewski Włodzimierz, delegat Tow. Wzaj. Ubezpieczeń w Krakowi8.
Ulmer Narcyz, delegat Związku Stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych we Lwowie.

*) W miejsce ś. p. Ambora powołany został do Zarządu głównego Maryan Jaroszyński, właściciel dóbr, prezes stanisławowskiego Zarządu powiatowego Kółek rolniczych. — **) W miejsce ś. p. Ks. Bilińskiego nie nastąpiła dotąd nominacya. — ***) Zrezygnował w czerwcu 1909, w jego miejsce mianowany delegatem Dr. Ignacy Szyszyłowicz.

III. Kooptowani.

Jarosz Gabryel, gospodarz.
Maurizio Edward, właśc. dóbr.
Pawlikowski Jan Gwalbert dr.
Pomorski-Mikułowski Józef, dyr. Akad. rolniczej w Dublanach.

E) Wydział wykonawczy Towarzystwa.

Cielecki Zaremba Artur, prezes
Dr. Dulęba Bronisław, I. wiceprezes.
Dr. Bernadzikowski Szymon, II. wiceprezes
Dyr. Adamski Telesfor, sekretarz.
Hr. Skarbek Aleksander, skarbnik.

Członkowie:

Dr. Grabski Stanisław, z wyboru.
Dr. Miczyński Kazimierz, z wyboru.
Dr. Pawlikowski Jan Gwalbert, z wyboru.
Rylski Tomasz, z wyboru.
Dr. Piłat Tadeusz, jako delegat Wydziału kraj.
Dr. Sawczyński Henryk, jako delegat Wydziału krajowego
Rozwadowski Wincenty, jako delegat c. k. Towarzystwa gospodarskiego we Lwowie.
Turnau Jerzy, (obecnie Dr. Szyszyłowicz) jako delegat c. k. Tow. gospodarskiego we Lwowie.
Konopka Stefan br., jako delegat Towarzystwa rolniczego w Krakowie.
Dr. Raczyński Józef, jako delegat Towarzystwa rolniczego w Krakowie.

Referenci:

Dr. Miczyński Kazimierz: dla spraw rolniczych.
Dr. Grabski Stanisław: dla spraw organizacyjnych.
Rylski Tomasz: dla spraw handlowych.

F) Urzędnicy przy Zarządzie głównym Towarzystwa.

(Skład z dniem 15. maja 1909).

Adamski Telesfor, dyrektor.

Dział ogólny.

Krasnosielski Stanisław.
Prowiński Włodzimierz.
Kucharski Marceli.
Świeżawska Marya.
Honheiserowa Olga.
Siarkiewicz Kazimierz
Dymnicka Marya.
Wdowicka Marya.
Wilczyńska Marya.
Wierzbicki Stanisław.

Dział rolniczy.

Popławski Teodor, kierownik.

Stamirowski Tadeusz, inspektor rolniczy.
Kruszewski Wacłow, inspektor rolniczy.
Ludkiewicz Zdzisław, inspektor rolniczy.
Bobrowski Józef, asystent rolniczy.
Wierzbicki Stanisław, instruktor sadownictwa.
Siemińska Marya.

Dział handlowy.

Sadowski Stanisław, starszy lustrator handlowy.
Malczewski Stefan, lustrator handlowy.
Przyborowski Norbert, lustrator handlowy.
Sołtys Joachim, lustrator handlowy.
Dzierża Stanisław, lustrator handlowy.
Sarna Józef, asystent handlowy.

Sekcya handlu materyałem rzeźnym:

Krogulski August. Gałęziewicz Józef.

Oprócz tego fungują z ramienia Zarządu głównego Towarzystwa:

Józef Sroka, jako instruktor ochotniczy straży pożarnych Kółek rolniczych.
Wojciech Mendychowski jako instruktor pszczelnictwa.

G) Redakcya Przewodnika Kółek rolniczych.

Adamski Telesfor, redaktor

Stamirowski Tadeusz, odpowiedzialny redaktor i stały współpracownik działu rolniczego.

Popławski Teodor, stały współpracownik działu rolniczego.

Ludkiewicz Zdzisław, stały współpracownik działu rolniczego.

Kruszewski Wacław, stały współpracownik działu rolniczego.

Wierzbicki Stanisław, stały współpracownik działu sadownictwa.

Bobrowski Józef, stały współpracownik działu rolniczego.

Ekspedycya:

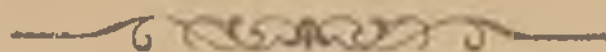
Pietruska Zofia. Kozłowska Antonina.

H) Skład grona nauczycielskiego przy praktycznych kursach handlowych w Czernichowie.

Góratowski Ignacy, kierownik kursów, oraz nauczyciel przepisów prawnych, skarbowych i organizacyi handlowych.

Kwiatkowski Gustaw, nauczyciel rachunkowości, korespondencyi i kaligrafii.

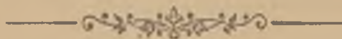
Tota Roman, nauczyciel towaroznawstwa i instruktor praktyki sklepowej.

II.

Sprawozdanie

o organizacyach powiatowych Towarzystwa Kółek rolniczych.

Zarządy powiatowe Kółek rolniczych i delegaci powiatowi Zarządu głównego.

Przedkładając niniejsze sprawozdanie z działalności naszych organizacyi powiatowych, powiedzieć możemy po raz drugi o stałym ich rozwoju i szybkim postępie. Jeżeli przed paru zaledwie jeszcze laty, minimalnymi na tem polu moglibyśmy wykazać się rezultatami, jeżeli liczba „czynnych“ Zarządów powiatowych w stosunku do zadań tej pośredniej naszej organizacyi, była więcej jak nieliczną, a w dodatku te nieliczne, rwące się do pracy Zarządy powiatowe cierpiały poza niedomaganiami fnansowemi—co było powszechnym objawem — bardzo często na brak ludzi chętnych do pracy, gdyż cały ciężar spadał na barki nielicznych jednostek, a dalej jeśli spotykały się z brakiem uznania potrzeby takiej organizacyi przez same Kółka rolnicze,—to dzisiaj przyznać potrzeba, że stosunki zmieniają się dużo na lepsze.

Wprawdzie w roku sprawozdawczym fundusze nasze w stosunku do wzmagających się potrzeb Zarządów powiatowych były zgoła nie wystarczające, a akcya nasza za uzyskaniem większych funduszów na ten cel u Wysokiego Sejmu nie osiągnęła w tym roku odpowiedniego skutku, jednakowoż obecnie mamy niepłonną nadzieję, że Sejm krajowy, oceniając ostatnioroczny nasz na tem polu dorobek, wesprze naszą działalność w tym kierunku wydatną pomocą.

Mimo trudności finansowej natury, organizacye powiatowe nasze w roku sprawozdawczym rozwinęły się pod każdym względem. Pominąwszy, że liczba zorganizowanych powiatów dosięga cyfry 42, zaznaczyć przedewszystkiem należy, że z każdym niemal dniem zwiększa się ich zakres działania, wzmacniają się ich dotychczasowe ramy. Dzisiejsza praca Zarządów powiatowych jest pracą o jasnym i wytkniętym planie, mającą na celu rozbudzenie w podległych sobie organach właściwego kierunku prac, ujęcie w swe ręce wszelkich akcyi, ku dobru małorolnej ludności zmierzających. I to daje rękojmię, że praca ta przemijającą nie będzie. Jeśliby rozwój agend Zarządów powiatowych mierzyć tylko miarą odbytych w danym powiecie różnorodnych kursów, lustracyi i reorganizacyi Kółek rolniczych, liczbą zgromadzeń i zjazdów powiatowych i okręgowych, to uznaćby trzeba i ogrom tych prac i doniosłe ich znaczenie.

W pracach dzisiejszych Zarządów powiatowych jedno jeszcze jednak trzeba mieć na uwadze. Obecnie w skład Zarządów powiatowych wchodzi większa ilość członków, wchodzą reprezentanci wszystkich warstw, pracą Towarzystwa się interesujących, głównie zaś włościanie. Nie trzeba wykazywać pozytywnego znaczenia tego systemu, umożliwiającego szerszemu ogółowi zaznajomienie się z bardziej skomplikowaną stroną działalności w naszej organizacyi, zwłaszcza, że niektóre Zarządy powiatowe liczą nieraz po kilkudziesięciu członków i mają w swem łonie reprezentantów wszystkich Kółek rolniczych.

W tem współpracownictwie wszystkich warstw w pracach naszego Towarzystwa widzimy jego siłę i zadatek trwałego i stałego rozwoju. Do podkreślenia tu mamy fakt, że poza udziałem Przewielebnego duchowieństwa i Szanownego obywatelstwa wiejskiego, które oddawna w Towarzystwie naszem wysuwało się na czoło, dzisiaj w naszem nauczycielstwie ludowem zyskaliśmy trwałych i dzielnych pracowników. Znaczna ilość odpowiedzialnych stanowisk w Zarządach powiatowych przypada na nauczycielstwo.

O ile jednak nauczycielstwo nasze oddawna już nie usuwało się od pracy w naszem Towarzystwie, tak, że obecny jego udział jest wzmożonym ruchem w tym kierunku, to podnieść musimy fakt wielce charakterystyczny i bardzo znamienny dla ogólnego przełomu, jaki w naszych stosunkach widzimy i ogromnie dla rozwoju Towarzystwa pocieszający. Oto inteligencya, ta, której większość częstokroć z wejściem do szkoły zatracała swój związek ze wsią-rodzicielką i ta, która poprzestawała do niedawna tylko na biernem popieraniu usiłowań naszych, nie z braku chęci do pracy, bo pełno jej było na innych placówkach obywatelskiego działania, ale może z niedoceniania instytucyi „Kółek rolniczych", — dziś całą siłą współdziała z nami. Liczne jednostki z tej sfery zajmują już w Zarządach powiatowych naczelne stanowiska, biorą udział w rozlicznych pracach Zarządów powiatowych niezwykle poważny, a ich zapał i bezinteresowność w pracy społecznej dużo nam spodziewać się każą.

Jeśli już jednak mowa o objawach wskazujących, że Towarzystwo nasze coraz trwalsze zyskuje podstawy przez skupianie coraz to szerszego grona współpracowników koło siebie, to nie można pominąć milczeniem faktu, który wszystkich dbających o naszą przyszłość i rozwój napawać musi radością, że ci, dla których bezpośrednio Towarzystwo nasze zostało do życia powołane, ludność włościańska, dzisiaj okazuje duże zrozumienie swego położenia i doniosłość pracy Kółek rolniczych z niego wypływających.

Długi okres czasu Towarzystwo nasze, nie wahamy się do tego przyznać, było instytucyą pracującą nad ludem, budzącą go z uśpienia i martwoty moralnej i gospodarczej, instytucyą, w której w przeważającej ilości wypadków lud był przedmiotem pracy, nie zawsze skutecznej, ze strony innych. Pomału trzeba było przełamywać lody i nieufność, plenić pozostałości lat dawnych. Dzisiaj po latach, reasumując wyniki działalności lat ostatnich, które w roku sprawozdawczym, skutkiem wzmożonego tempa pracy, najwidoczniej się ujawniły, powiedzieć możemy — i nie będzie to żadną przesadą — że nie tylko z charakteru i formy, ale i z istoty i treści naszej pracy, jesteśmy towarzystwem nawskroś ludowem, którego cele i zadania ludność włościańska odczuwa, rozumie i realizuje.

Jeżeli to zjawisko obserwujemy, patrząc na wzmagające się życie poszczególnych Kółek rolniczych, to stwierdzić także należy, że z tych sfer, przedtem w Zarządach powiatowych nieczynnych lub zupełnie biernych, rekrutuje się dzisiaj nietylko pokaźna ilość w Zarządach powiatowych, ale że włościanie biorą w nich dzisiaj nieraz wybitny udział.

Sięgnąwszy rzutem oka w przeszłość naszego Towarzystwa, widzimy, że Zarządy powiatowe były najsłabszym punktem w ogniwie naszej pracy. Zbyteczna dowodzić, jak to z jednej strony osłabiało ogólny nasz rozwój, a z drugiej absorbowało Zarząd główny. Dziś biorąc pod uwagę udział zainteresowanych tą stroną naszej działalności, zrozumienie ich potrzeby przez Kółka rolnicze, spodziewać się należy — o ile brak środków nie stanie na przeszkodzie — stałego i ciągle wzmagającego się postępu, obejmywania coraz to nowych terenów pracy, umacniania i wydoskonalania zdobytych, na czem niewątpliwie i rozwój całego Towarzystwa poważnie zyska.

* * *

Te pewne charakterystyczne cechy — nie tyle dla samych Zarządów powiatowych, ile dla ogólnego stanu naszego Towarzystwa, które wyżej pozwoliliśmy sobie nakreślić, ujęliśmy głównie na bacznem wglądnięciu w prace samych Zarządów powiatowych. Nietylko bowiem, że dawniej istniejące Zarządy powiatowe żadnych wahań czy osłabień w działalności swej nie wykazują, lecz raczej duży postęp, ale z zorganizowanych w roku ostatnim 10 Zarządów powiatowych, wszystkie w miarę możności starają się zadaniom swym w całości odpowiedzieć. Brak im koniecznych środków, co jednak każe nam się spodziewać, że w miarę zrozumienia doniosłości naszej instytucyi, tak społeczeństwo, jak i miarodajne czynniki, przez odpowiednie poparcie, działalność tę nam umożliwią.

Zorganizowaliśmy w okresie sprawozdawczym 10 Zarządów powiatowych (Brzozów, Gródek Jagielloński, Husiatyn, Krosno, Nisko, Nowy Sącz, Nowy Targ, Podhajce, Sanok, Żywiec), nadto powołaliśmy do życia jeden nowy w Przeworsku przez wyłączenie powiatu politycznego przeworskiego z Zarządu powiatowego łańcuckiego. Współdziałaliśmy czynnie w licznych zgromadzeniach powiatowych, urządzanych przez Zarządy powiatowe. Brali w nich udział delegaci Zarządu głównego: prawie zawsze wiceprezes Dr. Bronisław Dulęba, w przeważnej ilości prof. dr. Grabski i inspektorowie rolniczy. Obecnie w chwili oddawania sprawozdania do druku, przystępujemy do ostatecznego zorganizowania 2 Zarządów powiatowych: w Żółkwi i zupełnie nowego w Strzyżowie, przez wyłączenie powiatu politycznego strzyżowskiego z Zarządów powiatowych rzeszowskiego i jasielskiego, tak, że liczbę Zarządów powiatowych zamykamy cyfrą 44.

Wspominaliśmy już o rozszerzaniu się terenów pracy Zarządów powiatowych; szczegółowe dane co do tego znaleźć można przy sprawozdaniach poszczególnych Zarządów i w innych działach, tu tylko nadmienimy, że zorganizowanie stałych biur przy Zarządach powiatowych, okazało się środkiem nadzwyczaj dobrym, umożliwiającym normalne prowadzenie agend i utwierdziło nas w przekonaniu, że o nie oprzeć należy Zarządy powiatowe, o ile mają odpowiedzieć swemu zadaniu.

Kto bacznie sądzić będzie rozwój naszego Towarzystwa, ten przyznać musi i na tem polu

pracy nowy krok naprzód i duży postęp. Kto jednak sądzić będzie stan tej agendy miarą stosunków gospodarczych ludności, dla której Kółka rolnicze zostały do życia powołane i wynikających stąd zapotrzebowań, ten uzna, że dużo, bardzo dużo jest jeszcze do zrobienia.

Obecny stan tej akcyi zależnym jest od współdziałania ludzi „dobrej woli". Zrobiliśmy, co było w naszej mocy - nie twierdzimy, że wszystko, ale dorobek nasz oceniać trzeba miarą czynników od nas niezależnych, a przystosowując miarę tego, co na tem polu zrobić jeszcze należy, życzyć sobie tylko trzeba, by w pracy tej i ludzi i poparcia nie brakowało, a wtedy z innymi rezultatami stanąć do obrachunku będziemy mogli.

Biała.

Siedzibą Zarządu powiatowego jest miasto Biała.

Zarząd powiatowy urzęduje od 19. grudnia 1907, w składzie zeszłorocznym.

Prezesem Zarządu powiatowego jest p. Adolf Poniński dyrektor szkoły rolniczej w Kobiernicach a zarazem prezes Towarzystwa rolniczego okręgowego.

Wiceprezesem ks. Józef Waligóra z Komorowic.

Sekretarzem p. Ludwik Turakiewicz z Białej.

Skarbnikiem p. Józef Bobak, dyrektor szkoły polskiej w Białej.

Instruktorem powiatowym jest p. Ludwik Turakiewicz, mianowany prowizorycznie.

Wynagrodzenie sekretarza, który pełni zarazem funkcye instruktora powiatowego Kółek rolniczych, wynosi 400 kor. rocznie.

Mężami zaufania byli ci sami członkowie Zarządu co w r. 1907.

Pozostałość kasowa z r. 1907 wynosiła 406 kor. 31 h.

Zarząd powiatowy otrzymał następujące subwencye:

W r. 1908 od Zarządu głównego na koszta

administracyi . . .	100 K
na płacę instruktora . .	400 „
na kurs rolniczo-hodowlany .	150 „

Od Komitetu c. k. Towarzystwa rolniczego krakowskiego:

Na urządzenie kursu rolniczo-hodowlanego 200 K.

W r. 1909 od Towarzystwa Wzajemnych Ubezpieczeń na kurs pożarnictwa 100 K.

Od Zarządu głównego na koszta lustracyi 150 K.

Wydatki w r. 1908 wynosiły:

Urządzenie i utensylia do biura	72 K 80 h.
Portorya	32 „ 82 „
Urządzenie kusu rolniczo-hodowl.	339 „ 20 „
Płaca instruktora . . .	400 „
Razem	844 K 85 h.

Pozostałość kasowa z r. 1908 wynosi 235 K 31 hal.

Posiedzeń Zarządu odbyło się w r. 1908 3, w r. 1909 1.

Na posiedzeniach Zarządu dokonano wyboru mężów zaufania, kooptowano 3 członków Zarządu, badano sprawozdania Kółek rolniczych, roztrząsano sprawę kursów rolniczych i odczytów po Kółkach rolniczych, uchwalono starać się pozyskać osoby do sekcyi prawnej i na prelegentów w sekcyi oświatowej, rozpatrywano stan majątkowy Kółek, udzielano porady i interweniowano przy nabywaniu i sprzedaży majątków Kółek rolniczych.

W r. 1909 odbył się Zjazd powiatowy Kółek rolniczych w Kętach przy udziale 70 członków Kółek. Porządek dzienny tego Zjazdu był następujący: 1. Referat o organizacyi handlowej Kółek rolniczych. 2. O drenowaniu. 3. O potrzebie oświaty.

Przebieg obrad i uchwał był drukowany w „Przewodniku Kółek rolniczych" Nr. 10.

Zarząd powiatowy urządził czterodniowy kurs rolniczo-hodowlany w czasie od 9. do 11. listopada 1908. Liczba uczestników wynosiła dziennie 30—40 członków.

Wykłady prowadzili p. Poniński, dyrektor szkoły rolniczej w Kobiernicach, i p. Stanisław Kostka, profesor tej szkoły. Według programu kurs miał się zaczynać rano o godzinie 8-ej, a miał się kończyć o 6 tej po południu; jednak w rzeczywistości kurs trwał przez cały dzień od 8-ej rano do nocy, albowiem w pauzach między wykładami a także w południe i wieczór, o ile nie odbywały się demonstracye przy gospodarstwie szkolnem, czas pozostały zapełniały pogadanki i dysputy w sprawach rolniczych.

W r. 1908 zostały wszystkie Kółka rolnicze powiatu zlustrowane przez mężów zaufania.

Instruktor powiatowy przeprowadził lustracye: w Szczyrku 29. marca, w Rybarzowicach 22. marca, w Bestwinie 5. kwietnia, w Rajsku 14. czerwca, w Wilkowicach 19. lipca, w Jawiszowicach 20. i 27. września, w Kobiernicach 6. grudnia, w Rajsku 28. lutego.

Zarząd powiatowy za pośrednictwem Kółek rolniczych badał następstwa klęsk elementarnych. jakie w r. 1908 nawiedziły powiat bialski, i doradzał, w jaki sposób i gdzie można uzyskać pomoc, zachęcał do poprawy łąk i pastwisk gminnych, do wprowadzenia w użycie pożytecznych maszyn i narzędzi rolniczych, wskazywał źródła zakupna doborowych nasion i zbóż do siewu, wskazywał korzyści dla Kółek rolniczych w przystępywaniu na członków Towarzystwa rolniczego. W biurze Zarządu powiatowego udzielał porady zgłaszającym się członkom Kółek sekretarz, a zarazem instruktor Zarządu powiatowego p. Ludwik Turakiewicz w sprawach organizacyjnych t. j. przy zakładaniu Kółek rolniczych i przedsiębiostw handlowych, pouczał o zakładaniu straży pożarnych, o urządzaniu doświadczeń rolniczych i dawał wskazówki, gdzie się udawać o poradę w kwestyach trudniejszych. Biuro Zarządu powia-

towego mieści się w Białej plac Józefa l. 12. Godziny urzędowania od 8-ej rano do 5-ej po południu. Bezpłatnej porady prawnej dla członków Kółek udziela w okręgu sądowym bialskim c. k. starosta Biesiadecki i c. k. notaryusz Myciński; w okręgu sądowym oświęcimskim c. k. notaryusz Marceli Gorączko.

Zarząd powiatowy stara się podnieść gospodarstwa rolne przez zachęcanie członków Kółek do wprowadzenia lepszej uprawy roli, zastosowania nawozów sztucznych do melioracyi łąk i pastwisk, do drenowania pól i racyonalnego chowu bydła. Ulepszenia te propaguje się przez urządzanie odpowiednich wykładów, odczytów i przez pisemne pouczenia. W r. 1908 zamierzał urządzić Zarząd powiatowy zbiorową wycieczkę rolników na Szląsk w celu zwiedzenia wzorowych gospodarstw, wycieczka ta nie przyszła jednak do skutku z powodu małej liczby zgłaszających się członków.

Zarząd powiatowy chce uzdrowić akcyę handlową Kółek przez ustalenie źródeł zakupna towarów i przez założenie składnicy towarowej, i skoro tylko ureguluje sprawy przedsiębiorstw Kółek rolniczych, akcyę tę podejmie.

Bóbrka.

Delegat Zarządu głównego dr. Bronisław Dulęba.

Zastępcami delegata są: ks Kazimierz Łoziński proboszcz w Bóbrce i Kazimierz Pollo sekretarz Rady powiatowej.

Bochnia.

Skład obecnego Zarządu powiatowego, urzędującego od r. 1907, jest następujący:

Ks. Franciszek Ratowski, prezes.
Dr. Klemens Rutowski, zastępca prezesa.
Juliusz hr. Dębicki, sekretarz.
Władysław Siemiński, skarbnik.

Instruktorem powiatowym zamianował Zarząd powiatowy Kółek rol. za zwrotem kosztów podróży p. Jana Różańskiego, dyrektora szkoły ludowej w Bochni, a do pomocy dodano mu p. Feliksa Bulagę, nauczyciela z Chełmu. Instruktor powiatowy zlustrował w czasie sprawozdawczym następujące Kółka rolnicze: Brzezie, Chełm, Chodenice, Chrość, Dąbrowica, Gierczyce, Książnice, Łapczyca, Mikluszowice, Siedlec, Trzciana, Wola batorska, Wola zabierzowska i Wyżyce.

Pozostałość kasowa z r. 1907 wynosiła 315 kor., dochody w r. 1908 łącznie z subwencyami Rady powiatowej 100 kor. na obsadzenie dróg drzewkami i 100 kor. na lustracyę Kółek rolniczych, wynosiły 547 kor. 74 hal. Wydatki wynosiły: na koszta lustracyi Kółek rolniczych 63 kor., na zakupno szczepów do obsadzenia dróg 221 kor., biuro 15 kor. Na rok 1909 pozostałość kasowa wynosi 248 K. 74 hal.

Zarząd powiatowy odbył w okresie sprawozdawczym 7 posiedzeń, z tych dwa w r. 1909.

Zgromadzeń powiatowych w r. 1908 odbyło się dwa: w Bochni i Cerekwi. W zgromadzeniu w Bochni, które odbyło się w dniu 16 maja przy licznym udziale delegatów Kółek rolniczych, wzięli udział delegaci Zarządu głównego: wiceprezes dr. Bronisław Dulęba i p. Jan Wasung. W dniu od 10 do 14 maja odbył się kurs pożarniczy.

Zarząd powiatowy rozbudzał przez prelegentów z latarnią magiczną i organizowanie teatrów włościańskich życie w Kółkach rolniczych. Przez odczyty podnosił sprawę ulepszenia i melioracyi w gospodarstwie, wraz z Towarzystwem rolniczem okręgowem urządził ankietę w sprawie poprawy pastwisk gminnych w powiecie bocheńskim, urządził święto sadzenia drzewek owocowych w Rzegocinie.

W działalności handlowej współdziałał stale z spółką magazynowo zbożową w Bochni, która zaspokajała potrzeby Kółek rolniczych w tym kierunku.

Borszczów.

Delegat Zarządu głównego Tadeusz Czarkowski-Golejewski właściciel dóbr i poseł na Sejm krajowy w Wysuczce.

Brody.

Delegat Zarządu głównego: vacat. W przygotowaniu organizacya powiatowa.

Brzesko.

Siedzibą Zarządu powiatowego jest miasto Brzesko. Obecny Zarząd powiatowy urzęduje od dnia 13. grudnia 1907 r., a zmienionym został w ciągu tego czasu o tyle, że ubył z niego długoletni członek, prezes Zarządu dr. Szymon Bernadzikowski przez wyjazd swój do Lwowa. Celem uzupełnienia Zarządu, kooptowano w grudniu u. r. do Zarządu pp.: Dra Adama Jordana z Więckowic i Kazimierza Nadachawskiego z Okocima.

W skład Zarządu powiatowego wchodzą:

a) Jako członkowie wybrani na Zgromadzeniu powiatowem:
Wojciech Pudło z Okocima.
Stanisław Kotlarski z Jasienia.
Baltazar Szafrański z Jadownik.
Stanisław Styrna z Bucza.
Jan Majka z Zaborowia.

b) Jako delegaci Towarzystwa rolniczego okręgowego:
Józef Łasiński z Przyborowia i Adam Marzec z Jadownik.

c) Jako delegaci Rady powiatowej w Brzesku:
Stanisław Cholewicki z Szczurowej i Jan Stec z Brzozowca.

d) Jako delegat Zarządu głównego:
Dr: Kazimierz Bałtaziński z Jasienia.

e) Jako członkowie kooptowani:
Dr. Adam Jordan z Więckowic.
Kazimierz Nadachowski z Okocima.
Józef Górnisiewicz z Brzozowca.

Prezesem obecnie jest Dr. Adam Jordan z Więckowic.
Wiceprezesem Wojciech Pudło z Okocimia.
Sekretarzem Józef Górnisiewicz z Brzozowca.
Skarbnikiem Adam Marzec w Jadownikach.

Instruktorami mianowano pp.:
Józefa Górnisiewicza, sekretarza Towarzystwa rolniczego i Józefa Gołąbka, kierownika szkoły lud. w Grabnie, na warunkach jeszcze dzisiaj ściśle nie określonych.

Pozostałość kas. z r. 1907 wynosiła	K.	187·65
Subwencya Zarządu głów. w r. 1908	„	200·—
„ Rady pow. „	„	50·—
Wkładki roczne od 5-ciu Kółek . .	„	24·—
Przychody razem	K.	461·65

Rozchody wynosiły:

Objazdy i lustracye Kółek	K.	65·—
Płaca sekretarza i instruktora . . .	„	90·—
Portorya	„	8·39
Wkładka roczna do Zarządu głów.	„	8·—
Wyjazd sekretarza na kurs dla instruktorów	„	40·—
Rozchody razem	K.	201·30
Pozostałość kasowa z r. 1908 wynosi	K.	206·26

Preliminarz przychodów i rozchodów na rok 1909 ustalono:

a) Dochody:
Pozostałość kasowa z roku 1908 K 260·26

b) Rozchody:

Płaca sekretarza i instruktora	K.	120
Urządzenie kursu weterynacyjno-hodowl.	„	60
Objazdy Kółek , ...	„	200
Wycieczki rolnicze	„	200
Nieprzewidzane wydatki	„	80
Razem	K.	660

Niedobór K. 400, który pokryć się musi częścią z subwencyi Zarządu głównego, resztę z subwencyi od Rady powiatowej, innych instytucyi w powiecie, oraz przez pozyskanie członków wspierających.

W roku 1908 odbył Zarząd cztery posiedzenia, a w roku 1909 dwa.

Na posiedzeniach tych uchwalono między innemi: wysłać na kursa dla organizatorów Kółek roln. urządzone przez Zarząd główny w roku 1908 i 1909-tym, odpowiednich kandydatów. W r. 1908 uczestniczył w kursie p. Józef Górnisiewicz, sekretarz Zarządu powiatowego, w r. b. p. Józef Gołąbek, kierownik szkoły ludowej w Grabnie, którzy obecnie pełnią funkcye instruktorów Zarządu powiatowego.

Dalej uchwalono zlustrować w ciągu roku przynajmniej połowę Kółek w powiecie, odbywać pouczające zgromadzenia niedzielne, zakładać Kasy Raiffeisena, gdzie tylko są warunki po temu. Celem zebrania funduszów na wydatki Zarządu, uchwalono rozpisać zaproszenia do rozmaitych osób i instytucyi w powiecie, celem przystąpienia na członków wspierających, oraz postarać się, aby tak W-ne Duchowieństwo jak P. T. Nauczycielstwo wzięło żywszy niż dotychczas udział w pracy po Kółkach. Wreszcie postanowiono urządzić kurs weterynaryjno-hodowlany dla członków Kółek.

W sprawie organizacyi handlu bydłem i używania wag do ważenia bydła przy sprzedaży na jarmarkach, rozesłano broszury i pisma zachęcające do zajęcia się tą sprawą przez Zarządy Kółek, oraz postanowiono nadto odbyć kilka zebrań w rozmaitych miejscowościach w powiecie, celem bezpośredniego porozumienia się o zorganizowaniu stałych ekspedycyi, zwłaszcza trzody chlewnej na targ wiedeński.

W r. 1908 odbyło się jedno Zgromadzenie powiatowe z dnia 26. maja z następującym porządkiem dziennym:

1. Zagajenie.
2. Odczytanie protokołu z ostatniego zgromadzenia.
3. Sprawozdanie z czynności Zarządu i Kasy.
4. Odczyt o sposobach podniesienia hodowli bydła u włościan.
5. Wnioski i zapytania.

W r. 1909 odbyło się w lutym Zgromadzenie powiatowe delegatów Kółek rolniczych z następującym porządkiem dziennym: 1. Zagajenie, 2. odczytanie protokołu z ostatniego zgromadzenia, 3. sprawozdanie z czynności Zarządu i rachunkowe, 4. odczyt „o obowiązkach Kółek rolniczych“, referent p. Ludkiewicz, inspektor rolniczy Zarządu głównego, 5. odczyt „o organizacyi handlu bydłem i trzodą“. referent Komitetu c. k. Towarzystwa rolniczego. 6. wnioski i zapytania.

W dniach 10, 11 i 12 lutego b. r. z pomocą Zarządu głównego urządzono 3-dniowy kurs weterynaryjno-hodowlany. Wykładał część hodowlaną inspektor rolnictwa Zarządu głównego p. Ludkiewicz z pomocą asystenta p. Bobrowskiego, — weterynaryę p. Jan Skuciński c. k. starszy weterynarz z Rzeszowa. Kurs zakończył się Walnem Zgromadzeniem delegatów Kółek rolniczych według przytoczonego powyżej porządku dziennego. Na kurs przybyło niestety tylko 26 słuchaczy z 12-tu Kółek. Obecni słuchali bardzo pilnie wykładów doświadczonych prelegentów.

W r. 1908 przeprowadził instruktor Zarządu p. Józef Górnisiewicz lustracye w następujących Kółkach: 10. maja w Kółku rol. w Tymowej, 31. maja w Jadownikach, 28. czerwca w Paleśnicy, 29. czerwca w Suffczynie, 12. lipca w Szczepanowie, w październiku i listopadzie trzykrotnie w nowo-zawiązanem Kółku w Porębie spytkowskiej. Równocześnie z lustracyą odbywały się Ogólne zgromadzenia Kółek w podanych miejscowościach.

Z inicyatywy Zarządu powiat. przyszło w r. 1908 do założenia Kas Raiffeisena przy Kółkach rolniczych w Paleśnicy, Jadownikach, Szczepanowie i Tymowej.

W r. 1909 był czynny instruktor Zarządu pow. p. Józef Gołąbek na założycielskich zgromadzeniach Kółek we wsiach Łapoń i Rudka.

Stałe biuro porady dla członków utworzono w Brzesku w lokalu Towarzystwa rolniczego okręgowego. Otwarte jest dla zwiedzających każdy dzień do 8 do 12-tej przed i od 3 do 6 po południu z wyjątkiem niedziel i świąt. Porady udziela sekretarz Zarządu p. Józef Górnisiewicz. Członkowie Kółek stosunkowo mało korzystają z porad — najwięcej informowano się w sprawach stosowania nawozów sztucznych, przeprowadzenia prób polowych i co do włości rentowych.

Wobec wielorakiej działalności Zarządu głównego, pismem, w „Przewodniku Kółek rol." oraz w specyalnych odezwach i poleceniach, Zarządowi powiatowemu pozostało umacniać dalej idee Towarzystwa Kółek roln. przez bezpośrednie zetknięcie się z Kółkami, co też czyniono w miarę środków materyalnych i możności.

Z powodu klęskowego roku 1908 zaniechano myśli zwiedzenia gospodarstw tak dworskich jak włościańskich, a na rok bieżący stanowczego projektu dotychczas nie przedsięwzięto. Do zwiedzenia z gospodarstw dworskich nadają się najwięcej należące do Zarządu dóbr Okocim, Więckowice, Przyborów — z gospodarstw włościańskich gospodarstwa piasków w północnej części powiatu.

Akcyę handlową z braku urządzeń i funduszów w tym celu pozostawiono miejscowemu Towarzystwu rolniczemu okręgowemu.

Co do składnicy powiatowej istnieje projekt zwołać w bieżącym roku Zgromadzenie informacyjne Kółek i sklepikarzy z powiatu.

Środki materyalne, jakimi dotychczas Zarząd powiatowy rozporządza, są tak skromne i niestałe, że o żadnej planowej i wydatnej pracy prawie mowy być nie może. Tylko zorganizowanie stałego biura Zarządu i przyjęcie stałego urzędnika może dać rekojmię żwawszej i skutecznej pracy nad urzeczywistnieniem idei Towarzystwa.

Brzeżany.

Siedzibą Zarządu powiatowego są Brzeżany.

Zarząd urzęduje od marca 1907 r.

W skład Zarządu wchodzą pp.:

Krzysztofowicz Józef
Brückner Roman
Ks. Korduba Teodor
Ks. Śledziowski Ignacy
Horżica Edward
Wiśniewski Stanisław
Paulowa Wanda
Rylski Władysław,

Prezes: p. Krzysztofowicz Józef Brzeżany.
Wiceprezes: Ks. Korduba Teodor „
Skarbnik: p. Rylski Władysław „
Sekretarz: p. Horżica Edward „

Lustratorem Kółek rolniczych mianowano w grudniu p. Rylskiego Władysława, któremu polecono odbyć kurs dla instruktorów Kółek rolniczych. Posada jest dotowaną na razie 150 kor. rocznie przez Radę Powiatawą, a 125 kor. przez Zarząd główny.

Pozostałości kasowej z r. 1907 nie było żadnej.

Funduszów i subwencyi w r. 1908 nie otrzymał Zarząd żadnych. W styczniu 1909 otrzymano od Zarządu głównego 100 K na potrzeby kancelaryjne i 125 kor. na posadę lustratora

Posiedzeń Zarządu w 1908 r. odbyło się 6. Załatwiano na nich sprawę lustratora powiatowego, reorganizacyi Kółek w powiecie i kooptacyę członków Zarządu jak również mężów zaufania.

W 1909 zwiedził lustrator Kółka w Urmaniu 10 stycznia, Buszczu 20 stycznia i w Narajowie 15 lutego.

Zarząd wspólnie z T. S. L. utworzył biuro porady prawnej. Porady udzielają w dnie targowe od 8—12 rano: Radca Zborowski i Dr. Wojciechowski, w sprawach prawnych, Prof. Kowalski w sprawach administracyjnych, Prof. Rylski w sprawach handlowych. Z braku odpowiedniego lokalu ta strona działalności Zarządu powiatowego nie rozwinęła się należycie.

Wszelka akcya w powiecie brzeżańskim jest niesłychanie utrudniona z powodu 1) braku ludzi chętnych do pracy; 2) braku funduszów; 3) braków w organizacyi Kółek w powiecie; 4) braku własnego lokalu. Od tego, czy braki te zdoła się usunąć, zależeć będzie praca Zarządu powiatowego i rozwój Kółek rolniczych w powiecie brzeżańskim.

Brzozów.

Po dłuższej nieczynności ukonstytuował się w tym powiecie Zarząd powiatowy na Zgromadzeniu powiatowem zwołanem przez Zarząd główny w dn. 15 marca 1909 r. Na zgromadzeniu tem wygłosili delegaci Zarządu głównego następujące referaty: Dr. Bronisław Dulęba: „O działalności i organizacyi Kółek rolniczych", p. Krogulski: „O organizacyi handlu eksportowego trzodą chlewną", instruktor pożarniczy p. Sroka: „O działalności Kółek rolniczych w zakresie obrony pożarnej".

Po dłuższej i wyczerpującej dyskusyi przystąpiono do wyboru Zarządu powiatowego w skład którego weszli:

Z wyboru: Dr. Stanisław Biały, poseł do Rady państwa, Jan Ruchlewicz z Brzozowa, Wojciech Feliks, sędzia z Brzozowa, Adam Froń, kierownik w Humniskach, Antoni Zgrych naucz. z Turzegopola, ks. Józef Borczyk z Humnisk, Franciszek Trzciński, właściciel dóbr z Witryłowa, ks. Jan Steliński z Dylągowej, Wiktor Pelc, rolnik z Gra-

bownicy, Franciszek Zbiegeń, rolnik z Dydni, Maryan Wojnarowski, kierownik szkoły w Jasieniu, Wojciech Kudła, pisarz z Wesołej, Kazimierz Kłamut, rolnik z Malinówki, Karol Prugar, rolnik z Trześniowa, Walenty Błoński rolnik z Harty, Jan Szajna rolnik z Gerlachówki, Marcin Nogaj pisarz z Bliznego, Andrzej Wolański burmistrz z Dynowa, Ludwika Gołębianka nauczycielka z Bukowa, Józef Burnat rolnik z Grabownicy, Wincenty Niemkiewicz lustrator powiatowy z Brzozowa, Tadeusz Wrona nauczyciel z Humnisk, Bronisław Librewski sekretarz Rady powiatowej, Marya Dąbrowska nauczycielka z Wydrny. Rada powiatowa zamianowała delegatami do Zarządu powiatowego pp.: posła Mieczysława Urbańskiego i dra Henryka Lica, a Oddział sanocki Towarzystwa gospodarskiego pp.: Augusta hr. Dieduszyckiego i Zdzisława Kwolewskiego.

Delegatem Zarządu głównego jest ks. Ignacy Antoniewski, proboszcz w Izdebkach.

W tym składzie wybrany Zarząd powiatowy odbył zaraz po zgromadzeniu powiatowem swe pierwsze posiedzenie celem ukonstytuowania się. Wybrano prezesem dra. Stanisława Białego, pierwszym wiceprezesem ks. Ignacego Antoniewskiego, drugim Marcina Nogaja; sekretarzami: Adama Fronia i Tadeusza Wronę, skarbnikiem Wojciecha Feliksa.

Nowowybrany Zarząd powiatowy zabrał się rączo do pracy. Na następnem posiedzeniu w dn. 23 kwietnia po skooptowaniu do Zarządu pp.: Biegi dyr. szkoły w Dynowie, Chomiaka dyr. szkoły w Brzozowie, Scholza kierownika szkoły w Golcowej, Czechowskiego nauczyciela w Niebocku i Jaślara em. nauczyciela w Przysietnicy, omówiono szczegółowo program prac w powiecie.

Po dłuższej dyskusyi uchwalono urządzić w miesiącach maju i czerwcu cztery wycieczki, połączone ze zjazdami okręgowymi Kółek rolniczych, do Starej wsi, Jasionowa, Dydni i Dylągowej, na których po przeprowadzonej wizytacyi poszczególnych Kółek rolniczych referenci z Zarządu powiatowego mają mieć odpowiednie wykłady np. „o komasacyi“, „drenowaniu“, „nawozach sztucznych“ i t. p.

Na następnem posiedzeniu uchwalił Zarząd powiatowy przy pomocy Zarządu głównego urządzić w dn. 7, 8 i 9 czerwca 1909 kurs rolniczo-hodowlany i weterynaryjny w Brzozowie.

Należy się spodziewać, że zajmujący i doborowy program wykładów ściągnie licznych słuchaczy i będzie dobrą wróżbą dla Zarządu powiatowego w pracach, które zamierza przeprowadzić.

Buczacz.

Zarząd powiatowy, z siedzibą w Monasterzyskach urzędujący od 1. kwietnia 1907, a uzupełniony na Zgromadzeniu powiatowem w dn. 2. lutego 1908, nie mógł rozwinąć dostatecznej działalności. Odbył się zjazd okręgowy w Monasterzyskach w dn. 31. maja 1908 przy udziale 30 członków Kółek rolniczych z referatem insp. roln. p. Stamirowskiego. „o umiejętnem używaniu pól, łąk i pastwisk“, oraz zgromadzenie powiatowe w dn. 6. września w obecności wiceprezesa dr. Dulęby z referatem p. Orskiego: „o przemyśle krajowym“ i instruktora sadownictwa: „o rentowności sadów“, które dokonało uzupełniających wyborów do Zarządu powiatowego.

Zarząd główny okólnikiem z dn. 1. lutego 1909 zwołał na dzień 14. lutego Zgromadzenie powiatowe celem ustalenia organizacyi powiatowej Kółek rolniczych z siedzibą w Buczaczu i dokonania ponownego wyboru Zarządu powiatowego.

Liczne zebranie delegatów i członków Kółek rolniczych na tem zgromadzeniu, odbytem pod przewodnictwem Aleksandra hr. Potockiego, po referatach delegatów Zarządu głównego: wiceprezesa dr. Bronisława Dulęby: „O działalności Kółek rolniczych“ i prof. dr. Stanisława Grabskiego: „O organizacyi Kółek rolniczych“, dokonało wyborów Zarządu powiatowego, w skład którego weszli pp.: Szymon Adamczuk, Józef Bielecki, Janina Chudzicka, Franciszek Dancewicz, Helena Gniewoszanka, ks. Grygiel, Władysław Hełczyński, Jędrzej Kamiński, Helena Kowalska, Wiktor Koryzna, Franciszek Kudas, Jędrzej Laska, Tomasz Licznar, Litwin, Jan Małachowski, Michał Moneta, Wilhelmina Nowacka, Piotr Niebieszczański, Marcin Pawłowski, Adam Pichor, Emilt Schutt, Józef Siwy, Wawrzyniec Siwy Franciszek Sawa, Stefan Sowa, Józef Stachnik, Jan Wąsik, Marcin Wojtków, ks. Wrucha, Marcin Zając, Jan Znamirowski, Szczepan Żyrowski.

Nadto należą do Zarządu powiatowego: delegaci Rady powiatowej pp. Dr. Stanisław Henryk hr. Badeni i Michał Turczaniewicz; Oddziału c k. Towarzystwa gospodarskiego: Aleksander hr. Potocki i ks. Adolf Sigmund, oraz delegat Zarządu głównego p. Stanisław Orski.

Zarząd powiatowy w tym składzie ukonstytuował się w następujący sposób:

Stanisław Orski przewodniczący, ks. Wrucha pierwszy zastępca przewodn., Franciszek Dancewicz drugi zastępca, Adam Pichor sekretarz, Józef Stachnik zastępca sekretarza, Franciszek Kudas skarbnik.

Członkowie Zarządu powiatowego podzielili między siebie poszczególne czynności i przystąpiono w myśl wniosków uchwalonych na Zgromadzeniu powiatowem do normalnej pracy.

Istruktorem powiatowym czasowo ustawiono p. Michała Monetę za wynagrodzeniem kosztów podróży i dyet 4 kor. dziennie za lustracyę, a 10 K. za zorganizowanie nowego, czynnego i żywotnego Kółka rolniczego.

Instruktor powiatowy rozpoczął swą działalność w kwietniu 1909 i zlustrował następujące Kółka rolnicze: Dźwinogród $^{25}/_{4}$, Nowostawie $^{2}/_{5}$, Barysz $^{9}/_{5}$, Słobódka dolna $^{20}/_{5}$, Słobódka górna $^{23}/_{5}$, Beresówka $^{30}/_{5}$, Medwedowce $^{31}/_{5}$.

Prezes Zarządu powiatowego p. Stanisław Orski zlustrował Kółka rolnicze w Podzameczku $^{22}/_{2}$, w Trybuchowcach $^{29}/_{2}$, Dźwinogrodzie $^{7}/_{3}$, Nagórzance $^{14}/_{3}$, Medwedowcach $^{21}/_{3}$.

Pozostałość kasowa, jaką Zarząd powiatowy otrzymał, wynosi 420 K. Od Zarządu głównego otrzymano na rok bieżący tytułem subwencyi na koszta lustracyi 100 K., na koszta urządzenia biura 100 K., wkładki członków wspierających 92 kor.

Nowy Zarząd powiatowy odbył dwa posiedzenia w dn. 18. kwietnia i 12. maja 1909.

Na posiedzeniu w dniu 18. kwietnia przy udziale 36 członków Zarządu powiatowego i 20 delegatów Kółek rolniczych i starszego lustratora handlowego p. Sadowskiego, po kooptacyi p. p.: A. Czyżewskiego, Jana Jasińskiego, Karaszkiewicza, Wacława Osiadacza, Bolesława Siedleckiego i Karola Rybickiego do Zarządu powiatowego, rozpatrywano przedewszystkiem sprawę założenia powiatowej składnicy towarowej, względnie przeistoczenia sklepu Kółka rolniczego w Buczaczu na składnicę. Sprawa ta natrafiła na trudności ze strony udziałowców sklepu Kółka rolniczego w Buczaczu i załatwianie jej odłożono na później aż do uregulowania stosunków ze sklepem przez Zarząd główny. Uchwalono nadto na tem posiedzeniu urządzić w dn. 24—25 i 26. maja kurs weterynaryjno-hodowlany w Buczaczu, poczynić starania jeszcze w tym roku o urządzenie w powiecie buczackiem kursu gospodarstwa kobiecego i wzięcie czynnego udziału przez członków Kółek rolniczych w wystawach ruchomych Ligi pomocy przemysłowej.

Drugie posiedzenie Zarządu powiatowego odbyło się w Monasterzyskach w dn. 12. maja przy udziale 26 członków.

Po złożeniu sprawozdania z spraw organizacyjnych i ustaleniu programu kursu weterynaryjno-hodowlanego i omówieniu sposobów jak największego zainteresowania tym kursem członków Kółek rolniczych, uchwalono zwołać zjazd okręgowy w Monasterzyskach na dzień 20. maja w sprawie organizacyi handlu trzodą chlewną. Potem odbył się wykład sekretarza Ligi pomocy przemysłowej ze Lwowa p. Sokołowskiego p. t.: „o zadaniach Kółek rolniczych wobec krajowego przemysłu“.

Uchwalono po dłuższej dyskusyi, że w sklepach Kółek rolniczych należy uwzględniać przedewszystkiem towar krajowy i rugować wyroby niemieckie.

Członkowie Zarządu powiatowego udzielali porad członkom Kółek rolniczych we czwartki od 11. do 1. i w sobotę od 10 do 1., a mianowicie p. Orski sędzia pow. w sprawach prawnych, radca Schutt w sprawach administracyjnych, sekr. skarbu p. Hełczyński w sprawach podatkowych, nadto prof. Pichor, ks. Wrucha i inni w sprawach organizacyjnych i ogólniejszej natury.

Członkowie Kółek rolniczych dość licznie z tych porad korzystali. Nadto Zarząd powiatowy interweniował w różnych sprawach Kółek rolniczych w Nagórzance, Folwarkach, Podzameczku, Póżnikach z pomyślnym rezultatem w c. k. Starostwie, Dyrekcyi poczt., Związku fabrycznym i Zarządzie głównym.

Staraniem Zarządu powiatowego odbyły się w ciągu r. 1909 wykłady w Kółkach rolniczych w Podzameczku, Dźwinogrodzie, Nagórzance, Trybuchowcach, Jazłowcu, Rzepińcach, Petlikowcach starych, Baryszu, Nowostawcach, Pielawie i Medwedowcach.

Najbliższe zadanie Zarządu powiatowego zmierzają do utworzenia w bliżkiej przyszłości składnicy powiatowej i sanacyi poszczególnych sklepów Kółek rolniczych, urządzenia kursu gospodarstwa kobiecego i ku podniesieniu gospodarki włościańskiej w powiecie przez subwencyonowanie doświadczeń rolniczych.

Chrzanów.

Siedzibą Zarządu powiatowego jest Chrzanów.

Obecny Zarząd powiatowy urzęduje od dnia 21 grudnia 1907.

W skład Zarządu powiatowego oprócz prezydyum wchodzą:

a) jako wybrani na zgromadzeniu powiatowem: ks. Władysław Bachórz, Józef Ciuba, Franciszek Knapik, Leon Marcinkowski, Stanisław Polaczek, Jan Taborski i Adolf Zontek;

b) jako delegaci Rady powiatowej: Józef Kien i ks. Józef Łobczowski;

c) jako delegaci Towarzystwa rolniczego: Ludwik Nowakowski i Antoni Noworyta.

Prezydyum stanowią:
Edward hr. Mycielski, prezes.
Stanisław Olszewski, wiceprezes.
Dr. Karol Smoleń, sekretarz; kooptowany w miejsce komisarza starostwa p. H. Żarlińskiego, przeniesionego z Chrzanowa do Pilzna.
Dr. Tomasz Dąbrowski, zastępca sekretarza.
Kazimierz Bąk, skarbnik.
Karol Gumowski, instruktor powiatowy.

Zamianowanie mężów zaufania odłożył Zarząd powiatowy aż do pierwszego zgromadzenia powiatowego w r. 1909, w którym to czasie ma Zarząd wyszukać znane ze swej dla Kółek rolniczych życzliwości osobistości, którymby w przyszłości ważny ten urząd powierzyć można.

Zarząd powiatowy nie rozporządzał żadną pozostałością z r. 1907. W r. 1908 otrzymał od Zarządu głównego subwencye w kwocie 100 K. na urządzenie biura powiatowego i 500 K. na utrzymanie instruktora powiatowego, a od Rady powiatowej subwencye w kwocie 200 K. na ogólne cele, 100 K. na urządzenie wycieczki kilku członków Kółek rolniczych, celem zwiedzenia wystawy krajowej w Jarosławiu i 200 K. na urządzenie kursu pożarnictwa w Chrzanowie.

Rozchody w r. 1908 wynosiły:

Urządzenie biura powiatowego	100 K.
Płaca instruktora	700 „

Wycieczka 5 członków Kółek z instruktorem na wystawę krajową do Jarosławia	93 „
Kurs pożarnictwa w Chrzanowie	232 „
Razem wydano	1125 K.

Z roku 1908 niema żadnej pozostałości.

Na rok 1909 przyznał Wydział Rady powiatowej subwencyę w kwocie 400 K. na ogólne cele Zarządu powiatowego.

Zarząd powiatowy odbył w roku 1908 sześć posiedzeń a w początkach roku 1909 trzy posiedzenia.

Wychodząc z założenia, że tam, gdzie sami włościanie lub robotnicy bez współdziałania inteligentnych jednostek rządzą, powstają często kłótnie i nieuzasadnione podejrzenia, postanowił Zarząd powiatowy postarać się, aby w skład zarządów miejscowych wchodzili przedewszystkiem ksiądz i nauczyciel. Na osobną odnośną prośbę otrzymał Zarząd powiatowy od ks. dziekana Skoczyńskiego i od c. k. inspektora szkolnego Zontka przyrzeczenie, że bardzo chętnie do życzeń Zarządu się zastosują. Wyjednano u władz szkolnych zezwolenie na używanie w niedziele i święta jednej z sal szkolnych na wspólne zebrania i pogadanki członków tych Kółek rolniczych, które dotąd nie posiadają jeszcze własnych domów lub na ten cel wynajętych lokali.

Zarząd powiatowy poczynił starania dla pozyskania wytrawnych rolników, którzyby przez odczyty i wykłady w Kółkach rolniczych przyczynili się do podniesienia i rozwoju rolnictwa w powiecie.

Zarząd powiatowy prowadzi biuro handlowe, które pośredniczy w zakupnie towarów tylko u wielkich, zaufania godnych firm chrześcijańskich tak krajowych jak i zagranicznych, u których sklepy Kółek rolniczych w doborowy towar zaopatrywać się mogą.

W każdy czwartek, jako w dzień targowy, a w pilnych sprawach w inne dni w tygodniu, może każde Kołko rolnicze i ich w legitymacye zaopatrzeni członkowie zasięgać ustnych informacyi w biurze chrzanowskiego Związku powiatowego Kółek rolniczych, pomieszczonem w gmachu Rady powiatowej. Biuro to stało się bardzo popularne, zyskało uznanie i sympatye Kółek rolniczych, które bardzo licznie i z wielkiem zaufaniem korzystają z chętnie i życzliwie udzielanych im w biurze porad.

Zarząd powiatowy pomimo uchwały tępienia wszystkich Kółek rolniczych, istniejących tylko na papierze a szczególnie tych Kółek, w których pojedyńcze jednostki w niesumienny i podstępny sposób firmę tychże wykorzystują ku ogólnej szkodzie i zgorszeniu ludności, zajął stanowisko wyczekujące i nie rozwiązał w roku 1908 ani jednego Kółka w nadziei, że przy pomocy lustracyi i ludzi dobrej woli nawet najgorsze Kółka rolnicze w powiecie zorganizować i do ładu doprowadzić będzie można.

Zarząd powiatowy zaprowadził we wszystkich Kółkach rolniczych, prowadzących przedsiębiorstwa handlowe, komisye kontrolujące, których obowiązkiem jest kontrolować przedsiębiorstwo najmniej cztery razy w roku, a także w każdym wypadku, kiedy tego okaże się się potrzeba. Kontrola odnosi się nie tylko co do rachunkowości sklepu, lecz także co do czystości lokalów Kółka i firm, od których Kółko towary sprowadza. Ponieważ ze sprawozdań powiatowego instruktora z lustracyi odbytych w powiecie, Zarząd powiatowy przyszedł do przekonania, że jakkolwiek są jeszcze w powiecie Kółka, które bardzo niedomagają, to przecież często bywają niesłusznie rozsiewane, a Kółka rolnicze i ich Zarządy wysoce krzywdzące pogłoski, jakoby członkowie Zarządów Kółek dla własnej korzyści firmy tychże nadużywali, postanowił więc rezultaty z każdorazowej lustracyi ogłaszać w „Tygodniku chrzanowskim“ a tem samem wziąć w obronę te Kółka, o których ludzie Kółkom rolniczym nieprzychylni lub złośliwi fałszywe rozsiewają pogłoski; niemniej jednak ogłaszać będzie Zarząd powiatowy bez ogródek i rezultaty lustracyi tych Kółek, w których nadużycia rzeczywiście skonstatowane zostaną.

Zgromadzeń powiatowych odbyło się w roku 1908 dwa.

Pierwsze odbyło się dnia 21 listopada przy współudziale delegatów Zarządu głównego pp. Dra Bronisława Dulęby i Stanisława Sadowskiego i 62 delegatów Kółek rolniczych pod przewodnictwem prezesa E. hr. Mycielskiego. Zgromadzenie to było poświęcone wyłącznie założeniu hurtownej składnicy towarów.

Po treściwych wyjaśnieniach referenta p. Sadowskiego, zebrani uchwalili jednogłośnie założenie hurtownej składnicy towarów w Chrzanowie i wybrali komisyę, w której skład weszli z ramienia Zarządu powiatowego E. hr. Mycielski, St. Olszewski, H. Żarliński i z wyboru ks. Bachórz, K. Gumowski, Br. Lewenfeld, L. Marcinkowski, Fr. Palka i St. Polaczek. Komisya ma wykonać przedwstępne czynności i po ukończeniu tychże przedłożyć wnioski na następnem powiatowem zgromadzeniu delegatów Kółek rolniczych. Zadaniem nowej hurtownej składnicy ma być prowadzenie handlu hurtownego w zakresie towarów kolonialnych i spożywczych w celu zaopatrywania sklepów Kółek rolniczych, spółek spożywczych i handlowych, oraz prywatnych handlów, w towar doborowy i możliwie tani. W ten sposób hurtowna składnica ma być z jednej strony regulatorem cen tych artykułów, z drugiej strony przyczyniać się do ożywienia i dalszego pomyślnego rozwoju swojskiego handlu po wsiach i miasteczkach, którego brak odbija się na stosunkach ekonomicznych powiatu.

Drugie Zgromadzenie powiatowe delegatów Kółek rolniczych odbyło się dnia 5 grudnia 1908 pod przewodnictwem prezesa E. hr. Mycielskiego przy udziale 58 deleatów a poświęcone było

wyłącznie sprawie regularnego zaopatrywania powiatu w sól krajową i usunięcie nadużyć popełnianych przez żydowskich handlarzy solą.

Dzięki usilnym staraniom prezesa Zarządu powiatowego E. hr. Mycielskiego przybył na Zgromadzenie radca Wydziału krajowego Dr. St. Miziewicz, który wysłuchał skarg na ciągły brak soli w powiecie i na oszustwa, jakie popełniają niesumienni handlarze solą. W treściwych wyrazach wyjaśnił radca Miziewicz zgromadzonym dotychczasowe, pewne niedomagania w dostawie soli, zupełnie od Wydziału krajowego niezależne, który mimo licznych dotychczasowych trudności pragnie odbiorcom dostarczać sól możliwie najlepszą i najczystszą i usuwać nadużycia, jakich się dopuszczają fałszerze soli krajowej.

Ażeby raz położyć koniec plotkom o sposobie fabrykacyi soli w krajowych młynach solnych, postawił radca Miziewicz wniosek, aby zgromadzeni wybrali z pomiędzy siebie trzech delegatów, którzy na koszt Wydziału krajowego mogą zwiedzić młyny solne w Bochni i przekonać się naocznie o manipulacyi od wydobycia soli z podziemia aż do ostatecznego automatycznego zamknięcia tejże w paczkach. Do zwiedzenia salin w Bochni zostali wyznaczeni pp. Gumowski, instruktor K. r., Perończyk z Kwaczały i Koszowski z Jaworzna, zaś Br. Löwenfeld oświadczył gotowość przyłączenia się do tej wycieczki na własny koszt. Dzięki więc energicznej interwencyi posła na Sejm krajowy E. hr. Mycielskiego i życzliwemu poparciu radcy Wydziału krajowego p. Miziewicza sprawa uregulowania sprzedaży soli w powiecie chrzanowskim i nadania składnic tejże została definitywnie załatwioną. Powiatowe zastępstwo sprzedaży soli krajowej otrzymał Zarząd powiatowy Kółek rolniczych i otworzył własną składnicę w Chrzanowie i składnice przy Kółkach rolniczych w Krzeszowicach i Alwerni i przy sklepie stowarzyszenia „Przyjaźn“ w Jaworznie. Zarząd powiatowy wypracował plan rozdzielenia trafik solnych w powiecie, który przez Wysoki Wydział krajowy potwierdzony został. Kierownictwo powiatowego biura sprzedaży soli i kontrolę trafik solnych powierzył Zarząd powiatowy pow. instruktorowi Kółek rolniczych p. Gumowskiemu. Powiatowa składnica soli została już otworzoną do użytku publicznego w pięknym lokalu w pobliżu Rady powiatowej.

Gminy w chrzanowskim powiecie wskutek usilnych starań Rady powiatowej posiadają w przeważnej części sikawki i inne przyrządy pożarne, jednak brak był wiedzy i brak znajomości obchodzenia się z niemi i utrzymania w należytym porządku. Niejednokrotnie dało się to bardzo dotkliwie odczuć przy różnych pożarach i tak np. sikawki mimo swej dobroci nie zawsze odpowiadały swemu celowi.

Aby zapobiedz temu brakowi zawodowej wiedzy, odbył się w dniach 14, 15 i 16 października powiatowy kurs pożarnictwa na boisku i w sali ćwiczeń miejscowego „Sokoła“, do urządzenia którego przyłożyli pomocną rękę Zarząd główny i Zarząd powiatowy Kółek rolniczych organizacyą i zarządem kursu, zaś Krajowy Związek ochotniczych straży pożarnych zawodowem prowadzeniem kursu. Wdzięczność należy się Radzie powiatowej, która na wniosek zastępcy marszałka E. hr. Mycielskiego udzieliła wydatną subwencyę na bezpłatne utrzymanie uczestników kursu przez trzy dni nauki. Komitet zarządzający kursem stanowili pp. St. Olszewski, H. Żarliński i K. Gumowski. Z kursu korzystali 22 uczestników przeważnie włościan przybyłych z Kółek rolniczych w Chrzanowie, Ciężkowicach, Długoszynie, Grojcu, Jaworznie, Jeleniu, Kwaczale, Nawojowej górze, Ostrężnicy, Rudawie, Siedlcu, Sierszy, Trzebionce, Zalasiu i Zbiku. Oprócz tego korzystali z kursu i pilnie nań uczęszczali pp. Tadeusz Cehak, inżynier kopalniany i Ludwik Majchrowicz, lustrator.

Kurs poprzedziło nabożeństwo, które w kościele parafialnym odprawił ks. proboszcz Jakób Kamieński. Otwarcia kursu dokonał w serdecznych i zachęcających słowach radca sądu p. St. Olszewski. Nauką zawodową w zakresie pożarnictwa kierował sekretarz Kraj. Związku straży pożarnych p. Szczerbowski, którego jasne, jędrne i w niezwykle popularny sposób wygłoszone wykłady, zyskały sobie uważny posłuch wśród uczestników kursu. W nauce tej pomagali asystent p. Hudeczka i instruktor pożarnictwa p. Sroka.

O pierwszej pomocy w nagłych wypadkach wykładał w treściwy i przystępny sposób p. Dr. Kazimierz Wojnarowski.

Bardzo zajmujące były wykłady wiceprezesa Zarządu głównego p. Dra Dulęby, który w ślicznych, głębokich myśli słowach, określał obowiązki Kółek rolniczych, zachęcał do wspólności działania, do bezinteresowności w pracy społecznej i wiele innych wzniosłych myśli poruszył. Dnia ostatniego po południu poddani zostali uczestnicy kursu publicznego egzaminowi teoretycznemu i praktycznemu, który zaszczycili swem przybyciem radca Namiestnictwa i starosta Rudzki, wiceburmistrz Grzelewski, ks. proboszcz Kamieński, liczni przedstawiciele inteligencyi i mieszczaństwa. Egzamin ten i popis z sikawką i przyrządami wykazał wynik znamienity i sprawność, które zjednały egzaminowanym ogólne, chlubne uznanie.

Rozdanie świadectw między uczestników kursu, dających im legitymacyę na instruktorów ochotniczych pożarnych w gminach wiejskich, dokonał dyrektor kursu radca Olszewski. Wprzód przemówił tenże w serdecznych słowach a po nim pp. Dr. Dulęba, Żarliński i ks. proboszcz Kamieński, w imieniu zaś uczestników kursu z podziękowaniem p. Józef Pierzynka z Kwaczały. Pięknem i pociągającem dopełnieniem kursu stała się przez komitet kursu urządzona wieczornica, zagrzana serdecznemi przemówieniami na temat zespolonej działalności w Kółkach rolniczych. W swobodnej, niewymuszonej pogadance zabierali głos pp. Dr. Dulęba, radca Olszewski, komisarz Żarliński, instruktor Sroka, zaś ze strony

uczestników pp. Kudeczka, Grela, Piecuch, Wróbel, Biegaj, Rejdych, Pierzynka i Szczepański.

Z radością należy skonstatować, że uświadomienie naszych włościan rośnie z każdą chwilą, że niknie pomiędzy nimi apatya do jakiegokolwiek współdziałania z inteligencyą i że wszędzie kiełkuje zdrowa myśl do akcyi zbiorowej przeciw naporowi tak licznych, wrogich nam żywiołów.

Instruktor powiatowy odbył lustracye lub jeździł dla załatwienia spraw Kółek rolniczych w powiecie w r. 1908 w dniach: 25 marca w Długoszynie; 28 marca w Luszowicach; 5 kwietnia w Czyżówce; 14 kwietnia w Luszowicach; 22 kwietnia w Sierszy-Wodnej; 27 kwietnia w Płokach; 5 maja w Chełmku; 16 maja w Sierszy; 2„ maja w Libiążu wielkim; 7 czerwca w Grojcu; 16 czerwca w Regulicach; 24 czerwca w Luszowicach; 2 lipca w Trzebionce; 10 lipca w Chełmku; 22 lipca w Jeleniu; 29 lipca w Szczakowej; 7-o sierpnia w Nowej górze; 12 sierpnia w Płazie; 18 sierpnia w Miękini; 25 sierpnia w Gorzowie; 2 września w Libiążu wielklm; 8 września w Ostrężnicy; 16, 17 i 18 września w Rudawie; 27 września w Trzebionce; 1 października w Gorzowie; 4 października w Alwerni; 11 października w Babicach; 15 października w Zagórzu; 23 października w Kwaczale; 1 i 2 listopada w Sierszy; 10 listopada w Górach luszowskich; 14 listopada w Porębie; 20 listopada w Ciężkowicach; 27 listopada w Mętkowie; 5 grudnia w Jankowicach; 12 grudnia w Czernej; 16 grudnia w Jeleniu. W roku 1909 w dniach: 3 stycznia w Libiążu; 11 stycznia w Gorzowie; 18 stycznia w Długoszynie; 27 stycznia w Bobrku; 3 lutego w Alwerni; 12 lutego w Byczynie; 4 i 15 lutego w Szczakowej; 17 lutego w Bolęcinie; 26 lutego w Luszowicach; 14 marca w Sierszy; 5, 6, 7, 8 i 9 maja w Jaworznie i 26, 27 i 28 w Kwaczale.

Na rozpowszechnienie użycia krów do zaprzęgu starał się Zarząd powiatowy oddziaływać przez ogłaszanie pouczających artykułów z rycinami w „Tygodniku chrzanowskim“ i wyjednał u Rady powiatowej nagrodę 10 dukatów w złocie dla tego członka Kółka rolniczego, który się wykaże najlepszymi rezultatami w użyciu krów do Zaprzęgu. Nagrodę tę otrzymał członek Kółka rolniczego p. Melchior Kowalski, postępowy rolnik na trzech morgach gruntu. Jedną parę nowej uprzęży na krowy otrzymało Kółko rolnicze w Kwaczale do wspólnego użytku członków. W gminach Alwernia, Babice, Bolęcin, Brodło, Grojec, Jankowice, Kwaczała, Mętków, Regulice i Źródła używa już z górą stu gospodarzy krów do zaprzęgu, używając chomont według znacznie ulepszonego wzoru, sporządzonego przez gospodarza w Kwaczale Melchiora Kowalskiego.

Zarząd powiatowy rozwinął swą działalność przedewszystkiem na polu handlowym, pomagając Kółkom rolniczym przy zakładaniu wzorowych choć często tylko małych sklepów i prowadzeniu tychże, wyszukując dla nich dobrych i uczciwych sklepikarzy i sklepikarki; niemniej poparł Zarząd powiatowy akcyę zapomogową dla klęską powodzi nawiedzonych gmin przez dostarczanie Kółkom rolniczym otrąb, ziemniaków i siana po znacznie zniżonych cenach.

W miejsce ustępującego sekretarza Zarządu powiatowego p. Hieronima Żarlińskiego przeniesionego z Chrzanowa do Pilzna, kooptowano p. Dra Karola Smolenia, adwokata w Chrzanowie. Pod koniec posiedzenia Zarządu powiatowego, odbytego w dniu 16 marca 1909, pożegnał zastępca prezesa radca Olszewski w serdecznych słowach ustępującego sekretarza. Mówca podniósł jego wielkie umiłowanie Kółek, dla rozwoju których chętnie i z całem poświęceniem, nie szczędząc trudów pracował, a życząc powodzenia na nowym wyznaczonym mu posterunku, prosił, aby nie zapominał o tych, z którymi dotąd pracował i aby zachował wszystkich w życzliwej pamięci. Wśród serdecznej owacyi, jaką obecni zgotowali p. Żarlińskiemu, pożegnano prawdziwego przyjaciela Kółek rolniczych życzeniami „Szczęść Boże“.

Sprawozdania z posiedzeń Zarządu powiatowego, z lustracyi Kółek rolniczych i artykuły traktujące sprawy tychże, ogłaszał Zarząd powiatowy w „Tygodniku chrzanowskim“, jako organie Kółek rolniczych.

Cieszanów.

Delegat Zarządu głównego Kazimierz Jampolski, właściciel dóbr i poseł na Sejm krajowy w Łówczy.

Czortków.

Zarząd powiatowy urzęduje od maja 1906 roku.

W skład niego wchodzą: Jako członkowie wybrani na zgromadzeniu powiatowem:

Ks. Manes Bienik, O. Dominikanin, Michał Kiernicki kierownik szkoły w Romanówce, J. Korzeniowski naczelnik gminy w Wygnance, Szymon Koziewicz gospodarz w Jagielnicy, Piotr Kunicki gospodarz w Wygnance, P. Mroczkowski kierownik szkoły w Kossowie, J. Prażanowski gospodarz w Wygnance, Leonard Sawicki gospodarz w Wygnance, J. Seredyszyn gospodarz w Słobódce Dżuryńskiej, J. Soczyński kierownik szkoły w Kolędzianach.

Jako delegaci Rady powiatowej:

Dr. Stanisław Krokowski adwokat krajowy w Czortkowie i Bronisław Krukiewicz inspektor szkolny w Czortkowie.

Jako delagaci Oddziału c. k. Towarzystwa gospodarczego:

Antoni Swieżawski dyrektor krajowej szkoły rolniczej, w Jagielnicy i Włodzimierz Grodzki em. prof. szkoły rolniczej, w Czortkowie.

Jako delegat Zarządu głównego:

Mieczysław Bogdanowicz właściciel dóbr w Kossowie.

Zarząd powiatowy ukonstytuował się następująco:

Mieczysław Bogdanowicz prezes,
Antoni Swieżawski wiceprezes,
Włodzimiarz Grodzki sekretarz,
Leonard Sawicki skarbnik.

W roku sprawozdawczym zarządził Zarząd powiatowy zlustrowanie i reorganizacyę wszystkich Kółek rolniczych w powiecie, czynność tę wykonali pp.: Włodzimierz Grodzki i Leonard Sawicki.

Z powodu choroby sekretarza nie nadesłano szczególnego sprawozdania. Ponieważ trzechlecie urzędowania Zarządu już się skończyło, odbędzie się w roku bieżącym Zgromadzenie powiatowe i wybór nowego Zarządu powiatowego.

Dąbrowa.

W skład Zarządu powiatowego wybranego w dn. 27. listopada 1907, a uzupełnionego na Zgromadzeniu powiatowem w dn. 10 maja 1909, obecnie wchodzą:

Marcin Augustyński, Michał Fijał, dr. Sabin Garbusiński, ks. Andrzej Konieczny, Władysław Krasicki, ks. Henryk Krzyszkowski, Piotr Kozaczka, Jakób Kędzierski, Jan Kabat, ks. Tomasz Łączewski, Maciej Łoś, Mikołaj Maksyś, Władysław Miękina, Dr. Józef Moskwa, ks. Jan Pilch, Stanisław Rogoyski, Franciszek Sobota, Włodzimierz Sroczyński, ks. Antoni Wilczkiewicz, Franciszek Wilkoń, Józef Witkowski.

Po wyjeździe prezesa p. Józefa Miodońskiego i rezygnacyi zastępcy p. Nowaczyńskiego. ukonstytuował się Zarząd powiatowy następująco:

Ks. Antoni Wilczkiewicz, prezes, Józef Witkowski zastępca, Mikołaj Maksyś sekretarz, Dr. Józef Moskwa skarbnik.

Instruktorem powiatowym zamianowano p. Władysława Miękinę bez określenia warunków z braku funduszów.

Pozostałość kasowa z r. 1907 wynosi 52 K. 79 hal., od Rady powiatowej uzyskano subwencyi 50 kor., które w całości wyszły na wydatki kancelaryjne i pomoc pisarską; pozostaje zatem 52 K. 79 hal.

W okresie sprawozdawczym odbyły się 2 Zgromadzenia powiatowe („Przewodnik Kółek rolniczych“ nr. 17 z 10 czerwca 1908“), na których przedmiotem obrad były: sprawa założenia składnicy towarowej i organizacya handlu materyałem rzeźnym. Tę ostatnią przeprowadzono i z incyatywy Zarządu powiatowego wysłano do Wiednia 101 sztuk.

Odbyły się kursy: weterenaryjno-hodowlany w dniach 15, 16 i 17 czerwca i pożarniczy 2 i 3 października. Wydelegowany przez Zarząd główny instruktor pszczelnictwa p. Wojciech Mendychowski udzielał z nadzwyczaj pomyślnym skutkiem wędrownej nauki pszczelnictwa w 5 Kółkach rolniczych w czasie od 15 do 25 października. Sprawozdanie z tej nauki jak i z kursu pożarnictwa umieścił „Przewodnik Kółek rolniczych“ nr. 33 z 20 listopada 1908.

Sekretarz Zarządu powiatowego zlustrował Kółka rolnicze w Woli Żelichowskiej i Miechowicach małych i wykładał w Kółku rolniczem w Niecieczy „o założeniu spółki mleczarskiej“. Za jego staraniem jako delegata Towarzystwa rybackiego uzyskano od tegoż Towarzystwa 100 K. subwencyi na zarybianie stawków włościańskich w powiecie.

Zarząd powiatowy cierpi na brak chętnych ludzi w powiecie i odpowiednich funduszów. Mimo to w roku bieżącym zamierza doprowadzić do skutku założenie składnicy towarowej i nosi się z zamiarem urządzenia wycieczki Kółek rolniczych na wystawę rolniczą w Częstochowie.

Dobromil.

Delegat Zarządu głównego: vacat.

Dolina.

Delegat Zarządu głównego: vacat.

Drohobycz.

Delegat Zarządu głównego: vacat.

Gorlice.

Siedzibą Zarządu powiatowego jest miasto Gorlice.

W skład Zarządu powiatowego wchodzą:

a) jako członkowie wybrani na Zgromadzeniu powiatowem w dniu 27. października 1908 roku pp.:

Ks. Antoni Walawender, proboszcz w Kobylance, Henryk Groblewski, właściciel dóbr w Szymbarku, Jan Walter, kierownik w Bystrej, Franciszek Niklas, kierownik szkoły w Krygu, Ludwik Rybczyk, włościanin w Siarach, Jan Rafa, włościanin w Łużnej.

b) jako delegaci Towarzystwa okr. rolniczego w Jaśle:

Ks. Władysław Kędra, probosz w Łużnej ks. Stanisław Niepokoy, probosz w Szalowej.

c) jako delegaci Rady powiatowej:

Dr. Kazimierz Szczaniecki, sędzia w Gorlicach, Władysław Długosz, poseł na Sejm krajowy w Siarach.

d) jako delegat Zarządu głównego Tow. Kółek rolniczych:

Henryk Groblewski, właściciel dóbr w Szymbarku.

e) jako członkowie kooptowani pp.:

Mieczysław Wyrobek, sekretarz Rady powiatowej,
Jan Nowak, weterynarz powiatowy,
Emil Metzger, nadinspektor podatkowy,

Andrzej Stopiński, inspektor szkolny okręgowy,

Ks. Jan Wałęcki, proboszcz w Libuszy,

Ks. Jan Baraniecki, proboszcz w Staszkówce,

Dr. Stefan Szczaniecki, właściciel dóbr w Kwiatonowicach.

Zarząd powiatowy ukonstytuował się w następujący sposób:

Ks. Antoni Walawender, proboszcz w Kobylance, p. loco prezes,

Henryk Groblewski, właściciel dóbr w Szymbarku, p. loco wiceprezes,

Franciszek Niklas, kierownik szkoły w Krygu, p. Kobylanka sekretarz,

Henryk Groblewski skarbnik.

Instruktorami powiatowymi Kółek rolniczych zamianowano: Jana Waltera na okręg sądowy gorlicki, a Franciszka Niklasa na okręg sądowy biecki, za zwrotem kosztów podróży w wysokości 30 h. za 1 klm. jazdy i dyetą 5 K dziennie.

Mężami zaufania mianowano:

Ks. Antoniego Walawendra na Kółka rolnicze w Sękowej, Libuszy i Głębokiej, ks. Stanisława Niepokoy'a na Sokół, Wójtową i Kobylankę, p. Jana Waltera na Turzę, Szalową i Binarową, p. Henryka Groblewskiego na Bystrą.

Sprawozdanie kasowe:

Pozostałość kasowa z r. 1907 wynosiła	149	kor.	82 h.
Zarząd pow. otrzymał subwencyę z Rady powiatowej w Gorlicach	500	„	— „
Subwencyę z Zarządu głównego na lustracye . . .	450	„	— „
Wkładki Kółek roln. w pow. .	70	„	— „
Odsetki	3	„	78 „
Suma	1173	kor.	60 h.

Rozchody wynosiły:

a) na lustracye Kółek roln. . .	664	kor.	13 h.
b) subwencya na prenumeratę „Przewodnika" dla członków Kółek rolniczych . .	69	„	— „
c) subwencya na nasiona . .	5	„	17 „
d) wydatki administracyjne . .	58	„	58 „
e) subwencya na szczepy . .	80	„	63 „
f) nagrody za próby z orką .	18	„	— „
g) sady wzorowe (subwencye) .	16	„	36 „
Suma	911	kor.	87 h.

Pozostałość kasowa na r. 1908 wynosi	261	kor.	73 h.

Preliminarz przychodów przychodów i rozchodów na r. 1909 ustalono następująco:

Dochody:

Saldo z r. 1908	250 kor.
Subwencya z Rady pow. w Gorlicach	500 „
Wkładki Kółek rolniczych	80 „
Subwencya Zarządu głównego na lustr.	600 „
Razem	1430 kor.

Wydatki:

Prenumerata czasopism dla członków Kółek rolnicz. a w szczególności „Przewodnika Kółek rolniczych"	200 kor.
Na zakładanie sadów wzorowych . .	100 „
„ na nasiona, a w szczególności buraki i marchew pastewną . . .	160 „
„ broszurki	20 „
„ korespondencye Zarządu powiat. .	20 „
„ dyety i zwrot kosztów podróży dla instruktorów powiatowych .	600 „
Razem	1100 kor.

W roku 1908 odbył Zarząd powiatowy dwa posiedzenia, w początkach roku 1909 również dwa posiedzenia, na których załatwiano sprawy bieżące, jak oznaczenie miejsca, czasu i porządku dziennego dla Zjazdów powiatowych i zgromadzeń, przyjęcie „Norm zasadniczych regulaminu Związku powiatowego Kółek rolniczych", ustanowienie i zamianowanie lustratorów powiatowych, ustanowienie i zamianowanie instruktora sadowniczego w porozumieniu z Towarzystwem rolniczem okręgowem w Jaśle, zredagowanie gorącej odezwy do nauczycielstwa tutejszego powiatu celem zachęcenia go do popierania wszelkiemi siłami sadownictwa w powiecie. W tym celu powzięto również bardzo ważną i w skutkach doniosłą sprawę zakładania po gminach tutejszego powiatu wzorowych sadów, o czem szczegółowo będzie opisane poniżej. Na posiedzeniach tych ułożono preliminarz dochodów i wydatków na rok 1909, jak również przyjęto zamknięcie rachunków za rok 1908. Na posiedzeniu odbytem dnia 19. stycznia b. r. ukonstytuował się Zarząd powiatowy, wybierając prezesa, wiceprezesa, sekretarza i skarbnika, z pomiędzy członków wybranych na zgromadzeniu powiatowem z dnia 27. października 1908 r.

Na każdem z posiedzeń Zarządu przyjmowano sprawozdania instruktorów powiatowych o stanie Kółek rolniczych, powierzonych ich pieczy, na podstawie zaś tych sprawozdań rozwijała się dyskusya, mająca na celu podtrzymywanie i rozwijanie prawidłowego życia i ducha w tychże Kółkach. Wreszcie zastanawiano się nad kwestyą założenia składnicy powiatowej.

Dnia 27. października 1908 roku odbyło się w Gorlicach, Zgromadzenie powiatowe przy współudziale blisko 250 członków Kółek rolniczych i zaproszonych gości. Porządek dzienny tego zgromadzenia był następujący:

1. Nabożeństwo w kościele parafialnym w Gorlicach o godzinie 9-tej rano.

2. Zebranie się członków w sali „Sokoła" o godzinie 10-tej.

3. Słowo wstępne wypowiedziane przez prezesa, ks. A. Walawendra.

4. Wykład ks. Niepokoy'a „O Towarzystwach rolniczych i o korzyściach z nich dla członków".

5. Odczyt o związkach wspólnej sprzedaży bydła i nierogacizny.

6. Wybór członków do Zarządu powiatowego na nowe trzechlecie.

Przebieg Zgromadzenia był następujący:

Ks. Prezes we wstępnem przemówieniu poruszył kwestyę klęsk elementarnych i wyjaśnił zgromadzonym, że całą akcyę przyjścia z pomocą poszkodowanej ludności ujął w swe ręce rząd, pozostawiwszy tak Zarząd główny, jak i Zarządy powiatowe zupełnie na boku, wskutek czego działalność w tym kierunku organów głównych Towarzystwa może być tylko pośrednią.

Po zagajeniu wygłosił Ks. Niepokoy referat na temat łączenia się Kółek rolniczych z Towarzystwami rolniczemi. Przytoczywszy na wstępie słowa wyjęte z „Wozu Drzymały“: „Póki chłopa starczy, póty Polska będzie żyła“, zaznaczył, że im większą gromadą dane społeczności idą, tem pewniejszą mają przyszłość przed sobą, siłę bowiem stanowi łączenie się w Towarzystwa i wzajemne pomaganie sobie w dążeniu do wytkniętego celu.

Ponieważ zaś nasz kraj jest ściśle rolniczy, przeto i Towarzystwa dążące do podniesienia stanu rolniczego mają jak najdonioślejsze znaczenie; takiem Towarzystwem jest właśnie Towarzystwo rolnicze założone w r. 1845 w Krakowie. Następnie opisał organizacyę tego Towarzystwa, podział tegoż na Towarzystwa rolnicze okręgowe i zaznaczył, że Towarzystwo to, pobierając znaczne zasiłki tak z funduszów krajowych, jak i rządowych, może ze skuteczną pomocą przychodzić gospodarstwom rolnym. Zakłada więc obory zarodowe większe i mniejsze, dając gospodarzom bezpłatnie buhaje rozpłodowe z obowiązkiem utrzymywania ich przez 2 lata, po którym to czasie hodowca może go sprzedać i wtedy zwraca Towarzystwu połowę ceny kupna. Oprócz tego udziela Towarzystwo subwencyi na utrzymanie buhaja. Od czasu do czasu urządza Towarzystwo premiowanie bydła w rozmaitych gminach i przyznaje nagrody pieniężne za rasowe i dobrze utrzymywane bydło. W ten sam sposób stara się Towarzystwo o podniesienie chowu koni, dając ogiery do utrzymywania poszczególnym gminom. Celem wprowadzenia i rozpowszechnienia lepszej rasy trzody chlewnej tworzy Towarzystwo rolnicze chlewnie zarodowe mniejsze i większe. Mniejsze składają się z 2 maciorek i 1 knurka, większe zaś, czyli t. zw. gminne z 10 maciorek i 1 knurka. Członek płaci za świnki tylko 25% ceny kupna, a knurka otrzymuje za darmo na przeciąg 2 lat, a nawet subwencyę na jego utrzymanie. W ten sposób opisał ks. prelegent akcyę Towarzystwa w kierunku podnoszenia racyonalnego chowu kóz, drobiu i t. p., w końcu wspomniał o próbach, urządzanych przez Towarzystwo za pośrednictwem c. k. Zakładu doświadczalnego rolniczego przy Uniwersytecie krakowskim, którego zadaniem jest urządzanie pól doświadczalnych z różnymi gatunkami zbóż i kartofli. Wyjaśnił, że na zgłoszenie członka udziela mu Towarzystwo bezpłatnie nasion i nawozów sztucznych, w zamian za co wymaga jedynie, aby po zbiorze przesłano z przeprowadzonej próby sprawozdanie o rezultacie uzyskanego plonu.

Towarzystwo utrzymuje instruktora, którego zadaniem jest bezpłatne udzielanie porady członkom w sprawach rolniczych i gospodarczych. Wkładka roczna członka jest nadzwyczaj nizka w stosunku do uzyskiwanych korzyści, a szczególniejszą ulgę pod tym względem mają Kółka rolnicze, którego członkowie mają równe prawa z członkami Towarzystwa rolniczego, jeżeli Kółko zostało wpisane na członka tegoż Towarzystwa.

Po wygłoszonym referacie i przeprowadzonej dyskusyi powzięto następujące rezolucye:

a) Zarząd powiatowy dołoży usilnych starań, aby w każdej gminie zostało założone Kółko rolnicze, a to następnie zapisało się na członka Towarzystwa rolniczego.

b) Podzielić się agendami z Towarzystwem rolniczem w ten sposób, by Zarząd powiatowy zajmował się uprawą roślin pastewnych, sadownictwem i nawozami sztucznymi, zaś Towarzystwo rolnicze okręgowe w Jaśle chowem bydła, nierogacizny i drobiu, a to z tego względu, że Towarzystwo rolnicze mając większe fundusze do dyspozycyi, może tem skuteczniej przychodzić gospodarstwom rolnym z pomocą.

c) Uznano potrzebę założenia w Gorlicach powiatowego Towarzystwa rolniczego, ponieważ Towarzystwo roln. okr. w Jaśle, mając 3 powiaty polityczne i 1 sądowy, nie może skutecznie działać na tak wielkim obszarze. Fundusze Towarzystwa okręgowego możnaby podzielić między powiaty, a wtedy wszyscy mogliby łatwiej korzystać z pomocy, jakiej Towarzystwo swoim członkom udziela i fundusze te byłyby równomierniej między powiaty sądowe rozdzielone.

d) Starać się w Radzie powiatowej o wydatniejsze fundusze dla Zarządu powiatowego na cele rolniczo sadownicze.

Referat o wspólnej sprzedaży bydła i nierogacizny wygłosił p. Jarosz, delegat c. k. Towarzystwa rolniczego w Krakowie.

Referat jasno i przystępnie opracowany odniósł swój skutek, gdyż zgromadzeni żywo zajęli się tą sprawą, czego dowodem była obszerna i wyczerpująca dyskusya, jaka nastąpiła po nim.

W końcu przystąpiono do wyboru członków Zarządu powiatowego.

Kursów w tym roku bezpośrednio nie urządzano żadnych, natomiast c. k. Rada szkolna okręgowa w czasie od 25—27 kwietnia br. urządziła w Gorlicach kurs przeszczepiania drzew owocowych. Na kursie tym wykładał p. Ślusarczyk, znany sadownik w Galicyi, i p. Sikora profesor gimn. w Gorlicach wobec 30 nauczycieli, powołanych na tenże kurs przez c. k. Radę szkolną okręgową.

Kurs ten przyniesie niewątpliwą korzyść sadownictwu tutejszego powiatu, czego dowodem jest, że nauczycielstwo żywy brało udział tak w wykładach teoretycznych, jak i w ćwiczeniach praktycznych w okolicznych sadach i z silnem postanowieniem propagowania tej idei wróciło do swych wiosek.

Lustracye w r. 1908 przeprowadzono przez instruktorów powiatowych w następujących Kółkach rolniczych.

a) przez p. Waltera: w Sokole, Sękowej, Ropicy ruskiej, Szalowej, Łużnej, Kobylance, Krygu, Łosiu, Staszkówce, Szymbarku, Turzy, Ropie i Woli łużańskiej, wszędzie dwukrotnie.

b) przez p. Niklasa: 24. kwietnia i 27. czerwca w Binarowej, 24. maja, 20. grudnia 1908 i 24. lutego 1909 w Libuszy, 31. maja, 2. grudnia 1908 i 26. marca 1909 w Głębokiej, 4. czerwca, 6. grudnia 1908 i 25. marca 1909 w Wójtowej, 14. czerwca, 29. listopada 1908 i 23. marca 1909 w Rzepienniku biskupim, 21. czerwca i 14. grudnia w Bieczu, 5. sierpnia i 7. grudnia w Bystrej.

Oprócz tego z ramienia Zarządu powiatowego udali się do Kółka rolniczego w Sękowej ks. Prezes i p. Walter dla wyjaśnienia kwestyi własności parceli pod budynkiem Kółka.

Zarząd powiatowy przez swoich instruktorów udziela w każdem Kółku rolniczem na miejscu porady i pomocy we wszystkich sprawach, tak dotyczących administracyi Kółka, jak również kwestyi sprowadzania nawozów stucznych, nasion, węgla, szczepów, tudzież uprawy pola i sadownictwa.

Stałego biura porady nie ma w siedzibie Zarządu powiatowego z powodu braku na ten cel funduszów, jednakże jak już wyżej wspomniano, instruktorowie w znacznej mierze spełniają zadania biura takiego, a tem skuteczniej, że udzielają porady na miejscu, wskutek tego nie narażają ani Zarządów, ani członków poszczególnych Kółek rolniczych na żadne straty.

W kierunku rolniczym rozwinął Zarząd powiatowy Kółek rolniczych bardzo żywą działalność. Już sam preliminarz na r. 1909 wskazuje, że znaczną część swych funduszów przeznacza Zarząd powiatowy na te cele. Zachęcał poszczególne Kółka rolnicze już to za pomocą Zgromadzenia powiatowego, już przez pisma, już też wreszcie przez instruktorów powiatowych do przeprowadzenia doświadczeń rolniczych przy pomocy Zarządu głównego i Towarzystwa rolniczego; to samo odnosi się do zakładania wzorowych gnojowni, używania nawozów sztucznych do poprawy łąk, hodowli poprawnej rasy bydła, trzody chlewnej i drobiu. Wiele gmin wniosło już za pośrednictwem i inicyatywą swych Kółek rolniczych podania o przeprowadzenie drzenowania pól przy pomocy kraju i państwa. Akcyę zwiedzania poprawnych gospodarstw pozostawiono inicyatywie Zarządów poszczególnych Kółek rolniczych.

Przez swoich instruktorów Zarząd powiatowy stale zachęcał Kółka rolnicze do wspólnego zakupna artykułów rolniczych, jak zboża do siewu, nawozów sztucznych, nasion roślin pastewnych, a nawet celem ułatwienia Kółkom rolniczym nasion tych, a w szczególności buraków i marchwi pastewnej, udziela subwencyi na ten cel w wysokości 50%. Celem założenia składnicy powiatowej rozwinął energiczne starania i zdaje się, że w najbliższej przyszłości składnica taka w naszym powiecie powstanie.

Zarząd powiatowy dokłada usilnych starań, by mieć odpowiednią ilość prelegentów na wykłady po Kółkach. Sami członkowie Zarządu jeździli również z wykładami na Zjazdy powiatowe, starając się o dobór tematów aktualnych i pożytecznych dla słuchaczy. Zasilano czytelnie Kółek rolniczych, dopłacając do każdego zaprenumerowanego egzemplarza „Przewodnika“ połowę prenumeraty adresatowi. Prawie we wszystkich Kółkach rolniczych odbywały się przedstawienia sceniczne, a nawet w Kobylance powstało stałe Towarzystwo amatorskie, które kilkoma bardzo dobrze odegranemi sztukami scenicznemi dało dowód swej użyteczności oświatowej.

Przy sposobności Zjazdów powiatowych jak i przez instruktorów działał Zarząd powiatowy zachęcająco na członków w kierunku chowu poprawnej rasy królików i drobiu, wskazując na pomoc udzielaną w tym kierunku przez Towarzystwo rolnicze. Dla propagowania racyonalnego rybołowstwa założono w Gorlicach Towarzystwo rybackie.

Celem rozwijania sadownictwa uchwalił Zarząd powiatowy na posiedzeniu z dnia 6. października 1908 zakładanie wzorowych sadów w gminach, gdzie istnieją Kółka rolnicze. Sady te składają się z 20—25 szczepów, dostarczanych bezpłatnie przez Zarząd powiatowy członkowi, który zobowiąże się oddać pod niego odpowiedne ogrodzone miejsce i prowadzić go ściśle według wskazówek Zarządu powiatowego. Sady takie staną się z natury rzeczy wzorem dla innych włościan, którzy widząc korzyści z dobrze prowadzonego sadu, sami się będą starali u siebie takie sady zakładać. Akcya przeszczepiania drzew, zwłaszcza po kursie urządzonym w b. r. przez c. k. Radę szkolną okręgową w Gorlicach dla 30 nauczycieli jest w pełnym rozwoju, co rokuje dla sadownictwa naszego powiatu bardzo piękną przyszłość.

Akcya Zarządu powiatowego spotykała się z życzliwą pomocą Rady powiatowej gorlickiej, której należy się gorące podziękowanie za chętne i wydatne udzielanie pomocy materyalnej na cele Kółek rolniczych w powiecie.

Gródek Jagielloński.

Zarząd powiatowy zorganizowany na Zgromadzeniu powiatowem, które odbyło się w dniu 25 czerwca 1908 r. w obecności delegatów Za-

rządu głównego Dr. Bronisława Dulęby i insp. Tadeusza Staromirowskiego przy licznym udziale delegatów i członków Kółek rolniczych przedstawia się następująco:

Z wyboru weszli:

Ks. Leonard Moczarowski, Jan Bogdanowicz Dr. Władysław Podsoński, August Kossowski, ks. Michał Lachewicz, Adolf Paluch, Otton Lille, Franciszek Jezierski, Henryk Andrzejewski, Kasper Chruściel, Jan Starak, Jan Świętalski, Józef Tarka, Jan Wanat, Michał Sikora, Franciszek Jachyć, Stanisław Chruściel, Franciszek Strycharski, N. Milian i Józef Chmielowski.

Jako delegaci Rady powiatowej pp:

Zdzisław Szybalski i Jan Głowacki;

Oddziału Towarzystwa gospodarskiego pp:

Szczepan Hapka i Franciszek Bobowski.

Delegatem Zarządu głównego jest Dr. Bronisław Dulęba.

Członkowie kooptowani: Antoni Zieliński i Leopold Pelz.

Przewodniczącym wybrano p. Jana Głowackiego.

Zastępcą p. Jana Bogdanowicza.

Sekretarzem Dr. Władysława Podsońskiego.

Skarbnikiem p. Augusta Kossowskiego.

Zarząd powiatowy w tym składzie przystąpił do systematycznej i planowej pracy w powiecie. Na posiedzeniu w dniu 23. lipca ustalono termin posiedzeń Zarządu powiatowego co pierwszy czwartek każdego miesiąca. W myśl tej uchwały na kilku z rzędu posiedzeniach miesięcznych omawiano potrzeby Kółek rolniczych w powiecie, zorganizowanie handlu trzodą chlewną, dla którego to celu zwołano na dzień 18 października Zjazd powiatowy z referatem p. Krogulskiego, zastanawiano się nad wyszukaniem miejsca zbytu dla lnu, którego produkcya w powiecie jest bardzo rozpowszechnioną.

Starania około uzyskania stałego instruktora powiatowego nie odniosły pożądanego skutku wobec braku odpowiedniej osoby. Zarząd powiatowy jednak łącznie z Oddziałem gródecko-janowskim Towarzystwa gospodarskiego postanowił utworzyć posadę stałego fachowego inspektora rolniczego na powiat gródecki, którego zadaniem byłoby przeprowadzić planową akcyę około podniesienia gospodarstw włościańskich.

Poparł tę akcyę Wydział Rady powiatowej postanawiając udzielenie na ten cel rocznej subwencyi w wysokości 2% dodatków od podatków t. j. kwoty około 3.800 kor. rocznie.

W dn. 27. stycznia 1909 odbyła się w biurze Zarządu głównego we Lwowie konferencya, której zadaniem było unormowanie tej sprawy i ustalenie funkcyi i warunków proponowanego inspektora rolniczego. Wzięli w niej udział reprezentanci Komitetu c. k. gal. Towarzystwa gospodarskiego, Rady powiatowej gródeckiej, Oddziału gródecko-janowskiego c. k. Tow. gospodarskiego, Zarządu powiatowego i Zarządu głównego Towarzystwa „Kółek rolniczych".

Po długiej i wyczerpującej dyskusyi uchwalono następujący wniosek;

„Zarząd powiatowy gródecki Kółek rolniczych i Oddział gródecko-janowski Tow. gosp. przyjmują na propozycyę Zarządu głównego Tow. Kółek rolniczych delegowanego inspektora rolniczego, jako instruktora powiatowego, którego stabilizacya nastąpi po łącznem zatwierdzeniu przez Komitet c. k. gal. Towarzystwa gospodarskiego, Radę powiatową i Zarząd główny Towarzystwa Kółek rolniczych.

Obowiązkiem instruktora powiatowego będzie: zamieszkiwać stale w Gródku i w myśl instrukcyi Zarządu głównego Tow. Kółek rolniczych przeprowadzać planową akcyę około podniesienia gospodarstw włościańskich, tudzież organizacyi Kółek rolniczych, utrzymując ścisłe porozumienie z Oddziałem gródecko-janowskim c. k. Towarzystwa gospodarskiego.

Mimo tych wstępnych układów nie doszło jednak do porozumienia a sprawę nominacyi instruktora powiatowego przeprowadziła Rada powiatowa w porozumieniu z Oddziałem gródecko-janowskim. Ponieważ jednak Zarząd główny rozpoczął już z dość znacznym nakładem szereg akcyi w powiecie, opierając swą działalność na Kółkach rolniczych, więc toku tych spraw nie przerwano, lecz przeprowadza się dalej przy współudziale Zarządu powiatowego.

Z działalności tej, do której wydelegowano inspektora rolniczego p. Kruszewskiego, zdamy szczegółową sprawę w przyszłorocznem sprawozdaniu rocznem.

W dniu 1, 2, i 3 czerwca 1909 odbył się kurs weterynaryjno-hodowlany.

Grybów.

Delegat Zarządu głównego Stanisław Fihauser właściciel dóbr w Bruśniku. Zastępcą delegata jest ks. Józef Kloch z Grybowa. Delegat i zastępca zwiedzili wszystkie Kółka rolnicze w powiecie i przygotowali teren do utworzenia Zarządu powiatowego, którego ukonstytuowanie nastąpi jeszcze w roku bieżącym.

Horodenka.

Delegat Zarządu głównego Józef Froń, dyrektor szkoły rolniczej w Horodence; zastępca delegata ks. Waleryan Bąkowski w Woronowie.

Husiatyn.

Poprzedni Zarząd powiatowy był nieczynny. Wobec tego w dn. 21. września 1908 r. odbyło się zgromadzenie powiatowe zwołane przez delegata Zarządu głównego na powiat husiatyński p. prezesa Artura Zarembę-Cieleckiego, celem wyboru członków Zarządu powiatowego.

Zgromadzenie powiatowe po referacie p. Cieleckiego: „O znaczeniu Kółek rolniczych" i przeprowadzonej dyskusyi, dokonało wyboru Zarządu powiatowego, w skład którego wchodzą:

P. Artur Zaremba Cielecki przewodniczący, ks. kan. Kazimierz Głowiński w Chorostkowie, zastępca, p. Jan Solecki w Kopyczyńcach, sekretarz, oraz pp. Jan Ornatowski w Czyszkowcach i Kazimierz Pododworny w Żabińcach.

Delegatami Oddziału c. k. galicyjskiego Towarzystwa gospodarskiego są: pp. Kazimierz Horodyski z Żabiniec i Włodzimierz Cieński z Uwisły. Rada powiatowa mimo dwukrotnych odnosień się dotąd swoich delegatów nie zamianowała.

Nowy Zarząd powiatowy zajął się energicznie przedewszystkiem zorganizowaniem w powiecie handlu trzodą chlewną i w tym celu zwołał na dzień 18. stycznia 1909 r. zgromadzenie powiatowe w Kopyczyńcach, na które przybyło do 60 delegatów Kółek rolniczych.

Po referatach delegata Zarządu głównego p. Krogulskiego: „o celach i zadaniach Kółek rolniczych" oraz „organizacyi handlowej trzodą chlewną" i szczegółowem omówieniu tej ostatniej sprawy, utworzono Organizacyę eksportową z siedzibą w Kopyczyńcach.

Husiatyńska organizacya handlu nierogacizną ze wszystkich innych tego rodzaju organizacyj najbardziej się rozwinęła, bo nie tylko przetrwała wszelkie kryzysy, ale zaznaczyła się stałym i ciągle wzmagającym się rozwojem.

Jarosław.

Obecny Zarząd powiatowy urzęduje od 27. grudnia 1907.

W skład jego wchodzą z wyboru:

Marcin Goń, Stefan Myczkowski, Jan Podczaski, Marcin Ochab i Stanisław Zalasiński.

Książe Jerzy Czartoryski, ks. Dziekan Ludwik Bikowski jako delegaci Rady powiatowej.

Józef Dąbrowski i Jerzy Turnau jako delegaci Tow. gosp.

Dr Maryan Lisowiecki jako delegat Zarządu głównego.

Prezydyum stanowią: Książe Jerzy Czartoryski, prezes Wiązownica.

ks. Dziekan Ludwik Bikowski, I. wiceprezes Laszki.

Jan Podczaski, II. wiceprezes, Sieniawa.

Józef Dąbrowski, Nielepkowice, sekretarz i skarbnik.

Instruktorem Kółek rol. zamianowano p. Feliksa Sroczyńskiego. Instruktor w myśl umowy pobiera w czasie lustracyi Kółek 4 korony dziennie dyety i 24 hal. zwrot kosztów podróży od 1 klm.

Czynność mężów zaufania pełnią członkowie Zarządu powiatowego w najbliższych swoich gminach, w których są założone Kółka rolnicze.

Pozostałość kasowa z roku 1907 wykazała niedobór w kwocie 19 koron 10 hal.

W roku 1908 otrzymał Zarząd powiatowy 100 koron subwencyi z Wydziału powiatowego i 500 kor. subwencyi z Zarządu głównego na utrzymanie instruktora, a w roku 1909 subwencyę 200 koron z Wydziału powiatowego.

Rozchody w roku 1908 wynosiły 371 kor. 37 h., mianowicie 308 kor. 99 h. dyety i koszta podróży instruktorowi, a 62 kor. 38 h. wydatki pocztowe i różne inne wydatki.

Pozostałość kasowa 228 kor. 63 hal.

W roku 1908 Zarząd powiatowy odbył 4 posiedzenia, a w roku 1909 po koniec kwietnia 2 posiedzenia.

Jak każdego roku, tak i w roku ubiegłym zajmowano się sprawami Kółek. Przyjmowano do wiadomości sprawozdania Kółek i na nie odpowiadano, udzielając Kółkom rad i wskazówek, jak mają na przyszłość postępować, a w niektórych sprawach wzywano nawet przewodniczących osobiście. Zajmowano się sprawą założenia składnicy hurtownej w Jarosławiu. Oznaczano zjazdy powiatowe i okręgowe Kółek. Zastanawiano się nad sprowadzeniem nowych odmian kartofli i zbóż, jakieby Kółkom do zakupna zalecić, a w szczególności rośliny pastewne, biorąc na uwagę różnorodność gleby w powiecie jarosławskim; na piaskach zaś zalecano siać seradellę. Zachęcano do zakładania Kółek rolniczych i podawano sposoby ożywienia posiedzeń. Zachęcano do wzięcia udziału w wystawie rolniczej. Zastanawiano się nad sprawą organizacyi wychodźtwa małoletnich robotników do Prus, a uchwały zapadłe przedłożono Zarządowi głównemu. Zachęcano do zakładania poletek doświadczalnych. Omawiano sprawę dzielenia gruntów i zachęcano do komasacyi i zakładania włości rentowych. Zalecano zwiedzać gremialnie gospodarstwa i obory gminne, budować odpowiednie domy mieszkalne i urządzać wzorowe gnojarnie. Zachęcano do zakładania straży pożarnych i wyjednywano dla nich subwencye w Wydziale powiatowym na zakupno sikawek i przyborów strażackich. Udawano się do władz o zapomogę dla gmin dotkniętych klęską elementarną i załatwiono różne sprawy Kółek, jak i pojedyńczych członków.

W roku 1908 odbyły się dwa zjazdy powiatowe i 5 zgromadzeń okręgowych Kółek rolniczych. Udział w tych zebraniach był bardzo liczny, bo oprócz delegatów Kółek przybywa zwykle druga taka ilość włościan. Na zgromadzeniach bywają zwykle wykłady z dziedziny gospodarstwa, potem w dyskusyi żywo omawiane. Na jednym zjeździe powiatowym miał p. Krogulski wykład o organizacyi handlu trzodą chlewną, a następnie na kilku innych zgromadzeniach okręgowych omawiano tę samą sprawę; wysłano kilka wagonów trzody do Wiednia. Wysyłaniem trzody chlewnej zajmował się p. Nowosielecki, kierownik tej organizacyi z ramienia Komitetu Tow. gosp. Przedkładano także sprawozdanie z czynności Zarządu powiatowego.

Sprawozdania ze zjazdów powiatowych i okręgowych były umieszczane w „Przewodniku Kółek rolniczych".

Prawie w każdem Kółku rolniczem przeprowadzone były lustracye, bądź to przez instruktora Kółek rol., bądź to przez delegatów.

Instruktor Kółek rolniczych przeprowadził lustracyę w następujących Kółkach: w Cieszacinie, Bystrowicach, Morawsku, Szówsku, Chorzowie, Muninie, Tuligłowach, Pawłosiowie, Tuczempach, Czelatycach, Rożniatowie, Rożwienicy, Kaszycach, Wólce pełkińskiej, Wierzbnej, Ożańsku, Pełkiniach, Kidałowicach, Przedmieściu Jarosławskiem, Ostrowie, Piwodzie i Rokietnicy.

Kursów żadnych nie urządzono, gdyż dużo czasu pochłonęły przygotowania do wystawy rolniczo-przemysłowej, w której Kółka rolnicze pow. jarosławskiego pokaźny wzięły udział.

Wszelkie prośby i zażalenia załatwia Zarząd powiatowy, względnie sam prezes, udając się o zaradzenie do Zarządu głównego. Osobne biuro porady z braku odpowiednich funduszów nie zostało utworzone.

W powiecie jarosławskim prawie wszystkie Kółka rolnicze są członkami Oddziału łańc.-jarosł. Tow. gosp., a ponieważ w Oddziele jarosławskim uprawa roli, chów bydła, świń, drobiu itp. dość wysoko stoi, starano się za pośrednictwem tego Oddziału, podnosić tę gałąź gospodarstwa więcej w tej okolicy, w której braki spostrzegać się dawały, przez utworzenie stacyi buhaja, ogiera, knura, zaprowadzenie obory gminnej, chlewni zarodowej, ułatwieniem sprowadzenia nawozów sztucznych itp., a wiele Kółek otrzymało nawet nasiona za darmo, aby tylko o wyniku zbiorów nadesłały sprawozdania. Dlatego postęp w gospodarstwach włościańskich jest widoczny. I używanie krów do zaprzęgu znajduje rozpowszechnienie. W roku 1908 urządzono wycieczkę włościan do Księstwa Poznańskiego, w celu zwiedzenia tamtejszych gospodarstw i zapoznania się z tamtejszymi stosunkami społeczno-rolniczymi.

Wycieczka ta zrobiła bardzo dobre wrażenie u włościan, a po powrocie do domu zdawano sprawozdanie na Kółkach i zjazdach okręgowych. Zwiedzanie gremialne gospodarstw dworskich i włościańskich jest zwykle praktykowane, bo powiat jarosławski posiada przeważnie wzorowe gospodarstwa.

Za pośrednictwem Oddziału Tow. gosp. sprowadzano dla członków nawozy sztuczne i węgiel wagonami, częściowo nasiona i ułatwiano sprzedaż zboża do magazynu wojskowego. Założenie składnicy hurtownej jest w toku i jest nadzieja, że w roku 1909 składnica dla Kółek w Jarosławiu założoną będzie.

W każdej miejscowości, w której założone jest Kółko rolnicze, znajduje się także i biblioteka, a Zarząd powiatowy stara się o urozmaicenie posiedzeń w Kółkach wykładami z dziedziny gospodarstwa, wysyłając tam prelegentów. W Jarosławiu istnieje Towarzystwo chowu drobiu i królików, które pracuje bardzo żywo i stara się o racyonalny chów drobiu w powiecie, co wpływa dodatnio na chów drobiu u włościan, członków Kółek. Wiele Kółek i pojedyńczych włościan, widząc w tem swój własny interes, przystąpiło na członków do tego Towarzystwa.

W wielu okolicach włościanie zaczynają już zakładać pasieki, a szczególnie w okolicach, w których pszczoły znajdują pożywienie.

Zarząd powiatowy stara się przez wykłady i kursa sadownicze zachęcać włościan do zakładania sadów i uprawy warzyw. W wielu okolicach zachęta poczyna działać, bo w ostatnich czasach włościanie sprowadzają wiele drzewek owocowych za pośrednictwem Oddziału, a często otrzymują i w darze.

Pożądanem byłoby staranniejsze urządzanie gospodarstw wiejskich, gnojarń itp., zakładanie bibliotek, zakupywanie narzędzi, szczepów itp., na fanty do wylosowania. Kółka, gdzie członkowie regularnie uiszczają wkładki, mogłyby się częściowo do tego przyczynić, dla takich jednak gorliwych Kółek, które sobie same pomagają, koniecznie potrzebne byłyby subwencye, jako dodatki do ich własnych świadczeń i zachęta do dalszej pracy. Również zasługują na subwencyę straże pożarne, których w ostatnich latach w powiecie jarosławskim cały szereg powstał z inicyatywy Kółek.

Jasło.

W skład Zarządu powiatowego, którego okres urzędowania trzechletni skończył się z końcem roku sprawozdawczego, wchodziły osoby podane w zeszłorocznem sprawozdaniu.

Prezydyum stanowili:

Ks. Władysław Sarna prezes i skarbnik.

Stanisław Edward Zaykowski, zastępca prez.

Erazm Z. Ziołowski sekretarz.

Wspomniany Zarząd powiatowy zwołał 5 Zjazdów powiatowych i odbył 5 posiedzeń.

Programem Zjazdów powiatowych objęte były nastąpujące sprawy:

25 stycznia:

Referaty: Ks. Sarny; „O zawiązaniu teatrów i chorów włościańskich przy Kółkach rolniczych“; p. Zaykowskiego: „O utworzeniu biura Zarządu powiatowego i biura komisowego w sprawie zamawiania i nabywania towarów po niższej cenie dla sklepów Kółek rolniczych,“ i p. Walczaka: „Zakupno nasion wiosennych“.

Obecnych 50 delegatów Kółek rolniczych.

13. marca:

Referat p. Trzeciaka: „O zakładaniu i utrzymywaniu szkółek drzew owocowych przez Kółka rolnicze“.

Omówiono na podstawie sprawozdania z kursu instruktorów i organizatorów szczegółowy program prac dla Kółek rolniczych po gminach i uchwalono urządzać Zjazdy powiatowe co dwa miesiące. Potem nastąpiło między uczestników losowanie nasion, jarzyn, narzędzi rolni-

czych, książek i t. p. Obecnych 44 delegatów Kółek rolniczych.

23. kwietnia:

Omówiono obszernie kierunki działalności Kółek rolniczych, ustalono termin i program wycieczki do Dębowca i wysłano petycyę za zamykaniem szynków.

12 czerwca:

Referat p. Ziołowskiego: „o pudrecie“ i dyskusya nad uprawą łubinu, oraz sprawozdanie z wycieczki do Dębowca.

18. września:

Sprawozdanie kasowe i z Ogólnej Rady w Przeworsku. Referat pana Barańskiego: „o organizacyi handlu trzodą chlewną“. Sprawozdanie ks. prezesa z akcyi ratunkowej, nad którą przeprowadzono dłuższą dyskusyę i uchwalono szereg wniosków. Przyjęto do wiadomości rezygnacyę ks. Sarny z powodu wyjazdu do Sanoka i uchwalono mu podziękowanie za długoletnią, wydatną pracę w Zarządzie powiatowym.

W międzyczasie odbył Zarząd powiatowy 5 posiedzeń. Tematem obrad na nich były następujące sprawy: ustalanie i omawianie programu i terminu Zjazdów powiatowych, urządzenie wycieczki do Dębowca i sprawy administracyjne.

Staraniem Zarządu powiatowego odbyła się w dniu 9. czerwca wycieczka Kółek rolniczych do Dębowca, celem zwiedzenia uzupełniającej szkoły rolniczej tudzież prywatnej szkółki drzewek owocowych. W wycieczce tej, która osiągnęła poważne rezultaty, wzięło udział 94 delegatów Kółek rolniczych i spora liczba gości.

Z inicyatywy Zarządu powiatowego odbył się w czasie od 9 do 13 czerwca pięciodniowy kurs pszczelnictwa w Czermnej przy udziale 14 uczestników, na którym wykładał i udzielał praktycznych wskazówek, wydelegowany przez Zarząd główny, instruktor pszczelnictwa p. Mendychowski.

Nowy, obecnie urzędujący Zarząd powiatowy wybrany został na Zgromadzeniu powiatowem, zwołanem na dzień 11. grudnia 1908 roku. Wzięli w nim udział wiceprezes Zarządu głównego dr. Bronisław Dulęba, oraz zwyż 170 delegatów Kółek rolniczych, przy licznym udziale zaproszonych gości. Zgromadzenie powiatowe po referacie dra Dulęby: „O działalności i organizacyi Kółek rolniczych“ przeprowadziło nad poruszonemi zagadnieniami dłuższą dyskusyę i uchwaliło kilka wniosków, zmierzających do uregulowania działalności handlowej Kółek rolniczych i normalnego ich rozwoju. Potem przystąpiono do wyborów Zarządu powiatowego w skład którego weszli: ks. kan. Małek z Kołaczyc, ks. pos. Męski z Dębowca, ks. kan. Tenczar z Łączek i ks. prob. Gardziel z Sieklówki; pp. nauczyciele ludowi: J. Wyżykowski z Łączek, J. Ćwiok z Wojaszówki, Wojciech Różycki z Szebni, W. Rozpara z Kątów, Jan Kryspin Trzeciak z Świerchowej i Fr. Kucik kierownik szkoły rolniczej z Dębowca; pp. gospodarze i gospodynie: Cebulowa Marya z Łączek, Kurczowa Katarzyna ze Swierchowej, Jan Madejczyk z Wróblowej, Jan Cebula z Łączek, Franciszek Kapała z Potakówki, Piotr Soboń z Roztok, Wojciech Duda z Czermny, Walenty Sanokowski z Warzyc, Adam Karaś z Sieklówki, Szymon Pacocha z Sobniowa, Wojciech Ochałek młodszy z Lublicy, Ignacy Stanula z Ołpin, Franciszek Furtek z Gorzyc, Antoni Grzyziec z Kątów i Wojciech Bal z Dobryni; z Jasła: prof. gimn. Stanisław Pająk, inżynier Kazimierz Kostkiewicz, Stanisław Szymański prezes Koła T. S. L. i Jan Kanty Gryszecki nauczyciel ludowy.

Nadto zasiadają w Zarządzie powiatowym pp.: Dr. Józef Baranowski adwokat z Jasła i Wojciech Drewniak rolnik z Czermny, jako delegaci Rady powiatowej; pp. Stanisław Zaykowski inżynier i właściciel dóbr w Czermny i Wojciech Walczak sekr. Tow. roln., jako delegaci Towarzystwa rolniczego okręgowego i p. Kazimierz Piliński właściciel dóbr w Tarnowcu, jako delegat Zarządu głównego.

Zarząd powiatowy ukonstytuował się w sposób następujący:

Stanisław Zaykowski prezes.
Franciszek Kapała wiceprezes.
Wojciech Walczak sekretarz.
Kazimierz Kostkiewicz skarbnik.

Następnie rodzieliwszy swe czynności między poszczególne sekcye: organizacyjną, rolniczą, handlową, oświatową, obrony pożarnej, porady prawnej i gospodarstwa kobiecego, przystąpił Zarząd powiatowy do planowej pracy.

Odbyło się 6 posiedzeń Zarządu powiatowego w dniach 11 grudnia 1908., 8 stycznia, 5 lutego, 5 marca, 2 kwietnia i 5 maja 1909 r. Załatwiano na nich sprawę ustanowienia lustratora powiatowego, programy Zjazdów okręgowych i prac danych sekcyj, sprawozdania ze stanu Kółek rolniczych i sprawy administracyjne.

Zamianowany instruktorem powiatowym p. Jan Madejczyk za zwrotem kosztów podróży i wynagrodzeniem 5 K. dziennie, zlustrował Kółka rolnicze: Tarnowiec 1. kwietnia, Łężyny 13. kwietnia i Sowina 16. kwietnia.

Odbyły się dwa zgromadzenia powiatowe, w dn. 16 kwietnia w Jaśle, w sprawie założenia składnicy towarowej Kółek rolniczych z referatem delegata Zarządu głównego p. Stanisława Sadowskiego i w sprawie organizacyi handlu trzodą chlewną, oraz w dniu 19 maja w Frysztaku, z referatami: del. rzeszowskiego Zarządu powiatowego ks. St. Siary: „O budowie zagród włościańskich“, p. Wyżykowskiego: „O potrzebie zorganizowania handlu jajami“ i del. Zarządu głównego Jędrzeja Czuchry: „O spółkach mleczarskich“.

Nadto dla Kółek rolniczych okręgu sądowego Żmigród urządzono w dniu 8 marca 1909: „Pierwszy Zjazd Kółek rolniczych ziemi Żmigrodzkiej“. Program tego Zjazdu, na który przybyło zwyż 400 członków Kółek rolniczych był bardzo obfity, obejmował bowiem następujące referaty:

1. „O organizacyi Kółek rolniczych“ ref. Józef Sarna, delegat Zarządu głównego.
2. „Rozwój Kółek rolniczych w ziemi Żmigrodzkiej“ ref. Jan Trzeciak.
3. „Praca kobiet w Kółkach rolniczych“ ref. prof. Jan Gruszecki.
4. „O korzyściach drenowania i spółkach drenarskich“ ref. p. Fr. Kucik.
5. „O korzyściach ze sadownictwa i sposobie zakładania sadów“ ref. Wojciech Walczak.

Sprawozdanie kasowe wykazuje w dochodach:

pozostałość kasowa z r. 1907	310 K 45 h.
wkładki 3 Kółek rolniczych do Zarządu pow. za r. 1908 .	9 „ — „
Subwencya Zarządu głównego . (w tem 30 K jako zwrot kosztów podróży p. Trzeciaka).	280 „ — „
Subwencya Rady powiatowej na r. 1907	300 „ — „

Wydatki na administracyę, płacę sekretarza, koszta urządzenia biura, ugoszczenie wycieczki w Dębowcu wynosiły 521 K 16 h. Pozostałość kasowa z r. 1908 wynosi 78 K. 29 h. a nadto 306 K 33 h. funduszu rezerwowego.

Stworzono biuro porady dla członków, licznie uczęszczane, które prowadzi sekretarz p. Walczak w Towarzystwie rolniczem okręgowem i udziela porad codziennie między 8—9, a w piątki od 8—12. Porady prawnej udziela członek Zarządu powiatowego adwokat p. dr. Baranowski.

Zarząd powiatowy stara się rozwinąć swą działalność możliwie we wszystkich kierunkach. Obecnie na plan pierwszy wybiła się sprawa założenia składnicy powiatowej w Jaśle. Dotąd Zarząd powiatowy przeprowadzał dla Kółek rolniczych pośrednictwo przy zbiorowych zakupnach koniczyny.

Na polu oświatowem współdziałano z jasielskim Kołem T. S. L., które rozwija w powiecie żywą działalność.

Zarząd powiatowy ma nadzieję, że w roku bieżącym po ustanowieniu stałego instruktora praca pójdzie lepiej, że zdoła obudzić we wszystkich Kółkach właściwie życie, zwłaszcza, że materyał po temu jest bardzo odpowiedni.

Jaworów.

Delegat Zarządu głównego Henryk Karczewski właściciel dóbr w Morańcach.

Kałusz.

Delegat Zarządu głównego: vacat.

Kamionka strumiłowa.

Delegat Zarządu głównego: vacat.

W dn. 22. września 1908 odbyła się w Busku konferencya, w której uczestniczył z ramienia Zarządu głównego insp. roln. Tadeusz Stamirowski. Omawiano sprawę utworzenia Zarządu powiatowego z siedzibą w Busku, co nastąpi jeszcze w ciągu bieżącego roku.

Kolbuszowa.

Delegat Zarządu głównogo: Janusz hr. Tyszkiewicz, właściciel dóbr i poseł na Sejm krajowy w Weryni.

Kołomyja.

Delegat Zarządu głównego: vacat.

Kosów.

Delegat Zarządu głównego Dr. Apolinary Tarnawski z Kossowa.

Kraków.

Skład Zarządu powiatowego Kółek rolniczych w Krakowie w roku sprawozdawczym 1908/9 (od Marca do Marca) był następujący:

Prezes: Dr. Stefan Surzycki, prof. Szkoły rolniczej w Czernichowie.

Wiceprezes: p. Józef Serczyk (zrezygnował), z Toń, radca powiatowy.

Sekretarz: prof. Józef Zawadzki, prof. Szkoły rolniczej w Czernichowie.

Skarbnik: Dr. Sebastjan Stafiej, Sekretarz Rady powiatowej w Krakowie.

Członkowie Zarządu: p. Józef Cieślewicz z Wadowa, prezes Towarzystwa Rolniczego Okręgowego w Krakowie.

Dr. Leszek Dziama, profesor Szkoły rolniczej w Czernichowie.

Dr. Stanisław Goliński, krajowy instruktor ogrodnictwa.

P. Jan Lubowiecki, kierownik szkoły ludowej w Bolechowicach.

Ks. kanonik Jan Michalik w Zielonkach.

P. Szymon Romanowski, kierownik Spółki mleczarskiej w Rybnej.

P. Jan Słomak, wójt gminy Czułówek.

P. Ludwik Szafrański, kierownik szkoły ludowej w Bronowicach wielkich.

P. Karol Waligóra, rolnik w Woli Justowskiej.

P. Franciszek Wójcik poseł do Rady państwa.

Instruktorami powiatowymi byli: p. Ludwik Szafrański, p. Jędrzej Czuchra.

I. Działalność Zarządu powiatowego Kółek rolniczych.

Zarząd powiatowy odbył w okresie sprawozdawczym (Marzec 1908 — Marzec 1909) 6 posiedzeń: 1) 20. marca 1908, 2) 10. kwietnia, 3) 24. kwietnia, 4) 19. czerwca, 5) 6. listopada, 6) 22) stycznia 1909 r. Na posiedzeniach tych omawiano sposoby ożywienia działalności Kółek w powiecie, oraz załatwiono bieżące sprawy administracyjne, a mianowicie:

1) Posiedzenie 20./III. 1908 r.: Omówiono sprawozdanie instruktora powiatowego Kółek rolniczych p. Ludwika Szafrańskiego z działalności jego za czas od 1./X. 1907 do 1./III. 1908 r., uchwalono zwołanie Zgromadzenia powiatowego delegatów Kółek rolniczych w dniu 10./IV. zatwierdzono sprawozdanie roczne Zarządu, przyjęto zgłoszenie p. Szafrańskiego z referatem na Zgromadzenie delegatów p. t. „O stosunku Zarządów Kółek rolniczych do członków“ i o ich wspólnych obowiązkach, uchwalono zwrócić się do Związku Nauczycielstwa ludowego w sprawie odczytów po Kółkach rolniczych, urządzić w drugiej połowie maja kurs weterynarsko-hodowlany i nakoniec kooptować do Zarządu powiatowego Dr. St. Golińskiego, instruktora krajowego ogrodnictwa.

2) Posiedzenie 10./IV. 1908. r.: Przyjęto sprawozdanie kasowe, złożone przez skarbnika p. Dr. Stafieja i udzielono mu absolutoryum, wybrano komisyę, złożoną z p. p.: Cieślewicza, Lubowieckiego i Waligóry, mającą na celu rozszerzanie wiadomości i zachęcanie do używania krów do zaprzęgu, przeznaczono trzydzieści koron na wynagrodzenie technika ogrodniczego, któryby tytułem próby w jednej z gmin zajął się oczyszczeniem drzew w sadach.

3) Posiedzenie 24./IV.: Mianowano p. Jędrzeja Czuchrę, słuchacza w Studium rolniczem Uniwersytetu Jagiell. II-gim instruktorem powiatowym Kółek rolniczych i uskuteczniono rozdział Kółek rolniczych pomiędzy 2 instruktorów, przydzielając każdemu do nadzorowania po 18 Kółek. W celu szerzenia wiadomości o używaniu krów do zaprzęgu uchwalono zorganizować odpowiednie odczyty i kupić 2 pary chomont za 200 kor. dla bezpłatnego wypożyczania, uchwalono zwrócić się do Zarządu głównego z prośbą o wydanie odpowiednich tablic popularnych z zakresu rolnictwa dla demonstracyi podczas wykładów, wzory tych tablic przedstawił przezes; oznaczono ściśle termin kursu weterynarsko - hodowlanego w dn. 25. 26. i 27. Maja i ustalono jego program.

4) Posiedzenie z dnia 19./VI.: Przyjęto sprawozdanie z odbytego kursu weterynarsko-hodowlanego. Uczestników było 30; byli to przeważnie oglądacze bydła, delegowani przez Zwierzchności gminne. Objaw ten Zarząd uważał za pomyślny, ponieważ oglądacze bydła mają zazwyczaj największą styczność z hodowlą i stanem bydła w gminie.

Koszta kursu weterynarsko-hodowlanego wynosły 37 koron 34 halerze.

Uchwalono urządzić drugi taki kurs weterynarsko-hodowlany w jesieni. Uchwalono urządzić dwie wycieczki dla członków Kółek rolniczych: jedną rolniczą do Mydlnik w dniu 12. lipca, drugą ogrodniczą do Przegorzał. Na koszta urządzenia powyższych wycieczek przeznaczono 70 koron.

5) Posiedzenie z dnia 6./XI. 1908.: Przyjęto do wiadomości sprawozdania z wycieczek do Mydlnik i Przegorzał. Pierwsza wycieczka wypadła bardzo pomyślnie, uczestników było około 90. Druga wycieczka kilkakrotnie odraczana z powodu nieustannych deszczów odbyła się dopiero 9. sierpnia przy nielicznym udziale, bo tylko 12, członków Kółek rolniczych. Uchwalono urządzić kurs weterynarsko-hodowlany w drugiej połowie stycznia. Uchwalono porozumieć się z Zarządem krakowskiego Towarzystwa rolniczego w sprawie dalszej wspólnej pracy. Do Komisyi wybrano pp. Dr. Surzyckiego, Szafrańskiego, Dr. Stafieja i Cieślewicza.

Podniesiono myśl zwołania wiecu rolniczego dla omówienia ważniejszych spraw rolniczych. Postanowiono odnieść się do Zarządu głównego w sprawie ogłoszenia konkursu na napisanie broszury, mogącej podnieść ducha obywatelskiego wśród członków Kółek rolniczych.

6) Posiedzenie z dnia 22./I. 1909.: Przyjęto sprawozdanie z odbytego kursu weterynarsko hodowlanego. P. Dr. Stafiej, jako sprawozdawca, wyraża żal, że pomimo wybornego programu i ułatwień czynionych uczestnikom kursu, liczba ich wyniosła tylko 16, w tem 13 z powiatu krakowskiego, 3 z powiatów sąsiednich. Postanowiono prosić C. k. Starostwo, aby przy nadawaniu posad oglądaczy bydła pierwszeństwo mogli mieć ci, którzy się wykażą świadectwem z odbytego kursu weterynarsko-hodowlanego. Mimo małej liczby uczestników w ostatnim kursie weterynarsko hodowlanym, na skutek dłuższej dyskusyi, uchwalono niezaniedbywać na przyszłość urządzania takich kursów, lecz przeciwnie przedłożyć kurs, uczynić program bardziej wyczerpujący i wydawać uczestnikom odpowiednie świadectwa. P. Cieślewicz, imieniem krakowskiego Towarzystwa okręgowego przyrzeka na przyszłość czynne materyalne poparcie takiego kursu, a to przez ułatwianie uczestnikom utrzymania w Krakowie. Uchwalono na wniosek p. Dr. Stafieja, po poprzedniem porozumieniu się z krakowskiem Towarzystwem okręgowem i członkami Kółek rolniczych, krakowskiego powiatu, odnieść się do Zarządu głównego z prośbą, by tenże ogłosił ankietę w kwestyi potrzeby zorganizowania odpowiedniej fachowej szkoły, która by mogła wykształcić egzaminowanych oglądaczy bydła, którzy by mogli leczyć mniejsze choroby zwierząt domowych i udzielać pomocy w nagłych wypadkach. Uchwalono zwołać Zgromadzenie powiatowe z następującym programem:

1) Sprawozdanie z działalności Zarządu powiatowego za r. 1908.

2) Referat p. Cieślewicza: „o tem, czego nauczył nas rok ubiegły klęskowy“.

3. Referat p. Dr. Stafieja „o potrzebie zorganizowania odpowiednich szkół dla wytworzenia egzaminowanych oglądaczy bydła“.

7) Dnia 10. kwietnia 1908 r. odbyło się Zgromadzenie powiatowe poprzedzone posiedzeniem Zarządu powiatowego.

Zgromadzenie powiatowe przyjęło do wiadomości sprawozdanie z działalności Zarządu powiatowego oraz sprawozdanie kasowe.

Uchwalono urządzić kurs weterynarsko hodowlany w połowie maja i polecono postarać się, by w kursach takich przyjmowali udział oglądacze bydła. Postanowiono zorganizować wycieczkę w obrębie powiatu dla zwiedzenia lepszych, mniejszych i większych gospodarstw. Postanowiono zachęcać do używania krów do zaprzęgu. Postawiono starać się o wprowadzenie przymusowej asekuracyi od zarazy bydlęcej. Postanowiono zachęcać młodych ludzi do wstępowania do ochotniczej straży ogniowej.

* * * * *

Przychylając się do prośby Zarządu powiatowego, członkowie Akademickiego Koła T. S. L. w Krakowie podjęli się urządzenia szeregu odczytów rolniczych dla członków Kółek rolniczych. Szczegółowy program tych odczytów został ułożony na konferencyi, w której oprócz członków Akademickiego Koła T. S. L. brał także udział i prezes Zarządu powiatowego.

Wykłady te odbywały się w następującym porządku: I. w Zabierzowie.

1. Dnia 8. marca. „O uprawie płaskiej i zagonowej, i dostosowaniu jej do rozmaitych gleb“. Preleg. p. Nowicki i p. Siemieński.

2. Dnia 16. marca. „Kwestya odżywiania się roślin. Nawozy sztuczne i zielone“. Preleg. p. Orzeszkowski.

3. Dnia 22. marca. „Obornik i gnojowanie“. Preleg. p. Strzelecki i p. Bochwic.

4. Dnia 29. marca. „O siewie“. Preleg. p. Dąbrowski i p. Dąbrowska.

Obecnych na wykładach było przeciętnie 24 włościan (od 15—45).

II. We Woli Justowskiej.

1. Dnia 8. marca. „Kwestya odżywiania się roślin. O nawozach sztucznych i ich zastosowaniu.“ Preleg. p. Jurkowski.

2. Dnia 22. marca. „Obornik.“ Preleg. p. Stanilewicz i p. Strzelecki.

3. Dnia 25. marca. „Uprawa mechaniczna w zastosowaniu do różnych gleb.“ Preleg. p. Stanilewicz.

4. Dnia 29. marca. „Warzywnictwo“. Preleg. p. Albrycht.

Obecnych na wykładzie przeciętnie było 14 włościan (od 9—20).

III. W Bronowicach Małych.

1. Dnia 8. marca. „Kwestya odżywiania się roślin. Co to jest obornik i jak należy z nim się obchodzić.“ Preleg. p. Stanilewicz i p. Eglau.

2. Dnia 15. marca. „Nawozy sztuczne i zielone.“ Preleg. p. Belina i p. Chudzyński.

3. Dnia 22. marca. „Uprawa mechaniczna roli.“ Preleg. p. Nowicki i p. Jezierski.

Obecnych na wykładach było przeciętnie 11 włościan (od 7—15).

IV. W Bronowicach Wielkich.

1. Dnia 8. marca. „Kwestya odżywiania się roślin. O istocie nawozu. Sztuczne i zielone nawozy“. Preleg. p. Orzeszkowski i p. Belina.

2. Dnia 15. marca. „Obornik i gnojowanie.“ Preleg. p. Lurzycki i p. Czapliński.

3. Dnia 22. marca. „Mechaniczna uprawa roli.“ Preleg. p. Dąbrowski i p. Chełmicki.

4. Dnia 25. marca. „Siew.“ Preleg. p. Dąbrowski i p. Chrząstowska.

5. Dnia 4. kwietnia. „O sadownictwie i sadzeniu kapusty.“ Preleg. p. Chrząstowska.

Obecnych na wykładach było przeciętnie 28 włościan (od 16—45).

Zarząd powiatowy Tow. Kółek rolniczych wyraża niniejszem jaknajserdeczniejsze podziękowanie pp. prelegentom z pośród członków Akademickiego Koła T. S. L. za ich tak chętną i skuteczną pomoc w pracy oświatowej.

* * *

Z polecenia Wysokiego Wydziału krajowego oraz Zarządu głównego Tow. Kółek rolniczych p. Stasiniewiczowa wygłosiła w pięciu gminach tutejszego powiatu odczyty dla kobiet: „O hodowli drobiu“.

Pogadanki te odbyły się:

1) Dnia 17 lutego 1909 w Czernichowie.
2) „ 18 „ „ w Wołowicach.
3) „ 19 „ „ w Rybnej.
4) „ 20 „ „ w Bronowicach małych i wielkich.
5) Dnia 21 lutego 1909 w Woli Justowskiej.

W Bieńczycach z powodu niechęci miejscowych czynników, pogadanka o hodowli drobiu, mimo starań Zarządu powiatowego, nie mogła przyjść do skutku.

* * *

W styczniu b. r. Zarząd powiatowy stosując się do uchwały, powziętej na posiedzeniu z dnia 6. listopada 1908 porozumiał się z Wydziałem krakowskiego Towarzystwa rolniczego okręgowego. Zredagował i rozesłał odezwę do ludzi praktycznie i naukowo nad rolnictwem pracujących, z prośbą o podjęcie się wygłoszenia odczytów i pogadanek rolniczych w Kółkach rolniczych.

Odczyty te dzięki uprzejmości pp. prelegentów przyszły do skutku w poniżej wymienionych terminach i gminach.

Zarząd powiatowy wyraża jak najserdeczniejsze podziękowanie wszystkim poniżej wymienionym pp. prelegentom, a nadto W. P. Dr. Stef. Jentysowi za łaskawe poparcie usiłowań Zarządu.

I. W Rybnej.

Dnia 17. stycznia. 1) „Gospodarstwo zbożowe, czy hodowlane.“ Preleg. p. Stefan Reichard.

2) „Zagonowa uprawa tam, gdzie płaska uprawa nie możliwa.“ Preleg. p. Władysław Wąsowicz.

Dnia 28. lutego. 3) „O sposobach poprawienia stanu bydła.“ Preleg. p. Stefan Reichard.

Dnia 14. marca. 4) „O użyciu pasz treściwych.“ Preleg. p. Stefan Reichard.

II. W Liszkach.

Dnia 24. stycznia. 5) „O potrzebie asocyacyi rolników.“ Preleg. p. Józef Cieślewicz.

6) „Czem zastąpić uszkodzone koniczyny.“ Preleg. p. Wład. Wąsowicz.

III. W Morawicy.

Dnia 31. stycznia. 7) „O sposobach poprawienia stanu bydła.“ Preleg. p. Stefan Reichard.

8) „O spółkach rolniczych.“ Preleg. p. Ludwik Szafrański.

Dnia 7. marca. 9) „Jak poprawić zaniedbane łąki.“ Preleg. p. Paweł Jarosiński.

IV. W Bolechowicach.

Dnia 24. stycznia. 10) „Jak poprawić zaniedbane łąki.“ Preleg. p. Paweł Jarosiński.

Dnia 7. marca. 11) „Gospodarstwo zbożowe czy hodowlane?“ Preleg. p. Stefan Reichard.

V. W Modlnicy.

Dnia 2. lutego. 12) „O mechanicznej uprawie roli.“ Preleg. p. Władysław Wąsowicz.

VI. W Bronowicach wielkich.

Dnia 17. stycznia. 13) „Uprawa buraków pastewnych.“ Preleg. p. Michał Czerwiński.

Dnia 14. lutego. 14) „Jak poprawić zaniedbane łąki.“ Preleg. p. Paweł Jarosiński.

Dnia 21. marca. 15) „O sposobach poprawienia stanu bydła.“ Preleg. p. Władysław Wąsowicz.

VII. W Luboczy.

Dnia 31. stycznia. 16) „Nawozy sztuczne i ich użycie.“ Preleg. p. Maryan Zwierzchanowski.

Dnia 28. lutego. 17) „Jak zaradzić na brak paszy w zimie.“ Preleg. p. Władysław Wąsowicz.

VIII. W Ruszczy.

Dnia 7. lutego. 18) „O oborniku.“ Preleg. p. Kazimierz Leinweber.

Dnia 28. lutego. 19) „Co pomódz można na grunta zbyt mokre.“ Preleg. p. Stan Turczynowicz.

IX. W Kościelnikach.

Dnia 14. lutego. 20) „O pastwiskach i ich poprawie.“ Preleg. p. St. Turczynowicz.

Dnia 7. marca. 21) „O mechanicznej uprawie roli.“ Preleg. p. Kazimierz Leinweber.

X. W Pleszowie.

Dnia 21. lutego. 22) „O oborniku.“ Preleg. p. Kazimierz Leinweber.

XI. W Zabierzowie.

Dnia 7. lutego. 23) „Gospodarstwo zbożowe, czy hodowlane?“ Preleg. p. Stefan Reichard.

24) „O spółkach rolniczych.“ Preleg. p. Ludwik Szafrański.

Dnia 28. lutego. 25) „Jak poprawić zaniedbane łąki.“ Preleg. p. Paweł Jarosiński.

XII. W Kamieniu.

Dnia 29. marca. 26) „Nawozy zielone“. Preleg. p. Edward Kuschec.

Stan Kółek.

Kółek w powiecie krakowskim było w r. 1908. 35. Przybyły cztery w Bolechowicach, Bodzowie, Modlnicy i Kamieniu. Z nich tylko 20 Kółek przysłało sprawozdania roczne, 14 nie nadesłało sprawozdań, a mianowicie: 1) Balice, 2) Choleczyn, 3) Kryspinów, 4) Mników, 5) Rączna, 6) Ściejowice, 7) Wołowice, 8) Czulice, 9) Dojazdów, 10) Karniów, 11) Kościelniki, 12) Prądnik czerwony, 13) Tonie, 14) Wolica.

1. Ilość członków w tych 19 Kółkach wynosiła 511, przeciętnie było w Kółku 28. (Od 9 do 71 w Kółku). Zarząd powiatowy widzi się zmuszonym na tej drodze wyrazić swoje niezadowolenie tym Kółkom, które niespełniły swego obowiązku względem Zarządu powiatowego i nienadesłały mu sprawozdania rocznego, co czyni wprost niemożliwem należyte przedstawienie obecnego stanu Kółek rolniczych. Jak w poprzednim roku tak i w tym ilość członków w Kółkach rolniczych wystarczyć by powinna dla normalnej pożytecznej pracy, a mimo to większość Kółek daje tylko słabe objawy życia. Mimo, najczęściej bardzo niewielkich ustanowionych władek rocznych w większości Kółek nie zbierano ich wcale, lub tylko częściowo. W ciągu r. 1909 zebrano w 12 Kółkach 150 K 26 hal. t. j. przeciętnie około 13 koron. Stosunki materyalne Kółek nie polepszyły się wcale, to też Zarządy Kółek winny jak najściślej przestrzegać obowiązku ściągania wkładek.

2. Zebrań Zarządów odbyło się 105, ogólnych 243. Średnio więc przypada po 5 zebrań Zarządu i 12 zebrań ogólnych. W niektórych Kółkach ilość zebrań tak Zarządu jak i ogólnych była dosyć znaczna, jak n. p. w Bronowicach wielkich i małych, Olszanicy, Woli Justowskiej, Branicach i Bielanach, średnio odbyło się w nich po 10 zebrań Zarządu i około 30 zebrań ogólnych, a w Branicach nawet 12 zebrań Zarządu, a 38 zebrań ogólnych, co z największym uznaniem podnieść należy.

3. Czytelnictwo jest słabo rozwinięte. Wiele Kółek nie posiada dotąd żadnej czytelni, powinny się o nią postarać. W Kółkach posiadających czytelnie istnieje przeszło 2.009 książek, najwięcej w Czernichowie, bo z górą 1.000 książek. Przeciętna liczba książek wynosi około 90, nie biorąc pod uwagę czernichowskiej czytelni T. S. L.

4. Czasopisma znajdowały się we wszystkich Kółkach, przeważnie „Przewodnik Kółek rolniczych“, Prawda, Przyjaciel ludu, Ojczyzna, Głos narodu, Obrona ludu.

Rozpatrując działalność rolniczą, notujemy następujące cyfry:

5. Nasion sprowadziło 6 Kółek za 2020 K.

6. Nawozów sztucznych sprowadzono w 7-u Kółkach za 1286 koron.

7. Szczepków owocowych sprowadzono w 4 Kółkach 348 sztuk.

8. Przeginia duchowna kupiła młynek dla członków, Bronowice wielkie kupiły maszyn za 300, a Rybna za 400 koron.

Wspólne narzędzia posiadają Kółka w Czernichowie, Rybnej, Luboczy, Zabierzowie, Bronowicach wielkich, Czułówku, Branicach, Nowej wsi szlacheckiej, Wyciążu, Przegini duchownej, t. j. ogółem 10 Kółek.

9. W 9-u Kółkach przeprowadzono doświadczenia z odmianami zbóż i ze stosowaniem nawozów sztucznych.

10. W większości Kółek zmieniono uprawę zagonową na płaską, jak również wprowadzono podorywanie ściernisk.

11. Pól nie drenowano nigdzie.

12. W trzech Kółkach: Nowej wsi szlacheckiej, Czułówku i Luboczy robiono próby z zaprzęganiem krów, nie wydały jednak pomyślnego rezultatu, prawdopodobnie wskutek nieumiejętnego postępowania.

13. W 12 Kółkach istnieją sklepy, a w tej liczbie tylko 2 we własnym Zarządzie. Zarząd powiatowy pozwala sobie ponownie zwrócić uwagę na to: 1) ażeby sklepiki uważano nie jako główny cel, lecz poboczny; 2) żeby przy oddawaniu w dzierżawę zwracano większą uwagę na warunki dzierżawne z korzyścią dla Kółka; 3) ażeby sklepiki te nie były upozorowaniem dla prywatnych przedsiębiorstw, które nie mają żadnych praw korzystania z ulg, przyznanych Kółkom rolniczym.

Szczegółowsze wiadomości o wewnętrznem życiu Kółek i widokach na przyszłość podają 2 sprawozdania pp. instruktorów Kółek rolniczych dla powiatu krakowskiege, które tu poniżej zamieszczamy.

Sprawozdania z działalności instruktorów pow. Kółek rolniczych za r. 1908.

1. Sprawozdanie p. Ludwika Szafrańskiego.

Sprawozdanie moje tegoroczne nie może się wielce różnić od sprawozdania zeszłorocznego. Stan niektórych Kółek rolniczych lepszy ze względu na ujęcie ich w silniejszą wewnętrzną organizacyę, ale u innych te same niedomagania i te same przyczyny tych niedomagań. Po roku roznamiętnienia politycznego wyborami do Rady państwa i Sejmu następuje okres powolnego uspokojenia, w którym dopiero powoli ludność wiejska staje się przystępniejszą do przyswojenia sobie zdrowych pojęć ekonomicznych i wiedzy zawodowej.

Jeżeli bowiem widzimy w społeczeństwie polskiem bardzo powolny postęp w rozwoju każdej organizacyi asocyacyjnej w różnych jego warstwach, to nie powinnismy się dziwić, że i w organizacyi Kółek rolniczych, w której skupia się głównie sama ludność rolnicza, najmniej skłonna do innowacyi — postęp nie jest raźny i w oczy bijący.

Kto jednak znał bliżej życie i wewnętrzną organizacyę Kółek rolniczych w naszym powiecie przed dwoma laty i porówna z obecnym stanem —musi znaleźć postęp w dobrem ujęciu poznania celów, zadań i środków działania tej instytucyi oraz w wzmocnieniu jej wewnętrznej organizacyi.

Z wyznaczonych mi 15 Kółek rolniczych do lustracyi zwiedziłem 13, a mianowicie: Bronowice Wielkie, Bronowice Małe 2, Wola Justowska 2, Olszanica 1, Mydlniki 3, Modlniczka 2, Cholerzyn 1, Czułów 1, Mników 1, Nowa Wieś Szlachecka 2, Tonie, Zielonki 2 i Zabierzów 3 razy.

We wszystkich tych Kółkach już to znalazłem już to zaprowadziłem księgi członków i wykazy opłacanych wkładek, księgi protokołów zebrań. Wszystkie są członkami wspierającymi, — a nadto na przedstawienie podpisanego członkami okręg. Towarzystwa rolniczego.

Członkowie tych Kółek w liczbie przeszło 80 wzięli udział w wycieczce do Mydlnik w dniu 10 lipca, urządzonej przez Zarząd powiatowy celem obejrzenia folwarku doświadczalnego Uniwersyteckiego i sposobu gospodarowania. Zjazd był liczniejszy od poprzedniego i lepsze zrozumienie celu wycieczki jako potężnego środka działalności Kółek rolniczych podniesienia gospodarstwa wiejskiego, gdyż widziana tu niemal idealna uprawa mechaniczna ziemi, odpowiedni dobór odmiany zbóż i roślin pastewnych, oraz zastosowanie nawozów zielonych i pomocniczych nie pozostanie bez wpływu na dotychczasowy sposób gospodarki u zwiedzających członków. Uczestnicy wycieczki wyrazili swą wdzięczność prof. Rogoyskiemu za oprowadzenie po polach i nadzwyczaj przystępne wyjaśnienia o sposobach uprawy i nawożenia oraz odmianach zbóż i okopowych i ich różną rentowność, a podpisanemu polecili złożyć Zarządowi powiatowemu podziękowanie za urządzoną wycieczkę do Mydlnik—i prośbę o rokroczne jej tu powtarzanie.

Podpisany współdziałał w urządzeniu pogadanek rolniczych przez młodzież akademicką, grupującą się w Akademickiem Kole T. S. L. pod egidą Zarządu powiatowego po Kółkach rolniczych: w Bronowicach Wielkich, Bronowicach Małych, Woli Justowskiej i w Zabierzowie. Gdy Zarząd powiatowy Kółek rolniczych w porozumieniu z Wydziałem okręg. Towarzystwa rolniczego urządził w kilkunastu miejscowościach szereg pogadanek rolniczych, również podpisany wziął udział w wygłoszeniu pogadanki na temat: „O spółkach rolniczych“ w Liszkach, Modlnicy, Morawicy i Zabierzowie. Przy interwencyi instruktora pow. zostały zawiązane w bież. roku nowe Kółka rolnicze w Rząsce i Modlnicy—w toku zaś są Spółki oszczędności i pożyczek w Zielonkach, Morawicy i w Modlnicy. W najbliższym czasie powstanie nowe Kółko rolnicze w Lisz-

kach, mające znakomite warunki, gdyż naczelnik tejże gminy p. Piotr Wlazło odniósł się do podpisanego o ponowne przybycie celem założenia Kółka rolniczego, uchwalonego już przez Radę gminną.

Kółka rolnicze w Toniach, Modlniczce i w Rząsce doprowadziły do powstania Spółek drenarskich. Kółka rolnicze w Zabierzowie, Morawicy i Nowej Wsi Szlacheckiej żądają od podpisanego pomocy w zawiązywaniu takich Spółek.

Poważna liczba członków Kółek rolniczych, będących członkami okręg. Tow. rol. urządziła przy pomocy podpisanego szereg prób i doświadczeń z odmianami zbóż, roślin pastewnych, ziemniaków i zastosowaniu pomocniczych nawozów kosztem Komitetu Towarzystwa rol. przez Zakład rolniczy doświadczalny w Krakowie. Odmiany ziemniaków: „Primel“, „Up to-date“, „Mohorty“, „Świtezice“ — znajdują już u członków Kółek rolniczych w Bronowicach Wielkich, Modlniczce utrwalenie, jak niemniej wprowadzenie nowej rośliny seradelli — co do zawdzięczenia mają swym Zarządom.

Kółka rolnicze w powiecie naszym przechodzą okres ciężkiej niemocy, spowodowanej nieużywaniem tych wszystkich środków statutowych, wiodących do ożywienia działalności rolniczej Kółka. Cierpią jeszcze bardzo na brak miejscowych przyjaciół i opiekunów, którzyby zechcieli miłość kraju i ludu wiejskiego stwierdzić nie głośnemi słowy, lecz wytrwałymi czynami i trudami. O wyszukanie takich ludzi obecnie nam się rozchodzi.

2. Sprawozdanie p. Jędrzeja Czuchry.

Obowiązki instruktora powiatowego objąłem dnia 2. maja 1908.

Dnia 8. maja lustrowałem Kółko rolnicze w Bielanach. Założone 3. marca 1907. Liczy członków 16. Wpisowe 30 h. Wkładka roczna 1 K. Przewodniczący p. Wincenty Łabędź, sekretarz p. Stanisław Garzeł. Administracyę Kółka zastałem w należytym stanie, poleciłem wprowadzić dziennik czynności. Następnie na zebraniu członków omawialiśmy sprawę zmiany w uprawie ze zbożowej na jarzynową i sprawę podniesienia mleczności bydła.

W tymże Kółku byłem następnie dnia 28. maja wraz z inspektorem roln. Zarz. gł. p. Z. Ludkiewiczem. Z kilku członkami Kółka obeszliśmy pola i pastwisko gminne, przyczem p. Ludkiewicz udzielał wyjaśnień co do uprawy żyta a szczegółowej mówił o hodowli bydła mlecznego.

Dnia 17. maja byłem w Kółku rolniczem w Kryspinowie. Zarząd wybrany w r. 1908., przewodniczący p. Jan Korzeniak, sekretarz p. Piotr Różycki. Członków 16. Sklep pod firmą Kółka rolniczego wydzierżawiony za 1200 K. Kółko posiada sikawkę ogniową. Ksiąg administracyjnych nie zastałem prócz księgi członków, żadnych, poleciłem wprowadzić podręcznik kasowy i dziennik czynności. Na zebraniu członków omawialiśmy sprawę drenowania gruntów i pastwiska gminnego.

Dnia 24. maja byłem w Ściejowicach i Rącznej.

Kółko rolnicze w Ściejowicach, istniejące od r. 1903. liczy członków 7. Przewodniczący p. Maciej Łącki, sekretarzuje p. Wojciech Makowski. Wkładek ani wpisowego nie ma, kilku tylko członków złożyło udziały po 20 K. na założenie sklepu, obecnie wydzierżawionego p. Kałuskiemu Ludwikowi za 90 K. rocznie. Na zebraniu omawialiśmy najpierw sprawę reorganizacyi Kółka, następnie poruszyłem myśl zorganizowania dostawy mleka do Krakowa, sprzedawanego dotąd miejscowym pachciarkom po 10—12 h. za litr. Kółko to nie jest formalnie założone, gdyż nie zostało zgłoszone do Zarządu głównego, ani Namiestnictwa, ani też Starostwa i nie liczy przepisanej statutowi ilości członków.

Kółko rolnicze w Rącznej nie istnieje. Wskutek miejscowych niesnasek zostało z wiosną r. 1908. rozwiązane, o czem zawiadomiono Starostwo w Krakowie, nie zawiadamiając ani Zarządu pow. Kółek roln. ani Zarządu głównego. Informacyi zasięgałem u naczelnika gminy Rącznej a byłego przewodniczącego Kółka.

Dnia 7. czerwca byłem w Kościelnikach. Kółko założone w r. 1892., zreorganizowane 11. sierpnia 1907. Członków liczy 71. Wpisowe 70 h. Wkładka miesięczna 10 h. Przewodniczący ks. Czesław Łukasik, zastępca p. Józef Okulczyk, kierownik szkoły, sekretarz p. Walenty Turek. Zebrania członków odbywają się regularnie w każdą pierwszą niedzielę po pierwszym miesiąca. Księgi administracyjne prowadzone należycie, księgę kasową Kółka stanowi otwarty rachunek w Kasie Raiffeisenowskiej.

Kółko rolnicze wykazuje energiczną działalność w kierunku wspólnych zakupów nasion, nawozów i węgla.

Krosno.

Obecny Zarząd powiatowy urzęduje od 27 maja 1908. w składzie podanym w zeszłorocznym sprawozdaniu.

Zmiany w międzyczasie zaszły następujące: Umarli: Ś. p. prezes Jan Trzecieski, poseł do Sejmu i czł. Zarządu, Wojciech Biela, ks. kanonik, katecheta Seminaryum naucz. męskiego; kooptowano: ks. Antoniego Koleńskiego, proboszcza w Krośnie, p. starostę Czepielewskiego i katechetę szkoły wydziałowej męskiej ks. Zygmunta Schmuca. Prezesem obrano Tadeusza Smiglewskiego z Krosna a Michała Mięsowicza z Korczyny wicepresesem, tak, że obecnie Zarząd powiatowy ukonstytuował się następująco:

Tadeusz Śmiglewski z Krosna, prezes;
Michał Mięsowicz z Korczyny, wiceprezes;
Maryan Bohaczek z Krosna, sekretarz;
Aleksander Bilut z Krosna, skarbnik.

Po odbyciu kursu w lutym 1909 r. pełni obowiązki instruktora Maryan Bohaczek, sekretarz, na razie bez bliższego określenia warunków.

Zarząd powiatowy otrzymał w r. 1908. 150 koron od Zarządu głównego, tyleż wynosiły i rozchody na wydatki bieżące.

Odbyły się 4 posiedzenia Zarządu powiatowego, na których przedmiotem obrad były:

Ukonstytuowanie się Zarządu powiatowego, kooptowanie członków z przydzieleniem działalności, omówienie wspólnej wysyłki trzody chlewnej i bydła rogatego, zastanowienie się nad asekuracyą bydła po gminach, omówienie kursu weterynaryjno-hodowlanego i uchwalenie założenia składnicy towarowej.

W roku 1908 odbyło się jedno powiatowe Zgromadzenie i jeden Zjazd powiatowy. W początkach 1909 r. odbyło się dwa Zjazdy powiatowe.

Porządek dzienny ich był następujący:

Dnia 27 maja 1909.

1. Zagajenie i wybór przewodniczącego Zgromadzenia powiatowego.

2. O organizacyi powiatowej Kółek rolniczych, referat dr. Bronisława Dulęby.

3. O działalności rolniczej Kółek rolniczych, referat inspektora rolniczego, Zdzisława Bańkowskiego.

4. Wybór Zarządu powiatowego Kółek rolniczych w Krośnie i tego ukonstytuowanie się.

5. Wnioski.

Dnia 19 października 1908.

1. Zagajenie.

2. Omówienie wspólnej wysyłki trzody chlewnej i bydła z gmin powiatu Krośnieńskiego. Referenci: Julian Barański i Antoni Smagała.

3. Utworzenie komitetu powiatowego, zajmującego się eksportem.

4. Asekuracya bydła. Referent: Franciszek Szubra.

5. Wnioski.

Dnia 8 lutego 1909.

1. Zagajenie.

2. Omówienie sprawy założenia hurtownej składnicy towarów, potrzebnych dla Kółek rolniczych i osób prywatnych. Referent: Stanisław Sadowski, delegat Zarządu głównego.

3. Wnioski i interpelacye.

Dnia 22 lutego 1909.

1. Sprawozdanie z dotychczasowej działalności.

2. Dalsze omówienie sprawy założenia składnicy towarowej w obecności delegata Zarządu głównego Towarzystwa Kółek rolniczych pana Stanisława Sadowskiego.

3. Wnioski i interpelacye.

Udział członków był bardzo liczny. Sprawozdania były pomieszczone w „Przewodniku", a mianowicie z Walnego Zebrania w dniu 27 maja 1908, i ze Zjazdu powiatowego w dniu 19 października 1908.

Na dwu następnych Zjazdach omówiono założenie składu hurtownego i uchwalono wysokość udziałów od 50 do 1000 koron.

Staraniem Zarządu powiatowego urządził Zarząd główny w szkole rolniczej w Suchodole dla członków Kółek rolniczych w powiecie kurs weterynaryjno-hodowlany. Kurs ten trwał od 30 listopada do 3 grudnia 1908 włącznie. Wykłady odbywały się od 8 mej do $12^1/_2$-szej przed południem, a od 2-giej do 5 tej po południu. Weterynaryę wykładał starszy weterynarz, pan Skuciński, o hodowli drobiu pani Stasiniewiczowa, a o hodowli bydła inspektor rolniczy, pan Ludkiewicz. Uczestników było: 141 mężczyzn i 34 kobiet.

Członkowie Zarządu powiatowego pp.: Michał Pazdanowski i Maryan Bohaczek, przeprowadzili wizytacye w następujących Kółkach rolniczych:

1. Miejsce Piastowe (trzy razy), 2. Rogi, 3. Wojkowka, 4. Świerzowa, 5. Krościenko wyżne, 6. Żręcin (dwa razy), 7. Bóbrka, 8. Białobrzegi (dwa razy), 9. Wrocanka (dwa razy), 10. Głowienka, 11. Sporne, 12. Taraszówka (dwa razy), 13. Odrzykoń, 14. Potok, 15. Łężany, 16. Szczepańcowa (dwa razy), 17. Chorkówka.

Instruktor powiatowy przeprowadził lustracye w następujących Kółkach rolniczych i gminach w obecności p. Michała Pazdanowskiego, członka Zarządu.

1. Miejsce Piastowe (16/1, 9/3 i 23/3), 2. Rogi 23/3, 3. Turaszówka 31/1 i 28/3, 4. Wojkówka 30/3, 5. Ustrobna 30/3, 6. Bratkówka 30/3, 7. Świerzowa 3/4, 8. Krościenko wyżne 31/3, 9. Machnówka 3/4, 10. Żręcin 10/2 i 3/4, 11. Niżna Łąka 3/4, 12. Bóbrka 3/4, 13. Białobrzegi 15/11 1908 i 20/2 1909, 14. Wrocanka 14 4, 15. Głowienka 14/4, 16. Szczepańcowa 16/2 i 25/4, 17. Chorkówka 25/4.

Kółkom rol. w Miejscu Piastowem, w Białobrzegach i w Wojkówce, udzielił Zarząd pomocy i porady w sprawie założenia i prowadzenia Kas systemu Raiffeisena, a innym Kółkom w sprawach handlowych i w sprawach wspólnego zakupna nasion i nawozów sztucznych.

Utworzono biuro porady dla członków i osobne biuro porady prawnej. Porad prawnych udziela w każdym czasie p. Tadeusz Śmiglewski, prezes Zarządu pow. i p. Michał Pazdanowski, członek Zarządu pow. w poniedziałki, tudzież p. Maryan Bohaczek, sekretarz, w sprawach handlowych i informacyjnych każdego dnia po południu, w kancelaryi sklepu Kółka rolniczego. Członkowie Kółek korzystają z biura i zasięgają porady prawnej i porady w sprawach prowadzenia Kółek i sklepów.

Działalność rolniczą rozwijał Zarząd powiatowy wykładami o pastwiskach, o wadach w gospodarstwie i o drenowaniu gruntów. Członkowie, biorący udział w kursie weterynaryjno-hodowlanym w Suchodole zwiedzili gospodarstwo w szkole rolniczej.

Zarząd powiatowy założył składnicę powiatową przy istniejącym sklepie Kółek rol. W tym celu urządził dwa Zjazdy powiatowe t. j. 8/2 i

22/2 1909. Zarząd powiatowy wspólnie z Wydziałem Tow. rol. okręg. w Jaśle, na Zjeździe powiatowym w Krośnie 19/10 1908. utworzył Komitet powiatowy, który stale zajmuje się eksportem trzody chlewnej i bydła rogatego. (Przebieg obrad podano w „Przewodniku“).

Maryan Bohaczek, sekretarz i Michał Pazdanowski, członek Zarządu, zwiedzili sklepiki Kółek roln. i sklepiki prywatne chrześc. w następujących gminach powiatu:

1. Miejsce Piastowe (3 sklepy), 2. Rogi, 3. Białobrzegi, 4. Paraszówka, 5. Świerzowa, 6. Żręcin, 7. Bóbrka, 8. Machnówka, 9. Niżna Łąka, 10. Ustrobna, 11. Bratkówka, 12. Wojkówka, 13. Głowienka, 13. Wrocanka, 15. Krościenko wyżne, 16. Krosno, miasto, 17. Korczyna.

Składnica towarowa sprowadza towary wagonowo. Kółka rolnicze chętnie dają udziały i biorą towary.

Pouczenia o zakładaniu Kas systemu Raiffeisena miał p. Maryan Bohaczek, sekretarz w Łężanach, w Białobrzegach (dwa razy) i we Wrocance, zaś o działalności Kółek roln. w Szczepańcowej, Chorkówce, w Białobrzegach i we Wrocance, tudzież o skutkach z alkoholu w Krościenku wyżnem; p. Michał Pazdanowski, sędzia, członek Zarządu powiat. pouczał członków Kółek w Białobrzegach i w Miejscu Piastowem o korzyściach z oświaty i czytania pożytecznych książek, p. Franciszek Dąbrowski, prof. sem. naucz. w Krośnie wykładał w Chorkówce o wadach w gospodarstwie wiejskim, a w Wojkówce o drenowaniu gruntów, p. dr. Maciejowski, adwokat z Biecza pouczał ludność w Miejscu Piastowem, co można zdziałać oświatą w gminie, p. Drewko, profesor szkoły rolniczej w Suchodole pouczał członków z dziedziny sadownictwa w Odrzykoniu (dwa razy) i w Krościenku wyżnem (dwa razy).

Łańcut.

Sprawozdawczy Zarząd powiatowy urzęduje w tym samym składzie od lat kilku. W skład jego wchodzą: Bolesław Żardecki poseł na Sejm krajowy jako prezes; ks. kan. Antoni Tyczyński zastępca prezesa i Jan Kolek sekretarz i skarbnik.

Zarząd powiatowy, jak i w latach poprzednich, zajmuje się głównie założoną przez siebie powiatową szkółką drzewek owocowych. Stąd też działalność ku podniesieniu sadownictwa w powiecie jest najwidoczniejszą. W r. 1908 rozdano pomiędzy członków Kółek rolniczych przez losowanie 900 sztuk, a sprzedano po zniżonych cenach dla Kółek rolniczych 850 sztuk, drzewek owocowych.

Sprawozdanie rachunkowe przedstawia się następująco:

Dochody:

Subwencya z Rady powiatowej	400 K — h.
Subwencya z Kasy zaliczkowej i oszczędności w Łańcucie	600 „ — „
Dochód z ogrodu szkółki drzewek owocowych	621 „ 75 „
Saldo z dn. 1 stycznia 1908 .	254 „ 02 „
Razem	1875 K 77 h.

Rozchody:

Płaca ogrodnika	552 K — h.
Czynsz za najem ogrodu . .	210 „ — „
Portorya	13 „ — „
Kupno nasion	46 „ — „
Zasiłek sekcyi handlu trzodą chlewną	100 „ — „
Restaurowanie ogrodzenia . .	46 „ — „
Robocizna w ogrodzie . , .	804 „ 29 „
Nawozy	101 „ 47 „
Pozostałość z dn. 1 stycznia 1909	2 „ 41 „
Razem	1875 K 77 h.

Posiedzeń Zarządu powiatowego odbyło się sześć. Załatwiano na nich sprawy administracyjne nadto sprawy tyczące się szkółki drzewek i założenia sekcyi handlu trzodą chlewną.

Zgromadzeń powiatowych było trzy. Tematem obrad na nich były: 1) założenie składnicy dla Kółek rolniczych, 2) sprawa zorganizowania handlu jajami i zbożem, 3) handel trzodą chlewną, 4) fachowe wykłady rolnicze: a) „o zakładaniu sztucznych łąk“, b) „o drenowaniu gruntów“, c) „o nawozach sztucznych“.

W dniu 2 kwietnia 1009 odbyło się Zgromadzenie powiatowe, które dokonało wyboru nowego Zarządu powiatowego. Ukonstytuowanie się tego Zarządu odłożono do czerwca b. r.

Limanowa.

Delegat Zarządu powiatowego Józef Beck, sekretarz Rady powiatowej.

Lisko.

Delegat Zarządu głównego: vacat.

Lwów.

Delegat Zarządu głównego Dr. Bronisław Dulęba.

Ponieważ proponowany Zarząd okręgowy nie doszedł do skutku przez utworzenie Zarządu powiatowego w Gródku jagiellońskim, a w niedalekim czasie i w Bóbrce, nastąpi w roku bieżącym ukonstytuowanie się nowego Zarządu powiatowego na zwołanem w tym celu zgromadzeniu powiatowem.

Mielec.

Delegat Zarządu głównego Gustaw Szaszkiewicz, właściciel dóbr w Rzemieniu. Przygotowuje się organizacya powiatowa.

Mościska.

W skład obecnego Zarządu powiatowego wchodzą z wyboru:

Jan Mars, Aleksander Misiągiewicz, Dr. Józef Langier, Jan Filip, ks. kanonik Szandrowski, Piotr Łach, Paweł Kardasz, Michał Miśniak, Franciszek Świętalski, Jan Nuckowski, Władysław Legowicz, Paweł Nowakowski, Józef Kuzio.

Delegaci Rady powiatowej: Ignacy Jabłoński, ks. kan. Alfred Białogłowski; delegaci Oddziału Towarzystwa gospodarskiego: Bolesław Śmiałowski i Dyonizy Pogłodowski.

Delegatem Zarządu głównego jest ks. Adam Dudziński; kooptowani: Leopold Masiuk, Władysław Grzędzielski i Tadeusz Smarzewski.

Zarząd powiatowy uuonstytuował się w następujący sposób:

Jan Mars, prezes.

Ks. Adam Dudziński, wiceprezes.

Dr. Józef Langier, sekretarz.

Leopold Masiuk, skarbnik.

Obowiązki lustratora powiatowego pełnił p. Jan Baran, a po jego śmierci w styczniu b. r. Zarząd główny wydelegował w zastępstwie na to miejsce asystenta handlowego p. Józefa Sarnę, który czynność tę spełnia dotychchas.

Pełnych posiedzeń Zarządu powiatowego odbyło się trzy, z tych jedno w r. 1909, wszelkie naglące sprawy załatwia instruktor i prowadzący zarazem biuro Zarządu powiatowego po porozumieniu się z prezesem. Załatwiano w ten sposób przedewszystkiem sprawy administracyjne.

Odbyły się w tym czasie trzy zgromadzenia powiatowe, w dniach 23 lutego i 23 października 1908 i 2 kwietnia 1909 i jeden zjazd powiatowy w dniu 3 maja 1908 r., poświęcony uczczeniu rocznicy konstytucyi 3 maja z referatem dr. Langiera.

Porządek dzienny tych zgromadzeń był następujący:

23 lutego 1908:

1) Zagajenie.
2) Odczytanie protokółu.
3) Sprawozdanie z czynności za rok 1907.
4) Referat p. Stamirowskiego „o robotach wiosennych w gospodarstwie".
5) Rozdanie nagród za wzorowe gnojownie.
6) Wnioski.

23 października:

1) Zagajenie.
2) Odczytanie protokółu.
3) Sprawozdanie z czynności Zarządu powiatowego za czas od 1 stycznia do 1 października 1908.
4) Referat p. K. Grocholskiego „o chorobach zwierzęcych i udzielaniu nagłej pomocy".
5) Wnioski.

2 kwietnia 1909:

1) Zagajenie.
2) Odczytanie protokółu.
3) Sprawozdanie z lustracyj Kółek rolniczych.
3) Referat p. Józefa Sarny: „o wspólnych zakupach na rachunek Kółek rolniczych."

Lustrator powiatowy ś. p. Jan Baran i od 1 stycznia 1909 p. Sarna, przeprowadzili w okresie sprawozdawczym lustracyę następujących Kółek rolniczych:

W roku 1908:

12 stycznia Trzcieniec, 15 stycznia Zakościele, 17 stycznia Strzelczyska, 21 stycznia Kulmatycze, 22 stycznia Rzadkowice, 23 stycznia Wołosków, 29 stycznia Orchowice, 2 lutego Rehrberg, 3 marca Złotkowice, 13 marca Sądowa Wisznia, 28 maja Dołhomościska, 30 sierpnia Zakościele, 10 października Stojańce.

W roku 1909:

11 lut. Wola małnowska, 11 lutego Rehrberg, 12 lutego Sułkowszczyzna, 19 lutego Zakościele, 23 lutego Podliski, 27 lutego Strzelczyska, 4 marca Pnikut, 5 marca Sułkowszczyzna, 6 marca Wojkowice, 18 marca Krysowice, 27 marca Lacka Wola, 28 marca Rudniki, 18 kwietnia Tamanowice, 22 kwietnia Krukienice, 28 kwietnia Stojańce.

Lustrator powiatowy udzielał Kółkom rolniczym porad, w sprawie zakładania kas Reiffeisena, która to akcya jest w toku; porady prawnej członkom Kółek rolniczych udziela u siebie w kancelaryi miejscowy adwokat p. dr. Izydor Drohocki.

Zarząd powiatowy przeprowadzał liczne doświadczenia z nawozami sztucznemi, zachęcał do drenowania pól i z jego inicyatywy wniosły już dwa Kółka rolnicze podania do Wydziału krajowego o przeprowadzenie drenowania pól. Na rok obecny jest proponowane zwiedzanie większego gospodarstwa łącznie z wykładem o maszynach rolniczych i demonstracyą tychże. Zwiedzanym ma być wzorowy obszar dworski w Sądowej wiszni.

W zakresie działalności handlowej ma Zarząd powiatowy zamiar przystąpić do stworzenia hurtownej składnicy towarowej dla sklepów Kółek rolniczych. Na razie sprowadzono na rachunek Kółek rolniczych węgiel, nawozy sztuczne, mydło, świece, powrozy, naftę i ocet.

Przy lustrowaniu Kółek rolniczych i przy licznych osobnych wyjazdach, lustrator powiatowy urządzał zwiedzenie sadów włościańskich i miewał w każdem Kółku rolniczem wykłady o gospodarce rolnej.

Za najbardziej piekącą sprawę uważa Zarząd powiatowy drenowananie gruntów, które są bardzo mokre i w tym kierunku prowadzi żywą propagandę, zmierzającą do tego, by akcya za drenowaniem objęła cały powiat, co się niewątpliwie, sądząc z początków tej akcyi, powiedzie.

Myślenice.

Siedzibą Zarządu powiatowego jest gmina miasta Myślenic. — W skład obecnego Zarządu powiatowego, który urzęduje od 16. grudnia 1907 wchodzą:

a) Jako członkowie wybrani na Zgromadzeniu powiatowem: Paweł Kurowski z Jawornika, Józef Rusin z Bieńkówki, Jan Bysina z Woli Radziszowskiej, ks. Wojciech Kowalczyk proboszcz, i Paweł Bąk nauczyciel z Pcimia, Jan Bałos z Grzechyni, Stanisław Zacharyasz radca sądowy, Edward Klebert sekretarz i Józef Górski lustrator Rady powiatowej w Myślenicach.

b) Delegatami myślenickiej Rady powiatowej są: Dr. Emil Adelman i dr. Mikołaj Klakurka, adwokaci krajowi w Myślenicach; delegatami Towarzystwa rolniczego okręgowego Kazimierz Bzowski, właściciel dóbr w Drogini i ks. Józef Nowak, proboszcz z Krzywaczki — wreszcie delegat Zarządu głównego, Andrzej Sredniawski.

Prezesem jest Dr. Emil Adelmann z Myslowic.

Vice-Prezesem ks. Józef Nowak z Krzywaczki.

Sekretarzem Józef Górski z Myslenic.

Skarbnikiem Edward Klebert z Myslenic.

Instruktorem zamianowano Jana Ambora kierownika szkoły w Jaworniku, lecz tenże w bieżącym roku zmarł.

Mężami zaufania zamianowani zostali:

a) Ks. Józef Nowak na gminę Głogoczów, Krzywaczkę i Wolę Radziszowską,

b) Jan Ambor na gminę Krzyszkowice, Jawornik, Rudnik i Biertowice,

c) ks. Wojciech Kowalczyk na gminę Pcim, Trzebunię i Stroże. Wybór dalszych delegatów odroczono.

Pozostałość kasowa z roku 1907, którą rozporządzał Zarząd wynosiła w efektach 2987 kor. 5 hal.

W ciągu roku 1908 otrzymał Zarząd powiatowy jedynie od Zarządu głównego, tytułem subwencyi na płacę instruktora, kwotę 400 koron; resztę wynoszą narosłe procenta od lokacyi.

Rozchody z końcem roku 1908 wynosiły kwotę 2796 kor. 50 hal, a mianowicie wydano na kancelaryjne potrzeby 39 kor. 61 hal., z tytułu zwrotu kosztów lustracyjnych 270 kor., w końcu wydano na lokacyę 2486 kor. 98 hal.

Pozostałość kasowa z końcem roku 1908 względnie z dniem 5. maja 1909 wynosiła w gotówce 39 hal., w efektach 2964 kor. 98 hal.

Zarząd powiatowy odbył trzy posiedzenia w ciągu roku 1908, a w początkach roku 1909 odbyło się 1 posiedzenie.

Na posiedzeniach tych załatwiono żastępujące sprawy:

Wypożyczono Towarzystwu „Niwa“ w Myślenicach t. j. Spółce handlowej nasion, nawozów sztucznych i maszyn rolniczych na 5% kwotę 2000 kor. za skryptem dłużnym, którą to kwotę po rozwiązaniu Towarzystwa ściągnięto, a następnie przystąpiono z udziałem w tejże wysokości do Spółki handlowej w nowozawiązanem Towarzystwie rolniczem w Myślenicach. — Uproszono pana Stanisława Zacharyasza radcę sądowego, o udzielenie w swoim biurze bezpłatnych porad prawnych dla członków Kółek rolniczych, z których to porad dość często członkowie korzystają.

Zamianowano lustratorem i instruktorem Kółek rolniczych Jana Ambora, kierownika szkoły w Jaworniku, który w roku 1908 przeprowadził lustracye Kółek rolniczych w Budzowie, Biertowicach, Jasienicy i Makowie.

Uchwalono zwołać wiec w celu uchwalenia rezolucyi w sprawie zamykania szynków w niedzielę, który to wiec się odbył. Uchwalono odnieść się do c. k. Rządu o wydatniejszą pomoc w celu złagodzenia klęsk elementarnych spowodowanych zeszłoroczną powodzią — oraz przysporzenia zarobku biednej ludności przy budować się mającej kolej przez Myślenice, — uregulowano sprawę wynagrodzenia lustratora Kółek rolniczych, w końcu wybrano delegatem do Zarządu w Towarzystwie rolniczem w Myślenicach, Dr. Adelmanna.

Staraniem Zarządu powiatowego odbył się 4-dniowy kurs weterynaryjno-hodowlany, dnia 3, 4, 5 i 6 lutego 1908, w którym uczestniczyło przeszło 30-tu członków.

Okónikami zachęcał Zarząd powiatowy Kółka rolnicze i ludność do rozpowszechnienia używania krów do zaprzągania.

Wobec założenia handlu nasion, nawozów sztu znych i maszyn rolniczych przy Towarzystwie „Niwa“ w Myślenicach, a następnie po rozwiązaniu tego Towarzystwa, w obec założenia takiego handlu przy Towarzystwie rolniczem w Myślenicach, zachęcał Zarząd powiatowy, tak Kółka rolniczego jak i członków gmin okólnikami jużto ustnie przez swych mężów zaufania i lustratora, do zakupywania artykułów rolniczych, a na żądanie odnośnych Kółek pośredniczył w zakupnach.

Z działalności na polu pożarniczem, wymienić należy, założenie Straży pożarnej ochotniczej na statutach wzorowych, w Budzowie, Jasienicy i Zawadzie i przeprowadzenie szkoły strażackiej ze strażami okolicznemi. Przez siedm niedziel wykładał sekretarz Zarządu powiatowego a zarazem instruktor i lustrator Straży pożarnej, Józef Górski na Strażnicy pożarnej w Myślenicach. Na wykłady teorytyczne i praktyczne oprócz niektórych członków Straży pożarnej myślenickiej, uczęszczali przeważnie członkowie wiejskich Straży pożarnych, a mianowicie z gminy Chełm, Bysiny, Górnej wsi, Dolnej wsi, Drogini, Jawornika, Rudnika, Krzyszkowic i Krzywaczki, a słuchaczów przeciętnie bywało około 80-ciu.

Wobec rozdawania za darmo corocznie przez Dyrekcyę powiatowej Kasy oszczędności w Myślenicach większej ilości drzewek owocowych między członków powiatu, pomiędzy któremi znachodzili się i członkowie Kółek rolniczych, zaniechał Zarząd powiatowy urządzenia święta sadzenia drzewek.

Nadwórna.

Delegat Zarządu głównego: vacat.

Nisko.

Zarząd powiatowy na powiat Nisko wybrany został dopiero 21. grudnia 1908, na zwołanem przez Zarząd główny Zgromadzeniu powiatowem, w obecności pp. wiceprezesa Dr. Dulęby i insp. Ludkiewicza. W skład niego wchodzą:

Jako członkowie z wyboru:

Jan Bis poseł, Jan Bis z Racławic, Walenty Całka, Henryk Chodorowski, Bolesław Chmielewski, Stanisław Kostheim, Franciszek Kostyra, Wojciech Krzyś, Adam Leszczyński, ks. Paweł Malinowski, Stanisław Marchut, Józef Maroszek, Wojciech Młynarski, Dr. Franciszek Pilch, Jan Pokój, Fryderyk hr. Ressegnier, ks. Wojciech Sapecki, Antoni Socha, Marcin Szewczyk, Stanisław Tefilski, Stanisław Tychoniewicz i Franciszek Ziemba.

Jako delegaci Rady powiatowej:

Ks. Władysław Kisielewicz i p. Józef Stelmach.

Jako delegaci Towarzystwa okręgowego rolniczego: pp. Dr. Kazimierz Jędrzejowicz i Władysław Komorowski. Jako delegat Zarządu głównego p. Michał Fornelski.

Zarząd powiatowy w tym składzie ukonstytuował się następująco:

Ks. Wojciech Sapecki prezes, Michał Fornelski wiceprezes, Bolesław Chmielewski sekretarz, Dr. Franciszek Pilch skarbnik.

Zarząd powiatowy rozdzielił swe czynności między sekcye: organizacyjną i biura informacyjnego, rolniczo-gospodarską, handlowo-przemysłową, porady prawnej i obrony pożarnej, oraz zamianował prowizorycznym instruktorem p. Józefa Maroszka z Niska i przystąpił do normalnej pracy.

Praca ta jednak ze względu na nizki stan Kółek rolniczych w powiecie i brak zrozumienia jej znaczenia wśród ludności, napotyka na poważne przeszkody. Ludność zrażona do Kółek rolniczych jako sklepików, często zupełnie samodzielnie przez pewne jednostki prowadzonych, trzyma się zdala od Kółek. To też Zarząd powiatowy ma za zadanie przedewszystkiem podnieść istniejące Kółka rolnicze, wprowadzić je na prawidłowe drogi pracy i w ten sposób przygotować grunt do szerszej działalności.

W tym kierunku szła przedewszystkiem praca instruktora powiatowego, który przeprowadził lustracyę następujących Kółek rolniczych: Groble 12/[illegible] i 18/3, Wolina 14/3 i 16/4, Wólka łętowska [illegible]/4, Łętownia 6/4, Nowa wieś 24/4, Steinau 2[illegible]/3, Warchoły ad Nisko 1[illegible]/4 i 4/4, Bojanów 25/4, Barka ad Nisko [illegible]/5 i Stany 9/5.

Poprzedni lustrator powiatowy p. Maciej Stopyra, zwiedził prawie wszystkie Kółka rolnicze, jeszcze przed zorganizowaniem się Związku powiatowego.

Oprócz tego w lustracyi Kółka rolniczego w Groblach brali udział: ks. Sapecki, prezes i p. Antoni Socha, członek Zarządu powiatowego.

Zarząd powiatowy odbył jedno posiedzenie, sprawy naglące załatwia prezydyum.

Dochody Zarządu powiatowego wynosiły 156 kor. t. j. 100 kor, subwencyi od Rady powiatowej i 26 kor. wkładki od 7 członków wspierających. Rozchody wynosiły 46 kor., na wydatki kancelaryjne i koszta wyjazdu instruktora.

Uproszony przez Zarząd powiatowy inspektor szkoły p. Lorenc, wygłasza w Nisku i okolicy, wykłady z dziedziny sadownictwa i pszczelnictwa. Z jego inicyatywy sprowadzili członkowie okolicznych Kółek rolniczych kilkaset drzewek owocowych.

Nowy Sącz.

Biuro Zarządu powiatowego mieści się w Nowym Sączu, ulica Matejki l. 25. (w biurze Tow. Rolniczego). Obecny Zarząd powiatowy urzęduje od 25. października 1908. W skład niego wchodzą jako członkowie z wyboru:

a) Jan Bednarek z Michalczowej, Józef Bodziony ze Świniarska, Piotr Michalik z Kurowa, Stanisław Sopata z Czenica, Jan Piskorski z N. Sącza, ks. Jakób Żabecki z Nawojowej, Jan Słaby z Wielogłów, Józef Maciaszek z Podegrodzia, Wincenty Myjak z Zagorzyna, ks. Jacak z Podegrodzia, Zygmunt Kossowski z N. Sącza, Stan. Fihauser z Bruśnika, Jan Potoczek ze Świniarska, Władysław Mazur z N. Sącza, Adam Czajka z Wielogłów.

Jako delegaci Towarzystwa rolniczego okręgowego:

b) Jan Skąpski z Brzeznej i Wład. Walter ze Świdnika.

c) Jako delegaci Rady powiatowej: Władysław Głębocki (zmarł 21/1 1909) i Stanisław Potoczek z Rdziostowa.

d) Jako delegat Zarządu głównego: Stanisław Miczyński z N. Sącza, a po tegoż wyjeździe p. Jan Skąpski.

e) Jako członkowie kooptowani: Oskar Bonkowicz Sittauer z Tęgoborzy, Bronisław Kryczyński z N. Sącza, hr. Adam Stadnicki z Nawojowej, Franciszek Kopaczyński.

Zarząd powiatowy ukonstytuował się w następujący sposób:

Prezes: Jan Skąpski z Brzeznej.
Zastępca: Wincenty Myjak poseł z Zagorzyna.
Sekretarz: Władysław Mazur, N. Sącz.
Skarbnik: Jan Piskorski z N. Sącza.

Instruktorem powiatowym jest p. Władysław Mazur, za wynagrodzeniem 50 koron miesięcznie.

Sprawa mężów zaufania w toku. Na razie zamianowani: 1) Ks. Lesiak na parafię w Siedlcach; 2) Ks. Jacak na parafię w Podegrodziu; 3) Ks. Żabecki na paraf. w Nawojowej; 4) Bodziony naucz. na paraf. N. Sądecką; 5) Czajka Adam na paraf. Wielogłowy.

Dochody wynosiły:

1)	Subwencya z	Kasy zaliczkowej	100 kor.
2)	„	Rady powiatowej	100 „
3)	„	T. S. L.	50 „
4)	„	Zarządu gł. T.K.R.	200 „

5) Subwencya na kurs rolniczy . 110 kor.
Subwencya Z. gł. T K. R. na rozpoczęcie akcyi i na biuro Zarządu pow. 100 „

Rozchody wynoszą 100 kor. na urządzenie biura.

Preliminarz przychodów 960 kor.
„ rozchodów:
a) lustrator 600 K
b) kursy rolnicze 300 „
c) administracya 60 „

Zarząd powiatowy w okresie sprawozdawczym odbył 3 posiedzenia z tych 1 w r. 1909.

Załatwiono na nich następujące sprawy: ukonstytuowanie się; kooptacyę mężów zaufania; sprawę lustratora; kurs rolniczy; biuro porady prawnej; rachunki i sprawe kasowe; wybór nowego prezesa po wyjeździe p. St. Miczyńskiego do Lwowa; organizacya nowych Kółek rolniczych i lustracye.

Odbył się 1. Zjazd powiat., z którego umieszczono sprawozdanie w „Przewod. Kółek rolniczych“ z 10. grudnia 1909. i 1. kurs rolniczo-pszczelarsko-sadowniczo-oświatowy. — (Według drukowanego sprawozdania w „Przewodniku Kółek rolniczych“ 1. IV. 1909).

P. Miczyński przeprowadził lustracye w następujących Kółkach rolniczych:

Świniarsko 1/3 1908; Zabełcze 26/1 908; Nawojowa 2/2 1908; Mostki 16/2 1908; Kurów 29/3 1908; Barcice 12/4 1908; Gotkowice 17/5 1908; Chomranice 21/6 1908; Marcinkowice 21/6 1908; Wielogłowy 28/6 1908; Podegrodzie 24/9 1908; Sienna 16/8 1908; Zdzienna 1/8 1908; Rdziostów 20/12 1908; Biegonice 17/5 1098.

W r. 1909 zlustrował p. Wł. Mazur Kółka: w Janczowej 6/1 1909; założył Kółko rolnicze 20/1 w Librantowej; (w lutym 1908) w Siedlcach; (luty 1909) Trzycieżu, Łęce (kwiecień 1909); był na wywiadzie celem założenia Kółka w Czanowie i Homrzyskach.

Przy Zarządzie powiatowym istnieje biuro porady prawnej; prowadzi je p. Obrzud Stanisław, sekr. Dyr. skarbu, ul. Jagiellońska, codziennie rano.

Udzielono porady w sprawie drenowania Kółku w Siedlcach; w sprawie komasacyi gruntów i podziału łąk, pastwisk Kółkom w Świniarsku, Rdziostowie; urządzono odczyt pszczelarski w Siedlcach; starano się o pomoc przez Kółko w T. S. L. o szkołę w Mitkowej; o czytelnie w Łęce, Trzycieniu, Siedlcach, Rogach, Juraszowej; Zarząd pomógł 9 Kółkom do organizacyi; przeprowadzono agitacyę w sprawie zakupna nawo- sztucznych.

Biuro porady dla członków istnieje łącznie w Tow. rol., prezes i sekretarz Zarządu powiat. urzędują stale w piątki od 2—3 godz. popołudniu.

Zarząd powiatowy starał się rozwijać działalność rolniczą za pomocą kursu, odczytów z wszelkich gałęzi rolnictwa i t. p. Zajęto się pośrednictwem w zakupnie nawozów sztucznych z Towarzystwem rolniczem. Dla unormowania pracy oświatowej w powiecie, wszedł Zarząd powiatowy w porozumienie z T. S. L., z którem współdziała i wzajemnie się popiera; T. S. L. za naszą poradą daje odczyty praktyczne z sadownictwa, pszczelnictwa, poucza praktycznie o miarach i wagach; Sekretarz Kółek rolniczych jast sekretarzem w T. S. L. i w r. 1908 dawał odczyty z latarnią magiczną (słuchaczy było nad 10.000 w r. 1908).

Najbliższem zadaniem Zarządu powiatowego będzie urządzenie kursów parafialnych, rozbudzenie w powiecie sadownictwa i zaprowadzenie kursów dla kobiet.

Nowy Targ.

Zarząd powiatowy w Nowym Targu, wybrany został na Zgromadzeniu powiatowem Kółek rolniczych w dniu 26 października 1908 przy udziale delegatów Zarządu głównego pp. Wiceprezesa dr. Dulęby i Prof. Dra Grabskiego. W skład niego weszli jako członkowie z wyboru:

Ks. Jan Bułat, prof. Tomasz Buła, prof. Jan T. Dziedzic, poseł dr. Jan Bednarski, poseł ks. Rzeszódko, ks. Brosig, ks. Nycz, ks. Orzechowski, ks. Paluch, Dr. Kraszewski, Dr. Dłuska, prof. Roszek, oraz pp. Kamiński, Wasiewicz, Paszkiewicz, Pawlica, Pawlikowski, Cienciel, Chowaniec, Kojs i Staszel.

Jako delegaci Rady powiatowej: ks. Piotr Krawczyński i p. Wojciech Waksmundzki.

Jako delegaci Towarzystwa rolniczego okręgowego: pp. Józef Grabowski i Aleksander Lgocki. Delegatem Zarządu głównego jest p. Witołd Uznański.

Zarząd powiatowy w tym składzie wybrał: prezesem ks. Jana Bułata, wicepresem p. Jędrzeja Kamińskiego, sekretarzem prof. Jana Dziedzica, skarbnikiem prof. Tomasza Bułę.

Odbyto w r. 1908 dwa posiedzenia Zarządu powiatowego, a w 1909 jedno.

Na posiedzeniach tych zajmowano się przedewszystkiem omówieniem reorganizacyi Kółek rolniczych w powiecie i ustanowieniem kandydata na kurs instruktorów. Ponieważ kandydat ten z powodu przeszkód kursu odbyć nie mógł, działalność Zarządu powiatowego cierpi na brak stałego instruktora, wskutek czego mimo świetnego rozwoju niektórych Kółek rolniczych, stan na ogół pozostawia wiele do życzenia.

Członkowie Zarządu powiatowego wygłosili kilka odczytów o „Kółkach rolniczych“ i „kasach Reiffeisena“, a prof. Buła lustrował Kółko rolnicze w Olczy.

Dochody Zarządu powiatowego wynoszą 350 kor., a mianowicie: subwencya od Rady powiatowej 250 kor., od Zarządu głównego 100 K. Wydatki 30 kor. 50 hal. przeważnie na administracyę.

W okresie sprawozdawczym: oprócz Zgromadzenia powiatowego, na którem dokonano wyborów Zarządu powiatowego, odbył się Zjazd okręgowy Kółek rolniczych w Zakopanem z udziałem delegatów Zarządu głównego pp. wicepre-

zesa Dr. B. Dulęby i star. lustr. St. Sadowskiego. Szczegółowe sprawozdanie z tego Zjazdu pomieścił „Przewodnik Kółek rolniczych“ nr. 11. z 10 kwietnia 1909.

Zarząd powiatowy podjął akcyę celem stworzenia składnicy towarowej Kółek rolniczych w Nowym Targu.

Pilzno.

Na zgromadzeniu powiatowem Kółek rolniczych z powiatu pilzneńskiego w Jodłowej, w dniu 27 września 1908 dokonano wyboru nowego Zarządu powiatowego Kółek rolniczych.

Po wyborze delegatów Towarzystwa okręgowego rolniczego, ropczycko pilzneńskiego i delegatów Rady powiatowej pilzneńskiej, ukonstytuował się Zarząd powiatowy Kółek rolniczych na posiedzeniu w Pilźnie dnia 10. listopada 1908, wybierając dr. Witolda Lewickiego z Siedlisk prezesem, Maryana Deisenberga z Jodłowej wiceprezesem, Władysława Gawrońskiego z Siedlisk sekretarzem i Leopolda Jacobiego z Pilzna skarbnikiem. Od tego czasu dopiero nowy zarząd rozpoczął swe czynności i za ten czas od 10 listopada 1908 do 1 maja 1909 składa sprawozdanie.

Nie może jednak pominąć spraw z okresu poprzedniego Zarządu, na czele którego stał zasłużony około podniesienia hodowli w kraju i rozwoju gospodarstwa rolnego w powiecie, zwłaszcza gospodarstw włościańskich, prezes Rady powiatowej pilzneńskiej i prezes Towarzystwa rolniczego okręgowego, ropczycko-pilzneńskiego dr. Mikołaj hr. Rey z Przyborowia.

Jego to zapobiegliwej pracy i niezmordowanym zabiegom przypisać należy, że w roku ubiegłym odbyła się pierwsza w naszym powiecie wystawa okręgowa w Jodłowej w dniach 26 i 27 września 1908. Wystawa w Jodłowej urządzona została przez Towarzystwo rolnicze okręgowe ropczycko-pilzneńskie, wspólnie z Zarządem powiatowym Kółek rolniczych przy wydatnej pomocy Zarządu głównego Kółek rolniczych i poparciu Towarzystwa rolniczego w Krakowie, tudzież Towarzystwa hodowców bydła czerwonego polskiego.

Wystawa w Jodłowej wydała wyniki bardzo doniosłe i przedstawiła całokształt gospodarstwa wiejskiego, przemysłu domowego i rękodzielnictwa z całej południowej części powiatu pilzneńskiego.

Przedstawiono 150 sztuk bydła z Jodłowej, ze Związku włościańskiego bydła czerwonej rasy polskiej z Lubczy, z Dęborzyna i okolicy. Z pomiędzy tych 52 okazów nagrodzono i rozdano 1 srebrny, 2 bronzowe medale, 4 listów pochwalnych i 45 nagród pieniężnych. Koni doprowadzono sztuk 57 przeważnie dobrych, szczególnie klaczy, co dowodzi zamiłowania ludności do chowu koni.

Powszechnie jednak skarżono się na brak materyału rozpłodowego i wielkie zaniedbanie na stacyi ogierów rządowych w Brzostku. Wojciech Jeleń z Lubczy przedstawił konie dowodzące prawdziwego zamiłowania i umiejętności hodowli.

Rozdano nagród 12, w tem 3 medale i 3 listy pochwalne.

Trzody doprowadzono mało.

Wystawa drobiu i hodowla królików p. Tadeusza Misiewicza, akademika z Krakowa, przebywającego u ojca dzierżawcy dóbr w Smarzowej, dowiodła zamiłowania i postępu w umiejętnej hodowli. Zbiór p. Misiewicza odznaczony został listem pochwalnym. Dział zbóż, warzyw, okopowizn i owoców był bardzo obfity i bardzo interesujący.

Jodłowa słynęła od dawna swymi sadami i szlachetnemi owocami. Dawny właściciel Jodłowy p. Ludwik Kollat założył był wzorowy sad i oddziaływał na podniesienie sadownictwa u włościan. Obecny właściciel p. Ziaja Jan prowadzi dalej z zamiłowaniem sadownictwo i przedstawił prześliczne gatunki owoców.

Działalność kraj. szkoły rolniczej zimowej w Lubczy pod kierownictwem p. Karola Mieleckiego przyczyniła się do podniesienia uprawy zbóż i okopowizn w Lubczy i okolicy.

Wpływ umiejętnej hodowli zbóż w Lubczy okazał się w całej pełni na wystawie jodłowskiej.

Przemysł i rękodzieło były reprezentowane licznie na wystawie. Wyroby tkackie (Józefa Warzechy), stolarskie, szewskie, rymarskie (Jana i Karola Kowalskich i Wojciecha Barana), garncarskie (Stanisława Świętonia i Stanisława Lewaka), tudzież wytworne hafty gospodyń jodłowskich dowodzą, że przemysł domowy mógłby się u nas rozwinąć, gdyby znalazł należytą pomoc i umiejętne kierownictwo czynników po temu powołanych.

Wystawa przedmiotów koszykarskich krajowej szkoły koszykarskiej w Brzostku, była pod każdym względem wzorową i dowiodła umiejętnej pracy i zamiłowania ze strony kierownika szkoły koszykarskiej p. I. Szostaka.

W dziale wyrobów przemysłu domowego rozdano na 150 przedmiotów wystawowych 34 nagród, w tem 11 listów pochwalnych i 23 nagród przeróżnych.

Wobec tego, że na wystawie w Jodłowej wzięły udział dwie szkoły krajowe w powiecie istniejące, szkoła rolnicza zimowa w Lubczy i szkoła koszykarska w Brzostku, wyrazić można ubolewanie, że Wydział krajowy nie raczył się zainteresować wcale wystawą w Jodłowej, nie uchwalił na jej urządzenie żadnej subwencyi, a nawet nie wysłał swego delegata.

Wystawa w Jodłowej była dziełem towarzystw miejscowych podjętem z wielkim trudem, a przeprowadzonem z pożytkiem. W tem największa zasługa długoletniego prezesa Towarzystwa rolniczego okręgowego i Rady powiatowej pilzneńskiej, a podówczas prezesa Zarządu powiatowego Kółek roln. dra Mikołaja hr. Reya, jemu też wyrazić należy serdeczne podziękowanie i szczerą wdzięczność za doprowadzenie tego dzieła do skutku

W jesieni roku bieżącego odbędzie się druga wystawa okręgowa w Brzostku z inicyatywy Towarzystwa rolniczego okręgowego ropczycko-pilzneńskiego i przy współudziale Zarządu powiatowego Kółek rolniczych.

Mamy nadzieję, że tym razem powiedzie się nam wyjednać pomoc Wydziału krajowego, na podstawie tak korzystnych wyników zeszłorocznej wystawy w Jodłowej.

* * *

Siedzibą Zarządu powiatowego Kółek rolniczych było Pilzno. Prezydyum t. j. prezes, sekretarz i jeden członek Zarządu stale mieszkają w Siedliskach. Obecny Zarząd powiatowy urzęduje od 10 listopada 1908.

W skład Zarządu wchodzą:

a) jako członkowie z wyboru: Dr. Witold Lewicki, Maryan Deisenberg z Jodłowy, Andrzej Trojan z Lubczy, Jan Krajewski z Błaszkowy i Władysław Gawroński.

b) jako delegaci Towarzystwa rolniczego okręgowego : Karol Mielecki, dyr. szkoły rolniczej w Siedliskach i Piotr Kleszcz z Wiewiórki.

c) jako delegaci Rady powiatowej: Tadeusz hr. Łubieński z Zassowa i Kazimierz Czerwiec z Róży.

d) delegat Zarządu Głównego T. K. R. dr. Mikołaj hr. Rey z Przyborowia.

e) kooptowani: Leopold Jacobi z Pilzna, ks. Stanisław Nowak ze Żwiernika, Stanisław Podraza z Łęk górnych i Michał Tworek z Grudny górnej.

Instruktorem został zamianowany Włodzimierz Kradyna kier. szkoły w Kamienicy górnej za wynagrodzeniem 10 K. od zlustrowania jednego Kółka.

Mężowie zaufania zamianowani uchwałą dnia 29. listopada 1908.

1. Franciszek Wiśniewski na Błaszkową.
2. Ks. kanonik Stefan Szymkiewicz na Brzostek.
3. Poseł Józef Staniszewski na Nawsie Brzosteckie.
4. Antoni Paderewski na Pilzno.
5. Antoni Zapalski na Januszkowice.
6. Wojciech Pieczonka na Łęki górne.
7. Klemens Markowicz na Łęki dolne.
8. Marya Warchałowska na Dobrków.
9. Jan Jarzembski na Gembiczynę.
10. Ks. Józef Krośnieński na Zassów i okolicę.
11. Juliusz Bahr na Różę.
12. Antoni Jarecki na Głowaczową.
13. Edward Kamiński na Chotową.
14. Józef Ludwik Fränkel na Machową i Żdżary.
15. Jan Warzecha na Jodłową.
16. Michał Gawroński na Żwiernik.
17. Grzegorz Synowiecki na Siedliska.
18. Józef Miłoś na Grudnę dolną.
19. Józef Kolbusz na Kamienicę górną.
20. Wojciech Wojtaszek na Głobikówkę.
21. Ks. kan. Stanisław Konopacki na Przeczycę
22. Aldona Kaczorowska na Demborzyn.
23. Wojciech Wielgus na Jaźwiny.
24. Stanisław Ćwik na Czarną.
25. Stanisław Krzysztofczyk na Borową.
26. Tomasz Gawroński na Jastrząbkę starą.
27. Jan Żmuda na Mokre.
28. Wojciech Wałęga na Wiewiórkę.
29. Franciszek Ziaja na Kamienicę dolną.
30. Maryan Trznadel na Jodłowę górną.
31. Cecylia Szczepańska na Gorzejową.
32. Józef Korasadowicz na Smarżową.
33. Edmund Kuśnierz na Wolę Lubecką.
34. Katarzyna Klucznikówna na Łopaciankę.
35. Poseł Adam Krężel na Przeryty Bór.

Fundusze Zarządu powiatowego przedstawiały się następująco:

Pozostałość kasowa wynosiła 19 K. 82 h. W listopadzie 1908 r. otrzymał Zarząd powiatowy 150 K. od Zarządu głównego Kółek rolniczych, a w kwietniu 1909. 150 K. Wydatki w roku 1908 wynosiły 41 K. 94 h. a to: lustratorowi 20 K., wydatki administracyjne 10 K., portorya 9 K. 82 h., druki 2 K. 12 h. Pozostałość kasowa na rok 1909 wynosi 127 K. 88 h.

Na r. 1909 ustalono następujący preliminarz budżetu:

Dochody:

1. Dochody własne z połowy wkładek 16 Kółek à 4 K.	64 K. — h.
2. Subwencye	
a) Zarządu głównego . .	500 „ — „
b) Rady powiatowej w Pilźnie	300 „ — „
3. Dochody z odczytów i t. p.	100 „ — „
4. Pozostałość kasowa z r. 1908	127 „ 88 h.
Suma	1091 K. 88 h.

Rozchody:

1. Wynagrodzenie 2 lustratorów à 240 K. rocznie	480 „
2. Koszta zakładania Kółek . . .	100 „
3. Urządzenie wystawy w Brzostku	100 „
4. Urządzenie wycieczki do Krakowa	100 „
5. Urządzenie wycieczki na Morawy	200 „
6. Koszta biurowe i portorya . .	100 „
Suma	1080 „
Nadwyżka	11·88
	1091.88 K.

* * *

Zarząd powiatowy odbył za okres sprawozdawczy cztery posiedzenia a to 10, 29 listopada i 21 grudnia 1908. i 22 lutego 1909.

Na posiedzeniu dnia 10. listopada w obecności wiceprezesa Zarządu głównego Kółek rolniczych dr. Bronisława Dulęby ukonstytuował się nowy Zarząd powiatowy. — Kooptowano 4 członków Zarządu i uchwalono wysłać na kurs lustratorów do Lwowa dwóch kandydatów, w tym celu, aby byli instruktorami i lustratorami powiatowymi.

Na posiedzeniu z dnia 29 listopada 1908 uchwalił Zarząd powiatowy w myśl § 30 statutu Towarzystwa dla utrzymania tem ściślejszej łączności z Kółkami rolniczemi miejscowemi, dla rozciągnięcia nad niemi opieki moralnej, udzielania im skutecznej pomocy i rady, ożywienia ich dzia-

łalności i budzenia potrzeby zakładania nowych Kółek w miejscowościach, w których Kółek dotychczas nie było, ustanowić dla wszystkich gmin w powiecie mężów zaufania i opiekunki Kółek. — Nazwiska ich podano powyżej.

Miło nam przy tej sposobności stwierdzić że wszyscy zamianowani mężowie zaufania i opiekunki Kółek wezwanie to do intenzywnej pracy nad ludem przyjęły i na zwołanem w celu bliższego zapoznania się i omówienia programu pracy zebraniu mężów zaufania i opiekunek Kółek w Pilźnie dnia 21 grudnia 1908, bardzo liczny wzięli udział.

Z inicyatywy prywatnej prezesa Zarządu, dokonano jeszcze w jesieni 1908 organizacyę handlu bydłem rzeźnem w powiecie pilzneńskim.

Trzy wysyłki nierogacizny wagonowe odeszły ze stacyi Czarna do Wiednia, w ciągu miesiąca października i listopada 1908. — Z powodu bardzo niskich cen płaconych przez targowicę wiedeńską postanowiono wstrzymać na razie dalsze wysyłki aż do dogodniejszej pory. — Niemniej jednak fakt, że 3 wagony świń odeszło do Wiednia wzbudził wśród handlarzy miejscowych popłoch, natychmiast podnieśli ceny na targach miejscowych i płacili za towar przez dłuższy czas ceny wyższe aniżeli notowania wiedeńskie. — Postanowiono tedy skorzystać z tej zwyżkowej tendencyi handlarzy miejscowych i sprzedawać przez dłuższy czas towar na miejscu. — Żeby jednak nie pozostawić handlarzy monopolistycznymi panami placu i nie pozwolić im później obniżać cen poniżej notowań wiedeńskich, Zarząd powiatowy powziął na posiedzeniu z dnia 29. listopada uchwałę następującą: „Zarząd powiatowy uznaje potrzebę organizacyi handlu trzodą i bydłem rzeźnem, organizacyę tę przyjmuje pod swoją firmę, przez mężów zaufania będzie wpływał na hodowców, aby od czasu do czasu organizowali za pośrednictwem Zarządu powiatowego wysyłkę towaru do Wiednia, skoro tylko znajdzie się odpowiedni materyał i stosowna pora.“

Niesłychana klęska rolnicza, jaka w zeszłym roku dotknęła cały nasz kraj, a nasz powiat w szczególności, pociągnęła za sobą znaczne ograniczenie hodowli nierogacizny. — Zupełny nieurodzaj ziemniaków, które przeważnie zgniły na polu i w znacznej części nie zostały wykopane, oraz ogólny brak paszy, pociągnęły ten skutek za sobą, że w ciągu zimy i na przednowku wiosennym nie było żadnego materyału rzeźnego u włościan. — Urzędowe sprawozdanie c. k. weterynarza powiatowego stwierdza, że ogólna liczba nierogacizny w powiecie tutejszym w ciągu dwu lat ostatnich zmniejszyła się o 6074 sztuk. To były przyczyny, dla których Zarząd powiatowy w zimowych miesiącach nie przedsiębrał dalszej wysyłki materyału rzeźnego za granicę. — Natomiast zużytkował ten okres przymusowej bezczynności do szerzenia wiadomości o organizacyi eksportu bydła rzeźnego i wogóle postanowił działać najpierw przygotowawczo, zanim przystąpi do dalszej organizacyi. — W tym celu Zarząd powiatowy nawiązał rokowania z Biurem handlowem dla eksportu bydła rzeźnego Komitetu c. k. Towarzystwa rolniczego w Krakowie.

Biuro handlowe eksportu bydła rzeźnego ułatwiło nam zamierzoną akcyę przez dostarczanie stałe komunikatów o cenach targowych w Wiedniu i Krakowie, przesyłane w kilku egzemplarzach do Kółek rolniczych, tudzież przez bezinteresowne dostarczenie 6 wielkich rozmiarów tablic dla ogłoszenia cen na placach publicznych, w miejscowościach, w których się odbywają jarmarki, oraz w 3 większych gminach wiejskich. Tablice te umieszczone w Kółkach rolniczych wypełniane będą stale po każdej przesyłce cen, a tym sposobem producenci włościańscy obznajamiają się z cenami notowanymi w Krakowie i Wiedniu, obznajamiają się ruchem handlowym, przyuczają się do ważenia swych sztuk pędzonych na targ i zabezpieczają się przed wyzyskiem handlarzy.

Wszakże z ubolewaniem podnieść należy, że reprezentacye gmin miejskich, w których się targi odbywają, pomimo kilkakrotnych wezwań nie poczuwają się do obowiązku sprawienia wagi bydlęcej i umieszczenia jej na placu targowym, a władze państwowe obojętnie patrzą na te zaniedbania porządków targowych.

Również i tablice nadesłane przez Biuro handlowe dla eksportu bydła w Krakowie mimo wezwań nie zostały umieszczone w miasteczkach, w których się targi odbywają, że ceny nie są nigdzie notowane. Temu zapobieżemy przez umieszczenie tablicy nad lokalem Zarządu powiatowego, który dzięki uprzejmości Świetnej Reprezentacyi powiatowej znajduje się w gmachu Rady powiatowej.

Chcąc rozszerzyć wiadomości handlowe i zwrócić uwagę na konieczność organizacyi handlu bydłem, Zarząd powiatowy zwołał zebranie mężów zaufania i opiekunki Kółek, na które zaprosił P. Ludwika Barańskiego, dyrektora Biura handlowego w Krakowie w celu wygłoszenia odczytu o potrzebie organizacyi handlu.

Miło nam na tem miejscu złożyć publiczne podziękowanie WPanu dyrektorowi Barańskiemu za przybycie do Pilzna i wygłoszenie interesującego wykładu. Nadto na zaproszenie Zarządu powiatowego urządził WPan Karol Mielecki, dyrektor szkoły rolniczej w Lubczy szereg wykładów o hodowli przez całą zimę, co tydzień w Siedliskach. Za tę pracę składamy Mu serdeczne podziękowanie.

Musimy tu stwierdzić, że nawet tak skromna praca wydała już pewne owoce. Handlarze nierogacizny obawiając się rozpoczęcia dalszej wysełki przez organizacyę handlu bydłem rzeźnem, stale utrzymują ceny na poziomie notowań wiedeńskich, a nadto oduczyli się nieprzyzwoitych form w stosunku z włościanami sprzedającymi towar na jarmarkach miejscowych. Nie powtarzają się już te gorszące przezwiska i szykany, które

lud znosić musiał z cierpliwością, jak długo nie było organizacyi handlu bydłem.

Żeby jednak te stosunki trwale się ustaliły, koniecznem jest w przyszłości przystąpić do wysełki towaru rzeźnego wprost na targ zagraniczny. Wszakże organizacya sprzedaży musi być nieco zmienioną i do potrzeb naszego producenta zastosowaną. W tym celu tworzenie spółek włościańskich dla hodowli i sprzedaży jednolitego materyału rzeźnego w okresie najwyższej zwyżkowej tendencyi byłoby najbardziej wskazane. Spółki takie powinnyby się oprzeć na udziałach własnych członków i na kredycie, zapewnionym przez Spółki oszczędności i pożyczek Raiffeisena.

Na posiedzeniu Zarządu 22 lutego 1909 uchwalono budżet Zarządu powiatowego na r. 1909.

Przy tej sposobności niech nam wolno będzie złożyć podziękowanie Świetnej Radzie powiatowej w Pilznie, która pomimo bardzo trudnego stanu finansów powiatowych przeznaczyła na cele Zarządu powiatowego Kółek roln. subwencyę w kwocie 300 K. rocznie, a zarazem zezwoliła na pomieszczenie Zarządu powiatowego w gmachu Rady powiatowej bezpłatnie.

Na tym samym posiedzeniu wysłano na kurs instruktorów i lustratorów Kółek urządzony przez Zarząd główny we Lwowie pp. Włodzimierza Kradynę, kierownika szkoły w Kamienicy górnej, tudzież członka Zarządu powiatowego p. Jana Krajewskiego, przewodniczącego Kółka rol. w Błaszkowej. Uchwalono urządzić dwa Zgromadzenia powiatowe, połączone z kursami weterynaryjnymi i sadowniczymi, a mianowicie w Zassowie i Siedliskach.

Termin kursu w Zassowie, gdzie znajdują się słynne szkółki leśne i sadownicze Tadeusza hr. Łubieńskiego oznaczono na późną jesień, dokładny termin oznaczony będzie w późniejszym czasie. Kurs w Zassowie trwać będzie dwa dni i obejmie następujący program:

w niedzielę rano.

1. przed sumą zwiedzenie Spółki magazynowej w Zassowie,

2. po sumie zwiedzenie ogrodów i szkółek drzew w Zakładzie ogrodowo-sadowniczym, Tadeusza hr. Łubieńskiego,

3. po południu.

Wykład o Spółkach rolniczych magazynowych w połączeniu ze Spółkami oszczędności i pożyczek systemu Raiffeisena — prelegent Tadeusz hr. Łubieński,

3. wykład o zakładaniu sadów i szczepieniu drzew prelegent inspektor szkółek i ogrodów hr. Łubieńskiego — p. Franciszek Misiołek,

4. wykład o potrzebach naszych Kas Raiffeisenowskich, prelegent Przewieleb. X. dziekan Krośnieński.

w poniedziałek.

1. wykład o nawozach sztucznych — prelegent dyr. Karol Mielecki,

2. o hodowli trzody chlewnej — prelegent c. k. weterynarz powiatowy dr. Adam Gąska,

3. o organizacyi handlu trzodą chlewną — prelegent, delegat Biura handlowego Tow. roln. w Krakowie.

II Kurs w Siedliskach-Bogusz w dniach 19 i 20 czerwca 1909.

Program.

19 czerwca.

1. rano o 9-tej premiowanie bydła,

2. o 11-tej zawiązanie Związku włościańskiego hodowców bydła czerwonego-polskiego,

3. o 4-tej wykład: o uprawie roślin pastewnych, prelegent dyr. Karol Mielecki,

4. o 6-tej wykład o hodowli trzody chlewnej, prelegent c. k. weterynarz powiatowy dr. Adam Gąska,

20 czerwca.

1. zjazd okręgowy przewodniczących Zarządów, prezesów Rad nadzorczych i kasyerów Spółek oszczędności i pożyczek,

2. wykład o potrzebach naszych Kas Raiffeisenowskich, prelegent Władysław Gawroński,

3. wykład o Spółkach rolniczych włościańskich u nas i u sąsiadów — ze szczególnem uwzględnieniem Spółek parcelacyjnych i gorzelnianych, prelegent dr. Witold Lewicki.

Sekretarz Zarządu powiatowego p. Władysław Gawroński przeprowadził w Wiewiórce lustracyę Kółka rolniczego, załatwił istniejące spory i interweniował przy uchwale sprzedaży domu Kółka rolniczego na życzenie Zarządu głównego, zaś członek Zarządu powiatowego p. Karol Mielecki przygotowywał w Dobrkowie pod Pilznem umysły miejscowej ludności bardzo niechętnej dla Kółek rolniczych. Jest nadzieja, że po pewnym czasie uda się tam założyć Kółko.

Lustrator powiatowy p. Włodzimierz Kradyna przeprowadził lustracyę Kółek rolniczych w 1909 r. dnia 12 marca w Kamienicy dolnej, dnia 21 marca w Chołowej i tegoż dnia w Borowej, a dnia 28 kwietnia w Woli brzosteckiej.

Zarząd powiatowy udzielał porady i pomocy następującym Kółkom rolniczym: Kółku rolniczemu w Woli Brzosteckiej, w sprawie zakupna towarów na wspólny rachunek, Kółku w Woli brzosteckiej o założeniu Spółki drenarskiej, Kółku w Chotowej w sprawie założenia spółki drenarskiej, Kółku w Wiewiórce w sprawie sprzedaży domu, Kółku w Siedliskach w sprawie założenia spółki drenarskiej, w sprawie organizacy handlu bydłem, w sprawie budowy domu ludowego, w sprawie uzupełnienia biblioteki.

W akcyi handlowej pośredniczył Zarząd powiatowy w zakupnie nasienia koniczyny dla Kółek rolniczych w Kamienicy górnej $3^1/_2$q, w Kamienicy dolnej 2q w Siedliskach 5q, oraz zakupna węgli, ziemniaków i kukurydzy dla gorzelni spółkowej w Siedliskach.

Daleko żywszą była akcya Zarządu powiatowego na polu oświatowem.

Wystarano się o biblioteki T. S. L. w Kamienicy górnej i Siedliskach, oraz interweniowano w sprawie uzupełnienia istniejących bibliotek przy poszczególnych Kółkach rolniczych.

Z inicyatywy akademika czasowo bawiącego w Brzostku p. Bardzika, a przy wydatnej materyalnej pomocy p. A. Zapalsklego z Januszkowic, odbyło się w dniu 2. maja br. przedstawienie siłami włościan-amatorów. Odegrano z wielkiem powodzeniem III. akt „Kościuszko pod Racławicami". Udział włościan z Januszkowicz i inteligencyi w Brzostku był nader liczny. W dniu 23. stycznia odbyły się wieczorki uroczyste poświęcone pamięci bohaterów ostatniego powstania w Brzostku, Siedliskach i Lubczy, Wykład o powstaniu roku 1863 wypowiedział w Lubczy p. Karol Mielecki, dyrektor szkoły rolniczej i członek Zarządu powiatowego — w Brzostku zaś i Siedliskach mówił o powstaniu dr. Witold Lewicki. Uroczystość 3-go maja obchodzona była w Brzostku i Siedliskach uroczyście, na obydwóch zebraniach przemawiał dr. Witold Lewlcki.

Opłatek wspólny na Boże Narodzenie urządziły Kółka w Siedliskach, Głobikówce, w Łękach i Lubczy.

Obchód w Głobikówce opisany został szczegółowo w 2. numerze „Przewodnika Kółek Rol." przez Michała Kabaja.

Na polu podniesienia chowu drobiu i królików jest do zanotowania fakt, powstania w Kamienicy górnej, hodowli królików rasowych przy pomocy Zarządu głównego. Stacyę zarodowę królików otrzymała Spółka dziatwy szkolnej.

Na polu sadownictwa pośredniczył Zarząd powiatowy przy założeniu sadów wzorowych i sprowadzaniu drzew szlachetnych — w Przeczycy, Siedliskach, Głobikówce, Łękach, Błażkowy, Opaciance, Skurowej, Kamienicy górnej, Smarzowej, Grudnej górnej i dolnej.

Wzorowe sady założono w Przeczycy u p. Kaczorowskiego i u gospodarza Nawracaja, w Opociance u Jana Garstki, w Kamienicy górnej u Michała Koputa — w Grudny u Michała Tworka, w Głobikówce u p. Stanisława Prokuckiego i w Siedliskach u Lewickiego na kilkomorgowym obszarze.

Z inicyatywy Zarządu powiatowego, odbyły się kursa zimowe rolniczo-warzywnicze w Kółku rolniczem w Siedliskach. Wykładał dyrektor Karol Mielecki, a z wiosną, rozdzielił między słuchaczy, rozliczne nasiona warzyw. O sadownictwie i przetworach owocowych, wygłosił kilka wykładów inspektor sadownictwa p. Wierzbicki w Jodłowej i Siedliskach.

Sprawozdanie z czynności instruktora lustratora powiatowego p. Włodzimierza Kradyny, za czas od 10. lutego 1908 do 1. maja 1909.

„Czyniąc zadość zaufaniu, którem zaszczycił mnie Zarząd powiatowy na dniu 10. listopada 1908. przez zamianowanie mnie lustratorem i organizatorem Kółek rolniczych w powiecie pilzneńskim, starałem się usilnie w myśl tego zaufania działać.

Dnia 13. grudnia 1908, zreorganizowałem Kółko rolnicze w Kamienicy górnej. Członkowie zmartwychwstałego Kółka zabrali się zaraz do skrzętnej pracy, zaczęto od czytania pilnie „Przewodnika Kółek rolniczych", następnie zakupiono towary na wspólny rachunek, a w końcu złożono udziały i przy pomocy Zarządu głównego, założono sklepik Kółka rolniczego. Dziś akcya ta postąpiła już tak daleko że zakupiono budynek na własny lokal, który stanie na placu darowanym przez gminę. W ostatnich dniach kwietnia br. zwróciłem się z prośbą do Wydziału Rady powiatowej o bezprocentową pożyczkę na pokrycie dachu dachówką.

W dniu 6. lutego założyłem Kółko w Kamienicy dolnej. Jak poprzednio tak i tu dojeżdżałem często udzielając rad i wskazówek niezbędnych szczególnie w początkach.

Dnia 9. marca 1909, założyłem Kółko rolnicze na Woli brzostoskiej, gdzie ilość członków doszła do liczby 32. Działalność tego Kółka rozpoczęła się od zakupna towarów na wspólny rachunek.

Członkowie przy tem objawili chęć założenia spółki drenarskiej, a korzystając z moich wyjaśnień udadzą się z prośbą do Zarządu głównego o dalszą pomoc.

W końcu jako lustrator byłem dnia 21. marca br. w Chotowej i Borowej, gdzie zastałem stan bardzo opłakany, a to stałe niefunkcyonujące Kółka, tak Chotowej, jakoteż i Borowej, przeprowadziłem wybór nowego Zarządu, następnie poleciłem, zaprenumerować „Przewodnik Kółek rolniczych" i pilnie go czytywać, a w końcu zaproponowałem przesłać wkładkę członka wspierzjącego do Zarządu głównego.

Wszędzie zaś czy to jako organizator czy to jako lustrator, szczególny nacisk kładłem na udział kobiet w pracy Kółek rolniczych. Przy każdej sposobności zalecałem zebrania niedzielne, wspólne czytywanie „Przewodnika Kółek rolniczych" i książeczek z biblioteczek przesyłanych przez Zarząd główny.

Jako sadownik założyłem kilka sadów wzorowych po okolicznych gminach a mianowicie w Opoczance, Przeczycy, Błaszkowy i Kamienicy. Starałem się zakładać pola doświadczalne z odmianami zbóż ziemniaków i nawozów sztucznych.

Oto krótki obraz mej dotychczasowej działalności.

Z kolei przechodzą do omówienia potrzeby założenia składnicy powiatowej. Jest to zdaniem mojem, sprawa może ważniejsza od wszelkiej działalności lustratorskiej i organizatorskiej. Bo i na cóż się zda wszelka czynność organizowania Kółek rolniczych zdążająca do wyzwolenia ludu z rąk niesumniennych kupców, jeżeli tenże będzie

zmuszony nadal swoje zakupy uskuteczniać u tych, przez których właśnie jest wyzyskiwany, a szczególnie nasz powiat pilzneński, nasze Kółka rolnicze, które od stacyi kolejowej t. j. od Dębicy są oddalone 20—40 km. Z dobrodziejstw Zarządu głównego, który przychodzi przez swe pośrednictwo z pomocą poszczególnym Kółkom rolniczem, my korzystać nie możemy. Jesteśmy zatem zdani na wyzysk kupców, którzy raczą nas towarami często zepsutemi, do niczego nie przydatnymi. Jedyny dla nas ratunek w składnicy towarowej, gdyby taka powstała, poszczególne Kółka zaopatrywałyby się w towar dobry, po cenach umiarkowanych, a co najważniejsza składnica korzystałaby z pośrednictwa Zarządu głównego i stała by się prawdziwem dobrodziejstwem dla tutejszego powiatu. Zatem w imieniu tych Kółek rolniczych i członków tychże zwracam się do Zarządu głównego i powiatowego z prośbą o założenie składnicy powiatowej, któraby wyrwała lud z rąk ludzi niesumiennych, a podniosła go pod względem ekonomicznym i handlowym."

* * *

Krótkie to, bardzo niewyczerpujące sprawozdanie z czynności w ciągu ostatniego półrocza tak bardzo dla rolnictwa niepomyślnego uzupełnić należy kilkoma ogólniejszymi uwagami.

Ludność wiejska pilzneńskiego powiatu jest ubogą, szukać musi pokrycia swego niedoboru ekonomicznego w emigracyi zamorskiej i wzrasta w zamożność tylko wówczas, jeżeli zarobki amerykańskie przypłyną do gmin. Emigracya, jedna z najdawniejszych w kraju z powiatu pilzneńskiego trwa stale. Przesilenie ekonomiczne w Stanach Zjednoczonych północnej Ameryki, dotknęło całą tutejszą ludność i wstrzymało w roku 1908 falę emigracyjną. Wszakże klęska rolnicza w roku 1908/9, brak jakiekolwiek zarobku w domu, zupełna bezczynność państwa i kraju około robót publicznych w powiecie, okropny przednowek głodowy na wiosnę r. 1909 zmusił ludność do ponownej, silniejszej niż kiedykolwiek emigracyi. Zmarznięte ziemniaki, nie wykopane na polu, zniszczony plon r. 1908, zupełny brak paszy sprowadził depekoracyę, hodowla, która już pod wpływem świadomej celu i energicznej pracy Towarzystwa rolniczego okręgowego poczęła się rozwijać, cofnięta na długi szereg lat, z trudem zdobyte owoce umiejętnej pracy, liczba trzody chlewnej zmniejszyła się do połowy, wszystko to oznaki groźnego upadku ekonomicznego, nadchodzącej proletaryzacyi i pauperyzmu.

Pomoc rządowa nader niedostateczna i nieodpowiednio zorganizowana, pomoc kraju niewystarczająca, brak gotówki w Kasach Raiffeisena, zupełny brak pomocy ze strony Centralnej instytucyi kredytowej krajowej, przy stale wzmagających się podatkach i potrzebach publicznych, zwłaszcza, bez miary wzrastających ciężarach na budowę wspaniałych tumów, których koszta zamiast, żeby były rozłożone na pokolenia, niestosunkowo obciążają obecną generacyą walczącą z nędzą i widmem głodu, wszystko to ogólną nędzę ludu powiększa.

Powodzie roku 1908 i powodzie majowe r. 1909, doprowadzają ludność do rozpaczy i powiększyć muszą emigracyę.

Ludność przeżywa chwile najcięższe, bydło ginie, głód najokropniejszy, a za nim choroba i śmierć.

Oto jest obraz klęski rolniczej w roku 1908/9 w powiecie pilzneńskim.

W takich warunkach o normalnej pracy oświatowej i ekonomicznej w Kółkach rolniczych trudno myśleć.

Muszą być zastosowane n a d z w y c z a j n e środki ratunku. W tej mierze pomoc państwa i kraju staje się obowiązkiem publicznym. Muszą się rozpocząć wielkie budowle publiczne, ludność musi znaleść zarobek na miejscu, jeżeli nie ma deficytu gospodarczego, przepłacić swem zdrowiem i życiem. A kiedy przetrwamy skutki tych klęsk i przeżyjemy lata głodowe, wówczas trzeba będzie rozpocząć systematyczną pracę, opartą o najlepsze wzory swoje i cudze około podniesienia ekonomicznego ludności.

W tym dziele znów państwo i kraj mają najważniejsze obowiązki do spełnienia.

Do nielicznych już dziś zakątków pozbawionych w zupełności komunikacyi kolejowej należy powiat pilzneński. Na przestrzeni 575 kilometrów kwadratowych, w samem centrum Galicyi wzdłuż doliny środkowego biegu Wisłoki i poprzecznych dolin jej dopływów bocznych, wyrzeźbionych w piaskowcu wielopłytowym szarym, przesypanych alluwialnemi glinami, rozległ się powiat pilzneński jako kraj urodzajny, na północy równy, na południu podgórski.

Kraj ten pozbawiony jest zupełnie komunikacyi kolejowej.

Zaledwie tylko drobny pas ziemi na północnej kończynie powiatu przecięty jest na przestrzeni 7 km. między stacyami Czarną a Grabinami koleją żelazną, zbudowaną przed 53 laty na szlaku głównym Kraków-Lwów leżącym. Wszystkie inne gminy prócz Czarnej pozbawione są komunikacyi kolejowej, a przeważna ich część oddaloną jest o 20—30 km. od najbliższej stacyi kolejowej. Łatwo zrozumieć, że skutkiem tego upośledzenia przez politykę komunikacyjną państwa i kraju nie mógł się wytworzyć w powiecie przemysł fabryczny, upadły miasteczka, upadły rękodzieła, podupadło rolnictwo odcięte od głównych arteryj ruchu światowego.

Wielka własność powoli zanika, proces parcelacyi jest w południowej części powiatu powszechnym objawem.

Jedynie dzięki pracowitej zabiegliwości i wytrwałej skrzętności naszego ludu emigranci amerykańscy zbierają swe oszczędności i za uzbierane pieniądze w Ameryce kupują ziemię w kraju

Ludność powiatu zamieszkała w 60 gminach i 49 obszarach dworskich liczyła w r. 1900 ogółem 50.250, w tem 26.025 kobiet i 24.225 mężczyzn, z tego dzieci poniżej lat 14 liczono 20.838, starców powyżej lat 60 było 3.043, a ludności zdolnej do pracy było 26.369; ludności pełnoletniej było mniej niż połowa ogółu 21.777, z tego 10.108 mężczyzn a 11.669 kobiet.

Szczupła ta i stale malejąca ludność przeważnie złożona z kobiet, dziewcząt i starców, gdyż ludność męska zdolna do pracy jest w znacznej części na emigracyi, należy pod względem oświaty do zaniedbanej w kraju. Ilość umiejących czytać i pisać wprawdzie stale dzięki pracy nau czycieli ludowych wzrasta,

w r. 1880 wynosiła 4·454 umiejących czytać i pisać
„ 1890 „ 9·418 „ „ „
„ 1900 „ 15·056 „ „ „

zawsze jednak nieumiejących ani czytać ani pisać jest olbrzymia większość 29·525 osób a procent analfabetów stale ale zwolna się obniża i wynosił

w r. 1880 80·5%
„ 1890 69·3%
„ 1900 58·7%

po odtrąceniu dzieci powyżej lat 6 wynosi dziś jeszcze 49%. Na 80 powiatów w kraju stoi powiat pilzneński na 18-tym miejscu pod względem oświaty.

Pod względem zawodu ludność tego powiatu jest prawie wyłącznie rolniczą. Na 30.997 osób zawodowo czynnych przypadało na

rolnictwo	28.899	czyli	93·2%
przemysł	651	„	2·1%
handel	451	„	1·4%
służbę dochodzącą	73	„	0·2%
służbę publiczną	252	„	0·8%
służbę domową żyjącą przy rodzinie	286	„	0·9%

Tak typowo rolniczego powiatu z procentem 93·2 w zawodzie rolniczym pracujących nie ma drugiego w całej Galicyi zachodniej, a jest tylko jeden w Galicyi wschodniej (Turka rolnictwo 94·7%).

W takim składzie rzeczy pierwszym obowiązkiem jest szerzyć robotę oświatową i zapomocą Kółek rolniczych, bibliotek, Towarzystwa Szkoły Ludowej, prowadzić intenzywną pracę oświatową.

To jest pierwszy warunek powodzenia wszystkich innych zabiegów.

Drugim równoczesnym obowiązkiem jest praca nad podniesieniem ekonomicznem ludności rolniczej.

W tej mierze potrzeba użyć tych środków, któremi państwa, kraje, związki samorządne i towarzystwa posługują się gdzieindziej na zachodzie.

Potrzeba budzić ducha asocyacyi. Kto tu jest powołanym do pracy?

Na pierwszem miejscu przedewszystkiem Kółka rolnicze. Są one tą pierwszą komórką asocyacyjną, wiążącą różnorodne i jednorodne elementa w gminie w celu pracy społecznej.

Za Kółkami idzie Spółka rolnicza, Kasa Reiffeisena i cały szereg nowoczesnych kooperacyi, bez których życie współczesnego rolnika pomyśleć się już nie da. I rzeczywiście doświadczenie nas pouczyło, że gdzie założono Kółko, gdzie do roboty zabrały się żywioły inteligentne, gdzie zdobyły sobie zaufanie światlejszych gospodarzy, tam śladem za Kółkiem szła Kasa Reiffeisena, a za tymi dwiema podstawowymi assocyacyami na wsi budził się ruch, wraz powstawały Spółki produkcyjne, wymienne, handlowe, spółki mleczarskie, drenarskie, gorzelniane, związki hodowlane, spółki magazynowe, handlowe i parcelacyjne.

Ażeby ta praca społeczna i organizacyjna około rolnictwa mogła być podjętą z nadzieją powodzenia i mogła być w najbliższym czasie przeprowadzoną, muszą jednak wprzód zaistnieć ogólne warunki rozwoju każdego kraju, każdego jego zakątka i każdego społeczeństwa.

Państwo i kraj muszą wypełniać ciężące na nich obowiązki kulturalne, muszą spełniać swoje zadania cywilizacyjne.

A pod tym względem i państwo i kraj wobec powiatu pilzneńskiego obowiązków swych nie spełniły.

Są wielkie zaniedbania na polu komunikacyjnem, na polu regulacyi rzek, na polu budowli i robót publicznych, na polu budowy szkół, na polu organizacyi poczt i urzędów telegraficznych, słowem we wszystkich dziedzinach współczesnej kultury.

Nie dość jest narzucić społeczeństwu władzę, dać mu rządy i sądy, potworzyć urzędy podatkowe, postawić więzienia, pomianować straż skarbową, egzekutorów podatkowych, żandarmów...

Obok tych narzędzi władzy do ściągania rekruta i podatków, do wymierzania kar i rządzenia należy zapewnić społeczeństwu opiekę kulturalną, dać mu instytucye niezbędne dla rozwoju ekonomicznego, dbać o jego interesa gospodarcze i rozwój jego zdrowia, oświaty i kultury.

A pod tym względem zaniedbania są olbrzymie.

Wymieniamy najbardziej jaskrawe.

Od niepamiętnych czasów państwo w powiecie pilzneńskim nie prowadziło żadnej budowy publicznej. Jest to powiat jedyny dziś może w kraju bez kolei żelaznej; z wyjątkiem skrawka 7 km. przed pół wiekiem, państwo nie zbudowało ani jednego kilometra drogi żelaznej w powiecie, kraj nie zbudował żadnego. Musimy przeto domagać się stanowczo i z najwyższym naciskiem budowy kolei Jasło — Dębica, przyrzeczonej przez tylu ministrów, nie dotrzymanej przez żadnego.

Państwo utrzymuje dwie drogi publiczne w powiecie Dębica - Pilzno — Tarnów i część drogi węgierskiej Pilzno-Jasło. Mosty na tych państwowych gościńcach są zrujnowane przez wylewy 16 lipca 1908 r. i dotychczas nie naprawione, lata całe budują przedsiębiorcy spekulanci mosty na rzekach, a każdy większy wylew niszczy

rozpoczęte budowy. Państwo nie zdobyło się dotąd ani na jeden most żelazny na Wisłoce, wskutek czego projekt wprowadzenia ruchu automobilowego na przestrzeni Tarnów—Jasło musiał być porzucony, gdyż regularny ruch automobilów nie jest możliwy po walących się drewnianych mostach na drodze państwowej.

Regulacya Wisłoki prowadzona od lat nie przynosi żadnego pożytku, owszem gospodarze nadbrzeżni twierdzą, że prace regulacyjne powiększają im szkody przy każdorazowym wylewie rzek. O regulacyi dopływów Wisłoki i licznych potoków górskich nawet nowy nie ma. A te to właśnie dzikie potoki niszczą corocznie najurodzajniejsze łąki i niziny, które chłop na wagę złota kupuje, aby mu potem wskutek zaniedbań państwa i kraju woda co roku unosiła, niszcząc skrawki, lub nawoziła kamieniem i piargą. Nie mamy szutrowanych drog, ale za to wylewy szutrują nam pola i łąki. Musimy się przeto domagać regulacyi Wisłoki, regulacyi dopływów Wisłoki i zabudowania dzikich potoków górskich.

Musimy domagać się przebudowania mostów na drogach rządowych i budowy mostów o żelaznej konstrukcyi na Wisłoce w Łabuziu pod Pilznem, w Jaworzu i pod Przeczycą.

Rzeczą było rozumnej i przewidującej polityki ekonomicznej kraju przystąpić już przed laty do całego szeregu robót publicznej użyteczności i tym sposobem powstrzymać wzrastającą emigracyę, zachować tę siłę mięśniową i tę energię pracy w kraju, wyzyskać ją dla pomyślności narodu, dostarczyć ludności miejscowej pracy i zarobku na dziś, a przez zbliżenie powiatu odciętego od świata do wielkich światowych dróg handlu obudzić przemysł i górnictwo, dla którego zaklęte skarby kryją pokłady gór tutejszych i tym sposobem stworzyć podstawę dla przyszłej pomyślności.

Wszakże polityka ekonomiczna kraju poszła innemi drogami.

Brak w powiecie oligarchicznych rodów, związanych materyalnymi interesami z interesami tutejszego powiatu, a tradycyjnie rządzących w kraju i państwie sprawił, że interesa ekonomiczne powiatu pilzneńskiego nigdy nie były poparte przez te czynniki, które w naszym kraju posiadają wpływ i decydujące stanowisko. Niezrozumienie własnego interesu, brak umiejętności i przygotowania ekonomicznego, było powodem, że jedyna w powiecie kopalnia węgla brunatnego w Grudnej została zamkniętą i oczekuje obecnie przybycia cudzoziemców, którzyby ją znów do życia przywrócili.

Według prof. Dr. Władysława Szajnochy pokłady węgla brunatnego w Grudnej dolnej pow. pilzneńskiego odkryte zostały jeszcze w r. 1853. Tektoniczne stosunki tamtejszych pokładów, opracowane przez radcę E. Windakiewicza, radcę C. M. Paul, prof. L. Syroczyńskiego oraz Dra V. Uhliga stwierdzają, że tak w mioceńskiej formacyi węglonośnej jak i w systemie piasków eoceńskich i łupków tworzących spąg i węgiel znajdują się bogate pokłady węgla brunatnego.

Z polecenia Wydziału krajowego przeprowadził radca górniczy Henryk Walter geologiczne badania zagłębia grudzieńskiego i głobikowskiego w r. 1895 i w rozprawie p. t. „Zagłębia rudowęgla w Grudnej dolnej i górnej“ (Lwów 1897) złożył dowody znacznej rozciągłości terenów węglowych.

Według wykazów urzędowych wydobyto w kopalni grudzieńskiej w czasie od 1873—1890 ogółem 59.227 cent. metr. wybornego czarnolśniącego węgla brunatnego. W latach 1874 i 1875 wydobywano 8—10.000 cent. metr., później produkcya roczna stale malała, aż wreszcie w r. 1900 kopalnie wskutek nieumiejętności kierownictwa zalano wodą, poczem na stałe z wielką krzywdą ludności zamknięto.

Obecnie towarzystwo akcyjne westfalskie obłożyło wyłącznościami górniczymi wszystkie tereny węglowe w Grudnej dolnej i górnej, Głobikówce, Smarzowej, Bączałce, Siedliskach, Gorzejowej i Komienicy górnej i dolnej. Czekają zapewne chwili otwarcia kolei Jasło-Dębica, poczem przystąpią do odbudowy kopalni.

Tak więc, jedyny przemysł górniczy w powiecie, wymyka się z rąk polskich, w skutek niedbalstwa i braku zapobiegliwości naszych władz publicznych.

Ale nie tylko węgiel znajduje się w górach po prawym brzegu Wisłoki.

Według wydanego przez Akademię Umiejętności w Krakowie Atlasu geologicznego Galicyi (zeszyt 15, do 4 stron. IV.), cały prawy brzeg Wisłoki w powiecie pilzneńskim złożony jest z piaskowców skorupowych, przechodzi w gliny mamutowe, między Bukową a Kleciami, gdzie przerwany jest prawym dopływem Gogolowskim, poczem zmienia się w gliny miejscowe rzeczne w Kleciach i między Kleciami a Brzostkiem; następnie przechodzi w piaskowiec ciężkowiecki od Brzostka po przez Zawadkę do Kamienicy dolnej, gdzie przerwany prawym dopływem Kamienicy przechodzi w gliny miejscowe do Jaworza górnego następnie przychodzi piaskowiec skorupowy, aż do Jaworza dolnego, poczem zmienia się w piaski, wśród których płynie prawy dopływ górski Połomeja, poczem od Dobrkowa, aż do Parkosza znajduje się glina nawiana z licznymi narzutowymi starokrystalicznymi głazami.

Lewy brzeg Wisłoki stanowią od Błaszkowej po Surowę pokłady piaskowca skorupowego, skąd od Przeczycy aż do Bielow idą pokłady piaskowca ciężkowickiego, poczem zmieniają się od Strzegocic do Pilzna na glinę mamutową i przechodzą po za Pilznem w piaski.

Obok najważniejszego atoli pod względem górniczym ukształtowania geologicznego zagłębia Głobikowskiego i Grudzieńskiego po prawym brzegu Wisłoki między Głobikową, Głobikówką i Grudną dolną i górną, gdzie znajdują się za-

głębia iłów badeńskich z węglem brunatnym odkryto w Globikówce przy punkcie wymiaru tryangulicznym 340 m. pokłady wapienia litotamniowego oraz pokłady łupków menilitowych.

Prócz tego przy punkcie tryang. 311 m. na lewym brzegu Wisłoki między Zagórzem, Słotową a Bielowami znajdują się pokłady marglu plamistego.

Mając pokłady węgla na miejscu powiat pilzneński sprowadza rocznie tysiące wagonów węgla pruskiego, a mając wapno na miejscu sprowadza setki wagonów wapna kartelowego z Podgórza. Mając najlepszy kamień ciosowy powiat nie tylko go nie wywozi lecz przeciwnie, do budowy kościołów sprowadza kamień z Ciężkowic.

Niewyzyskane źródło bogactwa własnej ziemi opłaca ubóstwem i nędzą swej ludności.

Ażeby te stare zaniedbania odrobić potrzeba długiej pracy.

Otwiera się przed inteligencyą polską na wsi, przed oświeconym włościaninem olbrzymie pole pracy: jest w niem dużo miejsca na zaspokojenie wszystkich ambicyi szlachetnej służby publicznej.

Rolnictwo nasze potrzebuje koniecznie nowoczesnej, jednolitej organizacyi. Wynikiem jej musi być tworzenie Spółek assocyacyi rolniczej, związków zawodowych rolniczych na wzór tych, które posiadają kraje zachodnie, Morawy, Śląsk, Czechy, kraje niemieckie, Francya, cały świat cywilizowany.

Pracują u nas różne typy towarzystw rolniczych nad podniesieniem kultury rolniczej w kraju: krajowa komisya dla spraw rolniczych przy Wydziale krajowym, Towarzystwo gospodarskie we Lwowie i Towarzystwo rolnicze w Krakowie, wreszcie Kółka rolnicze.

Przygotowują one teren pod przyszłą jednolitą organizacyą rolnictwa, organizacyę zawodowych związków rolniczych i ich centralną jednolitą reprezentacyą.

Kółka rolnicze najtrudniejszą może część pracy podejmują budząc życie u dołu, w gminie, zapoznając ludność z typem nowożytnej assocyacyi.

Praca ta jest jeszcze na długo potrzebną.

Zanim wszystkie gminy w nowym kraju nie będą miały należycie funkcyonujących Kółek rolniczych, próżno budować organizacyę rolniczą u góry.

Czas ten jednak się zbliża, w którym potrzełączenia się spółki w związkach zawodowych odczutą będzie w każdej, najmniejszej gminie.

Aby jednak Kółka rolnicze na dole mogły spełniać należycie swe zadanie, konieczną jest energiczna i pracująca stale, nieprzerwanie, czujna i świadoma celu opieka nad kółkami rolniczemi sprawowana przez Zarządy powiatowe.

Nawet najlepszymi chęciami przepełnione Zarządy powiatowe nie mogą jednak swych obowiązków spełnić bez uposażenia w należyte środki materyalne.

Zdobycie tych środków działania staje się przeto na dziś najpierwszem zadaniem Zarządów powiatowych.

Fundusze szczupłe Zarządu głównego nie są wstanie opędzić w zupełności potrzeb Zarządów powiatowych.

Uciekać się więc muszą do pomocy, której szukają w funduszach Rad powiatowych i funduszach Rad miejskich. Z wdzięczością zapisujemy pomoc, z jaką Zarządowi powiatowemu przyszła Rada powiatowa pilzneńska.

Wszakże fundusze powiatu nie są wstanie opędzić potrzeb Zarządu powiatowego.

I tu nasuwa się konieczność szukania nowych źródeł dochodu.

Zarządy powiatowe odnieść się muszą do Sejmu krajowego z prośbą o wydatniejszą pomoc z funduszu krajowego, dążyć muszą do uzyskania własnych źródeł dochodu na mocy ustawy krajowej.

Bez tych środków pieniężnych działalność Zarządu powiatowego będzie bardzo utrudnioną.

Zarząd powiatowy uważa za najpilniejsze swe zadanie pobudzić do życia obumarłe i zaniedbane Kółka, tworzyć nowe, budzić uczucie łączności zawodowej wśród rolników - włościan, zachęcać do tworzenia spółek wytwórczych i handlowych, szerzyć ducha assocyacyi rolniczej.

W tej mierze spotyka się zupełnem zrozumienlem celów i bezpośrednią pomocą w środkach ze strony Towarzystwa rolniczego okręgowego, ropczysto-pilzneńskiego w Dębicy.

W tem porozumieniu obydwu pracujących na tutejszym terenie towarzystw mieści się rękojmia skutecznej pracy.

Pomimo więc roku klęski, mimo najgorsze jeszcze dziś warunki komunikacyi, mimo liczne zaniedbania kulturalne — nie ulegamy pessymizmowi i nie tracimy nadziei, że za Bożą pomocą lata klęsk przetrwamy, głód przeżyjemy i dla lepszej przyszłości fundament pomyślności narodowej założyć potrafimy, na którem inne szczęśliwsze pokolenie gmach odrodzenia narodowego budować będą.

Podhajce.

Zarząd powiatowy urzęduje od 27 lutego 1908.

W skład Zarządu powiatowego wchodzą:

Mieczysław Zajączkowski, Julian Wójcik, Aleksander Romanowski, Leontyna Surowiecka, Mieczysław Grzybowski, Michał Wójcik, Jan Zeitleben.

Prezesem jest obecnie Mieczysław Zajączkowski, właściciel dóbr Burty ad Horożanka.

Wiceprezesem p. Jan Zeitleben, właściciel Zahajec obok Podhajec.

Sekretarzem i skarbnikiem p. Michał Wójcik, nauczyciel 6-klasowej szkoły męskiej, w Podhajcach.

Dnia 12 marca 1908 zamianowano lustratorem powiatowym Kół. rol. p. Mieczysława Grzybowskiego za wynagrodzeniem 400 koron.

Mężami zaufania zamianowani zostali:

P. Jan Huber na Beckersdorf i Nowosiółkę.

P. Leontyna Surowiecka na Zawałów, Jabłonówkę, Seredne i Wolicę.

Michał Zajączkowski na Toustobaby, Korżowę, Zawadówkę i Markowę.

P. Aleksander Romanowski na Horożankę i Byszów.

P. Mieczysław Zajączkowski na Dryszczów, Panowice i Hnilcze.

P. Jan Zeitleben na Zahajce.

P. Mieczysław Grzybowski na Sławentyn Boków i Szumlany.

Grzegorz Krosnowski na Białokiernicę.

Zarząd powiatowy otrzymał w r. 1909 na sprowadzenie drzewek owocowych dla wieśniaków z Rady powiatowej w Podhajcach 100 kor.

Żadne fundusze z roku 1908 nie pozostały, bo stałych przychodów zupełnie brak.

Posiedzeń Zarządu powiatowego w r. 1908 odbyło się 3, a w czasie od 1 stycznia do 17 maja 1909 również 3 posiedzenia.

Omawiano na nich sprawy uprawy buraków, założenia cukrowni w powiecie podhajeckim, handel trzodą chlewną i bydłem, następnie jajami, chowem drobiu, szkoły gospodyń wiejskich, sprawę kursu ogrodniczo-sadowniczego.

Zjazdów powiatowych odbyło się 6 z udziałem 65—70 członków.

Zarząd powiatowy urządził w r. 1908 w maju, przy licznym udziale uczestników, kurs weterynaryjno-hodowlany 4-dniowy. Później odbyła się wspólna fotografia, zgromadzenie i wspólna wieczerza.

Wizytacye członków Zarządu powiatowego odbyły się we wszystkich Kółkach.

Instruktor powiatowy przeprowadził lustracyę w Białokiernicy 6/3, Dobrowodach 17/4, Toustobabach i Hnilczu 2/5.

Przewodniczący lustrował Byszów, Dryszczów, Toustobaby, Panowice, Hnilcze.

Biuro porady prawnej, urządzone kosztem 100 kor., zostało otwarte w pokoiku Rady powiatowej w Podhajcach i gdzie urzęduje stale sekretarz Zarządu pow. w dnie targowe od godz. 12 do 1 w południe.

Dwaj sędziowie udzielają porad, z których korzystało wielu członków.

Zarząd powiatowy działał przez swoich prelegentów we wszystkich kierunkach na podniesienie gospodarstwa rolnego, sprowadzał drzewka owocowe dla członków, grys i kartofle. Prowadził akcyę oświatową po Kółkach rolniczych przez odczyty i przedstawienia z latarnią magiczną. Zajął się chowiem królików i pszczelnictwem z dość dobrym skutkiem.

Zarząd powiatowy zamierza urządzić kurs ogrodniczo-warzywniczy.

Przemyśl.

Obecny Zarząd powiatowy urzęduje od dn. 6 maja 1906 r.

W skład jego wchodzą, jako członkowie z wyboru: Władysław ks. Sapieha, ks. Infułat, Jakób Federkiewicz, ks. Michał Miksiewicz, ks. Edmund Dutschka, Wojciech Mussak, Aleksander Jounga, Józef Jaruzelski, Jan Bielawski, Jan Kiełtyka, Jan Klaczak, Józef Tarelnik, Jan Gliński, Antoni Brzoza; Jako delegaci Towarzystwa gospodarskiego: Karol Janecki, Józef Midowicz; delegat Rady powiatowej: Henryk hr. Konarski; delegat Zarządu głównego: dr. Leonard Tarnowski. Członkowie kooptowani: Franciszek Żygała, Marcin Radochoński, Walenty Rygłowski, Michał Hnatkiewicz, Michał Zalewski, Dr. Józef Romański, Dr. Feliks Drużbacki, Karol Jakubowski.

Zarząd powiatowy ukonstytuował się w następujący sposób:

Władysław ks. Sapieha, prezes.
Józef Midowicz, wiceprezes.
Karol Jakubowski, sekretarz.
Ks. Jakób Federkiewicz, skarbnik.

Instruktorem powiatowym w r. 1908 był p. Antoni Brzoza za zwrotem kosztów podróży i dyet dziennych po 5 kor. Po jego rezygnacyi w marcu 1909, zamianował Zarząd powiatowy w porozumieniu z Zarządem głównym instruktorem powiatowym p. Michała Ukleję, nauczyciela z Przemyśla.

P. Brzoza zlustrował w r. 1908 następujące Kółka rolnicze: Bolestraszyce 2/6, Darowice 24/7, Drohobyczkę 5/7, Hermanowice 10/9, Pikulice 20/6, Krówniki 21/6, Medykę 26/6, 16/8, 6/8, Ostrów 4/10, 8/10, Przemyśl—Błonie 28/6, 18/9, Przekopane 7/8, Wyszatyce 4/10, Żurawicę 23/8; P. Jakubowski sekretarz Zarządu powiatowego: Drohobyczkę 27/8. Przedmieście-Dubiecko 25/8, Sielnicę 28/12.

W roku 1909:

P. Jakubowski: Sielnicę, Przedmieście-Dubiecko, Krzywcze 2/2.

P. Michał Ukleja: Torki 4/4, Przekopane 5/4, Hureczko 7/4.

Mężami zaufania są pp.: Franciszek Kowalski na okręg Dubiecko i Julian Studnicki na okręg Przemyśl.

Dochody Zarządu 'powiatowego w okresie sprawozdawczym wynosiły:

Subwencya z Zarządu głównego	600	K.	h.—
„ z Rady powiatowej	390	„	„ —
Odsetki	18	„	„ 75
Wkładki członków wspierających	96	„	„ —
Z organizacyi handlu trzodą chlewną	45	„	„ 49
Pozostałość z r. 1907	274	„	„ 3
Razem	1424	„	„ 27

Rozchody:

Lustracye Kółek rolniczych . .	593	K.	88	h.
Organizacya handlu trzodą . .	80	„	80	„
Administracya	116	„	67	„
Obsługa	22	„	—	„

Światło	6 „	— „	
Na loterye fantową	85 „	83 „	
Znaki opieki	15 „	— „	
Razem	1320 K.	18 h.	

Pozostałość kasowa na rok 1909 wynosi zatem 104 kor. 9 hal.

W roku 1908 odbył Zarząd powiatowy 11 posiedzeń a w 1909 cztery.

Przedmiotem obrad na nich były następujące sprawy: organizacya nowych Kółek rolniczych w powiecie, urządzenie kursu hodowlanego, kursu gospodyń wiejskich, propagowanie chowiu krów mlecznych, drobiu i królików, urządzanie wykładów popularnych o chowie drobiu przez p. Stasieniewiczową, wyjednanie u rządu funduszów na zabudowanie potoków górskich w Drohobyczce i Sielnicy, uzyskanie dla członków porady prawnej i podatkowej, ulg przy zakupnie lekarstw i artykułów drogueryjnych, oraz przy pomiarach gruntowych, wyjednanie w Wydziale krajowym, pozwolenia Kółkom rolniczym na sprzedaż soli kuchennej i bydlęcej, sprawa utworzenia w Przemyślu filii chowiu drobiu i składnicy towarowej, oraz uregulowanie praw własności Kółek rolniczych.

Nadto omawiano na posiedzeniach Zarządu powiatowego i zrealizowano następujące rzeczy: urządzanie wspólnych wycieczek gospodarskich, zwiedzenie wystawy rolniczo przemysłowej w Jarosławiu, przeprowadzenie organizacyi handlu trzodą chlewną, zakupno wagi bydlęcej dla Dubiecka, zbieranie składek na pomnik ś. p. Andrzeja hr. Potockiego, uzyskanie składnic pocztowych dla Drohobyczki i Sielnicy i trafik dla Kółek rolniczych: Drohobyczka, Przedmieście-Dubieckie, Kosztowa, Ostrów, Bolestraszyce; wyjednanie Kółku rolniczemu w Dubiecku hurtownego składu tytoniu, wyjednanie zboża pod zasiew w Komitecie ratunkowym.

W r. 1908 odbył się 1 Zjazd powiatowy w dn. 29 maja Po złożeniu sprawozdania z czynności za r. 1907, nastąpił referat p. Frieda, starszego weterynarza: „O asekuracyi bydła“ i p. Brzozy o teatrach włościańskich i o znaczeniu legitymacyi.

Sprawozdanie z tego zebrania pomieścił „Przewodnik Kółek rolniczych“ w numerze 18 z 20 czerwca.

W dniu 17 maja 1909 odbyło się zgromadzenie powiatowe, które, po wysłuchaniu sprawozdania i referatów p. prezesa Artura Zaremby-Cieleckiego: „O właściwych celach i zadaniach Kółek rolniczych“ i wiceprezesa Dra Bronisława Dulęby „O zasadniczych warunkach założenia składnicy towarowej Kółek rolniczych”, dokonało wyboru nowego Zarządu powiatowego na okres trzechletni. Nowy Zarząd powiatowy wybrał dotychczasowe prezydyum.

Staraniem Zarządu powiatowego odbył się dla członków Kółek rolniczych w dniu 13 i 14 stycznia 1908, kurs hodowlany, na którym wykładali pp.: insp. Bańkowski, Olszewski i p. Stasieniewiczowa, wobec 60 uczestników.

Dla udzielenia porady prawnej członkom Kółek rolniczych uproszono pp.: Dr. Stanisława Angermana, adwokata w Przemyślu, Władysława Sokołowskiego, sędziego w Niżankowicach, Franciszka Kowalskiego, sędziego w Dubiecku. Oprócz tego Zarząd powiatowy postarał się o ulgi w aptekach i drogueryach, z których korzystało bardzo wielu członków Kółek rolniczych. Bezpłatnej porady w sprawach podatkowych udziela biuro podatników.

Z działalności rolniczej zanotować nadto trzeba urządzenie wycieczki do wzorowych gospodarstw w Żurawicy przez Kółka rolnicze okręgu sąd. Przemyśl, pod przewodnictwem prezesa ks. Sapiehy i na wystawę do Jarosławia, pod kierownictwem wiceprezesa p. Midowicza.

W działalności handlowej poza zorganizowaniem handlu materyałem rzeźnym, wymienić należy projekt założenia hurtownej składnicy powiatowej, którego urzeczywistnienie nastąpi w niedalekiej przyszłości.

Z inicyatywy Zarządu powiatowego zorganizowano ponadto przy Kółkach rolniczych w Sielnicy, Kosztowej, Drohobyczce i Przedmieściu dubieckiem, kursa dla dorosłych analfabetów.

Przemyślany.

Obecny Zarząd urzęduje od 1. października 1906 r.

Wskład niego wchodzą:

Jako członkowie wybrani na Zgromadzeniu powiatowem:

Szczepan Franków, Edward Reicher ks. kanonik Bilski i Jan Lipowicz.

Jako delegaci Rady powiatowej:

Stanisław Wybranowski wicemarszałek Rady powiatowej, ks. kanonik Wojnarowicz z Dunajowa.

Jako delegat Towarzystwa gospodarskiego:

Stanisław Kędzierski i Roman Tyzenhauz.

Jako delegat Zarządu głównego:

Dr. Stanisław Hyżycki.

Jako członkowie kooptowani:

Feliks Hordyński, ks. Leon Kwieciński, Hiolski i Piotr Wyspiański.

Zarząd powiatowy ukonstytuował się w następujący sposób:

Stanisław Kędzierski, prezes.

Roman Tyzenhauz, zastępca.

Edward Reicher, sekretarz.

Dr. Stanisław Hyżycki, skarbnik.

Instruktorem powiatowym jest sekretarz Eddward Reicher, który przeprowadza również lustracye handlowe w powiecie.

Na ten cel przeznaczył Zarząd główny Kółek rolniczych 600 koron.

Dochody w roku 1908 wynosiły	199 kor.	77 hal.
Rozchody „	151 „	—
Pozostałość .	48 „	77 hal.

Zapas kasowy na rok 1909 .	48 „	77 „
Subwencya Rady powiatowej .	100 „	— „
„ Towarz. Zaliczkowego	100 „	— „
Razem . .	248 „	77 hal.

Zarząd powiatowy odbył dwa posiedzenia, na których omawiano sprawy organizacyjne, pola doświadczalne i doniosłość tychże pól z nawozami sztucznemi w rozmaitych kombinacyach, celem przekonania się, jakich właściwie składników glebie w tutejszym powiecie brakuje, propagowanie pomiędzy małorolnymi gospodarzami większe zajęcie się uprawą roślin pastewnych; załatwiano bieżące sprawy Kółek, oraz przyjęto sprawozdanie z lustracyi handlowych; wyznaczono jako delegata do komitetu ratunkowego dla dotkniętych klęskami elementarnymi p. Stanisława Kędzierskiego a zastępcą tegoż Edwarda Reiche-K. Zastanawiano się również nad dodatnimi wynikami z wycieczek urządzonych przez Koło Towarzystwa Szkoły Ludowej w Przemyślanach, i postanowiono aby członkowie Kółek w każdej z takich wycieczek brali udział.

Zgromadzeń okręgowych odbyło się trzy: Świrzu, Kurowicach i Przemyślanach. W Zgromadzeniach tych ze strony Zarządu głównego brali udział pp. Stamirowski inspektor rolniczy i Przyborowski lustrator handlowy. Na porządku dziennym tych Zgromadzeń oprócz spraw organizacyjnych, były referaty o nawozach sztucznych i zielonych, o narzędziach rolniczych, hodowli bydła i koni, o mleczarniach i kasach Reiffeisena. Na zgromadzeniu w Kurowicach zreorganizowano Zarząd Kółka rolniczego, a równocześnie cała inteligencya w Zarządzie dóbr hrabiego Potockiego przystąpiła na członków tegoż Kółka.

Prócz tego odbył się w dniu 5 kwietnia Zjazd powiatowy, jednak przy niewielkim udziale delegatów i Kółek, ponieważ burza jaka całą noc szalała wstrzymała członków z dalszych Kółek od wzięcia udziału. Na Zgromadzeniu tym ze strony Zarządu głównego brał udział inspektor rolniczy p. Stamirowski. Żywą dyskusyę wywołała sprawa narzędzi rolniczych, wobec czego Zarząd powiatowy postanowił zakupić planety ręczne i konne do wspólnego użytku członków K łek. Zastanawiano się również nad urządzeniem sadów doświadczalnych, oraz postanowiono takowe założyć.

Na wniosek p. Stanisława Kędzierskiego prezesa zwiedził p. Stamirowski wspólnie z p. Edwardem Reicherem kilka Kółek w powiecie. Zgromadzenia w każdym Kółku były liczne, dowodzi to niezaprzeczenie, że korzyści ze Zgromadzeń po poszczególnych Kółkach są większe, niż ze Zgromadzeń urządzanych dla kilku Kółek wspólnie.

Zgromadzenie urządzone w roku 1907 celem założenia mleczarni w Kimirzu nie zostało bez oddźwięku, ponieważ w roku bieżącym przyszło do założenia tejże. Założono również kasę Raiffeisena w Chlebowicach swirskich.

Lustracye straży pożarnych odbyły się za pośrednictwem Zarządu głównego przez instruktora p. Srokę. Przy tej sposobności odbyto ćwiczenia rzędowe i przy sikawce w Swirzu, oraz założono straż pożarną w Kimirzu.

W listopadzie odbyło się w Swirzu zgromadzenie organizacyjne w sprawie zbytu trzody chlewnej na targach w Wiedniu. Sprawę wyjaśnił przejrzyście i dokładnie delegat Zarządu głównego p. Sarna. Zainteresowanie było widoczne jednakże do organizacyi nie przyszło.

Lustracye Kółek rolniczych jakoteż i sklepów tychże przeprowadził p. Edward Reicher. W każdem Kółku był czynny nawet i po kilka razy już to w sprawach organizacyjnych jakoteż przy nadawaniu pól doświadczalnych i sprawdzeniu takowych, sprowadzaniu nasion i nawozów sztucznych, drzewek owocowych, oraz przy rozdawaniu zboża, grysu, ziemniaków i soli po zniżonych cenach, dotkniętych klęskami elementarnymi.

Ze sprawozdań lustratora przekonano się, że wiele sklepów chrześcijańskich prowadzi je pod firmą Kółek rolniczych pomimo, że tamże właściwej organizacyi niema. Aby podobnym nadużyciom zapobiedz zwrócono się do c. k. Starostwa z prośbą o wykaz kart przemysłowych, wydanych pod firmą Kółek rolniczych, na podstawie którego wzbroniono używanie nieprawnie firmy Kółek lub też polecono zorganizować przy tychże Kółek rolniczych.

Kółek rolniczych w powiecie przemyślańskim jest 24, przybyło jedno w Żeniowie, zatwierdzenie zaś drugiego w Połtwi wstrzymano aż do czasu, kiedy Zarząd powiatowy nabierze przekonania, że Kółko daje gwarancyę prawdziwego rozwoju.

Z powyżej wymienionych Kółek 19 przysłało sprawozdania, reszta zaś pomimo kilkakrotnych upomnień dotychczas takowych nie nadesłała.

Sklepów Kółek rolniczych jest 16, z tych 8 wydzierżawionych. Kwota z dzierzawy sklepów wynosi 447 koron. Jestto stosunkowo kwota bardzo mała, da się jednak łatwo wytłómaczyć, zważywszy trudność jakie Zarządom sprawiają: brak odpowiednich lokalów, rutynowanych sklepikarzy oraz źródeł nabywania towarów po cenach takich, któreby dawały możność konkurowania z cenami handlarzy żydowskich. Zwrot i w tym kierunku jest na lepsze od czasu, kiedy Zarząd główny podjął akcyę pośrednictwa w sprawach handlowych a idąc dalej drogą tą mamy nadzieję, że nadal sklepy nie będą dzierżawione, a nawet wiele wydzierzawionych przejdzie znów pod własny zarząd Kółek rolniczych.

Z czasopism prenumerowanych po Kółkach, oprócz „Przewodnika“ są jeszcze „Gazeta niedzielna“ „Ojczyzna“ „Nowy dzwonek“ „Prawda“ „Wiek Nowy“, „Goniec“, a każde Kółko zaopatrzone jest we własną biblioteczkę.

Podnieść w końcu należy, że właściwa działalność po Kółkach coraz więcej się budzi, wiele Kółek posiada już maszyny do wspólnego uży-

tku a fałszywe mniemanie, jakoby głównym zadaniem Kółek było prowadzenie sklepów, schodzi na plan drugi.

Porad w kierunku organizacyjnym, rolniczym, hodowlanym i handlowym, udziela jak roku zeszłego biuro Zarządu powiatowego które mieści w Kimirzu w miejscu zamieszkania sekretarza i wiceprezesa. Biuro to ułatwiało również nabywanie nasion, narzędzi rolniczych, nawozów sztucznych i artykułów spożywczych, tak dla wspólnego użytku członków, jakoteż i do sklepów Kółek za pośrednictwem Zarządu głównego. Porad w sprawach rolniczych i hodowlanych udziela p. Roman Tyzenhauz wiceprezes i p. Stanisław Kędzierski, prezes Zarządu powiatowego, w sprawach zaś organizacyjnych i handlowych Edward Reicher. Porad prawnych udzielał dotychczas prezes Towarzystwa Szkoły Ludowej p. Aleksander Morawski, jednakże z powodu zmiany prezydyum i wyjazdu p. Morawskiego, bywają udzielane porady prawne o tyle, o ile to nie przekracza kompetencyi biura.

Działalność rolnicza, popierana przez fachowe odczyty, urządzanie pól doświadczalnych, prowadzenie ulepszonych narzędzi rolniczych oraz hodowlę, którą prowadzi się za pośrednictwem Oddziału Towarzystwa gospodarskiego w Przemyślanach rozwija się coraz pomyślniej. To też Zarząd powiatowy postarał się o założenie za pośrednictwem Zarządu głównego większej ilości pól doświadczalnych tak ze zbożem, roślinami pastewnemi, jakoteż i nawozami sztucznymi.

Celem założenia, pól doświadczalnych z nawozami sztucznymi Zarząd główny przysłał inspektora rolniczego p. Ludkiewicza, który, zbadawszy położenie i jakość gleby, podał sposób, w jaki próby mają być wykonane.

Pola te wykonane zostały z rozmaitymi rodzajami nawozów w trzech różnych punktach powiatu, rezultaty zaś z tychże zostały osobnymi sprawozdaniami przedłożone Zarządowi głównemu.

Pól doświadczalnych, ze zbożami jaremi, ozimemi i jęczmieniem ozimym było 20: w Przemyślanach, Czupernosowie, Chlebowicach świrskich, Tucznym, Krościenku, Kimirzu, Stanimirzu, Świrzu i Dobrzanicy; z ziemniakami w Przemyślanach i Niedzieliskach, z roślinami pastewnymi w Przemyślanach, Czupernosowie i Swirzu, łąkowych zaś w Wyżnianach i Stanimirzu.

Nasion w roku sprawozdawczym zakupiono za 6767 K 65 h. maszyn rolniczych za 1300 K.

W roku 1909 zakupiono nasion za 1914 K. nie licząc nasion, zakupionych za pośrednictwem Komitetu ratunkowego dla dotkniętych klęskami elementarnymi.

Zarząd powiatowy postarał się również za pośrednictwem Towarzystwa gospodarskiego o chlewnię zarodową, oraz postanowił postarać się o buhaja i ogiera rasowego, gdy na to uzyska się odpowiednie (fundusze) subwencye.

W Komitecie ratunkowym ze strony Zarządu powiatowego współdziałał prezes p. Stanisław Kędzierski i sekretarz Edward Reicher, a wszystkie Kółka, które zgłosiły swe zapotrzebowania, o ile to było możliwe, zostały zaopatrzone w zboże, grys, ziemniaki i sól bydlęcą.

Urządzono również kurs hodowlano-weterynaryjny, oraz hodowli kur. Kurs ten odbył się w Kimirzu i trwał przez 3 dni. Wykładali na nim: insp. rolniczy Ludkiewicz o hodowli bydła, weterynarz pow. p. Hiolski o pomocy przy porodach, kupnie konia na targu oraz wadach zwrotowych.

Pani Stasiniewiczowa o hodowli kur.

Wykłady demonstrowane były przy pomocy fantomu.

W kursie tym wzięło udział 52 Członków z rozmaitych Kółek, oraz 36 kobiet. Z zarządu powiatowego obecni byli: prezes p. Stanisław Kędzierski, zastępca tegoż p. Roman Tyzenhauz, i sekretarz Edward Reicher. W drugim dniu kursu odbyła się wieczornica na której byli obecni: Pani Jadwiga Hyżycka, prezesowa Towarzystwa Szkoły ludowej. Dr. Hyżycki, i pani Morawska. Na zakończenie zaś kursu odegrała Kimirska drużyna teatrów i chórów włościańskich dwie sztuczki tj. Kwiaty z nieba czyli męczeństwo św, Doroty, oraz Głowacki 3-ci akt z Kościuszki pod Racławicami. Sprawozdanie z kursu ogłoszone było w swoim czasie w „Przewodniku“ Nr. 5. z dnia 10 lutego 1909 r.

Akcyę na polu oświatowem prowadził Zarząd powiatowy wspólnie z Towarzystwem Szkoły ludowej, to też członkowie Kółek mogli korzystać z odczytów urządzanych po czytelniach oraz z bibliotek w które czytelnie są tak jakościowo jak i ilościowo dostatecznie zaopatrzone. Dzięki prezesowej Koła Towarzystwa Szkoły ludowej w Przemyślanach P. Jadwidze Hyżyckiej, która dla działalności Kółek jest bardzo przychylną mogą więc członkowie Kółek korzystać z dobrodziejstw Towarzystwa Szkoły ludowej. To też członkowie Kółek rolniczych brali udział w wycieczce urządzonej przez Towarzystwo Szkoły ludowej do Krakowa i Kalwaryi.

Wycieczka do Albigowej, która została urządzoną z powrotem z Krakowa z powodu wielkiego znużenia uczestników nie wypadła bardzo liczniej, wobec tego Zarząd powiatowy postanowił w tym roku znowu powtórzyć.

Urządzano również po Kółkach uroczystości narodowe, odczyty przy demonstracyi skioptikonu oraz przedstawienia amatorskie odegrane bądźto przez członków Kółek rolniczych lub też drużyny teatrów i chórów włościańskich.

Odczyty po Kółkach jakoteż i czytelniach wygłosili P. P.: Dr. Stanisław Hyżycki, Franciszek Bieniasz, Walery Kisielewski, Stanisław Łukaszkiewicz, Roman Tyzenhauz, Schütterle, ks. kanonik Puchalski, ks. Steiner, ks. Andrzej Oberc, Alojzy Wańczura.

Na temat wykładów składały się: hygiena, sadownictwo, mleczarstwo, kasy Raiffeissena, chów

bydła, koni, o nawozach sztucznych, o obchodzeniu się z obornikiem itp.

Ponieważ zainteresowanie się chowem drobiu coraz to wzrasta, przeto Zarząd powiatowy założył stacye: gęsi endymeńskich kaczek peking, oraz kur rasowych, przez co członkowie Kółek mogą łatwiej i prawie po cenach zwykłych, nabywać jaja wylęgowe tychże.

Postarano się również o wykłady z zakresu hodowli kur, które p. Stasiniewiczowa wygłosiła w kilku Kółkach przy demonstracyi odpowiednich kurników, poideł i korytek na ziarno. Wykłady te budziły wielkie zainteresowanie nie tylko u kobiet ale też i u mężczyzn.

Celem poprawy sadownictwa pośredniczył Zarząd powiatowy w zakupnie drzewek owocowych a wspólnie z Towarzystwem gospodarskiem urządził kurs sadowniczy, którego celem było zainteresowanie włościan w przeszczepianiu drzew.

Postanowiono również założyć wzorowy sad w Przemyślanach. Na ten cel odstąpi włościanin Michaliszyn potrzebną ilość ogrodu i obowiązuje się w jakiejś części przyczynić do kosztów założenia tegoż. Ponieważ zainteresowanie się sadownictwem jest widoczne, a z kursów zbiorowych urządzanych w miastach powiatowych a trwających przez trzy lub więcej dni, niewielka ilość członków korzystać może, przeto z jesienią postanowiono urządzić wykłady z sadownictwa po poszczególnych Kółkach.

W roku 1908 sprowadzono drzewek owocowych 675 sztuk.

Chów królików mało rozpowszechniony. Stacya zarodowa znajduje się w Chlebowicach-świrskich. Hodują również i po innych Kółkach króliki, jednakie hodowli też na razie nie można uważać za racyonalną.

Warzywnictwo rozwija się o tyle, o ile potrzebnem jest dla własnego użytku gospodarzy, a o warzywnictwie handlowem mowy być nie może z powodu braku zbytu na warzywa.

Pszczelnictwo rozwija się dość dodatnio, rok ten jednakże z powodu braku miodu zapisał się ujemnie, wiele bowiem pasiek wyginęło przez zimę z powodu braku pożywienia.

Przeworsk.

Uchwałą Zarządu głównego utworzono dla Kółek rolniczych powiatu politycznego przeworskiego, należących dotąd do Zarządu powiatowego w Łańcucie, nowy Zarząd powiatowy z siedzibą w Przeworsku.

Postanowienie to było zgodne z uchwałami zjazdów okręgowych Kółek rolniczych zwołanych przez delegata Zarządu głównego na powiat przeworski p. Stanisława Zalasińskiego, a to w Kańczudze w dniu 3. listopada i w Przeworsku z dnia 4. listopada 1908.

Zarząd główny zwołał zgromadzenie powiatowe na dzień 19. stycznia 1909. Po referatach pp. wiceprezesa Dr. Dulęby, prof. Dr. Grabskiego i insp. p. Kruszewskiego dokonano wyborów do Zarządu powiatowego, w skład którego weszli:

Z wyboru: Andrzej ks. Lubomirski, ks. Władysław Tryczyński, Tomasz Kojder, Stanisław Anaszkiewicz, Adam Wojdałowicz, Kazimierz Zawilski, Rudolf Rembisz, Wiktor Łoziński, Piotr Dziubański, ks. Stanisław Bulichowski, Jędrzej Pacała, Dr. Antoni Sawicki, Dr. Bolesław Zborowski. Antoni Kochanowski, ks. Ferdynand Beigert, Władysław Skwarczyński, Jan Olearka, Andrzej Szylar, Błażej Rzemyk, ks. Dyonizy Węgrzynowicz, Józef Pieniążek, Wojciech Szkoda, Józef Kozak, Franciszek Rachwał, Jan Michalik, Franciszek Wojtyna, ks. Maksymilian Żurkiewicz, Leona Ulatowska, Józefa Kwiatkowska, Wojciechowa Drużbarowa.

Jako delegaci Rady powiatowej: pp. Andrzej Misiąg i Józef Wańczycki; Oddziału Towarzystwa gospodarskiego: pp. Jerzy Turnau i Leonard Dąbrowski.

Delegatem Zarządu głównego jest p. Stanisław Zalasiński z Cieszacinka.

W tym składzie Zarząd powiatowy ukonstytuował się następująco:

Andrzej książe Lubomirski prezes, ks. Władysław Tryczyński zastępca, Adam Wojdałowicz sekretarz, Tomasz Kojder skarbnik.

Podzieliwszy się na sekcye dla odpowiedniego rozdziału czynności, przystąpił Zarząd powiatowy do prawidłowej pracy, w której na pierwszej planie postawił sobie urządzenie kursu rolniczo-hodowlanego i weterynaryjnego, który też odbył się w Przeworsku w dn. 17-18 i 19. maja b. r.

Rawa ruska.

Delegat Zarządu głównego: Antoni Skibniewski, właściciel dóbr z Ulicka.

Rohatyn.

Zarząd powiatowy urzęduje od 28/12 1907. W skład niego wchodzą p. p.:

Biesiadecki Franciszek, Szczerbanowski Józef, Bączkowski Tadeusz, Kossowski Stanisław, Pogubiła Jan, Augustyn Michał, Kudłacz Jan, Koczański Franciszek.

Bączkowski Stanisław, del. oddz. Tow. gosp.

Jamrógiewicz Apolinary del. Wydz. Rady powiatowej.

Oraz kooptowani:

Czechowicz Władysław, Nędzowski Mieczysław, Dr. Pawlikowski Kazimierz, Malawski Maryan, zaś od 1/12 1908 w miejsce Bączkowskiego, wszedł Malawski Wincenty, a w miejsce Kossowskiego wszedł Pomykałło Walenty.

Prezydyum Zarządu powiatowego stanowią:

Biesiadecki Franciszek, prezes Firlejów; Jamrógiewicz Apolinary, wiceprezes, Rohatyn; Malawski Maryan, sekretarz, Rohatyn; Dr. Pawlikowski Kazimierz, skarbnik, Rohatyn. Lustratorem powiatowym jest p. Malawski Maryan za wyna-

grodzeniem 400 kor. rocznie, płatnych kwartalnie przez Zarząd główny.

W r. 1908 otrzymał Zarząd pow. subwencyę z Wydziału Rady powiatowej 200 kor.

Rozchody z 1908 r. wynosiły 134·90 kor. (na hektograf i inne drobne wydatki).

Pozostałość kasowa z r. 1908 jest 65·10 kor.

W 1908 r. odbyły się 3 posiedzenia, a w 1909 roku 1 posiedzenie Zarządu powiatowego.

Omawiano na nich sprawę założenia handlowego związku Kółek rolniczych, sprawę przystąpienia do związku handlowego w Krakowie, urządzenie kursu weterynaryjno hodowlanego, prośbę Kółka roln. w Skomorochach o bezprocentową pożyczkę, sprawę programowej działalności w tutejszym powiecie w myśl zasadniczych norm regulaminu i handel nierogacizną.

W 1908 r. odbył jeden zjazd powiatowy, na którym delegaci Zarządu głównego pan Stamirowski, i p. Sarna omawiali sprawy rozwoju Kółek i handlu nierogacizną. Udział członków był mały, z powodu ulewnych deszczów.

Pomimo dwukrotnego ogłoszenia i zaproszenia do wzięcia udziału w kursie weteryjnaryjno-hodowlanym, które Zarząd powiatowy uchwalił urządzić, zgłosiło się tylko 5-ciu członków z najbliższych Kółek, nie udał się więc projektowany kurs, a powodem zapewne było, że Zarząd nie mógł asygnować żadnej kwoty na utrzymanie i podróż uczestnikom.

Lustrator powiatowy zlustrował w 1908 r. następujące Kółka rolnicze: Podkamień dnia 22/3, Hrehorów 29/3, Danilcze 5/4, Łopuszno 5/4, Słoboda konkolnicka 10/5, 17/5, 30/5, Herbutów 20/5, nadto w Hrehorowie z powodu ciągłych niesnasek w Zarządzie, i nieporozumień z członkami 4 razy.

W roku 1909 w Podkamieniu 2/2 w Hrehorowie 14/3, Ludwikówce 25/3, w Hrehorowie 3/4.

W Słobodzie konkolnickiej, w Ludwikówce i w Hrehorowie przeprowadził lustrator wybory Zarządu. Z Hrehorowem ciągle miał styczność, udzielał porady celem doprowadzenia do zgody i porządku, co jednak dotychczas jeszcze się nie udało, a to z powodu ciągłych nowych pretensyi bądź do sklepu, bądź też do przewodniczącego lub odwrotnie.

Biuro porady dla członków jest u p. Malawskiego Maryana, lustratora, który każdej środy od 12. do 3. w południe udziela wyjaśnień i porady zgłaszającym się.

Biuro porady prawnej również utworzone, a udziela jej naczelnik sądu pan Czechowicz w środy od 12 do 2.

Za pośrednictwem Zarządu głównego sprowadzono superfosfat dla dwóch Kółek. W czasie lustracyi lub odwiedzeń Kółek rolniczych, omawiał lustrator zakładanie wzorowych gnojowni, używanie krów do zaprzęgu, sprowadzanie nasion przez Zarząd główny, jakoteż sieczkarń, siewników, młynków i t. p.

Kółkom rolniczym udziela Towarzystwo szkoły ludowej do czytania swych książeczek przeważnie treści rolniczej. Na podstawie czytanych książeczek odbywały się później pogadanki z dziedziny rolnictwa, jako to, ulepszenie ziemi, wprowadzanie nowych gatunków nasion, osobliwie zboża, uprawa burakow cukrowych, także o sadownictwie i warzywnictwie.

Ropczyce.

Zarząd powiatowy urzęduje od dnia 9. listopada 1908.

W skład Zarządu powiatowego wchodzą:

a) jako członkowie wybrani na Zgromadzeniu powiatowem:

1. pp. Ignacy Kosecki, nauczyciel z Zagorzyc,
2. „ Jan Chmiel, nauczyciel ze Skrzyszowa,
3. „ Michał Matysek, nauczyciel z Mały,
4. „ Antoni Litak, gospodarz z Glinika,
5. „ Tomasz Dyło, naczelnik gminy i członek Wydziału powiatowego z Borku wielkiego,
6. „ Wojciech Biela, członek Rady powiatowej z Ostrowa,
7. „ Ks. Józef Piechowicz, proboszcz z Ocieki,
8. „ Wojciech Lipa, gospodarz z Nawsia,
9. „ Franciszek Scibor, radca sądowy z Ropczyc,
10. „ Wojciech Hamala, gospodarz ze Skrzyszowa,
11. „ Michał Jedynak, poseł na Sejm z Paszczyny,
12. „ Józef Sękowski, rządca z Zawady,
13. „ Jędrzej Parys, naczelnik gminy z Gumnisk fox,
14. „ Teodor Mądro, gospodarz z Nagawczyny,
15. „ Ks.: Józef Radoniewicz, dziekan z Wielopola skrzyńskiego,
16. „ Ks. Stanisław Golonka, proboszcz z Brzezin,
17. „ Jan Babicz, członek Rady powiatowej z Niedźwiady,
18. „ Ks. Maciej Miętus, proboszcz z Lubziny,
19. „ Józef Grobelny, gospodarz z Nockowy.

b) jako delegaci Towarzystwa okręgowego rolniczego w Dębicy, — p. Karol Hruby dzierżawca dóbr w Pustyni o. p. Dębica i p. Franciszek Pieniążek dzierżawca dóbr w Nagawczynie o. p. Dębica.

c) jako delegaci Rady powiatowej w Ropczycach:

p. Sebastyan Stręk członek Wydziału powiatowego i gospodarz w Olchowy ost. p. Sędziszów

p. Jan Kwiatkowski sekretarz Rady powiatowej w Ropczycach.

d) z głównego Zarządu Kółek rolniczych:

p. Tadeusz Skołuba właściciel dóbr w Lubzinie o. p. Ropczyce.

Prezesem jest obecnie: p. Tadeusz Skołuba, właściciel dóbr w Lubzinie o. p. Ropczyce.

Wiceprezesem: Ks. Józef Piechowicz, proboszcz z Ocieki o. p. Ropczyce.

Sekretarzem: p. Jan Kwiatkowski, sekretarz Rady powiatowej w Ropczycach.

Skarbnikiem: p. Franciszek Ścibor c. k. radca sądowy w Ropczycach.

Instruktorem Kółek rolniczych został zamianowany p. Jan Chmiel kierownik szkoły w Skrzyszowie ost. p. Ropczyce, który w lutym 1909 odbył kurs instruktorów we Lwowie.

Obowiązkiem instruktora obecnie jest odbyć jednę lustracyę każdego Kółka rolniczego w roku. Za każdą lustracyę bez względu na odległość miejsca pobierać będzie lustrator 10 K.

Pozostałość kasowa z roku 1907 wynosiła 40 koron; w r. 1908 nie otrzymał Zarząd powiatowy żadnych subwencyi, — zaś w czasie od 1. stycznia 1909 do 30 kwietnia 1909 otrzymał Zarząd powiatowy:

a) Subwencyę od Rady powiatowej w Ropczycach z wyraźnem przeznaczeniem na urządzenie składnicy towarów w Ropczycach 500 K.

b) Na urządzenie biura od Zarządu głównego 100 K.

c) na pokrycie kosztów wysłania lustratora na kurs i na częściowe pokrycie wydatków połączonych z jego czynnościami 200 K.

d) na pokrycie kosztów lustracyi w r. 1908 80 koron.

Razem 880 koron.

Z pozostałości kasowej z r. 1907 w kwocie 40 koron wydano 20 K., na budowę domu własnego dla Zarządu głównego, a 20 K. na dwie subwencye po 10 K. na zakupno płużków.

W okresie sprawozdawczym odbyły się cztery posiedzenia Zarządu powiatowego, z tych w r. 1909 dwa.

Przedmiotem posiedzeń w 1909 były ukonstytuowanie sie Zarządu powiatowego, i rozpatrywanie sprawy założenia składnicy towarowej w Ropczycach.

W r. 1908 odbyło się zgromadzenie powiatowe w dniu 9. listopada 1908; sprawozdanie z niego zamieszczone było w „Przewodniku Kółek rolniczych“ z 20. listopada 1908.

W r. 1909 odbyło się walne Zgromadzenie Kółek rolniczych w dniu 4. kwietnia 1909, które po referacie p. Sadowskiego uchwaliło wniosek Zarządu powiatowego, by w Ropczycach założyć składnicę towarów,

Członek Zarządu głównego p. Babicz przeprowadził w r. 1908 lustracye następujących Kółek rolniczych: Ocieka, Bystrzyca górna, Grabiny, Ostrów, Paszczyna, Borek wielki, Wolica ługowa, Nockowa, Glinik, Broniszów, Olchowa.

Biuro porady utworzone zostało dopiero w r. 1909. Porady udziela p. Franciszek Ścibor c. k. Radca sądowy w Ropczycach.

Z powodu braku wszelkich funduszów nie rozwijał poprzedni Zarząd prawie żadnej działalności wśród Kółek rolniczych, — dopiero obecnie z chwilą polepszenia się warunków materyalnych pracuje sekcya rolnicza nad wypracowaniem programu akcyi rolniczej wśród tutejszych Kółek rolniczych.

Z prac, które Zarząd powiatowy podejmuje zanotować należy: założenie składnicy towarów rolniczych i kolonialnych w Ropczycach a nadto założenie składu węgli kamiennych, uchwalone na Zgromadzeniu powiatowem w 1909 r.; nadto sekcya oświatowa powiatowego Zarządu wraz z Kołami Towarzystwa szkoły ludowej w Ropczycach i Dębicy przystępuje do wspólnej pracy oświatowej, a omówienie wspólnego programu nastąpiło dnia 17. maja 1909, — odniesiono się do Kółek rolniczych z zachętą zarybienia małych stawów, poczyniono starania u Rady powiatowej w Ropczycach o założenie powiatowej szkółki drzewek owocowych.

Rudki.

Wybrany na Zgromadzeniu w dn. 25 kwietnia 1908 Zarząd powiatowy był nieczynny. Wobec tego wszelkie funkcye jego spełniał delegat Zarządu głównego p. Karol Surówka.

Do września 1908 czynnym był lustrator powiatowy p. M. Jaworski, następnie zamianowano lustratorem p. Augusta Hojaka, który czynność tę pełni obecnie. Lustrator p. Hojak przeprowadził lustracyę następujących Kółek rolniczych: w listopadzie 1908: 6 go Dołobów, 7-go Buczały, 8-go Wistowice, 11-go Czernichów, 12-go Chłopczyce, 15-go Ostrów Pohorecki, 16-go Czajkowice, 17-go Katarynice, 18-go Rumno, 19-go Łowczyce, 20-go Brzeziec, 21-go Chłopy, 22-go Podhajczyki, 21-go Koniuszki siemianowskie, 24-go Pohorce, 25-go Dołobów, 26-go Wilczyce, 27-go Beńkowa wisznia, 28-go Michalewice.

W grudniu zaś następujące: 8-go Wilczyce, 12-go Wistowice.

W roku 1909 zlustrował 10/2 Wistowice, 3/3 Rumno, 7/2 Zagórze, 7/2 Wistowice, 23/3 Buczały 28/3, Nowosiółki gość.; 29/3 Tuligłowy, 8/4 Michalewice, 18/4 Dołobów, 25/4 Tuligłowy.

Delegat Zarządu głównego p. Karol Surówka przeprowadził w r. 1908 lustracyę następująch Kółek rolniczych.

5/2 Buczały, 11/7 Zagórze, 12/7 Koniuszki siemianowskie, 15/7 Buczały, 19/7 Pohorce, 12/9 Michalewice, 18/9 i 4/10 Podhajczyki, 16/10 Wilczyce, 17/10 Rumno, 18/10, 2/10 i 23/10 Koniuszki siemianowskie, 5/11 Wilczyce, 8/11 Buczały, 18/12 Wilczyce, 14/12 Koniuszki siemianowskie.

W roku 1909:

7/2 Rumno, Chłopy, 8/2 Tuligłowy, 14/4 Buczały.

Lustrator p. M. Jaworski zlustrował Kółka rolnicze w Dołobowie, Podhajczykach, Michalewicach i Zagórzu. Nadto p. Bohdan Zbrożek był czynny przy organizacyi Kółka rolniczego w Brzeźcu. Ogółem odbyło się z ramienia Zarządu powiatowego 57 lustracyj Kółek rolniczych.

Pozostałość kasowa z r. 1907 wynosi 6 K. 20 h. Suma dochodów za rok 1908 1724 K. 80 h., rozchodów 1574 K. 78 h.

Zorganizowano biuro posady prawnej, które mieści się w lokalu Rady powiatowej. Udzielali porad delegat p. Surówka i lustrator powiatowy p. Hojak, w sprawach handlowych, administracyjnych oraz z zakresu prawa cywilnego.

Współdziałano z Oddziałem Towarzystwa gospodarskiego w Rudkach, co do urządzenia wystawy przeglądowej bydła rogatego. Dla poparcia hodowli roślin pastewnych udzielono bezpłatnie 80 kgl. lucerny na pola doświadczalne 50 członkom Kółek rolniczych. Rozpowszechniono między Kółkami rolniczemi 30 egz. broszury o używaniu krów do zaprzęgu. Bardzo żywo popierano rozwój sadownictwa w powiecie.

Akcyę handlową powadził Zarząd powiatowy wspólnie z sekcyą handlową rudeckiego Oddziału Towarzystwa gospodarskiego. W czasie od 1 maja 1998 do końca kwietnia 1909 sprowadzono dla członków Kółek rolniczych:

30 ctm. przenicy jarej do siewu, 15 ctm. koniczyny czerwonej, 350 ctm. kartofli, 35 beczek lnu inflanckiego, 1100 sztuk drzewek owocowych, 150 klgr. nasion roślin pastewnych. Nadto sprowadzono 7 wagonów węgla i udzielano sklepom Kółek rolniczych informacyj w sprawie nabywania towarów.

Z inicyatywy Zarządu powiatowego zorganizowano wywóz trzody chlewnej na targ wiedeński.

Wielką akcyę przeprowadził Zarząd powiatowy na polu organizacyi straży pożarnych. Zorganizowano w okresie sprawozdawczym 12 nowych straży pożarnych Kółek rolniczych i przeprowadzono reorganizacyę wszystkich dawniejszych, słabo funkcyonujących, tak. iż obecnie w powiecie rudeckim istnieje przy każdem Kółku rolniczem dobrze funkcyonująca straż pożarna. Za staraniem Zarządu powiatowego zaopatrzyły Zwierzchności gminne wszystkie straże pożarne w postępowe sikawki oraz inne przybory ogniowe. W dn. 29 listopada 1909 na Zjeździe powiatowym Kółek rolniczych odbyło się uroczyste ślubowanie straży pożarnych przy udziale 340 członków.

Dzięki pieczołowitości Zarządu powiatowego nie ma w powiecie rudeckim Kółek rolniczych, których członkowie nie byli by zaopatrzeni w karty legitymacyjne.

Zarząd powiatowy przygotował organizacyę Kas Raiffeisena w gminach: Koniuszki siemianowskie, Milczyce i Pohorce.

W działalności ratunkowego komitetu powiatowego zawiązanego z incyatywy Namiestnictwa, Kółka rolnicze zastąpione były przez delegata p. Surówkę. Komitet ten rozwinął stosunkowo bardzo żywą działalność rozdawszy za darmo 11 wagonów zboża i sprzedając po zniżonych cenach cenach 7 wagonów żyta, 4 wagony pszenicy ozimej, 6 wagonów owsa, 2 wagony jęczmienia, 9 wagonów grysu i 16 wagonów ziemniaków. Kółka rolnicze w odpowiedni sposób z tej akcyi korzystały.

Zarząd powiatowy rozwinął mimo nieodpowiednich warunków żywą i owocną działalność, dzięki współdziałaniu i życzliwemu poparciu Rady powiatowej i Oddziału Tow. gospodarskiego, na czele których to instytucyj stoi członek Zarządu głównego „Kółek rolniczych“ Dr. Aleksander hr. Skarbek.

Rzeszów.

Nowy Zarząd urzęduje od 21. lutego 1908 roku. W skład Zarządu wchodzą:

P. Aleksander Dąmbski, prezes.

Ks. Kanonik Stanisław Siara, zastępca prez.

Edward Zabłocki, sekretarz i skarbnik, oraz pp. Wiktor Błażewski, Jan Baran, Stanisław Daszkowski, August Krogulski, Jan Kuźniar, Antoni Smagała, Stanisław Szela, Ks. Paweł Szarek.

Jako delegaci T-wa rolniczego wchodzą pp.: Angerman Klaudjusz i Wojciech Wiśniewski; jako delegaci Rady powiatowej pp.: Stanistaw Dydyński i Antoni Bomba.

W ciągu roku kooptowano do Zarządu pp. Jana Gumińskiego, Jana Jędrzejowica, Wincentego Turowskiego i Wincentego Tęczara, oraz dr. Kazimierza Wilusza z Rzeszowa.

Ustąpili z Zarządu z powodu wyjazdu pp. Krogulski i Baran.

Na posiedzeniu w dniu 17. marca 1908 r., zamianowano 4 instruktorów powiatowych, uczestników kursu dla instruktorów we Lwowie, a mianowicie pp. Krogulskiego i Zabłockiego na powiat rzeszowski i głogowski, Błażewskiego na tyczyński i Barana na strzyżowski.

We wrześniu ustąpili instruktorzy: pp. Krogulski i Baran. Zamianowano nowych pp.: Jana Bogdańskiego, Karola Surowca i Jana Stempka, tak, że obecnie jest pięciu.

Instruktorzy zlustrowali prawie wszystkie Kółka, niektóre kilkakrotnie i dawali wskazówki, jak prowadzić Kółka i zakładać spółki, a instruktor p. Zabłocki wygłaszał pogadanki z dziedziny rolnictwa i hodowli. Dzięki wyjaśnieniom instruktorów, Kółka coraz liczniej zapisują się na członków Towarzystwa rolniczego w Rzeszowie. Czynności spełniają instruktorowie honorowo, pobierając tylko zwrot kosztów podróży i utrzymania w czasie lustracji.

Sprawozdanie kasowe przedstawia się jak następuje:

Saldo z roku 1907	145 K. 61 h.
Dochody z roku 1908:	
Subwencja Zarządu głównego na lustracje	400 „ —
Subwencja Rady pow. za r. 1907	200 „ —
Subwencja Rady pow. za r. 1908	200 „ —
Subwencja Zarz. Główn. na kurs	50 „ —
Ze sprzedarzy kalendarzy . .	2 „ 10 „
Razem	997 K. 71 h.

Rozchody z roku 1908:

Lustracje i wyjazdy w sprawie Kółek	357 K	48 h.
Renumeracja p. Krogulskiego . .	50 „	—
Utrzymanie uczestników na kursie w Miłocinie	80 „	—
P. Skucińskiemu za wykłady i fiakra	76 „	86 „
Do Tow. rolnicz. na administrację (Uchwała 22/I 1905 r.) . .	100 „	—
Druki i portorja	52 „	93 „
Saldo	381 „	34 „
Razem	997 K.	71 h.

Budżet na rok 1909.

Saldo	281 K.	34 h.

Dochody:

Subwencja Rady powiatowej . .	200 „	—
„ Zarządu głównego .	400 „	—
„ Zarządu głównego na kursa	100 „	—
Razem	981 K.	34 h.

Rozchody:

Do Tow. rolniczego	100 K.	— h.
Dla Strzyżowa	50 „	—
Lustracje	400 „	—
Druki i portorja	70 „	—
Koszta wykładów w Dobrzechowie i w Rzeszowie	300 „	—
Nieprzewidziane wydatki . . .	61 „	—
Razem	981 K.	34 h.

Posiedzeń Zarządu w roku 1908 było 4: dnia 4/II, 17/III, 4/VII i 16/X. Walnych zgromadzeń 2: 21/II w Rzeszowie i dnia 20/IX w w Strzyżowie.

Na piewszem Walnem zgromadzeniu był obecny z ramienia Zarządu głównego wiceprezes Dr. Dulęba, na drugiem Dr. Grabski i inspektor rolnictwa p. Zdzisław Ludkiewicz.

Na pierwszem p. Antoni Smagała wygłosił referat: „W sprawie zbytniego rozdrabiania gruntu,“ na drugiem dr. Grabski: „Cel i zadania Kółek rolniczych“ i p. Ludkiewicz: „O nawozach sztucznych.“ oraz p. Smagała: „O korzyściach drenowania.“

Ponieważ z powodu odległości od Rzeszowa, niektóre Kółka niezawsze mogły wysłać delegatów na ogólne zebranie Kółek, postanowiono dla zaradzenia temu odbywać zebrania nietylko w Rzeszowie i Strzyżowie, ale także w Błażowej i w Głogowie.

Wobec tego podzielono teren działalności na 4 okręgi, w których delegatami Zarządu powiatowego zamianowano: na okręg Strzyżowski p. Stanisława Dydyńskiego, na okręg Głogowski p. Jana Jędrzejowicza, a na okolicę Błażowej ks. Józefa Bielawskiego.

Delegaci mają prawo zwoływać kilka razy do roku zebrania przydzielonych im Kółek; uchwały takich zebrań, nie mają mocy obowiązującej, będą jednak dyrektywą dla Zarządu powiatowego.

W początkach czewca odbył się w szkole rolniczej w Miłocinie staraniem Zarządu powiatowego Kółek rolniczych kurs rolniczo-hodowlano-weterynaryjny, na którym wykładali:

PP: Dyrektor Henryk Rozwadowski i prof. Mocarski z Miłocina, p. Jan Skuciński i dyrektor szkoły mleczarskiej dr. Tadeusz Rylski. Kurs trwał 3 dni, słuchaczy było zaledwie 23 z powodu sianokosów. Ponownie urządził Zarząd kursa takie w roku 1909 w Rzeszowie 3—4 marca i Dobrzechowie w dniach 8—10 marca. W kursie w Rzeszowie wzięło udział 83 członków Kółek rolniczych, a w Dobrzechowie 189, w tem 50 kobiet. Szczegółowe sprawozdania z tych kursów umieszczone były w 9 i 10 num. „Przewodnika Kółeu rolniczych“ 1909 r.

Sekretarz Zarządu udziela w biurze Towarzystwa rolniczego, żądanych porad z rolnictwa i organizacji Kółek, a dr. Wilusz porady prawnej w sprawach Kółek.

Urządzono też wspólną wycieczkę Kółek pow. rzeszowskiego na wystawę w Jarosławiu.

Założono następujące nowe Kółka:

W Pobitnie, Dąbrowie, Przybyszówce, Szklarach, Zalesiu, Przedmieściu Strzyżowskiem, Terliczce, Stobiernej, Rzeszówce i Godowej. Oprócz tego zreorganizowano Kółko w Wyżnem-Piekarówce i nanowo powstały Kółka w Rudnej wielkiej i w Słocinie.

Zarząd powiatowy Kółek znajduje się w lokalu Towarzystwa rolniczego w Rzeszowie. Obie te instytucje współdziałają na polu podniesienia rolnictwa i hodowli i dzięki tej wspólnej, harmonijnej pracy, osiąga się doskonałe rezultaty.

Sambor.

Siedziba Zarządu powiatowego Sambor.

Zarząd urzęduje od 14. lutego 1906 r.

W skład Zarządu pow. wchodzi:

a) Jako członkowie wybrani na Zgromadzeniu powiatowem:

Tomasz Ujejski, Stanisław Borkowski, Ks. Franciszek Dobrowolski i Tomasz Mrozek.

b) Delegat Tow. gosp. p. Stanistaw Stefafanowski.

c) Kooptowani: Jan Iwańczyszak i Jan Ziemniak.

(Uwaga). W roku 1909 nastąpiły nowe wybory i oprócz 4 powyższych członków wybranych na walnem zebraniu weszło 2 delegatów Tow. gospod. 2 delegatów Rady powiatowej i 1 delegat Zarządu głównego.

Prezydyum:

Prezes Tomasz Ujejski, zamieszkały w Chlewiskach pocz. Sambor.

Wiceprezes Stanisław Stefanowski w Samborze.

Sekretarz Stanisław Borkowski w Biskowicach pocz. Sambor.

Instruktorem Kółek rol. zamianowano p. Stanisława Borkowskiego za roczną renumeracją 400

kor. z obowiązkiem przeprowadzania lustracji raz na rok, w każdem czynnem Kółku i składania sprawozdań.

Mężowie zaufania wybrani w roku 1906 pozostają ci sami, jednak nie biorą udziału czynnego w Kółkach. Odpowiednich innych uzyskać nie można.

W roku 1908 miał Zarząd powiatowy pozostałość kasową w kwocie 134. kor 26 hal., nadto otrzymał subwencyę z Rady powiatowej w kwocie 200 kor. i z Zarządu głównego 660 kor. 3 hal.

Rozchody na utrzymanie biura i wydatki kancelaryjne wynosiły 352 kor. 85 hal., pensja instruktora i sekretarza 400 kor.

Pozostałość kasowa na rok 1909 wynosi 47 kor. 44 hal.

Preliminarz na rok 1909:

a) Wynajm biura . . .	240 kor.
opał i wydatki kanc. .	100 „
pensja lustratora . . .	400 „
założenie szkółki . . .	100 „
Razem	840 kor.

Na to Rada powiatowa dała subwencji 200 koron.

W roku 1908 odbył Zarząd powiatowy posiedzeń 8.

Załatwiano na tych posiedzeniach: sprawozdania z lustracji Kółek i odczytów, — wybór na Ogólną Radę w Przeworsku, — sprawę urządzenia kursu pożarniczego dla powiatu, — założenia wspólnie z Tow. gosp. powiatowej szkółki drzewek, — próbowano zorganizować handel jajami, przędziwem i założenie składnicy, — wreszcie organizacyę trzodą chlewną, wspólne zakupno grysu i nasion.

Zjazdów powiatowych było 2: w Biskowicach i Samborze, — sprawozdania umieszczone były w „Przewodniku Kółek rolniczych“.

Odbył się kurs pożarniczy dnia 15, 16 i 17 czerwca 1908 roku. Urządzony został staraniem i przy współudziale Zarządu powiatowego. Wykładali pp.: Szczerbowski, Różyczka i instruktor Józef Sroka. Po kursie odbyła się wieczornica.

Lustracje powiatowe przeprowadzał p. Borkowski w Nadybach $^{6}/_{1}$ i $^{6}/_{9}$ — Wojutyczach $^{13}/_{1}$ i $^{13}/_{7}$ — Biskowicach $^{2}/_{1}$ i $^{17}/_{9}$ — Lutowiskach $^{19}/_{11}$ — Bukowej $^{8}/_{4}$ — Olszaniku polskim $^{29}/_{4}$ — Kornalowicach $^{24}/_{4}$ — Dublanach $^{24}/_{4}$ — Czyszkach $^{29}/_{4}$ — Sąsiadowicach $^{1}/_{10}$ i $^{1}/_{12}$ — Radłowicach $^{18}/_{8}$ i Powodowej $^{8}/_{12}$. — Bereżnicach, Kranzberg i Wykoty zgłosiły podczas pobytu tamże lustratora, że Kółka nie istnieją a są sklepy prywatne.

Wszystkie Kółka rolnicze zasięgają informacji w biurze powiatowem we czwartki i w niedziele.

Biuro porady prawnej istnieje łącznie z T. S. L.

Zarząd powiatowy wysyłał delegatów z odczytami, zaprowadzał ulepszenia przez rozdawanie nawozów sztucznych i roślin okopowych. Z powodu ustawicznej słoty nie można było zebrać członków w celu zwiedzania gospodarstw.

Zarząd wysyłał członków z odczytami i zawiadował wspólnie z T. Sz. lud. biliotekami.

Z inicjatywy Zarządu powiatowego 10 Kółek rolniczych, przystąpiło do Towarzystwa gospodarskiego, gdzie korzystają z chowu drobiu, pszczelnictwa i chowu bydła, tudzież sprowadzania nawozów sztucznych.

Sanok.

Obecny Zarząd powiatowy urzęduje od dn. 28 sierpnia 1908.

W skład niego wchodzą z wyboru:

a) Franciszek Bartnik ze Zagórza.
Ks. kanonik Władysław Sarna, proboszcz w Sanoku.
Dr. Jacek Jabłoński.
Adamiak z Pakoszówki.
Kazimierz Laskowski.
Michał Kijowski z Milczy.
Józef Kłapa z Sanoka.
Ks. Jan Moszkowicz z Jaślisk.
Józef Lachiewicz burmistrz z Mrzygłodu.
Ks. Jan Wolski, proboszcz z Klimkówki.
Piotr Jakubowski z Jędruszkowiec.

b) Henryk Tchórznicki. właściciel Pisarowiec i Adam Janowski, delegaci Oddziału c. k. Towarzystwa gospodarskiego.

c) Delegaci Rady powiatowej: P. Karol Łępkowski, marszałek Rady pow., p. Tadeusz Wrześniowski, poseł do Sejmu i sekretarz Rady pow.

d) P. profesor Adam Pytel, delegat Zarządu głównego.

Prezesem jest ks. Władysław Sarna, proboszcz w Sanoku.

Wiceprezesem Kazimierz Laskowski, radca dworu w Bażanówce p. Jaćmierz.

Sekretarzem Józef Kłapa, profesor szkoły wydziałowej w Sanoku.

Skarbnikiem prof. Adam Pytel w Sanoku.

Sprawa zamianowania instruktora powiatowego, płatnego jest w toku.

Mężami zaufania zamianowani:

Ks. kanonik Sarna na Kółka w Strachocinie, Niebieszczanach, Żarszynie, Jurowcach, Bykowcach i Posadzie olchowskiej.

P. Henryk Tchórznicki na Kółko w Długiem.

P. Adamiak na Kółka w Falejówce, Pakoszówce i Raczkowej.

P. Kijowski w Głębokiem.

Ks. Dobrowolski w Nowotańcu, Nadolanach i Pielni.

P. Laskowski w Jaćmierzu, Posadzie jaćmierskiej, Posadzie zarszyńskiej.

Ks. Józef Górski w Posadzie górnej i dolnej.

Ks. Moszkowicz w Jaśliska h.

P. Jakubowski w Jędruszkowcach.

P. Pytel w Pisarowcach

P. Lachiewicz w Tyrawie solnej, Mrzygłodzie i Pile siennuszowskiej, p. Bartnik w Zagórzu.

Dochody Związku powiatowego wynosiły: W r. 1908 od Zarządu sklepu Kółka rolniczego w Sanoku 50 koron.

Od Zarządu głównego z akcyi sprzedaży nierogacizny, pozostałą kwotę od wydatków sekcyi pośredniczej 12 koron.

W r. 1909 od Zarządu głównego na urządzenie biura i na instruktora 300 koron.

Od Wydziału Rady powiatowej na ten sam cel 200 koron.

W roku 1908 odbyło się jedno posiedzenie Zarządu powiatowego i w r. 1909 jedno.

Na posiedzeniu 20 listopada 1908 obrano mężów zaufania i wyznaczono im pojedyncze Kółka rolnicze, uchwalono zwołać zjazd delegatów na dzień 13 grudnia 1908 i ułożono porządek dzienny; uchwalono odnieść się z prośbą do Rady pow. w Sanoku o subwencyę na częściowe pokrycie kosztów urządzenia kursu weterynaryjno-hodowlanego, a do Zarządu głównego Kółek rolniczych o subwencyę na urządzenie powiatowego biura i na wynagrodzenie dla instruktora powiatowego. Zarząd przyjął do wiadomości sprawozdanie sekcyi handlowej o sprzedaży nierogacizny, oraz wniosek tejże, aby z powodu niepomyślnych konjunktur handlowych powstrzymać chwilowo wysyłkę trzody do Wiednia. Na wniosek p. Łępkowskiego uchwalono zwrócić się do Wydziału Rady powiatowej w Sanoku z prośbą o wydanie okólnika do gmin i obszarów dworskich w powiecie z zawiadomieniem o istnieniu organizacyi handlowej trzodą przy Zarządzie pow. W końcu uchwalono odbywać posiedzenia Zarządu co dwa miesiące, jak rówież co dwa miesiące urządzać zjazdy delegatów.

Na posiedzeniu 12 lutego 1909 uchwalono odnośnie do norm zasadniczych regulaminu Zarządu powiatowego: dwie sekcye organizacyjną i oświatową i wybrano członków tych 2 sekcyi. Uchwalono szereg wykładów w ciągu roku na zjazdy delegatów i tak:

Na marzec: O korzyściach z sadów i o wyrobie win owocowych (pp. Nycz i Sygnarski).

Na kwiecień: O urządzeniu gnojowni (ks. Władysław Sarna).

Na czerwiec: O włościach rentowych (ks. Władysław Sarna).

Sierpień: Rady sieroce (p. Dukiet).

Październik: Hodowla drobiu i królików.

Grudzień; O spółkach wodnych (p. Wrześniowski) i o Kasach Reifeisena (ks. kan. Sarna)

Zgromadzeń powiatowych odbyło się w roku 1908 trzy, a mianowicie: 28 sierpnia, 30 go października i 13 grudnia, w r. 1909 dwa, mianowicie 5 marca i 30 kwietnia. Porządki dzienne były następujące:

28 sierpnia: 1) „O zadaniach Kółek rolniczych i ich organizacyi“, wygłosił delegat Zarządu głównego dr. Bronisław Dulęba. 2) Ukonstytuowanie się Zarządu powiatowego.

Dnia 30 października: „O celach i zadaniach Kółek rolniczych" referował ks. Władysław Sarna. 2) „O organizacyi handlu nierogacizną", referował delegat Zarządu głównego August Krogulski. Utworzono sekcyę powiatową handlu trzodą i wybrano mężów zaufania z poszczególnych Kółek celem ożywienia i wprowadzenia w życie sprawy handlu nierogacizną. Poruszono sprawę zakupna nasienia koniczyny i sprawę urządzenia w powiecie kursu weterynaryjno-hodowlanego w miesiącach zimowych w Sanoku i w Rymanowie.

Dnia 1 grudnia porządek następujący: 1) Zagajenie posiedzenia przez przewodniczącego. 2) Odczytanie protokółu. 3) „Korzyści z drenowania gruntów“, wykład ks. Władysława Sarny. 4) Sprawozdanie sekcyi handlowej trzodą chlewną. 5) Wnioski członków.

Rok 1909 5 marca: wykład: „O korzyściach ze sadów i o sposobach przeróbek owoców“, o regulaminie udziału kobiet w Kółkach rolniczych. Sprawozdanie z odbytego kursu dla instruktorów powiatowych.

30 kwietnia: 1) „O nawozach stajennych i o urządzeniu gnojowni“. 2) „O najnowszym regulaminie dla sklepików Kółek rolniczych“. Udział delegatów był znaczny i dyskusya ożywiona.

Kurs weterynaryjno-hodowlany nie udał się z powodu małej ilości zgłoszonych.

W Tyrawie Solnej, w Raczkowej i Falejówce przeprowadzono lustracye Kółek rolniczych przez członków Zarządu pp. Stachiewicza i Adamiaka.

Skałat.

Powiat skałacki należy do Zarządu powiatowego w Tarnopolu. W roku 1908 zwiedził większą część Kółek w tym powiecie były lustrator p. Łazarowicz. Dnia 10 stycznia 1909 odbył się w Nowosiółce skałackiej pierwszy zjazd powiatowy, na który przybyło około 80 uczestników. Z ramienia Zarządu powiatowego byli pp. Cicimirski i p. Turski. Sprawozdanie ze zjazdu pomieszczono w „Przewodniku Kółek rolniczych“ z dnia 20 stycznia Nr. 3.

Obecnie mianowano na powiat skałacki prowizorycznie lustratorem p. Juliana Malczosa. P. Malczos zlustrował Kółka: W Skałacie starym dnia 25 kwietnia, w Połupanówce 1 maja, w Kaczanówce 25 marca 1909.

Śniatyn.

Delegat Zarządu głównego: vacat.

Sokal.

Delegat Zarządu głównego: vacat.

Stanisławów.

Po pięcioletniej nieczynności naszej organizacyi powiatowej, objął obecny Zarząd powiatowy

urzędowanie z dniem 16 czerwca 1908, w którem to dniu na zgromadzeniu powiatowem, zwołanem przez delegata Zarządu głównego p. Jaroszyńskiego, weszli w skład Zarządu następujący członkowie z wyboru:

Maryan Jaroszyński, Józef Sigmunt, Feliks Dworski, Antoni Schmiet, Iwan Teśluk, Jan Stelnicki i Stanisław Siarkiewicz. Kooptowano Witolda Borzemskiego i Tadeusza Burzyńskiego. Delegatami Rady powiatowej zostali ustanowieni pp. Mateusz Pilecki i Władysław hr. Dieduszycki, który zrezygnował z godności delegata w listopadzie 1908, a w jego miejsce wszedł p. Łazar Winniczuk.

Delegatami stanisławowskiego oddziału Towarzystwa gospodarskiego są: pp. Stanisław Pieniążek i Roman Chlebowski.

Delegat Zarządu głównego p. Rafał Cywiński.

Delegat filii Tow. chowu drobiu w Pukasowcach p. Maryan Jaroszyński, delegat filii Tow. chowu drobiu w Stanisławowie p. Emil Schajer.

Zarząd powiatowy ukonstytuował się następująco:

Maryan Jaroszyński, prezes.
Witold Borzemski, zastępca prezesa.
Tadeusz Burzyński, skarbnik.
Stanisław Siarkiewicz, sekretarz.

Wiceprezes ustąpił w listopadzie 1908 z powodu przesiedlenia się w inny powiat — w jego miejsce wybrano 20 grudnia wiceprezesem Romana Chlebowskiego.

12 lipca 1908 ustanowił Zarząd instruktorem powiatowym Kornela Borkowskiego za dyetami dziennemi w kwocie 4 koron i zwrotem kosztów podróży — a w listopadzie zamianowano lustratorem powiatowym p. Józefa Zapalińskiego za dyetami dziennemi w kwocie 10 koron i zwrotem kosztów podróży.

SPRAWOZDANIE KASOWE.

D o c h ó d:

Pozostałość z r. 1907	85 K.	54 h.
Subwencya Zarz. główn	200 „	— „
Wkładki członków wspieraj. . .	24 „	— „
Subwencya Rady pow. w Stanisł. .	50 „	— „
Za sprzedane 3 kalendarze . . .	1 „	40 „
Subwencya Zarządu główn. . .	150 „	— „
Razem	510 K.	94 h.

R o z c h ó d:

Lustracye i wyjazdy	118 K.	50 h.
Korespondencye.	106 „	90 „
Urządzenie kursu sadowniczego	68 „	60 „
Wydatki na założenie składnicy . .	34 „	— „
Zwrot T. S. L. za wykłady gosp.	30 „	— „
Subwencya dla Tow. chowu drobiu w Pukasowcach	50 „	— „
Pozostałość z dn. 30 kwietnia 1909	102 „	94 „
Razem	510 K.	94 h.

PRELIMINARZ NA ROK 1909/10.

D o c h ó d:

Pozostałość kasowa z r. 1908/9	102 K.	94 h.
Subwencya Zarz. gł. Tow. K. roln	300 „	— „
Subwencya Rady pow. Stanisławów	300 „	— „
Subwencye innych Rad pow. . . .	100 „	— „
Połowa wkładek czł. wspier. . .	80 „	— „
Niedobór	7 „	— „
Razem	890 K.	— „

R o z c h ó d:

Lustracye Kółek i wyjazdy	200 K.
Korespondencye	200 „
Urządzenie 2 Zgrom. powiatowych . .	40 „
Kurs weterynaryino hodowlany	150 „
Kurs pożarniczy	150 „
Kurs warzywniczy	100 „
Wydatki nieprzewidziane	50 „
Razem	890 K.

Od 14 czerwca do 31 grudnia 1908, odbył Zarząd powiatowy 5 posiedzeń, a w r. 1909 dwa posiedzenia. Przedmiotem obrad były sprawy tyczące się reorganizacyi Kółek, sposobu obudzenia w nich działalności rolniczej i oświatowej, sprawozdania z lustracyi, zastanawianie się nad źródłami dochodów, organizacya handlu trzodą chlewną i założenie składnicy powiatowej.

W czasie sprawozdawczym odbyły się dwa zgromadzenia powiatowe w Stanisławowie — pierwsze 14 czerwca, drugie 20 grudnia 1908. Sprawozdania z obu tych zgromadzeń były drukowane w „Przewodniku Kółek rolniczych“ (w Nr. 20 z d. 10 lipca 1908 i w Nr. 4 z d. 1 lutego 1909).

Nadto odbyło się straniem Zarządu powiatowego 16 grudnia 1908 zgromadzenie naczelników gmin w Stanisławowie, na którem referował p. Stanisław Burzyński sprawę organizacyi handlu trzodą chlewną — i 17 grudnia 1908 zgromadzenie naczelników gmin (z drugiej części powiatu) w Haliczu, na którem przedstawił tę samą sprawę p. Józef Sigmunt.

Przy współudziale Stanisławowskiego Oddziału Tow. gospodarskiego urządził Zarząd powiatowy 4-dniowy kurs sadowniczy od 14 do 18 kwietnia 1909. O sadownictwie wykładał p. Robinson, zarządca ogrodów miejskich w Stanisławowie. W kursie brało udział 35 członków Kółek. W czasie kursu odbył się wykład mleczarski z demonstracyami—wykładał p. H. Smoliński, lustrator Tow. gospodarskiego — i wykład o szkodliwości alkoholu, wygłoszoszony przez p. Czapczyńskiego, prezesa miejscowej „Eleuteryi“. Szczegółowe sprawozdanie z kursu w „Przewodniku“ z 1 maja 1909.

Kółek w naszym powiecie było 13—przybyło 5—obecnie jest 18.

Członkowie Zarządu powiatowego zwiedzili następujące Kółka: Bednarów 13 grudnia i 20 lutego, Błudniki 23 sierpnia, Chorostków 6 grudnia i 31 stycznia, Delejów 16 sierpnia i 15 li-

stopada, Drohoniszczany 14 lutego, Jezupol 11, 18 i 19 października, Knihinin Górka 4 kwietnia, Knihinin Kolonia 28 marca i 6 czerwca, Łany 19 sierpnia, 20 września, 20 października i 7 lutego, Maryampol wieś 11 października, Meducha 20 października, Tumirz 25 października, Tyśmieniczany 13 marca, Uhrynów szlachecki 28 czerwca, 11 września i 14 stycznia, Uzin 22 listopada, Wołczków 17 września i 25 marca.

Lustrator powiatowy zlustrował następujące Kółka:

Błudniki 23 sierpnia, Delejów 16 sierpnia, Jezupol 11 września, Knihinin kol. 23 paźdz., Łany 16 sierpnia, Meducha 20 października.

Protokół czynności sekretaryatu wykazuje w roku 1908 liczb 280 a w roku 1909 liczb 430 (do 30 kwietnia).

Utworzenie stałego biura porady prawnej przy Zarządzie powiatowym jest w toku — dotychczas udzielał Kółkom sporadycznie rad w tym kierunku sekretarz Zarz. pow. listownie lub ustnie przy sposobności zwiedzania Kółek.

Dla braku funduszów nie przeprowadzał Zarząd powiatowy w czasie sprawozdawczym żadnych doświadczeń rolniczych, a działalność jego w tym kierunku ogranicza się do odczytów treści gospodarczej, które staraniem Zarządu wygłaszali po Kółkach prelegenci miejscowego Koła T. S. L. i delegaci Zarz. pow.

Wykaz odczytów w poszczególnych Kółkach wygłoszonych przedstawia się następująco:

Kółko rolnicze Bednarów: 11 października „Z dziedziny weterynaryi“, 5 listopada „O kasach włościańskich“, 8 grudnia „O spółkach włościańskich“, 20 grudnia „Kasa Reifeisena“, 20 grudnia „O spółkach magazynowych“.

K. r. Chorostków 20 czerwca „O chowie królików“.

K. r. Delejów 25 października „Wzorowa wieś Albigowa“, 15 listopada „O organizacyi handlu trzodą chlewną“.

K. r. Drohomirczany: 24 czerwca „Prawo własności i księgi grunt.“, 6 września „O organizacyi i działalności T. K. r.“, 8 listopada „Włości rentowe“, 22 listopada „O nawozie i gnojowni“, 14 lutego „O organizacyi handlu trzodą chlewną“.

K. r. Jeziorko: 22 września „O nawozie i urządzeniu gnojowni“.

K. r. Jezupol: 19 czerwca „Chów bydła rogatego“, 27 czerwca „Hodowla królików i drobiu“, 11 października „O zastosowaniu maszyn rolniczych w gospodarstwie małorolnem“, 8 listopada „Urządzenie wzorowej gnojowni“.

K. r. Łany: 15 listopada „Włości rentowe“, 13 grudnia „Wzorowa wieś Albigowa“, 7 lutego „O działalności handlowej Kółek rolniczych“.

K. r. Łysiec: 22 listopada „O celach i zadaniach Kółek rolniczych“.

K. r. Maryampol wieś: 27 września „O celach i zadaniach Kółek rolniczych“.

K. r. Meducha: 20 października „O spółkach mleczarskich“.

K. r. Tumirz: 25 października „Spółki spożywcze“.

K. r. Uhrynów szlach.: 23 czerwca „O Kółkach rolniczych“, 5 lipca „Włości rentowe“, 15 kwietnia „Prawo własności i księgi gruntowe“, 14-go stycznia „O organizacyi handlu trzodą chlewną“.

K. r. Uzin: 22 listopada „O działalności handlowej Kółek rolniczych“.

K. r. Wołczków: 17 września „Spółki włościańskie“, 28 marca „O obowiązkach i prawach członków Kółek rolniczych“.

Nadto wygłaszane były w Kółkach liczne odczyty treści historycznej i ogólno-oświatowej oraz urządzano uroczystości.

Dnia 20 grudnia 1908 utworzoną została przy Zarządzie powiatowym, Sekcya organizacyi handlu trzodą chlewną, w skład której wszedł z urzędu prezes p. Maryan Jaroszyński, z wyboru dokonanego przez Zgromadzenie powiatowe pp. Tadeusz Burzyński i Stanisław Siarkiewicz. Kierownikiem handlowym zamianowano p. Ignacego Stonczyńskiego. Sekcya nie odbywała osobnych posiedzeń, lecz obradowała wspólnie z Zarządem powiatowym. Dotąd uskuteczniliśmy tylko jeden transport nierogacizny do Wiednia — a to z powodu braku sił agitacyjnych i naprężonych ogólno-państwowych stosunków politycznych, które odstraszały włościaństwo od szerszej akcyi handlowej.

Lwią część pracy Zarządu powiatowego pochłonęły starania około założenia składnicy powiatowej, dla której wybrano osobną komisyę. Członkami komisyi tej są pp.: M. Jaroszyński, R. Chlebowski, St. Horoszkiewicz, T. Kwiatkowski i St. Siarkiewicz.

Przed ukonstytuowaniem komisyi odbyła się w sprawie składnicy konferencya okręgowa w Błudnikach, u p. M. Jaroszyńskiego, na której wskutek formalnych przeszkód żadnych uchwał nie powzięto.

Komisya dla składnicy odbyła 6 posiedzeń, ułożyła statut i zwołała 15 kwietnia 1909 pozyskanych wspólników do podpisania notaryalnego kontraktu spółki. Kontrakt w dniu tym podpisano przy zdeklarowanym funduszu zakładowym w kwocie 60.500 K. — w czem udział banku mieszczańskiego w Stanisławowie wynosi 40.000 K., a udział prezesa p. M. Jaroszyńskiego 10.000 K. Nadto uchwalili spólnicy podnieść ten fundusz do wysokości 100.000 K., by umożliwić pozyskanie dalszych spólników do rozszerzenia materyalnych podstaw spółki, która działalnością swą ma objąć kilka powiatów. Dzięki finansowemu poparciu prezesa p. M. Jaroszyńskiego wyjeżdża wkrótce sekretarz Zarządu powiatowego, który ma zostać jednym z 2 dyrektorów składnicy, celem zapoznania się z urządzeniami większych domów handlowych. Mamy nadzieję, że w sierpniu będziemy mogli składnicę naszą wprowadzić w życie.

Zarząd powiatowy interweniował kilka razy przy zakupnach drzew owocowych dla Kółek, nasion i maszyn. Odnośnie do poprawy hodowli bydła, Zarząd powiatowy nie mogąc na ten cel z własnych funduszów niczego poświęcić, rozwinął agitacyę, by Kółka wpisywały się na członków Towarzystwa gospodarskiego. Wskutek tej akcyi przystąpiło 6 Kółek do Tow. gospodarskiego, czterem Kółkom przyznał już Komitet tegoż Towarzystwa łącznie 28 sztuk nierogacizny rasy jorkszirów, a nadto Kółko rol. Bednarów ma już przyznaną uchwałami Komitetu stajnię zarodową z 12 krów. Wymieniony inwentarz ma być wkrótce Kółkom dostawiony.

Podobnie postąpił Zarząd powiatowy w celu poparcia hodowli drobiu. Wszedłszy w kontakt przez wzajemnie ustanowionych delegatów z filiami Tow. chowu drobiu w Stanisławowie i Pukasowcach (tę ostatnią, jako nowozawiązaną, subwencyonując nawet kwotą 50 kor.) — zachęcał Zarząd powiatowy Kółka do przystępowania na członków tegoż Towarzystwa i uzyskał dla kilkunastu członków Kółek po kilka trójek królików, drobiu i kilka dziesiątek jaj wylęgowych.

Wreszcie nadmienić należy, że Zarząd powiatowy opiekuje się Kółkami rolniczemi sąsiedniego powiatu Tłumackiego, z których jedno (Uhorniki ad Ottynia) zwiedził delegat Zarządu 7 marca.

Stary Sambor.

Delegat Zarządu głównego: vacat.

Stryj.

Delegat Zarządu głównego: vacat.

Strzyżów.

Kółka rolnicze pow. politycznego strzyżowskiego, należały dotąd do Zarządów powiatowych w Jaśle z okręgu sądowego: Frysztak i w Rzeszowie z okręgu sądowego: Strzyżów. Uchwałą Zarządu głównego postanowiono utworzyć w bieżącym roku Zarząd powiatowy z siedzibą w Strzyżowie.

Delegatem Zarządu głównego zamianowano Dr. Ignacego Wołkowickiego w Przedmieściu strzyżowskiem.

W czerwcu b. r. odbędzie się zgromadzenie powiatowe i ukonstytuowanie Zarządu powiatowego.

Tarnobrzeg.

Zarząd powiatowy urzęduje od 21 kwietnia 1906.

W skład niego wchodzą z wyboru:

a) Horodyński Zbigniew, prezes, dr. Momidłowski Walery, wiceprezes, ks. Kasprzycki Józef, ks. Płaszczyca Stefan, Jała Piotr, Grzywacz Adam, Bielewicz Antoni.

b) Mączka Jan, Czeppe Władysław, delegaci Rady powiatowej.

c) Hr. Tarnowski Zdzisław, Zagórski Roman, delegaci Towarzystwa rolniczego okręgowego.

e) Ks. Rychel Antoni, Prażniewski Franciszek, Maziarz Marcin, Wryk Waleryan, Dul Tadeusz, jako członkowie kooptowani.

Zarząd powiatowy ukonstytuował się następująco:

Horodyński Zbigniew w Zbydniowie, prezes.

Dr. Momidłowski Walery Tarnobrzeg, wiceprezes.

Bielewicz Antoni Tarnobrzeg, sekretarz i skarbnik.

Na posiedzeniu w dniu 21 sierpnia 1908, zamianowano trzech instruktorów Kółek rolniczych powiatu, a mianowicie:

1. p. Andrzeja Sieleckiego, kierownika szkoły w Kotowej woli, p. Zbydniów;
2. p. Marcina Maziarza, kierownika szkoły w Cyganach, p. Chmielów;
3. p. Jana Kaczaka, redaktora „Roli“ z Kaczaków, p. Chmielów.

Instruktorom tym w miarę przedkładanych sprawozdań z odbytych lustracyi, odczytów i t. d. w przydzielonych im Kółkach rolniczych, Zarząd powiatowy wypłaca skromne dyety i zwraca koszta podróży.

Mężami zaufania zostali zamianowani:

Dla gminy Baranów ks. Solak Jan i Szarama Jan, dla gminy Miechocin ks. Rychel Antoni i Frankiewicz Jan, dla gminy Wielowieś ks. Rudnicki Szczęsny i Wryk Waleryan, dla gminy Trześń ks. Świerz i Łukaszkiewicz Zygmunt, dla gminy Gorzyce ks. Jaroń Wincenty i Kozioł Jan, dla gminy Wrzawy ks. Jayko Jan i Siemek Wincenty, dla gminy Zaleszany ks. Malinowski Stanisław i Mączka Jan, dla gminy Turbia Świerczek Andrzej i Nowak Jan, dla gminy Rozwadów i Pilchów ks. Dukiet Michał i Zabierzewski Józef, dla gminy Radomyśl ks. Oberc Adam i Krajewski, dla gmin: Pniów, Antoniów i Dąbrówka Pniowska ks. Ruszel Józef i Konopka Wawrzyniec, dla gminy Grębów, Piasek, Miętne i Wydrza ks. Kasprzycki Józef i Matyka Michał, dla gminy Dęba Wnękowski Leopold i Flis Jakób, dla gminy Dąbrowica ks. Sołtysik Wojciech i Gołojuch Wojciech, dla Brandwicy Bąk Franciszek i Kochan Karol, dla Chmielowa Skowroński Wojciech i Panek Jan, dla Chwałowic Cetnarski i Maj Szymon, dla Cyganów Maziarz Marcin i Zbyrad Michał, dla Domacyn Łukaszkiewicz Klemens i Burdzel Franciszek, dla Jadachów Brodzki Edward, Święch Antoni i Jadach Józef, dla Jamnicy Chmura, nauczyciel i Jurek Adam, dla Jastkowic Ligęza Jan i Moskal Józef, dla Jeziorka Duma Walenty, wójt i Duma Walenty radny, dla Kotowej woli Sielecki Andrzej i Krasoń Szczepan, dla Krawców Rogoziński Karol i Matyka Adam, dla Machowa Wiącek Wojciech i Grazda Wojciech, dla Mokrzyszowa Wargala Michał i Jała Piotr, dla Nad-

brzezia Gutowski Feliks, Pisarczyk Wojciech i Jedliński Karol, dla Sielca Czopek Michał i Klimek Melchior, dla Sobowa Maciąg Kasper i Nowak Józef, dla Sokolnik Kotulski Ignacy i Matyka Adam, dla Skopania i Suchorzowa Wargacki Józef i Wiącek Józef, dla Woli gołego Bochniewicz Roman i Pluta Jan, dla Zbydniowa Nowak Andrzej i Pelc Adam, dla Żabna Wiktor Stefan i Łepski Franciszek, dla Żupawy Dzierżyński Walery i Duma Michał.

Pozostałość kasowa z roku 1907 wynosi 257 K. 17 gr., w 1908 r. otrzymał Zarząd powiatowy:

a) z tarnobrzeskiej Rady powiatowej tytułem subwencyi 300 koron,

b) z Zarządu głównego tytułem subwencyi 300 koron,

c) z Zarządu głównego tytułem subwencyi 125 koron,

d) Wkładki z Kółek rolniczych wynosiły 24 koron.

W roku 1909 od tarnobrzeskiej Rady powiatowej subwencya w kwocie 1000 K.

Rozchody w roku 1908, wynoszą kwotę 514 K. 17 gr., użyto:

a) na prowadzenie kancelaryi (papier, druki, portorya, sprawienie stampilii i t. p.),

b) na renumeracyę dla sekretarza i kasyera,

c) na zwroty kosztów podróży i dyet instruktorów,

d) na koszta urządzenia kursu weterynaryjno-hodowlanego.

Pozostałość kasowa z roku 1908 wynosiła kwotę 367 koron.

Preliminarz przychodów i rozchodów na rok 1909 ustalono jak następuje:

A. Dochody.

1)	Pozostałość kasowa z roku 1908	367 kor.
2)	Subwencya Rady powiatowej . .	1000 „
3)	Spodziewana subwencya Zarządu głównego	1000 „
4)	Wkładki Zarządów Kółek roln. . .	50 „
	Razem dochody	2417 kor.

B. Rozchody.

1)	Koszta podróży i dyet dla 3 instruktorów	800 kor.
2)	Renumeracya kasyera i sekretarza	240 „
3)	Papier, druki, portorya, przepisywanie i t. d.	240 „
4)	Na premie dla członków, wystawa lub tem podobne cele	500 „
5)	Premiowanie obór gminnych i łąk	200 „
6)	Nieprzewidziane wydatki	437 „
	Razem rozchody	2417 kor.

W roku 1908 odbyto 5 posiedzeń Zarządu powiatowego, a w początkach roku 1909 dwa posiedzenia.

Na posiedzeniach tych przeprowadzono reorganizacyę w myśl nowego regulaminu Zarządu powiatowego, ustanowiono 3 instruktorów powiatowych, ukonstytuowano Biuro porady prawnej, zainicyowano założenie w powiecie tarnobrzeskim Towarzystwa okręgowego rolniczego, które też rzeczywiście od 16 grudnia 1908 istnieje, wybrano dwóch delegatów do komitetu ratunkowego, utworzonego w powiecie z powodu zeszłorocznych klęsk elementarnych, uchwalono wniesienie petycyi do Wydziału krajowego i Namiestnictwa o wydatną subwencyę dla powiatu już to w postaci większej bezprocentowej pożyczki celem rozdzielenia tejże między najbardziej dotkniętych klęską powodzi mieszkańców, już też o nadesłanie bezpłatnie soli bydlęcej i po zniżonej cenie otrąb i paszy dla bydła, przyjęto do wiadomości sprawozdania instruktorów z przeprowadzonych lustracyi, postarano się o urządzenie w ciągu 1908 roku dwóch kursów weterynaryjno-hodowlanych w Tarnobrzegu i Rozwadowie i kursu wędrownego z dziedziny hodowli drobiu, uchwalono preliminarze i przyjęto zamknięcie rachunków i t. p.

W roku 1908 odbyło się jedno zgromadzenie powiatowe przy udziale 45 członków Zarządu powiatowego i Kółek rolniczych, na którem a) zaznajomiono delegatów Kółek z nowo przyjętym przez Zarząd powiatowy regulaminem Związku powiatowego Kółek rolniczych, b) uchwalono ostatecznie zwołanie zgromadzenia konstytuującego Towarzystwo okr. rolnicze w Tarnobrzegu, które to zgromadzenie w dniu 16 grudnia 1908 przyszło do skutku, c) przyjęto do wiadomości sprawozdanie z działalności Zarządu powiatowego i d) uchwalono kilka wniosków delegatów, odnoszących się do rozbudzenia życia w poszczególnych Kółkach rolniczych, oraz upoważniono Zarząd powiatowy do wniesienia petycyi wyżej wspomnianych.

Urządzono dwa kursa weterynaryjno-hodowlane, jeden w Tarnobrzegu, w dniu 23—25 i 26 stycznia 1908, na który uczęszczało przeszło 30 członków Kółek rolniczych. Na kursie tym wykładało czterech pp. instruktorów Zarządu głównego. W ostatnim dniu po skończonych wykładach wydano kosztem Zarządu powiatowego dla wszystkich członków biorących udział w kursie wspólny obiad.

W listopadzie tegoż roku urządzono drugi tego rodzaju kurs w Rozwadowie Kurs ten trwał jednakowoż zaledwie jeden dzień, gdyż nie zgłosiła się odpowiednia ilość słuchaczy.

Nadto staraniem Zarządu powiatowego odbyły się od 9 do 22 listopada wykłady wędrowne z dziedziny hodowli drobiu, w gminach: Wola gołego, Durdy, Dąbrowica, Chmielów, Miechocin, Mokrzyszów, Grębów, Kotowa wola, Zaleszany, Wrzawy, Gorczyce, Nadbrzezie, Wielowieś i Dzików. Wykłady te cieszyły się wielką popularnością i budziły szczególniej między gospodyniami szczere zainteresowanie, to też z wykładów tych korzystała przeważna ilość gospodyń danej miejscowości oraz dzieci szkolnych. Szkoda tylko, że prelegentka p. Stasiniewiczowa nie otrzymała na

czas odpowiednich przyrządów do demonstrowania.

Instruktorowie powiatowi przeprowadzili w ciągu roku 1908 lustracye we wszystkich Kółkach rolniczych powiatu tutejszego, w kilku nawet dwukrotnie, zaś w roku 1909 w Nadbrzeziu, Wielowsi, Mokrzyszowie, Sobowie, Sielcu, Furmanach, Żabnie, Ślęzakach, Rozalinie, Dębie, Alfredówce i Suchorzowie.

Następującym Kółkom rolniczem udzielił Zarząd powiatowy pomocy:

W Nadbrzeziu w sprawie założenia spółkowej Kasy oszczędności.

W Wielowsi w sprawie zreorganizowania Kółka.

W Zaleszanach w sprawie zawiązania straży pożarnej.

W Żabnie w sprawie zawiązania straży pożarnej.

W Cyganach w sprawie uzyskania koncesyi na handel towarów mięszanych i wyszynk wina.

W Rzeczycy okrągłej w sprawie uzyskania koncesyi na handel towarów mięszanych i wyszynk wina.

W Nadbrzeziu w sprawie uzyskania restauracyi kolejowej tamże.

W Wólce turebskiej w sprawie zawiązania Kółka rolniczego.

W Tarnobrzegu utworzone jest stałe biuro porady dla członków Kółek rolniczych. Godziny urzędowe od 10—12 w każdą sobotę. Porady udziela sekretarz Zarządu pow., który zarazem w tym dniu udziela porad prawnych. Porad prawnych udziela nadto pięciu urzędników Sądu powiatowego, trzech urzędników Starostwa, jeden urzędnik Inspektoratu podatkowego, jeden z Urzędu ewidencyjnego, jeden z Urzędu podatkowego, i jeden adwokat, wszyscy z Tarnobrzegu.

Przez urządzenie dwóch kursów weterynaryjno-hodowlanych i osobnego kursu wędrownego o hodowli drobiu, starał się Zarząd powiatowy przygotować członków Kółek rolniczych do należytego utrzymywania inwentarza żywego, którego chów w powiecie jest dosyć zaniedbany. Ta sama myśl przyświecała Zarządowi przy zawiązaniu Towarzystwa rolniczego, które jako uposażone w wyższe subwencye, może nieść więcej realne korzyści mieszkańcom powiatu.

W kwestyi melioracyi ról i pastwisk nie interweniował wcale Zarząd powiatowy, gdyż sprawą tą zajmuje się bardzo gorliwie Wydział powiatowy.

Sprawa rozpowszechnienia użycia krów do zaprzęgu, mimo rozesłanego do wszystkich gmin i Kółek rolniczych powiatu okólnika, nie znalazła należnego oddźwięku między członkami Kółek rolniczych. Zwiedzenie kilku gospodarstw włościańskich w powiecie i pól doświadczalnych, założonych przez Zarząd dóbr w Dzikowie, projektowane jest dopiero w bieżącym roku. Sprawa ta już w zeszłym roku poruszana, nie przyszła jednak do skutku ze względów finansowych i braku należytych danych co do wyboru takich gospodarstw. Nadto urządza Zarząd powiatowy wycieczkę dla członków Kółek rolniczych w początkach czerwca b. r. na Morawy do Kromieryża wraz z powiatem wielickim celem zwiedzenia tamtejszych gospodarstw włościańskich.

Akcyę na polu oświatowem i fachowych wykładów z dziedziny sadownictwa prowadził Zarząd powiatowy przez swych instruktorów.

Wykłady z latarnią magiczną zaczną się w ciągu bieżącego roku, skoro tylko latarnie te, zamówione w liczbie 2, nadejdą z Zarządu głównego. Instruktor powiatowy p. Sielecki przy sposobności lustracyi urządza zawsze dla członków Kółek pogadankę z dziedziny sadownictwa i ogrodnictwa.

Zarząd powiatowy pragnąłby gorąco urządzenia dla członków Kółek rolniczych tutejszego powiatu, wędrownego kursu rolniczego, w czasie więcej wolnym od zajęć polnych.

Melioracya pastwisk w tutejszym powiecie, wynoszących prawie 10.000 hektarów i podział tychże na odpowiednie grupy, jest kwestyą bardzo piekącą. Na rozwiązanie tej kwestyi w drodze ustawodawczej powinny wpłynąć wszystkie decydujące czynniki w kraju.

Dopiero gdy kwestya ta wejdzie na właściwe tory, wówczas będzie można mówić o racyonalnej hodowli bydła i trzody.

Tarnopol.

Siedzibą Zarządu powiatowego jest Tarnopol.

Obecny Zarząd urzęduje od 22 marca 1907.

W skład Zarządu powiatowego wchodzą:

a) jako członkowie wybrani na Zgromadzeniu powiatowem: Gużkowski Jan, Godlewski Stefan, Jurystowski Józef, Podlewski Leon, ks. Struś, Schmidt Józef, Turski Leonard, Ziołkowski Karol Dejna Grzegorz, Posuchowski Antoni, Dereń Jan i Długolaty Wawrzyniec.

b) Jako delegaci Rady powiatowej: Juliusz hr. Korytowski z Płotyczy, Piotr Cebrowski z Romanówki.

c) Jako delegaci Oddziału c. k. Towarzystwa gospodarskiego: Bogusław Cieński z Łoszniowa, Dr. Celestyn Podlewski.

d) Jako delegat Zarządu głównego: Jan Zamorski, poseł do Rady Państwa.

e) Jako Członkowie kooptowani: Cicimirski Grzegorz i Zajączkowski Antoni.

Zarząd Powiatowy ukonstytuował się następująco:

Dr. Celestyn Podlewski — prezes (Tarnopol)
Bogusław Cieński — zastępca (Łoszniów p. Trembowla)
Grzegorz Cicimirski-sekretarz, (Tarnopol).
Antoni Zajączkowski — skarbnik (Tarnopol)

W roku 1908 zorganizował Zarząd powiatowy stałe biuro i opłaca jedną stałą siłę biurową.

Instruktorami zostali mianowani:
Leonard Turski — dla spraw rolniczych;
Józef Pudlik dla spraw organizacyi wewnętrznej;
Julian Malczos dla spraw organizacyi wewnętrznej.

P. Pudlik lustrować ma głównie Kółka rolnicze w powiecie zbaraskim, zaś p. Malczos w powiecie skałackim.

Mężami zaufania są:
Wawrzyniec Długolaty na Ostrów
Franciszek Leśniowski na Płotycz
Józef Jurystowski na Kokutkowce, Isypowce i Seredyńce.
Antoni Posuchowski na Zagrobele
Leonard Turski na Petryków i Janówkę
Jan Dereń na Chodaczków wielki
Grzegorz Dejna na Borki wielkie.

Z roku 1907 wynosiła pozostałość kasowa Kor. 637.01.

W roku 1908 otrzymał Zarząd powiatowy subwencye:

Z Zarządu głównego	.	789.95 K.
Z Banku powiatowego	.	100.— „
Z Wydziału powiatowego		150.— „
Z Kasy oszcz. M. Tarnopola		100.— „
Razem	.	1139.95 K

W roku 1909 (do 30 kwietnia 1909) otrzymał:

W roku 1909 (do 30 kwietnia 1909) otrzymaliśmy:

Z Zarządu głównego	200·— K.
Z Kasy oszcz. M. Tarnopola	100·— „
Z Banku powiatowego	100·— „
Razem	400·— K.

W roku 1908 rozchody przedstawiały się następująco:

Na objazdy i lustracye . .	415.71 K
Na kupno i utrzymanie siewnika . rzędowego . . .	279.51 „
Na portorya	62·93 „
Na wydatki administracyjne i druki	118.74 „
Na zjazdy i kursa . . .	16·— „
Na koszta delegacyi (pogrzeb Namiestn. i zjazd) . . .	170·66 „
Na zakupno nasion . . .	73·39 „
Na koszta święta sadzenia drzewek (i drzewka) . . .	174.46 K
Na zapomogi dla uczni kursu sklep. w Czernichowie . . .	29.— K
Na obchody (pośw. kościoła i 3 Maj)	27.38 „
Na utrzymanie buhaja w Draganówce	25.— „
Na zakupno nawozów sztucznych .	29.52 „
Na zakupno broszur i kalendarzy .	12.20 „
Razem .	1434.50 K
Pozostałość kasowa z roku 1908 wynosiła	607.23 K

Preliminarz dochodów i rozchodów będzie wynosił w przypuszczeniu w przychodach i rozchodach 2.000, a to wobec wzmożonej działalności Zarządu powiatowego w roku osiatnim.

Posiedzeń odbył Zarząd powiatowy 15; w r. 1908 — 10, a w roku 1909 — 5.

Na posiedzeniach tych przedmiotem obrad były:

Kooptacya nowych członków Zarządu powiatowego, organizacya powiatu skałackiego i zbaraskiego, rozdział czynności pomiędzy intruktorów, rozdział soli bydlęcej, wypożyczanie siewnika rzędowego, handel nierogacizną, rozdział nasion, akcya sprzedaży drzewa opałowego, akcya w sprawie gnojowni wzorowych, obchody w Kółkach, poddzierżawa podatku od mięsa w powiecie tarnopolskim, wysyłka chłopców na kursa handlowe do Czernichowa, do szkół zawodowych i wogóle sprawy administracyjne, rolnicze, handlowe.

Zjazd powiatowy z powiatu tarnopolskiego odbył się 29. i 30 grudnia 1908, z którego pomieszczono sprawozdanie w „Przewodniku Kółek rolniczych“ Nr. 3 z 20 stycznia 1909, z następującym porządkiem dziennym:

1. Wykłady rolniczo-hodowlane przez p. T. Stamirowskiego.

2. Wykład p. Krogulskiego o „handlu nierogacizną“.

3. Referat posła Zamorskiego „o drzewie opałowem z lasów rządowych“.

4. Wykład Dra Emila Schmidta dyrektora Banku powiatowego w Tarnopolu „O kredycie“.

Poufne Zebranie członków Kółek dnia 19. grudnia 1908 w sprawie poddzierżawy podatku od mięsa przy udziale delegatów z 18 Kółek z następującym porządkiem dziennym:

1. Wykład p. Cicimirskiego „O poddzierżawie akcyzy od mięsa“.

2. Wykład Dra C. Podlewskiego „O handlu nierogacizną“.

Od 26 marca 1909 odbywały się wykłady z dziedziny rolnictwa i sadownictwa. Prelegentami z ramienia Zarządu powiatowego byli delegaci Zarządu głównego pp. Tadeusz Stamirowski, inspektor rolniczy i Stanisław Wierzbicki, instruktor sadowniczy.

Cały powiat podzielono na 14 okręgów obejmujących po 2, 3 i 4 Kółka, których członkowie z powodu małej odległości od miejsca wykładu, brali bardzo liczny udział w zwołanych w tym celu zebraniach. Odbyły się wykłady rolnicze połączone z nader ożywioną dyskusyą: dnia 23. marca w Bucniowie (przy udziale 30 członków), 29 marca w Chodaczkowie wielkim (200 członków), 28 marca w Draganówce (150 czł.), 28 marca w Poczapińcach (60 czł.), 31 marca w Płotyczy (45 czł.) i w Łozowie (56 czł.), 2 kwietnia w Zagrobeli (20 czł.), 3 kwietnia w Kokutkowcach (30 czł.), 4 kwietnia w Czernielowie maz. (100 czł.) 5 kwietnia w Baworowie (40 czł.), w Suszczynie i Mikulińcach w dniu 7 kwietnia przy udziale po 30 członków.

Wykłady sadownicze odbyły się w Czernichowie mazowieckim, Kokutkowcach, Łozowej, Płotyczy i Zagrobeli.

Powyższe wykłady budziły wielkie zainteresowanie wśród włościan, o czem świadczyła nader ożywiona dyskusya na oba tematy rolnicze w każdej miejscowości. Prelegenci udzielali rad, wskazówek i pouczeń przy zbliżających się robotach w polu, ogrodzie i sadzie i wyrażali się z wielkiem uznaniem o roztropności i o chęci zdobycia fachowej wiedzy przez nasze włościaństwo.

Wykłady w ten sposób prowadzone okazały się korzystniejsze od kilkudniowych kursów urządzanych dotychczas w Tarnopolu, gdyż umożliwiają znaczniejszy liczebnie udział ludności i dają sposobność prelegentom pouczyć włościan o sprawach gospodarczych na miejscu.

Lustracye i wizytacye przeprowadzali z ramienia Zarządu powiatowego: pp. G. Cicimirski, L. Turski i Antoni Zajączkowski.

P. Cicimirski objechał miejscowości: Płotycz, Zagrobela, Łozowa, Poczapińce, Czernielów mazowiecki, Draganówka, Tarnopol (dwa wykłady), Mikulińce, Janówka; zaś w roku 1909: Płotycz, Chodaczków wielki.

P. Zajączkowski: Dyczków 23 marca (założenie Kółka) r. 1908, Milno 20 lutego 1909 (założenie Kółka), Łozowa 25 kwietnia 1909 (lustracya handlowa).

Instruktor powiatowy p. Leonard Turski lustrował Kółka:

W roku 1908: Baworów 24 maja, 27 listopada, Janówka 28 listopada, Dołżanka 28 listopada, Chodaczków wielki 22 listopada, Zagrobela 2 grudnia, Suszczyn, Isypowce, Łuka wielka, Draganówka 13 lutego 1909, Kokutkowce 15 lutego 1909, Ostrów 11 lutego 1909, Stupki 7 lutego 1909.

Co się tyczy pomocy i porady prawnej może się wykazać Zarząd powiatowy niezwykle intenzywną działalnością. Wprawdzie nie posiada osobnego biura porady i pomocy prawnej i nie prowadzi osobnego spisu spraw, lecz Zarząd powiatowy, a głównie przewodniczący, sekretarz i skarbnik przyjmują codziennie członków i nieraz kilka porad i interwencyi w jednym dniu załatwiają.

Wymienimy najgłówniejsze Kółka i sprawy: Łozowa (dostawa węgla, dzierżawa dostawy szutru, kupno siewnika, interwencya w Zakładzie ubezpieczeń od wypadków we Lwowie) Janówka, Poczapińce (trafika), Chodaczków wielki, Dołżanka (słodzone napoje), Smykowce (szykany dzierżawcy myta i kurs pisarzy gminnych) Czernielów mazowiecki (prasa pszczelarska, szykany jednego z członków, spór z dworem o staw), Mikulińce pośrednictwo w ubezpieczeniach). Prócz tego pośredniczył Zarząd powiatowy w sprawie otrzymania chlewni zarodowych, buhajów, i ogierów z Twa gospodarskiego.

W tem miejscu nadmienić należy, że Zarząd powiatowy prowadzi od początku roku 1908 wszelkie sprawy Kółka rolniczego w Łozowy a to w celu sanacyi stosunków majątkowych tegoż Kółka.

Kółko to — początkowo bardzo ruchliwe i gospodarne — prowadziło w swoim zarządzie dostawę szutru na drogi powiatowe przez cały szereg lat, tak, że z zysków zakupiło plac i pobudowało własny dom. Rozporządzając większym zapasem gotówki — prócz przedsiębiorstwa sklepowego — sprowadzało także w większych ilościach węgiel i nawozy sztuczne. Lecz rozwój Kółka dosięgnął tylko pozornie tego maximum. Zarząd Kółka przeciążony nie mógł sprostać różnorodnym obowiązkom, a nadto istniał pomiędzy członkami Zarządu stosunek zbyt przyjacielski, co usuwało wszelką „potrzebę“ kontroli, bo wierzono sobie na słowo. Skutki tego nie pozwoliły zbyt długo na siebie czekać, gdyż w każdym dziale przedsiębiorstwa okazały się niedobory, spowodowane jużto niesumiennością poszczególnych funkcyonaryuszy, jużto zupełnym brakiem zapisków.

Starano się temu zapobiedz przez zmiany w Zarządzie, lecz i nowe zarządy nie gospodarowały lepiej; ludność tamtejsza korzystała z łatwego kredytu w tem przekonaniu, że coraz nowy zarząd nie będzie ściągał należytości i tak poszczególne kwoty przejdą w zapomnienie, a w końcu przepadną. — W ten sposób Kółko ma do żądania u swych dłużników w drobnych halerzowych prawie pozycyach poważną sumę przeszło 2000 koron, jak się to okazuje w zestawieniu rachunkowem, sporządzonem przez lustratora p. A. Zajączkowskiego w dniu 20 kwietnia b. r.

Obecnie miejscowemu Zarządowi Kółka nie wolno bez poprzedniego porozumienia się z Zarządem powiatowym przedsiębrać żadnych interesów pieniężnych. Całą gotówką obraca Zarząd powiatowy, prowadzi księgi, uskutecznia wypłaty i kupna i ściąga wierzytelności Kółka. — Obecnie stosunki mają się ku lepszemu. Istniejący Zarząd dobrany bardzo szczęśliwie, stara się naprawić wszystko złe swych poprzedników i idzie na rękę Zarządowi powiatowemu w regulowaniu spraw Kółka.

Zeszłego roku obchodziło Kółko piękną uroczystość poświęcenia własnego domu w obecności około 200 włościan obojej płci. Taki sam dom zbudowało w r. 1908 Kółko rolnicze w Dołżance. W roku bieżącym z inicyatywy Kółka zawiązało się w Łozowy bardzo pożyteczne towarzystwo, mające na celu niesienia doraźnej i materyalnej pomocy w wypadkach chorób bydlęcych. Towarzystwo to nosi nazwę „Samopomoc“ i liczy przeszło 80 członków. Z wiosną b. r. zakupiło Kółko siewnik rzędowy dla użytku członków, a w porze letniej zamierza urządzić majówkę.

Działalność **rolnicza** Zarządu powiatowego objawiała się w następujących kierunkach: Zakupiono dla użytku Kółek siewnik rzędowy, wprowadzono próby z superfosfatem, zachęcono Kółko w Łozowy do zakupna siewnika, rozdawano sól bydlęcą, pośredniczono w zamówieniach na zboże i nasiona oraz w dostarczaniu i zamawianiu zboża, jako zapomóg dla okolic dotkniętych klęskami elementarnemi, zachęcano do zakładania wzorowych gnojowni, a z wiosną br. rozdano między 23 członków nasiona roślin pastewnych na pola doświadczalne.

Akcyę **handlową** propagował Zarząd powiatowy przez pośrednictwo w sprowadzaniu opału z lasów państwowych (15 Kółek zamówiło 42 wagonów drzewa), węgla, maszyn rolniczych (Łozowa, Poczapińce), grysu i nierogacizny. — Kilku sklepom pomógł Zarząd powiatowy w sprowadzaniu towarów. Główny nacisk kładł na założenie składnicy powiatowej, która jest jedną z najważniejszych spraw powierzonych pieczy Zarządu powiatowego, gdy się zważy, że dla trzech i więcej powiatów, mogłaby składnica stać się hurtownią. W tej sprawie bawił dwukrotnie w Tarnopolu p. Sadowski. Dotychczas zebrano na składnicę powiatową około 2000 koron gotówką, a około 5000 koron deklaracyami. — Dalsza akcya nie rokuje szybkiego ukończenia zebrania potrzebnego kapitału wobec apatyi zamożniejszych warstw społeczeństw.

W roku 1908 wysłano Marcina Ponczyka na kurs handlowy do Czernichowa, a następnie umieszczono go w sklepiku Kółka koło Skwarzawy.

Na polu oświatowem nie rozwijał Zarząd specyalnej działalności, gdy się zważy, że tarnopolskie Koło T. S. L. niezwykle intenzywnie w tym kierunku pracuje. Zarząd starał się o propagowanie „Przewodnika K. R.“, wyjednał w Redakcyi „Głosu Polskiego“ w Tarnopolu bezpłatną wysyłkę numerów do kilkunastu Kółek, współdziałał z Kołem T. S. L. w sprawach oświatowych w ten sposób, że p. Cicimirski jako sekretarz Zarządu był zarazem delegatem koła T. S. L na obchodzie 3 Maja w Poczapińcach i w Ihrowicy. Uzupełniono też dwie biblioteczki Kółek rolniczych.

Kółko rolnicze w Łuce wielkiej posiadające spółkę rybacką otrzymało narybek za pośrednictwem Zarządu powiatowego. Instruktor powiatowy p. Pudlik zajmuje się gorąco propagandą chowu królików.

Co się tyczy sadownictwa poza wykładami p. Wierzbickiego zaznaczyć należy, że odbyło się święto sadzenia drzew 8 maja 1909 na drodze między Isypowcami a Kokutkowcami.

W działalności organizacyjnej zanotować nadto należy założenie w 1908 r. następujących Kółek rolniczych: Ładyczyn pow. Tarnopol, Seredyńce pow. Tarnopol, Milno pow. Brody, Podwołoczyska pow. Skałat.

Tarnów.

W skład Zarządu powiatowego, uzupełnionego na Zgromadzeniu powiatowem w dn. 17 stycznia 1908 wchodzą:

Z wyboru: ks. Dr. Stanisław Dutkiewicz, Dr. Włodzimierz Krzeczunowicz, ks. Aleksander Siemieński, Mieczysław Kotulski, Jan Tarnawski, Ludwik Tyrka, Franciszek Nosek, Wincenty Stawarz, Jan Ostręga, ks. Dr. Żyguliński. Jako delegaci Rady powiatowej pp. Wincenty Witos i Filip Włodek; jako delegaci Towarzystwa rolniczego okręgowego pp. Tadeusz Czajkowski i Wiktor Tabeau. Delegatem Zarządu głównego jest p. Władysław Przybyłkiewicz.

W lutym 1909 po rezygnacyi dotychczasowego prezydyum mianowicie ks. Dr. Stan. Dutkiewicza prezesa i Dr. Włodz. Krzeczunowicza wiceprezesa wybrano: prezesem ks. Dr. Żygulińskiego Michała, wiceprezesem posła Wincentego Witosa, sekretarzem Władysława Przybyłkiewicza, skarbnikiem Tadeusza Czajkowskiego.

Po przejściu instruktora powiatowego p. Stanisława Wierzbickiego do biura Zarządu głównego, zamianowano instruktorami pp. Jana Tarnawskiego i Wincentego Witosa za wynagrodzeniem po 300 kor., rocznie z obowiązkiem zlustrowania, względnie zorganizowania Kółek rolniczych przynajmniej w 20 gminach.

Dochody Zarządu powiatowego wynosiły: tytutem subwencyi z Rady powiatowej za 1907 i 1908 r. 200 K, od Zarządu głównego 250 kor. Pozostałość kasowa z 1907 r. 216 K. 04 h. Wydano 502 K. 07 h. na instruktora i koszta administracyi, pozostałość kasowa na rok następny wynosi 217 kor. 14 hal.

Posiedzeń Zarządu powiatowego odbyło się 4, z tych 2 w 1909 r. Przedmiotem ich obrad była kooptacya członków Zarządu i wybór nowego prezydyum, przyjęcie sprawozdania kasowego, zamianowanie instruktorów, omówienie sprawy powołania mężów zaufania i zwołania Zgromadzenia powiatowego.

Zgromadzeń powiatowych odbyło się dwa dnia 17 stycznia 1908 i 26 marca 1909. Na obu uczestniczył z ramienia Zarządu głównego Dr. Bronisław Dulęba. Szczegółowe sprawozdania z tych Zgromadzeń umieścił „Przewodnik Kółek rolniczych“ nr. 4 z 1 lutego 1908 i nr. 11 z 10 kwietnia 1909.

Lustracye Kółek rolniczych przeprowadzono w 1909 r. w Kółkach rolniczych: Dąbrówka infułacka 27 lutego, Tarnowiec 8 marca, Tarnów 14 marca.

Przy utworzonem biurze porady prawnej udzielali porady pp. Dr. Krzeczonowicz i Przybyłkiewicz. Członkowie Kółek rolniczych zasięgali porady w kwestyach prawnych i skarbowych, lecz nie zbyt licznie.

Szerszej działalności rolniczej nie mógł Zarząd powiatowy na razie rozwinąć; co do akcyi na polu sadownictwa i warzywnictwa to tę pro-

paguje w powiecie z dużem powodzeniem Tarnowskie Towarzystwo ogrodnicze, z którym Zarząd powiatowy pozostaje w jak najlepszych stosunkach

Tłumacz.

Delegat Zarządu głównego Maryan Jaroszyński właściciel dóbr w Błudnikach, który złączył sprawy Kółek rolniczych tłumackiego powiatu, z agendami Zarządu powiatowego w Stanisławowie.

W dn. 23. maja 1909 odbył się Zjazd powiatowy w sprawie handlu materyałem rzeźnym i nierogacizną.

Trembowla.

Siedzibą Zarządu powiatowego jest miasto Trembowla.

Obecny Zarząd urzęduje od 29. maja 1908.

W skład jego wchodzą:

Z wyboru:
Jerzy hr. Baworowski
Dr. Kazimierz Ciesielski
Waleryan Heck
Ks. kanonik Stanisław Korzeniowski
Michał Kosowski
Jarosław Paszkowski
Ks. Walenty Puchała
Seweryn Romanica
Franciszek Szczepan.

Nadto:
Bogusław Cieński, del. Oddz. tarnopolskiego Tow. gosp.
Julian Buciewicz, del. Zarz. główn. K. r.

Zarząd powiatowy ukonstytuował się następująco:
Przewodniczący Ks. kanonik Stanisław Korzeniowski;
Zast. przewodn. Julian Buciewicz;
Sekretarz Dr. Kazimierz Ciesielski;
Skarbnik Ks. Walenty Puchała.

Lustratorem powiatowym jest p. Antoni Kamiński, ekspozyt T. S. L., na razie bez ustalonych poborów, wynagrodzenie ogranicza się do zwrotu kosztów za jazdy po wsiach, po złożeniu sprawozdania.

Pozostałość kasowa z r. 1907 wynosi 340 k.; w marcu 1909 otrzymał Zarząd powiatowy subwencyę z Zarządu głównego w kwocie 150 kor.

Rozchody w r. 1908 na cele organizacyjne wynosiły 60 koron.

Pozostałość kasowa z dniem 31. grudnia 1908 wynosi 280 koron.

Posiedzeń Zarządu powiatowego w r. 1908 było trzy, a w r. 1909 jedno.

Pierwsze posiedzenie organizacyjne z powzięciem uchwał dla poszczególnych komisyi, drugie posiedzenie w sprawach handlowych, trzecie posiedzenie w sprawach handlowych.

W roku 1908 było jedno zgromadzenie powiatowe z porządkiem dziennym:
1) Rezygnacya sekretarza i obiór nowego,
2) Sprawozdanie delegata Dr. K. Ciesielskiego z Rady Ogólnej w Przeworsku,
3) Odczytanie protokołu,
4) Sprawozdanie z czynności Zarządu,
5) Sprawa instruktora,
6) Referat p. Stamirowskiego.

W r. 1909 odbyło się jedno zebranie powiatowe, w sprawie organizacyi handlu trzodą chlewną i z demonstracyą siewnika ręcznego.

Członkowie zarządu J. Buciewicz, Dr. K. Ciesielski i ks. W. Puchała przeprowadzili zupełną reorganizacyę Kółek w Boryczówce i Plebanówce w innych Kółkach prace rozpoczęte.

Instruktor powiatowy zlustrował Kółko rolnicze w Boryczówce.

Biuro porady prawnej prowadzą pp. B. Cieński i Fr. Szczepan, co wtorku podczas dni targowych.

Zorganizowano wysyłkę trzody chlewnej (3 transporta). Sprawa składnicy w toku, Zarząd uchwalił 200 kor. na składnicę w Tarnopolu. Komisya oświatowa urządzała pogadanki gospodarcze. Przewodniczący ks. St. Korzeniowski zorganizował dwa teatry ludowe w Boryczówce i Plebanówce.

Zorganizowano Straż ochotniczą w Borywce przez pp. Buciewicza i Dr. Ciesielskiego.

Wobec prac obecnego Zarządu, który prowadzi prace organizacyjne zupełnie na nowo, w kierunku gospodarczym akcyi nie rozwinięto.

Turka.

Delegat Zarządu głównego: vacat.

Wadowice.

W skład Zarządu powiatowego wybranego w dn. 19. marca 1907 wchodzą:
Stefan hr. Bobrowski, prezes,
Franciszek Dziobek, zast. prezesa,
Stanisław Drobniewicz, sekretarz i skarbnik,
oraz pp.: Jan Grabowski, Jan Janosz, Marek Łuszczkiewicz, ks. Matoga, Franciszek Węda, Antoni Szczerbowski, Michał Wojtas, Władysław Michalik.

Instruktora powiatowego z braku funduszów nie zamianowano, czynności te spełnia bezinteresownie p. Jan Janosz, który zlustrował 3 Kółka rolnicze.

Pozostałość kasowa z 1907 wynosi 104 k. 74 h., z Zarządu głównego otrzymano 129 k. jako wkładki członków wspierających i 205 k. na nagrody za urządzenie gnojowni. Wydatki wynosiły: na urządzenie wzorowych gnojowni 205 k., koszta kancelaryjne 24 k. 26 h. Pozostałość z roku 1908 104 kor. 74 hal.

W okresie sprawozdawczym odbyło się dwa posiedzenia Zarządu powiatowego i 1 zgromadzenie powiatowe przy udziale 30 delegatów, na

którem, po omówieniu potrzeb Kółek rolniczych i ustanowienia stałego lustratora, wygłosił członek Zarządu powiatowego p. Franciszek Węda odczyt pt. „Jaki dział rolniczy należy w Kółkach popierać, ewentualnie, jakie ulepszenia przeprowadzać“ (drukowany w 27. num. „Przewodnika Kółek rolniczych“ z 20. września 1908). Na zgromadzeniu tem omawiano także sprawę zawiązania spółki lnianej.

Ponieważ członkowie Zarządu powiatowego są równocześnie czynni w wadowickiem Towarzystwie rolniczem okręgowem, które w kierunku podniesienia różnych gałęzi rolnictwa rozwija w powiecie ożywioną działność, Zarząd powiatowy nie prowadził na tem polu odrębnej akcyi.

Wieliczka.

Zarząd powiatowy w Wieliczce urzęduje od 23 marca 1908.

W skład Zarządu wchodzą:

a) Jako członkowie wybrani na Zgromadzeniu powiatowem dnia 23 marca 1908: Jan Kanty Tatara kierujący nauczyciel w Krzyszkowicach, Jakób Szydłak, nauczyciel w Grajowie, Jakób Jamka organista w Bierzanowie, Stanisław Słowik włościanin w Bierżanowie i Jan Piernik włościanin w Grabiu.

b) Jako delegaci Towarzystwa okręg. wielickiego: Dr. Stanisław Larysz Niedzielski właściciel dóbr w Śledziejowicach i Stanisław Konopka właściciel dóbr w Mogilanach.

c) Jako delegat Zarządu Głównego hr. Henryk Mieroszewski.

d) Kooptowani: Ks. Stanisław Zastawniak proboszcz w Dobczycach, Stanisław Czerwiński właściciel dóbr w Brzezowej, Piotr Boy kierownik szkoły w Dobczycach, Franciszek Hełpa, nauczyciel kierujący w Raciborsku i Władysław Jaglarz nauczyciel w Wieliczce.

Prezesem Zarządu jest Dr. Stanisław Larysz Niedzielski,

Wiceprezesem hr. Henryk Mieroszewski,

Sekretarzem Władysław Jaglarz.

Instruktorem powiatowym Kółek na powiat sądowy wielicki jest Jan Kanty Tatara kierownik szkoły w Krzyszkowicach; dla Kółek na powiat sądowy dobczycki Piotr Boy nauczyciel w Dobczycach i Wojciech Kosa nauczyciel w Brzezowej; na powiat polityczny podgórski Józef Depowski nauczyciel w Zakrzówku. Instruktorom przyznano za każdą lustracyę Kółka 6 K. a p. Tatarze oprócz tego zwrot kosztów podróży.

W sprawie zamianowania mężów zaufania prowadzi się obecnie pertraktacye.

Pozostałość kasowa z r. 1907 wynosiła 6 K. 97 h.

Zarząd powiatowy otrzymał w r. 1908:

a) procent od udziału w Związku	15 K — h.
b) procent od wkładki oszczędności	10 „ — „
c) subwencyę z Zarządu głównego	500 K — h
d) subwencyę Towarz. roln. wiel.	200 „ — „
Razem .	725 „ 18 h.
Do tego pozostałość kasowa z 1907	6 „ 97 „
Razem .	732 K 15 „
Rozchody wynosiły:	
a) Lustracya Kółek .	177 „ 10 „
b) Druki i przybory kanc. .	40 „ 80 „
c) Portorya . .	39 „ 74 „
Razem .	254 K 64 h.
Pozostałość kasowa wynosi .	474 „ 51 „

Zarząd powiatowy odbył w r. 1908 posiedzeń 5, a w r. 1909 dwa posiedzenia.

Na posiedzeniach Zarządu radzono nad pobudzeniem Kółek rolniczych do żywszej ruchliwości i nad akcyą ratunkową z powodu klęski nieurodzaju w r. 1908.

W sprawie obudzenia większego życia w Kółkach rolniczych, powzięto szereg uchwał, z których najważniejszą jest podzielenie Kółek na okręgi i przydzielenie tych okręgów do lustracyi członkom Zarządu. Nadto postanowiono odbywać wiece Kółek roln. w Wieliczce, Dobczycach i Skawinie.

Takie trzy wiece odbyły się w r. 1908 a obecnie w maju 1909 zostały zapowiedziane dnia 12 w Dobczycach, 13 w Skawinie, a 17 w Wieliczce. Na wiecach w r. 1908 omawiano sprawę skierowania Kółek rolniczych ku właściwym celom i akcyę ratunkową z powodu klęski nieurodzaju. Udział członków Kółek na wiecach był liczny a sprawozdania z nich umieszczone były w „Przewodniku Kółek rolniczych“.

Prezes Zarządu powiatowego zlustrował Kółka rolnicze w Bierzanowie, Bogucicach i Grabiu.

Lustracyę Kółek roln. przeprowadził:

Jan Kanty Tatara: Borek Fałęcki i Libertów 6 marca, Bogucin 18 marca i 12 maja, Brzegi 21 marca, Facimiech 23 maja, Gaj 9 lutego, Grabie 12 marca i 12 lipca Mietniów 8 marca, Śledziejowice 26 kwietnia, Wróblowice 12 kwietnia, Gorzków 10 maja, Bieńkowice 21 maja, Mogilany 28 maja, Grajów 8 listopada, Siercza 29 listopada i 13 grudnia, Podstolica 8 grudnia, Koźmice 13 grudnia, Bierzanów 30 marca.

Piotr Boy: Węglówka 7 września, Wiśniowa 8 września, Koźmice 20 września.

Wojciech Koza: Czasław 4 kwietnia 1909, Krzesławice 6 stycznia 1909, Zakliczyn 22 grudnia 1908.

Józef Depowski: Łagiewniki 4 marca 1909, Gaj 22 marca 1909.

Prezes Zarządu i pojedyńczy członkowie informowali członków Kółek rolniczych w różnych kwestyach przy sposobności posiedzeń i wieców, a sprawa urządzenia biura porady prawnej dla członków natrafia na znaczne trudności, nad usunięciem których prezes Zarządu pracuje.

Za inicyatywą członków Zarządu powiatowego została urządzona włościańska wycieczka z Kółka rolniczego w Bierzanowie na Śląsk, a

w bieżącym roku projektuje Zarząd powiatowy wycieczkę z Kółek rolniczych całego powiatu do Czech, i właśnie na wiecach Kółek roln. w maju sprawa tej wycieczki omawianą będzie.

Również Zarząd powiatowy przyczynił się do założenia Towarzystwa hodowców tucznego bydła i trzody chlewnej w Mogilanach i Bierzanowie, jak również do założenia zarodowych obór włościańskich u członków Kółka rolniczego w Bierzanowie. Użycie krów do zaprzęgu nie może pozyskać zwolenników.

Akcyi handlowej Zarząd powiatowy nie podejmował gdyż w tym kierunku są Kółka rolnicze ku zadowoleniu obsługiwane przez Towarzystwo okręgowe wielickie i Filię Związku handlowego Kółek roln. w Wieliczce.

Zaleszczyki.

Delegat Zarządu głównego: Dr. Tadeusz Mandybur, zastępca delegata prof. Tomasz Marczyński.

Zbaraż.

Powiat zbaraski należy do Zarządu powiatowego w Tarnopolu. W roku 1908/9 ożywiła się znacznie działalność w tym powiecie. Były lustrator Lazarowicz zwiedził wszystkie istniejące Kółka w tym powiecie i częściowo je uporządkował. — Sekretarz Zarządu powiatowego p. Cicimirski przeprowadził lustracyę sklepu Kółka w Romanowem siole dnia 27. stycznia 1909. Dostarczono tamtejszym Kółkom kilka prób z superfosfatem.

Obecnie mianowano prowizorycznie lustratorem p. Józefa Pudlika, który zwiedził Kółko w Netrebie, a w najbliższym czasie rozpocznie dalsze lustracye.

O wzorowe gnojownie zgłosiły się Kółka w Romanowem siole i Netrebie.

Złoczów.

Obecny Zarząd powiatowy urzęduje od 21. września 1908.

W skład niego wchodzą jako członkowie z wyboru: Adam Bartkiewicz, ks. Wincenty Czajkowski, Władysław Dębski, Antoni Dręgiewicz, Julian Garlicki, Dr. Stanisław Gawlikowski, Jan Nebelski, Franciszek Słonecki, Antoni Czechowski, Maryan Dąbrowski, Tytus Majeranowski, Stanisław Michalewski, Stanisław Węgrzyn, Józef Gołdewicz, Floryan Brojanowski.

Jako delegaci Rady powiatowej: Dr. Eugeniusz Kołaczkowski i Stanisław Wesołowski; jako delegaci Oddziału Towarzystwa gospodarskiego: Teodor Koziek, Romuald Bonikowski.

Delegat Zarządu głównego: Kazimierz Obertyński.

Zarząd powiatowy ukonstytuował się następująco:

Ks. Wincenty Czajkowski, prezes;
Julian Garlicki, wiceprezes;
Jan Nebelski, sekretarz;
Antoni Dręgiewicz, skarbnik.

Sprawa mianowania instruktorem powiatowym w osobie Tytusa Majeranowskiego w toku:

Dochody wynoszą:

pozostałość kasowa z r. 1907. .	63 K 57 h.
50 prc. wkładek członków wspierających	52 „ — „
Na koszta kursu pożarnictwa od Zarządu głównego	150 „ — „
Na urządzenie biura powiat. . .	100 „ — „
Suma przychodu	365 K 57 h.

Rozchody wynosiły:

Urządzenie kursu pożarnictwa .	167 K 52 h.
Koszta lustracyi i wydatki administr.	19 K 85 h.
Suma rozchodu	187 K 37 h.
Pozostałość kasowa na r. 1909 .	178 K 20 h.

Posiedzeń Zarządu powiatowego odbyło się 4, w tem w r. 1909 1.

Przedmiotem ich obrad były:

sprawy organizacyi Kółek i Zarządu powiatowego, sprawa kursu pożarnictwa, sprawozdania z lustracyi, sprawa instruktora powiatowego, sprawa urządzenia biura powiatowego.

Odbyło się 1 zgromadzenie powiatowe 21. września 1908. przy współudziale delegatów Zarządu głównego Dr. Dulęby, prof. Dr. Grabskiego i p. Stamirowskiego, a sprawozdanie z przebiegu obrad zostało pomieszczone w „Przewodniku Kółek rolniczych“ nr. 29 z 10 października.

Urządzono kurs pożarnictwa w dn. 26, 27 i 28 marca 1908. Wykładali: Antoni Szczerbowski, Dr. Bronisław Dulęba, Dr. Bolesław Heyne, Józef Sroka. Uczestników było 32. Na zakończenie odbyła się wieczornica.

Członkowie Zarządu powiatowego dokonali lustracyi Kółek rolniczych: Zarwanica, Kniaże, Hucisko oleskie i Usznia.

Sprawa otwarcia biura porady prawnej w toku. Zarząd powiatowy interweniował w sprawie uzyskania trafik przez Kółka rolnicze.

Z działalności rolniczej wymienić należy:

Zwiedzanie gospodarstw w kilku Kółkach, które odbyło się przy współudziale inspektora rolnictwa p. Stamirowskiego. Zarząd powiatowy wypożyczył parę chomont Antoniemu Kowalskiemu, członkowi Kółka rolniczego w Kondratowie celem robienia doświadczeń z używaniem krów do zaprzęgu.

Żółkiew.

Delegat Zarządu głównego: Roman Kamieński w Kłodnie. 13. czerwca 1909 odbyło się zgromadzenie powiatowe, które dokonało wyboru Zarządu powiatowego.

Żydaczów.

Delęgat Zarządu głównego: vacat.

Żywiec.

Obecny Zarząd powiatowy urzęduje od 18 marca 1908.

W skład niego wchodzą a) jako członkowie wybrani na Zgromadzeniu powiatowem:

Barcik Józef, Baran Karol, Chwierut Jan, Hazuka Michał, Ks. Dr. Kołodziej Michał, Milewski Józef, Ringer Karol, Solecki Ignacy, Szwed Wojciech, Ks. Sadowski Jan, Talik Michał, Walatek Jan.

a) Delegaci c. k. Tow. roln.: Kępiński Władysław i Suchoń Karol.

b) Delegaci Rady powiatowej: ks. Jan Gwoździewicz i Piotr Bielewicz.

c) Delegat Zarządu Głównego Tow. K. r.: Dr. Udziela Edmund.

d) Członkowie kooptowani: Sędzia Krystek Piotr, Aptekarz Szczepański Stanisław, ks. Syc Władysław.

Prezydyum stanowią:

Prezes: Kępiński Władysław właściciel dóbr w Moszczanicy p. Żywiec.

Wiceprezes: Ks. Sadowski Jan profesor szkoły realnej w Żywcu.

Sekretarz: Chwierut Jan kierownik szkoły w Sporyszu p. Żywiec.

Skarbnik: Ringer Karol sekretarz Rady powiatowej w Żywcu.

Instruktorem powiatowem jest p. Barcik Józef, za wynagrodzeniem dyet w kwocie 4 koron i kosztów podróży, nadto co środy udziela porad członkom K. r. w biurze za wynagrodzeniem 4 K. dziennie.

Mężami zaufania zamianowani:

Chwiert Jan i Solecki Ignacy na gminy: Sporysz, Trzebinia, Swinna, Koleby, Kocurów i Wieprz.

Milewski Józef na gminy: Radziechowy, Lesna i Lipowa.

Ks. Sadowski Jan na gminę: Gilowice.

Ks. Kołodziej Michał na gminy: Lachowice, Stryszawę i Błondzonkę.

Ks. Syc Władysław na gminy: Jeleśnia, Przyborów, Krzyżowa, Sobotnia i Korbielów.

Dochody przedstawiają się następująco:

a) Dwa datki po 50 K. razem 100 K. a raz 200 K. 25 h. od Prezesa p. Kępińskiego Władysława.

b) od Rady powiatowej w Żywcu 200 K.

c) Od Zarządu głównego Tow. K. r. 500 K.

d) Wkładki członków wspierających i inne 608 K. 33 h.

Rozchody: 1153·49 K. na lustracye Kółek rolniczych, koszta podróży niektórych mężów zaufania, wystawienie magazynu, zakontraktowanie, opłaty miejsca pod magazyn na stacyi kolejowej w Sporyszu, portorya korespondencye i t. p.

Pozostałość kasowa z r. 1908 wynosi 454·84 K.

Posiedzeń w r. 1908 było 10., w r. 1909. 1. Załatwiono na nich: uregulowanie spraw Kółek rolniczych w powiecie, finansowych, administracyjnych, założenie powiatowego Towarzystwa rolniczego, magazynu powiatowego, nawozów sztucznych i t. p.

Odbyło się jedno zgromadzenie powiatowe z porządkiem dziennym: 1. Zagajenie. 2. Odczytanie protokółu. 3. Sprawozdanie z czynności Zarządu za rok ubiegły. 4. Sprawozdanie kasowe. 5. Cel Kółek rolniczych. 4. Wnioski członków.

Obecnych członków przeszło 50.

Sprawozdanie z najważniejszych posiedzeń i Zjazdu było w „Przewodniku Kółek rolniczych“.

Urządzono dwa kursa tj. pożarniczy i weterynaryjno-hodowlany przy współudziale Zarządu głównego.

I. kurs trwał od 16—18 marca 1908.
II. „ „ „ 22—24 „ 1909.

Na kursach wykładali referenci wydelegowani z Zarządu głównego T. K. r. zaś uczestników było około 40.

Kursa połączone były z walnem Zgromadzeniem, zaś wśród ostatniego kursu urządzono dla uczestników przedstawienie amatorskie teatru włościańskiego z Pietrzykowic.

Członkowie Zarządu powiatowego zlustrowali następujące Kółka rolnicze.

Ks. Sadowski zlustrował Kółka roln.: w Gilowicach, Świnnej, Zabłociu i Cięcinie.

P. Chwierut zlustrował K. r.: w Sporyszu, Trzebini, Kolebach, Kocurowie, Świnnej i Wieprzu.

Ks. Kołodziej zlustrował K. r.: w Lachowicach i Błondzonce.

Instruktor powiatowy p. Józef Barcik dokonał lustracyi w następujących Kółkach rolniczych:

W r. 1908.

1. Pewel mała 10/1; 2. Rychwałd 11/1, 31/5, 2/12; 3. Gilowice 12/1; 4. Trzebinia 16/1; 5. Sporysz 17/1; 6. Rajcza 21/1; 7. Rycerka 21/1; 8. Milowka 22/1; 9. Kamesznica 22/1; 10. Cisiec 23/3; 11. Radziechowy 24/3; 12. Zabłocie 18/1, 26/1 i 15/3; 13. Ostre 29/1 i 30/1; 14. Słotwina 31/1; 15. Pietrzykowice 1/2; 16. Łodygowice 4/2; 17. Zarzecze 5/2; 18. Wieprz 6/2; 19. Koleby 20/2; 20. Kocurów 21/2 i 25/10; 21. Lachowice 26/2; 22. Koszarowa 27/2, 23/3 i 24/3; 23. Przyborów 28/2 i 13/3; 24. Krzyżowa 12/3; 25. Lękawica 20/3, 22/3 i 26/6; 26 Sobotnia mała 30/3 i 5/4; 27. Jeleśnia 31/3; 28. Ujsoły 9, 10 i 26 lipca, 29; Świnna 31/8; 30. Korbidów 28 i 29/12.

W liczbie podanych wyżej Kółek zostały zreorganizowane Trzebinia, Zabłocie, Ostre, Koszarowa, Przyborów, Łękawica, Sobotnia mała i Ujsoły.

Nowozawiązane Kółka przy pomocy instruktorów są:

1. Korbielów. 2. Pewel ślemieńska. 3. Błądzonka. 4. Juszczyzyna. 5. Cięcina przez Ks. Sadowskiego.

1909. (lustrowane do 1/5.).

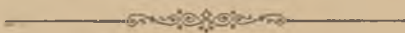
1. Kamesznica 31/1; 2. Lachowice 11, 12, 30 i 31 marca; 3. Maków 14/3; 4. Cięcina 15 i 22 marca; 5. Łękowice 4/4.

Wszystkim K r. udzielano pomocy przez biuro porady dla członków z siedzibą w Żywcu, w każdą środę tygodnia od godziny 11—3 w południe. Porady udziela instruktor powiatowy Józef Barcik. Kółka i członkowie tychże korzystają z porad w sprawach administracyjnych, nawozów sztucznych, handlowych i t. p.

Biuro porady prawnej prowadzi w każdą środę między godzinami 9—12 uproszony sędzia Piotr Krystek.

Zarząd powiatowy rozwijał działalność w sprawie unormowania zrozumienia o celach Kółek rolniczych i wykonywania obowiązków w myśl Statutu przez wysyłanie lustratora i mężów zaufania do Kółek rolniczych, zajmował sprowadzaniem nawozów sztucznych, wyjednywaniem subwencyj na zaprzęgi dla krów gorliwym członkom i t. p.

Zarząd powiatowy zajął się handlem nawozami sztucznymi. Przy zakładaniu sklepu wysyłał lustratora K. r., wybudował magazyn powiatowy na stacyi w Sporyszu, delegował z odczytami mężów zaufania i prelegentów do Kółek rolniczych. Dla Kółka roln. w Gilowicach postarał się Zarząd powiatowy o gazetkę „Prawdę“ i książki do czytelni z Wydziału powiatowego w Żywcu.

Sprawozdanie

o stanie i działalności Kółek rolniczych w roku 1908.

A.

Statystyczne zestawienia

z poszczególnych Kółek rolniczych, w ugrupowaniu według powiatów opracowane na podstawie sprawozdań, złożonych przez Zarządy Kółek rolniczych.

Zestawienie z Kółek rolniczych, które nadesłały sprawozdania po wyznaczonym terminie, jednak przedłożyły je jeszcze w czasie, gdy druk statystyczny nie był ukończony, zamieszczone są dodatkowo na końcu niniejszego zestawienia.

(Kółka rolnicze, przy których pomieszczono gwiazdkę, złożyły wkładkę członka wspierającego na rok 1908).

Uwaga: W rubryce: *„Kółko rolnicze posiada na użytek wspólny maszyny“* oznacza litera „s“ **siewnik rzędowy;** litera „t“ **tryer,** litera „mł“ **młocarnię**, lit. „ż“ **żmijkę** lit. „p“ **pług**, lit. „b“ **bronę łańcuchową**, lit. „w“ **walec**, lit. „wg“ **wagę bydlęcą**, lit. „o“ **ogartywacz lub płużek**, lit. „wp“ **wypielacz**, lit. „pl“ **plewnik**, lit. „sk“ **sieczkarnię**, lit. „g“ **grabiarkę**, lit. „tr“ **trokar**, lit. „pm“ **pompę**, lit. „n“ **nożyce**, lit. „m“ **młynek**, lit. „pd“ **podgartywacz**, lit. „żn“ **żniwiarkę**, lit. „kt“ **kartoflarkę**, lit. „r“ **rurę przełykową**, lit. „ks“ **kosiarkę**.

Liczba porządkowa	Powiat i siedziba Kółka rolniczego	Ilość członków	Ilość zebrań	Wartość własnych budynków	Czytel. Kółka roln. liczy: dzieł	Czytel. Kółka roln. liczy: czasopism	Kółko rolnicze sprowadziło w r. 1908: Nasion (za koron)	Nawozów sztucznych (za koron)	Maszyn rolniczych (za koron)	Drzew owoc. (sztuk)	Pasz treściwych (cnt. mtr.)	Węgla (cnt. mtr.)	K. r. posiada na wspólny użytek maszyny	K. r. wprowadziło: odmiany zbóż	nawożenie łąk	rośliny pastewne	zmiany w upraw.	robotę krowami	Drenowano na morgach	Jest członkiem c. k. Tow. gospod. lub rolniczego	Sklep Kółka roln.: w własnym zarz.	wydzierżaw.	Z dzierżawy sklepu wpłynęło koron	Udziały członków w koronach	Przy sklepie Kółka roln. znajduje się: Trafika tyton.	Sprzedaż wina	Napoi słodz.	Ubezpieczen. od ognia na kwotę w K: Domu	Towarów	Przy K. r. zawiązano: och. str. pożar.	ma sikawek	Złożono na cele ogólnego dobra (kor.)
	1. Biała																															
1	Babice	29	12	—	49	2	366	41	152	71	—	—	b. 2p.	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2	*Bestwina	27	6	1600	—	1	—	—	—	—	—	—	s.	—	—	—	—	—	100	—	—	—	—	—	—	—	—	1600	—	—	—	—
3	*Bestwinka	34	20	—	53	1	—	730	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Bielany	32	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	36	52	1	1	—	—	—	—	—	—
5	*Brzeszcze	29	11	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	1	1	—	—	1000	—	—	—
6	*Brzezinka	30	15	—	—	2	—	—	—	—	—	—		—	—	—	1	—	—	—	—	1	20	—	—	1	—	—	—	—	—	—
7	*Buczkowice	35	13	3200	29	2	—	600	420	—	—	—	p. t.	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	150	—	—	—	3000	3000	—	—	—
8	*Bujaków	52	19	—	50	1	—	—	—	—	150	150	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	1392	—	—	—	—	300	—	—	—
9	*Bulowice	62	17	—	28	2	—	1328	—	—	400	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	35
10	*Czaniec	14	33	—	25	1	220	1160	—	—	—	150	—	1	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	*Dankowice[1])	32	18	1600	30	3	600	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	90	—	—	1	250	—	1	1	—	1200	—	—	—	—
12	*Dwory	90	2	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—
13	*Grojec	45	18	2400	50	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14	*Janowice	53	26	—	150	1	1439	1162	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15	*Jawiszowice	66	82	30000	—	3	1500	1000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	130	—	1	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—
16	*Komorowice	25	7	—	—	1	792	650	—	—	68	—	—	1	—	—	1	1	40	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	* obiernice	66	32	—	—	4	484	450	—	—	—	750	s.t.	—	1	1	1	1	—	1	1	—	—	430	—	1	—	—	8000	—	—	—
18	*Kozy	54	9	—	—	1	—	—	—	—	—	—	t.	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
19	*Łęki	40	20	1200	50	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	130	—	1	1	—	1200	—	—	—	—
20	*Międzybrodzie lip.	50	41	—	115	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
21	*Malec	20	2	1000	—	1	—	800	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	240	—	—	—	—	1000	—	—	—	—
22	*Monowice	131	71	20000	40	1	—	—	—	—	390	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	131	1	1	—	5000	600	1	2	—
23	*Osiek koło Ośw.[2])	66	14	300	—	1	1333	1790	—	—	—	—	2t 2w	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	30
24	*Pisarzowice	25	21	—	—	1	428	1060	—	73	—	—	—	—	—	—	1	1	50	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	*Polanka wielka	107	36	—	66	6	1800	741	—	60	55	150	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
26	Porąbka[3])	21	6	—	—	2	190	540	—	—	300	—	mł. m. p.	1	1	1	1	-	—	—	—	1	60	—	—	—	—	—	—	—	—	—
27	*Poręba wielka	41	22	1600	—	2	175	—	—	—	60	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	240	—	—	1	—	1600	—	—	—	—
28	*Rajsko	31	24	—	—	1	120	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	*Rybarzowice	59	29	—	—	4	—	270	—	—	—	1050	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	*Stara wieś	50	24	—	317	2	1085	1750	—	57	—	—	—	1	—	1	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
31	*Stare stawy	27	59	—	49	3	—	—	—	—	—	—	ż.	1	1	—	—	—	—	1	—	1	100	—	—	—	—	—	—	—	—	10
32	*Szczyrk	280	8	4000	—	1	37	682	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	5000	5047	—	—	—
33	*Wilamowice	63	22	—	—	1	—	1160	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	50	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
34	Wilkowice	14	54	—	60	4	—	—	—	—	—	300	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8
35	*Witkowice	90	100	1200	323	6	765	3460	—	—	450	250	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
36	*Włosienica	74	9	—	65	2	800	84	150	—	100	—	r. b. w.	1	—	—	1	—	—	1	1	—	—	—	1	1	1	—	—	1	1	200
	2. Bóbrka.																															
37	Borynicze	45	53	—	90	2	105	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	1	—	—	1800	1	—	—	—	4000	—	—	—
38	*Brzozdowce	33	28	—	120	1	220	—	—	—	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	201	—	—	1	1	—	—	—	—	—
39	Stare sioło	51	18	—	114	3	—	542	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	1	—	1	500	—	1	1	1	—	—	1	1	—
40	*Wybranówka[4])	32	66	—	—	4	214	700	—	—	50	—	m	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	3. Bochnia.																															
41	Besów	4	—	—	40	1	50	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	30	80	1	—	—	—	—	—	—	—
42	Bieńkowice	10	26	—	30	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	-	—	—	1	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—
43	*Bogucice[5])	48	24	—	349	3	—	—	—	—	—	600	t.w.	1	—	—	1	1	—	—	—	1	20	—	1	1	—	—	—	—	—	—
44	*Brzezie	36	19	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
45	*Brzeźnica	10	21	—	32	3	285	—	—	—	—	450	--	—	--	1	1	—	—	1	1	—	—	200	1	1	—	—	—	1	1	—
46	*Buczków	58	27	700	50	4	—	-	—	—	—	—	—	—	1	—	-	1	—	—	1	—	—	1095	1	—	—	—	—	—	—	—
47	Buczyna	27	24	—	50	3	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
48	*Chełm	36	21	3000	40	4	—	—	—	231	—	150	—	—	1	1	1	1	—	—	1	-	—	—	1	1	1	3000	—	—	—	—
49	*Chodenice-Trynit.	12	36	—	150	2	—	—	—	30	—	—	—	-	1	—	1	—	—	—	—	1	60	132	1	1	1	—	—	—	—	20
50	Chronów	36	46	—	73	3	413	680	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
51	*Chrość	42	59	—	50	4	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
52	*Drwinia	50	13	—	50	1	400	—	165	—	70	400	t.	—	—	—	—	—	—	—	—	1	80	—	—	1	—	—	—	—	—	—
53	*Dziewin	93	27	6000	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	26(	1	1	—	3800	600	—	—	800
54	*Gawłówek	28	56	—	100	3	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	1	—	—	160	—	—	—	—	—	—	—	—
55	*Grabie oznańskie[6])	62	27	—	67	3	315	—	—	—	—	—	mł.	—	1	1	1	1	—	—	—	—	—	260	—	—	—	—	—	—	—	—
56	Grobla[7])	17	39	—	65	4	45	—	—	120	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	1	—	—	240	—	—	—	—	600	1	1	60
57	Ispina ad Grobla	20	4	—	40	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
58	*Jazy[8])	40	54	662	300	13	445	155	—	—	—	500	b.	1	1	1	—	1	—	1	1	—	—	32	1	1	—	600	—	—	—	20
59	Kłaj	50	16	—	74	4	—	—	—	100	—	—	—	1	1	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
60	*Kobyle[9])	102	32	—	30	1	—	1500	—	150	—	—	—	—	1	1	1	—	—	1	—	1	200	202	1	—	—	—	—	1	1	—
61	*Królówka	86	6	3000	—	1	100	—	—	—	—	300	t.	1	1	—	—	—	—	1	—	1	600	—	1	1	—	3000	—	1	1	200
62	*Krzeczów	30	44	—	50	1	100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
63	*Leszczyna[10])	50	23	—	—	1	100	1700	—	—	—	300	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	25	—	1	1	—	—	—	—	—	—
64	*Łapczyca	38	12	—	50	1	166	—	—	—	—	150	—	—	—	1	1	—	—	—	—	1	10	—	1	1	—	—	—	1	1	
65	*Mikluszowice	82	29	2487	164	1	—	—	—	—	—	—	t.	1	—	—	—	—	—	1	—	1	460	164	1	1	—	1200	—	—	-	—
66	Nieszkowice w.	37	30	—	50	1	—	866	—	20	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—
67	*Okulice	33	10	2000	10	2	—	—	—	—	—	—	ż. b. s. p. m.	—	—	1	1	1	—	—	1	—	—	—	1	1	—	400	—	—	—	40
68	*Ostrów król.	16	16	—	—	1	—	—	—	—	—	—		—	—	—	—	-	—	—	1	—	—	—	1	1	1	—	—	1	1	—
69	*Podłęże	43	57	300	212	4	—	176	—	40	—	10500	2 b.	—	1	—	1	—	—	1	1	—	—	700	—	—	—	300	—	—	—	1000
70	*Pogwizdów	22	9	—	50	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
71	*Rajbrot	34	38	—	80	3	—	—	—	—	—	—	t.	1	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
72	*Rzezawa	44	49	—	90	3	—	45	—	30	—	750	mł.	1	1	1	1	—	—	—	—	1	40	—	1	1	—	—	—	1	1	—
73	*Siedlec[11])	112	88	3000	102	3	583	—	—	—	—	2950	t. b.	—	—	1	1	1	—	—	2	-	—	169	2	-	—	2200	1130	—	—	2070
74	*Stanisławice	36	39	—	50	5	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
75	*Targowisko[12])	67	17	[illegible]00	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	287	1	1	-	400	600	—	—	18
76	*Trzciana k. Bochni	61	10	—	—	1	100	—	—	—	—	—	.2b	—	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
77	*Uście solne	30	38	300	—	2	—	—	—	—	—	—	w.	—	—	—	—	—	—	—	—	1	20	—	—	1	—	—	—	—	—	—
78	Wiśnicz stary[13])	44	31	5000	—	1	—	—	—	100	—	—	—	—	1	1	—	—	—	1	1	—	—	187	1	1	1	—	—	1	1	—
79	*Wola batorska	161	50	3000	60	5	—	—	—	—	25	—	b.p.	1	1	—	—	1	—	1	1	—	—	—	1	1	—	3000	3000	1	2	16
80	Wola drwińska	30	7	400	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	-	—	—	1	70	—	1	—	—	—	—	—	—	—
81	*Wola nieszkowska[14])	30	21	—	50	1	22	714	—	88	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—

[1]) Zakup. 70 kóp jaj. [2]) Sprow. 3 beczki nafty. [3]) Sprow. 1 beczkę nafty. [4]) Sprow. 2 beczki nafty. [5]) Sprow. 50 sągów drzewa. [6]) Sprow. 4 beczki nafty i mydła, cukru i mąki za 698 K. [7]) Zakup. 120 kóp jaj. [8]) Sprow. mydła i nafty za 76 K. [9]) Zakup. 500 kóp jaj. [10]) Sprow. 2 beczki nafty. [11]) Zakup. 884 kóp jaj. [12]) Zakup. 250 kóp jaj. [13]) Zakup. 250 kóp jaj. [14]) Zakup. 20 kóp jaj.

Liczba porządkowa	Powiat i siedziba Kółka rolniczego	Ilość członków	Ilość zebrań	Wartość własnych budynków	Czytelnia Kółka roln. liczy: dzieł	czasopism	Kółko rolnicze sprowadziło w r. 1908: Nasion (za koron)	Nawozów sztucznych (za koron)	Maszyn rolniczych (za koron)	Drzew. owoc. (sztuk)	Pasz treściwych (cnt. mtr.)	Węgla (cnt. mtr.)	K. r. posiada na wspólny użytek maszyny	K. r. wprowadziło: odmiany zbóż	nawożenie łąk	rośliny pastewne	zmiany w upraw.	robotę krowami	drenowano na morgach	Jest członkiem c. k. Tow. gospod. lub rolniczego	Sklep Kółka roln.: w własnym zarz.	wydzierżaw.	Z dzierżawy sklepu wpłynęło koron	Udziały członków w koronach	Przy sklepie Kółka roln. znajduje się: trafika tyton.	sprzedaż wina	napoi słodz.	Ubezpieczen. od ognia na kwotę w K: Domu	Towarów	Przy K. r. zawiązano: och. str. pożar.	ma sikawek	Złożono na cele ogólnego dobra kor.
82	*Wola zabierzowska	18	6	—	—	1	20	—	—	—	—	—	2s. m.	—	—	1	1	—	—	—	—	1	10	—	1	—	—	—	--	—	—	—
83	*Wrzępia	56	68	—	56	3	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	—	1	1	—	—	500	—	—	—	—	1400	1	1	—
84	Zbydniów	54	88	1200	170	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	4. Borszczów.																															
85	Jezierzany	12	5	—	20	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	--	1	2	—
	5. Brody.																															
86	*Dubie	10	1	—	48	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
87	*Hucisko brodzkie	20	18	—	40	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	200	—	—	—	—	—	—	—	—	—
88	*Gontowa	10	50	—	50	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	100	—	—	—	—	—	—	—	—
89	Milno[1])	35	50	—	95	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	178	—	1	—	—	—	—	—	—
90	*Palikrowy[2])	20	2	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	50	—	—	—	1	—	—	—	—	—
91	*Pieniaki	47	4	—	290	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	879	—	—	—	—	3000	—	—	—
92	*Podkamień	28	37	—	—	1	25	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	500	1	1	—	—	2000	—	—	—
93	*Reniów	42	—	—	60	1	--	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	—	—	—	1	24	—	1	1	—	—	—	—	—	—
94	*Ruda brodzka	17	2	—	30	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	—	—	1000	—	1	—	—	—	—	—	—
95	Stanisławczyk	21	14	—	50	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	20	—	1	—	—	800	—	—	—
96	*Trościaniec w.[3])	91	46	1142	98	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	1146	1	1	—	1200	920	—	—	—
	6. Brzesko.																															
97	*Bielcza	33	44	—	15	1	110	—	—	—	—	—	mł. b.	1	1	1	1	1	—	—	1	—	—	--	1	—	—	—	—	1	2	—
98	Biesiadki[4])	36	27	700	80	1	—	790	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	90	—	1	1	1	700	—	—	—	—
99	*Biskupice radł.	25	20	—	25	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	50	—	1	1	1	—	300	—	—	—
100	*Borzęcin dolny[5])	47	44	—	54	2	--	—	—	—	—	—	t. wg.	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	3	—
101	*Borzęcin górny[6])	201	44	—	381	2	1254	—	—	—	650	—	2s. 2m	—	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	3	110
102	*Brzesko	70	3	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	6418	—	1	1	—	19100	—	—	—
103	*Bucze ad Mokrz.	39	20	585	57	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1	—	—	466	—	—	—	—	—	—	—	—
104	*Doły	10	36	—	42	1	—	600	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	--	—	—	—	—	—	—	—	—
105	*Górka	21	11	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1098	—	—	—	—	1000	—	—	—
106	Grabno[7])	28	36	—	51	1	590	670	—	—	—	150	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
107	*Gwoździec	31	96	—	50	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1		1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2·50
108	*Jadowniki podg.	62	20	—	25	1	195	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	3	—
109	*Jasień	42	26	—	30	1	86	790	—	—	—	750	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
110	*Jaworsko[8])	26	17	—	50	1	—	70	—	—	—	100	—	1	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—		—	—	—	—	—	—	—
111	*Łoniowa	14	24	—	30	1	25	523	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
112	*Łysa góra[9])	48	39	3000	80	4	150	1500	300	—	120	150	t.	1	—	1	1	1	—	—	1	—	—	40	1	1	1	1800	1320	—	—	—
113	*Maszkienice	57	34	—	21	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	1	30	—	1	1	—	—	—	—	—	—
114	Milówka	28	15	—	50	1	—	—	—	36	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
115	*Niedźwiedza[10])	22	18	—	15	3	293	—	—	—	—	—	t.	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
116	*Okocim	42	58	—	45	3	—	—	—	26	—	—	2..	1	1	1	1	—	—	1	1	-	—	700	—	1	—	—	4000	—	—	—
117	*Olszyny[11])	46	12	—	—	3	250	1213	—	142	200	250	s.	1	1	1	1	1	33	1	—	—	—	—	-	—	—	—	—	—	—	12
118	*Paleśnica	37	18	—	360	3	—	668	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	200	—	1	1	1	—	—	—	—	—
119	Pojawie	45	—	—	50	1	—	—	—	—	—	250	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
120	*Porąbka uszewska	27	4	—	—	3	100	939	—	—	500	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	--	—	—	—	—	—	—	—	—
121	*Przybysławice	28	19	2500	42	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	280	--	1	1	—	2000	—	—	—	—
122	*Rudy-Rysie	38	39	6000	--	2	20	—	—	—	300	—	—	1	—	1	1	—	—	—	1	—	—	--	—	1	1	2000	—	1	—	4
123	*Strzelce małe	76	16	—	15	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1	1	—	1200	—	—	—
124	*Strzelce wiel.	88	16	—	--	2	231	—	65	—	150	—	—	—	—	—	—	—	—	1	3	—	—	3782	1	1	3	—	2600	—	—	—
125	*Sufczyn [12])	47	17	—	—	1	—	—	—	—	—	300	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
126	*Szczepanów[13])	52	23	—	30	1	—	—	—	39	—	200	—	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
127	*Szczurowa	104	10	—	—	1	—	—	—	—	—	150	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	655	—	1	—	—	6000	1	2	--
128	*Tworkowa[14])	19	13	—	15	1	—	408	—	—	—	200	—	1	—	—	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
129	*Tymowa[15])	67	61	—	—	1	18	754	—	36	—	400	—	1	1	1	1	1	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13
130	*Wojakowa	14	11	—	—	1	—	1060	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	1	20	—	1	1	1	—	—	—	—	—
131	*Wokowice	49	20	—	40	1	—	—	—	—	—	100	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
132	*Wola przem.[16])	84	29	—	—	3	112	—	—	—	—	—	m	—	—	—	1	—	—	—	3	—	—	2500	1	3	2	—	7000	1	2	--
133	*Wola radłow.	15	12	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	40	300	1	1	1	—	—	—	—	—
134	*Zaborów	35	22	—	100	8	350	200	200	50	120	850	m.t.s.	1	1	1	1	-	—	1	1	—	—	900	1	1	1	—	4200	1	2	100
135	*Zdarzec ad Zabawa	13	16	—	50	1	25	—	—	—	—	300	—	1	—	1	1	—	—	1	—	1	45	690	1	1	—	—	—	—	—	—
136	*Zdrohec	52	—	—	30	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	60	594	1	1	—	—	—	1	1	—
	7. Brzeżany																															
137	*Chatki przed.	48	45	—	297	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	--	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
138	Dryszczów[17])	24	15	—	—	6	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	1	—	—	180	1	—	—	—	—	—	—	—
139	*Helenków	28	30	—	80	2	—	—	—	—	18	—	—	1	—	—	1	—	—	--	-	1	30	—	—	1	1	—	—	—	—	—
140	Litiatyn	18	34	—	12	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	40	140	—	—	—	—	—	—	—	—
141	*Narajów mias.	8	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
142	*Płaucza m.[18])	22	29	—	60	2	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
143	*Szumlany[19])	26	1	—	100	3	—	—	—	—	—	—	m.	—	—	—	1	—	—	1	—	1	30	—	1	—	—	—	—	—	—	—
144	*Taurów[20])	46	19	450	60	6	278	—	—	160	—	150	—	1	—	1	1	1	—	1	1	-	—	658	—	1	—	—	1000	—	—	—
	8. Brzozow.																															
146	Barycz	44	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
146	*Blizne[21])	30	10	—	—	1	160	70	—	—	—	—	—	-	—	—	1	—	—	—	1	1	80	620	1	1	-	—	1400	—	—	—
147	Buków	35	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
148	Dąbrówka st.	32	13	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	1	—	—	80	—	1	—	—	—	—	—	—
149	*Dydnia[22]	47	18	—	106	3	81	786	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	2051	1	—	—	—	—	—	—	—
150	*Dylągowa[23])	40	90	1000	55	8	150	2800	—	60	—	—	—	—	1	1	1	1	—	—	1	—	—	120	1	—	—	—	—	—	—	85
151	*Górki[24])	40	57	80	84	3	—	286	—	—	—	—	2 p.	—	—	1	1	1	—	—	1	—	—	82	1	—	—	—	1000	1	1	140
152	Grabownica stara	89	8	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	--	1	200	—	1	1	—	—	—	1	1	—
153	*Haczów	72	22	2400	—	3	600	—	1200	—	—	—	mł.	—	-	1	1	1	180	—	1	—	—	1800	1	1	—	1400	2400	1	1	—
154	*Harta[25])	66	40	200	96	2	270	2500	—	170	—	--	—	—	—	1	1	—	—	1	1	—	—	1100	—	1	—	—	—	—	—	—
155	*Humniska	24	13	—	167	2	—	--	—	120	—	—	mł. t.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	—
156	*Izdebki	60	17	—	—	4	350	2000	—	100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	6000	—	1	—	—	6000	—	—	—
157	*Jabłonka	25	7	—	50	1	50	—	—	—	—	--	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	90	—	--	—	—	—	—	—	—	—
158	*Jasienica	25	3	--	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	500	—	1	—	—	—	—	—	—
159	Jasionów	43	4	—	52	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	180	86	1	—	—	—	—	1	—	—
160	*Malinówka	112	7	—	50	1	40	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	1	—	—	488	1	1	—	—	—	—	—	—
161	*Niebocko	30	16	—	—	1	—	—	—	—	—	—	m.	—	—	—	—	—	—	—	—	1	200	—	1	1	...	—	—	—	—	—

[1]) Zakup. 50 kóp jaj i sprow. nafty i zapałek za 46 K. [2]) Zakup. 250 kóp jaj. [3]) Zakup. 1705 kóp jaj. [4]) Zakup. 350 kóp jaj. [5]) Sprow. 5 beczek nafty. [6]) Sprow. nafty i mydła za 2100 K. [7]) Sprow. 1 wag. ziemniaków i 1 beczkę nafty. [8]) Sprow. 2 beczki nafty. [9]) Zakup. 20 kóp jaj. [10]) Sprow. 1 beczkę nafty. [11]) Sprow. 9 beczek nafty. [12]) Sprow. 2 beczki nafty. [13]) Sprow. 1 beczkę nafty i za 38 K mąki. [14]) Sprow 2 beczki nafty. [15]) Sprow. 4 beczki nafty i 2 cnt. metr. mydła [16]) Zakup 360 kóp jaj. [17]) Zakup. 300 kóp jaj. [18]) Sprow. 2 beczki nafty. [19]) Zakup. 150 kóp jaj. [20]) Zakup. 148 kóp jaj. [21]) Zakóp. 20 kóp jaj. [23]) Zakup. 860 kóp jaj. [24]) Zakup. 1200 kóp jaj. [25]) Zakup. 230 kóp jaj.

Liczba porządkowa	Powiat i siedziba Kółka rolniczego	Ilość członków	Ilość zebrań	Wartość własnych budynków	Czytel. Kółka roln. liczy: dzieł	Czytel. Kółka roln. liczy: czasopism	Kółko rolnicze sprowadziło w r. 1908: Nasion (za koron)	Nawozów sztucznych (za koron)	Maszyn rolniczych (za koron)	drzew owoc. (sztuk)	Pasz treściwych (cnt. m. r.)	Węgla (cnt. m. r.)	K. r. posiada na wspólny użytek maszyny	K. r. wprowadziło: odmiany zbóż	nawożenie łąk	rośliny pastewne	zmiany w upraw.	robotę krowami	drenowano na morgach	Jest członkiem c. k. Tow. gospod. lub rolniczego	Sklep Kółka roln.: w własnym zarz.	wydzierżaw.	Z dzierżawy sklepu wpłynęło koron	Udziały członków w koronach	Przy sklepie Kółka roln. znajduje się: trafika tyton.	sprzedaż wina	napoi słodz.	Ubezpieczen. od ognia na kwotę w K: Domu	Towarów	Przy K. r. zawiązano: och. straż poż.	ma sikawek	Złożono na cele ogólnego dobra kor.
162	*Orzechówka	67	4	—	50	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	50	1340	—	1	—	—	—	1	1	—
163	Temeszów[1]	26	—	—	50	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	100	400	—	—	—	—	—	—	—	—
164	*Trześniów[2]	24	52	2540	100	4	210	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	1	—	—	300	1	1	1	1000	2520	—	—	—
165	Turzepole[3]	30	27	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	100	100	1	1	1	—	—	1	2	—
166	Wesoła	25	62	—	15	2	25	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
167	Wzdów	36	18	800	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	241	72	1	1	—	—	—	—	—	—
168	*Wydrna[4]	46	61	—	25	2	23	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	2	280	358	2	2	—	—	—	—	—	20
	9. **Buczacz.**																															
169	*Barysz	56	54	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
170	*Bobulińce[5]	25	23	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
171	Buczacz[6]	25	32	—	—	3	400	—	—	—	—	—	mł.	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	2500	—	1	1	—	14000	—	—	—
172	Dobropole	57	5	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	75	200	—	—	1	—	—	—	—	—
173	*Duliby	50	44	—	103	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
174	*Dźwinogród	11	14	—	250	7	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	1	30	—	—	1	—	—	—	—	—	—
175	*Folwarki	40	69	—	200	2	—	184	—	34	—	150	2p.	1	—	—	1	—	—	—	—	1	24	—	—	1	1	—	—	—	—	—
176	*Jazłowiec	76	62	—	150	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	346	—	1	1	—	2430	—	—	—
177	*Korościatyn[7]	40	22	1200	180	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	1	1	—	—	—	—	1	1	1200	800	1	1	—
178	Kowalówka	30	36	390	50	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	1	—	—	120	—	—	—	—	—	—	—	—
179	*Monasterzyska[8]	41	55	11000	285	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	1	2900	4000	—	—	—
180	*Nagórzanka	50	52	—	350	2	—	—	—	—	—	—	p.	1	—	—	1	—	—	—	—	1	30	—	—	—	—	—	—	—	—	—
181	Ossowce	35	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
182	Petlikowce nowe	26	—	—	15	6	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	1	200	—	—	—	—	—	—	—	—	—
183	*Petlikowce stare	31	19	—	—	1	—	—	—	—	—	—	mł. m.	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1138	—	—	—	—	—	—	—	—
184	*Podlesie	44	16	—	50	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
185	*Podzameczek	32	56	—	60	4	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	1	—	—	—	1	50	—	1	1	1	—	—	—	—	—
186	Porchowa[9]	14	42	1800	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
187	*Puźniki	62	20	—	150	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	1	1	—	—	54	1	—	—	—	—	—	—	—
188	*Pyszkowce	24	27	100	50	3	24	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	50	—	1	1	—	—	—	—	—	80
189	*Rzepińce	27	52	—	53	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
190	*Trybuchowce	40	59	—	140	3	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	16	—	1	—	—	—	—	—	—	—
191	Wierzbiatyn	11	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
192	Zaleszczyki małe	45	37	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	10. **Chrzanów.**																															
193	*Alwernia	17	5	—	45	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	40	—	—	1	—	—	—	—	—	—
194	*Babice	17	56	—	40	2	150	—	—	—	—	—	s. t.	1	—	1	1	1	—	—	—	1	160	—	—	1	—	—	—	—	—	60
195	Brodła	74	5	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	400	—	—	—	—	—	—	—	—
196	Byczyna	131	20	—	60	2	—	—	—	—	900	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2520	—	—	—	—	—	1	—	—
197	*Ciężkowice	50	29	—	84	2	645	—	—	—	500	—	—	—	1	1	—	—	—	1	1	—	—	620	—	1	1	—	5000	—	—	—
198	*Dąbrowa narodowa	19	19	—	—	3	—	—	—	—	206	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2116	1	1	1	—	4574	1	1	—
199	*Długoszyn	27	40	—	52	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	1	—	1	100	—	—	1	—	—	—	1	1	—
200	Gorzów	45	14	—	57	1	—	—	—	—	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
201	*Grojec[10]	43	30	—	32	3	54	—	680	—	—	150	—	1	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
202	*Gromiec	20	19	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
203	*Jankowice	35	58	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	100	—	1	—	—	—	—	1	—	—
204	*Jeleń	35	6	—	—	1	14	—	—	—	35	—	—	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
205	*Krzeszowice	55	32	—	—	5	7021	1218	1177	—	—	—	m.	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	1	—	6188	—	—	2000
206	*Kwaczała[11]	27	67	5000	25	2	300	—	—	—	400	—	t.	—	—	1	1	1	—	—	1	—	—	35	—	1	—	3600	—	—	—	6
207	Luszowice	47	19	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	30	—	—	1	—	—	—	—	—	—
208	*Mętków	34	38	—	50	2	—	—	—	25	—	—	—	1	1	1	1	1	—	1	—	1	120	—	1	1	—	—	—	—	—	—
209	*Miękinia	20	2	—	5	2	200	500	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1	1	—	200	—	—	—
210	*Okleśnia	142	16	—	54	2	—	—	—	—	500	230	—	1	—	1	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
211	*Paczółtowice[12]	42	54	—	30	5	492	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	1	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	400
212	*Rudawa[13]	38	22	1200	40	4	1733	28	—	—	—	—	s. t.	—	—	—	—	—	160	—	1	—	—	520	—	1	—	1200	2000	—	—	662
213	Sanka[14]	14	28	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	50	—	1	1	—	—	—	—	—	—
214	*Siersza	200	85	—	300	3	—	150	—	—	200	—	—	—	1	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	1	1	—	2000	1	1	10
215	*Szczakowa	52	38	—	—	5	20720	—	—	—	350	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	4315	—	1	—	—	6080	1	1	—
216	*Zagórze	40	38	—	—	3	56	—	—	—	—	300	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	50	—	1	1	—	—	—	—	—	—
217	*Zalas[15]	32	28	—	—	2	—	—	—	—	—	150	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
218	Żarki	32	20	—	6	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	40	—	—	1	—	—	—	—	—	—
219	Źródła	63	24	—	130	1	—	—	—	—	—	300	m.	1	1	1	1	—	—	1	1	—	—	48	1	1	—	—	—	—	—	—
	11. **Cieszanów.**																															
220	Cieszanów	51	34	—	63	2	34	—	202	—	80	—	mł. p.	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
221	*Dzików nowy	18	42	—	100	1	4	—	—	—	—	—	m.	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	90	—	—	—	—	—	—	—	—
222	Lubliniec nowy	28	35	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
223	Lipsko	14	49	—	10	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
224	*Narol (wieś)	28	44	—	50	2	6	1140	—	—	—	—	—	1	—	1	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
225	*Płaszów	30	26	—	10	4	42	—	—	160	—	—	—	1	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	12. **Czortków.**																															
226	*Białobożnica	36	38	—	47	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	58
227	Dawidkowce	43	11	—	20	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
228	*Nagórzanka	49	28	—	270	6	113	—	—	53	—	—	s.	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
229	*Pauszówka	32	91	—	105	5	—	—	20	—	—	—	s.	1	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
230	*Świdowa[16]	35	59	—	60	3	25	—	—	60	—	—	p.	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
231	Zalesie	46	83	—	64	2	12	15	—	—	—	150	w.	1	—	1	1	—	—	1	—	1	20	—	1	1	—	—	—	1	1	—
232	Zwiniacz	22	26	—	48	2	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
	13. **Dąbrowa.**																															
233	*Bieniaszowice	35	61	—	50	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	340	—	1	—	—	—	—	—	—
234	Biskupice	13	99	—	50	2	415	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	—	1	1	—	—	300	—	1	—	—	—	1	1	—
235	Bolesław	2	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
236	*Borki	10	9	—	50	1	60	—	—	—	—	—	mł.	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
237	*Brnik	16	65	—	50	3	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	1	—	1	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
238	*Ćwików	17	34	—	52	1	92	30	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
239	*Dąbrowa[17]	61	25	—	182	2	340	756	—	—	—	600	2 tr. 2 r. b.	1	1	1	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
240	Dąbrowica	12	16	—	50	2	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—

[1]) Zakup. 100 kóp jaj. [2]) Zakup. 350 kóp jaj. [3]) Zakup. 50 kóp jaj. [4]) Zakup. 1058 kóp jaj. [5]) Zakup. 120 kóp jaj. [6]) Zakup. 100 kóp jaj. [7]) Zakup. 600 kóp jaj. [8]) Zakup. 50 kóp jaj. [9]) Zakup. 916 kóp jaj. [10]) Sprow. 17500 dachówek. [11]) Zakup. 150 kóp jaj. [12]) Sprow. 4 beczki nafty. [13]) Zakup. 50 kóp jaj. [14]) Zakup. 20 kóp jaj. [15]) Sprow. 1 beczkę nafty. [16]) Sprow. 2 beczki nafty, 2 wag. drzewa, 300 klg. ryżu i 100 kg. mydła. [17]) Sprow. 3 beczki nafty.

Liczba porządkowa	Powiat i siedziba Kółka rolniczego	Ilość członków	Ilość zebrań	Wartość własnych budynków	Czytelnia Kółka roln. liczy: dzieł:	czasopism:	Kółko rolnicze sprowadziło w r. 1908: Nasion (za koron)	Nawozów sztucznych (za koron)	Maszyn rolniczych (za koron)	Drzew owoc. (sztuk)	Pasz treściwych (cnt. mtr.)	węgla (cnt. mtr.)	K. r. posiada na wspólny użytek maszyny	K. r. wprowadziło: odmiany zbóż	nawożenie łąk	rośliny pastewne	zmiany w upraw.	robotę krowami	drenowano na morgach	Jest członkiem c. k. Tow. gospod. lub rolniczego	Sklep Kółka roln.: w własnym zarz.	wydzierżaw.	Z dzierżawy sklepu wpłynęło koron	Udziały członków w koronach	Przy sklepie Kółka roln. znajduje się: trafika tyton.	sprzedaż wina	napoi słodz.	Ubezpieczen. od ognia na kwotę w K: Domu	Towarów	Przy K. r. zawiązano: och. str. pożar.	ma sikawek	Złożono na cele ogólnego dobra (kor.)
241	Gręboszów	41	8	—	55	1	—	—	—	100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	300	—	1	—	—	—	—	—	—
242	*Gruszów wielki	30	45	—	50	3	—	617	—	—	—	150	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
243	*Hubenice-Kozłów	18	21	—	44	3	320	—	—	—	—	600	—	1	—	1	1	—	—	—	1	—	—	425	—	1	—	—	1000	—	—	—
244	*Jadowniki mokre [1])	33	17	1800	—	2	250	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	1	—	—	315	—	1	—	2000	800	1	1	—
245	*Karsy [2])	15	81	—	56	2	250	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	1	—	—	175	—	1	—	—	800	—	—	400
246	*Kłyż [3])	21	45	—	50	3	50	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	1	—	—	79	—	1	—	—	—	—	—	—
247	Kupienin	25	14	—	—	1	660	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	50	400	—	1	—	—	—	—	—	—
248	Laskówka chor.	26	56	—	110	4	820	1856	165	—	—	150	mł. t.	1	—	1	1	1	—	—	1	—	—	600	—	1	—	—	—	—	—	—
259	Maniów [4])	12	23	—	216	2	—	—	—	—	—	100	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
250	*Mędrzechów	12	16	—	30	2	130	350	—	—	—	100	m.	1	1	1	1	—	—	—	1	—	—	1360	1	1	1	—	2000	—	—	—
251	*Miechowice małe	45	57	2000	102	4	240	—	—	—	125	300	—	1	—	1	1	—	—	—	—	1	324	285	—	1	—	2000	—	1	1	—
252	*Miechowice wielkie	50	15	—	—	1	—	—	—	—	—	300	w.	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
253	*Niecieeza	57	21	—	—	2	269	—	—	—	—	1150	—	—	—	1	1	—	—	—	1	—	—	218	1	1	—	—	500	1	1	—
254	*Nieczajna [5])	23	7	—	60	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	510	1	1	—	—	—	—	—	—
255	*Oleśno [6])	65	23	8000	—	6	311	2400	—	—	—	600	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	100	—	1	1	—	4000	4000	1	1	—
256	Otfinów	22	57	—	—	2	120	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	1	80	—	—	1	—	—	—	—	—	—
257	Pałuszyce	15	41	—	—	4	150	—	—	40	—	400	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
258	Pawłów	17	15	—	—	4	160	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
269	*Radwan	31	28	400	—	1	—	—	—	—	—	—	s. p.		—	—	1	—	—	—	—	1	100	200	—	1	—	—	—	—	—	—
260	*Samocice	40	15	—	276	6	400	—	—	50	—	—	—	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
261	*Sikorzyce	38	7	—	30	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	140	—	1	1	—	—	—	—	—	—
262	*Słupiec	28	30	—	102	3	352	350	165	—	50	—	s.	1	—	1	1	1	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
263	*Szarwark [7])	38	54	—	50	1	188	896	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
264	*Szczucin	22	20	7850	300	3	1200	—	—	—	—	750	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	400	—	—	1	—	—	—	—	—	70
265	*Uście jezuickie	30	1	—	—	1	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	360	—	—	—	—	—	—	—	—
266	*Wielopole moszcz. [8])	34	44	—	50	4	92	1042	—	—	—	150	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
267	*Wola żelichowska	44	9	—	250	2	35	—	—	25	30	600	—	—	1	—	1	—	—	—	—	1	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—
268	*Zalipie	20	18	—	50	1	35	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	600	—	1	—	—	—	—	—	—
279	Zabrnie	10	—	—	52	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	14. Dobromil.																															
270	*Dobromil	24	12	—	—	3	—	40	—	—	—	250	t. w.	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
271	*Kalwarya pacławska	35	50	—	109	1	174	—	—	—	—	—	—	1	-	1	1	1	—	—	—	1	160	290	—	1	—	—	2000	—	—	—
272	*Nowe miasto	31	38	16000	—	2	280	—	—	100	—	300	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	660	—	1	—	1000	9700	—	—	600
273	*Pacław	30	3	—	—	1	315	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	—	—	—	1	40	400	1	—	—	—	—	—	—	—
274	Pietnice	12	4	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
275	*Posada nowom.	48	30	—	50	8	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	1	—	1	—	—	—	369	—	1	—	—	—	1	1	—
276	Tarnawka [9])	35	17	—	—	2	—	1172	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	1	100	225	1	1	—	—	300	—	—	—
	15. Drohobycz																															
277	*Schodnica	35	11	8000	160	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	9000	—	1	—	6500	9000	—	—	15
	16. Gorlice.																															
278	*Biecz	70	12	—	30	1	27	819	277	—	—	950	p. c.	1	—	—	—	-	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	-
279	*Bystra	41	26	800	—	12	220	3200	—	—	100	100	—	1	1	1	1	1		1	—	1	100	300	1	1	—	800	—	—	—	—
280	*Głęboka	35	18	—	39	1	—	2200	—	—	—	300	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
281	*Gorlice	162	8	—	50	1	—		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	7060	—	1	—	—	20000	-	—	—
282	*Kobylanka	58	18	—	96	1	237	1500	—	50	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	—
283	*Kryg	58	61	—	40	1	238	—	255	50	—	—	b. t.	—	1	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
284	*Libusza	36	4	3000	—	1	300	818	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	180	770	1	1	1	1200	1200	—	—	—
285	*Łosie [10])	46	4	2400	—	1	368	974	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	1	—	—	4328	1	1	1	1500	3400	—	—	—
286	*Łużna	50	12	—	—	1	550	3018	—	—	—	—	—	1	—	1	—	1	—	1	—	1	365	—	—	—	—	—	—	—	—	20
287	*Radocyna	20	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	60
288	*Ropa	24	8	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	300	—	1	—	—	—	—	—	—	—
299	*Ropica ruska	16	23	—	45	3	—	1500	—	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	25	—	1	1	—	—	—	—	—	—
290	*Rzepiernik bisk.	35	5	—	50	2	120	2600	100	200	—	—	s. t.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
291	*Sękowa	36	13	1520	80	1	20	750	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	970	1	1	—	4000	2000	—	—	—
292	*Sokół	26	4	1600	—	1	—	—	—	36	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	200	800	—	1	—	—	—	—	—	—
293	*Staszkówka [11])	27	53	5000	78	3	50	1330	350	—	—	300	2 s	—	—	—	1	1	—	1	1	—	—	2400	1	1	—	3500	4000	—	—	—
294	*Szalowa [12])	62	64	—	360	19	240	1314	—	50	—	350	ż. p.	1	1	1	1	1	—	1	—	1	500	250	1	1	—	—	—	1	1	120
295	*Szymbark	91	18	9830	141	6	1907	5564	—	45	100	—	m. ż.	—	—	1	—	1	—	1	1	—	—	2894	1	1	1	4600	4200	—		335
296	*Turża	62	27	—	100	6	79	1250	—	50	25	—	t.	1	1	1	1	1	—	1	1	—	—	600	1	—	—	—	650	—	—	—
297	*Wójtowa	30	11	2200	75	3	—	225	25	—	—	150	mł. t.	—	—	—	1	—	—	—	—	1	302	—	1	1	1	1400	—	—	—	—
298	*Wola łużańska	35	14	—	48	3	—	1464	—	—	—	—	—	1	—	1	1	1	—	1	-	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	17. Grodek.																															
299	Bar	41	2	—		1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	62	—	1	—	—	—	—	—	—	—
300	*Janów [13])	50	43	—	50	2	—	—	—	—	—	300		1	—	—	—	—	—	—	—	1	50	498	-	1	—	—	—	—	—	—
301	*Mszana k. Bartat. [14])	36	—	—	80	3	—	90	98	—	20	—	b. p.	—	1	1	1	1	—	1	—	1	100	50	—	1	1	—	—	—	—	—
302	*Obroszyn	14	5	—	45	2	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	1	50	10	1	—	1	—	—	1	1	—
303	*Przedmieście czerl.	43	49	2600	—	2	40	—	—	—	20	—	mł. t.	1	1	1	1	—	—	1	—	1	240	600	1	1	1	—	—	—	—	—
304	*Przedmieście lwow.	19	62	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
305	*Rodatycze	63	31	2000	250	1	—	—	—	35	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	260	—	1	1	1	1000	—	—	—	907
306	*Rottenhan	10	16	—	—	1	35	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
307	*Weissenberg-Biał. [15])	40	18	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	1	80	360	—	1	1	—	—	—	—	—
308	*Wołczuchy.	30	40	1200	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	200	—	—	1	1	1000	—	—	—	1200
	18. Grybów.																															
309	*Bobowa	17	20	—		1	86	—	—	—	—	300	p. t.	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
310	*Brusnik	44	10	—	50	1	48	5717	—	—	—	100	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
311	*Brzana górna	22	6	1500	—	1	—	—	—	—	—	150	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
312	*Ciężkowice	76	12	—	—	1	285	1560	120	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	3000	—	1	—	—	9000	—	—	—
313	*Gródek [16])	52	57	—	—	3	36	2378	280	—	120	—	mł. t. 2 b.	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
314	*Grybów [17])	29	20	—	96	3	60		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	635	—	1	-	—	1300	—	—	—
315	*Jastrzębia	36	29	2000	—	1	—	975	—	—	—	—	t.	—	—	1	1	1	—	—	—	1	220	—	—	—	—	1000	—	—	—	24
316	Kamionka wielka	23	26	-	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
317	*Kącelowa	50	12	10098	50	1	—	2360	120	—	—	—	3 mł.	—	—	-	—	—	—	—	—	1	100	700	—	—	—	5200	—	—	—	178
318	*Korzenna	70	10	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

[1]) Zakup. 300 kóp jaj. [2]) Zakup. 60 kóp jaj. [3]) Sprow. 2 beczki nafty. [4]) Sprow. 2 beczki nafty. [5]) Zakup. 50 kóp jaj. [6]) Zakup. 700 kóp jaj. [7]) Sprow. 1 beczkę nafty. [8]) Sprow. 1 beczkę nafty. [9]) Zakup. 75 kóp jaj. [10]) Zakup. 50 kóp jaj. [11]) Zakup. 500 kóp jaj. [12]) Zakup. 1560 kóp jaj. [13]) Zakup. 15 kóp jaj. [14]) Sprow. 1 beczkę nafty. [15]) Sprow. 2 beczki nafty. [16]) Sprow. 1 beczkę nafty. [17]) Sprow. ziemniaków i kapusty za 774 K.

Liczba porządkowa	Powiat i siedziba Kółka rolniczego	Ilość członków	Ilość zebrań	Wartość własnych budynków	Czytelnia Kółka roln. liczy: dzieł	czasopism	Kółko rolnicze sprowadziło w r. 1908 (za koron): Nasion	Nawozów sztucznych	Maszyn rolniczych	Dzew. owoc. (sztuk)	Pasz treściwych (cnt. mtr.)	Węgla (cnt. mtr.)	K. r. posiada na wspólny użytek maszyny	K. r. wprowadziło: odmiany zbóż	nawożenie łąk	rośliny pastewne	zmiany w upraw.	robotę krowami	drenowano na morgach	Jest członkiem c. k. Tow. gospod. lub rolniczego	Sklep Kółka roln. w własnym zarz.	wydzierżaw.	Z dzierżawy sklepu wpłynęło koron	Udziały członków w koronach	Przy sklepie Kółka roln. znajduje się: trafika tyton.	sprzedaż wina	napoi słodz.	Ubezpieczen. od ognia na kwotę w K: Domu	Towarów	Przy K. r. zawiązano: och. str. pożar.	ma sikawek	Złożono na cele ogólnego dobra kor.
319	*Królowa polska	10	8	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	8	60	1	1	—	—	—	—	—	—
320	*Mystków	13	14	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	20	—	1	1	—	—	—	—	—	—
321	*Polna	64	14	4000	120	4	50	1870	—	50	—	450	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	2022	—	1	1	1	3000	—	—	—	280
322	*Ptaszkowa	53	8	—	4	1	1050	1650	—	—	70	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	1	40	—	1	1	1	—	—	—	—	—
323	*Siedliska	16	6	—	50	1	—	—	—	30	—	900	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
324	*Zborowice[1]	18	3	—	—	1	350	—	—	120	—	150	—	—	—	1	1	1	—	1	1	—	—	718	1	1	—	—	2000	—	—	—
	19. Horodenka.																															
325	*Chocimierz	32	57	—	200	2	271	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	120	243	1	1	—	—	—	1	1	—
326	Czernelica[2]	16	17	—	82	3	56	124	—	100	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	200	—	—	—
327	Dżurków[3]	37	30	1000	214	3	40	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	1	—	—	300	—	—	—	—	—	—	—	—
328	Żuków	19	29	—	110	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	20. Husiatyn.																															
329	*Chorostków[4]	30	49	—	60	4	38	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	250	400	—	1	—	—	—	1	2	—
330	*Czarnokońce w.	47	51	—	120	5	—	—	—	85	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	25	—	—	—	—	—	—	—	—	—
331	*Hadyńkowce	32	45	300	190	7	—	—	—	160	—	200	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	24	—	1	1	1	—	—	1	1	—
332	Horodnica	46	46	—	25	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
333	*Jabłonów	30	68	—	50	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
334	Karaszyńce	14	48	—	52	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
335	*Kociubińce	20	53	—	50	2	—	—	—	15	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	1	20	200	—	—	—	—	—	—	—	45
336	*Kociubińczyki	18	48	—	52	1	40	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
337	*Liczkowce	20	22	—	—	2	52	—	90	—	—	—	m.	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
338	*Majdan	16	16	—	70	5	24	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	30	100	—	—	1	—	—	—	—	—
339	*Oryszkowce	23	27	—	80	4	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
340	*Żabińce[5]	37	117	4000	100	1	—	—	—	20	—	—	m. w.	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	150	1	1	—	4000	1500	1	3	—
	21. Jarosław.																															
341	*Adamówka	19	36	—	91	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	750	—	1	—	—	1200	—	—	—
342	*Bystrowice	46	40	—	60	3	217	117	90	84	36	250	s.	1	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
343	*Chorzów[6]	26	107	—	164	3	3294	—	—	—	56	—	s.	—	1	1	1	1	—	—	—	1	120	226	1	—	1	—	—	1	—	—
344	*Cieszacin wielki	72	34	—	120	6	186	—	—	168	20	—	—	—	—	1	1	—	—	1	—	1	100	720	1	1	—	—	—	1	1	20
345	*Czelatyce	42	8	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	1	100	260	1	—	—	—	—	—	—	—
346	*Jodłówka[7]	15	50	—	50	2	50	1500	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	1	—	—	118	—	1	—	—	—	—	—	—
347	*Kaszyce	81	13	—	193	3	50	—	—	23	—	150	p.	—	1	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
348	*Kidałowice	28	37	—	66	1	120	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	1	181	285	1	—	—	—	—	—	—	—
349	Kolona ad Cieplice	19	72	—	50	2	—	750	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
350	*Krasne[8]	43	22	—	162	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	730	—	—	—	—	—	—	—	—
351	Łowce	17	—	700	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	80	157	—	1	1	700	—	—	—	—
352	*Majdan sieniawski[9]	58	32	—	19	2	80	—	90	—	—	—	b.	—	—	1	1	1	—	—	1	—	—	1027	1	1	—	—	1641	—	—	80
353	*Michałówka	27	16	—	100	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	300	—	—	—
354	*Morawsko[10]	70	14	600	—	5	317	—	90	—	—	—	s.	1	—	—	1	—	—	1	1	—	—	—	1	—	—	—	1079	1	1	—
355	*Munina	72	15	1200	—	2	700	—	—	—	25	150	s.	1	—	1	1	1	—	1	—	1	450	—	1	1	—	1000	—	1	1	—
356	Ostrów	25	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
357	*Ożańsko	32	49	—	5	1	190	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
358	*Pawłosiów	24	42	1000	130	1	360	—	—	—	—	—	s.	1	—	1	1	1	—	1	—	1	40	200	1	1	1	—	—	1	2	—
359	*Pawłowa	47	20	—	120	5	—	520	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	634	—	—	—	—	913	—	—	—
360	*Pełkinie	21	32	—	40	1	—	—	—	—	—	—	b.	—	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
361	*Piwoda	48	6	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
362	Pruchnik	26	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
363	*Przedmieście d. leż.[11]	80	53	—	41	2	150	—	—	—	—	150	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
364	*Przedmieście g. leż.	54	16	26000	50	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1000	—	—	—	—	20000	—	—	—	—
365	*Rączyna	15	48	—	50	3	108	696	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
366	Rokietnica	35	26	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
367	*Rożniatów	35	14	—	34	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	345	—	—	—	—	—	—	—	—
368	*Rozwienica	40	33	—	50	3	120	—	—	40	20	150	—	1	—	1	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
369	*Rudka	24	10	—	—	1	—	1120	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
370	*Rudołowice	84	7	—	36	3	50	—	—	—	—	—	m.	—	1	—	1	—	—	1	—	1	200	339	1	1	—	—	—	1	1	—
371	Szczytna	14	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
372	*Szówsko	50	34	—	50	2	50	—	—	—	50	200	t.	1	1	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	82
373	*Tapin[12]	43	11	2000	25	3	—	—	—	—	15	—	b.	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	216	1	—	—	900	500	1	—	20
374	Tuczępy	17	12	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
375	*Tuligłowy	30	38	—	—	1	51	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	1	—	—	—	1	66	188	1	—	—	—	—	—	—	—
376	*Tyniowice	18	34	—	50	1	252	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5
377	*Tywonia	16	26	—	50	1	41	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
378	*Węgierka	43	51	—	40	1	360	—	—	—	40	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
379	Wiązownica	36	8	—	—	1	—	—	—	—	—	—	m. r. p.	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
380	*Wierzbna	24	76	—	84	3	90	—	—	—	—	150	s.	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
381	*Wólka pełkiń.	28	42	—	90	3	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
382	*Zarzecze	45	21	—	—	3	120	—	—	—	—	150	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
	22. Jasło.																															
383	*Biezdziadka[13]	18	12	—	62	3	—	—	—	—	—	150	—	—	—	—	1	1	130	1	1	—	—	380	—	—	—	—	—	—	—	2
384	Biezdziedza	34	60	—	40	2	42	725	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	54	1	1	—	—	2200	1	1	—	—	—	—	—	—
385	*Brzezówka[14]	49	75	2600	—	10	703	—	—	—	229	120	—	—	—	—	1	1	45	—	—	1	120	303	1	—	1	—	—	—	—	14
386	*Brzyska	27	12	—	55	1	—	—	—	—	—	300	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
387	*Cieszyna	24	19	700	—	2	—	638	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	852	1	1	1	700	1460	1	1	26
388	*Czeluśnica	23	27	382	71	1	96	—	—	—	120	—	t.	—	1	1	1	—	—	—	—	1	200	329	1	1	—	600	—	1	1	12
389	*Czermna[15]	68	30	882	42	1	—	1494	—	—	—	—	—	1	1	—	1	1	—	—	—	1	140	580	—	1	1	600	800	—	—	—
390	*Dębowiec	33	21	6000	46	3	268	350	64	80	—	—	mł. t. m. zp.	—	—	1	1	1	140	1	1	—	—	263	1	1	1	3000	—	—	—	45
391	*Frysztak	32	36	—	235	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
392	*Grab	15	6	—	—	1	560	903	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	100	—	1	1	1	—	—	—	—	100
393	*Kalembina[16]	18	37	—	40	2	450	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	1	—	—	584	1	—	—	—	3696	1	2	120
394	*Kołaczyce[17]	72	22	—	125	8	650	638	—	—	—	600	ul. n.	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1358	—	—	—	—	—	—	—	800
395	*Lublica	29	60	—	40	2	—	1100	—	—	—	250	—	1	—	—	1	—	45	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
396	*Łączki k. fryszt.[18]	51	67	1000	38	4	182	1089	—	—	100	300	wg.	—	—	1	1	1	—	1	1	—	—	525	1	1	1	800	1200	1	1	—
397	*Łęki[19]	45	12	1100	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1	—	600	2000	1	1	—
398	*Łężyny	16	1	—	50	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	383	—	—	—	—	1700	—	—	—
399	*Ołpiny	23	39	5000	—	2	—	1465	360	—	—	150	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	300	—	—	1	—	2000	—	—	—	—

1) Zakup. 818 kóp jaj. 2) Zakup. 1000 kóp jaj. 3) Zakup. 70 kóp jaj. 4) Sprow. 2 wag. drzewa. 5) Zakup. 550 kóp jaj. 6) Zakup. 500 kóp jaj. 7) Zakup. 400 kóp jaj. 8) Zakup. 100 kóp jaj. 9) Zakup. 58 kóp jaj. 10) Zakup. 50 kóp jaj. 11) Sprow. 2 beczki nafty. 12) Zakup. 600 kóp jaj. 13) Zakup. 70 kóp jaj. 14) Srow. 24.000 rurek. 15) Sprow. 1 beczkę nafty i 27 kg. mydła. 16) Zakup. 120 kóp jaj. 17) Sprow. za 54.200 kor. skór na obuwie i za 1200 K. drzewa. 18) Sprow. 3 beczki nafty. 19) Zakup. 180 kóp jaj.

Liczba porządkowa	Powiat i siedziba Kółka rolniczego	Ilość członków	Ilość zebrań	Wartość własnych budynków	Czytel. Kółka roln. liczy: dzieł	Czytel. Kółka roln. liczy: czasopism	Kółko rolnicze sprowadziło w r. 1908: Nasion (za koron)	Nawozów sztucznych (za koron)	Maszyn rolniczych (za koron)	Drzew owoc. (sztuk)	Pasz treściwych (cnt. mtr.)	Węgla (cnt. mtr.)	K. r. posiada na wspólny użytek maszyny	K. r. wprowadziło: odmiany zbóż	nawożenie łąk	rośliny pastewne	zmiany w upraw.	robotę krowami	Drenowano na morgach	Jest członkiem c. k. Tow. gospod. lub rolniczego	Sklep Kółka roln.: w własnym zarz.	wydzierżaw.	Z dzierżawy sklepu wpłynęło koron	Udziały członków w koronach	Przy sklepie Kółka roln. znajduje się: Trafika tyton.	Sprzedaż wina	Napoi słodz.	Ubezpieczen. od ognia na kwotę w K: Domu	Towarów	Przy K. r. zawiązano: och. straż poż.	ma sikawek	Złożono na cele ogólnego dobra kor.
400	*Potakówka[1])	37	45	—	80	2	140	400	—	—	5	100	r. p	1	—	1	1	1	96	—	1	—	—	264	1	—	—	—	300	—	—	—
401	*Przybówka[2])	45	73	2000	25	4	100	400	—	30	5	200	p.	1	1	1	1	1	—	—	1		—	400	—	—	—	2000	—	1	1	—
402	*Roztoki	18	46	—	80	1	—	—	—	—	—	150	—	—	—	1	1		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
403	*Różanka	20	48	—	32	2	149	608	—	—	—		—	1	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—		—	—	—	—	—
404	*Sądkowa	45	38	370	8	1	—	—	—	—	—	200	—	—	—	—	1	1	—	—		1	70	412	1	—	1	—	—	1	1	—
405	*Sieklówka[3])	56	18	—	130	4	—	1901	—	60	—	100	—	1	1	1	1	1	—	1		—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	—
406	*Sowina	14	22	—	60	4	—	509	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
407	*Szebnie	14	9	—	—	1	265	1540	—	—	—	650	—	—	—	1	1	—	19	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
408	*Szerzyny	11	12	800	100	1	20	1058	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	1	100	—	—	—	—	800	—	—	—	15
409	*Święcany	26	16	—	—	1	—	—	—	25	—	—	—	1	1	1	1	1	35	—	—	1	100	—	1	1	1	—	—	1	1	—
410	*Świerchowa	69	35	—	50	2	63	535	—	45	—	—	—	1	1	1	1	1	—		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
411	*Szufnarowa[4])	89	8	450	18	1	—	1916	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	268	—	—	—	600	—	—	—	—
412	*Tarnowiec	27	28	—	40	3	—	—	—	—	—	—	m. t	—	—	—	1	1	—	1	—	1	320	200	—	—	—	—	—	1	2	19
413	*Umieszcz	45	24	—	30	1	—	—	—	—		350	—	1	1	1	1	—	—	1	—	1	150	303	1	—	1	—	—	1	1	—
414	*Warzyce[5])	18	6	—	—	1	—	—	—	—	—	300	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	800	1	1	1	—	—	1	1	—
415	Wiśniowa	11	32	500	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	1	400	800	1	—	1	—	—	1	1	—
416	Wojaszówka[6])	43	21	3000	—	2	450	500	497	—	—	150	t. s. p.	—	—	1	1	—	—	1	1		—	—	1	1	1	2400	2000	1	—	—
417	*Wola dębow.[7])	31	34	—	50	2	—	1010	—	—	—	—	—	—	—	1	1		—	—	1	—	—	340	1	1	—	—	—	—	—	—
418	Wrocanka	16	16	—	—	7	190	—	—	—	—	—	t.	—	—	—	—	—	—	—	—	1	10	100	1		1	—	—	1	1	—
419	*Wysoka	34	12	752	—	1	15	1524	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	334	1	—	—	800	1200	—	—	24
420	*Załęże	30	56	1000	30	2	315	—	—	—	—	—	mł. m	—	—	1	1	—	30	1	1	—	—	324	1	—	1	800	800	—	—	10
421	*Zarzecze[8])	80	70	6000	30	5	230	364	440	—	—	—	t. mł. s. p.	—	—	1	1	1	80	1	1		—	568	1	1	1	3802	3000	1	1	200
	23. Jaworów.																															
422	Bonów	60	8	—	—	1	—	—	—	—	—	—	7 mł.	—	—	—	—		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
423	Fehlbach[9])	18	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		1	30	18	1	1	1	—	—	—	—	—
424	*Rehberg[10])	23	21	—	50	1	21	254	—	25	15	150	—	—	1	1	1	—	150	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
425	*Wielkie oczy	56	73	—	248	5	—	1150	—	—	—	—	k.	—	—	—		1	—	1	1	—	—	—	—	1	1	—	2000	—	—	—
	24. Kałusz.																															
426	*Bereźnica szl.	10	58	—	70	2	15	—	—	—	—	—	—	—	—	1		—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
427	*Dołha wojnił.	14	43	2000	112	6	78	—	—	—	—		p.	1	—	1	—	—	—	1	—	1	500	210	1	1	1	2000	1200	1	—	—
428	*Podmichale	24	55	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
429	*Tomaszowce-Pęb.	39	71	1200	45	—	90	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	1	—	—	1	—	—	250	1	1	—	1000	200	—	—	—
430	Tomaszowce Marc.	18	17	240	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—		—	—	—	—	—	1	200	—	1	—	—	200	—	—	—	—
	25. Kamionka str.																															
431	*Kozłów	29	60	—	312	5	—	—	44	—	—	-	s.		—	1		—	—	—	1	—	—	860	1	1	1	—	—	—	—	—
432	*Milatyn nowy	60	56	—	250	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	400	354	—	1	—	—	2000	—	—	—
433	*Obydów	30	8	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	-	1	1		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
434	*Ordów	20	14	—	52	2	—	96	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
435	*Pawłów	21	128	—	348	1	10	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
436	*Sielec-Bieńków[11])	57	102	700	38	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	600	—	—	—	600	—	—	—	—
437	Stojanów	60	—	—	50	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
438	*Suszno	16	19	1600	—	3	7	530	841	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2000	—	—	—	—
439	*Witków nowy	37	34	—	350	9	—	—	90	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	1	1	—	—	3500	—	—	—	—	7700	—	—	—
	26. Kolbuszowa.																															
440	Brzostowa góra	28	7	—	—	1	—	715	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—
441	*Górno	17	50	—	50	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	30	—	—	1	—	—	—	—	—	—
442	*Kupno	25	38	—	160	1	50	1450	—	—	—	—	2 mł	—	1	—	1	—	—	—	—	1	25	—	1	1	—	—	—	1	1	50
443	Ostrowy baran.	30	11	—	50	2	—	730	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
444	*Przyłęk	31	20	—	—	4	95	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
445	Sokołów	58	30	18000	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2815	—	—	—	—	—	—	—	—
446	Spie	21	24	—	59	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
447	Trzęsówka	28	2	—	200	3	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	1	—	—	—		—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
448	*Werynia	23	5	—	—	2	—	—	—	—	—	—	mł.	—	—	—	—	—	—	—	1		—	900	1	1	—	—	950	—	—	3
449	*Zarębki	16	7	—	10	1	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	10	—	—	1	1	—	—	—	—	8
	27. Kołomyja.																															
450	*Kamionki wielkie	60	15	—	45	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
451	*Kołomyja	54	23	—	63	2	40	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
452	*Kułaczkowce	11	59	—	68	2	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
453	Peczeniżyn	16	10	—	40	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
454	Podhajczyki	7	31	—	50	2	15	—	—	—	3	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
455	Święty Stanisław	14	4	—	50	3	40	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
456	Turka k. Kołom.	26	70	—	50	3	20	—	—	—	50	—	—	1	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	28. Kosów.																															
457	*Moskalówka	73	53	1175	122	5	40	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1650	—	—	—	—
458	*Pistyń	38	46	—	140	3	14	—	—	—	—	—	b. p.	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
	29. Kraków.																															
459	*Bielany	17	42	—	50	2	—	85	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
460	Branice-Stryj.	31	50	—	24	3	—	—	—	50	—	—	s.	1	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
461	*Bronowice m.	29	24	—	60	6	372	485	—	100	70	—	—	1	1	1	1	1	—	1	—	1	90	—	1	1	—	—	—	—	—	100
462	*Bronowice w.	33	34	—	80	5	—	450	—	200	—	600	s.	1	1	1	1	—	—	1	—	1	90	—	—	1	—	—	—	1	1	—
463	*Cholerzyn	30	42	—	50	2	—	—	—	—	—	150	—	1	—	—	1	—	—	—	—	1	200	30	1	1	1	—	—	1	1	—
464	*Czernichów	36	5	—	—	4	—	—	—	—	—	—	m. t.	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1080	—	—	—	—	—	1	2	—
465	*Czulice	10	11	—	50	1	180	—	—	—	—	—	-	1	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
466	*Czułów	39	—	—	50	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	80	—	1	1	—	—	1700	—	—	86
467	*Czułówek	19	21	—	60	4	300	640	—	—	—	—	t.	1	—	—	1	—	—	—	—	1	90	—	1	—	—	—	—	—	—	600
468	*Dojazdów Ł.	16	23	—	26	1	—	—	—	—	—	—	mł. s. sł. w.	1	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
469	*Kościelniki[12])	80	28	—	—	1	378	518	—	—	—	1800	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
470	*Kryspinów	16	33	—	3	1	120	—	—	—	—	—	s. m	—	—	—	1	1	—	—	—	1	120	150	—	1	1	—	—	—	—	—
471	*Lubocza	10	12	—	50	1	390	—	—	—	—	—	s.	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
472	*Mników	30	7	—	30	1	—	—	—	—	10	100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	260	—	1	1	—	—	—	—	—	—
473	*Modlniczka	9	20	—	161	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	60	—	1	1	1	—	—	—	—	—
474	*Mydlniki	32	4	—	100	3	349	—	275	—	—	600	s.	1	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
475	*Nowa wieś szl.	66	21	640	—	4	80	80	—	—	1200	750	t. b.	1	1	1	1	—	—	1	1	—	—	2090	1	1	—	—	1200	—	—	374
476	*Olszanica	21	29	2000	—	1	350	—	—	46	—	400	—	—	1	—	1		—	1	—	1	270	—	1	1	—	2000	450	—	—	—
477	*Piekary	10	5	—	—	1	—	—	—	200	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	1	60	—	1	—	1	—	—	—	—	—

[1]) Sprow. za 1200 K rurek drenarskich i zakup. 20 kóp jaj. [2]) Sprow. 1 beczkę nafty. [3]) Sprow. 2 beczki nafty i za 61 K. zapałek. [4]) Sprow. żelaza, nafty i zapałek za 450 K i zakup. 400 kóp jaj. [5]) Zakup. 40 kóp jaj. [6]) Sprow. 2 beczki nafty i 80 q. mąki i zakup. 720 kóp jaj. [7]) Zakup. 867 kóp jaj. [8]) Zakup. 800 kóp jaj. [9]) Zakup. 100 kóp jaj. [10]) Sprow. 1 beczkę nafty. [11]) Zakup. 500 kóp jaj. [12]) Sprow. 3 beczki nafty.

Liczba porządkowa	Powiat i siedziba Kółka rolniczego	Ilość członków	Ilość zebrań	Wartość własnych budynków	Czytel. Kółka roln. liczy: dzieł	czasopism	Kółko rolnicze sprowadziło w r. 1908: Nasion (za koron)	Nawozów sztucznych (za koron)	Maszyn rolniczych (za koron)	Drzew owoc. (sztuk)	Pasz treściwych (cnt. mtr.)	Węgla (cnt. mtr.)	K. r. posiada na wspólny użytek maszyny	K. r. wprowadziło: odmiany zbóż	nawozenie łąk	rośliny pastewne	zmiany w upraw.	robotę krowami	drenowano na morgach	Jest członkiem c. k. Tow. gospod. lub rolniczego	Sklep Kółka roln.: w własnym zarz.	wydzierżaw.	Z dzierżawy sklepu wpłynęło koron	Udziały członków w koronach	Przy sklepie Kółka roln. znajduje się: trafika tyton.	sprzedaż wina	napoi słodz.	Ubezpieczen. od ognia: Domu (na kwotę w K)	Towarów (na kwotę w K)	Przy K. r. zawiązano: och. str. pożar.	ma sikawek	Złożono na cele ogólne dobre (kor.)
478	*Prądnik czer.	29	12	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	900	1	1	—	—	—	—	—	2
479	*Przeginia duch.	9	2	—	—	2	—	30	—	—	—	100	m.	—	—	—	—	—	—	—	—	1	240	—	1	1		—	—	—	—	281
480	*Rusocice	11	8	250	40	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
481	*Rybna	71	27	—	110	4	740	800	400	—	750	300	s. 3m. t. b. p.	—	—	—	1	—	—	1	1	—	—	—	1	1	—	—	2500	—	—	100
482	*Tonie	42	4	—	50	3	—	—	—	—	—	325	—	—	—	—	1	—	—	1	—	1	28	—	—	1	—	—	—	—	—	—
483	*Wola justowska	19	27	10000	258	4	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	—	—	1	—	1	600	—	1	1	1	8600	—	—		—
484	*Wołowice	25	31	2000	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—		—	1	—	—	160	1	1	1	—	400	1	1	40
485	*Wyciąże	26	10	—	310	2	255	1200	—	—	—	750	ml. s.	—	—	—	—	—	240	—	—	1	40	—	1	1	1	—	—	1	1	—
486	*Zabierzów	30	29	—	—	1	230	50	300	—	100	—	s. t. b.	1	1	1	1	—	—	1	—	1	250	—	1	1	—	—	—	—	—	—
487	*Zielonki	48	17	2000	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	300	531	—	1	—	2000	—	1	1	—
	30. Krosno.																															
488	*Bóbrka	35	16	—	327	5	315	—	—	40	—	—	—	—	1	1	1	1	—	—	—	1	802	869	1	1	1	—	—	—	—	1000
489	*Cergowa	64	53	—	20	1	10	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	1	—	—	—	1	400	—	1	1	—	—	—	—	—	—
490	Chorkówka	12	52	—	48	1	30	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
491	*Dobieszyn	21	12	2000	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	130	450	1	1	1	1600	562	—	—	—
492	*Głowienka	67	10	—	200	3	1000	8450	—	—	—	—	ml. s.	—	1	1	1	1	60		1	—	—	—	1	1	—	—	—	1	1	—
493	Iskrzynia	17	27	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	200	1	1	1	—	—	—	—	10
494	*Jasionka	25	50	1012	109	2	175	1440	—	—	—	—	—		—	1	1	1	—	—	1	—	—	190	1	—	—	—	100	—	—	—
495	*Kobylany	41	16	3000	—	3	—	—	—	20	—	—	s.	—	1	—	1	—	—	—	—	1	220	—	1	1	—	2000	—	1	1	—
496	*Kombornia	43	19	—	—	1	—	—	—	—	—	200	-	—	—	—	—	1	—	—	—	1	60	—	1	1	—	—	—	—	—	1000
497	*Krościenko niż.	56	22	—	—	3	—	—	—	—	—	150	t.	1	—	—	1	—	—	—	—	1	1200	2300	1	1	1	—	—	—	—	—
498	*Krościenko wyż.	69	39	—	—	2	85	605	—	—	—	300	ml.	1	—	1	1	1	—	—	1	—	—	366	1	1	—	—	—	—	—	—
499	*Krosno	76	15	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	5923	—	1	—	—	18000	—	—	—
500	*Lubatowa [1]	57	56	7000	—	2	555	1450	246	78	—	300	s.	—	—	—	1	1	—	—	1	—	—	487	1	1	1	—	—	—	—	—
501	*Lubatówka	25	23	—	—	1	30	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	200	1	1	—	—	—	—	—	—
502	*Łęki	10	—	1400	60	2	—	1440	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	100	—	1	1	—	—	120	—	—	—
503	*Łężany	130	20	—	—	2	—	—	—	—	—	—	s.	1	1	1	1	1	3	—	1	—	—	22	—	1	—	—	—	—	—	—
504	*Myścowa [2]	55	6	2000	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	20	—	1	—	2000	—	1	1	—
505	*Równe	35	45	4743	200	3	340	780	—	—	—	—	t.	1	—	1	1	1	—	—	1	—	—	197	1	1	—	4400	2000	—	—	900
506	*Rogi	45	79	—	—	1	413	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	580	1	—	—	—	1000	1	1	300
507	*Suchodół	127	17	—	—	4	437	—	—	—	400	350	2 ml. s.	—	—	—	1	1	80	—	1	—	—	20	1	1	—	—	5000	—	—	—
508	*Sulistrowa	20	7	2000	—	2	—	390	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	160	—	1	1	—	1000	—	—	—	—
509	*Sporne	19	10	—	51	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	50	288	—	—	—	—	—	—	—	—
510	Świerzowa polska	120	6	4000	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	267	—	1	1	1	4000	—	—	—	—
511	*Szczepańcowa	73	12	2100	—	1	—	780	—	—	—	—	t.	—	—	—	—	—	—	—	—	1	152	—	1	1	—	2000	—	—	—	—
512	*Targowiska	19	29	—	—	1	190	—	—	—	—	300	—	1	1	1	1	1	30	—	—	1	45	438	1	1	—	—	1600	—	—	—
513	*Turaszówka	46	56	—	46	1	—	—	—	—	—	150	p.	—	—	1	1	1	—	—	1	—	—	655	1	1	1	—	1000	—	—	—
514	*Wietrzno	44	30	—	80	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	30	208	—	—	—	—	—	—	—	—
	31. Limanowa.																															
515	*Dobra	28	51	6800	500	2	—	3120	—	—	150	—	—	—	—	1	1	1	—	1	1	—	—	66	1	1	—	6000	3600	—	—	—
516	*Jodłownik	14	50	2400	50	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	1	—	—	—	1	300	160	1	1	1	2000	—	—	—	—
517	*Jurków	18	23	—	53	3	—	1560	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	70	533	1	1	1	—	5000	—	—	—
518	*Kamienica	24	4	—	150	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
519	*Konina	48	14	—	50	2	82	1761	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
520	Krasne-Lasocice	33	16	1000	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	80	250	1	1	1	—	—	—	—	—
521	*Lubomierz	45	13	—	50	1	—	3800	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
522	Łętowe	33	23	—	36	4	360	1738	63	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
523	*Mordarka	14	21	—	128	1	—	—	—	—	150	150	t.	1	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
524	Mstów	14	2	1000	—	1	—	—	—	—	—	-	2 s.	—	—	—	1	1	—	—	—	1	60	120	1	1	1	1000	—	—	—	—
525	*Mszana dolna	25	3	—	40	1	—	875	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
526	Nowe-Rybie	123	18	—	50	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
527	*Pasierbiec	12	17	—	—	1	—	—	—	—	150	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
528	*Podłobin	27	6	—	52	—	494	670	—	20	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
529	*Sechna	15	100	—	—	1	160	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
530	*Stara wieś [3]	33	13	—	110	3	740	1060	165	—	135	—	ml. t.	—	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
531	*Stopnice król	60	17	—	—	4	600	3800	—	—	4500	—	2 s.	—	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
532	*Stronie	13	14	1000	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	1	80	—	1	1	1	1000	—	1	1	20
533	Szczyrzyce	10	12	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
534	*Szyk	32	65	—	40	2	—	1302	—	—	130	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
535	*Ujanowice	21	40	—	50	1	700	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
536	*Zbludza	43	23	—	—	1	22	—	—	10	—	—	—	—	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	32. Lisko.																															
537	*Bóbrka	25	45	—	50	1	190	125	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	300	1	1	1	—	600	—	—	—
538	Polana	16	28	—	100	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	50	160	1	1	1	—	—	—	—	—
539	*Poraż [4]	100	15	15000	40	2	—	1800	—	—	—	—	m	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	3870	1	1	1	—	2000	—	—	—
	33. Lwów.																															
540	*Barszczowice	51	24	—	160	7	400	50	—	—	4	—	—	1	—	1	1	1	—	—	—	1	840	977	—	1	—	—	—	1	2	—
541	Basiówka	17	26	—	250	1	12	—	—	—	—	—	ml. m	1	—	1	1	—	—	—	—	1	—	—	1	1	1	—	—	1	1	—
542	Biłka królews.	20	—	—	50	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
543	*Brzuchowice	14	16	—	33	2	68	12	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
544	Chrusno nowe	5	5	—	30	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
545	*Czyszki	41	28	—	30	1	14	—	—	—	50	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	1	39	410	—	1	1	—	—	1	1	56
546	*Dawidów	21	51	—	30	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	80	—	—	—	1	—	—	1	1	30
547	*Dornfeld	29	62	4000	72	4	—	—	—	—	—	1300	2 m. 2 pd. wp.	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	3000	—	—	—	30
548	*Dublany	47	41	—	66	3	—	198	—	—	—	—		—	—	—	—	—	—	1	2	—	—	538	2		1	—	3500	—	—	—
549	*Einsiedel	18	24	—	60	1	225	—	—	—	—	200		—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
550	*Falkenstein	28	30	—	50	2	150	—	—	—	100	350		—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	—
551	Gańczary	14	14		—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
552	*Glinna	27	2	—	50	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	42	41	1	—	1	—	—	1	—	—
553	Hodowice	20	10	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
554	*Hołosko wiel.	30	13	3000	120	3	—	—	—	—	—	—	m. o. ml.	—	—	1	1	-	—	—	—	1	360	—	—	—	—	—	—	1	1	40
555	*Jastrzębków	41	54	600	150	2	293	—	—	49	35	--	—	1	1	1	1	—	—	—	1	—	—	92	1	1	—	250	250	—	—	—
556	*Kleparów	15	20	—	—	1	—	—	—	46	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	96	—	1	1	—	—	—	—	—	—
557	*Konopnica	12	23	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	1	—	—	10	1	—	—	—	—	—	—	—

[1] Zakup. 15 kóp jaj. [2] Zakup 250 kóp jaj. [3] Sprow. 2 wag. kukurudzy i 1 beczkę nafty. [4] Zakup. 678 kóp jaj.

Liczba porządkowa	Powiat i siedziba Kółka rolniczego	Ilość członków	Ilość zebrań	Wartość własnych budynków	Czytelnia Kółka roln. liczy: dzieł	Czytelnia Kółka roln. liczy: czasopism	Kółko rolnicze sprowadziło w r. 1905: Nasion (za koron)	Nawozów sztucznych (za koron)	Maszyn rolniczych (za koron)	Drzew owoc. (sztuk)	Pasz treściwych (cnt. mtr.)	Węgla (cnt. mtr.)	K. r. posiada na wspólny użytek maszyny	K. r. wprowadziło: odmiany zbóż	nawożenie łąk	rośliny pastewne	zmiany w upraw.	robotę krowami	drenowano na morgach	Jest członkiem c. k. Tow. gospod. lub roln. ego	Sklep Kółka roln.: w własnym zarz.	wydzierżaw.	Z dzierżawy sklepu wpłynęło koron	Udziały członków w koronach	Przy sklepie Kółka roln. znajduje się: trafika tyton.	sprzedaż wina	napoi słodz.	Ubezpieczen. od ognia: Domu (na kwotę w K)	Towarów (na kwotę w K)	Przy K. r. zawiązano: och. str. pożar.	ma sikawek	Złożono na cele ogólnego dobra kor.
558	*Kościejów	14	—	—	—	1	—	35	—	—	25	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	44	—	—	—	—	—	—	1	—	—
559	*Kozielniki[1])	30	30	—	100	1	—	—	—	—	200	300	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
560	*Krotoszyn	35	14	—	—	1	—	—	—	—	25	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	1	60	—	1	—	1	—	—	1	1	—
561	*Krzywczyce	20	70	—	50	1	—	—	—	—	50	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
562	*Kukizów[2])	32	40	—	60	1	26	—	126	108	—	150	2sk.	—	—	1	—	1	—	—	—	1	50	45	1	1	—	—	—	—	—	—
563	*Leśniowice	10	1	—	—	1	1750	—	23	—	—	150	pl.	1	1	1	1	—	—	—	1	—	—	—	1	1	—	—	400	—	2	—
564	*Łany	22	50	—	34	1	203	—	—	24	—	—	sk.	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
565	Maliczkowice	18	16	—	50	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	1	60	402	—	1	1	—	—	1	1	20
566	Nikonkowice	21	54	—	65	1	125	42	—	61	—	100	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
567	*Podborce	13	13	—	60	1	3	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
568	*Podsadki	23	6	—	25	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	1	200	4[illegible]	1	—	1	—	—	—	—	—
569	*Pustomyty	20	115	1000	60	2	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	1000	800	—	—	—
570	Pikułowice	20	2	—	70	2	24	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	1	30	111	—	1	—	—	—	—	—	—
571	Rakowiec	20	16	—	50	1	600	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
572	*Rzęsna polska	75	43	—	—	2	34	—	—	56	450	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	—
573	Serdyca	16	15	—	70	1	32	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
574	*Siemianówka	69	8	8250	60	2	—	—	—	—	—	100	—	1	1	1	1	—	—	—	1	—	—	931	1	—	—	300	1329	1	2	100
575	Tołszczów	22	22	—	52	1	34	285	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
576	*Wołków	45	54	—	68	4	784	—	—	83	—	—	—	1	—	1	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
577	Zasz ów	20	23	—	81	2	500	—	—	—	—	—	mł	—	—	1	1	—	—	—	—	1	26	—	1	—	—	—	—	1	1	—
578	*Zboiska	24	53	—	54	2	—	—	—	44	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
579	*Zimnawódka	43	12	—	—	1	182	—	—	115	150	250	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
580	*Zubrza	30	24	—	45	1	—	—	—	—	200	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	—
581	*Żydatycze[5])	32	29	—	50	2	180	700	—	—	—	—	b.	—	1	1	1	—	—	—	1	—	—	180	1	—	—	—	700	1	—	—
	34. Łańcut.																															
582	*Albigowa	32	27	—	—	1	—	—	—	—	—	450	—	1	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
583	*Białobrzegi	36	20	—	—	1	250	—	—	—	—	300	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
584	*Brzoza król.	49	20	—	30	1	—	—	—	—	—	—	mł.	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	424	1	1	—	—	—	—	—	—
585	*Brzoza stad.[4])	54	18	1000	106	3	50	115	—	—	—	—	b.	1	—	1	1	—	—	—	1	—	—	—	1	1	—	1000	1000	1	1	60
586	Budy łańcuckie	19	4	4000	50	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
587	*Czarna	46	9	1200	—	2	—	—	—	—	—	300	—	1	1	1	1	1	—	1	2	—	—	—	2	1	1	600	400	—	—	20
588	Czarna-Podbórz[3])	70	28	—	130	2	—	—	—	—	—	450	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	1329	1	1	—	—	—	—	—	—
589	*Gać	59	24	—	103	4	24	250	660	—	—	450	m. s. p.	1	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
590	*Grodzisko dolne	222	15	6700	—	3	60	524	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	2800	1	1	1	4000	1600	—	—	—
591	*Handzlówka[6])	70	26	8000	5	1	395	1690	—	—	—	150	t. s	1	—	1	1	1	—	1	1	—	—	589	1	1	1	—	1600	—	—	—
592	Hucisko jaworz.	49	48	—	110	3	460	364	190	24	—	—	m. g.	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	—
593	Jastrzębiec	17	1	—	50	1	34	—	—	14	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
594	*Jelna	20	35	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—
595	Korniaktów[7])	36	24	—	61	2	135	98	—	10	—	250	—	1	1	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
596	*Kosina	24	12	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
597	*Krzemienica[8])	64	50	2771	69	2	156	—	380	100	—	300	sp. pl.	1	1	1	1	1	—	1	1	—	—	2000	1	1	1	—	—	—	—	—
598	*Leżajsk	25	6	—	—	1	300	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	1	—	—	1000	—	1	1	—	4000	—	—	—
599	Łańcut	93	5	20000	—	1	5000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	11000	—	1	—	6000	15000	—	—	100
600	Medynia głogow.	35	12	1000	52	1	—	1073	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
601	Podzwierzyniec	12	10	—	—	2	—	—	—	—	—	100	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
602	Przychojec	18	6	—	20	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
603	Rakszawa I.	54	25	2600	—	1	60	—	—	—	—	150	p.	—	1	—	—	—	—	1	1	—	—	250	—	1	1	2600	1000	—	—	30
604	*Rakszawa II.	23	23	—	42	2	120	150	54	25	—	—	p.	—	—	1	1	—	—	1	1	—	—	416	—	1	1	—	1000	1	1	—
605	*Rogóżno[9])	90	66	—	50	1	360	—	180	20	100	3550	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
606	Sonina[10])	65	21	—	84	3	750	—	—	—	—	1500	—	—	—	—	1	1	—	—	1	—	—	669	1	1	1	—	—	—	—	—
607	Stare miasto	24	16	—	145	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
608	*Strażów	49	13	2400	32	2	—	566	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	452	1	1	1	300	600	—	—	—
609	*Wola dalsza[11])	22	32	—	50	2	200	—	—	—	—	250	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	168	1	—	1	—	804	—	—	—
610	*Wola mała	24	31	—	55	4	—	—	—	—	—	600	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
611	*Wysoka[12])	86	31	1200	50	1	—	—	—	—	—	600	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	1116	—	—	—	—	800	—	—	—
612	*Żołynia	60	17	—	50	1	143	670	—	—	—	—	b.	1	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	35. Mielec.																															
613	*Chorzelów[13])	42	18	1300	40	4	248	—	—	—	—	450	—	1	—	1	1	1	—	—	1	—	—	64	—	1	—	800	400	—	—	—
614	*Czermin	33	10	3000	—	2	—	—	—	—	—	150	mł	—	—	—	—	—	—	—	—	1	200	212	—	1	—	1500	1500	—	—	—
615	*Dąbie	11	5	—	—	1	—	—	—	—	450	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	3777	1	1	1	—	—	—	—	—
616	*Dobrynin	30	55	1000	40	2	—	780	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	1	120	—	—	1	—	1000	—	—	—	—
617	*Dulcza wielka	24	40	700	—	2	50	3262	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	1	80	480	1	1	—	700	—	—	—	—
618	Goleszów	33	37	—	56	1	—	670	—	—	—	150	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	318	—	—	—	—	—	1	1	—
619	Padew narod.	55	41	—	—	1	—	1200	—	160	—	—	—	1	1	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
620	*Rzochów	29	17	—	—	1	654	—	—	—	—	800	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	981	—	1	—	—	3178	—	—	—
621	Tuszów narod.	34	9	—	50	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
622	*Zdziarzec[14])	29	36	—	150	2	—	—	—	—	—	—	t.	1	1	1	1	1	—	1	—	1	90	224	1	1	—	—	500	1	1	—
	36. Mościska.																															
623	*Balice[15])	85	46	2500	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	164	—	1	—	1000	800	1	1	—
624	*Dołhomościska	30	23	—	76	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	300	—	—	—	—	400	1	—	—
625	*Krysowice	27	24	—	50	2	—	—	—	—	—	150	mł. m.	1	—	1	1	—	—	—	—	1	120	189	—	1	—	—	—	1	1	1·50
626	Kulmatycze	23	3	—	40	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1	—	—	—	1	1	—
627	*Lacka wola	13	19	—	50	3	8	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	4
628	Lipniki[16])	20	—	—	—	1	65	165	—	—	—	150	wg.	—	—	—	1	—	—	—	—	1	150	—	—	1	1	—	—	1	1	—
629	Lutków	11	6	—	50	2	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
630	*Myślatycze	29	14	1400	—	2	250	—	—	38	—	—	—	1	1	1	1	—	—	1	—	1	144	—	—	—	—	1400	—	1	1	—
631	Nikłowice	39	12	—	52	2	10	—	—	—	—	150	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
632	*Pnikut	20	30	600	4	1	50	—	—	—	—	—	m.	1	—	1	1	1	—	1	1	—	—	140	1	1	1	600	—	1	1	—
633	*Rzadkowice	19	51	—	54	1	110	—	—	50	—	150	—	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
634	*Sądowa Wisznia	34	2	—	180	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—
635	Słabasz	15	20	—	50	1	—	—	—	14	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
636	*Stojańce[17])	40	42	—	50	2	186	24	—	36	—	80	—	1	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
637	*Strzelczyska	47	29	—	—	3	113	212	—	206	—	600	—	1	—	1	1	—	—	1	—	1	300	—	1	—	—	—	—	1	1	—
638	*Sułkowszczyzna	49	62	1400	57	4	114	13	—	12	—	—	wg.	1	1	1	1	—	—	—	1	—	—	113	—	—	—	1000	—	1	1	—
639	*Tamanowice[18])	18	8	—	42	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	1	60	300	—	1	—	—	—	1	1	—

[1]) Sprow. 2 beczki nafty. [2]) Sprow. 3 wag. dachówek. [3]) Sprow. 2 beczki nafty. [4]) Zakup. 60 kóp jaj. [5]) Zakup. 110 kóp jaj. [6]) Zakup. 2741 kóp jaj. [7]) Sprow. 2 beczki nafty. [8]) Sprow. 2 beczki nafty i zakup. 170 kóp jaj. [9]) Sprow. 5 wag. dachówek, 18 beczek nafty i za 730 K innych artyk. [10]) Zakup. 400 kóp jaj. [11]) Zakup. 50 kóp jaj. [12]) Zakup. 400 kóp jaj. [13]) Zakup. 145 kóp jaj. [14]) Zakup. 120 kóp jaj. [15]) Zakup. 450 kóp jaj, [16]) Zakup. 20 kóp jaj i sprow. 5 beczek nafty. [17]) Sprow. 4 beczki nafty. [18]) Zakup. 50 kóp jaj.

Liczba porządkowa	Powiat i siedziba Kółka rolniczego	Ilość członków	Ilość zebrań	Wartość własnych budynków	Czytelnia Kółka roln. liczy: dzieł	Czytelnia Kółka roln. liczy: czasopism	Kółko rolnicze sprowadziło w r. 1903: Nasion (za koron)	Nawozów sztucznych (za koron)	Maszyn rolniczych (za koron)	Drzew. owoc. (sztuk)	Pasz treściwych (cnt. mtr.)	Węgla (cnt. mtr.)	K. r. posiada na wspólny użytek maszyny	K. r. wprowadziło: odmiany zbóż	nawożenie łąk	rośliny pastewne	zmiany w upraw.	robotę krowami	drenowano na morgach	Jest członkiem c. k. Tow. g spod lub rolniczego	Sklep Kółka roln.: w własnym zarz.	wydzierżaw.	Z dzierżawy sklepu wpłynęło koron	Udziały członków w koronach	Przy sklepie Kółka roln. znajduje się: trafika tytoń.	sprzedaż wina	napoi słodz.	Ubezpieczen. od ognia na kwotę w K: Domu	Towarów	Przy K. r. zawiązano: och. str. pożar.	ma sikawek	Złożono na cele ogólnego dobra kor.
640	*Trzcieniec [1])	55	—	1100	—	4	—	—	—	30	—	—	—	—	—	1	1	—	—	1	—	1	100	—	—	—	1	—	—	1	1	—
641	Twierdza	45	52	—	—	2	142	—	—	10	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	1	260	—	1	—	—	—	—	1	1	—
642	Wojkowice	29	—	—	50	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
643	*Wola małnow.	12	36	—	50	4	120	130	—	10	—	150	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
644	*Wołostków [2])	20	22	—	155	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
645	*Zakościele [3])	62	30	—	44	1	246	—	—	400	—	300	—	1	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
646	Złotkowice	30	22	—	60	1	45	—	—	25	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
	37. Myślenice.																															
647	*Biała	25	1	—	—	1	148	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	30	—	1	1	1	—	—	—	—	—
648	*Bieńkówka	100	32	700	37	5	1194	1423	—	—	—	—	t.	—	1	—	1	1	—	—	1	—	—	2285	1	1	—	—	1200	—	—	100
649	*Budzów	61	4	800	—	2	580	1124	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	270	1	1	—	800	1632	—	—	—
650	*Bystra	21	38	—	40	1	190	1124	—	—	—	—	pl. m.	—	—	1	1	1	—	1	1	—	—	294	1	1	—	—	—	—	—	—
651	*Biertowice	42	54	1328	22	3	205	363	—	—	—	30	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	84	1	1	1	800	891	—	—	—
652	Głogoczów	22	12	2000	—	3	—	1241	—	—	—	350	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	345	—	1	1	1	2000	2600	—	—	50
653	*Górna wieś	46	20	3000	—	4	800	3000	—	—	—	—	mł. 2 m.sk.	—	—	1	1	—	—	—	1	—	—	—	1	1	1	3000	—	1	1	—
654	*Grzechynia	90	10	—	—	1	210	2245	600	—	—	—	t.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
655	*Jachówka	85	19	800	20	2	1092	3426	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	1	—	1	340	577	1	1	1	800	—	—	—	—
656	*Jasienica	20	25	—	57	1	20	1100	—	10	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	1	18	—	—	—	—	—	—	—	—	—
657	*Jawornik	131	27	—	24	4	750	2315	—	100	200	250	mł. t. 2 b.	1	1	1	1	1	—	1	—	1	150	265	1	1	—	—	2600	—	—	128
658	*Krzyszkowice	69	17	1400	182	4	738	849	240	64	—	58	t. mł.	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	868	1	1	—	1400	—	—	—	1000
659	*Krzywaczka	32	10	—	—	1	—	1022	—	—	—	350	t. mł.	—	—	—	—	—	—	—	—	1	180	—	1	1	—	—	—	—	—	—
660	*Łętownia	8	5	—	50	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	40	—	—	1	—	—	—	1	1	—
661	*Maków	190	15	—	—	2	300	370	—	—	—	200	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	500
662	*Pcim	76	10	4000	—	1	843	3182	1400	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1	—	2000	—	—	—	100
663	*Rudnik	38	6	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	80	—	—	—	—	—	—	—	—	—
664	*Sidzina	18	3	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	140	—	1	1	—	—	—	1	—	—
665	*Spytkowice [4])	75	25	12600	—	1	2522	7900	—	—	—	—	—	1	1	—	1	—	—	—	1	—	—	124	1	1	—	3000	—	—	—	—
666	Stróża	70	20	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	17	212	—	1	—	—	—	—	—	—
667	Sułkowice	22	2	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
668	*Trzebunia	125	9	600	—	1	717	5400	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	1	—	—	—	1	1	1	600	—	—	—	—
669	Wieprzec	26	—	—	50	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
670	*Wola radzisz. [5])	150	21	3000	—	6	32	—	—	60	65	300	—	—	1	1	1	—	—	1	1	—	—	9174	1	1	1	—	1200	1	2	—
671	*Żarnówka [6])	137	9	—	—	1	56	2917	—	—	—	—	s.	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	38. Nadwórna.																															
672	*Bednarówka	20	23	—	158	3	250	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
673	Łomadzyn	16	56	—	50	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	800	—	1	—	—	300	—	—	—
674	*Swięty Józef	34	36	—	31	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	250	306	1	1	—	—	5000	—	—	—
675	Wołosów	16	21	—	20	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	39. Nisko.																															
676	*Barka	16	10	—	45	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—
677	*Bieliny	22	5	1600	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	130	—	1	1	1	2000	1400	1	1	—
678	*Cholewiana góra [7])	20	41	—	10	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
679	*Dąbrowica	12	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
680	Groble	37	—	—	46	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
681	Jarocin [8])	36	55	—	15	2	26	1315	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1	—	—	3000	—	—	—
682	*Jeżowe	73	16	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	10	—	1	1	—	—	—	—	—	—
683	*Kończyce	13	10	—	56	1	30	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	1	—	—	240	—	—	—	—	—	—	—	—
684	*Łętownia [9])	30	69	1600	—	5	—	719	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	1	—	—	370	1	1	—	—	—	1	1	—
685	Nart stary [10])	14	36	—	96	1	86	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	1	—	—	400	—	1	1	—	3000	—	—	—
686	*Nisko	56	31	—	25	6	34	—	—	—	20	—	pl.	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	20·50
687	*Racławice	46	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	240	—	1	1	—	—	—	1	1	—
688	*Steinau	32	7	—	40	1	15	600	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	1	68	—	—	1	—	—	—	—	—	—
689	Szyperki	25	26	—	58	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
690	Warchoły	34	64	—	50	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	30	290	—	—	—	—	—	—	—	—
691	Wolina	17	39	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
692	*Wólka łętow.	29	17	—	25	–	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	111	—	—	1	—	—	—	—	—	—
693	*Zarzecze	34	14	1200	250	1	—	—	—	—	—	—	mł. b.	—	—	—	—	—	—	—	—	1	100	—	—	—	—	1200	—	—	—	—
	40. Nowy Sącz.																															
694	*Chomranice	79	16	1000	—	1	—	1315	—	—	150	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2000	200	1	1	1	1000	—	—	—	—
695	Czarny Potok [11])	10	30	1000	25	1	—	1000	—	100	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	1	—	—	450	—	1	—	—	—	—	—	—
696	*Czerniec	14	27	—	60	1	—	686	—	—	—	—	t.	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
697	*Dąbrówka niem.	20	7	—	36	2	90	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	605	—	1	—	—	3000	—	—	—
698	Falkowa	22	54	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
699	Gołkowice polskie	12	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
700	*Janczowa [12])	10	8	—	20	1	10	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—
701	*Jelna [13])	28	15	—	—	2	—	1187	—	—	—	—	ż.	—	—	1	1	—	—	—	—	1	200	210	1	1	—	—	—	—	—	6
702	*Krynica	9	7	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1210	1	1	1	—	10000	—	—	80
703	*Kurów	11	49	—	14	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
704	*Łyczana [14])	24	9	—	—	1	40	730	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	220	1	—	1	—	300	—	—	13
705	*Marcinkowice	40	11	—	35	3	—	—	—	—	—	—	t.	—	—	—	1	1	—	—	—	1	35	40	—	1	1	—	—	—	—	—
706	Michałczowa	17	11	—	22	1	150	632	—	—	—	—	p.	1	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
707	*Moszczenica niżna	14	5	—	—	1	510	660	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	40	—	1	—	—	—	—	—	—	—
708	Mostki	18	21	1400	—	1	—	—	—	300	—	—	t.	—	—	1	1	1	—	—	—	1	50	150	—	—	—	1400	—	—	—	—
709	*Nawojowa	22	16	—	100	5	960	2700	—	—	—	—	t. ż.	—	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
710	*Obidza	16	20	—	28	1	—	—	—	100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
711	*Piwniczna [15])	154	33	—	142	5	371	1520	3056	—	750	—	t. w. tz.	1	1	—	—	—	—	1	—	1	40	—	1	1	1	—	—	—	—	—
712	*Podegrodzie	28	21	400	380	4	—	—	500	—	—	—	mp. p. n.	—	—	—	1	—	—	—	—	1	320	—	1	1	1	400	—	—	—	—
713	Rdziostów	20	16	—	40	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
714	*Różnów	10	2	—	—	1	—	1582	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	—	1	1	—	—	—	—	—	—
715	*Sienna	13	20	—	56	1	288	553	—	59	—	—	2 s	1	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
716	*Świniarsko	27	11	—	—	1	—	—	—	—	—	100	s.	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	173	—	1	—	—	915	—	—	—
717	*Tęgoborze	15	2	—	100	3	94	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	1	—	—	650	—	1	—	—	2000	—	—	—
718	*Tylicz	36	10	—	—	1	1500	110	—	30	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
719	Wiatrowice	9	—	—	57	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

[1]) Zakup. 20 kóp jaj. [2]) Sprow. 1 beczkę nafty i 320 kóp jaj. [3]) Sprow. 3 beczki nafty. [4]) Sprow. 9 beczek nafty. [5]) Sprow. 18 beczek nafty. i za 454 K. żelaza i skór. [6]) Sprow. 1 wag. kukurudzy i 2 beczki nafty. [7]) Sprow. 1 beczkę nafty. [8]) Zakup. 10 kóp jaj. [9]) Zakup. 420 kóp jaj. [10]) Zakup. 130 kóp jaj. [11]) Zakup. 32 kóp jaj. [12]) Zakup. 7 kóp jaj. [13]) Sprow. 3 wag. dachówek. [14]) Zakup. 215 kóp jaj. [15]) Sprow. 21 beczek nafty i 1 beczkę oliwy.

Liczba porządkowa	Powiat i siedziba Kółka rolniczego	Ilość członków	Ilość zebrań	Wartość własnych budynków	Czytelnia Kółka roln. liczy: dzieł	Czytelnia: czasopism	Kółko rolnicze sprowadziło w r. 1908: Nasion (za koron)	Nawozów sztucznych (za koron)	Maszyn rolniczych (za koron)	drzew owoc. (sztuk)	Pasz treściwych (cnt. m r.)	Węgla (cnt. m r.)	K. r. posiada na wspólny użytek maszyny	K. r. wprowadziło: odmiany zbóż	nawożenie łąk	rośliny pastewne	zmiany w upraw.	robotę krowami	drenowano na morgach	Jest członkiem c. k. T-wa gospod. lub [illegible]	Sklep Kółka roln.: w własnym zarz.	wydzierżaw.	Z dzierżawy sklepu wpłynęło koron	Udziały członków w koronach	Przy sklepie Kółka roln. znajduje się: trafika tytoń.	sprzedaż wina	napoi słodz.	Ubezpieczen. od ognia na kwotę w K: Domu	Towarów	Przy K. r. zawiązano: och. straż poż.	ma sikawek	Złożono na cele ogólnego dobra kor.
720	*Wielogłowy	25	20	—	—	5	200	1200	—	40	—	—	—	1	—	1	1	1	—	—	—	1	4	—	1	1	1	—	—	—	—	—
721	*Wola kosnowa	51	45	—	50	1	30	565	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	127	—	1	1	—	1600	—	—	—
722	Zabełcze	16	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
723	*Zabrzeż	15	36	—	—	4	150	—	—	100	—	—	—	—	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	41. Nowy Targ.																															
724	*Białka	26	22	—	—	3	50	2400	—	176	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	2064	1	1	267
725	*Biały Dunajec	16	10	—	—	1	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	200	600	1	1	—	—	—	—	—	—
726	*Bukowina	27	19	4000	—	2	1247	486	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2700	1	1	—	2500	2500	—	—	—
727	Chabówka	28	18	—	55	1	—	730	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4
728	*Ciche[1])	80	4	—	37	1	—	730	—	—	100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	4173	—	1	—	—	5450	—	—	—
729	*Czarny Dunajec[2])	177	100	200	70	3	6031	4624	713	100	1800	1150	[illegible] 2 mł.	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
730	*Długopole	28	3	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	50	500	—	1	—	—	—	—	—	—
731	*Dział	77	12	—	40	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	100	770	—	1	—	—	—	—	—	—
732	*Groń	12	30	—	—	2	120	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
733	*Kościeliska[3])	60	13	20583	50	3	3525	4620	—	—	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	5212	1	1	1	18500	5830	—	—	—
734	*Krościenko n. Dun.	84	48	—	80	1	260	3244	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	—	—	1	—	—	120	—	1	—	—	—	—	—	—
735	Maruszyna	18	4	—	—	3	—	236	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	40	140	1	1	—	—	—	—	—	—
736	Ochotnica[4])	48	14	1300	40	4	260	630	—	120	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	2	180	—	1	2	—	1300	—	1	2	—
737	*Odrowąż	70	8	—	—	1	—	3420	—	—	200	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	110	—	1	1	—	—	—	—	—	—
738	*Olcza	35	25	10000	50	5	250	—	—	—	100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	885	1	1	—	5000	2000	—	—	—
739	*Pieniążkowice	78	52	—	20	2	582	730	—	—	100	—	—	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
740	*Poronin[5])	113	35	28000	400	10	853	4800	—	—	600	250	—	1	1	1	1	—	—	—	1	—	—	11502	1	1	—	20000	16000	—	—	2100
741	*Rogóźnik	19	44	—	35	1	990	3244	—	—	200	—	—	1	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
742	Skrzypne	20	2	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	60	507	—	1	—	—	—	—	—	4
743	*Sromowce	23	—	—	25	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	10	—	1	1	—	—	—	—	—	—
744	*Stare Bystre[6])	22	24	—	—	1	367	1350	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1	—	—	410	1	—	—	—	—	1	1	8
745	*Szaflary	29	48	4000	81	4	530	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	520	—	1	1	—	—	—	—	—	10
746	*Szczawnica	81	36	10000	—	6	1730	3000	—	—	—	—	mł	—	—	—	—	1	—	—	—	1	500	1600	1	1	—	6000	—	—	—	100
747	Tylmanowa[7])	53	26	—	—	2	5	630	—	200	—	—	—	—	1	1	1	1	—	—	—	1	4	—	1	1	—	—	—	—	—	—
748	*Zakopane	191	33	—	250	4	1110	6294	—	—	846	—	b.	1	1	1	—	—	—	1	1	—	—	10627	—	1	—	—	49000	—	—	—
749	*Załuczne[8])	38	5	—	—	1	400	500	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	470	—	1	—	—	—	—	—	—
	42. Pilzno.																															
750	*Błaszkowa	44	25	—	13	1	250	—	—	—	—	250	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
751	Dembowa	16	18	—	40	1	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	80	1	—	1	—	2000	—	—	—
752	*Głobikówka	19	28	—	121	2	74	—	—	21	—	—	—	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
753	*Januszkowice	52	—	—	87	2	500	2760	—	—	—	150	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	300	84	—	—	—	—	—	—	—	24
754	*Jodłowa	58	12	—	—	3	—	1960	—	60	—	—	—	1	—	1	—	—	—	1	—	1	52	412	1	—	—	—	2500	1	1	—
755	*Kamienica	25	6	—	—	1	380	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	36	507	—	—	—	—	—	—	—	—
756	*Klecie	11	14	—	—	1	164	—	—	65	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
757	*Lubcza	49	20	—	—	3	—	2591	—	—	—	150	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
758	Łęki górne[9])	120	52	2800	—	5	—	—	—	—	—	—	t.	—	—	—	1	—	—	1	1	—	—	—	1	1	—	2800	—	1	1	—
759	*Przeczyca	18	107	—	200	1	200	—	—	60	—	—	—	1	—	1	—	—	—	1	1	—	—	40	1	1	—	—	—	—	—	—
760	*Róża	32	24	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	12	—	—	1	—	—	—	1	1	—
761	*Siedliska	43	19	2000	90	6	1120	948	—	150	—	150	t.	1	1	—	1	—	—	—	1	—	—	726	1	1	1	2000	4680	1	1	—
762	*Wiewiórka	30	35	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
763	*Zwiernik	61	5	—	53	1	—	—	—	36	—	—	t.	1	1	1	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
	43. Podhajce.																															
764	*Beckerdorf	20	18	100	—	1	20	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	1	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
765	*Białokiernica	57	72	1200	28	2	60	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	1	—	1	1	—	—	—	1	1	1	600	500	—	—	—
766	Bieniawa	26	18	—	128	2	—	—	—	1000	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
767	Byszów[10])	14	47	—	98	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	427	—	1	—	—	—	—	—	—
768	Dobrowody	40	12	200	50	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	60	200	1	—	—	—	—	—	—	—
769	*Dryszczów[11])	21	7	—	50	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	70	—	—	—	—	—	—	—	—
770	*Hnilcze	66	50	—	31	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
771	Korzowa	23	40	—	58	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
772	Markowa	22	12	—	60	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
773	Nowosiółka	30	26	—	50	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
774	Panowice[12])	35	27	—	—	1	20	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	1	—	—	345	—	—	—	—	—	—	—	—
775	*Rosochowaciec	27	27	—	—	3	10	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
776	*Siemikowce	15	41	—	—	1	72	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
777	*Szumlany	27	4	—	10	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	20
778	Toustobaby	20	25	—	44	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
779	*Zawałów	45	30	—	60	2	71	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	40
	44. Przemyśl.																															
780	*Babice	64	36	—	36	2	150	180	—	182	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	70	—	—	—	—	—	—	1	—	10
781	*Bachórzec[13])	111	29	—	—	4	440	406	—	70	20	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	1	40	—	1	1	1	—	—	1	1	—
782	*Bolestraszyce	40	56	—	25	4	700	—	—	—	100	450	—	1	—	—	—	—	—	1	—	1	90	90	—	1	—	—	—	1	—	—
783	Darowice[14])	36	2	—	—	2	1800	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
784	*Drohobyczka[15])	119	44	—	50	2	3046	2334	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	70	—	1	—	1	—	—	1	1	—
785	*Dubiecko[16])	70	44	—	380	6	2641	—	200	120	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	3120	—	1	—	—	3000	—	—	—
786	*Grochowce[17])	50	44	—	48	4	—	200	—	—	150	150	—	1	—	1	1	—	—	1	1	—	—	—	1	1	1	—	900	1	1	6
787	Kosienice	30	—	—	—	2	—	—	—	—	80	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
788	*Kosztowa	3	14	—	27	4	72	—	—	25	10	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
789	*Krasiczyn	44	15	—	438	2	217	—	170	—	61	—	mł.	—	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
790	*Krówniki	34	46	—	80	1	158	—	—	68	25	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
791	*Krzywcze n. San.[18])	18	40	—	50	2	—	—	—	150	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
792	Medyka[19])	40	15	—	—	1	—	—	52	—	60	350	—	1	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
793	*Miżyniec	60	22	—	65	2	500	200	—	—	60	—	—	1	1	1	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
794	Nienadowa	102	48	—	50	1	—	2334	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
795	*Ostrów	69	33	—	73	3	200	180	—	—	26	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	430	—	—	—	—	—	—	1	—	—
796	*Pikulice	44	43	—	133	2	1781	—	—	—	100	300	—	1	1	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
797	*Prałkowce	40	5	3000	100	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	306	—	1	1	—	1183	—	—	—	—
798	*Przedmieście dub.[20])	65	19	—	65	5	—	1027	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
799	Przedmieście lwow.	15	7	—	60	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	140	—	1	—	—	—	—	—	—
800	*Sielnica[21])	72	50	700	80	1	90	900	—	—	—	—	—	1	—	1	1	1	—	—	1	—	—	832	1	—	—	1000	—	—	—	—

[1]) Sprow. 18 beczek nafty i za 1100 K. żelaza i skór. [2]) Sprow. 5 wag. kukurudzy i 5 wag. soli [3]) Sprow. 1 wag. kukurudzy. [4]) Zakup. 200 kóp jaj. [5]) Sprow. za 1500 K. skór, 3 wag kapusty. 1½ wag. kukurudzy i 1 wag. nafty. [6]) Zakup. 20 kóp jaj. [7]) Sprow. 8 beczek nafty. [8]) Zakup. 50 kóp jaj. [9]) Zakup. 1000 kóp jaj. [10]) Zakup. 260 kóp jaj. [11]) Zakup. 60 kóp jaj. [12]) Zakup. 50 kóp jaj. [13]) Sprow. 4 beczki nafty i za 1226 K. zbóż. [14]) Sprow. zboża i ziemniaków za 2252 K. [15]) Sprow. zboża i ziemniaków 300 cnt. mtr. [16]) Sprow. 100 cnt. mtr. żyta. [17]) Sprow. 1 beczkę nafty. [18]) Sprow. 1 beczkę nafty. [19]) Sprow. 3 beczki nafty. [20]) Sprow. 1 wag. grysiku. [21]) Sprow. 1 wag. żyta i zakup. 208 kóp jaj.

Liczba porządkowa	Powiat i siedziba Kółka rolniczego	Ilość członków	Ilość zebrań	Wartość własnych budynków	Czytel. Kółka roln. liczy: dzieł:	Czytel. Kółka roln. liczy: czasopism:	Kółko rolnicze sprowadziło w r. 1908: Nasion (za koron)	Nawozów sztucznych (za koron)	Maszyn rolniczych (za koron)	Drzew owoc. (sztuk)	Pasz treściwych (cnt. mtr.)	Węgla (cnt. mtr.)	K. r. posiada na wspólny użytek maszyny	K. r. wprowadziło: odmiany zbóż	nawożenie łąk	rośliny pastewne	zmiany w upraw.	robotę krowami	Drenowano na morgach	Jest członkiem c. k. Tow. gospod. lub rolniczego	Sklep Kółka roln.: w własnym zarz.	wydzierżaw.	Z dzierżawy sklepu wpłynęło koron	Udziały członków w koronach	Przy sklepie Kółka roln. znajduje się: Trafika tyton.	Sprzedaż wina	Napoi słodz.	Ubezpieczen. od ognia: Domu (na kwotę w K)	Towarów (na kwotę w K)	Przy K. r. zawiązano: och. str. pożar.	ma sikawek	Złożono na cele ogólnego dobra (kor.)
801	*Sliwnica	48	9	—	60	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
802	*Ujkowice	76	56	—	65	2	—	—	—	—	300	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
803	*Wyszatyce	53	20	1000	36	1	330	—	—	—	300	900	—	1	—	1	—	—	—	—	—	1	160	268	1	—	—	1000	—	1	—	240
804	*Zasanie-Błonie	43	64	—	87	1	—	—	—	—	100	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	837	—	1	—	—	1200	—	—	5
805	*Zrotowice	10	33	—	67	1	350	—	—	—	12	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
806	*Żurawica	61	20	—	75	2	—	—	—	—	—	150	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	45. Przemyślany.																															
807	Alfredówka[1])	28	40	—	49	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	70	32	1	—	—	—	—	—	—	—
808	Chlebowice świrsk.[2])	15	33	—	64	3	540	48	—	48	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	1	40	—	—	1	—	—	—	—	—	—
809	Dobrzanica	15	4	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	1	40	—	1	—	—	—	—	—	—	—
810	Dunajów	27	26	1600	119	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	100	62	—	1	—	1600	—	—	—	—
811	*Kimirz	30	52	—	66	4	740	250	440	—	21 kg.	—	—	1	1	1	1	—	—	1	—	1	70	—	1	1	—	—	—	1	1	—
812	*Krosienko	28	30	—	—	1	—	16	—	60	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
813	Kurowice	53	3	1000	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	38	—	1	—	800	—	—	—	—
814	Łonie	14	34	—	58	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
815	Majdan lipow.	10	37	—	65	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
816	*Niedzieliska[3])	30	47	—	82	2	525	16	—	—	7	—	wg.	1	—	1	1	—	—	1	—	1	41	—	1	1	—	—	—	—	—	—
817	Ostałowice[4])	18	42	—	30	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	300	1	1	—	—	—	—	—	—
818	*Przemyślany	35	21	—	50	6	20	—	—	120	400	—	—	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
819	Stanimirz[5])	62	66	—	90	6	46	—	—	200	15 kg.	—	—	—	1	1	1	—	—	—	1	—	—	—	1	1	—	—	400	1	1	—
820	*Swirz[6])	52	35	—	137	10	136	—	—	—	—	—	mł.m.	1	1	1	1	—	—	—	1	—	—	284	1	1	—	—	2000	1	2	—
821	Tuczne[7])	18	47	—	60	2	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	1	1	—	—	80	1	—	—	—	—	—	—	—
822	Turkocin	74	8	—	—	1	—	—	—	—	—	—	p.	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	160
823	*Unterwalden	22	55	—	36	3	828	1169	500	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	36	—	1	—	—	—	—	—	—	—
824	*Uszkowice	15	46	—	70	4	180	58	240	58	4	—	s.	1	—	1	1	—	—	—	—	1	50	—	—	1	—	—	—	—	—	—
825	*Wyżniany	23	54	—	110	4	108	428	—	—	—	50	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
826	Żędowice	15	48	—	30	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	46. Przeworsk.																															
827	*Dębów[8])	54	39	—	50	2	—	278	—	—	—	1225	s.	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
828	Głogowiec	20	36	—	20	2	20	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	1	100	—	1	—	—	—	—	—	—	—
829	*Gnieweczyna[9])	62	9	2000	350	1	—	—	—	—	—	100	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	160	—	1	1	—	2000	—	—	—	400
830	*Gorliczyna	26	7	1200	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	110	—	1	1	—	—	—	—	—	—
831	*Gorzyce	60	64	400	50	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	200	1200	1	—	—	—	—	—	—	—
832	*Jagieła	73	10	1000	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	100	—	1	—	—	—	—	—	—	—
833	*Manasterz[10])	48	24	—	50	4	30	800	—	75	35	100	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
834	*Markowa[11])	150	22	—	—	5	3300	200	—	—	—	2000	2st.kt żn.	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	10
835	*Mikulice	47	10	—	32	5	400	100	—	—	—	450	s.	—	1	1	1	1	—	1	—	1	140	—	1	—	—	—	—	1	2	—
836	*Mirocin	55	0	1000	20	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	120	—	—	—	—	—	—	—	—	—
837	*Nowosielce	44	6	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	3	—
838	Pantalowice	15	23	—	50	2	1500	100	—	90	—	450	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
839	Rozbórz	15	48	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
840	*Siennów	40	18	—	50	4	—	1000	—	100	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
841	*Sietesz	44	64	—	97	4	632	721	—	—	—	400	s.	1	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	3
842	*Studzian	43	16	—	—	1	—	—	—	—	—	900	s.	—	—	—	1	—	—	—	—	1	10	—	1	—	—	—	—	—	—	—
843	*Świętoniowa[12])	100	24	—	—	5	1600	—	—	—	100	—	—	—	—	1	1	—	—	1	—	1	40	—	1	—	1	—	—	—	—	—
844	*Tryńcza	40	16	1000	30	1	100	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	1	—	—	300	1	—	1	800	1100	1	1	—
845	*Ubieszyn	60	16	800	50	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	200	100	1	1	1	800	—	—	—	—
846	*Urzejowice[13])	59	50	—	70	4	25	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
847	*Zagórz nowy	17	26	—	100	4	400	—	—	100	—	—	—	1	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
848	*Żuklin	41	62	800	12	5	425	—	—	—	—	700	—	1	1	1	1	1	—	1	—	1	60	—	1	1	1	—	—	—	—	—
	47. Rawa ruska.																															
849	Bełzec	33	—	400	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	120	—	—	—	—	400	—	—	—	—
850	*Szczerzec	20	10	—	—	1	126	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
851	Tarnoszyn	32	—	—	150	1	25	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	1	100	—	—	1	1	—	—	—	—	—
	48. Rohatyn.																															
852	*Bukaczowce	21	48	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1330	—	1	—	—	2000	—	—	—
853	Bybło[14])	23	14	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	1	100	100	1	1	1	—	—	—	—	—
854	Chochoniów[15])	30	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	70	1	—	—	—	—	—	—	—
855	*Danilcze	12	3	—	140	2	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
856	*Firlejów	25	32	—	12	5	426	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
857	*Herbutów[16])	72	18	—	—	1	15	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	1	—	—	75	—	—	—	—	—	—	—	80
858	*Horodysko[17])	10	10	—	200	3	24	—	—	50	—	—	—	1	—	1	1	1	—	—	1	—	—	19	1	—	—	—	400	—	—	10
859	Ludwikówka	73	10	200	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	200	200	—	—	—
860	*Łopuszna	23	23	—	—	2	10	—	—	100	—	—	m.	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
861	Łukowiec	11	33	2600	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
862	*Martynów nowy	40	43	—	110	4	102	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
863	Podkamień	26	14	—	47	2	70	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
864	*Radwanów	17	16	—	176	4	—	—	—	30	—	150	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	143	—	—	—	—	—	—	—	—
865	*Sarnki dolne[18])	35	22	890	—	2	—	—	—	—	—	—	g.	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	440	1	1	—	—	800	—	—	—
866	*Skomorochy stare[19])	32	18	—	60	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	2	—	—	820	1	—	1	—	2635	—	—	—
867	*Słoboda konk.	80	34	4000	60	3	100	—	80	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	1	—	1	170	378	1	—	1	1600	—	—	—	—
868	Zielonów	5	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	49. Ropczyce.																															
869	*Borek wielki	30	60	2000	150	6	—	—	—	120	15	—	t.	1	1	1	1	1	—	—	—	1	200	300	1	1	—	—	—	1	1	—
870	Broniszów	10	4	—	50	1	—	720	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
871	*Brzeziny	25	11	—	34	1	300	994	—	—	—	250	—	1	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
872	*Brzeźnica	12	8	—	170	2	—	—	—	—	—	150	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	12	—	1	1	—	—	—	—	—	—
873	*Brzezówka	49	18	—	—	1	280	—	—	—	—	450	—	—	1	1	1	—	—	—	—	1	10	50	—	1	—	—	—	1	—	—
874	*Bystrzyca gór.	25	18	—	—	1	240	—	—	—	—	—	t.	1	1	1	1	—	—	—	—	1	20	—	1	1	—	—	—	—	—	—
875	*Glinik	20	24	—	50	3	—	1100	—	—	100	—	t.	—	—	1	1	1	—	—	—	1	5	—	1	1	1	—	—	1	—	—
876	*Gnojnica	15	48	—	20	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	10	—	1	1	1	—	—	—	—	—
877	*Góra ropczyc.	18	4	—	130	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	1	—	4000	—	—	—
878	*Gumniska	32	48	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
879	Kamionka	24	10	—	60	5	10	—	—	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—
880	Kawęczyn	36	13	—	163	2	—	—	—	—	—	100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

[1]) Zakup. 40 kóp jaj. [2]) Zakup 300 kóp jaj. [3]) Zakup. 500 kóp jaj. [4]) Zakup. 250 kóp jaj. [5]) Zakup 800 kóp jaj. [6]) Zakup 279 kóp jaj. [7]) Zakup 300 kóp jaj. [8]) Sprow. 6 beczek nafty i 420 klg. mydła. [9]) Sprow. 9 beczek nafty. [10]) Sprow. 2 beczki nafty. [11]) Sprow. 10 beczek nafty. [12]) Zakup. 120 kóp jaj. [13]) Sprow. 6 beczek nafty. [14]) Zakup. 50 kóp jaj. [15]) Zakup. 400 kóp jaj. [16]) Zakup. 200 kóp jaj. [17]) Zakup. 220 kóp jaj. [18]) Zakup. 100 kóp jaj. [19]) Sprow. 4 beczki nafty i za 1064 K. żelaza i skór i zakup. 80 kóp jaj.

Liczba porządkowa	Powiat i siedziba Kółka rolniczego	Ilość członków	Ilość zebrań	Wartość własnych budynków	Czytel. Kółka roln. liczy: dzieł	Czytel. Kółka roln. liczy: czasopism	Kółko rolnicze sprowadziło w r. 1908: Nasion (za koron)	Nawozów sztucznych (za koron)	Maszyn rolniczych (za koron)	Drzew owoc. (sztuk)	Pasz treściwych (cnt. mtr.)	Węgla (cnt. mtr.)	K. r. posiada na wspólny użytek maszyny	K. r. wprowadziło: odmiany zbóż	nawożenie łąk	rośliny pastewne	zmiany w upraw.	robotę krowami	Drenowano na morgach	Jest członkiem c. k. Tow. gospod. lub rolniczego	Sklep Kółka roln.: w własnym zarz.	wydzierżaw.	Z dzierżawy sklepu wpłynęło koron	Udziały członków w koronach	Przy sklepie Kółka roln. znajduje się: Trafika tyton.	Sprzedaż wina	Napoi słodz.	Ubezpieczen. od ognia na kwotę w K: Domu	Towarów	Przy K. r. zawiązano: och. straż poż.	na sikawek	Złożono na cele ogólnego dobra kor.
881	Kozodrza	16	45	—	—	4	558	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
882	*Lubzina	21	16	—	—	5	180	—	—	—	—	150	t.	—	—	—	1	—	—	—	—	1	11	—	1	1	1	—	—	—	—	200
883	*Łopuchowa [1])	15	16	—	50	1	—	576	—	34	—	50	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
884	Mała	25	71	—	60	1	200	1148	—	50	—	—	t.	1	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
885	*Nawsie [2])	60	17	—	36	1	45	707	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
886	*Niedźwiada [3])	30	37	—	45	5	349	968	—	—	105	—	t.r.s.	1	1	1	1	1	—	—	—	1	25	150	1	1	—	—	—	1	1	—
887	*Ocieka	58	52	—	39	4	160	576	—	20	—	—	—	1	1	1	1	1	—	1	1	—	—	100	1	1	1	—	1200	—	—	2550
888	*Olchowa	26	25	—	—	1	—	25	—	25	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	1	25	100	1	1	—	—	—	—	—	—
889	Ostrów	21	2	—	24	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
890	*Paszczyna	26	32	—	40	3	115	—	—	—	—	500	—	1	—	1	1	1	—	1	—	1	20	—	1	1	—	—	—	1	2	—
891	*Sielec	31	19	—	50	2	—	—	—	150	—	400	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
892	*Skrzyszów [4])	48	47	—	—	1	300	707	—	40	—	500	—	—	—	1	1	—	—	—	—	1	61	—	—	1	1	—	—	1	1	—
893	*Wielopole	23	15	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
894	*Wolica ługowa	17	42	—	134	2	90	—	852	—	—	150	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
895	*Wolica piask.	27	52	—	60	4	326	—	—	49	—	636	t.	1	—	1	1	—	—	—	—	1	5	50	1	—	—	—	—	—	—	—
896	*Zagorzyce [5])	32	27	—	50	3	—	—	—	—	—	—	t.	1	1	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
897	*Zawada [6])	72	47	—	350	3	3042	5005	563	—	127	1950	m. s.	1	—	1	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	30
	50. Rudki.																															
898	*Andryanów.	25	—	—	100	3	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	1	80	74	1	1	1	—	—	1	1	—
899	*Bieńkowa W. [7])	45	44	20000	100	5	1000	—	—	120	—	150	m. g.	1	—	1	—	—	—	1	1	—	—	2042	1	1	1	12000	3000	1	—	150
900	*Chłopczyce	10	6	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	1	—	—	1	1	—
901	*Chłopy [8])	49	52	—	200	3	200	—	—	—	150	150	—	—	1	1	—	—	—	1	1	—	—	600	1	1	1	—	3300	1	1	—
902	*Czernichów	45	28	—	50	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
903	Dołobów	30	15	—	50	3	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	1	70	30	—	1	—	—	—	1	—	—
904	*Koniuszki siem.	60	60	—	120	4	38	—	—	40	—	—	—	1	—	—	1	—	—	1	1	—	—	210	—	1	1	—	1000	1	1	—
905	*Kupnowice nowe [9])	10	48	—	20	3	160	666	—	30	—	100	—	—	1	1	—	1	—	—	—	1	20	—	—	—	1	—	—	—	—	—
906	*Laszki zawiąz.	33	56	2800	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	430	78	1	1	1	1400	—	—	—	80
907	Michalewice [10])	26	2	100	60	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	250	1	1	—	—	—	1	—	—
908	*Milczyce	14	11	3200	51	3	150	—	—	—	—	100	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	700	1510	1	1	1	3000	—	1	—	—
909	*Nowosiółki g.	16	42	—	15	2	—	—	—	20	—	—	—	—	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
910	*Podhajczyki [11])	48	40	—	50	3	270	—	—	40	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	1	—	—	200	—	1	—	—	200	1	2	—
911	Pohorce	35	20	—	87	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	120	—	—	1	1	—	—	1	1	—
912	Rumno [12])	70	6	3500	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	1	—	—	1	1	—
913	*Tuligłowy	76	44	—	120	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	600	—	1	—	—	—	1	1	—
914	Zagórz	12	—	—	70	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	51. Rzeszów.																															
915	*Babica	33	30	—	49	1	—	—	—	—	—	150	—	1	—	1	1	1	—	—	—	1	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—
916	*Błażowa dolna	22	42	—	70	2	—	—	—	—	—	150	2 s.	1	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
917	*Błażowa górna	98	57	—	270	4	325	3200	—	90	—	300	s. b.	1	—	—	—	1	—	1	1	—	—	1260	—	—	—	—	—	—	—	—

Liczba porządkowa	Powiat i siedziba Kółka rolniczego	Ilość członków	Ilość zebrań	Wartość własnych budynków	Czytel. Kółka roln. liczy: dzieł	Czytel. Kółka roln. liczy: czasopism	Kółko rolnicze sprowadziło w r. 1908: Nasion (za koron)	Nawozów sztucznych (za koron)	Maszyn rolniczych (za koron)	Drzew owoc. (sztuk)	Pasz treściwych (cnt. mtr.)	Węgla (cnt. mtr.)	K. r. posiada na wspólny użytek maszyny	K. r. wprowadziło: odmiany zbóż	nawożenie łąk	rośliny pastewne	zmiany w upraw.	robotę krowami	Drenowano na morgach	Jest członkiem c. k. Tow. gospod. lub rolniczego	Sklep Kółka roln.: w własnym zarz.	wydzierżaw.	Z dzierżawy sklepu wpłynęło koron	Udziały członków w koronach	Przy sklepie Kółka roln. znajduje się: Trafika tyton.	Sprzedaż wina	Napoi słodz.	Ubezpieczen. od ognia na kwotę w K: Domu	Towarów	Przy K. r. zawiązano: och. straż poż.	ma sikawek	Złożono na cele ogólnego dobra kor.
1204	*Targanice I.	76	32	1400	—	2	25	—	—	—	—	—	t.	1	—	—	1	1	—	1	—	1	854	—	1	1	—	1600	—	—	—	—
1205	*Targanice II.	21	6	—	50	1	167	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	1	—	1	—	1	90	—	1	1	—	—	—	1	1	—
1206	*Tłuczań	48	8	—	—	1	957	—	—	100	—	—	t.	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1207	*Wieprz	152	28	—	50	1	1861	5520	—	—	10200	450	t. ż.	—	1	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
1208	*Witanowice	10	29	—	55	3	1652	4800	165	—	—	150	t.	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1209	*Woźniki	25	48	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	1	80	—	1	1	—	—	—	—	—	—
1210	*Wysoka	45	27	6000	45	1	204	1200	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	660	12	1	1	—	3000	—	—	—	—
1211	*Zagórnik	20	11	—	130	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	71	—	—	1	—	—	—	—	—	—
1212	*Zachełmna[1])	51	4	1200	17	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		—	—	—	1	—	—	200	—	1	—	—	—	—	—	—
1213	*Zator	45	49	—	—	2	435	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1214	*Zebrzydowice	31	4	—	—	1	—	760	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	40	—	1	1	—	—	—	—	—	—
1215	*Zembrzyce[7])	75	51	1540	46	3	58	1200	—	—	—	—	t.	—	—	1	1	—	—	—	1	—	—	860	—	1	—	2000	—	—	—	250
1216	*Zygodowice	15	10	—	51	2	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	67. **Wieliczka.**																															
1217	*Bieńkowice	30	31	—	58	5	—	2475	—	—	—	150	—	—	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1218	*Bieżanów[2])	163	37	—	29	4	430	—	2386	40	300	1650	h. t. 2 ks. 6 gr. s	1	1	1	—	—	243	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	50
1219	*Bilczyce	10	3	—	39	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1220	*Bogucice	52	20	—	50	1	—	—	—	—	—	600	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1221	Borek fałęcki	24	9	—	54	2	—	—	—	15	—	250	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1222	Brzegi	38	18	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1223	Brzezowa	39	31	3000	45	2	102	952	42	—	—	—	2 ml.	1	1	1	1	1	—	1	—	1	—	—	—	—	—	1600	—	1	—	—
1224	*Czarnochowice	36	23	—	45	1	—	—	—	—	37	150	ml.m	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
1225	*Dobczyce	74	42	—	—	4	630	1820	—	—	25	1450	t.	—	1	1	1	—	—	1	—	—	70	—	—	1	1	—	—	—	—	—
1226	Gaj	36	4	—	50	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1227	*Gdów	16	42	—	138	2	594	1132	450	—	—	250	mł. t. s.	1	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	3	—
1228	Gorzków	30	47	—	50	1	—	600	—	50	—	150	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	640	1	1	—	—	—	—	—	—
1229	*Grabie	64	37	—	—	2	—	—	—	—	—	—	s.	1	1	—	1	1	—	1	—	1	180	518	1	1	—	—	—	1	1	—
1230	*Grajów	42	24	—	45	1	5	1140	70	40	—	750	wg	1	1	—	1	—	—	—	—	1	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1231	*Gruszów	25	11	—	—	2	270	700	—	—	—	300	—	—	—	1	—	1	—	—	—	1	100	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1232	*Kobierzyn	26	8	—	34	1	10	—	200	20	—	—	mł.m	1	—	1	1	—	—	—	—		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1233	*Koźmice w.	77	12	—	—	1	873	565	—	58	75	—	—	1	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1234	*Krzyszkowice	47	7	—	15	1	175	217	—	—	15	300	e.	—	1	—	1	—	—	—	1	—	—	77	—	—	—	—	1100	—	[illegible]	—
1235	*Libertów	89	14	—	—	1	—	—	—	—	—	450	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1236	*Łagiewniki	10	12	—	—	2	170	—	—	—	—	600	—	1	—	—	1	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1237	*Łażany	8	12	—	8	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—		1	—	—	—	1	—	—	500	—	—	—	—	—	—	—	—
1238	Mietniów	17	—	—	85	4	120	180	—	63	—	150	mł.m	1	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1239	*Mogilany	40	11	3500	51	2	—	—	—	—	—	600	mł	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1240	Ochojno	22	24	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	66	—	1	1	—	—	—	—	—	—
1241	*Przewóz	18	13	—	56	1	—	—	—	—	—	200	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Liczba porządkowa	Powiat i siedziba Kółka rolniczego	Ilość członków	Ilość zebrań	Wartość własnych budynków	Czytelnia Kółka roln. liczy: dzieł	Czytelnia: czasopism	Kółko rolnicze sprowadziło w r. 1906 za koron: Nasion	za koron: Nawozów sztucznych	za koron: Maszyn rolniczych	sztuk: Drzew. owoc.	cnt. mtr.: Pasz treściwych	cnt. mtr.: Węgla	K. r. posiada na wspólny użytek maszyny	K. r. wprowadziło odmiany zbóż	nawożenie łąk	rośliny pastewne	zmiany w upraw.	robotę krowami	drenowano na morgach	Jest członkiem c. k. Tow. gospod. lub rolniczego	Sklep Kółka roln. w własnym zarz.	wydzierżaw.	Z dzierżawy sklepu wpłynęło koron	Udziały członków w koronach	Przy sklepie Kółka roln. znajduje się trafika tyton.	sprzedaż wina	napoi słodz.	Ubezpieczen. od ognia na kwotę w K: Domu	Towarów	Przy K. r. zawiązano och. str. pożar.	ma sikawek	Złożono na cele ogólnego dobra kor.
1124	*Poczapińce	50	—	—	284	1	—	—	—	—	—	200	mł.	1	—	—	—	1	—	—	—	1	200	—	—	1	1	—	—	—	—	—
1125	*Romanówka	40	50	—	35	1	—	—	—	—	—	150	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1126	*Smykowce	22	9	—	50	1	6	119	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1127	*Suszczyn	26	72	—	56	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1128	Słupki	25	16	—	—	1	29	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1129	*Tarnopol[1])	23	13	—	40	1	—	—	—	—	—	150	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1130	Zabojki	55	27	—	50	1	26	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	70	126	—	—	—	—	—	—	—	—
1131	*Zagrobela	37	54	—	52	1	280	—	—	50	—	45	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
	62. **Tarnów.**																															
1132	*Chojnik[2])	40	48	—	42	3	240	2300	—	77	—	—	mł.	1	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1133	*Dąbrówka inf.	56	28	—	56	2	—	—	—	—	—	410	—	1	1	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1134	*Garbek	7	33	—	92	2	15	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1135	*Janowice	33	40	—	30	2	190	—	—	40	—	100	t.	—	—	1	1	—	—	1	—	1	128	—	1	—	—	—	—	1	1	—
1136	*Jodłówka ad Wałki	17	17	—	50	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	50	1660	—	1	1	—	—	—	—	—
1137	*Jastrząbka nowa[3])	41	36	2766	300	4	—	664	—	—	—	—	mł.	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	1286	1	1	—	2500	1000	1	1	100
1138	*Lisia góra	48	25	2800	150	2	—	—	—	—	—	—	t.	1	1	1	—	—	400	—	—	1	800	—	1	1	—	2000	2600	—	—	32
1139	Lubaszowa	32	30	—	52	2	13	1500	436	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1140	*Łękawica	32	26	—	—	3	—	—	—	—	—	—	t.	1	1	—	1	—	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1141	*Łukowa	58	48	1000	50	1	—	1500	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	300	700	1	1	—	1000	1000	—	—	—
1142	*Meszna opack.	30	36	—	125	2	—	1037	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1143	*Meszna szlach.	42	14	—	55	2	20	1536	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1144	*Pawężów[4])	42	58	1789	80	2	—	730	—	—	—	150	—	—	1	—	1	—	600	—	—	1	40	935	1	1	—	1200	1000	1	1	10
1145	*Pleśna	19	2	—	414	2	—	535	—	32	—	150	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	52	52	—	—	—	—	—	—	—	—
1146	*Poręba radlna	25	30	—	80	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	1	30	—	1	1	—	—	—	—	—	—
1147	*Rzuchowa	11	12	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	90	1	—	—	—	—	—	—	—
1148	*Siedliska[5])	32	24	—	40	1	25	1590	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1149	*Siemiechów	22	12	—	27	1	314	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1150	*Skrzyszów	36	15	—	80	2	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
1151	*Śmigno	21	4	—	50	1	—	830	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1152	*Szynwałd[6])	50	34	6000	200	7	—	1800	600	30	—	300	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	1400	1	1	—	6000	300	1	1	400
1153	*Wierzchosławice	71	31	—	50	1	—	32	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	455	—	—	—	—	—	—	—	—
1154	*Zaczarnie	31	43	—	50	4	1368	1257	—	28	100	—	—	1	1	1	1	—	60	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1155	Zalasowa	15	40	—	15	2	400	—	—	—	—	—	mł.	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
1156	*Zbylitowska góra	19	21	—	46	1	—	—	—	—	—	150	—	1	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1157	*Żukowice now.	46	26	1000	20	1	80	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	1577	1	1	—	1000	—	1	1	100
1158	*Żukowice stare	36	45	—	—	3	—	679	—	—	10	—	mł b.	1	1	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	—
	63. **Tłumacz.**																															
1159	Jezierzany	33	30	—	40	5	100	—	—	—	—	—	mł. m.	—	—	1	1	—	—	—	—	1	40	300	—	1	1	—	—	—	—	200
1160	*Niżniów	38	42	—	220	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1161	Uhorniki	18	48	—	114	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	1	20	120	—	1	—	—	—	1	—	—
	64. **Trembowla.**																															
1162	*Boryczówka[7])	76	19	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	52	1	1	1	—	—	—	—	—
1163	Chmielówka[8])	50	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	20	—	—	—	—	—	—	—	—
1164	*Iwanówka[9])	43	36	—	68	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
1165	*Kobyłowłoki[10])	55	52	4000	200	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	55	1	1	—	—	—	—	—	10
1166	Łoszniów[11])	72	56	5800	112	4	218	—	—	—	—	150	2 s.	—	—	1	—	—	—	1	1	—	—	—	1	1	1	2800	1200	—	—	—
1167	Młyniska	26	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	146	—	1	—	—	—	—	—	—	—
1168	Podhajczyki	50	5	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	66	1	—	—	—	—	—	—	—
1169	Romanówka	12	56	—	—	1	50	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1170	*Sady tremb.	40	48	—	80	1	26	—	600	—	—	—	2 s.	1	—	—	1	—	—	—	—	1	50	—	—	1	1	—	—	—	—	—
1171	*Strusów	28	31	—	—	2	100	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1172	Tiutków[12])	70	47	—	227	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	200	—	1	—	—	—	—	—	—
1173	*Trembowla	37	54	—	—	2	—	—	—	—	—	—	mł.	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1174	*Warwaryńce	37	31	—	20	4	82	—	—	—	—	—	p.	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	65. **Turka.**																															
1175	*Borynia	18	10	—	—	1	400	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	80	610	—	1	—	—	—	—	—	—
	66. **Wadowice.**																															
1176	*Bachowice	34	76	—	155	1	957	1389	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	1	50	—	—	1	—	—	—	—	—	—
1177	*Barwałd śred.	20	10	2000	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	500	—	1	1	—	2000	—	—	—	—
1178	Bolęcina	20	48	—	106	1	—	580	—	—	—	100	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	100	—	1	1	—	—	—	—	—	—
1179	Brzezinka	27	6	—	138	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	106	—	1	1	—	—	—	—	—	—
1180	*Choczenia	40	84	—	—	2	528	1150	—	—	—	100	—	—	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1181	*Facimiech	30	6	—	40	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	—	—	—	1	—	—	300	—	—	—	—	900	—	—	—
1182	Frydrychowice	110	72	1000	180	2	850	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	—	—	—	1	120	—	1	1	—	—	—	—	—	60
1183	*Głębowice	13	5	—	—	1	50	1857	—	—	—	—	t. z.	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1184	Inwałd	56	17	—	—	3	—	883	—	—	—	—	—	1	1	—	1	—	—	—	—	1	11	—	1	1	—	—	—	1	1	—
1185	*Izdebnik[13])	21	15	2000	—	3	200	600	—	—	100	150	—	1	1	1	1	—	—	—	—	1	280	—	—	1	—	2000	—	—	—	—
1186	*Jaroszowice	41	18	—	42	1	300	1095	—	—	—	150	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
1187	Klecza górna	40	-	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	50	360	1	1	1	—	—	—	—	—
1188	*Krzęcin[14])	31	12	—	—	1	100	1895	—	—	—	450	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	—
1189	*Lanckorona	82	33	—	50	1	24	1814	—	—	—	200	2 tz.	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1190	*Łękawica	43	31	—	223	3	—	1000	—	—	—	450	wg.	1	—	1	1	1	—	—	—	1	70	200	1	1	1	—	—	—	—	—
1191	*Marcyporęba[15])	38	26	10678	—	4	4600	3000	—	—	—	—	t. ż. s.	1	—	—	1	—	—	—	1	—	—	2689	1	1	1	5000	—	—	—	200
1192	*Nidek	81	12	—	50	1	390	1745	—	—	750	600	wg.	—	1	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1193	Ochodza	15	—	—	—	2	160	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1194	*Ponikiew	151	13	2400	81	3	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	1	—	—	—	1	1	—	2400	—	—	—	—
1195	*Przytkowice dolne	36	9	2000	—	4	397	855	—	—	25	900	t. tz. r.	1	—	1	1	—	—	—	—	1	260	—	1	1	—	1000	—	—	—	508
1196	*Przytkowice górne[16])	38	36	1385	—	2	180	626	—	—	—	200	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	172
1197	Roczyny	72	11	—	12	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	—	—	—	1	45	—	—	1	—	—	—	—	—	—
1198	*Ryczów	23	12	—	—	1	1260	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	40	—	—	1	—	—	—	—	—	—
1199	*Spytkowice	43	33	—	—	1	1600	2000	—	—	—	900	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1200	*Stanisław dolny[17])	36	64	—	—	1	16	1459	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1201	*Stronie	60	12	3000	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	233	400	1	1	1	1200	—	—	—	—
1202	*Stryszów	30	15	—	—	5	160	900	—	—	30	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	200	—	1	1	—	—	—	—	—	—
1203	*Sułkowice	35	28	1800	15	2	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	1	—	—	—	1	400	—	1	1	—	1600	—	1	1	24

[1]) Sprow. 2 wag. drzewa. [2]) Sprow. 1 wag. desek i 4 beczki nafty. [3]) Zakupno 150 kóp jaj. [4]) Sprow. 2 beczki nafty. [5]) Sprow. 2 beczki nafty. [6]) Zakup. 644 kóp jaj. [7]) Zakup. 72 kóp jaj. [8]) Zakup. 60 kóp jaj. [9]) Zakup. 130 kóp jaj. [10]) Zakup. 210 kóp jaj. [11]) Zakup. 3600 kóp jaj. [12]) Zakup. 32 kóp jaj. [13]) Sprow. 2 beczki nafty. [14]) Sprow. 1 beczkę nafty. [15]) Zakup. 500 kóp jaj. [16]) Zakup. 371 kóp jaj. [17]) Sprow. 1 beczkę nafty.

Liczba porządkowa	Powiat i siedziba Kółka rolniczego	Ilość członków	Ilość zebrań	Wartość własnych budynków	Czytelnia Kółka roln. liczy: dzieł:	Czytelnia Kółka roln. liczy: czasopism:	Kółko rolnicze sprowadziło w r. 1908: Nasion (za koron)	Nawozów sztucznych (za koron)	Maszyn rolniczych (za koron)	Dzew. owoc. (sztuk)	Pasz treściwych (cnt. mtr.)	Węgla (cnt. mtr.)	K. r. posiada na wspólny użytek maszyny	K. r. wprowadziło: odmiany zbóż	nawożenie łąk	rośliny pastewne	zmiany w upraw.	robotę krowami	drenowano na morgach	Jest członkiem c. k. Tow. gospod. lub rolniczego	Sklep Kółka roln.: w własnym zarz.	wydzierżaw.	Z dzierżawy sklepu wpłynęło koron	Udziały członków w koronach	Przy sklepie Kółka roln. znajduje się: trafika tyton.	sprzedaż wina	napoi słodz.	Ubezpieczen. od ognia na kwotę w K: Domu	Towarów	Przy K. r. zawiązano: och. str. pożar.	ma sikawek	Złożono na cele ogólnego dobra (kor.)
1044	Uhrynów	23	63	—	55	1	—	—	—	15	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1045	*Żniatyn	14	4	—	78	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	57. Stanisławów.																															
1046	*Błudniki	37	4	800	28	3	118	—	—	—	—	—	m.	—	—	—	1	—	—	1	1	—	—	237	—	—	—	—	2400	—	—	—
1047	*Delejów	36	22	—	250	2	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	1	—	1	—	1	200	1000	—	—	—	—	—	—	—	200
1048	Halicz	20	29	—	60	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1049	*Jezupol[1])	43	52	1000	55	3	230	—	—	—	150	—	—	—	1	1	—	1	—	—	1	—	—	148	—	—	—	800	600	1	2	40
1050	*Knihinin gór.	17	24	—	290	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	553	—	1	1	—	5000	—	—	—
1051	*Knihinin kol.	33	51	—	487	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	389	1	1	—	—	2000	—	—	10
1052	*Łany	16	44	—	50	2	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1053	Tumirz	12	51	—	62	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1054	Uhrynów szl.	34	33	—	60	1	—	—	—	—	—	—	m.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1055	*Uzina[2])	12	46	180	52	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	110	1	—	—	400	—	—	—	—
1056	Wołczków[3])	28	55	400	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	1	—	—	261	—	—	—	—	—	—	—	—
	58. Stary Sambor.																															
1057	Felsztyn	80	8	4000	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	240	—	—	1	1	—	—	—	—	—
1058	*Łaszki murow.	25	26	5000	115	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	300	800	—	1	1	—	—	—	—	72
1059	*Posada chyr.	19	14	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	1	—	1	20	—	—	1	1	—	—	—	—	—
1060	*Towarnia[4])	49	16	—	60	1	20	—	—	—	—	450	—	1	—	1	—	—	—	—	1	—	—	220	—	—	—	—	—	—	—	—
1061	*Wołcza dolna[5])	25	14	—	—	1	—	800	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	90	72	—	1	1	—	—	—	—	—
	59. Stryj.																															
1062	*Daszawa	22	8	—	—	1	—	—	—	—	—	150	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1063	Felicienta[6])	30	35	2700	60	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	1	—	—	764	—	—	—	2000	1500	—	—	—
1064	*Miertiuki	24	18	—	25	3	—	—	—	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	40	240	1	1	—	—	—	—	—	130
1065	Synowódzko wyżne[7])	27	20	—	—	6	40	—	—	—	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1167	—	1	—	—	2000	—	—	62
	60. Tarnobrzeg.																															
1066	*Alfredówka	12	27	—	50	2	—	100	—	—	—	—	mł.	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1067	Antoniów	14	22	1400	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	170	298	1	1	1	1300	—	—	—	—
1068	*Brandwica	14	11	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	24	140	1	1	—	—	—	—	—	—
1069	*Chmielów	19	12	—	—	11	—	—	—	—	—	—	mł.	—	—	—	—	—	—	1	—	1	90	—	1	1	—	—	—	—	—	—
1070	*Cygany	17	23	—	15	3	24	—	—	—	—	—	b.	1	1	—	1	—	—	—	—	1	325	112	1	1	1	—	—	—	—	—
1071	*Dąbrówka pniow.	27	22	700	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	60	104	1	—	—	700	—	—	—	—
1072	*Dęba	23	40	—	69	3	—	—	—	—	—	—	b.	—	—	—	1	1	—	1	—	1	150	—	1	1	—	—	—	—	—	—
1073	*Domacyny	25	20	—	160	1	—	—	—	—	—	150	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1074	*Furmany	19	85	—	25	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	38	—	1	—	—	—	—	—	—
1075	*Gorzyce	49	65	1400	110	3	—	—	—	—	—	—	mł.p. sk.m.	—	—	1	1	1	—	1	1	—	—	—	—	1	—	1700	—	—	—	50
1076	*Grębów	31	46	10000	85	2	30	50	—	—	—	150	pl.s. t.w.	1	1	1	1	—	—	1	1	—	—	—	—	1	1	—	3000	—	—	6
1077	Grębów-Piaski	22	54	600	49	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	80	133	1	1	—	600	—	—	—	—
1078	*Jadachy	12	30	—	50	2	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1079	*Jamnica	13	4	1600	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1000	—	—	—	—
1080	*Kotowa wola	28	18	100	—	2	62	10	—	—	—	—	—	1	1	1	1	—	—	—	—	1	40	86	—	1	—	200	—	—	—	—
1081	Krawce	21	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	40	—	—	1	—	—	—	—	—	—
1082	*Majdan zbydn.	40	4	120	50	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	70	340	1	1	1	—	—	1	—	—
1083	*Miechocin	15	13	—	—	1	—	—	—	—	—	150	s.	1	1	—	1	—	—	—	—	1	40	—	1	1	1	—	—	—	—	—
1084	Mokszyszów	14	13	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	1	100	100	1	1	1	—	—	1	1	600
1085	*Motycze szlacheckie	37	44	—	54	3	210	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	1	10	108	—	1	—	—	—	—	—	—
1086	*Nadbrzezie	36	20	—	50	1	30	—	—	70	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	100	—	1	1	—	—	—	—	—	—
1087	*Pilchów	32	88	—	—	1	64	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	1	5	—	1	1	—	—	—	—	—	—
1088	*Ocice	8	38	—	65	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1089	*Rozalin	15	42	—	156	3	42	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	—	1	—	1	10	—	1	1	—	—	—	—	—	5
1090	*Sielec	29	24	—	14	2	—	—	—	—	—	—	mł.	—	—	—	1	—	—	—	—	1	240	—	1	1	1	—	—	—	—	—
1091	*Sobców	22	64	—	—	1	25	—	—	150	—	—	—	1	1	1	1	—	—	1	—	1	130	—	1	1	—	—	—	1	2	—
1092	*Sokolniki	33	16	—	120	2	95	—	—	—	—	—	s.	1	1	1	1	—	—	1	1	—	—	—	1	1	—	—	2200	—	—	8
1093	Suchorzów	51	32	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1094	Szlęzaki	40	52	—	59	1	—	1480	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
1095	*Trześń	38	50	—	—	1	—	—	—	—	—	—	s.	—	—	1	1	1	—	—	—	1	84	—	1	—	—	—	—	1	1	8
1096	*Wielowieś	21	24	—	56	3	—	—	—	—	—	—	s.	—	—	—	—	—	—	—	—	1	60	—	1	1	—	—	—	—	—	—
1097	*Witkowice	28	12	1200	—	1	380	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	110	—	1	—	—	1000	—	—	—	—
1098	*Wrzawy	31	4	1600	—	4	60	—	—	—	—	—	pl. r.	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1	—	1600	600	—	—	300
1099	*Żabno[8])	43	36	—	90	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
1100	Zakszów	30	8	—	20	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1101	*Zaleszany	46	13	250	—	5	268	—	816	43	—	300	3 s.	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
1102	*Zbydniów	16	54	—	50	3	36	—	—	—	—	—	s.	1	1	1	1	—	—	—	—	1	150	—	1	1	—	—	—	1	1	—
1103	Żupawa	35	2	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	20	—	1	1	—	—	—	—	—	—
	61. Tarnopol.																															
1104	*Bajkowce	27	44	—	—	5	34	—	—	—	—	300	2 p. 2 w. mł.	1	1	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1105	*Baworów	74	16	—	160	4	—	—	—	—	—	—	p.	1	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	10
1106	*Borki wielkie[9])	37	52	—	36	1	—	—	—	—	25	—	w.	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1107	*Chodaczków wielki[10])	130	46	300	52	1	393	—	—	—	—	600	—	—	—	1	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	800	—	—	—
1108	*Czerniełów maz.	28	5	—	—	1	—	—	—	—	—	300	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	40	117	—	—	—	—	—	—	—	—
1109	*Dołżanka	35	21	1200	110	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	1	146	—	—	—	1	600	—	—	—	200
1110	*Draganówka	49	60	—	—	1	400	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	1	—	1	30	154	1	—	—	—	—	—	—	—
1111	Dyczków	13	55	—	54	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1112	*Ihrowica	36	7	—	30	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1113	*Isypowce	17	54	—	56	2	—	—	—	—	—	450	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1114	Janówka	24	13	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1115	Kokutkowce	25	5	—	22	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1116	Łozowa	20	44	600	200	3	6	—	—	—	10	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	1	150	135	1	1	—	400	—	—	—	—
1117	Łuczka	13	32	—	50	3	—	—	—	19	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1118	Łuka wielka[11])	47	44	140	20	2	—	—	—	—	—	—	t.	—	—	1	1	—	—	—	—	1	100	—	1	—	—	—	—	1	2	—
1119	*Mikulińce	28	46	10000	50	2	—	—	—	24	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6000	—	—	—	—
1120	*Nastasów	24	56	—	36	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	1	—	—	65	—	1	—	—	500	—	—	—
1121	*Ostrów k. Tarnop.	15	7	—	15	1	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1122	*Petryków	28	32	—	50	6	80	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1123	Płotycz	4	12	—	40	1	—	—	—	40	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	17	—	—	—	—	—	—	—	—

[1]) Zakup. 32 kóp jaj. [2]) Zakup. 150 kóp jaj. [3]) Zakup. 180 kóp jaj. [4]) Zakup. 50 kóp jaj. [5]) Zakup. 1000 kóp jaj. [6]) Sprow. 5 beczek nafty i zakup. 63 kóp jaj. [7]) Sprow. zboża i nafty za 14680 K i zakup. 20 kóp jaj. [8]) Sprow. 2 beczki nafty. [9]) Sprow. 2 wag. drzewa. [10]) Sprow. 3 beczki nafty. [11]) Sprow. 4 wag. drzewa.

Liczba porządkowa	Powiat i siedziba Kółka rolniczego	Ilość członków	Ilość zebrań	Wartość własnych budynków	Czytel. Kółka roln. liczy: dzieł	Czytel. Kółka roln. liczy: czasopism	Kółko rolnicze sprowadziło w r. 1908 za koron: Nasion	Nawozów sztucznych	Maszyn rolniczych	sztuk: Drzew owoc.	cnt. mtr.: Pasz treściwych	cnt. mtr.: Węgla	K. r. posiada na wspólny użytek maszyny	K. r. wprowadziło: odmiany zbóż	nawożenie łąk	rośliny pastewne	zmiany w upraw.	robotę krowami	drenowano na morgach	Jest członkiem c. k. Tow. gospod. lub rolniczego	Sklep Kółka roln.: w własnym zarz.	wydzierżaw.	Z dzierżawy sklepu wpłynęło koron	Udziały członków w koronach	Przy sklepie Kółka roln. znajduje się: trafika tyton.	sprzedaż wina	napoi słodz.	Ubezpieczen. od ognia na kwotę w K: Domu	Towarów	Przy K. r. zawiązano: och. str. pożar.	ma sikawek	Złożono na cele ogólnego dobra kor.
964	*Zalesie	46	30	—	56	1	—	—	—	—	—	150	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
965	Zarzecze	30	29	—	70	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	20(
966	Żarnowa	39	43	—	100	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	1	—	1	40	—	—	1	1	—	—	—	—	—
	52. **Sambor.**																															
967	*Biskowice	27	52	5000	86	1	52	48	—	45	—	100	—	1	1	—	—	—	—	1	—	1	559	588	1	1	—	2000	—	1	1	1000
968	Brzegi	26	10	—	150	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	130	290	—	1	1	—	—	—	—	—
969	*Burczyce nowe	53	25	—	235	2	34	—	—	—	—	1050	—	1	—	—	1	—	—	1	—	1	20	—	—	—	1	—	—	—	—	5
970	*Czukiew	70	42	200	150	4	—	—	—	—	—	—	t. s	1	—	—	1	1	—	1	—	1	96	—	1	1	—	—	—	1	2	200
971	Czyszki[1])	40	46	1700	210	5	165	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	160	224	1	1	—	1700	600	—	—	—
972	*Dublany	138	12	3000	54	3	25	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	1	—	—	2443	—	1	—	2500	—	—	—	—
973	*Hordynia rusz.	25	3	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	732	—	1	—	—	—	—	—	—
974	*Kalinów	86	46	5820	130	5	844	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	1	—	—	6099	1	1	1	3900	3486	1	2	40
975	*Kornalowice	68	6	1000	20	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	859	1	1	1	800	—	—	—	—
976	*Lutowiska[2])	94	42	800	122	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	50	16	—	1	1	800	—	—	—	—
977	*Nadyby	32	36	500	90	2	100	—	—	35	—	—	m.	—	—	—	1	—	—	1	1	—	—	400	1	—	—	—	1000	—	—	—
978	*Olszanik pol.	13	32	—	50	2	—	150	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
979	Ozimina	90	16	—	78	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	450	425	1	—	—	—	—	—	—	—
980	*Samb. Powod.	29	8	1400	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	434	1436	1	1	—	600	—	—	—	—
981	*Samb. Średnia	39	42	1200	25	3	—	—	—	—	—	—	r.	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	496	1	1	—	1200	1600	—	—	40
982	*Sąsiadowice	30	56	600	—	2	133	—	—	—	—	—	r. b	—	—	1	1	—	—	1	—	1	160	—	1	1	1	—	—	—	—	1000
983	*Strzałkowice	32	19	2400	—	5	80	280	—	—	—	—	—	1	—	1	1	1	—	1	1	—	—	—	1	1	—	2400	—	—	—	—
984	*Uherce zapłat.	17	42	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	267	162	1	—	—	—	—	—	—	—
985	*Wojutycze	30	27	—	260	4	250	100	—	30	—	—	m.	1	—	—	1	—	—	1	—	1	340	300	1	1	—	—	—	—	—	—
986	*Wolica polska	12	10	—	80	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	20	125	1	1	—	—	—	—	—	—
	53. **Sanok.**																															
987	*Bażanówka[3])	122	—	3000	140	2	205	—	110	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	800	235	1	1	1	3000	1800	1	1	—
988	*Besko	61	14	1500	100	3	40	760	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	350	223	1	1	—	1200	—	—	—	—
989	*Bykowce	32	—	—	50	2	97	—	—	—	—	—	p.	—	—	1	—	—	—	—	—	1	164	—	1	1	1	—	—	—	—	—
990	*Bzianka[4])	58	24	600	100	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	401	1	—	—	—	—	—	—	20
991	*Dąbrówka rus.	24	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	260	—	1	1	1	—	—	—	—	—
992	*Długie	125	34	2000	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	2	—	—	2200	1	—	1	600	1800	1	2	216
993	Falejówka	54	6	451	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	140	145	1	—	—	—	—	—	—	—
994	*Głębokie	57	32	1200	74	2	—	1228	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	692	1	—	—	1000	—	1	1	—
995	*Jaćmierz[5])	81	6	—	—	1	280	—	—	—	—	—	mł	1	—	1	1	1	—	—	1	—	—	800	1	1	—	—	3000	—	—	—
996	*Jaśliska	33	27	1500	135	1	97	—	—	53	—	—	—	1	—	1	—	1	—	—	—	1	48	320	—	—	—	1200	—	—	—	40
997	*Jędruszkowce	17	8	800	—	1	—	—	—	—	—	—	m.	—	—	1	1	—	—	—	—	1	44	34	—	—	—	—	—	—	—	—
998	*Klimkówka	85	5	—	—	1	700	2100	—	—	—	150	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	1349	1	—	—	—	2830	1	1	—
999	Królik polski	16	46	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	120	—	—	—	—	—	—	—	108
1000	*Milcza	58	18	536	78	4	—	—	—	—	—	100	—	—	—	1	1	1	—	—	—	1	60	131	—	—	—	600	—	—	—	—
1001	Mrzygłód	22	31	—	50	2	72	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1002	*Niebieszczany	19	8	—	—	2	—	—	—	—	—	—	c. p.	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	100	—	—	—	—	—	—	—	—
1003	*Nowosielce Gn.	27	45	720	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	1	240	316	1	1	1	—	—	—	—	—
1004	*Pakoszówka[6])	86	61	2000	—	2	100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	1	—	—	344	1	1	1	1400	200	1	1	—
1005	Pielnia	12	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	20	—	—	—	—	—	—	—	—	100
1006	*Pisarowce	74	33	—	56	2	212	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	—	—	—	1	800	296	1	—	—	—	—	1	1	—
1007	*Posada dolna[7])	97	6	—	180	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	871	1	—	—	—	1200	1	1	50
1008	*Posada górna	22	12	—	—	1	365	360	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	1	—	—	239	—	—	—	—	1000	—	—	—
1009	*Pos. jaćmier.	100	24	2400	240	1	173	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	405	—	1	1	1	—	—	1	1	—
1010	*Pos. jać. dolna[8])	33	4	—	50	1	20	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	40	—	1	—	—	—	—	—	5
1011	*Pos. sanocka	33	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	24	—	—	1	1	—	—	1	1	—
1012	*Pos. zarszyńsk.	60	12	800	25	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	120	640	1	—	—	800	—	—	—	—
1013	Raczkowa	20	44	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	50	176	1	—	—	—	—	—	—	—
1014	*Rymanów	102	3	—	—	1	365	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2990	—	1	—	—	7000	—	—	230
1015	*Strachocina[9])	76	67	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	1	—	—	152	1	1	—	—	810	1	1	12
1016	*Zagórz	65	26	16000	470	5	48	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	987	1	1	1	7000	2500	1	—	90
1017	*Zarszyn	60	10	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	646	—	1	—	—	—	—	—	—
1018	Zboiska	10	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	30	80	—	—	—	—	—	—	—	—
	54. **Skałat.**																															
1019	*Chmieliska[10])	35	50	—	120	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	1	20	—	—	1	—	—	—	—	—	—
1020	*Dorofiówka[11])	22	45	—	—	3	—	—	—	—	—	150	ml.	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1	1	—	500	—	—	—
1021	*Hałuszczyńce	62	53	1200	400	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	1	1	1	1200	800	—	—	—
1022	*Krasne[12])	24	48	—	118	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	185	—	1	—	—	—	—	—	—
1023	Magdalówka	20	20	—	50	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1024	*Nowosiółka skał.	17	40	—	35	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1025	Orzechowiec	20	17	—	152	1	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1026	*Ostapie[13])	43	46	—	40	5	35	—	1070	115	—	—	2 s. t. w.	1	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1	1	—	2400	—	—	—
1027	*Panasówka	28	40	—	300	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1028	*Połupanówka[14])	50	25	—	25	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	100	575	—	1	1	—	—	—	—	—
1029	Rosochowaciec	14	13	—	50	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12
1030	Skałat	36	—	—	75	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	50	240	—	1	1	—	—	—	—	—
1031	*Sorocko	48	42	—	200	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1032	*Staromiejszczyzna[15])	24	36	—	60	5	20	25	—	150	—	—	—	—	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1033	*Stary Skałat	15	36	—	60	3	—	—	—	40	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	100	70	—	1	1	—	—	—	—	—
1034	*Tarnoruda	17	9	—	45	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1035	*Żerebki król.[16])	23	67	500	51	4	—	—	—	—	—	150	—	—	—	1	—	—	—	1	1	—	—	60	—	1	1	—	—	—	—	—
	55. **Śniatyn.**																															
1036	Rożnów	31	60	—	49	2	20	1146	—	—	—	—	—	1	—	1	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1037	Rudniki n. Prut.	33	22	—	56	3	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1038	*Trójca	30	60	—	180	3	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1039	*Załucze	32	44	—	36	3	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	56. **Sokal.**																															
1040	Krystynopol	49	36	—	50	1	307	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1041	*Leszczków	32	12	—	80	1	40	—	—	50	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1042	Ostrów k. Sok.	32	60	—	167	5	60	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	—	—	—	1	—	—	10	1	1	1	—	—	—	—	—
1043	*Poździmierz	12	4	—	15	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

[1]) Zakup. 1000 kóp jaj. [2]) Zakup. 136 kóp jaj. [3]) Zakup. 1000 kóp jaj. [4]) Zakup. 100 kóp jaj. [5]) Zakup. 116 kóp jaj. [6]) Zakup. 137 kóp jaj. [7]) Zakup. 30 kóp jaj. [8]) Zakup. 600 kóp jaj. [9]) Zakup. 1025 kóp jaj. [10]) Zakup. 300 kóp jaj. [11]) Sprow. 3 beczki nafty. [12]) Zakup. 145 kóp jaj. [13]) Zakup. 205 kóp jaj. [14]) Zakup. 100 kóp jaj. [15]) Sprow. 1 beczkę nafty. [16]) Zakup. 1000 kóp jaj.

918	*Błędowa tycz.	15	24	—	34	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
919	*Boguchwała	32	42	7000	120	5	—	—	38	—	—	150	—	—	—	1	1	—	—	1	—	1	200	260	1	—	—	—	—	1	1	—
920	*Borek nowy	31	47	4100	57	3	280	941	—	47	25	100	—	1	—	1	1	1	—	1	1	—	—	217	—	—	—	3000	500	—	—	—
921	*Borek stary[13])	20	—	—	—	1	190	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—
922	*Chmielnik[14])	40	34	—	395	4	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	—	—	1	1	—	—	900	1	1	—	—	3000	1	1	200
923	*Czudec	15	6	—	—	1	—	—	—	—	—	300	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2660	—	1	1	—	—	—	—	—
924	Dąbrowa	76	16	—	50	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	570	1	1	—	—	—	—	—	—
925	*Dobrzechów	54	24	—	—	4	—	1200	—	—	—	300	2 s.t.	1	1	1	1	1	50	1	1	—	—	2300	1	1	1	—	4000	—	—	150
926	*Dylągówka	54	67	—	32	1	200	1244	—	—	—	—	—	1	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
927	*Futoma	38	12	—	50	3	900	—	405	69	—	—	—	1	1	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
928	*Glinik charzewski[15])	39	24	1600	51	1	—	2180	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	1	—	—	1050	1	1	—	1200	1400	—	—	—
929	*Grodzisko	56	16	—	44	1	—	670	—	—	—	—	ż.	—	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
930	*Grzegorzówka	30	23	—	163	2	159	—	—	—	—	—	mł.	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
931	*Gwoźnica gór.[16])	30	6	1200	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	1	350	1860	—	1	1	1200	2000	—	—	—
932	*Hyżne	32	4	—	50	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
933	*Kąkolówka	46	18	—	27	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
934	*Kraczkowa[17])	41	28	—	—	1	—	—	—	—	—	150	—	1	—	1	1	—	—	—	1	—	—	342	—	1	1	—	—	1	1	—
935	*Krasne	42	110	—	—	5	167	—	—	—	—	500	—	—	—	1	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	60
936	*Lnteza	16	36	2000	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	300	1159	1	1	1	2000	2000	—	—	—
937	*Lutoryż	57	40	—	80	2	—	—	—	—	—	300	—	1	—	—	—	1	—	1	—	1	40	130	—	—	1	—	—	—	—	—
938	*Łąka[18])	31	26	—	20	2	325	—	100	—	—	300	mł. p.	—	—	1	1	—	—	—	1	—	—	460	1	1	1	—	—	—	—	—
939	*Łukawiec	98	48	[illegible]00	80	2	—	—	—	60	—	450	—	—	1	1	1	1	—	1	1	—	—	1200	—	1	—	—	—	—	—	—
940	*Malawa	41	20	—	10	1	80	100	—	150	—	—	—	1	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
941	*Mrowla[19])	40	32	1000	—	1	—	—	—	—	200	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	265	1	1	—	500	600	1	2	55
942	*Niechobrz	106	62	—	—	3	—	—	—	—	—	1500	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
943	*Nowa wieś czad.	35	31	—	—	2	—	768	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
944	*Palikówka	74	71	—	50	3	50	51	—	—	—	600	—	1	1	1	—	—	—	1	1	—	—	600	—	1	—	—	1000	—	—	—
945	Pobitno	34	24	—	54	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
946	Przedmieście skrz.	40	20	—	50	1	—	1180	—	—	100	450	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
947	*Przewrotne	24	16	—	115	2	—	700	—	—	—	—	—	1	1	1	1	—	—	1	—	1	40	500	1	1	—	—	—	1	1	27
948	Przybyszówka[20])	94	59	—	40	2	—	—	24	—	—	850	wg.	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
949	*Rudna mała[21])	56	15	2500	96	3	—	—	—	—	—	300	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1790	1	1	1	2000	700	—	—	—
950	Rudna wielka	37	15	—	96	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	30	1004	—	1	—	—	—	—	—	—
951	*Staromieście[22])	121	22	2000	70	3	790	—	—	—	—	300	7 s.p. r.	1	1	—	—	—	—	1	1	—	—	300	1	1	—	2000	—	1	2	400
952	*Świlcza	64	18	6000	—	5	—	—	—	40	—	1500	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	1942	—	1	—	5800	1000	1	2	—
953	*Szklary	72	23	—	50	1	—	2175	258	36	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
954	Terliczka	41	14	—	55	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
955	*Trzciana	93	20	1800	395	6	170	—	—	—	—	450	s. wg. ż. m. p. 2b p. wg. s.	1	1	—	1	—	80	1	1	—	—	3474	1	1	1	1600	3000	1	2	—
956	*Trzebowisko	52	55	4500	50	1	—	—	—	—	—	—		—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
957	*Wola pstrąg.[23])	9	48	680	—	1	—	—	270	—	—	—		1	—	—	1	1	—	—	1	—	—	30	—	—	1	400	—	—	—	—
958	*Woliczka	26	20	700	—	1	—	—	—	—	—	300	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	70	394	1	1	—	700	—	—	—	—
959	*Wysoka	21	30	—	60	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
960	*Wyżne	53	11	—	—	1	—	768	—	—	—	350	—	—	1	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
961	*Zaborów[24])	16	19	3145	20	1	40	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	1	—	—	1345	1	1	—	2400	1221	—	—	3
962	*Zabratówka	15	6	—	45	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
963	*Zaczernie[25])	45	48	—	283	1	—	—	9	—	300	300	—	—	—	1	1	—	—	1	1	—	—	760	1	1	1	—	—	1	1	—

[1]) Sprow. 1 beczkę nafty. [2]) Sprow. 1 beczkę nafty i za 40 K. zapałek. [3]) Sprow. 2 wag. dachówek i zakup. 200 kóp jaj. [4]) Sprow. 1 beczkę nafty. [5]) Sprow. 2 beczki nafty i 245 kg. mydła. [6]) Sprow. 1 beczkę nafty. [7]) Zakup. 400 kóp jaj. i sprow. 6 wag. drzewa. [8]) Zakup. 400 kóp jaj. [9]) Zakup. 50 kóp jaj. [10]) Zakup. 10 kóp jaj. [11]) Zakup. 200 kóp jaj. [12]) Zakup. 40 kóp jaj. [13]) Zakup. 1212 kóp jaj. [14]) Zakup. 374 kóp jaj. [15]) Zakup. 180 kóp jaj. [16]) Zakup. 800 kóp jaj. [17]) Zakup. 310 kóp jaj. [18]) Sprow. 4 beczki nafty i zakup. 156 kóp jaj. [19]) Zakup. 300 kóp jaj. [20]) Sprow. 2 beczki nafty. [21]) Zakup. 310 kóp jaj. [22]) Sprow. 4 beczki nafty. [23]) Sprow. nafty, i ryżu za 200 K. [24]) Sprow. 4 beczki nafty i zakup. 310 kóp jaj. [25]) Zakup. 200 kóp jaj.

1242	*Raciborsko	25	71	—	40	1	—	300	—	—	—	150	—	1	—	—	1	—	—	—	—	1	90	—	1	1	—	—	—	—	—	—
1243	Raciechowice	23	16	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	60	540	—	—	—	—	—	—	—	—
1244	*Radziszów	65	9	12338	50	2	40	500	—	—	50	150	t. s. 6 tr.	—	1	1	1	1	—	—	1	—	—	171	—	1	—	1200	3400	—	—	612
1245	*Rzeszotary	26	22	—	30	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	36	—	1	1	—	—	—	—	—	—
1246	*Siereza	43	50	—	55	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1247	*Skotniki	20	10	—	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	50	—	—	1	—	—	—	1	1	—
1248	*Śledziejowice	24	41	—	154	3	—	58	—	—	—	600	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13
1249	*Tyniec	14	18	—	236	1	—	—	—	—	—	450	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	30	—	1	1	—	—	—	1	2	—
1250	*Węglówka	26	—	—	47	2	—	—	—	—	25	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1251	*Wiśniowa [5])	23	29	—	—	3	—	1393	175	—	—	—	t.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1252	Włosań	13	44	—	50	2	—	1475	—	—	—	300	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1253	*Wróblowice	21	25	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1254	*Zagórze	45	12	—	30	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1255	*Zakliczyn	48	45	1000	—	5	158	—	—	—	—	100	sk.	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1	—	1000	1200	—	—	444
	68. Zaleszczyki.																															
1256	Latacz	24	40	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1257	*Tłuste	35	53	—	96	4	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	1	300	742	—	1	1	—	—	—	—	—
1258	*Zaleszczyki	106	10	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	10922	—	1	1	—	15150	—	—	70
	69. Zbaraż.																															
1259	*Berezowica	46	66	—	30	1	40	—	26	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	1	—	1	12	—	—	1	—	—	—	1	—	—
1260	*Czabary	27	40	300	[illegible]	2	—	—	—	—	—	550	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1261	*Jacowce	21	10	—	—	1	—	—	—	—	—	—	p.	1	—	1	1	—	—	—	1	—	—	1206	—	—	1	—	—	—	—	—
1262	Koszlaki	20	—	—	100	4	—	—	140	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1263	*Kretowce [6])	56	25	—	52	3	56	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	1	230	35	1	1	—	—	—	1	1	—
1264	Medyń	32	43	—	176	1	67	130	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1265	Netreba	16	38	—	55	1	—	—	—	10	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1266	*Opryłowce	12	12	—	30	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	89	189	—	—	1	—	—	—	—	—
1267	*Prosowce	13	71	—	40	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1268	*Romanowe sioło	17	42	—	4	1	200	—	300	—	—	—	p.	—	—	1	—	—	—	—	—	1	50	—	1	—	1	—	—	—	—	—
1269	Toki	53	3	—	48	1	—	45	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1270	*Wałachówka [7])	20	10	—	64	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	20	50	1	—	—	—	—	—	—	—
1271	Zbaraż	73	7	—	40	2	500	—	—	150	—	900	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2726	—	1	1	—	7000	—	—	50
	70. Złoczów.																															
1272	Biały kamień	47	64	3000	55	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1568	—	1	1	3000	1000	1	1	—
1273	Boniszyn	15	16	—	40	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	100	1	—	—	—	—	—	—	—
1274	Bzowica	15	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	19	—	—	—	—	300	—	—	—
1275	*Firlejówka [8])	15	3	—	42	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2211	—	1	—	—	3522	—	—	788
1276	Hukałowce [9])	13	4	—	90	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	100	—	—	—	—	—	—	—	—
1277	*Kniaże	22	21	—	23	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	70	—	—	—	—	—	—	—	—
1278	Kondratów	23	15	—	30	2	—	—	—	—	—	—	n. ł.	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1279	*Nesterowce	41	17	—	27	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	30	41	1	—	—	—	—	—	—	—
1280	*Olejów [10])	13	10	—	—	1	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—
1281	*Olesko	65	13	—	65	1	—	—	—	90	—	—	—	—	—	1	1	1	30	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1282	*Pietrycze	18	24	—	200	1	—	—	—	—	—	—	b.	—	—	1	—	—	—	—	—	1	80	119	1	1	1	—	—	1	1	—
1283	Pomorzany	45	48	—	206	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	—

[1]) Zakup. 262 kóp jaj. [2]) Zakup. 20 kóp jaj. [3]) Sprow. 3 wag. drzewa. [4]) Sprow 7 beczek nafty. [5]) Sprow. 1 wag. ziemniaków i 2 beczki nafty. [6]) Zakup. 400 kóp jaj. [7]) Zakup. 80 kóp jaj. [8]) Zakup. 600 kóp jaj. [9]) Zakup. 100 kóp jaj. [10]) Zakup. 200 kóp jaj.

Liczba porządkowa	Powiat i siedziba Kółka rolniczego	Ilość członków	Ilość zebrań	Wartość własnych budynków	Czytelnia Kółka roln. liczy: dzieł	czasopism	Kółko rolnicze sprowadziło w r. 1908: Nasion (za koron)	Nawozów sztucznych (za koron)	Maszyn rolniczych (za koron)	Drzew. owoc. (sztuk)	Pasz treściwych (cnt. mtr.)	Węgla (cnt. mtr.)	K. r. posiada na wspólny użyt. k maszyny	K. r. wprowadziło: odmiany zbóż	nawożenie łąk	rośliny pastewne	zmiany w upraw.	robotę krowami	drenowano na morgach	Jest członkiem c. k. Tow. gospod. lub rolni zego	Sklep Kółka roln.: w własnym zarz.	wydzierżaw.	Z dzierżawy sklepu wpłynęło koron	Udziały członków w koronach	Przy sklepie Kółka roln. znajduje się: trafika tyton.	sprzedaż wina	napoi słodz.	Ubezpieczen. od ognia: Domu (na kwotę w K)	Towarów (na kwotę w K)	Przy K. r. zawiązano: och. str. pożar.	ma sikawek	Złożono na cele ogólnego dobra (kor.)
1283	*Skwarzawa [1])	30	52	2000	350	1	—	—	—	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	240	—	1	1	1700	2100	—	—	12
1284	Usznia	37	40	—	214	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1285	*Wicyń [2])	125	42	1600	50	1	—	—	—	10	—	—	mł.m.	1	—	—	1	—	—	1	—	1	200	183	—	1	1	1600	—	—	—	—
1286	Zarwanica [3])	10	5	—	—	1	--	—	—	---	—	—	mł.	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	20
	71. Żółkiew.																															
1287	Glińsko	25	55	5000	52	1	—	300	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	-	—	1	280	250	—	1	1	5000	1000	—	—	—
1288	Przedrzymiechy małe [4])	19	42	400	120	3	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	—	—	—	—	1	50	—	—	—	1	400	—	—	—	—
1289	Wychopnia	11	12	—	65	1	—	60	—	100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	72. Żydaczów.																															
1290	*Jajkowce	30	16	—	—	1	250	480	—	—	—	900	—	1	—	—	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1291	Kornelówka [5])	16	4	—	—	1	—	—	90	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	10	—	—	—	—	—	—	—	—
1292	*Machliniec	46	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	250	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1293	*Nowe sioło	28	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	-	1	120	—	1	—	—	—	—	—	—	—
1294	*Obłażnica [6])	15	46	600	100	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	1	—	—	103	—	—	—	—	400	—	—	—
1295	*Ruda-kochaw.	109	48	800	370	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	1	—	1	—	1600	—	—	36
1296	*Wola obłażnic.	16	29	—	—	1	800	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1297	Żydaczów	84	15	—	—	1	—	—	—	—	—	200	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2923	—	1	—	—	11650	—	—	—
1298	*Żyrawa	10	—	—	30	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	518	1	1	—	—	—	—	—	—
	73. Żywiec.																															
1299	*Cięcina [7])	110	17	—	—	1	360	—	—	—	500	150	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
1300	Cisiec [8])	61	48	—	—	2	5000	465	—	—	75	150	—	1	—	—	—	—	—	1	—	1	24	—	—	1	—	—	—	—	—	—
1301	*Gilowice [9])	43	48	600	34	1	50	1100	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	1	—	—	—	1	1	—	—	—	1	—	—
1302	*Jeleśnia [10])	24	15	—	34	1	500	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
1303	*Kamesznica [11])	116	21	—	30	3	9635	611	—	—	45	—	—	1	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1304	*Kocurów	43	17	—	31	1	112	133	—	—	27	450	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1306	*Koleby	10	20	—	52	3	50	100	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1307	Korbielów	21	14	—	55	1	—	—	—	—	30	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1308	*Koszarowa	12	11	—	—	1	—	—	—	—	150	—	—	1	1	1	-	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1309	*Krzyżowa [12])	27	44	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
1310	*Lachowice [13])	163	48	—	65	2	45	2340	—	—	—	—	—	—	1	-	1	—	—	—	1	—	—	60	—	1	—	—	—	—	—	—
1311	Łękawica	27	11	—	—	1	—	760	—	—	70	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1312	*Łodygowice	60	12	—	20	1	1500	—	—	—	—	750	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1313	*Milówka	22	2	—	—	1	—	—	—	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	24	—	—	1	1	—	—	—	—	—
1314	*Ostre	19	20	—	—	1	—	—	—	—	10	—	—	1	1	1	1	—	—	—	—	1	60	—	1	1	—	—	—	—	—	16
1315	*Pewel mała [14])	58	26	—	95	4	93	1347	—	—	20	—	—	1	1	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1316	*Pietrzykowice	67	21	—	200	1	331	—	—	51	50	400	t. wg. tr. r.	1	1	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1317	*Przyborów [15])	36	10	—	60	1	4668	760	—	100	100	150	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1318	*Radziechowy	199	81	—	102	1	4009	6081	—	9	250	150	—	1	—	1	—	—	—	1	—	1	30	—	—	1	—	—	—	1	1	175
1319	*Rayeza	25	28	12000	—	3	700	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	--	15647	1	1	1	10000	20000	—	—	100
1320	*Rycerka	20	5	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1321	*Rychwałd [16])	40	24	1400	—	2	—	—	—	20	20	—	t.	—	—	—	—	—	—	—	—	1	200	—	1	1	—	1400	—	—	—	—
1322	*Rychwałdek [17])	44	34	—	43	1	202	1772	—	26	266	150	wg. 2 r. tr.	1	1	1	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8
1323	Słotwina	16	6	3000	—	1	—	600	—	—	20	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	1	180	—	1	—	—	2800	—	—	—	—
1324	*Sopotnia m. [18])	73	8	—	—	2	—	588	—	—	100	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1325	Sporysz [19])	80	43	—	57	2	—	560	—	—	—	200	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	30	—	—	1	—	—	—	1	—	—
1326	*Świnna [20])	67	22	—	30	3	—	—	—	—	100	150	—	—	—	—	1	1	—	—	—	1	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1327	*Trzebinia [21])	46	9	—	31	1	99	499	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1328	*Ujsoły	35	20	—	—	1	—	—	—	—	300	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	18	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1329	*Wieprz [22])	71	8	—	30	—	—	237	—	—	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1330	*Zabłocie [23])	36	21	—	50	1	250	—	—	—	5	300	—	—	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Bochnia.																															
1331	Gierczyce	35	18	—	—	2	—	—	—	37	—	600	t.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Brzeżany.																															
1332	*Hucisko [24])	48	8	—	51	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	176	1	—	—	—	400	—	—	—
1333	*Kozłów	20	16	—	250	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	200	—	—	—	—	—	—	1	—	—
	Brzozów																															
1334	*Dynów [25])	34	2	—	—	1	—	2901	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	6797	—	1	1	—	45000	—	—	—
	Buczacz.																															
1335	Koropiec	18	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Czortków.																															
1336	*Czortków	70	29	60000	75	6	—	—	—	—	—	600	—	1	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	30000	—	—	—	10
	Dąbrowa.																															
1337	*Podlipie	12	39	—	32	1	—	—	—	—	—	300	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	800	—	1	—	—	--	1	1	—
1338	*Radgoszcz	35	27	2600	125	1	565	3318	85	125	—	—	pl. w.	1	—	1	1	1	—	—	—	—	300	840	—	1	1	2600	2500	1	1	—
	Husiatyn.																															
1339	Kopyczyńce	92	59	14000	270	3	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9000	—	—	—	—
	Sokal.																															
1340	Machnówek	14	54	—	—	4	—	—	—	—	—	—	--	—	—	—	—	—	—	—	—	—	--	—	—	—	—	—	—	—	—	—

[1]) Zakup. 260 kóp jaj. [2]) Zakup. 1000 kóp jaj. [3]) Zakup. 22 kóp jaj. [4]) Sprow. 3 beczki nafty. [5]) Zakup. 20 kóp jaj. [6]) Zakup. 120 kóp jaj. [7]) Sprow. 3 beczki nafty i 120 cnt. metr. kapusty. [8]) Sprow. 1 wag. żyta. [9]) Zakup. 60 kóp jaj. [10]) Sprow. 1 wag. owsa i 1 wag. ziemniaków. [11]) Sprow. 4 beczki nafty. [12]) Sprow. 2 beczki nafty. [13]) Zakup. 45 kóp jaj. [14]) Sprow. za 7225 K mąki i owsa i 4 beczki nafty. [15]) Sprow. 1 wag. słomy i 2 beczki nafty. [16]) Sprow. 400 kg. mąki. [17]) Sprow. 2 beczki nafty. [18]) Sprow. 1 wag. ziemniaków. [19]) Sprow. 1 wag. ziemniaków i zakup. 50 kóp jaj. [20]) Sprow. 4 beczki nafty. [21]) Sprow. 1 wag. słomy i 2 beczki nafty. [22]) Sprow. 1 beczkę nafty. [23]) Sprow. 2 wag. ziemniaków. [24]) Zakup. 50 kóp jaj. [25]) Zakup. 106 kóp jaj.

Uwaga. Kółko rolnicze Gniewczyna pow. Przeworsk, złożyło na potrzeby kościoła 4000 K., a przez pomyłkę wykazano w zestawieniach tylko 400 K.

Sumaryczne zestawienie ze sprawozdań Kółek rolniczych według powiatów.

Powiat autonomiczny	Ilość sprawozdań Kółek	Ilość członków	Ilość zebrań: ogólnych	Ilość zebrań: zwyczajnych	Ilość zebrań: Zarządu	Wartość własnych budynków	Czytelnie liczą: dzieł	Czytelnie liczą: czasopism	Kółka sprowadziły: nasion	Kółka sprowadziły: nawozów sztucznych	Kółka sprowadziły: maszyn	Kółka sprowadziły: drzewek owocowych	Kółka sprowadziły: pasz treściwych	Kółka sprowadziły: węgla
1. Biała	30	1964	203	467	235	68100	1549	75	12143	19458	722	261	1973	2800
2. Bóbrka	4	161	27	97	4	—	324	10	539	1242	—	—	70	—
3. Bochnia	45	2029	208	805	358	31349	2834	116	3144	5836	165	946	95	17650
4. Borszczów	1	12	1	2	[illegible]	—	20	1	—	—	—	—	—	—
5. Brody	11	341	21	159	44	1142	761	19	25	—	—	—	—	—
6. Brzesko	40	1828	212	568	213	12785	1833	71	3709	10185	565	329	2040	4150
7. Brzeżany	10	288	14	132	71	450	910	26	278	—	—	160	18	150
8. Brzozów	25	1112	104	310	143	7020	900	51	1759	11343	1200	450	—	—
9. Buczacz	25	910	136	479	163	14490	2086	67	424	184	—	34	—	150
10. Chrzanów	27	1351	112	510	190	6200	1010	64	31385	1896	1857	25	3141	1130
11. Cieszanów	6	169	39	152	39	—	233	11	86	1140	202	160	80	—
12. Czortków	8	333	101	201	90	60000	704	25	150	15	20	113	—	750
13. Dąbrowa	39	1085	202	736	225	22650	2574	90	7524	11615	415	340	205	6250
14. Dobromil	7	215	21	89	42	16000	159	18	769	1212	—	100	—	550
15. Drohobycz	1	35	1	—	10	8000	160	1	—	—	—	—	—	—
16. Gorlice	21	1020	88	190	125	26350	1232	70	4356	28526	1007	531	225	2150
17. Gródek	10	346	27	177	58	5800	425	16	75	90	98	35	40	300
18. Grybów	10	59[illegible]	73	[illegible]83	99	17598	370	23	1965	16510	520	200	190	2050
19. Horodenka	4	104	18	110	17	1000	606	10	367	124	—	100	—	—
20. Husiatyn	17	68[illegible]	56	484	109	18300	1119	40	154	—	90	280	—	200
21. Jarosław	42	1586	233	717	255	31500	2020	94	6956	4683	270	315	262	1350
22. Jasło	3[illegible]	1358	231	662	320	32536	1607	97	4888	20667	1341	240	439	4070
23. Jaworów	4	157	17	57	28	—	298	8	21	1404	—	25	15	150
24. Kałusz	5	10[illegible]	27	185	34	3440	228	10	183	—	—	—	—	—
25. Kamionka st.	9	330	101	285	35	2300	1400	32	17	626	975	—	—	—
26. Kolbuszowa	10	277	23	108	63	18000	529	17	155	2895	—	—	—	—
27. Kołomyja	7	188	42	132	38	—	366	14	115	—	—	—	53	—
28. Kosów	2	111	7	95	7	1175	262	8	54	—	—	—	—	—
29. Kraków	29	844	138	299	178	16890	1556	69	3644	4338	975	596	2130	5875
30. Krosno	27	1351	132	389	196	29255	1141	50	3580	15355	246	138	400	1750
31. Limanowa	22	685	109	297	141	12200	1359	35	3158	19686	228	30	5215	150
32. Lisko	3	141	6	66	16	15000	190	6	190	1925	—	—	—	—
33. Lwów	42	1124	272	615	260	16850	2255	72	5639	1322	149	576	1289	2900
34. Łańcut	31	1547	110	375	200	50871	1344	53	8497	5500	1464	193	100	11450
35. Mielec	10	320	61	122	85	6000	336	17	952	5912	—	160	450	1550
36. Mościska	24	772	98	332	134	7000	1114	47	1459	544	—	831	—	1730

Powiat autonomiczny	K. mają na wspólny użytek maszyn	Ilość Kółek, które wprowadziły: nowe odmiany zbóż	nawożenie łąk	rośliny pastewne	zmiany w uprawie	robotę krowami	Drenowano na morgach	Ilość Kółek, które są członkami c. k. Tow. gospod. lub roln.	Sklepy: we własnym zarządzie	Sklepy: wydzierżawione	Z dzierżawy sklepów wpłynęło kor.	Udziały w koronach	Przy sklepach znajduje się: trafik	sprzedaży wina	sprzedaży napoi słodzonych	Ubezpieczono: domy na kor.	Ubezpieczono: towary na kor.	Przy Kółkach: zawiązano straży	Przy Kółkach: mają sikawek	Kółka rolnicze złożyły na cele ogólnego dobra
1. Biała	20	9	4	7	15	10	460	1[illegible]	9	8	1070	2155	8	11	2	19600	17947	3	4	283
2. Bóbrka	1	2	—	2	3	1	—	1	1	2	70	1800	2	2	2	—	4000	1	1	—
3. Bochnia	28	12	17	19	22	13	—	15	17	14	163[illegible]	4668	23	19	4	17900	7330	11	14	4244
4. Borszczów	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	—
5. Brody	—	1	1	2	4	1	—	1	7	3	274	3823	3	6	1	1200	6720	—	—	—
6. Brzesko	17	16	8	15	21	14	33	11	16	10	815	18143	15	20	15	6500	46720	9	19	241
7. Brzeżany	1	4	—	1	4	1	—	4	3	4	300	1154	3	2	1	—	1400	1	—	—
8. Brzozów	6	1	1	7	10	10	180	2	12	1	1521	22294	14	16	3	2400	58320	7	8	245
9. Buczacz	6	8	1	6	7	2	—	6	9	8	47[illegible]	4358	5	7	7	4100	21230	2	2	80
10. Chrzanów	7	8	6	12	13	7	160	6	13	9	690	10574	8	18	5	4800	26042	7	5	3148
11. Cieszanów	3	3	—	5	4	2	—	4	1	—	—	90	—	—	—	—	—	—	—	—
12. Czortków	4	3	1	5	4	2	—	3	—	1	20	—	1	1	—	30000	—	2	2	68
13. Dąbrowa	15	14	5	20	26	12	3	4	16	8	1499	8107	6	21	2	10600	11600	13	13	470
14. Dobromil	2	3	1	3	4	4	—	3	1	3	300	1944	2	4	—	1000	12000	1	1	600
15. Drohobycz	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	9000	—	1	—	6500	9000	—	—	15
16. Gorlice	16	7	5	9	9	8	—	11	6	8	1972	20372	11	11	4	17000	35450	2	[illegible]	535
17. Gródek	4	5	2	2	2	1	—	4	—	8	1042	1518	4	6	[illegible]	2000	—	1	1	2107
18. Grybów	10	3	1	5	5	4	—	3	3	6	2410	5113	5	7	2	9200	12300	—	—	492
19. Horodenka	—	—	1	3	2	—	—	—	2	1	120	543	1	1	—	—	200	1	1	—
20. Husiatyn	3	4	—	7	4	—	—	3	1	5	349	850	2	3	2	13000	1500	5	8	45
21. Jarosław	15	13	8	23	25	11	—	14	10	10	2337	6195	12	8	3	22600	563[illegible]	13	12	207
22. Jasło	25	11	8	19	29	17	674	11	18	12	2010	12890	21	14	15	19502	1815[illegible]	18	20	1387
23. Jaworów	8	—	1	1	1	1	150	1	1	1	30	18	1	2	2	—	2000	1	1	—
24. Kałusz	1	4	1	4	1	1	—	2	1	2	700	460	3	2	1	3200	1400	1	—	—
25. Kamionka st.	1	—	1	4	2	1	—	1	3	1	400	5314	1	2	1	2600	9700	—	—	—
26. Kolbuszowa	3	2	3	2	3	4	—	—	2	4	80	3715	2	4	1	—	950	2	1	61
27. Kołomyja	—	4	—	2	3	1	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28. Kosów	2	1	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1650	—	1	1	—
29. Kraków	29	12	6	9	20	3	240	14	5	16	2778	6381	16	18	7	12600	6250	7	8	1583
30. Krosno	15	7	6	10	12	15	173	1	13	13	3616	13413	21	22	7	17000	[illegible]0382	4	4	3210
31. Limanowa	7	6	6	12	12	13	—	1	1	5	590	1129	6	6	5	10000	8000	2	2	20
32. Lisko	1	—	—	—	2	1	—	—	2	1	50	4330	3	3	3	—	2000	—	—	—
33. Lwów	17	17	6	25	25	6	—	7	8	14	1927	3577	15	9	8	4550	6979	23	26	276
34. Łańcut	14	12	7	13	17	7	—	9	18	—	—	22213	12	15	11	14500	27804	6	7	[illegible]222
35. Mielec	2	4	3	6	5	2	—	2	4	4	490	6056	3	7	1	4000	5578	3	3	—
36. Mościska	5	14	6	17	1[illegible]	1	—	7	6	8	1200	1206	4	6	[illegible]	4000	1200	19	17	550

Powiat autonomiczny	Ilość sprawozdań Kółek	Ilość członków	Ilość zebrań: ogólnych	Ilość zebrań: zwyczajnych	Ilość zebrań: Zarządu	Wartość własnych budynków	Czytelnie liczą: dzieł	Czytelnie liczą: czasopism	Kółka sprowadziły: nasion	Kółka sprowadziły: nawozów sztucznych	Kółka sprowadziły: maszyn	Kółka sprowadziły: drzewek owocowych	Kółka sprowadziły: pasz treściwych	Kółka sprowadziły: węgla
37. Myślenice	25	1679	84	181	129	30228	482	54	10397	39001	2240	234	265	1538
38. Nadwórna	4	108	9	105	22	—	261	15	250	—	—	—	—	—
39. Nisko	18	546	91	217	132	4400	716	30	191	2634	—	—	20	—
40. Nowy Sącz	30	785	52	321	149	3800	1165	56	4393	14440	3556	629	900	100
41. Nowy Targ	26	1453	80	310	245	78083	1233	65	18330	41668	713	596	3996	1400
42. Pilzno	14	578	59	194	112	4800	604	29	2703	8259	—	392	—	700
43. Podhajce	16	488	86	262	98	1500	667	28	253	—	—	1000	—	—
44. Przemyśl	27	1450	157	470	260	4700	2150	63	12481	7761	422	615	1404	2300
45. Przemyślany	20	594	75	541	122	2600	1126	58	3123	1985	1180	486	411	50
46. Przeworsk	22	1113	109	318	159	8200	1031	57	8432	3199	—	365	135	6325
47. Rawa ruska	3	85	2	4	4	400	150	3	151	—	—	—	—	—
48. Rohatyn	17	535	23	248	69	7690	805	40	747	—	80	180	—	150
49. Ropczyce	29	844	137	508	183	2000	1765	68	6195	12526	1415	500	347	5286
50. Rudki	17	604	36	351	87	29600	1093	46	1818	666	—	250	150	500
51. Rzeszów	52	2370	285	863	433	38825	3397	105	3676	15177	1104	492	625	10200
52. Sambor	20	951	42	391	139	23620	1740	53	1683	578	—	110	—	1150
53. Sanok	32	1741	82	361	157	33507	1748	59	2774	4448	110	53	—	250
54. Skałat	17	498	47	446	94	1700	1781	51	105	25	1070	305	—	300
55. Śniatyn	4	126	7	166	13	—	321	11	20	1146	—	—	—	—
56. Sokal	7	176	4	188	41	—	345	14	407	—	—	65	—	—
57. Stanisławów	11	288	39	295	77	2380	1394	24	348	—	—	—	150	—
58. St. Sambor	5	198	10	28	40	9000	175	7	20	800	—	—	—	450
59. Stryj	4	103	10	46	25	2700	85	11	40	—	—	50	15	150
60. Tarnobrzeg	38	1007	210	559	363	18970	1397	87	1326	1640	816	263	—	750
61. Tarnopol	28	952	92	496	173	12240	1548	48	1248	119	—	133	35	2195
62. Tarnów	27	912	162	368	258	15355	2154	59	2665	15990	1036	207	110	1260
63. Tłumacz	3	89	7	88	25	—	374	11	100	—	—	—	—	—
64. Trembowla	13	596	29	311	96	9800	707	23	476	—	600	—	—	150
65. Turka	1	18	—	8	2	—	—	1	400	—	—	—	—	—
66. Wadowice	41	1280	173	492	350	35403	1536	73	17131	36328	165	100	11105	4800
67. Wieliczka	39	1549	109	565	197	19838	1559	75	3577	13507	3323	286	527	9750
68. Zaleszczyki	3	165	11	40	52	—	96	7	—	—	—	—	—	—
69. Zbaraż	13	406	33	176	158	300	669	20	863	175	466	160	—	1450
70. Złoczów	16	534	32	239	105	6600	1392	26	20	—	—	112	—	—
71. Żółkiew	3	55	8	50	51	5400	237	5	—	360	—	100	—	—
72. Żydaczów	9	354	12	95	52	1400	500	16	1050	480	90	—	—	1100
73. Żywiec	31	1671	98	358	258	17000	1009	46	27602	17923	—	256	2148	3000
Razem	1340	52375	5773	22046	9200	992290	73226	2887	243356	435068	30895	15107	40773	124359

Powiat autonomiczny	K. mają na wspólny użytek maszyn	Ilość Kółek, które wprowadziły: nowe odmiany zbóż	nawożenie łąk	rośliny pastewne	zmiany w uprawie	robotę krowami	Drenowano na morgach	Ilość Kółek, które są członkami c. k. Tow. gospod. lub roln.	Sklepy: we własnym zarządzie	Sklepy: wydzierżawione	Z dzierżawy sklepów wpłynęło kor.	Udziały w koronach	Przy sklepach znajduje się: trafik	sprzedaży wina	sprzedaży napoi słodzonych	Ubezpieczono: domy na kor.	Ubezpieczono: towary na kor.	Przy Kółkach: zawiązano straży	Przy Kółkach: mają sikawek	Kółka rolnicze złożyły na cele ogólnego dobra
37. Myślenice	17	4	4	7	8	6	—	6	10	10	1340	14153	16	18	7	14400	10123	4	4	1878
38. Nadwórna	—	1	—	2	2	—	—	—	1	1	250	1106	1	2	—	—	5300	—	—	—
39. Nisko	3	3	4	5	8	2	—	—	4	8	699	1300	5	8	2	3200	7400	4	3	20·50
40. Nowy Sącz	17	8	3	11	15	10	—	3	8	9	2691	4035	10	14	9	2800	17815	—	—	99
41. Nowy Targ	7	6	7	6	4	5	—	4	10	12	1774	40216	14	20	1	53300	82844	3	4	2493
42. Pilzno	3	6	3	6	8	2	—	6	4	4	400	1849	5	4	2	4800	9180	6	4	24
43. Podhajce	—	4	—	6	6	2	—	5	5	1	60	1042	3	2	1	600	500	1	2	62
44. Przemyśl	1	11	3	16	12	4	—	11	5	7	1166	5287	6	7	3	3183	5100	10	4	261
45. Przemyślany	5	9	5	10	11	1	—	3	6	8	447	796	10	9	—	2400	2400	3	4	160
46. Przeworsk	8	5	3	10	17	5	—	6	1	11	1240	1600	11	4	4	3600	1100	6	10	4013
47. Rawa ruska	—	—	—	2	—	2	—	1	—	2	220	—	—	1	1	400	—	—	—	—
48. Rohatyn	2	6	1	8	10	2	—	2	11	2	270	3375	6	4	3	1800	6035	—	—	90
49. Ropczyce	12	13	7	16	19	10	—	8	3	12	404	750	12	14	6	—	5200	10	8	2780
50. Rudki	2	5	2	4	3	1	—	8	8	6	1420	5594	6	13	10	16400	7500	13	10	230
51. Rzeszów	27	22	12	22	31	17	130	26	21	9	1080	26772	16	25	12	22800	20421	12	15	1095
52. Sambor	7	8	1	5	10	2	—	9	7	12	2686	14595	14	15	6	15900	6686	3	5	2285
53. Sanok	5	4	2	10	8	6	—	1	17	16	3555	14527	19	14	9	16800	22140	11	11	871
54. Skałat	5	3	1	9	6	1	—	3	5	4	270	1130	3	9	7	1200	3700	—	—	12
55. Śniatyn	—	4	—	2	2	1	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
56. Sokal	—	4	1	4	4	1	—	—	1	—	—	10	1	1	1	—	—	—	—	—
57. Stanisławów	2	4	1	5	3	2	—	2	7	1	200	2698	2	2	1	1200	10000	1	2	250
58. St. Sambor	—	2	—	2	1	1	—	1	1	4	650	1092	—	4	4	—	—	—	—	72
59. Stryj	—	1	1	—	—	—	—	2	3	1	40	2171	1	2	—	2000	3500	—	—	192
60. Tarnobrzeg	24	11	12	16	23	4	—	7	5	24	2118	1459	22	25	7	8100	5800	8	8	977
61. Tarnopol	9	10	4	15	11	2	—	7	3	7	736	614	3	3	2	7000	1300	3	4	210
62. Tarnów	8	12	10	11	18	4	1080	7	5	7	1400	8155	9	8	1	13700	5900	8	9	642
63. Tłumacz	2	—	—	2	2	1	—	1	—	2	60	420	-	2	1	—	—	1	—	200
64. Trembowla	6	3	—	4	3	—	—	2	7	2	196	393	5	6	3	2800	1200	—	—	10
65. Turka	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	80	610	—	1	—	—	—	—	—	—
66. Wadowice	18	17	9	19	25	13	—	6	5	21	426	5021	18	25	4	21800	900	6	7	1214
67. Wieliczka	37	12	10	11	24	9	245	8	5	10	692	2446	7	9	1	3800	5700	6	8	1119
68. Zaleszczyki	—	1	—	—	—	—	—	1	1	1	300	11664	—	2	2	—	15150	—	—	70
69. Zbaraż	2	3	—	7	8	1	—	1	2	5	401	4200	3	3	4	—	7000	2	1	50
70. Złoczów	5	1	—	2	4	2	30	2	9	3	310	4651	4	6	6	6300	7922	2	3	820
71. Żółkiew	—	2	1	1	1	1	—	—	—	2	330	250	—	1	2	5400	1000	—	—	—
72. Żydaczów	—	1	—	1	2	2	—	2	5	2	370	3554	3	2	1	—	13650	—	—	36
73. Żywiec	8	11	7	10	12	5	—	12	3	9	574	15707	5	9	2	10000	24200	5	2	309
Razem	530	427	230	556	652	303	3558	335	397	446	64096	406665	473	568	249	507685	715657	295	316	41088

Statystyka Zarządów Kółek rolniczych.

W 1340 Kółkach rolniczych, których sprawozdania podaliśmy, spełniali obowiązki:

przewodniczącego: właściciele dóbr w 67 (5%), duchowni w 320 (23·88%), nauczyciele w 86 (6·42%), włościanie w 745 (55·60%), osoby innych zawodów w 97 (7·24%), nieobsadzone w 25 (1·86%);

zastępcy: właściciele dóbr w 8 (0·60%), duchowni w 36 (2·69%), nauczyciele w 38 (2·84%), włościanie w 1114 (83·13%), osoby innych zawodów w 108 (8·06%), nieobsadzone w 36 (2·68%);

sekretarza: właściciele dóbr w 5 (0·37%), duchowni w 15 (1·12%), nauczyciele w 245 (18·28%), włościanie w [illegible] ([illegible]5 5%), osoby innych zawodów w 155 (11·57%), nieobsadzone w 35 (2·61%).

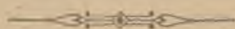
Ogólne zestawienie ze sprawozdań Kółek rolniczych.

Złożyło sprawozdanie z czynności za 1908 rok z 73 powiatów (w 1907 r. 1295)		1.340 Kółek r.	
Wyżej wyszczególnionych 1340 Kółek liczy członków		52.375	
odbyły w r. 1908 zebrań:			
ogólnych	5.773		
zwyczajnych	22.046		
Zarządu	9.200		
Razem zebrań		37 019	
Wartość własnych budynków Kółek rolniczych wynosi			K 992 290
Wartość własnych budynków powiększyła się w porównaniu z r. 1907 o kwotę			„ 165.318
Biblioteki Kółek rolniczych liczą dzieł (r. 1907 — 73.555)	73.226		
Kółka rolnicze prenumerowały czasopism (r. 1907 — 2.992)	2.887		
Kółka rolnicze sprowadziły w r. 1908:			
nasion za kwotę (r. 1907 za K 314 265)			„ 243.356
nawozów sztucznych za kwotę (r. 1907 za K 329.652)			„ 435.068
maszyn i narzędzi rolniczych za kwotę (r. 1907 za K 27.247)			„ 30.895
drzew owocowych . . . sztuk	15.107		
pasz treściwych cnt. mtr.	40.773		
węgla	124.359		
Kółka rolnicze przeprowadziły drenowanie na morgach	3.558		
Ilość Kółek, które są członkami c. k. Tow. gosp. lub roln.	335		
Z 1340 Kółek wprowadziło:			
1. nowe odmiany zbóż	427		
2. nawożenie łąk	230		
3. nowe rośliny pastewne	556		
4. zmiany w uprawie	652		
5. robotę krowami	303		
6. wspólne użycie maszyn	530		
Kółka rolnicze posiadają:			
Straży pożarnych	295		
Sklepów prowadzonych we własnym zarządzie	397		
Sklepów oddanych w dzierżawę	446		
Udziały złożone na przedsiębiorstwa handlowe wynoszą (r. 1907 — K 375.990)			„ 406.665
Z dzierżawy sklepów wpłynęło do kasy Kółek roln. (r. 1907 — K 41.721)			„ 64.096
Trafikę posiada sklepów Kółek roln. (r. 1907 — 477)	473		
Sprzedaż wina lub wyszynk prowadzi sklepów K. r. (r. 1907 — 549)	568		
Sprzedaż napoi słodzonych „ „ „ „ (r. 1907 — 252)	249		
Ubezpieczono od ognia:			
własne budynki Kółek rolniczych na kwotę (w r. 1907 — 378.604 K)			„ 507.685
towary w sklepach Kółek rolniczych na kwotę (w r. 1907 — 518.650 K)			„ 715.657
Kółka r. złożyły w r. 1908 na potrzeby kościołów (w r. 1907 — 20.472 K)	K 30.824		
„ „ „ na cele ogólnego dobra (w r. 1907 — 4.304 K)	K 10 264		
Razem (r. 1907 — 24.776)			„ 41.088

Protokół

z X. Ogólnej Rady Towarzystwa Kółek rolniczych w Przeworsku,

w dniach 6. i 7. lipca 1908 r.

Ogólna Rada Towarzystwa Kółek rolniczych, zwołana do Przeworska na dnie 6. i 7. lipca 1908 r., rozpoczęła się uroczystem nabożeństwem w kościele OO. Bernardynów.

Po nabożeństwie delegaci wraz z zaproszonymi gośćmi zebrali się w sali Sokoła o godzinie 9. rano.

Jawiło się na Ogólną Radę 212 delegatów, mających prawo głosu i 36 mających prawo uczestnictwa, oraz 24 delegatów Zarządów powiatowych; oprócz tego brało udział w Ogólnej Radzie około 60 członków Kółek rolniczych z powiatu łańcuckiego i jarosławskiego w charakterze gości.

Z członków Zarządu głównego stanęli pp. prezes Artur Zaremba-Cielecki, wiceprezes prof. Rylski, sekretarz Dr. Dulęba, skarbnik dr. Pawlikowski, Adamski, Dr. Miczyński, Jarosz, Mięsowicz, Smagała, Maślanka, Turnau, z członków delegowanych: ks. Wojnarowicz, Miecz. Zaleski, Dr. Prażmowski, Narcyz Ulmer. Usprawiedliwili swą nieobecność pp. Dr. Głąbiński, Konopka, Dr. Gargas, ks. Jelonek.

Z członków założycieli wziął udział p. Maryan Jaroszyński i delegaci: Oddziału c. k. Tow. gospodarskiego w Rudkach, Zarządu pow. K. r. w Krakowie, Wydziału Rady pow. w Łańcucie i Wydziału Rady pow. w Tarnobrzegu.

Zaszczycili zebranie swą obecnością Ks. Infułat Federkiewicz, delegat JEks. Ks. Biskupa Pelczara, radca Szeligowski, jako zastępca JEks. Pana Namiestnika, radca Struszkiewicz, jako reprezentant c. k. Ministerstwa rolnictwa, ks. Lubomirski, ks. Władysław Sapieha.

Reprezentowali na Radzie: c. k. Towarzystwo gospodarskie pp. Jan hr. Mycielski i Jerzy Turnau, c. k. Towarzystwo rolnicze pp. Dr. Jan Hupka i Dr. Józef Raczyński, Radę Oddziału łańcucko-jarosławskiego Tow. gospodarskiego p. Turnau, Towarzystwo rolnicze ks. cieszyńskiego p. Artur Zaremba-Cielecki, Biuro Patronatu dla Spółek oszczędności i pożyczek Dr. Franciszek Stefczyk, Związek krajowy ochotniczych straży pożarnych p. Michał Osiński i Towarzystwo chowu drobiu w Jarosławiu p. Józef Dąbrowski.

Udział w Radzie wzięli także posłowie sejmowi i parlamentarni pp. Wojciech Wiącek, Antoni Maślanka, Aleksander hr. Skarbek, Jan Wasung, Dr. Szymon Bernadzikowski, Bomba, Jedynak, Dr. Stefczyk, Długosz, Jachowicz, Średniawski, Jampolski, Wójcik, Żardecki.

W kwadrans po dziewiątej prezes Zarządu głównego poseł Artur Zaremba-Cielecki otworzył Zjazd, witając w serdecznych słowach delegatów. Słów parę poświęcił wydatnym wynikom działalności w ubiegłym roku. Jako najważniejsze momenty uważa mowca budowę własnego domu, który prawdopodobnie w sierpniu zostanie oddany do użytku, podnoszenie się budżetu Towarzystwa i wzrastanie subwencyi krajowych. Dochody własne dochodzą do 32 proc. ogółu dochodów, wzrastają wkładki członków i zwroty za lustracye.

Wprowadzenie legitymacyi dla członków jest w dużej mierze kryteryum wpływu i oddziaływania na ogół: przyjęcie i opłacanie legitymacyi przez 35.000 członków świadczy o wpływie możnym na lud; rzecz niedziwna, bo Towarzystwo skupia lud cały i wszystkie jego potrzeby obejmuje.

W roku sprawozdawczym Towarzystwo utraciło kilku serdecznych gorliwych przyjaciół. Dnia 12. kwietnia ręka zbrodniarza przecięła wątek życia tej miary męża, co Andrzej Potocki, a 5. czerwca zgrzybiały pracą usnął w Bogu Bolesław Augustynowicz, który w owych czasach, gdy To-

warzystwo nie zdobyło sobie jeszcze zaufania, nie wahał się pierwszy objąć kierownictwa i przewodnictwa Towarzystwa.

Kółka rolnicze są silne, bo polityki nie uprawiają, stoją ponad nią, ale nad życie kochają ideały. W sercach żywimy miłość ojczyzny, to też żywo odczuwamy każdą krzywdę braci. Ustawa o wywłaszczeniu skieruje swe ostrze przeciwko twórcom samym i ufamy, że bracia nasi znajdą dość siły, aby posterunki swoje uratowali i utrzymali. My tem więcej zobowiązani jesteśmy do działania na pożytek ojczyzny, ponieważ mamy zapewnioną swobodę pracy. Zawdzięczamy ją wielkodusznemu monarsze i dlatego kończąc swą mowę, wzywa mowca obecnych do wniesienia okrzyku na cześć Cesarza.

Na sekretarzy powołuje przewodniczący pp. Józefa Sigmunda, delegata K. r. w Błudnikach, i Karola Jakubowskiego, delegata Zarządu powiatowego w Przemyślu.

Następnie oświadczył prezes, iż Zjazdowi przesłali życzenia telegraficznie prezes Koła Polskiego Prof. Dr. Głąbiński, Roman hr. Potocki, prezes Komitetu c. k. Towarzystwa gospodarskiego p. M. Brykczyński, za Redakcyę Rolnika Dr. Pajgert, prezes Zarządu powiatowego w Białej p. Adolf Poniński, Karol Czecz, Stefan baron Konopka, Dr. Gargas, ks. Jelonek.

Zarazem wyraża podziękowanie gospodarzom: ks. Lubomirskiemu, burmistrzowi Świtalskiemu i prezesowi „Sokoła“ Zborowskiemu.

Z kolei przemawiali:

P. Jerzy Turnau w imieniu Tow. gospodarskiego wyraził życzenie wspólnej pracy Kółek z Towarzystwem gospodarskiem.

Infułat Ks. Federkiewicz w imieniu kapituły przemyskiej życzył tak Zjazdowi w obradach, jak i całemu Towarzystwu wzajemnego wyi rozumienia, co przy wiedzy, pracy i uczciwośc uczyni Towarzystwo silnem i dzielnem.

Poseł przeworski Andrzej ks. Lubomirski powitał delegatów imieniem okręgu, który w pracy asocyacyjnej może poszczycić się bardzo wydatnymi rezultatami. Okręg chlubi się tem, że tu powstała instytucya, która pomogła nam do zwycięstwa nad wrogami.

Mowca życzył owocnych obrad imieniem Koła Polskiego i prezesa Głąbińskiego, który wyraża żal, że nie może niestety wskutek nawału innych obowiązków wziąć udziału w Zjeździe. Mowca we własnem imieniu oświadcza, że jako referent subwencyi rolniczych w Sejmie troszczy się gorliwie o Tow. Kółek rolniczych i wyraża przekonanie, że lokacya funduszów w tem Towarzystwie jest najowocniejsza.

Wreszcie serdecznemi słowy powitali delegatów burmistrz miasta Świtalski, prezes „Sokoła“ Dr. Zborowski i Dr. Hupka imieniem krakowskiego Tow. rolniczego.

Po tych przemówieniach reprezentacyjnych przystąpiono do porządku dziennego.

Na wniosek p. Stefanowskiego uchwalono zwolnić Zarząd od czytania sprawozdania z ostatniej Ogólnej Rady Kółek.

P. J. Froń, delegat Zarządu głównego na powiat Horodenka, postawił wniosek, aby wysłać telegram hołdowniczy z okazyi 60-go jubileuszu Najjaśniejszego Pana. Wniosek ten jednogłośnie z entuzyazmem uchwalono.

Następnie zabrał głos referent Zarządu głównego Dr. Bronisław Dulęba i przedstawił dokładnie sprawozdanie z działalności Zarządu głównego i Towarzystwa za r. 1907. Do najważniejszych spraw zaliczyć należy zaprowadzenie kart legitymacyjnych; referent zaznacza pomyślny rezultat, gdyż 1023 Kółek zgłosiło się dla członków o legitymacye, których wystawiono 36.000. Organizacyę powiatową także posunięto daleko naprzód, gdyż utworzono kilkanaście Związków powiatowych, a między innymi: w Białej, Myślenicach, Wadowicach, Żywcu, Krośnie, Trembowli. Do organizacyi tych przyczynił się osobny fundusz, udzielony przez Wydział krajowy, a do należytego funkcyonowania tych Zarządów wydane przez Zarząd główny „Normy zasadnicze regulaminu“,

Aby mieć możność zaznajamiania na miejscu członków Kółek rolniczych z działalnością Towarzystwa, urządził Zarząd główny kurs dla instruktorów i organizatorów i tym sposobem zapoznał z kierunkami pracy organizacyjnej 57 uczestników, z których blizko połowa obecnie spełnia funkcye instruktorów i lustratorów w powiatach.

Oprócz tego odbyły się wykłady o organizacyi i działalności Kółek rolniczych w seminaryach duchownych w Tarnowie i we Lwowie przy licznym współudziale alumnów.

Działalność handlowa obejmuje liczną korespondencyę, poparcie próśb o bezprocentowe pożyczki, lustracye sklepów Kółek rolniczych, (400 lustracyi, przeprowadzonych przez 4 lustratorów) nadzór nad kursami czernichowskimi, a wreszcie kontrolę i tworzenie składnic powiatowych. Ten ostatni kierunek, tworzenia składnic powiatowych, ma wielką doniosłość: wskazuje na to i ta okoliczność, że w licznych powiatach domagają się Kółka gwałtownie tworzenia składnic; nowe składnice założono w Ciężkowicach, w Gorlicach, Poroninie, w Dubiecku, w Witkowie nowym i Szczakowej, jest w toku utworzenie składnic w Wadowicach, w Zakopanem, w Żydaczowie, w Tarnopolu, w Dąbrowie, w Borszczowie i w Żabnie.

Tak żywy i znaczny wzrost działalności handlowej wywołał konieczność utworzenia ścisłych ram dla niej. Komisya handlowa ułożyła więc nową instrukcyę dla sklepów Kółek rolniczych, przygotowuje instrukcyę dla składnic powiatowych i zastanawiała się nad planowem podjęciem organizacyi stałych kursów handlowych.

Całej działalności Towarzystwa dotykają różne propozycye utworzenia centralnej współdzielczej organizacyi handlowo-rolniczej.

Referent, rzuciwszy okiem na wzmagający się stale rozwój Towarzystwa i jego historyę, wyra-

ża przekonanie, że stale będzie ono kroczyło na drodze postępu, nie kładąc przeszkód innym instytucyom i organizacyom, jednakże przy zawarowaniu swoich interesów; w szczególności rozwój Towarzystwa i innych podobnych instytucyi, powstałych drogą dobrowolnego zrzeszenia się, odsunie zapewne daleko myśl tworzenia przymusowych zrzeszeń ekonomicznych.

W kierunku oświatowym zaopatruje Zarząd główny czytelnie Kółek rolniczych w odpowiednie dziełka rolnicze, dalej zmieniono Przewodnik z dwutygodnika na czasopismo 10 ciodniowe.

Akcyę pożarniczą rozwinęło Towarzystwo przez urządzenie kursów pożarnictwa w Żywcu, Brzeżanach, Złoczowie, Nowym Targu i Biskowicach, pow. samborskiego. W końcu zaznaczył referent, że był przy narodzinach Kółek i ukochał tę sprawę, a zakończył wyczerpujący referat słowami:

„Bracia! kupmy się i pracujmy, a zgotujemy lepszą przyszłość!“

Po referacie Dra Dulęby przedstawił prof. Miczyński sprawozdanie Zarządu głównego z działalności rolniczej, który wiele czyni dla podniesienia rolnictwa.

Popierają to następujące cyfry: pól doświadczalnych założono z odmianami zbóż 520, z roślinami pastewnemi 139, z nowemi odmianami ziemniaków 160, z nawozami sztucznymi 62; ogłoszono dla 10 powiatów konkurs na urządzenie poprawnych gnojowni; dostarczono Kółkom rolniczym 241½ wagonów sztucznych nawozów, 12½ wagonów różnych nasion, 378 różnych maszyn i narzędzi rolniczych. Drugą gałęzią działalności jest nauczanie i interwencya inspektorów rolniczych. Urządzono 9 kursów weterynaryjno-hodowlanych, prowadzono agitacyę w sprawach mleczarskich, w sprawach melioracyi rolnych, ulepszenia pastwisk gminnych, chowu drobiu i królików. Pozatem brali inspektorowie często udział w Zgromadzeniach powiatowych i zebraniach poszczególnych Kółek, tudzież zasilali „Przewodnik Kółek rolniczych“ fachowemi pracami.

Mleczarstwo ograniczyło się tylko na agitacyi i objaśnieniach przez wydane w tym celu książki i podręczniki.

W celu rozpowszechnienia hodowli lnu urządzono wystawę w Wadowicach.

W końcu referent przedstawił działalność w kierunku sadownictwa, pszczelnictwa i hodowli królików, a także używania krów do zaprzęgu.

Nad sprawozdaniem rozwinęła się dyskusya, w której zabierali głos:

Del. Krzeptowski z Zakopanego (pow. nowotarski) podniósł wielką pracę i zasługi Zarządu głównego i wyraził życzenie, aby i nadal praca dla dobra ludu tak była prowadzona, w końcu stawia wniosek, który jednogłośnie uchwalono:

Ogólna Rada wyraża Zarządowi głównemu i prezesowi uznanie i wdzięczność za pracę i wyraża prośbę, aby praca ta szła w ogólnych zarysach w tym samym kierunku.

Del. Jaroszyński z Błudnik (członek założyciel) zaznacza, że pomimo wielkiej pracy Zarządu głównego, Kółka rolnicze chromają, gdyż potrzebują częstszych lustracyi. Zarządy powiatowe powinny być lepiej zorganizowane, tak, by mogły przejąć znaczną część agend, oraz podejmować lustracye. Prosi, by Zarząd główny tak samo się opiekował Kółkami we wschodniej Galicyi, jak w zachodniej, gdyż wschód więcej ma potrzeb i jest więcej nawet zagrożony.

Del. Ks. Józef Dziedzic z Kamienia dolnego (pow. niski) zaznacza, że z przyjemnością jedzie na Ogólną Radę, gdzie można usłyszeć pocieszające słowa, że Kółka rolnicze coraz lepiej wypełniają swe zadania. Mowca podnosi słuszność słów, że Kółko rolnicze jest szkołą rolniczą, bo przez nie dopiero można się nauczyć, jak należy wzorowo prowadzić gospodarkę. Ubolewa nad tem, że szkoły ludowe nie zaznajamiają dziatwy z rolnictwem. Jest to bardzo źle, gdyż po ukończeniu szkoły ludowej dziatwa wiejska nie tylko, że nie ma pojęcia o żadnych pracach rolniczych, lecz co gorsza i później się tem zajmować nie chce.

Gdyby w szkołach obok różnych figur geometrycznych były różne modele domku, pługa i innych narzędzi rolniczych, to byłaby możność zaznajomienia dziatwy ze sprawami, które najwięcej ją obchodzić powinny.

Wina tego spada na seminarya nauczycielskie, gdyż nie udzielają nauczycielom odpowiedniego wykształcenia rolniczego. Aby temu zaradzić, ludność nasza powinna wnosić petycye o unarodowienie i urolniczenie seminaryów nauczycielskich i szkół ludowych, jak w obecnym czasie wnosi petycye o zamykanie szynków w niedzielę i święta. Mowca rzuca myśl, aby wstawić w budżet Towarzystwa fundusz na premiowanie gospodarstw włościańskich. Aby zaś zaznajomić szerszy ogół z Przewodnikiem Kółek rolniczych, radzi rozsyłać numera okazowe, jak to czynią Redakcye innych czasopism. W końcu domaga się mowca wprowadzenia na łamy Przewodnika działu kobiecego i apeluje do delegatów, aby urządzali częste wycieczki i zwiedzali wzorowe gospodarstwa.

Przewodniczący przerwał dyskusyę i zarządził wybór komisyi matki. Na wniosek wiceprezesa prof. Rylskiego, wybrani zostali do niej pp.: Bolesław Żardecki, Franciszek Wójtowicz, Ks. Andrzej Konieczny, Ludwik Szafrański, Władysław ks. Sapieha, Jan Iwańczyszak, Andrzej Szylar, Józef Wyżykowski, oraz prezes Towarzystwa Artur Zaremba Cielecki. Następnie przewodniczący odroczył posiedzenie do popołudnia.

Drugie posiedzenie otworzył prezes p. Cielecki o godzinie 5. po południu. Przystąpiono do dalszej dyskusyi nad sprawozdaniem.

Del. Stanisław Chruściel z Przedmieścia czerlańskiego, pow. gródeckiego, nadmienił, że uprawa lnu u nas się nie udaje i zwróci

się do Zarządu głównego, aby podjął usiłowania stworzenia przędzalni w kraju.

Radca Zaleski, nawiązując do przemówienia Ks. Dziedzica, stwierdza, że w planach naukowych jest nauka rolnictwa uwzględniona. Na wsi stara się szkoła zapoznać dzieci z dziedzinami rolniczemi, musi się jednak liczyć z wiekiem dzieci i z warunkami miejscowymi. Zresztą od wakacyi powstaną osobne typy seminaryów, które uwzględniać będą w typie wiejskim zagadnienia rolnicze i wykształcać będą w tym kierunku nauczycieli wiejskich. Z typów wiejskich, ma nadzieję mowca, wyjdą w przyszłości nauczyciele, którzy będą mieć głębsze wykształcenie rolnicze i dać będą mogli więcej tak rolnikom jak dziatwie samej.

Del. poseł Wasung stawia wniosek o przełożenie porządku dziennego, mianowicie, aby 8 punkt o zmianę statutu przestawić i złączyć ze sprawozdaniem.

Dr. Dulęba sprzeciwia się temu.

Del. poseł Antoni Bomba z Budziwoja, pow. rzeszowskiego, popiera wniosek posła Wasunga i zaznacza, że zmiana statutu jest rzeczą ważną, od której zależy dalszy ciąg obrad. Narzeka na krzywdzenie Kółek ze strony rządu, który daje za wiele subwencyi c. k. Towarzystwom rolniczym w stosunku do Towarzystwa Kółek rolniczych.

Przewodniczący p. Cielecki wyjaśnia, że przyjęcie wniosku p. Wasunga spowodowałoby przerwę w obradach, bo musiałoby być zarządzone wpierw posiedzenie Zarządu głównego. Zarząd główny bowiem nie powziął dotąd stanowczej decyzyi, jakie stanowisko ma zająć wobec wniosku Zarządu powiatowego brzeskiego i ustalił dalszy ciąg swego posiedzenia na godz. 8. wieczorem. W razie przyjęcia wniosku del. Wasunga musiałoby posiedzenie Zarządu głównego odbyć się zaraz, a wskutek tego obrady musiałyby być przerwane.

Po tym wyjaśnieniu wniosek p. Wasunga oddany pod głosowanie nie zyskał większości. Nastąpił zatem dalszy ciąg dyskusyi nad sprawozdaniem.

Del. Szafrański z Bronowic wielkich, pow. krakowskiego, broni nauczycielstwo i szkoły ludowe przed zarzutami Ks. Dziedzica i zaznacza, że nauczycielstwo więcej pracuje, niż tego od niego wymagać można.

Del. Michał Ukleja z Drohobyczki, pow. przemyskiego, zgadza się z przemówieniem del. Szafrańskiego i stwierdza, że nauczycielstwo pracuje, a szkoły ludowe należycie odpowiadają swym zadaniom. Stawia wniosek:

„Ogólna Rada poleca Zarządowi głównemu opracowanie niektórych punktów nowego statutu w formie przystępnej dla młodzieży i uczniów nauki dopełniającej i wyjednanie w c. k. Radzie szkolnej krajowej umieszczenia tych ustępów przy wydaniu nowych książek i podręczników nauki dopełniającej, aby tym sposobem zaznajamiać młodzież naszą z celami Towarzystwa“.

Del. Cicimirski z Tarnopola przedstawił stosunki pracy w Kółkach na wschodnich kresach, omówił kilka kwestyi organizacyjnych Zarządów powiatowych, prosząc Zarząd główny o energiczne poparcie i nadal Kółek na wschodzie (dostawy węgla i drzewa z lasów państwowych) a w końcu prosił o wybór przedstawiciela z Podola do Zarządu głównego.

Del. Komendowski z Wybranówki, pow. bóbreckiego, popiera żądanie poprzedniego mowcy i stawia wniosek o zamknięcie dyskusyi nad sprawozdaniem, co uchwalono.

Poseł Bomba protestuje przeciw dwutypowości seminaryów nauczycielskich, o których wspomniał radca Zaleski.

Del. Turski z Petrykowa, pow. tarnopolskiego, omawia stosunki w powiecie tarnopolskim.

Del. Smagała z Trzciany koło Rzeszowa omawia chów bydła i nierogacizny i zakładanie spółek hurtownego wywozu bydła rzeźnego na większe rynki zbytu. W treściwym wywodzie daje pogląd na dotychczasowe wyzyski gospodarzy ze strony handlarzy, a motywuje swoje przemówienie wieloma przykładami. W końcu apeluje do delegatów, aby u siebie zakładali spółki bydła rzeźnego, a przekonają się wtedy, że dotychczas byli oszukiwani o blizko połowę ceny.

Del. Wójtowicz z. Podłęża, pow. bocheńskiego, wnosi rezolucyę, aby Zarząd główny wpłynął na miasta, by zakupiły wagi urzędowe celem ważenia towaru żywego. My bowiem sprzedajemy na sztuki, a pośrednicy sprzedają na wagę.

Dr Grabski w dłuższem przemówieniu wskazuje na konieczną potrzebę, aby i w tych Kółkach rolniczych, które dotąd o legitymacye dla członków się nie zgłosiły, zastosowano się jaknajprędzej do polecenia Zarządu głównego. Dalej podnosi ważność ideowego pierwiastku w pracy Kółek. Członkowie Kółka powinni się schodzić jak najczęściej, naradzać, organizować na zewnątrz w silną jednostkę ekonomiczną. Co się tyczy stosunków Kółek na wschodzie, to rzeczywiście jesteśmy tam zagrożeni. Kółka jednak mogą liczyć i nadal na gorącą opiekę ze strony Zarządu, lecz i same tem pilniej powinny pracować nad sobą.

Del. Świeżawski, dyrektor szkoły rolniczej w Jagielnicy, zachęca do wysyłania synów włościańskich do szkół rolniczych i podnosi słuszne zarzuty, że więksi właściciele również za mało kształcą swych synów w szkołach rolniczych.

Prezes Cielecki nie poddał pod głosowanie wniosku del. Dra Ćwiklicera, aby wysłać delegata za Zjazd słowiański w Pradze, uznając tę sprawę za polityczną.

Zgłoszone wnioski częścią przyjęto, częścią przekazano Zarządowi głównemu.

Następnie imieniem komisyi-matki przedstawił p. Żardecki następującą listę kandydatów do Zarządu głównego: Telesfor Adamski, dr. Szy-

mon Bernadzikowski, dr. Franciszek Bujak, Artur Cielecki, dr. Bronisław Dulęba, dr. Stanisław Grabski, prof. dr. Kazimierz Miczyński, dr. Adam Prażmowski, prof. Tomasz Rylski, Aleksander hr. Skarbek, dr. Franciszek Stefczyk, Józef Wyżykowski, ks. Stanisław Siara, Henryk Groblewski, Jan Iwanczyszak, Jan Babicz, Andrzej Średniawski i dr. Celestyn Podlewski.

Poseł Andrzej Średniawski oświadcza, że wobec nawału innych zajęć godności członka Zarządu głównego objąć nie może i stawia wniosek, by w jego miejsce wstawiono p. Jana Ambora.

Po przemówieniu dra Grabskiego i dra Bernadzikowskiego, którzy zalecali przyjęcie odczytanej listy kandydatów, wybrano wyżej podanych kandydatów przez aklamacyę, z tą zmianą, że w miejsce p. Średniawskiego wybrano p. Ambora.

Z porządku dziennego przedstawił delegatom sprawozdanie komisyi rewizyjnej radca Karol d'Abancourt, poczem na wniosek referenta udzielono Zarządowi głównemu absolutoryum.

O godzinie 7. odroczył przewodniczący obrady do wtorku t. j. drugiego dnia godziny 8. rano.

Drugi dzień obrad.

Po wysłuchaniu nabożeństwa, które się odbyło w kościele OO. Bernardynów za spokój duszy ś. p. Andrzeja hr. Potockiego i ś. p. Bolesława Augustynowicza, delegaci zebrali się w sali Sokoła, gdzie prezes p. Cielecki otworzył posiedzenie, odczytawszy na wstępie telegramy z życzeniami pomyślnych obrad, które nadesłali: Wacław Zaleski, szef sekcyi w c. k. Ministerstwie rolnictwa, Roman hr. Potocki, Mikołaj hr. Rey, Jerzy i Witołd książęta Czartoryscy, Włodzimierz Gniewosz, członkowie Kółek rolniczych powiatu jarosławskiego, zebrani w Wiązownicy i Kółko rolnicze w Kalinowie.

Z porządku dziennego zabrał głos Dr. Bronisław Dulęba, aby przedstawić przedłożone przez Zarząd główny postulaty do zmiany statutu. Postulaty te obejmują następujące punkta:

Organizacya Towarzystwa.

1.

(§. 6). Towarzystwo wypełnia swe zadania w następującej organizacyi:

ad a) Organizacyą podstawową są poszczególne Kółka rolnicze, w których skupiają się członkowie, mieszkający w gminie, będącej siedzibą Kółka rolniczego, oraz tych gmin sąsiednich, które własnej organizacyi podstawowej nie utworzyły.

Organami Kółka rolniczego jako organizacyi podstawowej są: 1) Ogólne zebranie członków Kółka rolniczego, 2) Zarząd Kółka rolniczego.

ad b) Organizacyą pośrednią są w regule Związki powiatowe Kółek rolniczych.

Kółka rolnicze w obrębie tegoż samego powiatu tworzą Związek powiatowy.

Organami Związku powiatowego, jako organizacyi pośredniej, są: 1) Zgromadzenie powiatowe, 2) Zarząd powiatowy.

Zarząd powiatowy wykonuje swe czynności przy pomocy: a) biura powiatowego, b) mężów zaufania.

W powiatach, w których nie utworzyła się pośrednia organizacya, zastępuje ją Delegacya powiatowa.

ad c) Organizacyą ogólną jest Związek krajowy Kółek rolniczych. W Związek krajowy Kółek rolniczych łączą się wszystkie Kółka rolnicze tak wprost, jak i pośrednio przez swe Związki powiatowe i Delegacye powiatowe.

Organami Związku krajowego Kółek rolniczych są: 1) Ogólna Rada Towarzystwa Kółek rolniczych, 2) Zarząd główny Towarzystwa Kółek rolniczych.

Zarząd główny wykonuje swe czynności przez Wydział wykonawczy przy pomocy: a) centralnego biura, b) Zarządów powiatowych, c) Delegacyi powiatowych.

2.

(§. 7). Za zobowiązania, wobec osób trzecich zaciągnięte, odpowiada wyłącznie majątek tej organizacyi, która te zobowiązania przyjęła.

Kółka rolnicze.

3.

(§. 12). Celem obudzenia zainteresowania się kobiet działalnością Kółka rolniczego i celem pozyskania ich najliczniejszego udziału w tej działalności, Zarząd Kółka rolniczego może utworzyć osobną sekcyę dla spraw gospodarstwa kobiecego. Sekcyi tej dozwolone będzie bez tworzenia osobnej organizacyi wybrać przewodniczącego (przewodniczącą), zastępcę (zastępczynię) i sekretarza (sekretarkę). Zadaniem sekcyi będzie podejmować i w porozumieniu z Zarządem Kółka rolniczego przeprowadzać wszelkie sprawy, wchodzące w zakres gospodarstwa kobiecego i dążyć do krzewienia wśród kobiet ogólnej kształcącej i potrzebnej w ich gospodarstwie wiedzy zawodowej.

4.

W razie sprawdzenia istotnych wykroczeń przeciw statutowi i celom Towarzystwa lub kompletnego zaniku działalności członków i Zarządu Kółka rolniczego, Zarząd powiatowy dokonuje rozwiązania Kółka i o tem zawiadamia Zarząd główny z podaniem powodów rozwiązania. Rozwiązanie Kółka rolniczego w obrębie działalności Delegacyi powiatowej zostaje dokonane przez Delegacyę, jednak w porozumieniu z Zarządem głównym.

5.

Z rozwiązaniem Kółka rolniczego, pozostały po niem majątek odbiera Zarząd powiatowy w tymczasowe przechowanie. Majątek ten ma być oddany Kółku rolniczemu, skoro Kółko rolnicze w tej samej miejscowości na nowo zostanie zawiązane. Tak samo ma postąpić Zarząd główny

w razie rozwiązania Kółka rolniczego w obrębie działalności Delegacyi powiatowej.

6.

(§. 16). Zarząd główny wydaje regulamin czynności Zarządu Kółka rolniczego. Porządek w poszczególnych czynnościach określa sam Zarząd Kółka rolniczego.

Związek powiatowy Kółek rolniczych.

7.

(§. 21—23). Zarząd główny zajmuje się organizacyą nowego Związku powiatowego. W szczególności ustanawia delegata do Zarządu powiatowego i udaje się o wyznaczenie do tegoż Zarządu po dwóch delegatów Rady powiatowej i Oddziału Towarzystwa gospodarskiego galicyjskiego, względnie Towarzystwa rolniczego okręgowego, tudzież zwołuje Zgromadzenie powiatowe Kółek dla wyboru członków do Zarządu powiatowego.

Po trzech latach urzędowania Zarządu powiatowego dokonuje Zarząd powiatowy w powyższy sposób tej organizacyi za uwiadomieniem Zarządu głównego w ciągu dni 14 przed zwołaniem Zgromadzenia powiatowego dla tych wyborów. Gdyby Zarząd powiatowy nie przystąpił do nowych wyborów w terminie wyborczym, przeprowadza je Zarząd główny.

8.

(§. 34). Gdyby Zarząd powiatowy w ciągu swego urzędowania okazał się bezczynnym, Zarząd główny ma dokonać jego reorganizacyi. W razie nieudania się reorganizacyi Zarząd główny może zwinąć działalność Związku powiatowego i ustanowić Delegacyę powiatową.

9.

Zarządy powiatowe w porozumieniu z Zarządem głównym mogą zaprowadzić bez utworzenia osobnej organizacyi podległe sobie Oddziały wraz z odpowiedniem kierownictwem. Zarządy powiatowe w obrębie działalności kilku sąsiednich Związków powiatowych bez tworzenia osobnej organizacyi dla spełnienia wspólnych zadań Kółek rolniczych mogą się porozumiewać i współdziałać.

10.

(§ 28). Regulamin czynności Zarządu powiatowego wydaje Zarząd główny. Porządek w poszczególnych czynnościach Zarządu powiatowego określa Zarząd powiatowy.

Delegacya powiatowa Kółek rolniczych.

11.

(§. 25). Dla Kółek rolniczych, nie mających organizacyi Związku powiatowego, Zarząd główny ustanawia Delegacyę powiatową Kółek rolniczych w obrębie powiatu politycznego lub sądowego i oznacza tejże siedzibę.

W skład Delegacyi powiatowej wchodzą przez Zarząd główny zamianowani: delegat jako kierownik i w miarę potrzeby jego zastępcy, tudzież mężowie zaufania, których delegat pozyskuje z pośród członków Towarzystwa, w obrębie Delegacyi powiatowej zamieszkałych.

12.

Delegacya powiatowa jest czynna w zakresie działania Związku powiatowego na podstawie regulaminu czynności, przez Zarząd główny wydanego.

Związek krajowy Kółek rolniczych.

13.

Regulamin wyboru do Ogólnej Rady Towarzystwa Kółek rolniczych i obrad tejże Rady, ułożony przez Zarząd główny, ma być podany do wiadomości i zastosowania wszystkim organom podstawowej i pośredniej organizacyi Towarzystwa Kółek rolniczych.

Ogólna Rada Towarzystwa Kółek rolniczych.

14.

(§. 41). Udział w Ogólnej Radzie mają z głosem stanowczym:

a) Kółka rolnicze, które w myśl §. 3. statutu przystąpiły na członka wspierającego, po jednym delegacie.

b) Po trzech delegatów, wybranych wspólnie przez Zarząd powiatowy i członków wspierających.

c) Prezesowie Zarządów powiatowych (zastępcy).

d) Kierownicy Delegacyi powiatowych.

e) Członkowie Zarządu głównego.

f) Protektorowie i członkowie założyciele Towarzystwa

15.

(§. 41). Ogólna Rada zbiera się co roku. Załatwia ona corocznie sprawozdanie z rachunków Zarządu głównego, wnioski, postawione na porządku dziennym przez Zarząd główny i wnioski przekazane przez poprzednią Ogólną Radę, a w każdym trzecim roku, kończącym trzechlecie urzędowania Zarządu głównego, załatwia sprawozdanie Zarządu głównego z działalności Towarzystwa w ubiegłem trzechleciu.

Zarząd główny Towarzystwa Kółek rolniczych.

16.

(§. 36). Liczbę członków z wyboru podwyższa się z 18 przynajmniej na 24, nadto ma Zarząd główny prawo kooptować zamiast czterech sześciu członków, a uprawnienie do delegowania 1 członka ma być przyznane Związkowi handlowemu Kółek rolniczych, względnie tej instytucyi handlowej, która obejmie agendy, prowadzone dotąd przez Związek handlowy.

17.

Członkowie Zarządu głównego w ciągu swego urzędowania mają brać udział w tegoż posiedzeniach i wykonywać poruczone im czynności.

Członka, pochodzącego z wyboru, uchylającego się bez usprawiedliwienia od tych obowiązków, Zarząd główny powinien zawezwać do pełnienia czynności lub też do zrezygnowania. W równym wypadku co do członków delegatów ma Zarząd główny udać się o zmianę tychże członków delegatów.

18.

Regulamin czynności Zarządu głównego, przez Zarząd główny wydany, określa czynności Zarządu głównego, Wydziału wykonawczego i centralnego biura.

Zarząd główny prócz tego wydaje specyalne instrukcye, odnoszące się do wewnętrznej administracyi własnych organów.

Zakres czynności Zarządów Towarzystwa.

19.

W zakresie czynności Zarządów Towarzystwa ma być uwzględnione i określone w statucie współdziałanie w zimowych kursach rolniczych, w kursach gospodarstwa kobiecego i innych specyalnych kursach gospodarstwa małorolnego, które szczególnie nadają się do miejscowych stosunków, dalej współdziałanie w prowadzeniu akcyi handlowej i w organizacyi spółek rolniczych, kredytowych i przemysłowych.

W szczególności w czynnościach Zarządów organizacyi pośredniej Towarzystwa należy w miejsce osobnych określeń w statucie co do obowiązków i co do praw połączyć te czynności w określeniu, podającem ściśle określony zakres tych czynności.

Członkowie uczestnicy Towarzystwa Kółek rolniczych.

20.

(§. 3). Członkiem uczestnikiem Towarzystwa staje się każda osoba wyznania chrześcijańskiego z wkładką roczną conajmniej 2 koron.

21.

Wkładki członków uczestników przeznaczone są wyłącznie dla Związków powiatowych i na dotacyę Delegacyi powiatowych przez Zarząd główny.

Wniosek:

W załatwieniu przedłożonych postulatów przez Zarząd główny do l. 19.190, dytyczących zmiany statutu Towarzystwa Kółek rolniczych, Ogólna Rada Towarzystwa na posiedzeniu z dnia 7-go lipca 1908, uchwala co następuje:

1. Ogólna Rada oświadcza się za powyższymi postulatami Zarządu głównego.

2. Ogólna Rada postulaty przekazuje Zarządowi głównemu z wezwaniem, aby przedłożył konkretny projekt zmiany statutu Towarzystwa Kółek rolniczych w duchu przyjętych przez Ogólną Radę postulatów i przedłożył do uchwały na następną Ogólną Radę.

3. Ogólna Rada poleca Zarządowi głównemu, aby pod warunkiem zachowania wzajemności, uzyskał w drodze właściwej uprawnienie dla Towarzystwa Kółek rolniczych do wysłania delegatów, w szczególności:

a) z Zarządu głównego po dwóch do Komitetu c. k. Gal'cyjskiego Towarzystwa gospodarskiego we Lwowie i do Komitetu c. k. Towarzystwa rolniczego w Krakowie;

b) z Zarządów powiatowych po jednym do Rad Oddziałów c. k. Galicyjskiego Towarzystwa gospodarskiego i do Wydziałów Towarzystw rolniczych okręgowych.

Referent, omawiając szczegółowo postulaty, zaznacza, że organizacya okręgowa nie dała się zastosować i wobec tego nie bierze się jej na przyszłość w rachubę. Ważną jest rzeczą wprowadzenie ustępu do statutu o tworzeniu sekcyi kobiet przy Kółkach rolniczych bez tworzenia osobnej organizacyi.

Przystępując do omówienia zmian w składzie Zarządu głównego, zwrócił uwagę referent na stanowisko członków, delegowanych przez Wydział krajowy, Konsystorze, przez c. k. Towarzystwa gospodarskie i rolnicze oraz inne stowarzyszenia i instytucye, i dał historyczny pogląd, kiedy i z jakich powodów wprowadzeni zostali członkowie delegowani do Zarządu głównego.

Po referencie zabrał głos del. poseł Jan Wasung, aby w zastępstwie prezesa brzeskiego Zarządu powiatowego Kółek rolniczych, Dr. Szymona Bernadzikowskiego, umotywować wnioski, odnoszące się do zmiany statutu, które zgłosił Zarząd powiatowy brzeski, wykonując uchwałę Zgromadzenia powiatowego. Wnioski te odnoszą się do §§. 28, 36 i 42 statutu i proponują na przyszłość następujące ich brzmienie:

§. 28.

ma opiewać:

ustęp 1.

W skład Zarządu powiatowego wchodzą:
a) członkowie wybrani przez Zgromadzenie powiatowe przynajmniej w liczbie pięciu. Ustępujący członkowie mogą być ponownie wybrani;
b) jeden delegat Rady powiatowej;
c) jeden delegat Zarządu głównego Towarzystwa Kółek rolniczych.

ustęp 2.

W razie powstania organizacyi okręgowej w myśl §. 21. Zarząd okręgowy stanowią:
a) po jednym delegacie Rad powiatowych, mających siedzibę w okręgu Związku;
b) jeden delegat Zarządu głównego;

c) członkowie wybrani przez Zgromadzenie okręgowe w ilości podwójnej w stosunku do ilości członków delegowanych w myśl poprzedzających ustępów i t. d.

(Dalszy ciąg §. 28. bez zmiany).

§. 36.

ustęp 1. bez zmiany.

ustęp 2.

Zarząd główny składa się z 30-tu członków wybieranych bezwzględną większością głosów przez Ogólną Radę na lat 4. Co dwa lata ustępuje z Zarządu głównego połowa członków, którzy ponownie wybrani być mogą. Po upływie pierwszego dwulecia ustępują z Zarządu głównego członkowie wylosowani. W razie ustąpienia dobrowolnego, śmierci lub dłużej trwających przeszkód w sprawowaniu czynności przez członka, uzupełnia się Zarząd główny sam aż do chwili najbliższej Ogólnej Rady.

ustęp 3.

Nadto są członkami Zarządu głównego: *a)* dwaj delegaci Wydziału krajowego; *b)* członkowie, których Zarząd główny w liczbie najwyżej 4 może kooptować.

ustęp 4.

Ustępujący Zarząd główny sprawuje wszystkie funkcye i obowiązki nieprzerwanie do dnia ukonstytuowania się nowo-wybranego Zarządu

ustęp 5.

Zarząd główny na pierwszem swem posiedzeniu przystępuje do wyboru na lat dwa z grona swego: prezesa, dwóch wiceprezesów, sekretarza i skarbnika, oraz Wydziału wykonawczego, w którego skład wchodzą: prezes, dwaj wiceprezesi, sekretarz, skarbnik i przynajmniej 7 innych członków Zarządu głównego. Prócz tego należą do Wydziału wykonawczego dwaj delegaci Wydziału krajowego.

§. 42.

Ogólna Rada:

1. Wybiera członków Zarządu głównego w liczbie, w §. 36. oznaczonej, a do wybrania dwóch delegatów umocowuje niniejszem raz na zawsze Wydział krajowy, którego życzliwą pomoc i opiekę dla Towarzystwa za pożyteczną uznaje i t. d.

Del. poseł Wasung motywując wnioski, zaznacza, że dążą one do nadania większej samodzielności Towarzystwu. Po 25 latach istnienia Towarzystwo dorosło do tego, by uzyskać zupełny samorząd. Obecnie o najżywotniejszych sprawach Towarzystwa decydować mogą członkowie delegowani, nie znający dokładnie ani organizacyi Towarzystwa, ani kierunków działania. Instytucye i władze, delegujące członków, nie mogą i nie powinny wziąć za złe, że wnioski Zarządu powiatowego brzeskiego zmierzają do większego zdemokratyzowania Towarzystwa.

W końcu swego przemówienia stawia wniosek: „Ogólna Rada w Przeworsku przekazuje Zarządowi głównemu wniosek Zarządu powiatowego brzeskiego o zmianę statutu zlecając, by na najbliższą Ogólną Radę opracował zmianę statutu, w którejby zasady, wyrażone w powyższym wniosku, znalazły jak największe uwzględnienie“.

Dr. Dulęba prostuje przemówienie posła Wasunga i zaznacza, że nie ma nic przeciw temu, aby do Zarządu wchodziło więcej członków z wyboru, jednak stanowczo sprzeciwia się usunięciu delegatów, motywując tem, że Zarząd o większym składzie tak samo może dobrze obradować. Przez utrzymanie delegatów zapewniamy sobie nadal życzliwość i poparcie władz i instytucyi, wysyłających delegatów, podczas gdy przez usunięcie pozbawilibyśmy je praw posiadanych, praw, które dotąd tylko na korzyść Towarzystwa wychodziły.

Delegaci pp. Piątek, Jaroszyński i Krogulski przemawiali przeciw wnioskowi p. Wasunga, a ostatni mowca postawił nawet wniosek o przejście do porządku dziennego nad wnioskami, zgłoszonymi przez Zarząd powiatowy brzeski.

Dr. Stefczyk zaznacza, że wniosek p. Wasunga, a pośrednio Dr. Bernadzikowskiego, właściwie zaś Zarządu powiatowego brzeskiego, nie wypływa z motywów politycznych i dlatego na sposób traktowania oraz podsuwania wnioskodawcom myśli, których nie mieli, nie może się zgodzić. Wybory wczorajsze wykazały, że w Towarzystwie mogą pracować rozmaite stronnictwa. Tak samo stwierdza mowca, że wniosek p. Bernadzikowskiego nie zwraca się przeciw duchowieństwu. Jest jednak zdania, że byłoby korzystniej, aby przedstawiciele duchowieństwa wchodzili do Zarządu przez wybór, a nie przez konsystorze. Będzie to najlepszy dowód zaufania ze strony ludu. W końcu popiera wniosek p. Wasunga, oraz rozszerza go, aby wszystkie wnioski przedłożone na Zgromadzeniu, przekazać do rozpatrzenia Zarządowi głównemu.

Dr. Grabski zwraca uwagę, że niesłuszną jest rzeczą, aby delegatów innych Towarzystw, którzy przez 25 lat wspólnie pracowali z nami, których gościliśmy, teraz usuwać. Z delegatami tymi było nam dobrze, wspólnie pracowaliśmy na korzyść ludu, a więc nie mamy powodu ich się pozbywać. Zrazilibyśmy sobie przez to wszystkie Towarzystwa, a zarazem i duchowieństwo.

Poseł Bomba żąda, aby wybrano więcej chłopów do Zarządu, gdyż 70% ludności w Galicyi stanowią chłopi. Zapewnia, że stronnictwo ludowe nie jest przeciwne duchowieństwu.

Ks. Kan. Wojnarowicz z Dunajowa, jako reprezentant konsystorza oświadcza, że duchowieństwo w każdym razie, tak jak dotąd, będzie pracowało dla ludu, bez względu na uznanie. Ale czuje, że usuwanie delegatów konsystorza, jako

reprezentantów duchowieństwa, z Zarządu — w myśl wniosku p. Wasunga — byłoby wyrazem nieufności dla duchowieństwa po 25 latach jego pracy.

Prof. Dr. Pawlikowski, członek Zarządu głównego, zaznacza, że właściwie drażniącą dyskusyę wnieśli ci, którzy nie należą do żadnego stronnictwa. Zastrzega się przeciw kastowej polityce i robieniu kwestyi z ilości procentowej członków Zarządu głównego z różnych grup społecznych. Przemawia za zmianami w myśl Zarządu głównego, gdyż zmierzają one również do nadania przewagi członkom, pochodzącym z wyboru, a nie uszczuplają praw, nabytych przez władze i instytucye.

Po przemówieniach del. Gliwy, Piątkowskiego, Zegartowskiego i Rymara za wnioskiem Zarządu głównego, a del. Ćwioka z Wojaszówki za wnioskiem powiatu brzeskiego zabrał głos przewodniczący p. Cielecki i zaznaczył, że Zarząd główny absolutnie nie może się bawić w waki stronnictw, ale stać musi ponad stronnictwami, nie może dla tego pozwolić, aby jakiekolwiek stronnictwo miało bronić i innym pracować w tym samym kierunku t. j. dla dobra ludu i Ojczyzny.

Del. p. Wasung polemizuje z poprzednimi mowcami i broni projektu brzeskiego, odpiera zarazem podejrzenie, jakoby delegaci ze stronnictwa ludowego, jak im to poddawano, przyjechali na Ogólną Radę z powziętym z góry zamiarem walki z duchowieństwem. Wnioski nie pochodzą od stronnictwa ludowego, lecz od Zgromadzenia Kółek rolniczych w Brzesku. W Zgromadzeniu tem brało udział 4 księży, a żaden z nich nie dopatrzył się w projektowanych zmianach ostrza, skierowanego przeciw duchowieństwu. Zarzuca dalej Towarzystwu rolniczemu i gospodarskiemu, że nie udzielają dostatecznej pomocy włościańskim członkom, a nawet w niektórych powiatach, jak w wielickim, utrudniają Kółkom przystępowanie na członków. Należy pokazać Towarzystwom, że Kółka rolnicze są niezadowolone z ich działalności. W końcu zaleca przyjęcie wniosku brzeskiego powiatu.

Prezes Cielecki bierze w obronę Towarzystwa gospodarskie i rolnicze przed zarzutami, jakoby nieżyczliwie zachowywały się wobec włościan, gdyż Towarzystwa te są organami ministerstwa rolnictwa i są dla włościan jak najżyczliwiej usposobione; gdyby było inaczej, mowca nie byłby ani chwili wiceprezesem Tow. gospodarskiego.

Del. Jamka z Bieżanowa, pow wielicki, jako członek Towarzystwa rolniczego zaznacza, że nieprawdziwe są zarzuty p. Wasunga co do tego Towarzystwa, które jakoby miało utrudniać Kółkom rolniczym przystępowanie na członków, w dowód tego przytacza, że Towarzystwo rolnicze okręgowe w Wieliczce wydało osobną taryfę opłat, niższą dla włościan i Kółek, a wyższą dla większych właścicieli, chcących przystąpić do Towarzystwa.

Po zamknięciu dyskusyi i po cofnięciu przez p. Krogulskiego wniosku o przejście do porządku dziennego nad wnioskami Zarządu powiatowego brzeskiego, Ogólna Rada uchwaliła wniosek Zarządu głównego, zaś wniosek Zarządu powiatowego brzeskiego na wniosek dra Dułęby przekazała do odpowiedniego załatwienia Zarządowi głównemu.

Prezes podaje do wiadomości telegram z cesarskiej kancelaryi gabinetowej z podziękowaniem za hołd, złożony przez Ogólną Radę.

Po dokonaniu wyboru komisyi rewizyjnej przez aklamacyę, do której weszli ponownie pp. Żardecki, radca d' Abancourt i Wilimowski, przewodniczący p. Cielecki odroczył obrady do godziny 4. po południu.

Czwarte i ostatnie obrady otworzył przewodniczący p. Cielecki o godzinie 4. po południu i na wstępie odczytał telegram gratulacyjny od prezesa Koła polskiego Dra Głąbińskiego.

Z kolei referował p. Zalasiński z Cieszacina wielkiego, pow. jarosławskiego, o działalności Kółek rolniczych w zakresie podniesienia gospodarstwa kobiecego. Kobieta jest trzema węgłami gospodarstwa włościańskiego i dlatego powinniśmy obecnie zwrócić na to uwagę, aby taki czynnik, jakim jest kobieta, rozumiał dobrze swoje sprawy. Dotychczas kobieta była i jest tylko przeszkodą do jakichkolwiek ulepszeń w gospodarstwie, gdyż, nie mając oświaty, nie da się przekonać, że ulepszenia przynoszą korzyść.

Przeszkadzają kobiety swym mężom w pracy w Kółkach rolniczych i dlatego niejeden, chcąc uniknąć sprzeczki i kłótni ze swoją „babą“, jak się wyraża, nie należy zupełnie do Kółka, choć doniosłość i znaczenie tego Kółka doskonale rozumie. Wielkie straty też ponoszą rolnicy w gospodarstwie dla tego, że nasze kobiety na wsi nie umieją nawet koło tego chodzić, co w zakres gospodarstwa kobiecego wchodzi. Wywody swoje popiera referent przykładami z życia i z obcowania z ludem. W końcu swego przemówienia stawia wniosek:

„Ogólna Rada uznaje za wskazane, aby do pracy po Kółkach rolniczych wciągnięto kobiety, a to celem podniesienia gospodarstwa domowego, chowu bydła, trzody, drobiu, podniesienia sadownictwa i warzywnictwa, jak również gospodarstwa nabiałowego; dalej celem wywarcia większego wpływu na podniesienie oświaty przez staranniejsze i moralniejsze wychowywanie dzieci i przez szerzenie wiadomości o hygienie i innych sprawach, mogących wywrzeć wpływ na większą zdrowotność ludności.

„Ogólna Rada poleca Zarządom powiatowym, ażeby zajęły się propagandą wciągania kobiet do pracy po Kółkach rolniczych.

„Ogólna Rada poleca Zarządowi głównemu, aby przy zmianie statutu wprowadził do statutu postanowienie, iż przy Kółkach rolniczych powstawać mają sekcye dla spraw gospodarstwa kobięcego“.

SPIS RZECZY.

PROGRAM

XI. Ogólnej Rady Tow. Kółek rolniczych

(XXVII. Walnego Zgromadzenia)

w Krakowie, w dniach 6. i 7. lipca 1909 roku.

A. Dzień pierwszy (wtorek 6. lipca).

1. Nabożeństwo w kościele św. Anny o godzinie 8 rano.
2. Pierwsze posiedzenie Ogólnej Rady w sali obrad Rady m. od g. 9 do 1.
3. Zwiedzenie strażnicy miejskiej i wspólna fotografia od g. 1 do $1^1/_2$.
4. Wspólny obiad w sali „pod Bronowiczanką“, przy plantach od ul. Szczepańskiej od godz. $1^1/_2$ do 3.
5. Drugie posiedzenie Ogólnej Rady od godz. 3 do 7.
6. Przedstawienie w teatrze ludowym sztuki: „Kościuszko pod Racławicami“, przy współudziale chóru włościańskiego Kółka rolniczego w Modlnicy, o godz. 8. wieczorem.

B. Dzień drugi (środa 7. lipca).

7. Wspólne wycieczki, według dołączonych wskazówek do godz. $9^1/_2$ rano.
8. Trzecie posiedzenie Ogólnej Rady od godz. 10 do 2.
9. Wspólny obiad od godz. 2 do $3^1/_2$.
10. Czwarte posiedzenie i zamknięcie Ogólnej Rady od godz. 4.

Porządek dzienny

XI. Ogólnej Rady Tow. Kółek rolniczych

(XXVII. Walnego Zgromadzenia)

w Krakowie, w dniach 6. i 7. lipca 1909 roku.

1. Przyjęcie protokołu z poprzedniej Ogólnej Rady.
2. Sprawozdania:
   a) Zarządu głównego z czynności za r. 1908.
   b) Komisyi rewizyjnej z rachunków za r. 1908.
3. Wybór komisyi rewizyjnej na r. 1909.
4. Zmiana statutu.
5. Referaty:
   a) p. Jana Babicza: „Sprawa rozdrabniania gruntów włościańskich“.
   b) dra Jana Pawlikowskiego: „Sprawa wychodźtwa małoletnich“.
6. Wybór uzupełniający jednego członka Zarządu głównego na dwa lata
7. Wnioski:
   a) na XI. Ogólną Radę.
   b) z tamtegorocznej Ogólnej Rady w Przeworsku.